

КРАЛЕТЕ НА ТРИЛЪРА®

Автор на •ИЗГУБЕНАТА АРМИЯ НА КАМБИЗ•

ПОЛ ЗЮСМАН

ПОСЛЕДНАТА ТАЙНА НА ДОМА ГОСПОДЕН

Мощен като смъртна заплаха!

ПОЛ ЗЮСМАН
ПОСЛЕДНАТА ТАЙНА НА
ДОМА ГОСПОДЕН

Превод: Росица Панайотова

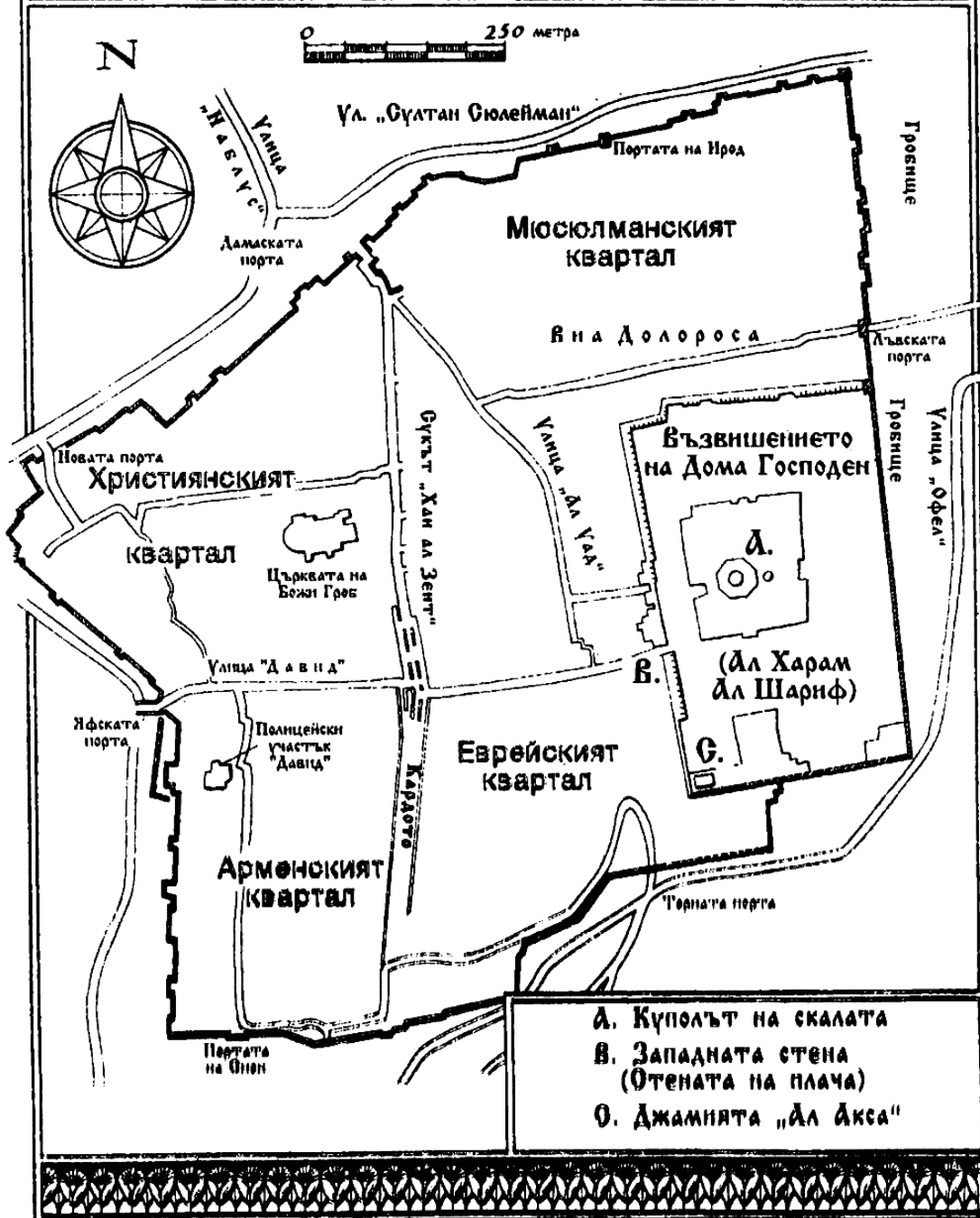
chitanka.info

Инспектор Юсуф Халифа от луксорската полиция е извикан за убийство на археологически обект край Нил. Онова, което започва като рутинно разследване, много бързо се оказва нещо свършено различно. Набързо сформиранията група, включваща и евреин детектив, и палестинска журналистка, се впуска в разгадаването на две хилядолетна мистерия със символична мощ, която би могла да хвърли Близкия изток в повсеместна кървава война, ако попадне във фанатични ръце...

Прехвърляйки мост над хилядолетията — от библейски Йерусалим и кръстоносните походи до концлагерите и убийствата в наше време в ивицата Газа; от катарските еретици до шифровани средновековни ръкописи и отдавна загубено съкровище, — „Последната тайна на Дома Господен“ е главозамайващо приключение, написано от майстор!

На Алики, чиято светлина е най-ярка от всички.

СТАРИЯТ ЙЕРУСАЛИМ

ИЗРАЕЛ И БЛИЗКИЯТ ИЗТОК

ПРОЛОГ

ДОМЪТ ГОСПОДЕН^[1], ЙЕРУСАЛИМ, АВГУСТ 70 Г.

Главите прелетяха над стената на Дома Господен със свистене, десетки, като ято грозни птици, с отворени очи, раззинати усти, парчетата плът от грубо отсечените вратове още трептяха във въздуха. Някои стигнаха само до Женския двор, приземиха се с тропот върху почернелия от саждите калдъръм и накараха старците и децата да се разбягат ужасени. Други отидоха по-далеч, над портата Никанор, и влетяха в двора на Израил, където като огромни зърна градушка се посипаха върху големия олтар за огнени жертвоприношения. Някои изминаха още по-голямо разстояние, удариха се в стените и покрива на самия Мишкан — светилището в самото сърце на храмовия комплекс, което сякаш изстена и отегна под ударите, като от физическа болка.

— Гадове — сподавено изхълца момчето и сапфиреносините му очи се наляха с отчаяни сълзи. — Мръсни римски гадове.

От наблюдателния си пост върху крепостната стена на Храма погледна надолу към наподобяващите мравуняк легионери, движещи се долу, с оръжия и брони, проблясващи в злокобната светлина на факлите. Крясъците им изпълваха нощта и се смесваха със свистенето на катапултите, думкането на бойните барабани, писъците на умиращите и с надделяващия над всичко отмерен тътен на тараните и на момчето му се струваше, че целият свят бавно се разпада на парчета.

— Помилуй ме, Господи — изрече то псалма. — Защото съм в утеснение; от скръб се помрачи окото ми, душата ми и утробата ми.^[2]

През последните шест месеца обсадата се беше затегнала около града като гарота и беше изцедила живота от него. От първоначалните си позиции на хълма Скопус и Маслинения хълм четирите римски легиона, подпомагани от хиляди тиловащи, се придвижваха неумолимо навътре, пробиваха една след друга всички защитни линии, отблъскваха евреите, натикваха ги в центъра. Безброй бяха загинали, съсечени, докато се опитваха да дадат отпор на нашествениците, или разпънати на кръст покрай градските стени и из цялата долина Кедрон,

където ятата лешояди вече бяха толкова гъсти, че закриваха слънцето. Вонята на смърт беше вездесъща, разяждаща — всепоглъщаща смрад, изгаряща ноздрите като огън.

Преди девет дни беше паднала Антониевата крепост; шест дни след нея бяха превзети и външният двор, и колонадите на храмовия комплекс. Сега оставаше само укрепеният вътрешен храм, където остатъците от някога гордото население на града се бяха натъпкали като риби в каче, мръсни, гладни, паднали дотам, че да ядат плъхове и кожа, и да пият собствената си урина, толкова отчаяна бе жаждата им. Но те продължаваха битката, трескаво, обречено, обсипваха нападателите с камъни и пламтящи дървета, хвърляха се в атака, за да отблъснат римляните от външния двор, но се оказваха незабавно сами изблъскани, понесли ужасни загуби. Двамата по-големи братя на момчето бяха загинали при последния такъв набег, посечени, докато се бяха опитвали да прекатурят римска обсадна машина. Доколкото знаеше, обезобразените им глави бяха сред тези, които сега летяха обратно през стените на храмовия комплекс.

— Vivat Titus! Vincet Roma! Vivat Titus!

Гласовете на римляните се плиснаха нагоре като мощна звукова вълна, скандираща името на техния пълководец Тит, сина на император Веспасиан. По зъберите на крепостната стена защитниците се опитваха да ги заглушат, като крещяха хорovo имената на собствените си водачи — Йоан Гишала и Симон Бар Гиора. Но виковете бяха немощни, защото устите им бяха пресъхнали, дробовете слаби и изобщо беше трудно ентусиазирано да се възхваляват имената на мъже, които според слуховете вече бяха сключили сделка с римляните за собствения си живот. Виковете продължиха към половин минута, след което гласовете бавно заглъхнаха.

Момчето извади обло камъче от джоба на туниката си и го засмука, за да забрави мъчителната жажда. Казваше се Давид, беше син на винаря Юда. Преди великото въстание семейството му обработваше лозе на терасираните хълмове близо до стените на Витлеем, от чието рубиненочервено грозде произвеждаха най-лекото и сладко вино на света, като слънчева светлина в пролетна утрин, като нежен бриз, полъхващ през сенчестите тамариндови горички. През лятото момчето помагаше да оберат лозето и да намачкат гроздето, смееше се радостно на усещането за мекотата на плода под краката си,

на кървавочервения цвят, в който гроздето боядисваше кожата му. Сега пресите за грозде бяха потрошени, главините изгорени, а семейството му мъртво, цялото. Беше само на света. На дванайсет години вече носеше скръбта на пет пъти по-възрастен мъж.

— Ето ги! Готови! Готови!

Над крепостния вал прокълнтя вик и към стените на храма се плисна нов талаз легионери, понесли над главите си стълби. В отблясъците на огньовете изглеждаше сякаш десетки гигантски стоножки пълзят по земята. Отгоре им се посипа отчаяна градушка от камъни, под която настъплението се олюля за миг, но отново плъзна напред, стигна до стените и издигна стълбите, всяка една крепена от по двамина мъже на земята, докато десетима други я придържаха изправена над вала с тояги. Мравуняци от войници започнаха да се катерят по тях, обливайки стените на храма като надигащи се вълни от черно мастило.

Момчето изплю камъчето, грабна едно паве от купчината до краката си, намести го в прашката си и се наведе през стената, търсейки подходяща мишена, забравило за вихрушката от стрели, долитащи със свистене отдолу. До него някаква жена, една от многото, които помагаха при отбраната на стените, залитна прободена в гърлото от острието на пилум, кръвта бликна между пръстите ѝ. Без да ѝ обръща внимание, момчето продължи да оглежда редиците на врага отдолу и накрая забеляза един знаменосец с отличителните знаци на Аполинарис, Петнайсетия легион. Стисна зъби и завъртя прашката над главата си, приковало очи в мишената. Едно завъртане, две, три.

Някой сграбчи ръката му изотзад. Момчето се обърна, размаха свободния си юмрук и зарита нападателя.

— Давид! Аз съм! Елиезер. Елиезер златарят!

Зад него стоеше огромен брадат мъж, препасал тежък чук в пояса си, с кървава превръзка на главата. Момчето отпусна юмрука си.

— Елиезер! Помислих те за...

— За римлянин ли? — мъжът мрачно се разсмя и пусна момчето. — Толкова отвратително ли смърдя?

— Тъкмо щях да цапна знаменосеца им — разсърди се Давид. — Беше ми на прицел. Щях да строша черепа на негодника!

Мъжът пак се разсмя, този път малко по-топло.

— Убеден съм, че щеше да му строшиш черепа. Всички знаят, че Давид Бар Юда е най-добрият стрелец с прашка по нашите земи. Но в момента има по-важни неща. — Той се огледа и снижи глас. — Матей те вика.

— Матей! — Очите на момчето се разшириха. — Първосвеще...

Мъжът затисна с длан устата му и пак се огледа.

— По-тихо! — изсъска. — Тук има разни неща, тайни неща. Симон и Йоан няма да се зарадват, ако разберат, че се върши нещо без тяхно знание.

В погледа на момчето блесна объркване, не разбираше за какво говори мъжът. Златарят не си даде труд да обясни, само погледна надолу, за да е сигурен, че Давид го е разбрал, след което отдръпна дланта си, хвана момчето за ръка и го поведе по билото на крепостния вал и надолу по тясното стълбище към Женския двор, калдъръмът под краката им трепереше, докато римските тарани с нова сила подновяваха ударите си по портите на Храма.

— По-бързо — подкани го той. — Стените няма да издържат дълго.

Затичаха се през двора, като заобикаляха разпръснатите по калдъръма отсечени глави, а стрелите се сипеха около тях. В дъното изкачиха петнайсетте стъпала до портата Никанор и преминаха второто открито пространство, където тълпи кохеним в оцапани със сажди и мръсотия роби трескаво принасяха жертви на големия олтар за огнени приношения. Траурният им вой изобщо не заглушаваше бесния рев на битката.

*О, Господи, ти ни отхвърли, сломи съпротивата ни;
Гневен си, Господи;
О, дай ни сили!
Ти разтърси земята, ти я разтвори,
затвори я, защото се люлее!*

Прекошиха и този двор, и изкачиха дванайсетте стъпала към портата на Мишкан, чиято масивна фасада се извисяваше над главите им като скала, сто лакти висока и украсена с великолепна асма,

изкована от чисто злато. Тук Елиезер спря, обърна се към момчето и клекна, за да го погледне в очите.

— Аз съм дотук. В светилището могат да влизат само кохеним и Първосвещеникът.

— Ами аз? — неуверено попита момчето.

— На теб ти е позволено. Този път, по изключение. Така каза Матей. Господ ще разбере. — Той сложи ръце на раменете на момчето и ги стисна. — Не бой се, Давид. Твоето сърце е чисто. Няма да ти се случи нищо лошо.

Погледна момчето в очите, изправи се и го побутна към внушителната порта с еднакви сребърни колони и бродирана копринена завеса в червено, синьо и пурпурно.

— Върви. И Господ да те пази.

Момчето се загледа след огромния му силует на фона на пламтящото небе, обърна се, отмести завесата и влезе в дългата колонна зала с мраморен под и толкова висок таван, че се губеше в сенките. Тук беше прохладно и тихо и във въздуха се носеше сладникав упойващ аромат. Грохотът на битката заглъхна и изчезна, сякаш се случваше в някакъв друг свят.

— Шема Израил, адонай елоену, адонай йехуд — прошепна. — Слушай, Израилю: Господ Бог наш е Господ един.

Спря за малко, обзето от благоговение, след което бавно и безшумно закрачи по мрамора към дъното на залата. Пред него стояха светините на Храма — синията на обредния хляб, златният олтар за кадене на тамян, великият седмораменен свещник — менора, а зад тях блестящата ефирна завеса от коприна, входът към дебир, Светая Светих, където не биваше да пристъпва никой, с изключение на Първосвещеника, а и той само веднъж в годината в деня на Изкуплението.

— Добре дошъл, Давид. Чаках те — изрече нечий глас.

Първосвещеникът Матей излезе от сенките и застана вляво от момчето. Беше в небесносиня роба, пристегнатата с препаска в червено и златно, изящна диадема на главата и ефод, свещения нагръдник, с неговите дванайсет скъпоценни камъка, всеки символизиращ по едно от израилевите племена. Дълбоки бръчки прорязваха лицето му, брадата му беше бяла.

— Най-накрая се запознахме, сине на Юда — изрече тихо свещеникът, пристъпи към момчето и впери в него тежък поглед, съпроводен от тихия звън на десетките звънчета, пришити по подгъва на робата. — Елиезер златарят ми разказа доста за теб. Според него от всички бранители на тези свети места ти си най-безстрашният. И най-много заслужаваш доверие. Като древния Давид. Така каза.

Взира се дълго в момчето, след което го хвана за ръка и го поведе към дъното на залата, където спряха пред златния светилник, с витите рамена и изящно украсения ствол, изкован от един-единствен къс чисто злато по проект на самия Всевишен. Момчето се загледа като хипнотизирано в трепкащите като зайчета по вода пламъчета на свещите.

— Красив е, нали? — каза старецът, забелязал благоговението на лицето му, и положи ръка на рамото му. — Няма на цялата земя посвещен предмет за нас, по-безценен за народа ни, защото светлината на свещената Менора е светлината на самия Господ Бог. Ако някога я изгубим... — Жрецът въздъхна, вдигна ръка и докосна нагръдника си. — Елиезер е добър човек — добави, като че ли току-що му беше хрумнало. — Втори Веселиил.

Мълчаха доста време и съзерцаваха светилника, чиято светлина ги обгръщаше като милувка. След това Първосвещеникът кимна, обърна се с лице към момчето и тихо каза:

— Днес Господ повели неговият Свещен Храм да падне. Също като преди, на същия ден — Тиша Бе Ав, преди повече от шестстотин лета, когато Домът на Соломон падна пред вавилонците. Свещените камъни ще бъдат разтрошени на прах, гредите на покрива ще бъдат насечени на парчета, народът ни ще бъде прогонен в изгнание и разпръснат по четирите посоки на света.

Първосвещеникът се понаведе и впи поглед в очите на момчето.

— Надеждата ни е една, Давид, една-единствена. Една тайна, велика тайна, позната на малцина от нас. Сега, в този сетен час ти също трябва да я узнаеш.

Той се наклони още повече към момчето, снижи глас и, сякаш се боеше от подслушване, заговори шепнешком, макар да бяха сами. С всяка дума очите на момчето се разширяваха все повече и погледът му отскачаше ту към пода, ту към светилника, а раменете му се

разтрепериха. След като свърши, свещеникът се изправи и отстъпи назад с едва доловима усмивка на бледите устни.

— Ето виждаш ли, даже и в поражението винаги трябва да има победа. Даже и в мрака винаги трябва да има светлина.

Момчето не каза нищо. Лицето му се кривеше, объркано между удивлението и невярата. Първосвещеникът протегна ръка и го погали по косата.

— Вече е изнесена от града, вън от римската палисада. Сега трябва да напусне държавата, защото унищожението ни е близо и безопасността ѝ вече не е гарантирана. Всичко е уредено. Остава само едно и то е да изберем пазач. Този, който ще я достави до крайното ѝ назначение и ще чака там с нея, докато му дойде времето. За тази задача бе посочен ти, Давиде, сине на Юда. Ако я приемеш. Ще приемеш ли задачата?

Момчето почувства как, сякаш дърпан от невидими конци, погледът му неумолимо се вдига към свещеника. Очите на стареца бяха сиви, но странно и хипнотизиращо прозрачни като облаци, носещи се по безкрайното ясно небе. Долови в тях някаква натежалост, но в същото време и безтегловност, сякаш летеше.

— Какво трябва да направя? — попита дрезгаво.

Старецът сведе очи към него, огледа лицето му и се взря в чертите му, все едно бяха думи в книга. Кимна, бръкна в робата си, извади малък, навит на руло пергамент и го подаде на момчето.

— Това ще те води. Прави каквото ти казва и всичко ще е наред. — Той обгърна лицето на момчето с длани. — Сега ти си ни единствената надежда, Давиде, сине на Юда. С теб и само с теб огънят ще гори. Не доверявай тази тайна на никого. Пази я като живота си. Предавай я на синовете си и на синовете на синовете си, и на техните синове, докато дойде времето да бъде разкрита.

Момчето го погледна и прошепна:

— А кога ще дойде това време, учителю? Как ще разбера, че е дошло?

Жрецът задържа погледа му, изправи се, обърна се обратно към светилника, вгледа се в трепкащите пламъчета и бавно притвори очи, сякаш изпаднаше в транс. Тишината натежа и се втвърди; скъпоценните камъни на нагръдника засветиха със своя вътрешна светлина.

— Три предзнаменования ще те водят — изрече бавно с внезапно далечен глас, все едно говореше някъде от много нависоко. — Първо, ще дойде най-младият от дванайсетимата и в ръката си ще държи сокол; второ, един син на Измаил и един син на Исаак ще се изправят заедно като приятели в Дома Господен; трето лъвът и пастирът ще бъдат едно и около врата им ще има светилник? Когато тези неща се сбъднат, тогава ще е дошло времето.

Пред тях завесата на светая светих сякаш помръдна леко и момчето усети как по лицето му преминава лек хладен повей. Странни гласове отекнаха в главата му, кожата му настръхна; замириса на нещо странно, плътно и мускусно като самото време, ако времето изобщо миришеше. То продължи само миг, след това отвън се чува внезапен, стряскащ трясък и гръм, и писъкът на хиляди гласове, извисени в ужас и отчаяние. Първосвещеникът рязко отвори очи.

— Това е краят. Повтори предзнаменованията!

Момчето ги изрече със запъване на някои думи. Старецът го накара да ги повтори още веднъж, и още веднъж, докато ги наизусти идеално. Шумът на битката вече нахлуваше в светилището като потоп — агонизиращи писъци, дрънчене на оръжия, грохот на падаща зидария. Матей бързо отиде до входа, надникна навън и се върна обратно.

— Минали са през портата Никанор! — извика. — Не можеш да излезеш оттам. Ела, помогни ми!

Старецът пристъпи, сграбчи светилника за ствола и го затътри с усилие по пода. Момчето се присъедини към него и двамата го издърпаха на около метър вляво, при което се откри квадратна мраморна плоча с две дръжки. Първосвещеникът ги сграбчи и отместил плочата. Отдолу се показа тъмна дупка, в която тясно, вито каменно стълбище потъваше надолу в чернотата.

— Тайните на Храма са много — каза, хвана момчето заръка и го поведе към дупката — и това е най-свещената от всички тях. Слез по стълбите и следвай тунела. Не се отклонявай нито наляво, нито надясно. Ще те изведе далеч от града, на юг, много зад римската палисада.

— Ама какво ще стане с...

— Няма време! Тръгвай! Сега ти си надеждата на народа ни. Именувам те Шомир Ха Ор. Носи това име. Пази го. Гордей се с него.

Предавай го на синовете си. Бог ще те пази. И съди.

Той се наведе, целуна момчето по двете бузи, сложи ръка на главата му и го побутна надолу. Намести мраморната плоча обратно на мястото ѝ, грабна светилника и го затътри по пода, запъхтян от усилието. Времето му стигна само колкото да го върне обратно на мястото му, преди от другия край на залата да се дочуят викове и звън на удряци се мечове. Елиезер златарят залитна в залата с безжизнено увиснала ръка с кървав чука на мястото на китката, а с другата диво размахващ чука към настъпващата зад него стена от легионери. За момент успя да ги задържи. След това те с рев се устремиха напред и той се свлече на пода, където крайниците му бяха посечени, а тялото му смазано.

— Яхве! — изкрещя той. — Яхве!

Първосвещеникът гледаше всичко това с безизразно лице, след което се обърна, взе пълна шепа тамян и го хвърли върху жаравата на златния олтар. Облак благовонен дим се изви във въздуха. Чуваше зад гърба си приближаващите римляни, подкованите им с желязо ботуши тракаха по пода, дрънченето на броните им отекваше между стените.

— Господ стана като неприятел — прошепна свещенослужителят, повтаряйки думите на пророк Йеремиа. — Изстреби Израиля; разори всичките му чертози, разруши крепостите му. [3]

Римляните вече бяха зад гърба му. Той затвори очи. Чу се смях и тихото свистене на издигнат във въздуха меч. За миг Времето спря; след това мечът полетя надолу, заби се в гърба на Първосвещеника и посече тялото му. Той залитна напред и падна на колене.

— Нека почива във Вавилон! — закашля се и от ъглите на устата му бликна кръв. — Във Вавилон, в дома на Абнер.

И падна мъртъв с лицето надолу пред основата на великия светилник. Легионерите изритаха трупа му, нарамиха съкровищата на Храма и ги изнесоха от светилището.

— Vicerunt Romani! Victi Iudaei! Vivat Titus! — крещяха. — Рим победи! Юдеите са победени! Да живее Тит!

---

[1] Домът Господен, или Храмът Господен, е свещеният комплекс, построен от Соломон за еврейския Господ. В храма са се

съхранявали Ковчегът на Завета, Светлиникът (Менората) и други свещени за евреите артефакти. — Б.пр. ↑

[2] Псалтир 30:10. — Б.ред. ↑

[3] Плач Иеремиев 2:5. — Б.ред. ↑

ЮЖНА ГЕРМАНИЯ, ДЕКЕМВРИ 1944 Г.

Ицхак Еделщайн се загърна по-плътно в раираните си дрехи и задуха на ръцете си, полилавели от студа. Наведе се напред и се опита да види нещо от задната част на камиона, но от ниско спуснатото брезентово покривало не се виждаше почти нищо друго, освен мокър асфалт, стволове на дървета и бронята на задния камион. Обърна се и притисна лице към едно съдрано място отстрани на покривалото. Успя да зърне стръмни, покрити с гори склонове, побелели от снега, преди в глезена му да се забие приклад.

— Лицето напред. Седи мирен.

Той се изправи и погледна краката си, без чорапи, напъхани в овехтели ботуши, които не предлагаха почти никаква защита от мразовитото зимно време. Зад него равинът отново кашляше и немощното му тяло се тресеше, сякаш някой го друсаше. Ицхак взе ръцете на стареца в своите и ги разтри, за да ги стопли малко.

— Остави го — заповяда пазачът.

— Ама той...

— Да не си глух? Казах, остави го.

Той насочи автоматата си към Ицхак. Старецът издърпа ръце.

— Не се тревожи за мен, млади приятелю. Ние равините сме много по-жилави, отколкото ни мислиш.

Той се усмихна немощно и потънаха в мълчание, приковали очи в пода, треперещи, блъскащи се един в друг, докато камионът вземаше острите завои.

Бяха шестима, без двамата пазачи: четирима евреи, един хомосексуалист, един комунист. Бяха ги изкарали от лагера и ги бяха натоварили в камиона на зазоряване, и оттогава непрекъснато пътуваха, на изток и на юг, така си мислеше Ицхак, въпреки че не беше сигурен. Отначало земята беше равна и мокра, а пътят прав. Но от един час насам се изкачваха непрекъснато нагоре, пасищата и горите постепенно побеляваха от сняг. Зад тях караше втори камион с шофьор и още един мъж в кабината. Отзад нямаше затворници, поне според Ицхак.

Прекара ръка по бръсната си глава — цели четири години бяха минали, а още не можеше да свикне с усещането — събра длани, пъхна ги между бедрата си, прегърби рамене и се опита да се отнесе в друго време, където нямаше сняг и студ, а всичко, беше топло и хубаво. Семейните вечери в къщата им в Дрезден; лекциите по мишна в старата йешива; радостта от светите празници, особено Ханука, празника на светлината, най-любимия му от всички възпоменателни празници. И, разбира се, Ривка, прекрасната Ривка, малката му сестричка. „Ици, шмици, ици, бици“ — обичаше да го дразни тя и да дърпа пеота и да си играе с ресните на неговия талит катан. „Ици, мици, вици, дици!“ Колко миличка беше с гарвановочерната си коса и пламтящите очи! Колко упорита и смела! „Свине!“ — беше изкрещяла, когато извлякоха баща им на улицата и отрязаха бакенбардите му. „Мръсни, гадни свине!“ Заради тези й думи бяха оскубали кичури от косата й, бяха я изправили до една стена и я бяха застреляли.

Само тринайсетгодишна и толкова красива. Горката Ривка. Горката малка Ривка.

Камионът пропадна в коловоз, подскочи рязко и го върна в настоящето. През тясната пролука забеляза, че минават през някакво голямо село. Изви врат и през дупката в брезента зърна табела: Бехтесгаден. Името му звучеше смътно познато, макар да не се сецаше защо.

— Гледай напред — изръмжа пазачът. — Повече няма да повтарям.

Пътуваха още половин час, пътят ставаше все по-стръмен, а завоите все по-остри, докато накрая клаксонът на камиона отзад свирна пронизително и спряха.

— Слизай! — заповядаха пазачите и започнаха да ги ръчкат с автоматите. Слязоха от камиона. От устите им се издигаха облаци пара. Намираха се сред гъста борова гора, близо до някаква стара каменна сграда без прозорци и с пропаднал покрив. Далеч долу, измежду натежалите от сняг клони се виждаха зелени пасища, тук и там дребни като играчки къщи, от чиито комини се виеха къдрави облаци дим. Нагоре гъсто обраслите склонове се издигаха стръмно и изчезваха в мъглата и облациите, чиято дълбока тъмнина подсказваше за високи планини. Беше много тихо и много, много студено. Ицхак затропа на място, за да раздвижи вкочанените си от студ крака.

Вторият камион беше спрял зад техния. На дясната седалка мъж с кожена шуба с висока яка, който явно командваше всичко, се наведе през прозореца, каза нещо на единия пазач и махна с ръка.

— Елате тук — викна пазачът.

Подкараха ги към задната част на втория камион. Покривалото му беше вдигнато и се виждаше голям дървен сандък.

— Изнесете го! Хайде! По-бързо!

Ицхак и комунистът, мършав мъж на средна възраст с червен триъгълник, пришит на панталона — на този на Ицхак имаше два жълти един върху друг, за да се знае, че е евреин, — се качиха в камиона и подхванаха сандъка отстрани. Беше тежък и двамата едва успяха да го дотърят по металния под до падащия борд. Останалите го поеха и бавно го свалиха на замръзналото шосе.

— Не, не, не! — изкрещя от прозореца на кабината мъжът с шубата. — Да го носят. Натам. — Той посочи покрай порутената сграда, където просека от девствен сняг се изкачваше нагоре между дърветата, вероятно пътека или писта. — И да внимават да не го изпуснат!

Затворниците се спогледаха, споделиха безмълвно страха и умората си, нарамиха отново сандъка, по един във всеки ъгъл и двама в средата, и изпъшкаха от тежестта.

— Лоша работа — измърмори комунистът. — Много лоша.

Навлязоха в гората. Краката им затъваха в снега до прасците. Ицхак усещаше, че пазачите и мъжът с шубата ги следваха, но не смееше да се обърне, за да не загуби равновесие. Пред него равинът кашляше силно.

— Дай да поема малко тежестта — прошепна Ицхак. — Аз съм по-силен. По ми е лесно.

— Ти си лъжец, Ицхак — прегракнало отвърна старецът. — И то некадърен.

— Млъквай! — изкрещя единият пазач зад гърба им. — Никакви приказки!

Продължиха напред, пъшкаци от напрежение, кожата им пареше от студа. Пътеката, която дотогава следваше вдлъбнатините на терена и се изкачваше сравнително плавно, изведнъж придоби много по-рязък наклон и се изви между дърветата, завъртайки се от време на време към самата себе си. На един особено стръмен наклон

хомосексуалистът се подхлъзна и залитна, при което сандъкът се люшна напред и се удари в някакво дърво, а предният му десен ъгъл се сцепи.

— Идиот такъв! — изкрещя мъжът с шубата. — Вдигнете го!

Пазачите побързаха да изправят мъжа на крака и да го бутнат отново под сандъка.

— Обувката ми — примоли се той, сочейки левия си ботуш, който се беше изхлузил и лежеше затънал в снега.

Пазачите се изсмяха, изритаха ботуша надалеч и им заповядаха да тръгват.

— Бог да му е на помощ — прошепна равинът. — Бог да му е на помощ на горкото момче.

Продължиха да се изкачват, все по-високо и по-високо, стенещи и пъшкащи, и всяка крачка сякаш изцеждаше по-малко живота им, докато накрая, точно когато Ицхак си мислеше, че всеки момент ще падне и ще умре, пътеката изведнъж стана равна и излезе от гората пред нещо, което приличаше на изоставена кариера, прокопана дълбоко в склона. В същия миг облаците се разпръснаха и откриха надвисналата отгоре огромна планина и далеч вдясно една къщурка на ръба на скалата. Гледката се разкри само за няколко секунди, след което отново се изгуби зад плътната пелена от мъгла. Изчезна толкова бързо, че Ицхак се зачуди дали наистина я беше видял, или просто халюцинираше от умора и отчаяние.

— Натам! — изкрещя мъжът с шубата. — Вкарайте го в мината!

В дъното на кариерата се издигаше вертикална скала, в чийто център зееше дупка, широка и черна, като отворена за писък уста. Потеглиха към нея, стъпвайки внимателно по неравната пътека покрай купчини покрити със сняг камъни и сгурия, някаква счупена лебедка и преобърнатата количка с едно-единствено ръждясало колело. Като стигнаха до отвора, Ицхак забеляза грубо издълбаните в скалата над трегера думи GLUCK AUF, а под тях изписано с бяла боя, не по-високо от половин палец, означението SW16.

— Влизай! Внесете го вътре!

Направиха каквото им бе заповядано, приклегнаха и наведоха гърбове, за да не ударят сандъка в ниския таван. Единият пазач извади фенер и го насочи напред в тъмнината, където се разкри дълъг коридор, навлизащ надълбоко в хълма, крепен на равни разстояния от

дървени подпори. По равния каменен под, минаваха релси; стените бяха груби и грапави, издълбани право в голата сива скала. Тук и там дебели жили оранжево-розов кристал избухваха сред камъка като светкавици в тъмно небе. Изоставени инструменти лежах разпръснати на земята — ръждясала маслена лампа, кирка без дръжка, стар тенекиен варел — и придаваха на мястото запуснат и злокобен вид.

Накараха ги да вървят още петдесет метра, след което релсите на пода се разклониха и едните продължиха право напред, а другите завиха надясно към друг, перпендикулярен на основната шахта тунел, чиито стени бяха скрити от поставени едни върху други кутии и сандъци. Близо до входа на това разклонение имаше количка без бордове, на която им заповядаха да оставят товара си.

— Това е — разнесе се глас от мрака отзад. — Вън. Изкарайте ги навън!

Затворниците се обърнаха и закрачиха по обратния път, дишащи тежко, но облекчени, че най-трудното е свършило. Един от другите евреи подкрепяше хомосексуалиста, чийто бос крак беше почернял. Отзад се чу приглушена размяна на реплики и се появиха и пазачите. Мъжът с кожената шуба остана в мината.

— Натам — нареди единият пазач, след като излязоха на открито. — Към оная купчина.

Подчиниха се, отидоха до купчината камъни и се обърнаха. Пазачите бяха насочили автоматите си към тях.

— Ой вей — прошепна Ицхак, внезапно осъзнал какво ще се случи. — О, Боже.

Пазачите се разсмяха и зимната тишина се разкъса от продрания рев на стрелбата.

ЧАСТ 1
НАШИ ДНИ

ДОЛИНАТА НА ЦАРЕТЕ, ЛУКСОР, ЕГИПЕТ

— Тате, може ли вече да се прибираме? По телевизията ще дават „Алим ал Симсим“.

Инспектор Юсуф Ез ел Дин Халифа загаси цигарата си, въздъхна и погледна сина си Али, който стоеше пред него и си чоплеше носа. Слабият, жилав мъж с високи скули, гладко сресана коса и големи искрящи очи излъчваше тиха сила, подправена с хумор — сериозен мъж, който обичаше да се смее.

— Не всеки ден отварят специално за теб най-великия археологически обект в Египет, Али — сгълча той сина си.

— Ама аз съм идвал тука от училище — започна да мрънка момчето. — Два пъти. Госпожица Уадуд ни показа всичко.

— Хайде на бас, че не ви е показала гробницата на Рамзес II, която видяхме днес. Нито пък тази на Ейе и Ти.

— В нея нямаше нищо — оплака се Али. — Само прилепи и купища стари бинтове.

— Все пак имахме късмет, че ни пуснаха вътре — настоя баща му. — Затворена е за туристи, откакто са я открили през 1905 година. И за твое сведение тези стари бинтове са истинските, в които са били увити мумиите, така както крадците са ги оставили в древни времена, след като са ги свалили от телата.

Момчето вдигна поглед, без да изважда пръста от носа си. В очите му проблесна интерес.

— И защо са го направили?

— Ами — започна обяснението си Халифа, — когато жреците увивали мумиите, слагали между бинтовете украшения и скъпоценни амулети, а крадците искали да ги вземат.

Лицето на малкия светна.

— Изваждали ли са им и очите?

— Доколкото знам, не — засмя се Халифа. — Макар че понякога им отчупвали по някой пръст или ръка. Което ще направя и аз, ако не престанеш да си бъркаш в носа!

Той грабна ръката на детето и шеговито започна да подръпва пръстите ѝ. Али се отскубна и избухна в смях.

— По-силен съм от теб, татко! — извика.

— Да бе — отвърна Халифа, стисна момчето през кръста и го обърна с главата надолу. — Не си и наполовина силен колкото мен.

Стояха наред Долината на царете, близо до входа на гробницата на Рамзес VI. Беше късен следобед и тълпите туристи, които задръстваха долината през деня, вече се бяха разотишли и районът бе неестествено празен. Наблизо група работници разчистваха отпадъците от археологически изкоп и припяваха монотонно, докато събираха парчетата натрошен варовик в найлонови чували; по-нататък група екскурзианти тъкмо влизаха в гробницата на Рамзес IX. Иначе беше безлюдно, ако не се брояха неколцината туристически полицаи, чистачът Ахмед и приютилите се в оскъдните сенки по склоновете двама продавачи на пощенски картички и безалкохолни напитки, които се озъртаха напрегнато с надеждата да припечелят още нещо в края на деня.

— Виж сега какво ще направим — каза Халифа, остави сина си на земята и разроши косата му. — Ще огледаме набързо Аменхотеп II и приключваме, става ли? Няма да е възпитано да си тръгнем, след като Саид си създаде толкова проблеми, за да ни намери ключа.

Докато говореше, откъм бараката на инспектора на петдесет метра от тях се разнесоха викове и една висока непохватна фигура се понесе към тях.

— Намерих го! — извика фигурата и размаха ключ. — Някой го беше оставил на друга кука.

Саид ибн Басат, заради яркорижата си коса по-известен като Джинджър, беше стар приятел на Халифа. Бяха се запознали отдавна в Университета на Кайро, където и двамата учеха древна история. Недоимъкът беше принудил Халифа да изостави следването и да постъпи на работа в полицията. От своя страна Саид се беше дипломирал с отличие и беше постъпил в Службата по антиките, където се беше издигнал до заместник-директор на Долината на царете. Въпреки че Халифа не би го признал пред никого, това беше животът, който би си избрал и той, ако нуждата не го беше отпратила в друга посока. Обичаше древното минало и щеше да даде всичко от себе си, цялото си време, за да работи с останките от стари времена. В

никакъв случай не се сърдеше на приятеля си, разбира се. А за разлика от него Джинджър нямаше семейство, нещо, от което Халифа никога не би се отказал, дори за всички исторически паметници в Египет.

Тримата поеха през долината, подминаха гробниците на Рамзес III и Хоремхеб, завиха надясно и тръгнаха по пътеката към входа на гробницата на Аменхотеп II, която се намираше в дъното на каменно стълбище, зад заключена тежка желязна врата. Джинджър пъкна ключа в катинара.

— Докога ще стои затворена? — попита Халифа.

— Още само месец, месец и нещо. Реставраторите почти приключиха.

Али се шмугна между двамата, надигна се на пръсти и надникна в мрака зад решетката.

— Има ли съкровище?

— Боя се, че не — отвърна Джинджър, отмести момчето от вратата и отвори решетката. — Била е напълно ограбена още в древни времена.

Щракна електрическият ключ и лампите осветиха дълъг, слизащ бавно надолу коридор, издълбан в скалата, със стени и таван, по които все още личаха характерните бели вълни от следите на древното длето. Али се втурна надолу.

— Знаете ли какво щях да направя, ако бях цар на Египет? — викна момчето и гласът му отекна в тясното пространство на гробницата. — Щях да си направя тайна скрита стая и щях да сложа всичките си съкровища вътре, а след това щях в друга стая да сложа малко съкровища, за да подлъжа крадците. Като онзи човек, за когото ми разказа, татко. Хорибъл Инкиман.^[1]

— Хор-анх-амон — с усмивка го поправи Халифа.

— Да. А след това щях да направя хитри капани, за да се хванат в тях всички крадци. И щях да ги натикам в затвора.

— Значи са щели да бъдат големи късметлии — засмя се Джинджър. — В древен Египет обичайното наказание за ограбване на гробници било отрязване на носа и изпращане в солните мини в Либия. Или това, или набиване на кол.

Той намигна на Халифа, двамата мъже се разсмяха и поеха по коридора след Али. Не бяха изменили и няколко метра, когато зад гърбовете им се чува забързани стъпки. Някакъв задъхан мъж в

джелаба се появи на входа на гробницата и силуетът му се очерта в яркия правоъгълник на следобедното небе.

— Има ли тук инспектор Халифа? — извика хрипливо, останал без дъх.

Детективът погледна приятеля си и пристъпи крачка назад към вратата.

— Аз съм.

— Трябва да дойдете бързо, от другата страна. Намериха...

Мъжът млъкна, за да си поеме дъх.

— Какво? — попита Халифа. — Какво намериха?

Мъжът го погледна с разширени очи.

— Труп!

Някъде отдолу, от дълбочината на шахтата долетя гласът на Али.

— Много яко! Може ли и аз да дойда, тате?

Бяха открили трупа в Малката, археологически обект в най-южния край на Тиванския масив, някога дворец на фараон Аменхотеп III, а сега обширно пусто място с изгладени от пясъка развалини, посещавани само от най-заклетите египтофили. Прашно полицейско „Деу“ чакаше Халифа пред сградата на управата. Той остави сина си с Джинджър, който обеща да го прибере вкъщи, качи се на дясната седалка и колата потегли. Възмутените писъци на Али отекнаха подире му.

— Тате, не искам да се прибирам у дома! Искам да видя трупа!

Пътят до Малката им отне дващест минути. Полицаят, който шофираше, намусен млад мъж с лунички и лоши зъби, през цялото време не отлепи крак от педала, докато пътят се виеше надолу по хълмовете към равнината на Нил, за да поеме на юг покрай ръба на масива. Халифа гледаше през прозореца насажденията от захарна тръстика и молочия, пушеше цигара „Клеопатра“ и слушаше с половин ухо новините по очуканото радио в колата за ескалиращото насилие между израелци и палестинци — поредният самовзривил се атентатор, поредната израелска репресия, поредната смърт и нещастие.

— Тези скоро ще воюват — каза шофьорът.

— Те вече воюват — въздъхна Халифа, дръпна за последно от цигарата и изхвърли фасата през прозореца. — Воюват вече петдесет

години.

Шофьорът взе пакетче дъвки от таблото, пъкна две в устата си и задъвка ожесточено.

— Мислиш ли, че някога може да има мир?

— Не и както вървят нещата. Внимавай, каруца.

Шофьорът свърна рязко, за да изпревари магарешката каруца, натоварена догоре с ожъната захарна тръстика, и влезе пред нея тъкмо навреме, за да избегне челния удар с идващия отсреща туристически автобус.

— Аллах да ме пази — измърмори детективът, вкопчен за таблото. — Аллах да се смили над мен.

Минаха покрай Деир ел Бахри, Рамзейона и разпилените останки от храма на Меренпта, преди накрая да стигнат до кръстовище, където единият път поемаше на изток към Нил, а другият — нагоре и на запад към древното работническо село при Деир ел Медина и Долината на цариците. Продължиха направо и слязоха от гладкия асфалт на прашния разбит път, който ги отведе покрай големия храм в Мединет Хабу към еднообразната камениста пустиня, покрита с отпадъци и бодливи оплетени къмба от камилски тръни. Продължиха още километър, криволичеха и подскачаха по пътя, от време на време минаваха покрай порутени останки от древни кирпичени стени, кафяви и безформени като разтопен шоколад, и най-после стигнаха до четири полицейски коли и линейка, паркирала до ръждясал телефонен стълб, а отзад и пета кола, прашен син мерцедес, спрял малко по-встрани от другите. Спирачките изсвириха и Халифа излезе от колата.

— Защо просто не си вземеш мобилен телефон — изръмжа Мохамед Сария, заместникът на Халифа, който се отдели от групата при линейката и дойде да го посрещне. — Цял час ми отне да те издиря.

— През което време аз имах удоволствието да посетя две от най-интересните гробници в Уади Бибан ел Мулук — отвърна Халифа. — Това е най-добрата причина, за която се сещам. Освен това от мобилните телефони се хваща рак.

Той си извади цигарите и запали.

— Е, какво имаме?

Сария раздражено поклати глава.

— Труп. На мъж. Бял. Казва се Янсен. Пиет Янсен. — Бръкна в джоба на самото си и извади полиетиленов плик със стар портфейл, който подаде на Халифа. — Египетски гражданин. Макар да не си личи от името. Собственик на хотел долу в Гезира. „Мена-Ра“.

— До езерото ли? Знам го.

Халифа извади портфейла от плика, огледа съдържанието му и забеляза личната карта на египетски гражданин.

— Роден през 1925-а. Сигурен ли си, че просто не е умрял от старост?

— Не и ако се съди по състоянието на тялото.

Детективът извади кредитна карта от „Банк Мист“ и пачка банкноти по двайсет египетски лири. В страничното отделение откри членска карта за Египетското градинарско общество, а зад нея изтъркана черно-бяла снимка на огромен, жесток на вид пес вълча порода. На гърба ѝ имаше избелял надпис с молив „Арминий, 1930“. Той я погледа малко с усещането, че името му е познато отнякъде, но не се сети точно откъде, след което върна снимката на мястото ѝ, пъкна портфейла обратно в плика и го подаде на заместника си.

— Съобщи ли на роднините му?

— Няма живи роднини. Свързахме се с хотела.

— Ами мерцедесът? Негов ли е?

Сария кимна.

— Намерихме ключовете в джоба му. — Полицаят извади втори плик, в който беше пъкната учудващо голяма връзка ключове. — Проверихме вътре. Нищо необичайно.

Отидоха до мерцедеса и надникнаха през прозореца. В колата — напукана кожена тапицерия, табло от полирано орехово дърво, ароматизатор, висящ от огледалото за обратно виждане — нямаше нищо друго, освен един брой на „Ал Ахрам“ отпреди два дни на дясната седалка и скъпа на вид камера „Никон“ на пода зад седалката на шофьора.

— Кой го откри? — попита Халифа.

— Някаква францужойка. Излязла да снима развалините и случайно се натъкнала на тялото. — Сария разгърна бележника си и присви поглед към страниците. — Клодия Шамполион — прочете, кривейки с усилие устните си за непривичните съгласни. — Двайсет и девет годишна. Археоложка. Отседнала е ей там. — Той посочи пълния

с дървета и ограден с тухлена стена двор малко по-нататък. Седалището на Френската археологическа мисия в Тива.

— Не е роднина на онзи Шамполион, така ли да разбирам? — попита Халифа.

— Ммм?

— Жан Франсоа Шамполион.

Физиономията на Сария издаваше объркване.

— Човекът, дешифрирал йероглифите — въздъхна Халифа в престорено отчаяние. — Всемогъщи Боже, Мохамед, ти нищо ли не знаеш за историята на страната си?

Заместникът му сви рамене.

— Французойката изглеждаше доста добре, това мога да кажа. Големи... нали разбираш... — Той направи жест с ръце. — Твърди.

Халифа поклати глава и дръпна от цигарата.

— Мохамед, ако полицейската работа се състоеше в точене на лиги по жени, вече щеше да си комисар. Разпита ли я?

Сария протегна тефтера си, за да покаже, че я е разпитал.

— И?

— Нищо. Не видяла нищо, не чула нищо. Просто намерила тялото, върнала се в мисията и позвънила на 122.

Халифа си допуши клеопатрата и стъпка фаса с тока на обувката си.

— Значите налага да го огледаме. Обади ли се на Ануар?

— Имал да довършва някаква канцеларска работа, след което щял да дойде. Каза да пазим трупа да не тръгне нанякъде.

Детективът изсумтя отегчено, свикнал с безвкусния хумор на патолога Ануар. Двамата поеха към обекта, под краката им хрущяха чирепи от натрошени съдове, осеяли околността като разпилени бисквити. Вдясно някакви деца седяха върху купчина от дребни камънаци, а едно от тях стискаше футболна топка. Хлапетата наблюдаваха полицаите, които претърсваха пустинята за веществени доказателства; отпред слънцето бавно потъваше зад облите куполи на манастира Деир ал Мухараб и светлината му бавно потъмняваше от бледожълта към наситено меднооранжева. Тук и там от пясъка стърчаха фрагменти от кирпичени стени, износени и жалки като първобитни твари, издигнали се от дълбините на пустинята. Освен тях

почти нищо друго не подсказваше, че минават през някога най-великолепния комплекс от сгради в древен Египет.

— Направо не е за вярване, че е било дворец, нали? — въздъхна Халифа и забави крачка, за да вдигне от земята парче керамика със следи от светлосиня боя. — На времето си Аменхотеп III е управлявал половината от познатия свят. А сега...

Той повъртя отломката между пръстите си и потри пигмента с палец. Сария не каза нищо, само посочи с ръка, че трябва да завият надясно.

— Ей там. Точно зад онази стена.

Прекосяха малко пространство, павирано с тухли от кал, пропукани и изпочупени, както и през нещо, което някога трябва да е било внушителна порта, но от него бяха останали само две купчини камък с изтрити стъпала помежду им. От другата страна един полицай клечеше в оскъдната сянка на някаква стена. На няколко метра от него беше разстлан тежък брезент, под който се очертаваше тяло. Сария пристъпи, хвана покривалото и го дръпна назад.

— Аллах-у-акбар! — намръщи се Халифа. — Всемогъщи Боже!

Пред него лежеше труп на стар мъж, много стар, с немощно съсухрено тяло и набръчкана жълтеникава кожа, изпъстрена със старчески петна. Лежеше по лице, с едната ръка под тялото, а другата — просната настрани. Беше облечен в бежов костюм за сафари, а плешивата му, с изключение на няколко мръснобели кичура, глава беше отметната назад и леко встрани, като на плувец, поемащ въздух, преди отново да се потопи във водата — неестествено положение, причинено от подаващия се от земята ръждив клин, забит право в лявото му око. Бузите, устните и брадичката му бяха покрити с плътна кора засъхнала кръв; точно над дясното му ухо зееше голяма плътка рана.

Халифа продължи изправен да гледа трупа, отбеляза наум прашните ръце и дрехи, разкъсания на коляното панталон, пясъка и мръсотията, набити в раната на главата, след което клекна и внимателно опипа основата на подаващия се от пясъка железен клин. Беше здраво забит в земята.

— От палатка ли е? — неуверено попита Сария.

Халифа поклати глава.

— Част от ограда на обект. Останала от някакви разкопки. Доколкото виждам, стои тук от години.

Изправи се, прогони с ръка мухите, които вече се събираха над трупа, и отиде на няколко метра встрани, където си личеше, че някой е стъпвал и ритал по пясъка. Забеляза поне три различни следи от стъпки, които можеше да са на полицаите, претърсващи района, но бе възможно и да не са. Клекна отново, извади носната си кърпичка и вдигна една остра отломка от кремък, изцапана с кръв.

— Май някой го е ударил по главата — обади се Сария. — А той е паднал върху желязото. Или е бил бутнат върху него.

Халифа повъртя камъка в ръката си, вторачен в червеникавокафявите петънца.

— Много странно, че нападателят е оставил пълен портфейл пари в джоба му. И ключовете от колата.

— Може някой да го е подплашил. Или пък не грабежът е бил мотив за убийството — предположи Сария.

Преди Халифа да успее да си даде мнението, откъм руините някой извика. На двеста метра встрани от тях полицаи се беше качил на една пясъчна могила и размахваше ръце.

— Май е открил нещо — каза Сария.

Халифа остави кремъка там, откъдето го беше взел, и заедно със Сария пое към полицаия. Когато стигнаха до него, той беше слязъл от могилата и стоеше до някаква порутена стена, в чиято основа върху напукана мазилка от кал беше изрисуван фриз от сини лотосови цветове, избелели, но все още ясно различими. В средата на фриза имаше празно място, където една тухла липсваше. Наблизо на земята лежаха брезентова раница, чук и длето, както и черен бастун със сребърна дръжка. Сария клекна до раницата и я отвори.

— Добре, добре, добре — измърмори и извади тухлата с рисуваната мазилка. — Лошо момче.

Той подаде тухлата на Халифа. Детективът не гледаше към него. Беше клекнал, за да вземе бастуна, и се взираше в дръжката му, върху която бяха гравирани миниатюрни розети и знаци *анх*.

— Сър?

Халифа не отговори.

— Сър? — повиши глас Сария.

— Извинявай, Мохамед. — Детективът остави бастуна и се обърна към заместника си. — Какво намери?

Сария му подаде тухлата от кал. Халифа огледа украсата ѝ. През цялото време обаче погледът му се връщаше към бастуна и челото му се мръщеше, като че ли се опитваше да си спомни нещо.

— Какво има? — попита Сария.

— А, нищо. Нищо. Просто странно съвпадение.

Халифа пренебрежително поклати глава и се усмихна. Но даже в този момент в погледа му имаше частица неувереност, едва доловимо ехо от някаква далечна тревога.

От дясната им страна голям гарван кацна на стената, загледа се в тях, размаха криле и заграчи шумно.

---

[1] Ужасен мастилен човек (англ.). — Б.пр. ↑

ТЕЛ АВИВ, ИЗРАЕЛ

Младият мъж в полицейска униформа бързо мина през Парка на независимостта и излезе пред огромния бетонен многоъгълник на хотел „Хилтън“. Семейства и млади двойки се разхождаха в прохладната вечер, разговаряха, смееха се, но той не им обръщаше внимание. Погледът му беше прикован в сградата отпред. По челото му блестеше пот и устните му трепереха, докато нечуто си мърмореше молитви.

Стигна до входа на хотела и мина през фоайето. Двамата охранители му хвърлиха бегъл поглед, забелязаха униформата му и извърнаха очи. Той вдигна трепереща ръка, за да избърше потта от челото си, и в същия момент посегна под куртката и дръпна първия шнур, който поставяше експлозива в готовност. Ужас, ненавист, гадене, възторг — усети всичко това едновременно. Но над тях, обгръщащ всички емоции като последната матрьошка от комплекта, беше екстазът, подобната на транс еуфория, изгарящо блаженство като ярък бял пламък на самата граница на съзнанието. Мъст, слава, рай и вечност в ръцете на прекрасни хурии.

Аллах, благодаря ти, че избра мен. Благодаря ти, че ми позволи да стана оръдие на твоята разплата.

Той стигна до дъното на фоайето и влезе през двойната врата на голяма, изпълнена със светлини зала, където имаше сватбено празненство. Музиката и смехът го заляха като вълна; някакво момиченце притича до него и го попита дали иска да танцува. Той го отместа от пътя си и продължи напред към гостите, светът около него се разми и изпари като цветна мъгла. Някой го попита какво прави тук, дали има някакъв проблем, но той просто крачеше напред, мърмореше си и си мислеше за стария си дядо и малкия си братовчед, убити от израелски куршуми; за собствения си живот, празен, безсмислен, изпълнен със срам и безсилна ярост. В този момент се озова пред младоженците. С вик на ярост и радост посегна и дръпна втория шнур, освободи вихрушката от огън, светлина и метални сачми, която

превърна него, младоженците и всички останали в радиус от три метра в кървава пара.

Точно по същото време се получиха три факса: един в йерусалимския офис на Световния еврейски конгрес, един в новинарския отдел на вестник „Хаарец“ и един в телавивската полиция. Всичките бяха изпратени от мобилна мрежа и съответно невъзможни за проследяване, и всичките съдържаха едно и също съобщение: бомбата беше работа на Ал Мулатам и на „Палестинското братство“; беше отговор на продължаващата ционистка окупация на палестинските земи; докато окупацията продължаваше, отговорността за жестокостите, причинени на палестинския народ, щяха да носят всички израелци без значение на каква възраст и от кой пол.

ЛУКСОР

Останаха в Малката почти до седем вечерта, до който час патологът Ануар още не беше пристигнал. Халифа реши, че повече не може да го чака, остави група полицаи да пазят местопрестъплението и заедно със Сария тръгна към хотела на мъртвеца.

— Доколкото го познавам, Ануар може да не се появи и до полунощ — изръмжа детективът. — По-добре да свършим нещо полезно.

Хотел „Мена-Ра“ заемаше видно място в сърцето на Гезира, голямо оживено село с магазини и наблъскани една до друга къщи на западния бряг на Нил, от другата страна на Храма в Луксор. До бялата двуетажна сграда се стигаше по тесен коларски път. Хотелът беше заобиколен от кирпичени къщурки, полепнали по крилата му като туфи кафяви гъби. Халифа и Сария пристигнаха след свечеряване и бяха посрещнати от слаба англичанка на средна възраст, която на чист арабски със силен акцент им се представи като Карла Шоу, управител на хотела. Тя поръча чай и ги поведе към покритата с чакъл тераса в задната част на сградата, където ги настана на плетени столове под надвисналата, отрупана с ароматни червени цветове корона на хибискус. Пред терасата имаше тясно продълговато езеро, черно и мрачно, с повърхност, набраздявана от ленивите вълни откъм плитчините на Нил, и обрасли с палми брегове, задръстени от понтони от употребявани пластмасови бутилки от минерална вода „Барака“. На другия му бряг през дърветата се виждаше изрисуваната на стената на някаква къща реклама на „Полети с балон Ход Ход Сюлейман“. Чуваше се кучешки лай, бръмчене на таксита и далечното ритмично боботене на напоителна помпа.

— Не се учудвам — поде жената, подви единия си обут в джинси крак под другия и запали цигара „Мерит“. — Той напоследък изобщо не беше добре. Мисля, че беше болен от рак, макар никога да не говореше за това.

Халифа също запали цигара и погледна Сария.

— Ще разберем повече след аутопсията — каза той, — но господин Янсен май... — Млъкна и дръпна от цигарата, защото се поколеба как да продължи. — Да речем, че около смъртта му има известни нередности — завърши накрая.

Жената го погледна и очите ѝ леко се разшириха. Клепачите ѝ бяха очертани с плътна черна линия, която подчертаваше изненаданото ѝ изражение.

— Какво искате да кажете с нередности? Ако намеквате, че е...

— Още нищо не намеквам — предпазливо отвърна Халифа. — Тялото трябва да бъде изследвано подробно. Но в смъртта на господин Янсен има необичайни моменти и трябва да ви зададем някои въпроси. Напълно рутинни.

Жената всмукна дълбоко от цигарата си, а свободната ѝ ръка посегна към обичката във форма на полумесец на лявото ѝ ухо. Косата ѝ беше неестествено черна, най-вероятно боядисана. Беше привлекателна, макар и малко повехнала.

— Питайте. Въпреки че не знам доколко ще ви бъде полезна. Пиет не разказваше много за себе си.

Халифа кимна на Сария, който извади тефтер и химикалка.

— Откога работите за господин Янсен?

— Вече почти три години. — Тя наклони леко глава и продължи да си играе с обичката. — Това е дълга история, но в основни линии дойдох тук на почивка, сприятелих се с местни хора, те ми казаха, че Пиет си търси управител за хотела — бил прекалено стар, за да върти всекидневната работа — и си помислих: „Защо не?“ Току-що се бях развела, нали разбирате. В Англия вече няхах нищо и никого.

— Той нямаше ли семейство?

— Мисля, че не.

— Никога ли не се е женил?

Жената дръпна за пореден път от цигарата си.

— Според мен Пиет не проявяваше особен интерес към жените.

Халифа и Сария се спогледаха.

— Мъже? — попита детективът.

Жената махна с ръка.

— Чувала съм, че обичал да посещава „Банана Айлънд“. Но никога не ми е казвал нищо, а и аз не съм го питала. Това си беше негова работа.

По чакъла се чуха стъпки и някакъв младеж се появи с три чаши чай и свещник. Остави ги на масата и изчезна. Халифа взе едната.

— Това име, Янсен, не е египетско — каза и отпи от чая.

— Мисля, че беше холандец. Дошъл в Египет преди петдесет-шейсет години. Не знам точно кога. Преди много време.

— Винаги ли е живял в Луксор?

— Купил хотела през седемдесетте, доколкото знам. След като се пенсионира. Май преди това е живял в Александрия. Изобщо не говореше за миналото си. — Тя дръпна за последно от мерита и го загаси в месинговия пепелник във форма на скарабей. Отгоре изгряваха първите звезди, тлъсти и сини като светулки. — Между другото, той не живееше тук — добави, скръсти ръце зад главата си и бюстът ѝ изпъкна през блузата. — В хотела. Имаше си къща на източния бряг. Близо до Карнак. Всяка сутрин пристигаше тук с колата.

Халифа се намръщи леко и кимна на помощника си да запише адреса.

— И кога за последно видяхте господин Янсен жив? — попита Сария, вперил поглед в мястото, където ризата на жената леко се отваряше и разкриваше част от розов сутиен.

— Към девет сутринта. Пристигна, както обикновено, в седем, работи нещо в кабинета и няколко часа след това излезе. Каза, че имал спешна работа.

— Не спомена ли каква? — попита Халифа.

— Не, но според мен тръгна към старините. Той май само с това се занимаваше през повечето време. Непрекъснато ги обикаляше. Знаеше за тях повече от експертите.

— До тялото му открихме някои неща. Бастун, раница — изброи Халифа.

— Сигурно са неговите. Не тръгваше на експедиция без тях. Бастунът е заради крака. Някаква стара травма. Катастрофа с кола, така мисля.

В далечния край на езерото се дочу плискане и една малка лодка се плъзна по водата. Един мъж гребеше, а друг стоеше на носа с мрежа в ръце, смътни и далечни силуети в сгъстяващата се тъмнина. Халифа допуши цигарата си и я загаси в пепелника.

— Господин Янсен имаше ли някакви врагове? Някой, който би желал да му причини зло?

Жената сви рамене.

— Не ми е известно. Но пак ви казвам, той почти не говореше за себе си. Нищо не разказваше.

— Някакви приятели? — попита Халифа. — Близки?

Поредното свиване на рамене.

— Доколкото знам, не и в Луксор. От време на време ходеше при някакво семейство в Кайро. Миналата седмица също беше там. Антон, май така се казваше мъжът. Антон, Андерс, нещо такова. Швейцарец. Или германец. Или холандец. — Тя вдигна ръце. — Съжалявам. Май не съм ви много от полза.

— Напротив — успокои я Халифа. — Помощта ви ни е извънредно полезна.

— Истината е, че Пиет си беше самотник. Личният му живот си беше личен. За три години така и не съм влизала в къщата му. Беше... направо потаен. Аз се занимавам с хотела и това е всичко. Нямахме почти нищо общо извън работата.

Младежът, който беше донесъл чая, се появи отново, наведе се и прошепна нещо на ухото на жената.

— Добре, Таиб — каза тя. — Ей сега идвам.

Управителката се обърна към Халифа.

— Инспекторе, съжалявам. Тази вечер имаме частно парти и трябва да се погрижа за вечерята.

— Разбира се. Мисля, че свършихме.

Тримата се изправиха, върнаха се във фойето на хотела, голямо, издържано в бяло пространство, с рецепция в дъното и тясна стълба към горния етаж в ъгъла. Възрастен мъж в мръсна джелаба миеше пода и си тананикаше.

— В портфейла на господин Янсен имаше снимка — каза Халифа и спря, за да се полюбува на няколкото фотографии на Гадис на стената. — На куче.

— Арминий ли? — усмихна се жената. — Домашен любимец от детството му. Пиет непрекъснато говореше за него. Казваше, че бил единственият му истински приятел в живота. Единственият, на когото някога бил имал доверие. Говореше за него, като че ли беше човек. — Тя млькна, след което добави: — Беше самотен, така си мисля. Нещастен. Измъчваха го много демони.

Те погледаха още малко фотосите — двама мъже, въртящи шадуф на брега на Нил; жени, продаващи зеленчуци от вътрешната страна на портата Баб Цуеба в ислямския квартал на Кайро, момченце с тарбуш усмихнало се на обектива, — след което минаха през входната врата и излязоха на улицата. Две деца претичаха, подкарали автомобилна гума.

— Още нещо — каза жената, тъкмо когато полицаите щяха да си тръгват. — Може да не е важно, но Пиет беше заклет антисемит.

Последната дума произнесе на английски. Халифа присви очи.

— Какво означава това?

— Не знам как се казва на арабски. Беше... ма хабиш елйехудиеен. Не обичаше евреи.

Раменете на детектива се напрегнаха леко, почти недоловимо, сякаш го беше ударил слаб ток, не толкова, че да го заболи, но въпреки това неприятно.

— Да?

— Не знам какво повече да ви кажа. Пред мен не говореше нищо. Но няколко пъти съм го чувала да разговаря с други хора — гости на хотела, местни. Ужасни неща. Че концлагерите не си били свършили докрай работата. Че трябвало да хвърлят ядрена бомба по Израел. Искам да кажа, онова, което става там, ми е неприятно, като на всички хора, но чак пък толкова омраза. Отвратително. — Тя сви рамене и пак се заигра с обичата си. — Може би трябваше да поспоря с него, но пък той беше стар, а старите хора са си малко откачени. Освен това не исках да се скараме и да си загубя работата. Както ви казах, това може би няма никакво значение.

Халифа извади цигарите, запали и дръпна дълбоко.

— Може би. Но ви благодаря, че го споменахте. Ако има нещо, ще ви се обадим.

Той кимна за довиждане, обърна се и пое по улицата смръщен, пъхнал ръце в джобовете си. Сария го догони.

— Напълно съм съгласен — каза той. — За евреите.

Халифа го изгледа.

— Мислиш, че концлагерите са хубаво нещо, така ли?

— Мисля, че изобщо не ги е имало — изсумтя Сария. — Израелска пропаганда. Тази седмица го писаха и в „Ал Акбар“.

— И ти им вярваш?

Сария сви рамене.

— Колкото по-бързо се изличи Израел от картата, толкова по-добре — отвърна, заобикаляйки въпроса. — Онова, което правят с палестинците... непростимо е. Избиват жени и деца.

За миг на Халифа му се дощя да се скара с него, обаче размисли. Завиха по улицата и мълчаливо закрачиха покрай Нил. Зад гърбовете им отекваше напевът на мюзина, призоваващ вярващите на вечерна молитва.

ИЗРАЕЛ — ПУСТИНЯТА КРАЙ МЪРТВО МОРЕ, БЛИЗО ДО ЙЕРИХОН

Мъжът крачеше напред и назад покрай хеликоптера, пушеше дебела пура и погледът му се стрелкаше от пустия неасфалтиран път отпред към часовника му и обратно. Беше тъмно, единствената светлина идваше от изгряващата луна в трета четвърт, която обливаше пустинята с жълтеникаво сияние. Беше много тихо и стъпките на мъжа отекваха неестествено шумно и сякаш пробиваха неподвижния нощен въздух. Беше прекалено тъмно, за да се разгледа добре фигурата му, но си личеше, че е среден на ръст и много слаб, с гърбав нос, бяла ярмулка на главата и сърповиден белег на лявата буза.

— Да имаш представа кога ще дойде? — долетя глас от кабината на хеликоптера.

— Скоро. Много скоро — отвърна мъжът.

Продължи да крачи, като потупваше нервно с длан по хълбока си, спираше от време на време и накланяше глава, за да чува по-добре. Изминаха пет минути, десет, след което нощният въздух донесе едва доловимото боботене на мотор, а после и хрущенето на чакъла под гумите на автомобил. Мъжът застана в средата на пътя. Колата със загасени фарове бавно изникна от безформените сенки, спря на десетина метра и шофьорът излезе. Посрещачът отиде при него и двамата заобиколиха колата. Шофьорът отвори багажника. Чу се стон и от там излезе мъж, като се подпираше на ръката на шофьора. В тъмнината личеше само, че е по-млад от пушача на пури, че косата му е гъста и черна и че около врата му е увита карирана куфия.

— Закъсня — каза по-възрастният мъж. — Разтревожих се.

Новодошлият дишаше дълбоко и се протягаше, за да раздвижи схванатото си тяло.

— Трябваше да внимавам. Ако моите хора разберат...

Прокара показалец през гърлото си, придружавайки жеста със съскащ звук като от нож, режещ месо. Пушачът кимна, сложи ръка на рамото му и го побутна към хеликоптера.

— Знаем — отвърна тихо. — Ходим по въже.

— Надявам се да стигнем до отсрещната страна.

— Трябва да стигнем до отсрещната страна. За доброто на всички. Иначе...

Той безпомощно размаха пурата и двамата влязоха в хеликоптера. Воят на двигателите разтърси пустинята, перките се завъртяха и насякоха мрака.

ЛУКСОР

Двамата полицаи прекосиха Нил с ферибота, допотопен ръждясал кораб, който пореше водата сред облаци дизелов дим и непрекъснато надуваше сирената си. Сария дъвчеше пакет жълт нахут; Халифа гледаше осветения купол на Храма в Луксор, потънал в собствените си мисли, вдигнал до горе ципа на якето си от изкуствена кожа, за да се предпази от вечерния хлад. Слязоха на източния бряг и изкачиха стълбите, до Корниш, където Халифа помоли заместника си да му даде ключовете от къщата на мъртвеца.

— Сега ли ще ходиш там? — учуди се Сария.

— Ще поогледам. Да видя дали няма нещо... необичайно.

Сария присви очи.

— Какво имаш предвид?

— Просто... необичайно. Хайде, дай ми ключовете.

Сария сви рамене, бръкна в джоба си и му връчи найлоновия плик с ключовете на Янсен. След това извади тефтера, откъсна страницата, на която беше записал адреса на Янсен, и също му я подаде.

— Да дойда ли с теб?

— Не, прибирай се — отвърна Халифа, погледна адреса, сгъна листчето и го прибра в джоба си. — Няма да се бавя. Просто искам да проверя нещо. Ще се видим утре в участъка.

Той тупна заместника си по рамото, побутна го надолу по улицата, обърна се и махна на минаващото такси. Колата спря, а дебелият шофьор с имма на главата и цигара в устата се пресегна и отвори задната врата.

— Закъде сте, инспекторе? — Подобно на повечето таксиметрови шофьори в Луксор познаваше Халифа лично, тъй като бе арестуван от него поне веднъж за каране с нередовни документи.

— За Карнак — отговори Халифа. — Карай надолу по Корниш. Ще ти кажа къде да спреш.

Потеглиха, минаха покрай хотел „Меркюр“, Луксорския музей, старата болница и Чикаго Хаус, промъкваха се през уличното

движение и отминаваха сградите, които постепенно се превръщаха в порутени бараки, редуващи се с мръсни паркинги. На половин километър след като излязоха от северния край на града, Халифа каза на шофьора да спре срещу широкия, озеленен с лаврови дървета и евкалипти булевард, водещ надясно към осветения първи пилон на храма Карнак.

— Да ви изчакам ли? — попита шофьорът.

— Недей. Ще се прибера пеш.

Той бръкна в джоба за пари, но шофьорът махна с ръка.

— Забравете, инспекторе. Длъжник съм ви.

— От къде на къде, Махмуд? Като се видяхме за последно, те арестувах за изтекла застраховка.

— Вярно — призна шофьорът. — Но не си бях платил и пътния данък, така че се отървах леко.

Ухили се с неравните си кафяви зъби, подсвирна, потегли и изчезна, откъдето беше дошъл.

Халифа остана за момент загледан в Нил, чиято повърхност проблясваше под лунните лъчи като парче нагъната сива коприна, след което се обърна и пое към входа на храма.

Пътят до къщата на мъртвеца му отне десет минути. Тя се намиреше в оградено пространство на двеста метра от северозападния ъгъл на храмовия комплекс, в края на изровен коларски път. Ниска едноетажна вила, заобиколена от висока решетеста ограда, скрита наполовина от палми и мимози, останала от дните преди Луксор да стане голям туристически център, когато единствените му посетители бяха археолози и богати европейци, дошли за зимата в мекия климат на Горен Египет. От близкия напоителен канал се вдигаше лека мъгла, която се стелеше в основата на къщата и ѝ придаваше зловещ и призрачен вид, все едно се носеше над земята.

Халифа погледна през оградата към добре поддържаната градина, затворените с тежки капаци прозорци, табелите „KNAAS! MAMNU EL-DUKHUUL!“, „ЧАСТНА СОБСТВЕНОСТ! НЕ ВЛИЗАЙ!“ разположени на равни интервали по оградата. Отиде при входната врата и натисна. Заключено. Извади от джоба си връзката ключове на мъртвеца и на лунната светлина започна да ги пробва един по един, докато намери нужния. Отвори и пристъпи на покритата с чакъл алея. Докато се изкачваше по стъпалата на къщата, някакво

животно, котка или лисица, изскочи от сенките вдясно, бутна подпряно изправено гребло и изчезна в храстите до къщата.

— По дяволите! — изруга стреснато инспекторът.

Запали цигара и наново започна да опитва ключовете. Отвори трите тежки ключалки и влезе в тъмната къща. Напипа ключа на стената и светна лампата.

Намираше се в просторен хол с дървен под, педантично подреден, с четири фотьойла около кръгла месингова масичка за кафе в средата, поставка с телевизор и телефон, и голям шезлонг до стената вдясно. Тъмен коридор от отсрещната страна отвеждаше към останалата част от къщата.

Халифа огледа обстановката и отиде до лявата стена, където над полица за вестници и списания висеше голяма маслена картина, изобразяваща високи, покрити със сняг планински върхове. Огледа я възхитено — през живота си не беше виждал сняг, истински сняг, — след което се наведе и започна да рови вестниците и списанията. Имаше два броя на „Ал Ахрам“, списанието на Египетското градинарско общество и бюлетин от Египетския музей в Берлин. Най-отзад намери брой на „Таим“, на чиято корица имаше двама мъже, единият нисък, набит и брадат, а другият слаб, с орлова физиономия и крив белег от слепоочието почти до брадичката. Халифа издърпа списанието и прочете заглавието: „ХАР ЦИОН ИЛИ МИЛАН: КОЙ ПЪТ ЩЕ ИЗБЕРЕ ИЗРАЕЛ?“ от Лейла ал Мадани. Позна името на журналистката. Отгърна и прелисти до статията, в чието начало стоеше снимката на красива млада жена с къса черна коса и големи зелени очи. Погледа я известно време, привличаше го по някакъв особен начин, след което поклати глава, затвори списанието, остави го на полицата и се зае да изследва останалата част от къщата.

Имаше още пет стаи: две спални, баня и кабинет, и в дъното — голяма кухня. Всички те бяха безупречно, почти неестествено чисти и подредени, като че ли в тях не влизаше никой, а освен тежките капаци, на всички прозорци бяха монтирани месингови ключалки. Халифа ги опита една по една, без да търси нищо конкретно, просто искаше да си създаде усещане за мястото и за човека, който беше живял в него.

Зае се първо с кабинета, просторно помещение с две метални кантонерки в ъгъла и полици за книги от пода до тавана на две от стените, както и масивно бюро под прозореца. И двете кантонерки

бяха заключени, но Халифа откри ключовете във връзката и ги отвори. В първата имаше папки-джобове, пълни с бизнес книжа и документи. Втората представляваше минибиблиотека от диапозитиви, стотици, всичките грижливо надписани и подредени в найлонови калъфи, изобразяващи, поне доколкото виждаше, почти всички значителни исторически обекти в Египет, от Тел ел Фараин на делтата на Нил до Уади Халфа в Северен Судан.

Халифа взе първите два попаднали му диапозитива, вдигна ги на светлината, присви очи и разпозна храма на Сети I в Абидос и каменните гробници в Бени Хасан в двора на Хонсу, Карнак. Втория диапозитив разглежда повече от минута, приближавайки го и отдалечавайки го от светлината, за да го хване по-добре на фокус. Дълбока бръчка проряза челото му, преди да го върне обратно в калъфа. След това затвори кантонерките, заключи ги и започна да преглежда книгите по етажерките.

Томовете бяха подредени по автори в азбучен ред и с изключение на няколко речника и посветения на цветята и градинарството малък справочник, бяха само исторически трудове, някои научнопопулярни, повечето академични. Бързият преглед на гърбовете им разкри заглавия на латински, френски, английски, немски, арабски и — учудващо на фона на казаното от онази Шоу за отношението на Янсен към евреите — на иврит. Какъвто и да беше Янсен, ставаше ясно, че е извънредно начетен и образован.

— И как така някой като теб е станал съдържател на евтин хотел в Луксор? — измърмори на себе си Халифа. — Каква е твоята история, а, господин Янсен? И защо са всички тези мерки за сигурност? От какво се страхуваш? Какво се опитваш да скриеш?

Остана още малко в кабинета, огледа книгите и порови из чекмеджетата на бюрото, след което отиде в банята, а оттам и в двете спални, в първата, от които намери в нощното шкафче до леглото две списания — немски, порнографски, с малки момченца, позиращи голи на корицата. Погледа ги впечатлен и отвратен, след което ги хвърли обратно в чекмеджето и го затвори.

В кухнята отиде най-накрая. От нея се излизаше към още две помещения. Едното, подсигурено с две лостови ключалки и тежко стоманено резе, отвеждаше към дървена веранда в задната част на къщата. Зад втората врата, която също се наложи да отключи с ключ от

връзката на мъртвия старец, откри стръмно стълбище, спускащо се в мрака. Той пое предпазливо по скърцащите под краката му дървени стъпала, тъмнината бързо го погълна и дезориентира и той се принуди да опипва студения камък с дясната си ръка, за да запази равновесие. На дъното пръстите му напипаха ключ и Халифа светна лампата.

Отне му секунда да осъзнае какво вижда, след което ахна от удивление.

— Господи!

Антики. Навсякъде антики. На дървени маси на подпори, поставени в средата на помещението, на полици по стените, в кашони и сандъци, подредени в ъглите. Стотици и стотици предмети, всеки в собствен полиетиленов кальф, всеки придружен от спретнат, написан на ръка етикет, описващ находката, къде и кога е била намерена, както и приблизителната ѝ възраст.

— Та това си е жив музей — невярващо прошепна Халифа. — Негов личен музей.

За миг не можа да помръдне, след което отиде до най-близката маса и взе плик с миниатюрна дървена фигурка. „Шабти, KV39, пълнеж на източния коридор — гласеше съпътстващият етикет. — Дърво. Без текст и декорация. XVIII династия, вероятно Аменхотеп I (ок. 1525–1504 г. пр.Хр.). Открита на 03.03.1982.“ KV39 представляваше голяма, пълна с натрошен камък гробница в долината между два хълма над Долината на царете, смятана от мнозина за последната земна обител на фараона от Осемнайсетата династия Аменхотеп I. Тази гробница и до ден-днешен не беше обект на сериозни разкопки. Янсен явно беше провел в нея свои собствени.

Халифа остави фигурката и взе друг предмет. „Фрагмент от глазирана подова плочка, Амарна (Акхетатон), Северен дворец. Рисунок на папирусова тръстика в зелено, жълто и синьо. XVIII династия, управлението на Ехнатон (ок. 1353–1335 г. пр.Хр.). Намерен на 12.11.1963 г.“ Макар и счупено, парчето беше прекрасно, цветовете бяха богати и живи, изрисуваната папирусова тръстика беше леко приведена, сякаш подухвана от тих ветреца. И май находката отново беше изкопана от самия Янсен. Халифа я повъртя в ръце, поклати глава, остави я на мястото ѝ и се зае да изследва подземие.

Колекцията беше изключителна, главозамайваща, резултат, ако се съдеше по придружаващите етикети, на петдесет години тайни — и

незаконни — разкопки. Някои предмети — малък фаянсов хипопотам; красиво изрисуван остракон с Тиванската тройца Амон, Мут и Хонсу — бяха извънредно ценни. Повечето обаче бяха или повредени, или толкова често срещани, че не струваха практически нищо. Водещият принцип явно беше натрупването не толкова на редки или красиви предмети, колкото простото удоволствие от изкопаването им, от възстановяването и подреждането на миниатюрни отломки от миналото. Халифа си помисли, че това е колекцията, която сам би желал да притежава. Колекция на любител на историята. На археолог.

В ъгъла в дъното откри малка и здрава желязна каса с диск и лост. Опита се да завърти лоста, но вратата по никакъв начин не пожела да се отвори и след около минута той се отказа и продължи да оглежда мазето.

По някое време си погледна часовника.

— По дяволите!

Беше обещал на жена си Зейнаб да се прибере до девет, за да прочете на децата приказка, а вече минаваше десет. Наруга се наум, хвърли последен поглед наоколо, пое обратно към стълбите и посегна да изключи осветлението. При това движение забеляза, че вратата, която се отваряше навътре, се беше затворила наполовина и се виждаше гърбът ѝ. Там на една кука бе закачена широкопола зелена филцова шапка, от чиято периферия висяха дълги пера. Халифа се спря, след което бавно, сякаш неохотно изкачи стълбите, взе шапката и я огледа.

— Като птица на главата — измърмори с внезапно предрезгавял глас, сякаш нещо му беше заседнало в гърлото. — Интересна птичка.

Той продължи да се взира в шапката, след което внезапно удари гневно с юмрук вратата и я затвори.

— По дяволите — изсъска. — Трябва да е съвпадение! Трябва!

ЙЕРУСАЛИМ

Старият Йерусалим, този главозамайващ лабиринт от улици и площи, гробници и свещени места, сергии за подправки и магазини за сувенири, нощем е смълчан и пуст като град на призраци. Забързаните тълпи, които денем задръстват улиците му — особено тези в мюсюлманския квартал, където човек не може да се размине от купувачи, продавачи на плодове и щъкащи насам-натам деца, — бързо се оттичат след залез-слънце и оставят само потискащата гледка на затворени с кепенци витрини, улици тъмни и отекващи, като каменни вени, от които е източена всичката кръв. Малцината минувачи изглеждат мрачни, озъртат се нервно, крачат по-бързо и по-целенасочено отколкото денем, сякаш уплашени от призрачната пустота на квартала и от отровнаоранжевата светлина на уличните лампи.

Беше почти три сутринта, когато Барух Хар Цион и двамата му спътници минаха през Яфската порта и поеха през този сумрачен свят в най-безлюдния час на нощта, когато дори бездомните котки са се скрили и острият звън на всеки час на градските църкви ти се струва заглушен от всеобхватната тишина. Хар Цион — нисък набит мъж, висок почти толкова, колкото и широк, с посивяваща коса, брада и квадратна челюст — държеше в облечените си в ръкавици ръце автомат „Узи“ и кожен сак. Спътниците му също бяха въоръжени с узита, единият слаб и бял като мляко, ресни на талит катан висяха изпод якето му, а другият висок и загорял, с остригана почти до кожата коса и як врат с изпъкващи сухожилия. И тримата носеха на главите си черни ярмулки.

— Ами камерите? — попита бледият и кимна в посока на наблюдателните монитори, монтирани на равни интервали по улицата.

— Забрави ги — отвърна Хар Цион и пренебрежително махна с ръка със сковано движение, сякаш стигащият почти до брадата му пуловер му беше малък. — Имам приятели в контролния център „Давид“. Ще изтрият записа.

— Ама какво ще стане, ако...

— Забрави ги — повтори Хар Цион, този път по-рязко. — Погрижил съм се за всичко.

Той изгледа мъжа с присвити гранитносиви очи, сякаш каза: „Ако ще се страхуваш, не ми трябваш тук“, и отново погледна пред себе си.

Тримата закрачиха напред по стръмната улица „Давид“ в посока на еврейския квартал. Завиха вляво към сука, който се врязваше дълбоко в мюсюлманската част на града. От двете им страни се простираха покрити с кепенци витрини, сиви и еднакви, нашарени с арабски графити, разнообразявани тук и там с по някоя дума или фраза на английски: ФАТАХ, ХАМАС, ДА ГО ДУХАТ ЕВРЕИТЕ. Подминаха някакъв коптски^[1] свещеник, който бързаше за молитвата в Църквата на Божи гроб, както и двама пияни туристи, които се мъчеха да намерят пътя към пансиона си в лабиринта от тесни улици.

Камбана отброи часа, звукът ѝ отекна глухо над покривите.

— Дано да ни видят — изръмжа мъжът с военната подстрижка и потупа узито си. — Това е нашият град. Да го духат арабите.

Хар Цион се усмихна, но не каза нищо, само им посочи да влязат в една тясна, обградена от високи стени алея. Минаха покрай двор, пълен с боклуци, покрай дървена врата, зад която се дочуваше телевизор, както и покрай портата на малка джамия, след което излязоха на безлюдната калдъръмена улица, перпендикулярна на тази, по която току-що бяха минали. Наляво улицата изчезваше от погледа под редицата ниски каменни арки, простиращи се чак до Западната стена; наляво завиваше нагоре в посока на Виа Долороса и Дамаската порта. На табелата отпред пишеше „УЛИЦА АЛ УАД“.

Хар Цион се огледа в двете посоки, клекна — все така сковано, сякаш нещо го ограничаваше, — отвори сака, извади два лоста, които подаде на спътниците си, и флакон с боя, който остави за себе си.

— Да почваме.

Заведе ги до една висока занемарена сграда — типична за стария град жилищна кооперация с фасада от дялан камък, дървена входна врата и зарешетени аркообразни прозорци със спуснати кепенци.

— Сигурен ли си, че е празна? — нервно попита бледият мъж.

Хар Цион отново го изгледа.

— Тук няма място за небиш, Шмули.

По-ниският мъж премигна и засрамено наведе глава.

— Да се залавяме за работа — подкани Хар Цион.

Той разклати флакона, тракането на топчетата вътре отекна по цялата улица, и започна да пръска, очертавайки седмораменен свещник на стената от двете страни на вратата. На места боята протече и в оскъдната светлина изглеждаше все едно огромен нокът се е впил в камъка и го е разкървавил. Двамата му спътници подпъгнаха лостовите между вратата и касата, образува се пролука от около пет сантиметра, с напън я разшириха допълнително и накрая ключалката поддаде с рязък звук. Мъжете огледаха пустата улица и пристъпиха в тъмната къща. Хар Цион довърши рисунката на втория светилник, взе кожения сак, влезе след тях и затвори вратата.

Бяха разбрали за къщата от един приятел в йерусалимската полиция. Стопаните ѝ араби бяха заминали на умра и я бяха оставили празна — идеален обект за окупация. Хар Цион би предпочел някоя по-близо до Хълма на Храма, такава, която щеше да предизвика повече конфронтация, да засегне по-болезнено и по-обидно мюсюлманите, но за момента и тази вършеше работа.

Той бръкна в сака и извади масивен метален фенер, включи го и зашари наоколо с лъча. Намираха се в просторно, оскъдно мебелирано помещение, в чийто край имаше каменна стълба, а въздухът миришеше на полировка за мебели и цигарен дим. На някакъв плакат на стената над един диван имаше девет реда виещ се надпис на арабски, бял на зелен фон, стихове от Корана. Хар Цион задържа лъча на фенера върху плаката, след което пристъпи и го скъса.

— Ави, иди провери отзад. Аз ще се кача горе. Шмули, ти ела с мен.

Подаде втори фенер на ниско подстригания мъж и пое нагоре по стълбите със сака в ръка. Огледа стаите на втория етаж, а бледият му спътник го следваше по петите. На най-горния етаж отвори тежка метална врата и излезе на плоския покрив на сградата, където бяха опънати множество въжета за простиране, стърчаха телевизионни антени, сателитни чинии и соларни панели. Отпред се издигаха кубетата на Църквата на Божи гроб и внушителната камбанария на Църквата на Светия Спасител. Зад тях се простираше огромната площ на павирания Хълм на Храма, в чийто център грееше осветеният овален златен Купол на скалата.

— Защото ще се разпростреш надалеч наляво и надясно — измърмори Хар Цион — и потомците ти ще владеят народи и ще населят построени градове.

Колко често си беше представял този момент: през мрачните дни на гоненията в родната си Украйна; във военната болница, където изгарянията бяха толкова болезнени, та направо имаше чувството, че някой му изтръгва душата. През последните години бяха завзели земи навсякъде — в покрайнините на Назарет, до Хеброн, по брега на ивицата Газа — но това не означаваше нищо, щом Йерусалим не беше техен. Това, че земята Мория, където Авраам е щял да принесе в жертва единствения си син Исаак; където Яков беше сънувал стълбата към небето; където Соломон беше издигнал първия Свещен Храм... че най-вече това място трябваше да бъде в ръцете на мюсюлманите, му причиняваше направо физическа болка, като отворена рана.

А сега най-накрая щяха да си го възвърнат. Да си възстановят онова, което им се полагаше. Йерушалаим Златния, столицата на Ерец Израел Ха Шлема, родината на еврейския народ. Това беше всичко, което искаха. Да си имат родина. Но арабите и антисемитите им отричаха дори това право. Боклуци. Всичките. Хлебарки. Те трябваше да влязат в газовите камери.

Обърна се бавно, огледа обстановката, бръкна в сака и извади топ платно, от който висяха две въжета.

— Действай — каза и подаде платното на спътника си.

Мъжът отиде до ръба на покрива, коленичи и започна да връзва въжетата на два подаващи се от бетона железни кола. Хар Цион извади мобилен телефон от джоба си и набра някакъв номер.

— Вътре сме — съобщи, когато отсреща му вдигнаха. — Пращай насам и останалите.

Затвори и прибра телефона в джоба си. В това време спътникът му завърза въжетата и пусна платното от покрива на сградата. То се разгъна с глухо шумолене и синьо-белият флаг с огромната звезда на Давид в средата се спусна пред каменната фасада като водопад.

— Слава на Бога — усмихна се той.

— Алилуя — отвърна Хар Цион.

---

[1] Копти — египтяни, изповядващи християнството, потомци на доарабското население на Египет. — Б.пр. ↑

БЕЖАНСКИ ЛАГЕР КАЛАНДИЯ МЕЖДУ ЙЕРУСАЛИМ И РАМАЛА

Лейла ал Мадани прокара пръсти през късо подстриганата си черна коса и погледна младежа срещу себе си, облечен в старателно изгладен панталон и тениска с Купола на скалата.

— Идеята да убиваш жени и деца не те тревожи, така ли?

Младежът устоя на погледа ѝ.

— Израелците тревожат ли се, когато убиват нашите жени и деца? Деир Ясин? Сабра и Шатила? Рафах? Това е война, госпожице Мадани, а на война стават лоши неща.

— Значи, ако някой от хората на Ал Мулатам се свърже с теб...

— Ще го приема за голяма чест. Да стана шахид, да се принесе в жертва за народа си, за моя Бог. Ще се сметна за късметлия.

Беше хубавец, с големи кафяви очи и пръсти на пианист, дълги и деликатни. Интервюираше го за статия, посветена на иманярството — млади палестинци, които окупацията на палестинските територии беше принизила до крадци и препродавачи на древни артефакти, за да свързват двата края. Както винаги при този тип интервюта, разговорът се беше отклонил към една по-широка дискусия за израелското военно потисничество, а оттам и към темата за тероризма.

— Погледни ме — каза младежът и поклати глава. — Виж това.

Той описа кръг с ръка, посочвайки евтиния тристаен апартамент, дюшеците, които служеха и за легла, и малката газова печка в ъгъла.

— Със семейството ми имахме лозе до Витлеем, двеста дунум. След това дойдоха ционистите и ни прогониха, остана ни само това. Аз съм инженер по образование, но не мога да работя, защото израелците ми анулираха разрешителното и сега продавам крадени антики, за да има какво да ядем. Да не мислиш, че ми е приятно? Да не мислиш, че имам някаква надежда за бъдещето? Повярвай, ако ми се удаде възможност да се принесе в жертва, ще я оползотворя веднага. Колкото повече народ избия, толкова по-добре. Жени, деца, няма значение. Всички са виновни. Ненавиждам ги. Всичките.

Той се усмихна горчиво и разкривената му физиономия извади на показ силата на омразата и отчаянието. Настъпи мълчание, нарушавано само от виковете на децата, които играеха на пътя пред къщата. След това Лейла затвори бележника си и го прибра обратно в дамската си чанта.

— Благодаря ти, Юнис.

Младежът сви рамене и не каза нищо повече.

Шофьорът й Камел я чакаше отвън. Излязоха от лагера, слаломирайки по разбития път, и поеха по главното шосе Рамала-Йерусалим, където се наредиха на опашката от коли пред пропускателния пункт за Каландия. Отляво чак до възвишенията се простираха еднообразните постройките на лагера, сиви и паянтови, наподобяващи поле от мъртъв корал; вдясно се виждаше пистата на летище „Атарот“, равна и безжизнена като плътна мръсножълта черта през пейзажа. Четирите колони от спрели коли пред тях се виеха като прашни ленти и се сливаха в една пред израелския пост на двеста метра отпред, където документите се проверяваха и колите се претърсваха. Това беше безсмислено упражнение — всеки, който нямаше необходимите документи, просто минаваше през пропускателния пункт пеша и чакаше някой да го качи от другата страна, но израелците настояваха да го правят, не толкова с цел безопасност, колкото да унижават палестинците и да им показват кой командва тука. Никой не се ебава с нас, това беше посланието. Ние сме шефовете.

— Косоминумхум кул ил-израелиеен — измърмори Лейла, отметна глава и впери поглед в тавана на колата. — Шибани израелци.

Двайсет минути по-късно опашката още не беше помръднала, затова Лейла отвори вратата на колата и излезе. Разходи се напред и назад, за да си раздвижи краката, след което отново се върна в колата, извади цифровия си фотоапарат „Никон DIX“ от калъфа, включи го и нагласи обектива.

— Внимавайте — предупреди я Камел, подпрял глава на волана в очакване опашката да се раздвижи. — Нали знаете какво стана миналия път, когато снимахте пропускателния пункт.

А можеше ли да забрави? Израелците бяха конфискували фотоапарата ѝ, почти бяха разглобили колата на Камел и за капак бяха разсъблекли и Лейла, за да я претърсят.

— Ще внимавам. Имай ми вяра.

Голямото кафяво око се извърна към нея.

— Госпожице Мадани, вие сте най-малко заслужаващата вяра личност, която познавам. Лицето ви говори едно, но...

— Да, да, в очите ми винаги има нещо различно.

Тя го изгледа раздразнено, окачи апарата на врата си, обърна се и закрачи между спрелите редици към пропускателния пункт.

Вчера следобед бяха излезли рано от Йерусалим и бяха отишли в Рамала, за да отразят смъртта на някакъв палестински колаборационист, чието обезобразено тяло беше намерено във фонтана в центъра на града — идеален повод за по-обширна статия, посветена на колаборационистите, която пишеше за „Гардиън“. Разследването ѝ беше отнело само два часа. Но докато бяха в Рамала, беше извършен още един самоубийствен атентат от групировката на Ал Мулатам, на някаква сватба в Тел Авив, и израелците бяха затворили целия Западен бряг, като не ѝ оставиха друг избор, освен да преспи при своя бивша състудентка, докато въоръжени хеликоптери „Апачи АН-64“ кръжаха и съсипваха в Палестинската автономия малкото останали недоразрушени сгради от предишния набег.

Но престоят не бе напълно губене на време. Беше взела интервюто за посветената на иманярите статия, беше успяла да измоли интервю от Саеб Марсуди, един от лидерите на първата Интифада и изгряваща звезда в палестинската политика. Беше харизматичен мъж — млад, емоционален, красив, с гъста черна коса и карирана куфия около врата — който, както винаги, ѝ беше дал някои добри цитати. Сега обаче трябваше на всяка цена да се прибере в Йерусалим. „Шаялей Давид“, „Воините на Давид“ май бяха завзели сграда в стария град, от което можеше да излезе добър материал; вече закъсняваше с цяла седмица с посветената на недохранването сред палестинските деца статия за „Ал Ахрам“. От всичко на света най ѝ се щеше да се прибере в апартамента си и да вземе душ — израелската армия беше спряла водата в Рамала, така че не се беше мила от вчера сутринта. От ризата и джинсите ѝ се разнасяше възкисела миризма.

Стигна на двайсет метра от пункта и спря. Бяха заповядали на камион, пълен с дини, да обърне и шофьорът крещеше и размахваше ръце пред един войник, който само го гледаше безстрастно през огледалните си слънчеви очила и от време на време измърморваше: „Ишмия“ — върни се. На излизане от Йерусалим също имаше опашка, макар и не толкова дълга, колкото от тази страна. Вляво стоеше блокирана линейка на Червения полумесец и червеният „буркан“ на покрива ѝ се въртеше безпомощно.

Вече повече от десет години Лейла ал Мадани пишеше статии за подобни сцени и ги публикуваше както в арабски, така и в английски издания — от „Гардиън“ до „Ал Ахрам“, от „Палестиниан Таймс“ до „Ню интернешънълист“. След случилото се с баща ѝ не ѝ беше никак лесно да се наложи, особено в началото, след като се беше върнала от Англия и ѝ се налагаше да се занимава с какви ли не гадости. Беше работила усилено, за да спечели доверието на хората, да се докаже, да покаже, че е истинска палестинка, и макар винаги да се намираха такива като Камел, които никога нямаше да ѝ повярват докрай, в крайна сметка повечето я бяха приели, спечелени от безкомпромисния ѝ глас в името на палестинската кауза. Асадика, така я наричаха сега — тази, която казва истината. Израелците не бяха чак толкова ентузиазирани. „Лъжкия“, „антисемитка“, „терористка“ и „нахална кучка“ бяха само част от зловните епитети, с които се беше сдобила през годините. И то най-безобидните.

Извади дъвка от джоба си, лапна я и се зачуди дали да не отиде до пропускателния пункт, да си покаже журналистическата карта и да се опита да ускори малко нещата. Само щеше да си изгуби времето — с журналистическа карта или без нея, фактът, че беше палестинка, не се променяше. Погледа още малко опашката, обърна се и закрачи към колата, поклащайки уморено глава. Земята под краката ѝ се разтресе от минаващите по другото платно на шосето два танка „Меркава“. Под дулата им се вееха синьо-бели израелски знамена.

— Косоминумхум кул ил-израелиеен — измърмори.

ЛУКСОР

Доктор Ибрахим Ануар, главен патолог в луксорската болница, имаше доста дразнещи навици, един, от които беше да не позволява на работата да му пречи на играта на домино. Стратта на Ануар към това, което наричаше „таблата на боговете“, през годините беше забавила немалко разследвания и същото се получи и сега с Янсен. Беше извършил първоначален оглед на тялото в Малката, след което го беше пратил с лодка до моргата в „Луксор Дженерал“. Вместо обаче да направи аутопсия още същата вечер, както се беше надявал Халифа, патологът я беше отложил, за да участва в състезанието по домино на отделението. Поради тази причина той се обади в полицейския участък чак на другия ден по обяд, за да осведоми Халифа, че резултатите са готови.

— Най-последно — процеди детективът и ядно загаси петнайсетата си за деня цигара във вече преливащия пепелник. — Надявах се да ги получа още снощи.

— Всички хубави неща спохождат само търпеливите — захили се Ануар. — Интересен случай, между другото. Доста... подтикващ към размисъл. Както и да е, секретарката ми току-що напечата доклада. Мога да ти го пратя, а можеш и ти да дойдеш да си го вземеш. Както решиш.

— Идвам веднага — отвърна Халифа, защото знаеше, че ако остави на Ануар, може да получи доклада след дни. — Само ми кажи дали е злополука или убийство.

— О, определено е убийство. Адски гадно убийство, макар сигурно да не е такава, каквото очакваш.

— Какво означава това, по дяволите?

— Да речем просто, че случаят е сложен и има жило. Ела и ще разбереш всичко. Ще видиш, че съм дал най-доброто от себе си, Халифа. Наистина най-доброто.

Детективът въздъхна отегчено, каза на Ануар, че до двамайсет минути е в болницата, и затвори.

Мохамед Сария влезе в кабинета.

— Проклет патолог. Истински позор за съсловието — изръмжа Халифа.

— Да не е приключил аутопсията?

— Преди малко. Да беше костенурка, нямаше да е толкова бавен. Отивам да взема доклада. При теб някакъв напредък?

Докато Халифа цяла сутрин беше чакал доклада на Ануар в кабинета си, Сария беше проверявал следите, които предишната вечер шефът му беше намерил в къщата на мъртвеца.

— Не особено голям — отвърна той и си седна на бюрото. — От банка „Мист“ ще изпратят копия от трансакциите му за последните четири тримесечия. Говорих с телефонната компания да ми даде извлечения от телефонните му сметки за същия период. Освен това успях да издиря чистачката.

— И?

— Научих най-добрата рецепта за молочия, направо не ме питай. Но за Янсен почти нищо. Ходела в къщата за по няколко часа два пъти седмично, чистела, пазарувала. Той си готвел сам. Никога не била влизала в мазето. Не ѝ било позволено.

— А завещанието му? Говори ли с нотариуса?

Сария кимна.

— Със сигурност има завещание, защото нотариусът го е заверил. Но у него няма копие. Каза, че Янсен оставил едно за себе си и дал другото на някакъв приятел в Кайро.

Халифа въздъхна, стана и взе сакото си от облегалката на стола.

— Добре, поразпитай за миналото на Янсен, ако обичаш. От колко време живее в Египет, откъде е изобщо, какво е правил, докато е живял в Александрия. Всичко, каквото успееш да откриеш. Около този тип има нещо нередно. Усещам го.

Той си облече сакото и отиде до вратата. Сложи ръка на бравата и се обърна.

— Сигурно не си открил какво е това име Арминий.

— Всъщност открих — самодоволно отвърна Сария. — Проверих в интернет.

— И?

— Оказа се някакъв древен германски тип. Нещо като национален герой.

Халифа щракна с пръсти.

— Знаех си, че съм го чувал. Браво, Мохамед. Отлично.

Излезе от кабинета и закрачи по коридора с ръце в джобовете, чудейки се защо, по дяволите, един холандец ще си кръщава кучето на германски национален герой.

Верен на себе си, Ануар не си беше в кабинета, когато Халифа пристигна петнайсет минути по-късно. Някаква сестра в зелена униформа отиде да го търси, а детективът застана до прозореца и се загледа в двора долу, където няколко работници копаеха канавка през моравата и ритмичните удари на туриите им отекваха глухо. Дробовите му копнееха за цигара, но устоя на изкушението. Ануар беше върл противник на пушенето и колкото и да му беше неприятно, копнеещите за цигара дробове бяха за предпочитане пред поредната лекция на патолога в дух „Ако искаш да се тровиш, действай, само че някъде по-далеч от мен“. Вместо това си загриза ноктите, отвори прозореца, подпря лакти на перваза и се загледа в едно дете, което гонеше пеперуди на паркинга на болницата.

Нещо не беше наред. Повтаряше си, че е възможно да си въобразява, че съзира прекалено много неща, които може и да не са верни, но това нямаше значение. Всяка дребна подробност, всеки фрагмент от картината — бастунът на мъртвеца, омразата му към евреите, къщата до храма Карнак, странната перната шапка, — всичко само още повече засилваше безпокойството му и онова, което в началото беше просто колеблива неувереност, се беше превърнало в разяждаща паника дълбоко в стомаха му. Вярно, в началото на всяко разследване винаги го обземаше прилив на адреналин, трескава работа на мисълта, докато се опитваше да намери всички елементи на загадката и да ги подреди в стройни модели. Сега обаче беше различно, защото го тревожеше не толкова настоящото разследване, колкото едно отпреди много години, тъкмо когато беше постъпил в полицията. Убийство, първото, по което беше работил, ужасно и брутално престъпление. Шлегел. Така се казваше убитата жена. Хана Шлегел. Израелка. Еврейка. Отвратителен случай. А сега внезапно, отникъде... отзвучи. Нищо конкретно. Нищо, за което да се хване със сигурност. Просто съвпадения, мимолетни проблясъци в мрака на

миналото. Бастун, антисемит, Карнак, пера — думите отекваха в съзнанието му като мантра и се забиваха в черепа му.

— Това е абсурд — измърмори на себе си, загриза нокътя на палеца си. — Това беше преди петнайсет години, за бога. Всичко свърши!

Още докато го казваше, разбра, че изобщо не е свършило. Точно обратното, имаше неприятното усещане, че нещо тепърва започва.

— Дяволите да те вземат, Янсен — изръмжа. — Дяволите да те вземат, че умря така.

— Напълно съм съгласен — обади се нечий глас зад гърба му. — Макар че, разбира се, ако не беше умрял, нямаше да имам удоволствието да разреша този случай вместо теб.

Халифа се обърна, подразнен от вмешателството в мислите му. Ануар стоеше на вратата с димяща чаша в ръка.

— Не те чух.

— Не се учудвам — каза патологът. — Беше се отнесъл нанякъде.

Той отпи от чашата, вдигна я и се загледа в жълтеникавата течност.

— Янсун — изрече с усмивка. — Най-добрият в Луксор. Една медицинска сестра ми го вари. Великолепна напитка. Много успокояваща. Трябва да я опиташ. — Той намигна на Халифа, отиде до бюрото си, седна и закрепил чашата в ъгъла, докато ровеше в купищата хартия пред себе си. — Къде ли съм го оставил? Само преди минута... аха, ето го! — Облегна се и измъкна тънка папка с изписани на машина листа. — Доклад за резултатите от аутопсията на господин Янсен — прочете заглавието на документа. — Поредният триумф на Ануар.

Ухили се на Халифа. Детективът посегна към джоба си за цигарите, несъзнателно движение, за което се усети, и за да го прикрие, сложи ръка на перваза на прозореца.

— Хайде казвай.

— С най-голямо удоволствие — отвърна Ануар и се облегна. — Ще започна с това, че нашият човек е бил убит.

Халифа се наведе леко напред.

— Освен това ще ти кажа, че съм напълно убеден в самоличността на виновника. Подозирам, че той е действал при самозащита, въпреки че това по никакъв начин не омаловажава

жестокостта на престъплението, нито пък факта, че Янсен е щял да умре от извънредно неприятна и болезнена смърт.

Патологът замълча, за да постигне драматичен ефект. Репетирал е, помисли си Халифа.

— Преди обаче да ти разкрия името на убиеца, мисля, че ще е полезно да си припомним точните обстоятелства, при които е бил намерен трупът на Янсен.

Халифа отвори уста да каже, че много добре помни обстоятелствата, но я затвори, защото от дългия си опит знаеше, че Ануар ще разкаже всичко както сам е решил и колкото и Халифа да се дразнеше, нямаше да промени нищо.

— Както кажеш — измърмори и отегчено махна с ръка.

— Благодаря. Мисля, че няма да те разочаровам. — Патологът отпи поредната бавна и щедра глътка от питието си и остави чашата. — И така — обобщи той, — местопрестъплението. Помниш, че тялото на нашия човек е било намерено с лице в пръстта и един сравнително труден за забелязване железен клин в лявото око. Освен масивните травми на зигоматичните, сфеноидните и лакрималните кости и на цялата лява част на мозъка — честно казано, церебралният му дял приличаше на пюре от патладжан — е пострадал и от сериозно разкъсване на кожата над черепа отдясно, точно над ухото, което очевидно е причинено от нещо друго, а не от клина. Освен това има и леко разкъсване на лявата длан — патологът протегна ръка, за да илюстрира заключението си — и на лявото коляно, както и област на обезцветяване и подпухване в основата на левия палец, точно под първата синовиална става. Сигурно не си забелязал всичко това, защото тази ръка се е намирала под тялото. Освен това под ноктите на същата ръка има следи от засъхнала кал. — Той пресуши чашата с янсун, оригна се леко, остави я и продължи: — На три метра от трупа е имало следи по повърхността на пустинята като от някаква схватка, както и камък със следи от кръв по ръбовете. На двеста метра по-нататък са били открити раницата на мъртвия и бастунът му, зад част от боядисана кирпичена стена, която той явно е бил започнал да разрушава. За тази цел е разклащал тухлите с чук и длето, след което ги е изваждал с ръка, а оттам и следите от кал под ноктите. — Ануар се подпря на лакти и плесна с ръце. — Достатъчно за

местопрестъплението. Въпросът е как в действителност са свързани помежду си всички тези части от картината.

За пореден път, сякаш не принадлежеше на тялото му, ръката на Халифа посегна към цигарите. И той пак я отклони в последния момент, като я пъкна в джоба на панталона си.

— Кажи.

— Ще ти кажа. Дай да огледаме поотделно всяко парче от мозайката. Първо, металният кол. Нараняванията, които е причинил, естествено са смъртоносни. Но не това е била причината за смъртта. Янсен така или иначе е щял да умре и няма значение, че е паднал на него.

Халифа присви очи. Заинтригува се въпреки волята си.

— Продължавай.

— Нараняването на черепа също е подвеждащо. То определено е било причинено от окървавения камък. Но в никакъв случай не е било опасно за живота, даже за старец като Янсен. Костта отдолу не е счупена и няма сериозни натъртвания. Неприятна разкъсна рана и нищо повече.

— Щом не е умрял нито от удара по главата, нито от клина, който му е направил мозъка на каша, от какво, по дяволите, е умрял?

— От инфаркт на миокарда.

— Моля?

— От инфаркт. Човекът е получил масивна коронарна тромбоза и последвало спиране на сърцето. Много е възможно да е бил мъртъв, преди да се наниже на клина.

Халифа пристъпи към него.

— И какво се опитваш да ми кажеш? Че някой го е халосал с камък по главата и сърцето му не е издържало ли?

Патологът се ухили доволно.

— Никой не го е халосал с камък по главата. Раната е била случайност.

— Но ти каза, че е бил убит!

— Убит е бил.

— Е, как тогава?

— Бил е отровен.

Халифа ядно удари стената с юмрук.

— Ануар, какви ги дрънкаш, по дяволите?

— Точно такива. Убиецът на Пиет Янсен го е отровил и тази отрова пряко или косвено е причинила инфаркта, който впоследствие го е убил. Не знам как по-ясно да ти го кажа. Какво точно не разбираш?

Халифа скръцна със зъби, твърдо решен да не се поддава на провокацията го със снизходителния си тон Ануар.

— И кой точно е този загадъчен отровител? — попита, сдържайки раздражението си. — Каза, че знаеш кой е.

— О, знам — ухили се Ануар. — Със сигурност знам. — За пореден път замълча за драматичен ефект, след което се наведе и протегна ръка с дланта нагоре. Сви я в юмрук, изпъна показалеца и рязко го сви към себе си. — Името на злодея е господин Акараб — обяви надутото. Повтори странното движение, забивайки пръста си в дланта.

— Акараб ли? — учудено повтори Халифа. — Да нямаш предвид...

Патологът се усмихна.

— Точно това имам предвид. Нашият приятел Янсен е бил ужилен от акараб. Скорпион. — Той сви пръста си още веднъж, наподобявайки опашка на скорпион, след което се облегна и се разсмя гръмко. — Казах ти, че тая история има жило! — изрева. — Ще видиш какво ще стане, като разкажа на момчетата. Приказката за затворника в Малката! Ха, ха, ха!

— Много смешно — изръмжа Халифа, но без да иска се усмихна. — Предполагам, че подпухването под палеца е...

— Мястото, където е бил ужилен — изрече останалият без дъх от кискане Ануар. — Ако се съди по цвета и размера на това подпухване, ужилването е било здраво. От възрастен скорпион. Невероятно болезнено.

Той стана и без да спира да се хили, отиде до мивката в ъгъла на стаята, пусна студената вода и си наля да пие.

— Предположенията ми са следните. Янсен отива в Малката, за да отмъкне няколко украсени кирпичени тухли. Разхлабва една с чука и длетото, бръква с ръка в процепа, за да извади тухлата, и бум! Бива ухапан от господин Скорпион. Тъй като го боли прекалено много, за да мисли за раницата и бастуна си, поема със залитане към колата, сигурно за да отиде с нея да потърси помощ. След неколкостотин

метра шокът предизвиква масивен инфаркт, Янсен пада, като междуременно си ожулва ръката и коляното и си разбива главата на камъка, въпреки че е възможно да е получил инфаркта, след като е паднал. И в двата случая се е влачил известно разстояние по земята, след което някак е успял да се изправи, извървял е няколко метра, после отново е паднал, този път с око върху клина. Чао-чао, господин Янсен.

Халифа обмисли казаното от Ануар. Подразни се от лекотата, с която Ануар беше разрешил случая. Но и изпита облекчение. Щом нямаше убийство, значи нямаше да има и разследване и въпреки че си заслужаваше да се огледат добре антиките в мазето на Янсен, май нямаше да е нужно да се рови надълбоко в миналото му. Кое то беше добре, защото ако трябваше да е честен пред себе си, Халифа се ужасяваше от мисълта какво може да открие в това минало.

— Е, добре — тежко въздъхна детективът, — това поне изяснява нещата.

— Определено — кимна Ануар, изпи чашата вода, върна се на бюрото си, взе доклада и му го подаде. — Всичко е тук заедно с някои други наблюдения, които може да ти се сторят интересни.

Халифа прехвърли страниците.

— Какви наблюдения?

— А, общи медицински неща. Имал е доста напреднал рак на простатата, например. Сигурно и без това са му оставали само няколко месеца. И на лявото му коляно има доста белези, което вероятно обяснява бастуна. Освен това е излъгал за възрастта си. Поне когато си е вадил лична карта.

Халифа го погледна въпросително.

— Признавам, не съм специалист в тази област, но според личната си карта е роден през 1925-а, което означава, че трябва да е към осемдесетгодишен. Но ако се съди по състоянието на зъбите и венците му, е поне с десет години по-стар. Това всъщност не променя нищо, но реших, че си струва да се отбележи.

Халифа обмисли твърдението, след което кимна, пхна доклада в джоба на самото си и пое към вратата.

— Браво, Ануар — изрече през рамо. — Впечатлен съм, колкото и да ми е неприятно да го кажа.

Посегна към дръжката и вече излизаше в коридора, когато гласът на Ануар го застигна.

— Още нещо любопитно.

Халифа се обърна.

— Не си дадох труд да го спомена в бележките, не ми се стори да има отношение към нищо, но нашият човек е страдал от синдактилизъм на краката.

Детективът се върна крачка назад с объркана физиономия.

— Какво означава това?

— В основни линии е срастване по рождение на фалангите на пръстите. Много рядко състояние. Казано по-просто, имал е ципи между пръстите на краката. Като...

— Жаба.

Халифа беше пребледнял като платно.

— Какво ти е? — попита Ануар. — Изглеждаш като че ли си видял призрак.

— Видях — прошепна детективът. — Казва се Хана Шлегел и съм извършил нещо ужасно. Наистина ужасно.

ЙЕРУСАЛИМ

Следобедът преваляше, когато Лейла най-накрая се прибра в Йерусалим. Камел я остави в долния край на улица „Наблус“ и с хладно кимване на главата продължи нататък, като изчезна зад ъгъла с улица „Сюлейман“. Беше започнало да вали — хладен и тих дъжд, сипещ се от небето като разлюляна завеса, който намокри косата и сакото ѝ, изливаше се беззвучно върху покривите и паважа. Над хълма Скопус на изток се виждаха крѝпки синьо небе, но отгоре небето беше сиво и тежко, надвиснало над града като огромен стоманен капак.

Лейла си купи от една сергия на улицата пет-шест прясно изпечени безквасни хлебчета и пое нагоре по хълма покрай входа на гроба в градината, хотел „Йерусалим“ и опашката от мрачни палестинци, чакащи пред тежката метална ограда на израелското министерство на вътрешните работи да подновят разрешителните си за пребиваване. Накрая сви в един тесен безистен между пекарна за хляб и магазин за плодове и зеленчуци точно срещу високия дувар на „Екол Библик“. В безистена седеше възрастен мъж с износен сив костюм и куфия, подпрян на бастуна си, загледан в дъжда.

— Салам алейкум, Фатхи — поздрави тя.

Старецът вдигна поглед, присви очи и вдигна за поздрав изкривената си от артритата ръка.

— Разтревожихме се за теб. — Човекът се разкашля. — Чудехме се дали не са те арестували.

Лейла се засмя.

— Израелците не смеят да ме арестуват. Атаф как е?

Старецът сви рамене, а сбрѝкканите му прѝсти потупаха дрѝжката на бастуна.

— Днес я заболя гърбът и затова си е в леглото. Искаш ли чай?

Лейла поклати глава.

— Искам да се изкъпя, а след това имам работа. Може би покъсно. Кажи на Атаф да ми се обади, ако трябва нещо да се напазарува.

Тя мина покрай стареца, влезе във входа, изкачи двата етажа каменно стълбище до апартамента си, който заемаше най-горния етаж на сградата. Беше семпъл, с високи тавани, хладен, с две спални,

едната, от които ѝ служеше за кабинет, голям хол, малка кухня и баня в дъното, а от банята — тясно стълбище от бетон, което водеше към плоския покрив с изглед към Дамаската порта и разбърканата шахматна дъска на стария град. Живееше тук вече почти пет години, беше го наела от местен бизнесмен, чиито родители Фатхи и Атаф обитаваха приземния етаж и се грижеха за сградата. С парите, които изкарваше като журналистка на свободна практика, можеше да си позволи нещо по-люксово — в квартала „Шейх Джарах“ например, с шикозните му апартаменти и оградените с дувари къщи. Умишлено обаче беше решила да остане тук долу, в сърцето на източен Йерусалим, сред блъсканицата, шума и мръсотията. Това беше послание: Аз не съм от онези журналисти, дето получават от вас каквото искат, а след това се оттеглят в безопасността на „Хилтън“ или на Американската колония. Аз съм една от вас. Палестинка. Жестът беше дребен, но необходим. Налагаше се непрекъснато да се доказва, да поддържа фасадата.

Хвърли нещата си на дивана — който заедно с малката маса, телевизора и две вехти кресла представляваше цялата мебелировка в хола, — грабна бутилка минерална вода „Евиан“ от хладилника и отиде в кабинета. Лампичката на телефонния секретар светеше, тя глътна малко вода, отиде в дъното на стаята, седна зад бюрото, вдигна поглед както винаги към голямата снимка в рамка на стената — баща ѝ в бяла лекарска престилка и слушалка на врата. Беше любимата ѝ снимка, единствената, която беше запазила след смъртта му, и гърлото ѝ се стегна за миг, преди да сведе поглед и да натисне бутона на телефонния секретар.

Имаше единайсет съобщения. Едно беше от „Гардиън“, с което ѝ напомняха за статията за палестинските колаборационисти; друго от Том Робъртс от британското консулство, който през последните шест месеца безуспешно се опитваше да я сваля; бе се обадила и приятелката ѝ Нуха, питаше я иска ли по-късно да се видят на по едно в хотел „Йерусалим“; кореспондентът на „Ройтерс“ Сам Роджърсън пък я предупреждаваше за завзетата от „Воините на Давид“ къща в стария град, за която тя вече беше чула в Рамала. Останалите бяха или обиди, или заплахи за убийство. „Отвратителна, мръсна, лъжлива, лапаща курове курва.“ „Наблюдаваме те и един ден ще дойдем и ще ти пуснем куршум в главата. След като сме те изнасилили, разбира се.“ „Ще ти

наврем нож в мръсната арабска путка и ще те разпорим, мръсна лъжлива кучко!“ „Смърт на арабите! Израел! Израел!“

Ако се съдеше по акцента, както обикновено повечето обаждания бяха или от израелци, или от американци. Редовно си сменяше телефонния номер, но само след ден или два те винаги откриваха новия и обажданията продължаваха с нова сила. Преди години, когато започна да пише, това я потискаше. Вече беше свикнала дотолкова, че изобщо не ѝ правеха впечатление; повече я беше страх от редакторите, които си искаха статиите. Само нощем в тишината и самотата бронята ѝ се пропукваше и ужасът от това, с което се беше захванала, стигаше до съзнанието ѝ. Нощите понякога бяха страшни. Много страшни.

Прослуша съобщенията, изтри ги, включи мобилния си телефон да се зарежда, звънна на Нуха, за да се уговорят за вечерта, и на свои познати, за да разбере подробности за окупираната къща в стария град. Беше написала няколко статии за първите години на „Шаялей Давид“ и наскоро беше получила поръчка от „Ню Йорк Ривю“ да направи задълбочен профил на водача им, родения в Съветския съюз заселник Барух Хар Цион. Настоящата окупация беше добър повод за това и Лейла се зачуди дали веднага да не тръгне към стария град. Реши, че няколко часа повече едва ли ще имат някакво значение, допи водата, отиде в спалнята и се съблече.

Пусна силно горещата вода и дълго търка със сапуна стройното си тяло, отметна глава и подложи лицето си под силната струя, стенойки от удоволствие, докато топлите капчици отмиваха мръсотията и потта от кожата ѝ. Пусна само студена вода, постоя половин минута под ледения душ, спря го, облече си хавлията и отиде в кабинета си, седна на бюрото и включи лаптопа си „Епъл“.

През следващите два часа довърши започнатата предишните дни статия за недохранването сред палестинските деца и започна другата за палестинските колаборационисти, която искаше „Гардиън“. От време на време се консултираше със стенографските си записки, но пишеше най-вече по памет, пръстите ѝ танцуваха по клавиатурата, образите и звуците в главата ѝ без никакво усилие се превръщаха в думи на екрана.

Журналистиката ѝ се удаваше толкова лесно, че беше наистина любопитно как не се беше оказала нито първия, нито втория ѝ избор на кариера. Като тийнейджърка, преди да убият баща ѝ, си представяше, че ще стане лекарка като него и ще работи в бежанските лагери в Газа и

на Западния бряг. След това в университета „Беир Зеит“, където учеше съвременна арабска история, се беше заиграла с идеята да се впусне в политиката. В крайна сметка обаче реши, че журналистиката е най-добрата възможност да изпълни онова, което бе избрала за своя мисия в живота.

След като се дипломира, си намери работа в палестинския всекидневник „Ал Айям“, където тогавашният главен редактор, прегърбеният пушач Низар Сюлейман, я беше взел под крилото си и бе отнесъл доста ругатни и неприязън, тъй като историята на семейството ѝ беше добре известна. Първата ѝ статия, посветена на палестинските индоктринационни лагери, където шестгодишни деца изучаваха антиизраелски песни и технологията на коктейлите „Молотов“ (много вазелин по ръба на бутилката, това беше ключът, за да полепне горящият бензин по жертвата), беше претърпяла шестнайсет редакции, преди Сюлейман неохотно да се съгласи да я публикува. Толкова се беше отчаяла, че още в същия момент беше поискала да напусне. Но той беше отказал дай подпише заповедта — „Ако се откажеш сега, ще те изхвърля като мръсно коте!“ — а втората ѝ статия за прогонването от израелците на коренните бедуински племена в пустинята Негев мина само през пет редакции. Третата, за палестинците, които, притиснати от безработица, строяха къщи за еврейски заселници, бе препечатана в три други вестника и ѝ спечели първата журналистическа награда.

Оттогава нататък славата ѝ неизменно растеше. Смесеният ѝ произход — от майка англичанка и баща палестинец, дълбокото познаване на палестинския свят, а и свършеното владение на арабски, иврит, английски и френски, ѝ дадоха летящ старт в много други издания и тя получи покани за работа и от „Гардиън“, и от „Ню Йорк Таймс“ (отхвърли и двете). Продължи да работи в „Ал Айям“ още четири години, след което премина на свободна практика и започна да пише за всичко — от използването на мъчения от страна на израелските служби за сигурност до проектите за отглеждане на спанак в Долна Галилея, и си спечели репутация на убедена журналистка с мисия и на яростна и ограничена антисемитка — в зависимост от гледната точка.

Пристрастието беше основният аргумент на критиците ѝ: че винаги представя само едната гледна точка; че дава гласност на страдащите палестинци, но не и на израелските мирни граждани; че описва ужасите на бежанските лагери, но не и невинните жертви на

колите бомби и атентаторите самоубийци. Обвиненията не бяха съвсем справедливи. През всички тези години беше писала и за израелските мирни жертви, както и за жестоката корупция и потъпкването на човешките права от страна на Палестинската автономия. Истината обаче беше, че този конфликт не можеше да се обсъжда неутрално. Колкото и да се опитваше човек да намери баланс, в крайна сметка не можеше да не заеме страна. И освен това миналото не ѝ позволяваше и капка съчувствие към израелците.

Написа около хиляда думи от статията за колаборационистите, изпрати на имейла на „Ал Ахрам“ в Кайро статията за недохранването и изключи компютъра си. През последните дни не беше спала като хората и клепачите ѝ тежаха. Но годините журналистически разследвания с непредвидимите си часове и притискащите крайни срокове я бяха привикнали към умората и освен това ѝ се щеше да слезе в стария град и да провери каква е тази окупация. Затова се облече набързо, изяде една ябълка, взе бележника и фотоапарата си, прекоси апартамента и отвори входната врата. Фатхи тъкмо се качваше към нея, дишаш тежко, стиснал в едната си ръка бастуна, а в другата пощенски плик.

— Дойде за теб тази сутрин. Забравих да ти кажа. Извинявай.

Той ѝ подаде плика. Нямаше нито марки, нито адрес, само името ѝ, изписано с кървавочервено мастило, с решителни и стегнати букви, като войници, очакващи заповеди.

— Кой го достави? — попита тя.

— Някакво хлапе — отвърна старецът, обърна се и пое обратно надолу. — Не го познавам. Просто дойде, попита тук ли живееш, подаде ми го и избяга.

— Палестинче ли?

— Естествено, че палестинче. В тая част на града не се мяркат много еврейчета.

Той махна с ръка, за да подчертае абсурдността на въпроса и изчезна на долния етаж.

Лейла повъртя плика в ръце, огледа го, опипа го за взривно устройство или друго опасно съдържание. Прецени, че е безопасен, върна се в апартамента си, остави го на бюрото, отвори го внимателно и извади два закрепени заедно листа хартия, горният изписан със същия готически шрифт, както и плика, а долният — ксерокопие формат А4 на

нещо, което приличаше на някакъв документ. Огледа набързо документа и се зае с придружаващото, написано на английски писмо.

Госпожице Ал Мадани,

Отдавна ви се възхищавам като журналист и бих желал да ви предоставя едно предложение. Преди известно време вие интервюирахте така наречения Ал Мулатам. Разполагам с информация, която би могла да се окаже безценна за него в борбата му с ционистките потисници, и много бих желал да вляза във връзка с него. Вярвам, че можете да ми помогнете. В замяна ви предлагам материал, който би могъл да се окаже най-сензационният във вече впечатляващата ви кариера.

Като се има предвид деликатността на ситуацията, ще оцените желанието ми да се процедира много внимателно по този въпрос. На този етап няма да ви разкрия нищо повече. Моля, обмислете предложението ми и ако е възможно, го предайте на нашия общ приятел. Ще се свържа с вас в близко бъдеще.

П. П. Малка подсказка, просто да ви разпаля апетита. Информацията, за която говоря, е неразривно свързана с приложението документ. Ако сте поне наполовина журналистката, за която ви мисля, не би трябвало да ви отнеме много време да откриете значимостта на предложението ми.

Подпис липсваше.

Тя прочете писмото още два пъти, след което отново огледа ксерокопието. Приличаше на писмо, старо, ако се съдеше по шрифта, много старо. Беше написано с латински букви, но беше напълно неразбираемо, защото вместо от отделни думи и изречения се състоеше от непрекъсната последователност от букви, които нямаха вид да са на какъвто и да било език, колкото и да ги оглеждаше.

Zbxnufgmhiuynzupnzimindoygzikdmong
uukxpgpnzrogouzhdzqohidpcpdngbuuhmzdz.
konugdmonumnhodgpdnohmuumyhhuhpnxou
ndnzyoxdmzkzmziaomhpguinufzggunzznhdz.
qohguzhpxlgupdgqhhzuonzznhondhdnimofdv
uminzufzomvguuxxzgufdpguhdqnnhzleupu
goygzodioophdopmuunzzocoxdpuzooghhuonz
nopoofoodozuaapoodnuopzhzxnmuidzkdmp
oumdnloipbyumzquyhggpnzznhoguzmznch
udolpnddnugxui kzohnddnugxumbounddnu
ghuzodazhughhddmznpfugzrzvdximppupofuu
zanumzoomppn

GR

В дъното, с малко по-едри букви и встрани от останалото бяха изписани инициалите ГР, които й говореха точно толкова, колкото и неразбираемият низ от букви отгоре.

Тя огледа объркана още веднъж ксерокопието, след което се върна на придружаващото писмо. Интервюто, което се споменаваше, беше излязло в печата преди малко повече от година. Беше привлякло доста внимание, защото за пръв път някой повдигаше завесата на тайнствеността, с която беше обвит палестинският терорист Ал Мулатам, след като се беше съгласил да говори пред публика. Особен интерес бяха проявили израелските служби за сигурност, които бяха конфискували бележника и лаптопа й и я бяха задържали за продължителен разпит. Но информацията, която изкопчиха от нея, не им бе от голяма полза — както беше обяснила и в статията, интервюто се бе състояло на тайно място и тя през цялото време бе с превръзка на очите — и сега подозираше, че това любопитно писмо и ксерокопието представляваха доста нескопосан опит на Шин Бет да разбере дали тя знае нещо повече за местонахождението на терористичния лидер. Нямаше да е първият им опит да я вербуват и дискредитират. Преди няколко години с нея се беше свързал мъж, който се представяше за

палестински активист и който беше поискал от нея да използва статута си на журналист, за да прекара оръжие през пропускателния пункт Ерез на ивицата Газа — толкова прозрачен опит за провокация, че тя се беше разсмяла гръмко и беше отвърнала на иврит, че е съгласна, стига Ами Авалон да я заведе след това на вечеря.

Да, писмото определено беше някаква измама на службите за сигурност. Или пък доста сложна дебелашка шега. И в двата случая не си струваше времето. Тя погледна копието за последен път, хвърли го заедно с придружаващото го писмо в кошчето за боклук и излезе от апартамента.

ЛУКСОР

— Ти си мечтател, Халифа! Винаги си бил и винаги ще бъдеш! Жалък мечтател!

Главен инспектор Абдул ибн Хасани стовари месестия си юмрук върху бюрото, изправи се и отиде до прозореца, където се загледа ядосано в първия пилон на Луксорския храм и скупчената около обелиска на Рамзес II група туристи, които слушаха какво им говори екскурзоводът.

Главният инспектор, широкоплещест дебел мъж с рошави вежди и сплескан боксьорски нос, беше известен както с лошия си нрав, така и със суетността си, като злобата му намираще проява, както в момента, в крещенето, почервенялото лице и пулсиращата вена под лявото око, а суетата — в най-различните средства за разкрасяване, последното, от които бе изкусно фризирана перука, кацнала на плешивото му теме като купчина оплетени нилски водорасли. Беше се разместила леко от удрянето по бюрото и инспекторът се престори, че се почесва, за да я намести, внимателно, след което се наведе леко наляво, за да се огледа в огледалото на стената.

— Абсурд! — изръмжа. — За бога, човече, това беше преди цели двайсет години.

— Петнайсет.

— Петнайсет, двайсет — все тая! Прекалено отдавна, за да се занимаваме с него, това искам да кажа. Прекалено много време отделяш, за да се ровиш в миналото. Не е лошо от време на време да поглеждаш и в настоящето.

Той се обърна към Халифа с намръщена физиономия, изкуствена колкото перуката. При друг случай детективът едвам щеше да се съдържи да не се разсмее, но днес дори не забелязваше перуката, толкова погълнат беше от онова, което се опитваше да каже.

— Но, сър...

— Настоящето! — изрева Хасани, скръсти ръце и застана под портрета на президента Хосни Мубарак, стойка, която неизменно заемаше, когато се канеше да държи реч. — Нашата работа е в

настоящето, Халифа. Тук и сега. Престъпления се извършват всеки ден, всеки час от деня и именно върху тях трябва да се съсредоточим, не върху разни работи, дето са станали преди десетилетия. Работи, които тогава са били решени, бих добавил!

Челото му се смръщи, сякаш не беше много сигурен в смисъла на последното изречение. Мръщенето изчезна почти мигновено, Хасани се наду и насочи показалец към Халифа, който седеше на нисък стол пред бюрото на главния инспектор.

— Винаги това ти е бил проблемът, Халифа. Сто пъти съм го повтарял и пак ще го кажа — става дума за пълната ти неспособност да се съсредоточаваш върху настоящето. Прекалено много време висииш из музеите, от това ти идва проблемът. Тутанкамон това, Ехнамон онова...

— Ехнатон — поправи го Халифа.

— Ето пак! На кого изобщо му пука! Миналото е свършено, приключено и няма никакво значение. Днешният ден е важен.

Страстта на Халифа към древното минало беше неизменен повод за конфронтация между двамата, също и фактът, че той беше един от малкото офицери в участъка, които не се стряскаха от Хасани. Халифа така и не разбра защо началникът хранеше такава неприязън, дори отвращение към историята, макар да подозираше, че се дължи на пълното му невежество по въпроса, което го поставяше в неблагоприятна позиция, когато разговорът поемеше в подобна насока. Каквато и да беше причината, именно този факт изваждаше Хасани, когато искаше да унижи Халифа, като че ли полицейската работата и интересът към националното историческо наследство бяха две несъвместими неща.

— На тях им харесва! — продължаваше да набира инерция Хасани. — На сводниците, на крадците и на измамниците. Харесва им да си пилеем времето за случаи, приключен преди петнайсет години, и да ги оставим на мира да си сводничат, крадат и... — Хасани млъкна, за да намери правилната дума. — Измамничат! — изкрещя накрая. — Да, да, харесва им! А ние ставаме за посмешище!

Вената под лявото му око пулсираше по-яростно отвсякога, като тлъст зелен червей, гърчещ се под кожата му. Халифа си извади цигарите, наведе се, запали и прикова поглед в пода.

— Има вероятност правосъдието да е било сериозно поругано — каза тихо и дръпна жадно от цигарата си, закопнял за яснотата на мисълта, която му даваше никотинът. — Не е сигурно, но е много възможно. И независимо дали е станало преди петнайсет или преди трийсет години, аз смятам, че е наш дълг да го разследваме.

— Какви са ти доказателствата? — изкрещя Хасани. — Какви са ти доказателствата, човече? Знам, че фактите никога не са ти пречили на теориите за конспирация, но ми е нужно нещо повече от „може би“.

— Както ви казах, няма нищо определено...

— Съвсем нищо, нали?

— Има сходства.

— Между жена ми и хипопотама също има сходства, но това не означава, че тя по цял ден се къпе в лайната си и яде палмови листа!

— Прекалено много сходства, за да е съвпадение — отказа да се предаде Халифа. — Пиет Янсен има нещо общо с убийството на Хана Шлегел. Знам го. Знам го! — Усети, че сам повишава глас, стисна коляното си с ръка и дръпна дълбоко от цигарата, за да си възвърне самообладанието. — Вижте какво — продължи бавно и отчетливо. — Хана Шлегел е била убита в Карнак. Янсен е живеел близо до Карнак.

— Както и хиляди други хора — изсумтя Хасани. — Пък и пет хиляди души всеки ден посещават това място. Какво се опитваш да кажеш? Че всички те имат нещо общо ли?

Халифа пренебрегна въпроса и продължи:

— Украсата от анхове и розети на дръжката на бастуна съвпада с белезите по лицето и черепа на Шлегел. Тези белези така и не бяха взети под внимание.

Хасани пренебрежително махна с ръка.

— Съществуват хиляди предмети с подобна украса. Десетки хиляди. Слаби са ти доводите, Халифа. Дотук прекалено слаби.

Детективът и този път не обърна внимание на началника си.

— Шлегел е била израелска еврейка. Янсен е мразел евреите.

— За бога, Халифа! След онова, което сториха с палестинците, всички в Египет мразят шибаните евреи. Какво да направим? Да доведем за разпит цялото население ли?

Халифа пак отказа да бъде отклонен от темата.

— Пазачът в Карнак каза, че е видял от местопрестъплението да се отдалечава човек с нещо странно на главата. „Като странна птица“

— така го описа. В къщата на Янсен намерих на вратата на мазето шапка, която отговаря на това описание. Шапка с провиснали от нея пера.

Хасани избухна в презрителен смях.

— С всяка минута ставаш все по-абсурден. Този пазащ, ако си спомням добре, беше полусляп и не виждаше и собствените си ръце, да не говорим на петдесет метра пред себе си. Хващаш се за сламки, Халифа! Или пък за пера. Странна птица. Нещо не си в час, човече!

Халифа дръпна за последно от цигарата си, наведе се и я загаси в пепелника на края на бюрото.

— Има още нещо.

— О, я да чуем — изрева Хасани и плесна с ръце. — Не съм се смял така от цяла вечност.

Халифа се облегна.

— Преди да умре, Шлегел е успяла да изрече две думи: „Тот“, което е името на древноегипетския бог на писмеността и мъдростта...

— Да, да. Знаем! — изгледа го заплашително Хасани.

— И „цфардеях“, което на иврит означава „жаба“.

Хасани присви очи.

— Е, и?

— Янсен по рождение е имал ципи на краката. Като жаба.

Говореше бързо, за да изпревари поредните подигравки.

За негова изненада Хасани не каза нищо, само отиде пак до прозореца и се загледа навън с гръб към Халифа, стиснал ръце встрани от тялото, като че ли носеше невидими куфари.

— Знаем, че поотделно всички тези неща не означават много — продължи Халифа в опит да използва мълчанието на шефа си, — но взети заедно подтикват към размисъл. Съвпаденията стават прекалено много. И дори всичко да е случайност, остава въпросът за антиките в мазето на Янсен. Той е измамник. Сигурен съм. Усецам го. Трябва да го разследваме.

Хасани стискаше юмруци толкова силно, че кокалчетата му бяха побелели. Настъпи продължително мълчание, след което той се обърна към Халифа.

— Повече няма да губим време със случая — изрече бавно и настойчиво и едва сдържаната ярост в гласа му беше по-заплашителна от крещенето. — Ясно ли е? Този човек е мъртъв и в каквото и да е бил

забъркан, каквото и да е извършил, всичко е приключило. Не можем да направим нищо.

Халифа го погледна невярващо.

— Ами Мохамед Гемал? Възможно е да е бил осъден невинен човек.

— Гемал също е мъртъв. И за него не можем да направим нищо.

— Семейството му е живо. Дължим им...

— Гемал бе признат за виновен от законен съд, за бога. Направи самопризнания, че е обрал старицата.

— Но не и че я е убил. Това го отрича докрай.

— Та той се самоуби, по дяволите. Какво по-убедително самопризнание искаш? — Хасани пристъпи още една крачка. — Този човек беше виновен, Халифа! Виновен като дявол! Той го знаеше и ние го знаехме. Всички ние!

Очите му се бяха разширили от ярост. Но в тях имаше и нещо друго. Някакво отчаяние и дори страх. Нещо, което Халифа досега не беше виждал. Детективът запали поредната цигара.

— Аз не го знаех.

— Моля? Какво каза?

— Според мен Гемал не беше виновен. Тогава се съмнявах. Съмнявам се и до ден-днешен, а сега повече отвсякога. Мохамед Гемал може и да е обрал Хана Шлегел, но не я е убил. Знаех го още тогава, но за мой вечен срам не ми достигна смелост да го кажа. Мисля, че дълбоко в себе си всички го знаехме — вие, аз, началник Махфуз...

Хасани пристъпи и удари с юмрук по бюрото. Купчина документи се разпиля по пода.

— Достатъчно, Халифа! Достатъчно, чуваш ли? — Цялото му тяло трепереше, в ъглите на устата му се беше образувала пяна от слюнка. — Твоите психологически проблеми са си твоя работа, но аз имам на главата цял полицейски участък и няма да отворя едно дело с петнайсетгодишна давност само защото някакъв безгръбначен идиот страда от пристъп на съвест. Нямах никакви доказателства, нищо, което да предполага, че Мохамед Гемал не е убил Хана Шлегел, освен собствените ти мисли, които, ако се съди по приказките ти за пера и жаби, са далеч от нормалното състояние.

Хасани забрави, че е с перука и яростно се почеса по главата. Изкуствената коса се свлече на челото му. Той изръмжа ядно и я

запрати в другия край на стаята, стовари се на стола си и задиша тежко.

— Халифа, остави този случай — каза внезапно уморено и тихо. — Разбираш ли? За доброто на всички. Мохамед Гемал уби Хана Шлегел, Янсен умря при нещастен случай и между двамата няма връзка. Няма да отворя този случай.

Очите му премигнаха, неиздържали на погледа на Халифа.

— Сега отиваш в Зимния дворец, където някаква хауагая си мисли, че някой ѝ е откраднал бижутата. Отиваш и разследваш случая. Забрави за Янсен и поне веднъж в живота си свърши някаква сваятна полицейска работа.

Той стисна зъби и размести купчината книжа пред себе си. Халифа осъзна, че няма смисъл да продължава спора. Изправи се и тръгна към вратата.

— Ключовете — изръмжа Хасани. — Няма да ти позволя да си пъхаш носа в нещата на Янсен зад гърба ми.

Халифа се обърна, извади ключовете на Янсен от джоба си и ги подхвърли на Хасани, който ги улови с една ръка.

— Халифа, внимавай. Ясно ли е? Не смей да вършиш нищо, на своя глава.

Детективът се поколеба, след което отвори вратата и излезе в коридора.

ЙЕРУСАЛИМ

Лейла не можеше да мине през Дамаската порта в стария град с импозантната ѝ двойна арка, почернелите ѝ от времето плочи, тълпата от просяци и продавачи на плодове, без да си спомни първия път, когато беше дошла тук с родителите си на петгодишна възраст.

— Лейла, виж — гордо беше казал баща ѝ, клекнал до нея, галейки дългата ѝ до кръста черна коса. — Ал Куидс! Най-красивият град на света. Нашият град. Виж колко са ярки камъните на утринната светлина; помириши заатара и прясно изпечения хляб, чуй мюезина и виковете на продавачите на тамар хинди. Помни тези неща, Лейла, пази ги в себе си. Защото ако израелците постигнат своето, всички ще бъдем прогонени и Ал Куидс ще стане само нещо, за което ще четем в учебниците по история.

Лейла го беше прегърнала покровителствено.

— Няма да им позволя, татко! Ще се бия с тях. Не ме е страх — беше извикала.

Баща ѝ се беше разсмял, беше я вдигнал и я беше притиснал силно към гръдния си кош, плосък и твърд като мрамор.

— Моята малка войничка! Непобедимата Лейла! Каква дъщеря си имам!

Тримата бяха обиколили града покрай стените, които тогава я бяха поразили като неизмеримо огромни и заплашителни, като надвиснала приливна вълна от камък. След това бяха минали през Дамаската порта и бяха влезли в забързания лабиринт на улиците вътре. Бяха пили кока-кола в някакво малко улично кафене, а баща ѝ беше пушил шиша и беше разговарял оживено с група възрастни мъже, след което бяха поели надолу по улица „Ал Уад“ към Харам ал Шариф, от време на време спираха, за да ѝ посочи той някоя пекарна, откъдето си беше купувал сладкиши като малък, площад, където беше играл футбол, една стара смокиня, чиито плодове беше брал.

— Не за ядене — беше обяснил. — Бяха прекалено твърди и горчиви. Замеряхме се с тях. Веднъж ме удариха право по носа. Трябваше да чуеш как изпука! Целия се олях с кръв!

При този спомен се беше разсмял и Лейла също се беше разсмяла и му беше казала колко е смешен, въпреки че историята я беше ужасила, самата мисъл, че баща ѝ е пострадал. Толкова го обичаше, толкова искаше да му достави удоволствие, да му покаже, че не е слаба и не я е страх, че е силна като него — смела, истинска палестинка.

От смокинята бяха завили нагоре към плетеницата от тесни стари улички и накрая биха стигнали до едно място, където сградите и от двете страни надвисваха над главите им и образуваха нещо като тунел. Група израелски войници, застанали точно на входа, ги бяха изгледали подозрително.

— Видя ли как ни гледат — беше въздъхнал баща ѝ. — Карат ни да се чувстваме като крадци в собствената си къща.

Беше я хванал за ръка и я беше повел към една ниска дървена порта, увенчана с изящна каменна арка, украсена с гроздове и виещи се лози. Бронзовата плочка на вратата обявяваше, че това е Алдер Коен Мемориал Йешива; на каменната колона отдясно беше прикрепена мецуца.

— Нашата къща — тъжно беше казал баща ѝ и беше докоснал вратата. — Нашата хубава къща.

Семейството му — нейното семейство — беше избягало по време на боевете през юни 1967-а, напускайки града само с най-ценните семейни притежания, и беше намерило подслон в лагера Акуабат Джабр в покрайнините на Йерихон, на четирийсет километра от Йерусалим. Очакваше се това да е временна мярка и се върнаха веднага след края на боевете. Но къщата вече беше завзета от израелци и не им помогнаха никакви оплаквания до новата управа на града. Оттогава живееха като бежанци.

— Роден съм тук — беше казал баща ѝ и беше прокарал с обич ръка по грапавото дърво и каменната арка. — Баща ми също. И неговият баща, и бащата на баща му. Четиринайсет поколения. Триста години. И всичко свърши, ей така.

Беше щракнал с пръсти. Тя беше вдигнала поглед и беше видяла сълзите в големите му кафяви очи.

— Няма страшно, татко — беше отвърнала и го беше прегърнала здраво, за да влее цялата си сила и обич в стройното му твърдо тяло. —

Един ден ще си я получиш. И ще живеем тук заедно. Всичко ще се оправя.

Той се беше навел и беше отъркал лицето си в дългата ѝ черна коса.

— Искан ми се, миличка — беше прошепнал. — Но не всички приказки имат щастлив край. Особено за нашия народ. Ще разбереш, когато пораснеш.

Тези и други спомени витаеха в главата ѝ сега, когато минаваше през тъмния завой на портата към павирания наклон на улица „Ал У ад“.

Друг път тази част от града гъмжеше от народ, имаше многоцветни сергии, на които се продаваха цветя, плодове и подправки, тълпи от купувачи щъкаха във всички посоки, момчета се провираха между минувачите с дървени табли с месо или отпадъци. Но днес всичко беше необичайно тихо — несъмнено заради напредъка на „Воините на Давид“ навътре в града. Двама старци седяха под гофрирания сенник на едно изоставено кафене; отляво някаква селянка клечеше пред затворения с кепенци вход, разположила пред себе си самотна пирамида от лимони, заровила лице в сбръчканите си кафяви ръце. Друга жива душа нямаше, ако не се брояха израелските военни и полицаи: трима млади наборници се въртяха около купчина торби с пясък; отряд на граничната полиция със зелени барети беше насядал по стъпалата на кафенето; неколцина редовни полицаи патрулираха пред портата, маскировъчните им сини униформи се сливаха с мрака и главите, ръцете и краката им сякаш потъваха в тъмна дупка там, където трябваше да са телата им.

Лейла показва журналистическата си карта на единия от тях, хубаво момиче, което можеше и да е модел, ако не беше полицайка, и попита дали може да отиде до окупираната къща.

— По-надолу улицата е блокирана — отвърна момичето и неодобрително погледна картата. — Попитайте там.

Лейла кимна и продължи навътре, мина покрай австрийското общежитие, покрай Виа Долороса, покрай смокинята, която баща ѝ беше показал преди толкова много години — дървото сякаш изобщо не беше се променило за всичкото това време. По някое време отпред се

чуха крясъци и броят на военните и полицаите рязко нарасна. Виждаха се разпръснати групи шебаб, палестински младежи, някои с черно-белите ленти за глава на „Фатах“, други носеха червено-зелено-черно-бялото палестинско знаме, групи, събиращи се в тълпа, а тълпата в блъсканица. Тясната улица ечеше от песните им, гора от юмруци пулсираше във въздуха. Израелските войници охраняваха всички пресечки и пречеха на протеста да се разпространи навътре из града, безизразните лица на наемниците контрастираха с изкривените от гняв и предизвикателство лица на протестиращите. По паважа се виждаха пепел и остатъци от обгорен картон там, където бяха палили импровизирани огньове; израелските камери за наблюдение висяха с разбити обективи от стените като скелети на мъртви животни.

Лейла си проби път през множеството, което с всяка крачка ставаше все по-непроходимо, и в един момент ѝ се стори, че няма да мръдне повече напред, но за неин късмет я видя един младеж, когото преди няколко месеца беше интервюирала за посветената си на движението „Младежки Фатах“ статия. Той я поздрави, самоназначи се за неин водач и ѝ проби път през масата от тела, докато не стигнаха бариерите, с които израелците бяха преградили улицата. Освен палестинци тук имаше и малобройна група от израелското движение „Мир сега“ и една от тях — възрастна жена с плетена шапка, ѝ подвикна.

— Надявам се да напишеш за тези копелета, Лейла! Те ще започнат война.

— Те точно това искат — изкрещя един мъж до нея. — Ще ни избият всичките! Вън заселниците! Искаме мир! Мир сега!

Той се наведе и размаха юмрук към тежковъоръжените гранични полицаи от другата страна на бариерата. Зад тях пред окупираната къща се беше събрало множество от журналисти и телевизионни екипи, повечето с каски и бронирани жилетки. По-надолу беше издигната втора бариера, която препречваше пътя на тълпа хареди евреи и привърженици на дясното крило, дошли да демонстрират подкрепата си за заселниците. Един от тях носеше плакат с надпис „КАХАН БЕШЕ ПРАВ!“, друг — транспарант, прогласяващ „ВЪН АРАБСКИТЕ УБИЙЦИ ОТ ЕВРЕЙСКАТА ЗЕМЯ“.

Лейла показва журналистическата си карта на един от войниците на бариерата и след като се консултира с началника си, той я пусна. Тя

си проби път през журналистите и се озова до шкембест брадат мъж с очила с тънки рамки и пластмасова предпазна каска.

— Великата Лейла ал Мадани най-накрая ни удостои с присъствието си — изсумтя той, но шумът на тълпата го заглуши. — Чудех се кога ще се появиш.

Онц Шенкер беше политически кореспондент на „Йерусалим Пост“. На първата им среща Лейла беше метнала по него чаша вода, защото беше направил обидна забележка за палестинските жени, и оттогава насам тонът на общуването им беше все същият. Спазваха хладна любезност, но не можеха да се понасят.

— Гледай си каската, Шенкер — изръмжа тя.

— И на теб ще ти се доще каска, когато арабските ти приятелчета започнат да мятат камъни и бутилки — сопна ѝ се той.

Като доказателство една бутилка долетя откъм групата на протестиращите палестинци и се разби на паважа на няколко метра вдясно от него.

— Нали ти казах — изкрещя той. — Но по теб няма да хвърлят нищо, нали шибана Асадика. Те се целят само по истинските журналисти!

Лейла отвори уста, за да отвърне на обидата, но размисли и само му показа среден пръст и продължи да си пробива път. Джералд Кесел от Си Ен Ен се мъчеше да снима сред целия хаос; отляво израелската гранична полиция беше вдигнала бариерите и изблъскваше назад по улицата протестиращите палестинци. Крясъците станаха още по-силни. Излетя граната със сълзотворен газ. Захвърчаха още бутилки.

Лейла за миг застана на място, за да огледа обстановката, след което свали фотоапарата си от рамото и започна да снима — снимаше изрисуваните със спрей светилници от двете страни на входната врата — емблемата на „Воините на Давид“, повесеното пред фасадата израелско знаме, войниците по покривите на съседните къщи, разположени там, за да попречат на местните жители да щурмуват сградата отгоре. Тъкмо се беше обърнала надясно, за да снима протестиращите, които подкрепяха окупаторите, когато тълпата около нея изведнъж се сгъсти и се люшна напред.

Вратата на окупираната къща се беше отворила. Настъпи тишина, наред която ниската квадратна фигура на Барух Хар Цион излезе на улицата, придружена от телохранителя му с военната

прическа Ави Щайнер. Поддръжниците на окупаторите се разкрещяха радостно и нестройно подхващаха „Хатиква“, израелския национален химн. Палестинците и протестиращите за мир, които вече бяха изблъскани на неколкостотин метра надолу по улицата и не виждаха какво става, започнаха да чукат по бариерите и да пеят собствената си песен „Моя родино, моя родино“. Щайнер грубо отблъскваше струпалите се в полукръг журналисти. Светкавиците премигнаха като стробоскоп.

Погледът на Хар Цион за миг срещна този на Лейла, след което се отклони. Въпросите го обсипваха като картечен огън, но той не им обръщаше внимание и само обръщаше глава насам и натам с лека усмивка. Накрая вдигна ръка в знак, че иска тишина. Въпросите затихнаха и групата се люшна напред още няколко сантиметра, преди ционисткия водач изникна гора от микрофони и диктофони.

— Има една стара еврейска пословица — патетично започна Хар Цион на английски със силен акцент, с дрезгав и нисък глас, сякаш се срутваха скали. — Хамечадеш хетуво хечал йом тамид маасех хереишит. Господ обновява света всеки ден. Вчера тази земя беше в ръцете на нашите врагове. Днес я връщаме на законните й притежатели, на еврейския народ. Това е велик ден. Исторически ден. Ден, който няма да бъде забравен. И повярвайте ми, дами и господа, предстоят още много такива дни.

ЛУКСОР

Дяже след петнайсет години Халифа помнеше случая „Шлегел“ все едно беше вчера.

Тялото ѝ бе открито от местен човек, Мохамед Ибрахим Гемал, в двора на Хонсу, в една тъмна, сенчеста, рядко посещавана сграда в югоизточния край на комплекса на храма Карнак. Шестдесетгодишна, израелка, еврейка, неомъжена, според доклада от аутопсията удряна жестоко по главата и лицето с тъп инструмент от неопределен вид. Освен че беше раздробило челюстта ѝ и беше счупило черепа ѝ на три места, неизвестното оръжие беше оставило странни следи по кожата ѝ — знаци анх, редуващи се с миниатюрни розети, вероятно някаква украса по повърхността на оръжието.

Въпреки жестоките наранявания, когато Гемал я открил, Шлегел още била жива. Той твърдеше, че макар и цялата окървавена и почти в безсъзнание, тя прошепнала две думи, *Тот* и *цфардеях*, като ги повторила няколко пъти, преди да изпадне в кома, от която така и не беше излязла. Нямаше други свидетели, които да подкрепят твърденията му, и нямаше никакви свидетели на самото убийство, ако не се броеше възрастният пазач, който твърдеше, че чул приглушени писъци от вътрешността на храма и бил зърнал бягаща от местопрестъплението фигура, която куцала силно и имала на главата „нещо като странна птица“. Тъй като мъжът беше стар и полусляп, и освен това беше известно, че обича да си пийва, докато е на работа, никой не беше обърнал сериозно внимание на твърденията му.

Тогавашният началник на луксорската полиция, главен инспектор Ехаб Али Махфуз, се беше заел лично с разследването на случая, подпомаган от заместника си инспектор Абдул ибн Хасани. Халифа, когото току-що бяха преместили в Луксор от родната му Гиза, също бе назначен в разследващия екип. Тогаваше двайсет и четири годишен и това беше първото убийство, което разследваше.

Още от самото начало разследването се беше съсредоточило върху два възможни мотива за убийството. Очевидният, предпочетен и от Махфуз, беше грабежът, тъй като портфейлът и часовникът на

жената липсваха. Втората, по-малко вероятна възможност, която обаче не можеше да бъде изключена, беше нападение на фундаменталисти. Само месец преди това деветима израелци бяха застреляни в екскурзионен автобус на пътя между Кайро и Исмаилия.

Халифа, най-неопитният и най-младшият член на екипа, още от самото начало се съмняваше и в двете версии. Ако мотивът беше грабеж, защо нападателят не беше взел медальона със златната звезда на Давид на жената? А ако бяха фундаменталисти, защо не бяха поели отговорност за деянието си, както винаги ставаше след подобен род нападения?

В случая имаше и други озадачаващи несъответствия. Шлегел беше пристигнала в Египет от Тел Авив предишния ден, беше пътувала сама и беше долетяла право в Луксор, където беше отседнала в „Мина Палас“, евтин хотел на Корниш ел Нил. Според управителя на хотела останала в стаята си от момента на настаняването до три и половина следобед в деня на смъртта си, когато го помолила да ѝ повика такси до Карнак. Не носела почти никакъв багаж и билетът ѝ за връщане в Израел бил за същата вечер. Каквато и да е била причината да дойде в Луксор, тя едва ли е била туристическа ваканция.

Беше звъняла поне веднъж от телефона в стаята си вечерта, когато беше пристигнала — камериерката я чула да говори, когато донесла хавлии и сапун. А в чантата до трупа ѝ бяха открили голям, наскоро наточен кухненски нож, все едно се беше приготвила да упражни насилие над някого или пък да се защити, в случай че някой я нападне.

Колкото повече размишляваше Халифа над случая, толкова повече се убеждаваше, че той няма нищо общо нито с грабеж, нито с фундаментализъм. Сигурен беше, че ключът се крие в телефонното обаждане. С кого беше говорила Шлегел? Какво беше говорила? Беше изискал разпечатка от телефонната централа на хотела, но за лош късмет точно тази вечер телефонната централа не беше отчитала разговорите, а преди да намери време да поиска справка от египетската телефонна компания за разговорите на цялата сграда, разследването беше поело в неочаквана посока: в къщата на Мохамед Гемал бе намерен часовникът на Шлегел.

Гемал беше добре известен на луксорската полиция. Закоравял дребен престъпник със списък от присъди, дълъг два лакътя, от

нападение и побой — за което беше излежал три години в Ал Уади ал Гадид — до кражби на коли и доставка на канабис (шест месеца в Абу Заабал). По времето на убийството бил на работа като нелицензиран екскурзовод и твърдеше, че бил чист от години твърдение, което главен инспектор Махфуз моментално беше отхвърлил. „Веднъж престъпник, винаги престъпник — беше казал. — Леопардът не си мени петната и лайна като Гемал не стават ангели за един ден.“

Халифа беше присъствал на разпила на Гемал. Изключително неприятна работа, брутална — Махфуз и Хасани направо бяха пребили заподозрения. Отначало той отричаше каквото и да било за часовника. След двайсет минути шамари и юмручни удари се пречупи и призна, че да, бил го взел, глупава необмислена постъпка. Имал дългове, разбирате ли, всеки момент щели да изхвърлят семейството му от къщата, дъщеря му била болна. Но ожесточено отричаше да е убивал Шлегел и да е вземал портфейла ѝ, и продължи да отрича дори след още двата дни жесток побой. Когато разпитът приключи, пикаеше кръв и очите му бяха толкова подпухнали, че почти не виждаше. И продължаваше да твърди, че е невинен.

Халифа беше присъствал на всичко това отвратен до дъното на душата си, но прекалено наплашен, за да надигне глас, наплашен, че това един ден може да провали току-що започналата му кариера в полицията. По-лошото беше, че още от началото беше сигурен, че Гемал казва истината. Имаше нещо в отчаяната ярост, с която крещеше, че не е убил жената, в отказа му да признае дори под ударите на Хасани, смазващи го със силата на парен чук. Това беше убедило Халифа, че, точно както казва, е намерил Шлегел, след като е била нападната. Човекът може да беше крадец, но със сигурност не беше убиец.

Ала Махфуз беше останал непреклонен. А Халифа не беше казал нищо. Нито по време на разпита, нито когато изпратиха Гемал на съд, нито когато го осъдиха на двайсет и пет години каторга в кариерите в Тива, нито когато четири месеца след присъдата беше отнел живота си, като се беше обесил на решетката на килията си с въже за простирание.

В последвалите години се беше опитвал да оправдае мълчанието си, да си казва, че Гемал така или иначе не беше стока, че е бил закоравял закононарушител, че без значение справедлива или не, присъдата му е била заслужена. Истината обаче беше, че благодарение

на собственото му малодушие един невинен човек бе получил присъда за нещо, което не беше извършил, и една жена беше умряла, а убиецът ѝ беше избегнал правосъдието. И сега това малодушие се беше върнало и го преследваше. Както дълбоко в себе си винаги беше знаел, че ще стане.

ЙЕРУСАЛИМ

За поддръжниците си — а те с всеки ден се увеличаваха — Барух Хар Цион беше новият Давид, избраният от Господ воин, борещ се срещу въпиющите несправедливости, за да отведе народа си в Обетованата земя. Безкомпромисен, безстрашен, изпитан в битките, той беше живо въплъщение на щаркер — твърд като скала еврейски герой, който помага на себе си, на народа си и на своя Господ, и не храни никакви скрупули за средствата, с които постига целите си.

Роден като Борис Зеговски в едно селце в Южна Украйна, той беше дошъл в Израел през 1970 година на шестнайсетгодишна възраст, след като заедно с по-малкия си брат беше избягал от Съветския съюз, беше прекосил пеша половин Европа и се беше появил в израелското посолство във Виена, настоявайки, че негово право като евреин е да направи алиях. За Хар Цион пътешествието се оказа колкото поклонение, толкова и бягство, пътуване към митичната земя, която даваше не просто убежище от подмолния антисемитизъм в родната му страна, но и физически израз на завета на Господ с неговия избран народ.

Остатъка от живота си беше посветил на защитата и разширяването на тази земя, първо като войник в ИСО, където служи с отличие в елитния полк „Сайерет Маткал“; а по-нататък, след като оживя с ужасни изгаряния, когато в Южен Ливан хъмвито му се натъкна на противотанкова мина, премина във военното разузнаване и оглави звеното, което вербуваше и контролираше палестински информатори. Абсолютната и непоклатима преданост към израелската кауза го определяше изцяло като личност, преданост, която намираще външен израз както в извънредно героични постъпки — беше награждаван два пъти с медал за храброст, — така и в извънредно брутални деяния. През 1982-ра беше получил официално мъмрене, задето беше залял ливанско момиче с бензин и беше заповядал на хората си да я запалят, ако не разкрие местонахождението на скривалището за оръжия на „Хизбула“ (тя го беше разкрила). По време на службата си във военното разузнаване го бяха пратили на военен

съд заради твърдения, че е разрешил групово изнасилване на палестински жени като начин да ги склони към сътрудничество (всички обвинения бяха оттеглени, след като основната свидетелка на обвинението беше загинала при загадъчна автомобилна катастрофа).

И това беше само върхът на айсберга. Приказките за насилие, бруталност и заплахи го следваха навсякъде — нещо, което вместо да го тревожи, явно го изпълваше с гордост повече от наградите за храброст. „Хубаво е да ти се възхищават, но още по-хубаво е да се страхуват от теб“ — бяха го чули да казва веднъж.

Яростен противник на мирните споразумения от Осло — на всякакви мирни споразумения, включващи отстъпване и на един квадратен сантиметър израелска библийска земя, — в средата на 90-те Хар Цион беше напуснал военното разузнаване и беше навлязъл в политиката, като първо се беше съюзил с войнстващата заселническа организация „Гуш Емуним“, след което се беше отделил от нея, за да се присъедини към още по-войнстващата „Шаялей Давид“. Последната му кампания за окупация и заселване на арабски земи първоначално бе пренебрегната като творение на луд човек. С появата на Ал Мулатам и „Палестинското братство“ обаче твърдолинейното му послание — че няма да има спасение от агентаторите камикадзе, докато цялата земя на Ерец Израел не се насели само от евреи и всички палестинци не бъдат прогонени отвъд границата в Йордания — беше започнало да придобива все по-голяма популярност. Митингите му събираха все по-многобройни тълпи, а благотворителните му вечери — все по-известни гости. На изборите през 2000-та беше спечелил място в Кнесета и в определени кръгове за него вече се говореше сериозно като за бъдещия израелски лидер. „Ако Барух Хар Цион някога стане министър-председател, това ще е краят на тази страна“ — беше отбелязал веднъж умереният израелски политик Йехуда Милан. „Ако Барух Хар Цион някога стане министър-председател, това ще е краят на юцим като Йехуда Милан“ — беше отвърнал Хар Цион.

Тази автобиография се превъртя през главата на Лейла, докато гледаше в очите мъжа пред себе си, с облечените му в ръкавици ръце, посивяваща коса, бледо и брадясало квадратно лице като покрит с мъх

гранитен куб. Наоколо репортерите продължаваха да крещат въпросите си и да размахват диктофони.

— Господин Хар Цион, приемате ли, че с окупацията на тази къща нарушавате закона?

— Вярвате ли, че е възможно споразумение между израелци и палестинци?

— Бихте ли коментирали твърденията, че постъпките ви имат мълчаливото одобрение на министър-председателя Шарон?

— Вярно ли е, че искате да унищожите Купола на скалата и отново да изградите на негово място Храма?

Хар Цион отговаряше на въпросите един по един, прибрал сковано ръце до тялото си, повтарящ отново и отново с ниския си дрезгав глас, че това не е нито окупация, нито заселване, а по-скоро освобождение, възвръщане на земята, принадлежаща на евреите по божествено право, и продължи така двайсет минути, след което даде знак, че няма какво повече да каже, и се обърна, за да влезе в къщата. Точно в този момент Лейла пристъпи напред и изкрещя подире му:

— През последните три години членовете на „Шаялей Давид“ тровиха палестински кладенци, рушиха палестински напоителни системи, изсичаха палестински овощни градини. Трима членове на вашата организация бяха изпратени поотделно в затвора за убийства на мирни палестински граждани, включително заради случая, когато единайсетгодишно момче бе пребито до смърт с дръжка на кирка. Самият вие одобрихте деянията на Барух Голдщайн и на Игал Амир. Дали не сте просто израелският Ал Мулатам, господин Хар Цион?

Хар Цион застина на място, след което се обърна бавно към журналистите, намери с поглед лицето на Лейла и прикова очи в нейните. Погледът му беше тежък и гневен, въпреки че в него проблесна и още нещо, почти веселие, сякаш двамата играеха някаква известна само на тях игра.

— Бихте ли обяснили, госпожице Ал Мадани — изплю той името ѝ, все едно му горчеше, — защо, когато арабин убие двайсет мирни граждани, той бива наричан жертва, а когато един еврейн защитава себе си и семейството си, бива заклеймяван като убиец?

Лейла безстрашно издържа на погледа му.

— Значи подкрепяте непровокираните убийства на мирни палестински граждани?

— Подкрепям правото на моя народ да живее в мир и безопасност на земята, която му е била дадена от Господ.

— Даже ако това означава системен тероризъм?

Хар Цион се намръщи. Останалите журналисти ги гледаха внезапно замлъкнали, погълнати от дуела им.

— В този регион на света има само едни терористи и те не са евреите. Макар това да не става ясно на хората, които се информират само от вашите статии.

— Вие не наричате убийството на дете тероризъм?

— Наричам го нещастен случай по време на война, госпожице Ал Мадани. Но не ние започнахме тази война. — Той замълча за миг, без да сваля поглед от нея. — Макар да е сигурно, че ние ще я приключим.

Хар Цион се обърна и влезе в къщата.

— Кучка — изсъска един от последователите му вътре. — Някой трябва да я застреля.

Хар Цион се усмихна.

— Сигурно. Но още е рано. Даже тя може да ни е от полза.

ЛУКСОР

Халифа обичаше руините на храма в Карнак, особено на свечеряване, когато тълпите оредяваха и залязващото слънце обливаше целия комплекс с меко златисто сияние. „Ипут Исут“, така го бяха наричали древните — „най-почитаното място“, и Халифа разбираше защо, тъй като тук наистина имаше някаква магия, град в руини, увиснал по средата между небето и земята. Идването тук винаги го успокояваше и разведряваше, като че го пренасяше в друго време и на друго място, и всичките му неприятности оставаха назад.

Но не и днес. Днес монументалните статуи и покритите с йероглифи стени го оставяха равнодушен. Почти не ги забелязваше, толкова погълнат бе от мислите си. Мина през първите и вторите пилони и влезе в гората от колони на голямата хипостилна зала, без дори да хвърли поглед около себе си.

Беше почти пет следобед. По заповед на началник Хасани беше изгубил почти целия си ден в Зимния дворец да се занимава с някаква възрастна английска туристка, която беше заявила, че са ѝ откраднали бижутата. Двамата със Сария в продължение на три часа разпитваха целия персонал на хотела, преди старицата най-после да си спомни, че изобщо не си е взела накитите в Египет. „Дъщеря ми каза да ги оставя, за да не ми ги откраднат. Нали разбирате, в арабските държави...“

След като свърши, се върна в участъка, където стоя сам зад бюрото си, пуши цигара от цигара, драска в бележника си и мисли за Пиет Янсен и Хана Шлегел и срещата с началник Хасани, прехвърляйки отново и отново събитията в ума си. След час стана и отиде в архива в мазето, за да извади папката по случая „Шлегел“. Знаеше, че трябва да го остави на мира, но просто не можеше да се спре. В архива обаче го посрещна поредната мистерия. Папката я нямаше никъде. Госпожица Зафули, възрастна стара мома, която пазеше миналите случаи на управлението, откакто Халифа си спомняше — откакто изобщо някой си спомняше, — беше претърсила цялото мазе, но безуспешно. Досието беше изчезнало.

— Не мога да си го обясня — беше измърморила тя. — Просто не мога да си го обясня.

Халифа излезе от архива по-разтревожен отвсякога и без дори да се замисля, хвана такси до Карнак, не толкова, за да си разведри мислите, защото това бе мястото, където Хана Шлегел е била убита, а оттам и защото бе някаква фокусираща точка за всичките му съмнения и тревоги.

Мина през голямата хипостилна зала, колоните ѝ във форма на папирусови тръстики надвисваха над главата му като дънери на секвои, и излезе през портата в южната стена. Наближаваше края на работното време и туристическата полиция вече подкарваше посетителите към основния изход. Един полицай се приближи към Халифа, размахвайки показалец, но детективът му показа картата си и му позволиха да продължи.

Защо Хасани беше толкова непреклонен Халифа да не се рови в случая „Шлегел“? Това беше въпросът, който не му излизаше от ума. Тук имаше нещо нередно. Ужасно нередно. И опитите да открие какво щяха да му навлекат неприятности. Много неприятности. Но просто не можеше иначе.

— По дяволите — измърмори, стъпка фаса с пета и веднага запали друга цигара. — По дяволите, по дяволите.

Пое към югоизточния край на комплекса по пътеката между подобните на гигантски парчета от мозайка покрити с йероглифи блокове от пясъчник, и стигна до дългата правоъгълна сграда встрани от комплекса. Дворът на Хонсу. За миг забави крачка и погледна монументалните стени от изронен от времето пясъчник, сърцето му изведнъж ускори ритъма си и детективът влезе през една странична врата.

Вътре беше хладно и сумрачно, много тихо, много спокойно и един-единствен сноп светлина от отсрещната врата падаше върху каменния под като струя разтопено злато. Отляво се излизаше към обградения с колони преден двор; отдясно се отиваше в друг двор, в далечния край, на който се намиреше проходът към основното светилище на храма. Самият той стоеше в тясна хипостилна зала в центъра на сградата, с две редици от по четири колони във форма на папирусова тръстика. Именно под третата колона вляво беше открито тялото на Хана Шлегел.

Изчака очите му да привикнат с мрака и тръгна напред. Въпреки че през изминалите години неведнъж беше идвал в Карнак, всеки път умишлено избягваше тази част от комплекса и сега, докато прекосяваше залата, почти очакваше да види петна лепкава кръв и тебеширени очертания на човешко тяло по каменните плочи. Но тук нищо не говореше, че някога е било извършено насилие; нямаше кръв, нямаше тебешир, никакви следи, освен ако усещането не се криеше в камъните, които сякаш притежаваха някакво първично съзнание, пасивно знание. „Били сме свидетели на много неща — сякаш казваха, — и добри и лоши. Но няма да продумахме нито за едните, нито за другите.“

Халифа стигна до третата колона, клекна и си спомни момента, когато за пръв път видя трупа на жената. Неясно защо цялостното състояние на тялото го беше потресло по-малко от някои странични подробности: зелените долни гащи на жертвата, които се виждаха, защото полата се беше вдигнала над кръста ѝ; редицата от мравки, маршируващи през босия ѝ десен крак; неравномерният белег, криволичещ през корема ѝ като линия от молив, начертана от пиян човек; и най-вече странната татуировка на левия ѝ бицепс — триъгълник, последван от пет цифри, избеляло сини като жилки на скъпо миризливо сирене. Еврейска му работа, беше обяснил началник Махфуз. Някакъв религиозен белег или нещо подобно. Като печатите, дето ги слагат по месото, за да е ясно откъде идва. Примерът шокира Халифа, като че ли жертвата беше някакво анонимно месо, хвърлено върху масата на касапина. Като печатите по месото. Отвратително.

Той прокара ръка по пода, дланта му предизвика сух съскащ звук при допира до прашния пясъчник, след това се изправи и вдигна очи към стената зад колоната, на която беше издълбан древен релеф, изобразяващ фараона Рамзес XI, подложен на пречистване от боговете Хор и Тот, последният изобразен с човешко тяло, увенчано от глава на ибис.

„Тот“ и „цфардеях“, това беше казала Шлегел точно преди да умре. Цфардеях, беше сигурен в това, се отнасяше за деформираните крака на Янсен. Но какво общо имаше Тот? Възможно ли беше в предсмъртния си делириум просто да е изрекла какво вижда над себе си? Ибисът Тот, последният образ, върху който бяха попаднали очите ѝ. Или имаше някакво друго, по-дълбоко значение, нещо по-смыслево?

Дръпна от цигарата си, потри слепоочия и се зарови още по-дълбоко в паметта си, изваждайки от нея всичко, което можеше да си спомни за този бог. Мъдрост, писменост, смятане и медицина — това бяха запазените области на Тот. И магия, защото според египетската митология именно той беше измислил заклинанията, дали възможност на богиня Изида да повика убития си съпруг и брат Озирис обратно към живота. Какво още? Беше писарят и вестителят на боговете, създател на йероглифите, автор на свещените закони на Египет, летописец на вечните присъди над всяко сърце на починал човек. Беше свързан с луната — често го изобразяваха с лунен диск над главата — и главният център на култа към него се намираше в Хермополис в Среден Египет, където, освен с всички останали имена беше познат и като сърцето на Ра, Измерителят на времето и Господарят на думите на Бог. Сребърната му баржа прекарваше душите на мъртвите през нощното небе. Съпруга му беше Сешат, Господарката на книгите, библиотекарката на боговете.

Във всичко това имаше много възможни връзки, много начини за интерпретация на името на Тот като кодирано обвинение против Пиет Янсен. В крайна сметка Янсен беше интелигентен и начетен; говореше много езици и имаше голяма библиотека. Ако древните египтяни се бяха интересували от астрология, Тот почти сигурно щеше да бъде нейният бог.

Но въпреки всички тези сходства, Халифа продължаваше да има усещането, че нещо му се губи; че изобщо не стига до същността на онова, което се беше опитала да разкрие Хана Шлегел. Беше имала предвид нещо определено и Халифа не можеше да го разбере. Просто не го проумяваше.

Допуши клеопатрата и стъпка фаса. Хасани може би беше прав, помисли си. Може би той си въобразяваше и се опитваше да натика квадратен клин в кръгъл отвор. А дори да не беше така, какво можеше да направи? Да проведе разследване зад гърба на началника си и да застраши цялата си кариера? И за какво? В крайна сметка Шлегел беше само една дърта...

В другия край на храма отекнаха стъпки. Халифа си помисли, че сигурно е пазачът. Но когато стъпките се приближиха, разбра, че са прекалено леки за мъж. Изминаха пет секунди, десет, след което една жена в джелаба суда влезе в залата откъм южния ѝ край с китка диви

цветя в ръка и черен шал, който покриваше почти цялото ѝ лице. Слънцето вече беше залязло и в сгъстяващия се мрак тя не забеляза Халифа, който се беше отдръпнал в сенките зад колоната. Жената пристъпи до мястото, където беше умряла Хана Шлегел, отметна шала си, клекна и постави цветята на пода. Халифа пристъпи напред.

— Здравей, Нут.

Тя се обърна стреснато.

— Моля те, не се страхувай — той вдигна ръце, за да ѝ покаже, че не иска да ѝ стори нищо лошо. — Не исках да те плаша.

— Халифа — прошепна тя. Настъпи кратко мълчание. — Човекът, който уби мъжа ми. Един от всичките.

Беше се променила, откакто я беше видял за последен път в съдебната зала в деня, когато прочетоха присъдата на Мохамед Гемал. Тогава беше млада и хубава. Сега беше друг човек, изхабен, уморен, — с лице като стара дървесина.

— Защо ме следиш? — попита тя.

— Не съм те следил. Просто...

Халифа млъкна, тъй като и на себе си не можеше да обясни защо беше дошъл в храма. Тя го погледа още малко, след което отново се зае да подрежда цветята по пода около колоната. В двора кацна бяла чапла и започна да кълве прахоляка.

— Понякога идвам тук — каза след малко жената, повече на себе си, отколкото на Халифа, размествайки стеблата със сбръчканите си пръсти. — Мохамед няма гроб като хората. Просто го хвърлиха в една яма до затвора. Много ми е далеч да ходя до Кайро. Затова идвам тук. Не знам защо. Сигурно... защото той един вид умря тука.

Гласът ѝ беше спокоен, необвиняващ, което накара Халифа да се почувства още по-зле. Той се размърда неспокойно и запремята някаква монета в джоба си.

— Оставям ги и за онази стара жена — продължи тя. — Вината не е нейна, нали? Тя не обвини Мохамед.

Подредбата на цветята я удовлетвори и тя се изправи, за да си ходи. Халифа пристъпи още една крачка към нея.

— Как са децата? — побърза да я попита, внезапно разтревожен, че разговорът може да приключи.

Жената сви рамене.

— Мансур започна работа като механик. Абдул току-що завърши училище. Фатма се омъжи и чака бебе. Премести се в Армант. Мъжът ѝ работи във фабриката за бастуни.

— Ами ти? Ти...

— Дали съм се омъжила отново ли? — Тя го погледна уморено. — Мохамед е моят съпруг. Може да не беше добър човек, но все още е мой съпруг.

Бялата чапла стигна до входа и влезе в залата, като въртеше глава насам и натам. Тънките ѝ като куки крака се издигаха и стъпваха със съдържаната ритмична деликатност на балерина. Стигна на метър от жената и продължи по пътя си.

— Той не го е направил, знаете го — каза тихо Нут. — Беше взел часовника, което е лошо. Много лошо. Но не е убивал жената. И не ѝ е взимал портфейла. Не ѝ е взимал портфейла.

Халифа се взираше в пода.

— Знам. Съжалявам...

Тя проследи с поглед чаплата, която крачеше между колоните.

— Ти беше единственият свестен сред тях — прошепна тя. — Единственият, който можеше да му помогне. Но...

Въздъхна и се обърна да си ходи. Направи няколко крачки и пак го погледна.

— Парите ми помогнаха. Не могат да ми го върнат, но ми помогнаха. Благодаря ти.

Халифа я погледна объркано.

— Аз не... какви пари?

— Парите, които ни изпращаше. Знам, че си ти. Ти беше единственият свестен.

— Не съм... какви пари? Нищо не разбирам.

Тя погледна през рамо сгъстяващите се сенки в дъното на залата, очите ѝ бяха сухи и празни — очите на човек, изгубил всякаква надежда.

— Всяка година. Точно преди Еид ел Адха. Идват с писмо. Без бележка, без име, без нищо. Триста египетски лири в банкноти по сто. Винаги в банкноти по сто. За пръв път дойдоха, след като Мохамед се самоуби, и идват досега. Всяка година. С тях успях да изуча децата, с тях оцеляхме. Знам, че си ти. Въпреки всичко си свестен човек.

Тя го погледна, обърна се и излезе от храма.

ЙЕРУСАЛИМ

На път за дома си от стария град Лейла се отби в хотел „Йерусалим“, за да пийне и хапне с приятелката си Нуха.

Красива сграда в отомански стил близо до долния край на улица „Наблус“, собственост на палестинци и управляван от палестинци, с хладни каменни помещения и тераса с асма, хотелът беше част от живота ѝ, откакто се помнеше. Тук се беше запознала с редактора на „Ал Айям“ Низар Сюлейман, който пръв ѝ беше дал работа като журналистка; тук беше намирала информация за някои от най-добрите си статии; тук беше изгубила девствеността си (на деветнайсет години с един френски журналист, който пушеше цигара от цигара, сковано и недотам приятно изживяване, след което се чувстваше омърсена и обърквана). И, разбира се, именно в хотел „Йерусалим“ се бяха запознали родителите ѝ и, ако се вярваше на майка ѝ, тук беше зачената и самата Лейла.

— Онази вечер имаше ужасна буря — разказваше след това майка ѝ. — Гръмотевици, светкавици, дъжд като из ведро. Целият свят щеше сякаш да се сгромоляса всеки момент. Понякога си мисля, че затова си такава.

— Каква, мамо?

Майка ѝ се беше усмихнала и не бе казала нищо повече.

Родителите ѝ бяха необичайна двойка — обичащо забавленията момиче от най-обикновено семейство от средната класа от Кеймбридж и десет години по-възрастният мълчалив лекар, посветил всяка секунда от живота си на грижата и благополучието на сънародниците си палестинци.

Бяха се запознали през 1972-ра на сватбата на общ приятел. Александра Бейл, както се казвала тогава майка ѝ, току-що била завършила университета и работела като учителка на доброволни начала в девическото училище в източен Йерусалим, без да има особено ясна представа какво ще прави оттук нататък с живота си. Мохамед Фейсал ал Мадани живеел в ивицата Газа, където имал

лечебница в бежанския лагер Джабалия, и по четиринайсет часа на ден, седем дни в седмицата се грижел за населението на лагера.

— Очите му ме плениха — спомняше си майката на Лейла. — Бяха толкова тъмни, толкова тъжни. Като кладенец с черна вода.

Въпреки или може би заради толкова различния си произход, двамата се бяха влюбили от пръв поглед, бащата на Лейла — покорен от красотата на младата жена и веселия ѝ характер, майка ѝ хипнотизирана от безмълвната сила на по-възрастния мъж. Бяха започнали да се виждат веднага след това и шест месеца по-късно за ужас на родителите на Александра се бяха оженили, наслаждавайки се на една медена нощ в хотел „Йерусалим“, преди да се установят в претъпканата като зайчарник ивица Газа. Лейла се родила на шести октомври 1973-а, в деня, когато избухнала Войната през Рамазана.

— Един ден това дете ще извърши велики дела — беше предсказал баща ѝ, гордо взел на ръце новородената си дъщеря, която сам беше изродил. — Нейното бъдеще и това на народа ни са неразривно свързани. Един ден всеки палестинец ще знае името на Лейла Ханан ал Мадани.

Още от самото начало много обичаше баща си. Обичаше го с преданост толкова силна, че на моменти граничеше с болезненост. Докато останалите спомени от ранното ѝ детство бяха накъсани и объркани, смътни образи на хора, места и звуци, чувствата към баща ѝ запазваха ярка и ненамаляваща яснота. Естествено, обичаше и майка си — рошавата ѝ рижа коса, засмените ѝ очи, начина, по който внезапно започваше да пее или танцува, размивайки до припадък малката Лейла. Но любовта към майка ѝ беше спокойна, топла, проста, като пролетното слънце, като едва доловима милувка. Любовта към баща ѝ беше нещо изцяло неистово и много по-първично, изгаряща като бял огън обич, всепоглъщаща и обсебваща, определящата емоция на съществуването ѝ, пред която всички останали чувства бледнееха.

Беше толкова добър, толкова красив и търпелив, умен и силен. Винаги беше на нейно разположение, винаги я караше да се чувства спокойна и сигурна. Когато израелските танкове боботеха нощем по улиците, тя изтичваше при него и той я прегръщаше, милваше меката ѝ като коприна коса и ѝ пееше стари арабски приспивни песнички с плътния си малко фалшив глас. Когато другите деца я дразнеха заради бялата ѝ кожа и зелените ѝ очи и я наричаха мелез и низша раса, той я

качваше на коленете си, избърсваше сълзите ѝ и ѝ обясняваше, че съучениците ѝ завиждат, защото е толкова хубава и толкова интелигентна.

— Ти си най-красивото момиче на света, мъничката ми Лейла. Никога не го забравяй. А аз съм най-щастливият човек на света, защото ти си моя дъщеря.

Когато порасна, чувствата ѝ към него само се усилиха. Като малка го обичаше просто защото ѝ беше баща, всемогъща личност, която ѝ пееше песнички, четеше ѝ приказки и изобретяваше чудесни играчки от парцали и парчета дърво. С времето обаче миогледът ѝ се разшири и започна да го цени в един много по-широк смисъл, не само като родител, но и като човек: безкористен, мотивиран, смел човек, посветил живота си на другите. Понякога отиваше при него в лечебницата — едно-единствено помещение с варосани стени и гол циментов под, сядаше в двора отпред, докато се събираха пациентите, които искаха да видят „ел доктор“, и си мислеше какъв изключителен човек е той, колко умен е и какви магически сили притежава, щом успява да върне здравето на всички тези хора. „Той е най-добрият човек на света — беше написала в дневника, който си водеше тогава, — защото винаги помага на другите хора, никога не го е страх и може да прави много неща. Освен това даде безплатно лекарства на старата госпожа Фалуи, защото тя няма никакви пари, и това беше много хубаво.“

Ако с възрастта любовта ѝ беше нараствала и се беше задълбочавала и всеки нов ден сякаш показваше някаква нова черта на баща ѝ, която да обожаваше и почита, то със същата сила растеше и желанието ѝ да го закриля. С интуитивния емоционален радар на детството още отрано беше доловила, че въпреки сърдечната си бяла усмивка и начина, по който се смееше и шегуваше с нея, той беше един нещастен човек, понесъл бремето не само на работата си, която го изцеждаше до последно и го състаряваше, но и на безнадеждността на окупацията, на позора на безсилието да гледа как пред очите му отнемат земята изпод краката му парче по парче и да няма сила да стори нищо.

— Баща ти е горд човек — каза веднъж майка ѝ. — Много го боли да вижда народа си да страда така. Това го натъжава ужасно.

От момента, в който осъзна тази болка, Лейла си постави за цел в живота да помогне на баща си. Като малка съчиняваше пиеси, рисуваше картинки и пишеше разкази, в които красиви лекари спасяваха прекрасни принцеси от злите израелски войници с автомати М16 (такова беше детството ѝ на палестинка — научи какви оръжия носят израелците, преди дори да се научи да познава страната си на картата). По-късно, когато навлезе в юношеската възраст, започна да му помага в лечебницата, правеше му чай, приемаше и изпращаше пациентите, вършеше различна работа, даже изпълняваше някои прости медицински дейности.

— Защо си станал лекар? — попита го веднъж, когато цялото семейство се беше събрало на обяд.

Беше се замислил продължително.

— Защото това е най-добрият начин, по който мога да служа на народа си.

— Никога ли не си искал да се биеш с израелците? Да ги убиваш?

Той беше взел ръката ѝ.

— Ако израелците някога застрашат любимите ми хора, тогава ще се бия. Ще се бия до последна капка кръв. Но не вярвам, че насилието е начинът, момичето ми, колкото и да ненавиждам онова, което ни сториха израелците. Аз спасявам живот, не го отнемам.

Това се случи в следобеда на петнайсетия ѝ рожден ден. Същата вечер Лейла стана свидетел как човекът, когото обичаше най-много на света, най-добрият човек, когото познаваше, бе извлечен от колата си и пребит до смърт с бейзболна бухалка.

Разбира се, бяха обядвали в хотел „Йерусалим“.

Приятелката ѝ Нуха вече я чакаше на една маса на предната тераса, забила поглед в „Хералд Трибюн“. Беше пухкава жена с втвърдена от лака за коса прическа, малко по-възрастна от Лейла, с очила с тънки рамки и извънредно тясна тениска с надпис „ПРАВО НА ПАЛЕСТИНЦИТЕ ЗА ВРЪЩАНЕ: НЯМА ЗАВРЪЩАНЕ, НЯМА МИР“. Лейла се приближи зад гърба ѝ и я целуна по бузата. Нуха се огледа, стисна ѝ ръката, подкани я да седне и ѝ подаде вестника.

— Видя ли тази гадост?

Сочеше статията, озаглавена „САЩ ЗАКЛЕЙМЯВАТ ДОСТАВКИТЕ НА ОРЪЖИЕ ЗА ПАЛЕСТИНЦИТЕ“. На съседната страница имаше друга статия: „КОНГРЕСЪТ ОДОБРЯВА 1 МИЛИАРД ДОЛАРА ЗА ОРЪЖЕЙНИ ДОСТАВКИ ЗА ИЗРАЕЛ“.

— Гадни лицемерни копелета! Звучи като дебелашка шега. Искаш ли бира?

Лейла кимна и Нуха махна на бармана Сами.

— Е, какво става долу? — попита и кимна в посока на стария град.

Лейла сви рамене.

— Напрегната атмосфера, както и сама се досещаш. Хар Цион даде пресконференция, обичайните простотии за Господ и Авраам, и как всеки, който критикувал Израел, бил антисемит и мразел евреите. Но има дар слово, не може да му се отрече.

— И Хитлер е имал — изсумтя Нуха и запали едно марлборо. — Ще ги изгонят ли?

— Да бе, да — изсумтя Лейла. — А Шарон ще стане примабалетист в „Болшой театър“. Естествено, че няма да ги изгонят.

От една съседна маса долетя смях. На нея се хранеха мъже и жени, които приличаха на скандинавци — най-вероятно служители на неправителствени организации или нисши дипломати. Отвън израелски военен джип „Исузу“ бавно мина с ръмжене по улицата като някаква гигантска бронирана костенурка. Сами донесе две чаши „Тайбе“ и чиния маслини.

— Чухте ли за бомбата? — попита ги, докато сервираше и палеше свещ в средата на масата.

— О, Боже — ахна Нуха. — Още една ли? Къде?

— В Хайфа. Дадох го по телевизията.

— Ал Мулатам ли?

— Май да. Двама убити.

Лейла поклати глава.

— Тези двамата с Хар Цион ще започнат Трета световна война.

Нуха взе чашата си и отпи щедра глътка.

— Знаеш ми мнението — каза, остави чашата и дръпна от цигарата си. — Според мен двамата работят заедно. Погледни нещата от тази гледна точка: колкото повече хора убива Ал Мулатам, толкова повече подкрепя получава Хар Цион. Колкото повече подкрепя

получава Хар Цион, толкова повече оправдания има Ал Мулатам да убива. Те си помагат един на друг.

— Знаеш ли, че може да си права — разсмя се Лейла. — Може да напиша статия.

— Е, малката, само не забравяй от кого си го чула най-напред. Знаем ви вас журналистите. Най-сензационният материал в кариерата ти и ще си припишеш всички заслуги.

Лейла отново се разсмя. Но докато устата ѝ се смееше, погледът ѝ изведнъж се отнесе другаде. „Най-сензационният материал в кариерата ви.“ Къде го беше чула напоследък? Отне ѝ няколко секунди да се сети, че беше в писмото, което беше получила днес следобед. Как беше? „Разполагам с информация, която би могла да се окаже безценна за него в борбата му ционистките потисници, и много бих желал да вляза във връзка с него. Вярвам, че можете да ми помогнете. В замяна ви предлагам материал, който би могъл да се окаже най-сензационният във вече впечатляващата ви кариера.“ Нещо такова. Беше го помислила за дебелашка шега или за провокация на Шин Бет и продължаваше да си мисли, че това е най-вероятното обяснение. Но сега, след като бяха изминали няколко часа...

— Инициалите ГР говорят ли ти нещо? — внезапно попита Лейла.

— Моля?

— ГР. Говорят ли ти нещо тези инициали?

Приятелката ѝ се замисли малко.

— Грег Рикман? Онзи от „Спасете децата“, дето те сваля?

Лейла поклати глава.

— Не ме сваля. И става въпрос за някой от доста далечното минало.

Нуха я погледна неразбиращо.

— Забрави — каза след малко Лейла, вдигна чашата си и отпи. — Няма значение. Ти как си?

Приятелката ѝ работеше в организация, която наблюдаваше конфискациите на арабски земи около Йерусалим, и не ѝ беше нужна втора покана, за да се впусне в дълъг разказ за някакъв възрастен фермер, чиято маслинова гора току-що била изкоренена от израелските военни булдозери. Лейла се опитваше да я слуша, но мислите ѝ бяха другаде. Писмото, Ал Мулатам, баща ѝ, този последен обяд, който се

беше състоял тук, в хотел „Йерусалим“. Беше толкова щастлив следобед, само тя и родителите ѝ, тримата се смееха, разговаряха, разказваха си разни неща. И само след няколко часа той беше мъртъв.

— О, Господи, моят татко! — беше изпищяла и косата ѝ се беше разпиляла в кръвта му. — О, Господи, горкият ми татко!

И от тази вечер нататък беше тръгнало всичко.

ЙЕРУСАЛИМ

В къщата заедно с тях имаше равин, слаб и мълчалив млад човек, подобно на толкова други военизирани заселници роден и израснал в Америка, с козя брадичка и силни очила, които уголемяваха очите му дотолкова, че сякаш изпълваха цялото му лице. След като се стъмни, той събра всички в дневната и им прочете проповед. Избра за параша, или тема на проповедта си, глава 17 от Битие, стих 8 „И ще дам на тебе и на твоите потомци след тебе на земята, по която странствуващ, цяла Ханаанска земя, за вечно владение, и ще им бъде Бог.“

Хар Цион слушаше заедно с другите, кимаше и се усмихваше, докато равинът ги уверяваше, че тук те вършат истинската Божия работа, свещен поход, на който бъдещите поколения щяха да гледат със същата гордост и признателност, каквато самите те изпитваха към еврейските герои от миналото. Обичаше Петокнижието да се обсъжда по този начин, да се усеща част от този сложен и красив гоблен — историята на еврейския народ. Като малък, след като майка му почина, а баща му бавно полудя, двамата с брат му Вениамин бяха изпратени в държавно сиропиталище, където часове наред си припомняха всички стари сказания и мечтаеха един ден да посетят земята на патриарсите и да я спасят от враговете на Израил също като Иисус Навий, Давид и великия Юда Макавей. За тях тези сказания бяха също толкова реални, колкото и тогавашният им живот, отделна действителност, в която се потапяха, за да избягат от всекидневния студ, глад и тормоз заради това, че бяха евреи.

— Петокнижието и Мишнах, и Талмудът, това са истинските неща — беше казал веднъж баща им. — Всичко останало е само илюзия.

Беше набожен човек, техният абба. В известен смисъл прекалено набожен. Скриваше се зад религиозните си книги винаги когато трябваше да се погрижи за семейството си. Задължението да свързва двата края беше легнало върху майка им, която по цели нощи шиеше, за да изкара пари да ги храни и облича и да има дърва за огъня. Но майка им беше умряла и вместо да поеме отговорностите си, баща им

просто беше потънал още по-дълбоко в науките си, по цели дни четеше и си говореше сам, от време на време изпадаше в необуздани пристъпи на екстаз и им казваше, че е видял на небето великия светилник и че приближава денят на възмездието, докато накрая го отведоха и двамата с брат му бяха настанени в дом за малолетни, където и най-малкото споменаване на юдейството водеше до най-жестоки последици.

Да, помисли си Хар Цион, човек може да бъде прекалено набожен. Не искаше да бъде на мястото на хората, посветили живота си на халакха, равините и матмидим, и талмид хакхамим. В известен смисъл им завиждаше за способността им да се оттеглят от физическия свят и да съществуват единствено в този на вярата и духа. Но този свят не беше за него. Колкото да беше фрум, той беше човек на действието. Точно затова с брат му бяха избягали от сиропиталището и бяха дошли в Израел; точно затова беше постъпил в армията и се беше бил с арабите; точно затова седеше тук сега. Защото ако миналото му го беше научило на нещо, то беше, че сама по себе си вярата не е достатъчна. Трябваша и действия; да се изправиш и да се защитиш в реалния свят. На всяка цена да се придържаш към Петокнижието. Но винаги да си сигурен, че в другата си ръка държиш „Узи“.

Равинът завърши проповедта си и групата се разпръсна, жените отидоха в кухнята, за да приготвят вечеря, а мъжете — да охраняват къщата или да се заемат с четене на Талмуда. Хар Цион излезе на покрива, където проведе два разговора по мобилния си телефон, първият с един американски спонсор на организацията, който го поздрави за окупацията, а вторият със свой познат в кабинета, който му каза, че бил истински трън в задника, но че ако не се стигнело до изблици на извънредно насилие, правителството нямало да си помръдне пръста да ги изгони оттам.

— Във времена като тези трябва да се държим един за друг, Барух — каза му човекът от правителството. — Въпреки че ще има сериозен международен натиск, най-вече от Европа и от ООН.

— Майната им — отговори Хар Цион. — Те не правят нищо. Никога не са правили. Червеи такива.

Затвори й постоая загледан на изток към хълма Скопус и Университета по иврит. Арабски автобус бавно изкачи стръмната улица „Бен Адая“, пухтейки с ауспуха си. Хар Цион се прибра в

къщата, слезе по стълбите, влезе в една стая на втория етаж и затвори вратата.

Двамата с Ави щяха да излязат по-късно, само нещата отвън да се успокояха малко, за да се измъкнат без много неприятности. Така ставаше при тези акции: поставяше началото, организираше нещата и осигуряваше максимална охрана, след което оставяше работата на други, които да ръководят същинското заселване, ликвидирането на всички следи от предишните собственици и подмяната им с нова еврейска идентичност. За него имаше по-важна и неотложна работа — интервюта, срещи, работата му в Кнесета, Ал Мулатам.

Превъртя ключа в ключалката, отиде до кепенците, за да провери дали са плътно затворени, след което бавно и сковано започна да си сваля дрехите. На отсрещната стена имаше потъмняло и напукано огледало. Хар Цион се съблече гол, застана пред него и се вгледа в отражението си. От врата надолу кожата му бе като съшита от червени, кафяви и розови крѳпки, лѳскави като стѳкло, без никакви косми, наподобяващи по-скоро пластмаса, отколкото истинска кожа. Огледа се от горе до долу с леко изненадано изражение, сякаш след петнайсет години и сто операции по присаждане на кожа още не можеше да повярва на какво прилича.

Противотанкова мина, Южен Ливан. Това беше причината. Груба работа, импровизирана. Повечето пъти дори не избухваха. Хѳмвито им беше стѳпило отгоре ѳ и се беше взривило, поглѳщайки всички вътре в изпепеляващо кѳлбо от огѳн.

— Никаква надежда — бяха казали военните лекари, когато им го докараха. — Мъртѳв е.

Но той не беше мъртѳв. Беше оцелял, вкопчвайки се в живота с отчаяна решителност, като човек, увиснал на ноктите си на рѳба на пропаст. Болката беше невероятна, седмици наред, месеци, болка, спрямо която всяка друга болка беше изтѳнчено удоволствие, болка, която го разкѳсваше клетка по клетка, атом по атом, докато не оставаше нищо друго, освен болка; той беше болка, същество, образувано от най-интензивна пѳрвична агония в най-чистата ѳ форма. Но беше издържал, крепен от непоклатимото убеждение, че Господ иска от него да оцелее. И от яростта. Не за онова, което се беше случило с него, въпреки че то беше достатѳчно лошо, а заради по-малкия му брат, заради любимия му Вениамин, който беше заедно с

него в хъмвито и който беше загинал при взрива. Мъртъв, смелият Вениамин.

Продължи да се взира в огледалото едновременно отвратен и очарован от разликата между тъканта на главата и лицето му, която по някакво чудо беше избегнала пораженията на огъня, и шарения лъскав калейдоскоп на всичко отдолу. След това изръмжа, взе туба с крем от масата, изстиска малко на дланта си и започна да го втрива в кръпките по ръцете и тялото си.

Налагаше се да извършва този ритуал по пет пъти дневно. Кожата трябва да се поддържа влажна, така му бяха казали лекарите. Мека и еластична. Иначе щеше да се стегне около тялото му като усмирителна ризница и да се сцеди при всяко рязко или силно движение. Затова се наложи да се откаже от активната служба и да приеме кабинетна работа във военното разузнаване. Защото ритуалът не можеше да бъде отлаган; и един пропуснат сеанс щеше да накара кожата му буквално да се разпори по шевовите.

Втри бадемовобялата течност в раменете, гърдите и корема си, премина надолу към пениса и тестисите, спаружени плодове, висящи от покритата с белези кожа, представлявала някога слабините му. „Имате ли деца?“ — бяха го попитали лекарите. Когато отвърна отрицателно, те тъжно бяха поклатили глави. Вече нямаше шанс. Всичко вътре беше съсипано. Беше празен. Неспособен да създаде живот. Бяха убили не само брат му, но и децата му. Бъдещето му. Бъдещето, за което толкова често бяха мечтали с жена му Мириам.

Вениамин, собствените му деца, собствената му плът, а преди три години и Мириам, от рак — всичко му бе отнето, обелено като кора от дърво, след което не остана нищо друго, освен вярата, яростта и страната. Израел. Сега той беше неговото семейство. И отмъщението. Зовът му за мъст срещу арабите и гоим, и антисемитите по целия свят. И той щеше да даде всичко от себе си, за да оцелее Израел.

Приключи с мазането, остави балсама и погледна в огледалото. Можеше да се изплашиш, помисли си, но все още си силен. Ние можеше да се изплашим, но все още сме силни. Ва'авареха ме'варакеча. Ще благословя тези, които те благославят, а тези, които те проклинат, ще прокълна.

Хар Цион кимна, обърна се и започна да се облича.

ЙЕРУСАЛИМ

Много бяха тези „само ако“, които можеха да спасят живота на баща й: само ако не бяха отишли до Йерусалим за петнайсетия й рожден ден; само ако се бяха прибрали по-рано; само ако не се бяха отклонили към лагера; само ако бяха захвърлили израелския войник някъде другаде. И най-вече, само ако баща й не беше толкова добър човек. В крайна сметка това го беше убило, с не по-малка сила от ударите на бейзболната бухалка — това, че се грижеше за другите хора, че беше човешко същество, което не можеше да не помага. Някой друг би обърнал гръб и би останал жив. Но баща й не постъпваше така и затова бе убит.

Бяха намерили войника на тротоара в покрайнините на бежанския лагер Джабалия късно вечерта. Прибираха се от обяда по случай петнайсетия й рожден ден в хотел „Йерусалим“ и бяха заобиколили основния пропускателен пункт Ерез — град Газа, за да вземат нещо от лечебницата на баща й в центъра на лагера. Фаровете на автомобила бяха попаднали върху някаква фигура в тъмнината, намалиха скоростта и откриха, че е на полугол младеж в безсъзнание с толкова жестоко пребито лице, че направо не приличаше на човек. Баща й спря, излезе и се наведе над него.

— Жив ли е? — попита майка й.

Баща й кимна.

— Израелец ли е?

Още едно кимване.

— Господи.

По това време първата Интифада беше в разгара си и антиизраелските настроения бяха силни, особено в тенджерата под налягане, каквато представляваше ивицата Газа, тъкмо там предишния декември бяха избухнали първите бунтове. Как и кога се беше озовал този войник на тротоара, не беше ясно. Ясно беше, че да му се помогне в този момент и на това място, щеше да бъде извънредно опасно. Палестинците мразеха своите, които помагаха на израелците, толкова, колкото мразеха самите израелци. Даже повече.

— Остави го — каза Лейла. — На евреите не им пука за нас. Защо ние трябва да правим нещо за тях?

Баща ѝ поклати глава.

— Аз съм лекар, Лейла. Не мога да оставя човек да умре в калта като куче. Какъвто и да е той.

Затова бяха внесли войника в колата си и го бяха откарали в лечебницата, където баща ѝ направи всичко възможно да почисти раните му и да го превърже. По някое време младежът дойде в съзнание и започна да стене и да се дърпа.

— Лейла, моля те, хвани му ръката — нареди баща ѝ. — Опитай се да го успокоиш.

Тя направи каквото ѝ беше казал. За пръв път в живота си докосваше израелец.

След като баща ѝ го закърпи, доколкото можа, увиха войника в одеяло, качиха го обратно в колата и излязоха от лагера с намерението да го оставят близо до някой от израелските пропускателни пунктове, с които беше осеяно главното шосе. Но не бяха изминали и сто метра, когато за техен ужас сякаш отникъде изскочиха две коли, които се насочиха към тях и ги изблъскаха встрани от пътя.

— Бог да ни е на помощ — прошепна майката на Лейла. — Бог да ни е на помощ.

Кои бяха тези хора, към коя фракция принадлежаха, откъде толкова бързо бяха разбрали за благородната постъпка на баща ѝ, Лейла така и не знаеше до ден-днешен. Помнеше само, че изведнъж около колата се струпаха страшно много хора с лица, скрити зад черни куфии, пистолетния изстрел, когато застреляха израелеца право през прозореца на колата, а след това как изкараха баща ѝ на улицата с крясъци „Радар! А’мее!“ — „Предател! Колаборационист!“ Майка ѝ се беше опитала да излезе, но бяха блъскали вратата в главата ѝ и тя изпадна в безсъзнание. Бяха пребили баща ѝ, жестоко, безпощадно, в събралата се да гледа тълпа имаше много негови пациенти и нито един не направи опит да му помогне, нито един не издаде и звук на протест. След това заключиха ръцете му с белезници зад гърба и го извлякоха на пясъчното бунцище край лагера. Тя ги беше последвала плачеща, крещяща, молеща за живота на баща си, но без резултат. Те го събориха на земята, някой извади бейзболна бухалка и с ужасяващ звук я стовари върху тила на баща ѝ, който падна по лице на земята.

Последваха още три удара, черепът му се пръсна като диня, и изведнъж, както се бяха появили, мъжете изчезнаха и я оставиха да пропълзи и да прегърне потрошеното тяло на баща си, дългата ѝ черна коса се накваси в кръвта му, воят на диви кучета отекваше в далечината.

— О, Господи, моят татко! О, Господи, горкият ми татко!

Лейла никога не беше говорила с никого за събитията от онази вечер, даже и с майка си. На другия ден след погребението на баща си взе ножица и си отрязва косата, не можеше да понесе чувството, че кръвта му продължава да лепне по нея, макар че я ми много пъти. Два дни по-късно двете с майка ѝ си събраха нещата, напуснаха Палестина завинаги и се върнаха в Англия, където останаха да живеят при бабата и дядото на Лейла, които притежаваха голяма къща в едно село близо до Кеймбридж. Живя там допреди четири години, когато за ужас на майка си реши да се върне в Палестина.

— Защо? — беше се разплакала майка ѝ. — Лейла, за бога! След всичко, което се случи? След това, което направиха? Как можеш?

Не можа да ѝ обясни, каза само, че искала нещата да си дойдат на мястото и да си разчисти сметките. Което в известен смисъл правеше и до ден-днешен.

ЛУКСОР

Едва когато се прибра у дома същата вечер, Халифа си спомни, че щяха да имат гости.

— Ще дойдат всеки момент! — засуети се жена му Зейнаб, когато той влезе през входната врата. Беше понесла табла с торши и бабагануш и изчезна в хола на малкия им претъпкан апартамент. — Къде ходиш досега?

— В Карнак. По работа — отвърна Халифа и запали цигара.

Чу се тракане на чинии и Зейнаб се появи, взе цигарата от устата му, целуна го бързо по устните и пъкна обратно цигарата. Беше облякла бродиран памучен кафтан, с незакопчани три горни копчета, които загатваха за щедрия ѝ бюст, и беше сплела дългата си абаносовочерна коса в плитка, която се спускаше чак до кръста ѝ.

— Прекрасна си — каза той.

— А ти изглеждаш ужасно — отвърна му тя с усмивка. — Иди и се избърсни, докато свърша с Бата. И гледай да не събудиш бебето. Едвам го приспах.

Тя го целуна отново, този път по бузата и изчезна обратно в кухнята.

— Али къде е? — подвижна той след нея.

— Ще спи при един приятел. И си сложи чиста риза, моля те. Яката ти е черна.

Халифа отиде в банята, разкопча си ризата и застана пред огледалото на мивката. Огледа се. Зейнаб беше права — изглеждаше ужасно. Очите му бяха подпухнали и зачервени, скулите му стърчаха като ребрата на недохранено магаре, а кожата му имаше нездравия сивкав цвят на заблатен канал. Изхвърли цигарата през прозореца, наплиска си лицето с вода, вдигна отново глава и се погледна в очите.

— Какво ще правиш, а? — попита отражението си. — Какво ще правиш?

Погледа се още малко, поклати глава, сякаш видяното не му харесваше, обръсна се набързо и отиде в спалнята, за да си сложи

одеколон и да облече чиста риза. Тъкмо закопчаваше последното копче и се навеждаше да целуне неколкomesечния Юсуф, когато се позвъни.

— Дойдохме! — прогърмя гласът на баджанака му Хосни иззад вратата.

Халифа въздъхна.

— С каквото и да се занимаваш като пораснеш, обещавай да не ставаш като вуйчо си — прошепна на бебето и потри нос в мекото му гладко челце.

— Ей, отваряйте! — продължаваше да гърми гласът. — Какво правите там вътре? Или да не питам!

Дочу се хрипливият кикот на съпругата на Хосни — Сама, по-голямата сестра на Зейнаб, — която се разсмя на шегата на мъжа си, той пък я пукаше всеки път, когато вратата не се отвореше на секундата, след като е позвънил.

— Бог да ни е на помощ — измърмори Халифа и излезе в коридора, за да посрещне гостите.

Бяха общо шестима: Халифа, Зейнаб, Сама, Хосни и двама приятели на Зейнаб от Кайро — Науал, дребна и мълчалива жена, която преподаваше класически арабски в университета в Кайро, и Тауфик, търговец на машрабия, когото всички наричаха Очилата, заради неестествено големите му кръгли очи. Седнаха около малката маса в хола. Дъщерята на Халифа Бата поднасяше яденето. Беше й приятно, защото така се чувстваше голяма. Беше облечена като майка си в бродиран кафтан и беше сплела дългата си черна коса на една плитка.

— Бата, да ти кажа, всеки път като те видя, все по-хубава ставаш — каза Сама, докато момичето нареждаше купички с пилешка супа. — И кафтанът ти е просто прекрасен. Купила съм същия на Ама. Триста лири, представяш ли си!

За разлика от Бата дъщерята на Сам и Хосни беше ниска, дебела и изключително мързелива, недостатъци, които майка й полагаше всички усилия да прикрие, като винаги й купуваше по-скъпи дрехи.

— Същата е като теб, когато беше на нейната възраст — усмихна се Науал на Зейнаб. — Бас държа, че всички момчета тичат подире ти, така ли е, Бата?

— Да бях малко по-млад и аз щях да хукна след тебе — разсмя се и Таусрик. — Направо щях да си счупя краката!

Бата се засмя срамежливо и излезе от стаята.

— Започвайте да й търсите съпруг — изсумтя Хосни и засърба супата си.

— За бога! — възмути се Зейнаб. — Че тя е само на четиринайсет!

— За тези неща никога не е прекалено рано да се мисли. Предварително планиране — това е ключът. Винаги гледайте в бъдещето. Да вземем например готварските мазнини. — Хосни работеше в бизнеса с готварски мазнини и никога не пропускаше възможността да насочи разговора към тази тема. — Миналата година след осемнайсетмесечно внимателно проучване пуснахме слънчогледовото ни масло. И познайте какво? Осем процента ръст на продажбите и награда за най-добро местно масло. Такива успехи не се постигат, без човек да гледа напред.

Той изсърба поредната лъжица супа.

— Получихме грамота и за ореховото масло. Направо се разграбва от магазините!

Всички демонстрираха учтив интерес, довършиха супата си и преминаха към основното ястие: агнешко торли с бакла, бамя, ориз и картофи. Разговорът премина към общи приятели, оттам към последното футболно дерби в Кайро между „Замелак“ и „Ал Ахли“, а след това и към политиката. Хосни и Науал се впуснаха в разгорещен дебат за продължаващата война на САЩ срещу тероризма.

— И какво се опитваш да ми кажеш — викаше Хосни. — Че не е трябвало да правят нищо след единайсети септември ли?

— Казвам, че преди да бомбардират други държави, трябва да си оправят нещата в собствената къща. Защо, когато някоя друга страна подкрепя тероризма, я нападат, а когато Америка го прави, това е външна политика?

Халифа не се включи в разговора, хранеше се, понякога вмъкваше по някоя забележка, но през повечето време беше погълнат от собствените си мисли. Трупът в Малката, колекцията от антики на Янсен, скандалът, който му вдигна Хасани, странната среща в Карнак — всички тези неща се преплитаха в мислите му като отражения от зала с огледала. И зад тях неизменна като сценичен декор, един и същ дори когато сцените се променяха, изпъкваше необичайната

татуировка на ръката на жената — триъгълник и пет цифри. Като печатите по месото, за да се знае откъде идва.

— Още агнешко?

Гласът на Зейнаб го сепна. Държеше тенджерата с торли.

— Моля? О, не, благодаря ти.

— А ти какво мислиш за него, Юсуф?

— Моля?

— Къде витаеш? — засмя се Науал. — За гробници и йероглифи ли си мислиш?

— Или пък за женски дупета! — разхили се Хосни и жена му го плесна силно по ръката.

— За Ал Мулатам — каза Тауфик. — Какво мислиш за камикадзетата?

Халифа отпи малко кока-кола. Като вярващ мюсюлманин не употребяваше алкохол. Отмести стола си назад и запали цигара.

— Мисля, че всеки, който хладнокръвно убива мирни хора, е отвратителен.

— Израелците хладнокръвно убиват палестинци и на никого не му пука. Виж какво стана оня ден. Две деца бяха убити от израелски хеликоптер — каза Науал.

— Това не е оправдание — отвърна Халифа. — Какъв е смисълът да отмъщаваш, като убиваш още деца?

— А как иначе да си отстояват правата? — възпротиви се Тауфик. — Изправени са срещу най-мощната армия в целия Близък изток и четвъртата по мощ в света. Как иначе да си отстояват правата? Съгласен съм, че е ужасно, но какъв избор имат, след като систематично ги тероризират от петдесет години насам?

— Като че ли пък Палестинската автономия спазва човешките права — намеси се Зейнаб. — Или пък у нас ги спазват.

— Не е в това работата — разпали се Тауфик. — Работата е в това, че хората няма да тръгнат ей така да си връзват експлозиви по гърдите и да се взривяват. Правят го, защото са отчаяни.

— Не защитавам израелците — каза Халифа и поднесе клечка кибрит към цигарата на Науал. — Просто мисля... ами, както каза Зейнаб, това не помага на никого.

— Да не се опитваш да ми кажеш, че не ти става поне малко приятно, като чуеш за поредната бомба? — попита го Тауфик. — Че

част от теб не си мисли, че така им се пада.

Халифа впери поглед в масата. Димът от цигарата му се къдреше на спирали към тавана. Преди да отговори, се намеси Сама.

— Аз ще ви кажа, че не е лошо да хапнем пудинг! Зейнаб, ум али ли надушвам? Отивам да помогна на Бата да го разсипе по чиниите. Страхотна вечеря си сготвила!

Легнаха си чак след полунощ. Зейнаб заспа веднага. Халифа се въртя в леглото, слуша дишането на малкия Юсуф в кошчето, гледа отраженията от фаровете на преминаващите под прозореца коли, брои ударите на сърцето си.

След двайсет минути стана и отиде в хола, където щракна един ключ на стената. Миниатюрният фонтан в средата на помещението оживя. Щракна втори ключ, нанизът от цветни лампи покрай басейнчето на фонтана озари водата. Седна на пода с гръб до стената и разтърка очи. Беше направил фонтана сам, за да освежи поне малко иначе скучния им апартамент. Не беше най-майсторското произведение на света — помпата не работеше като хората, плочките, с които беше облицовано дъното, леко се разминаваха — но играта на светлините и ритмичният ромон на водата му действаха много успокояващо.

Седя дълго, след което се пресегна вдясно от себе си и пусна малкия касетофон на дървената маса. Пеещият за любов и раздяла богат плътен глас на Ум Култум го обгърна.

*Очите ти ме връщат в отминали дни,
учат ме да желя за минали болки,
преди да видя теб, виждах
само пропилян живот. И как иначе,
щом ти си моят живот, твоята светлина е моя
зора?*

*Преди теб сърцето ми не знаеше щастието,
и чувстваше само страданието и болката.*

Долови движение. Зейнаб излезе от спалнята е подпухнали от съня очи. Дългите ѝ стройни крака се подаваха изпод една от старите му ризи, която ползваше за нощница. Тя се наведе и го целуна по челото. Ризата се разтвори и леко откри окосмяването между краката ѝ. Жена му седна, положи глава на рамото му и тъмната ѝ коса се разпиля по гърдите му като черен водопад.

— Не ти беше приятно тази вечер, нали? — попита го сънено.

— Напротив. Беше ми...

— Скучно. Виждаше се по погледа ти. Познавам те, Юсуф.

Той я погали по косата.

— Извинявай. Много неща са ми на главата.

— В работата ли?

Той кимна. Беше му приятно да усеща гърдите ѝ до ръката си.

— Искаш ли да поговорим?

Той сви рамене и не каза нищо. Сребърният глас на Ум Култум се изви между тях.

*Ти си ми по-скъп от живота ми,
ти си ми по-скъп от мечтите ми.
Взemi me, моля те,
далеч от този свят,
далеч, далеч, само аз и ти.
Далеч, далеч, двамата сами.*

— Знаеш ли какво ми напомня тази песен? — попита Зейнаб, погали ръката му и прокара пръст по белега, където като малък го беше ухапало куче. — За онзи път, когато отидохме в Гебел ел Силсила. Ти хвана риба за обяд, а после плувахме в Нил. Помниш ли?

Халифа се усмихна.

— Как да не помня? Ти заклеши крака си в един плевел и си помисли, че те е ухапал крокодил.

— А ти се хвърли в калта и си съсипа най-хубавия панталон. Такива псувни не бях чувала през живота си!

Той се разсмя и я целуна по бузата. Тя го придърпа към себе си и го прегърна през кръста.

— Юсуф, какво става? Тази вечер беше толкова умислен. И миналата вечер. Какво те тревожи?

Той замълча, загледан в бляскавите пръски на фонтана, облегна се на стената и впери поглед в пукнатината на тавана.

— Направих нещо ужасно, Зейнаб — прошепна накрая. — И не знам как да поправя. По-точно знам, но ме е страх.

— Ти не можеш да направиш нищо лошо, Юсуф — промълви тя, пусна го и погали лицето му. — Ти си добър човек. Аз го знам, децата го знаят, Господ го знае.

— Не, не съм. Аз съм слаб и страхлив и ви предадох. Предадох себе си.

Вдигна ръце и разтри слепоочията си. Настъпи продължително мълчание, нарушавано само от касетофона и тихият ромон на фонтана. Халифа заговори, отначало бавно, след това все по-бързо, докато изля всичко, което му тежеше: Пиет Янсен, Хана Шлегел, Мохамед Гемал, срещата в Карнак, всичко. Зейнаб го слушаше, без да го прекъсва, ръцете ѝ галеха лицето и врата му, топлият ѝ дъх милваше рамото му.

— Тогава ме достраша да кажа каквото и да било — каза, след като свърши. — Вях млад, току-що бях започнал работа в управлението, не исках да клатя лодката. Оставих ги да осъдят невинен човек, защото не ми стискаше да го защитя. А сега... пак ме е страх. Страх ме е какво ще стане, ако започна да ровя. В този случай има нещо много лошо, Зейнаб. Усещам го. И не знам дали си струва да си рискувам работата за...

Той млъкна и поклати глава.

— За какво? За такъв като Мохамед Гемал ли?

— Ами, да, и това... и, както каза Хасани. Янсен е мъртъв. На практика няма никакво значение какво ще открием.

Тя го погледна в очите.

— Има и нещо друго. Виждам го. Усещам го. Какво е то, Юсуф?

— Нищо, Зейнаб. Нищо... — Той сви колене и подпря чело върху тях. — Тя беше израелка. Еврейка. Виж ги какво правят с арабите. Питам се дали си струва. Струва ли си да си навличам всички тия неприятности заради една еврейка?

Думите се откъснаха от устата му неволно, но след като ги изрече, осъзна, че именно това го измъчваше през цялото време; не само сега, но и преди петнайсет години, когато беше наблюдавал как

Хасани и Махфуз пребиват Мохамед Гемал. Че да надигне глас, ще означава не само да рискува кариерата си заради някакъв долен престъпник, но и заради човек от националност и вяра, които бе възпитан да презира. Срамуваше се от предразсъдъците си, срамуваше се истински, защото винаги се беше опитвал да бъде толерантен, да съди за хората по постъпките им, а не по произхода, националността и вероизповеданието им. Но не му беше лесно. Още от съвсем малък го бяха учили, че израелците са лоши хора, че евреите искат да обсебят света, че са жесток, арогантен и алчен народ, причинил немислими жестокости на техните братя мюсюлмани.

„Те са зли — неведнъж беше казал баща му. — Всичките. Прогонват хората от земите им и си ги присвояват. Убиват жени и деца. Искат да унищожат уммата. Пази се от тях, Юсуф. Винаги се пази от евреите.“

Когато порасна и кръгзорът му се разшири, естествено разбра, че нещата не са черно-бели, както му ги представяха. Не всички евреи подкрепяха потисничеството над палестинците; да си израелец, не те превръщаше автоматично в чудовище; самите евреи бяха преживели ужасни страдания като народ. Но въпреки това смекчаване на възгледите, така и не можа да се отърси от предразсъдъците, втълпявани му още от детството.

Когато темата се засягаше в разговорите с приятели и колеги, се опитваше да заема умерена позиция, както тази вечер. Но дълбоко в себе си, в кътчетата на душата си, които само той познаваше, старото тесногърдие беше живо, тъмно петно, което така и не можеше да изличи. Не се гордееше с него. Знаеше, че го принизява като личност, но не можеше да се избави от него, както не можеше да се избави и от костния си мозък. То беше диктувало постъпките му преди петнайсет години и очевидно ги диктуваше и сега.

— Тази вечер, когато Тауфик ме попита дали не ми става поне малко приятно, като чуя за поредната бомба в Израел, дали част от мен не си мисли, че така им се пада — ами, истината е, че е прав, Зейнаб — каза тихо. — Знам, че не трябва да го казвам, но е така. Нищо не мога да направя. — Той поклати глава от срам, че ѝ признава такива неща, от това, че е разкрил толкова от тайните на душата си. — Като си помисля за този случай, имам чувството, че съм двама души в едно тяло. Единият знае, че е била извършена ужасна несправедливост, че

една жена е била убита и че за убийството ѝ е бил обвинен не този, който трябва, че е мой дълг да откроя истината. Но на другия изобщо не му пука. Какво от това, че някой е пребил до смърт някаква дърта еврейка? Защо да си навличам неприятности? Мразя се, за това, но нищо не мога да направя.

Зейнаб се отдръпна леко, бадемовите ѝ очи се присвиха и по лицето ѝ премина сянка.

— Понякога всички си мислим лоши неща — изрече успокоително. — Но по-важни са постъпките ни.

— Точно това се опитвам да кажа, Зейнаб. Не знам дали съм способен да постъпя както трябва. Мислите ми... дърпат ме назад. На теб ти е лесно. Израснала си в интелигентно и начетено семейство. Родителите ти са пътували, видели са нещо от света. Не си израснала с тези предразсъдъци. Но когато от бебе ти повтарят, че евреите и израелците са лоши, че наш дълг като мюсюлмани е да ги мразим, че ако не ги убиваме ние, те ще ни убият — не е лесно. Тук — той вдигна ръка и се почука по главата — знам, че това е невярно. И тук също. — Той докосна сърцето си. — Но тук — ръката му се премести на корема — ето тук дълбоко не мога да спра да ги мразя. Както не мога да контролирам емоциите си. Това ме плаши.

Зейнаб го погали по главата. Той усещаше топлината на бедрото ѝ до своето. Настъпи продължително мълчание.

— Помниш ли баба ми? — попита тя накрая, без да спира да масажира врата и раменете му. — Баба Джамила.

Халифа се усмихна. Социалната пропаст между семействата им беше огромна, нейното — на заможен бизнесмен от лъскав квартал на Кайро, а неговото — на неук работник от бедните предградия на Гиза. Баба Джамила беше единствената, на която ѝ беше приятно да общува с него, и когато им ходеха на гости, винаги го настаняваше до себе си и го разпитваше за интереса му към египетската история, тема, по която беше удивително добре информирана. Когато почина преди няколко години, му стана толкова мъчно, сякаш беше починала собствената му майка.

— Разбира се, че я помня.

— Тя веднъж ми каза нещо, преди много, много години, още като бях малка. Вече не си спомням повода, но никога няма да забравя думите. „Винаги тръгвай срещу това, от което се страхуваш, Зейнаб. И

винаги търси онова, което не разбираш. Защото така ще пораснеш и ще станеш по-добър човек.“ Никога не съм ти казвала какво да правиш в работата си, Юсуф, но в случая мисля, че точно така трябва да постъпиш.

— Как? — Халифа въздъхна. — Не мога просто да проведа разследване зад гърба на Хасани.

Тя взе ръката му, вдигна я до устните си и я целуна.

— Не знам, Юсуф. Знам само, че този случай по някакъв начин ти е пратен като изпитание и че не трябва да му обръщаш гръб.

— Може си навлека страшно много неприятности.

— Заедно ще ги преодолеем. Както винаги.

Той я погледна. Беше толкова красива, толкова силна.

— Никой мъж не може да иска по-добра жена.

— И никоя жена не може да иска по-добър мъж. Обичам те, Юсуф.

Двамата се погледнаха, приближиха се един към друг, целунаха се, отначало нежно, а после страстно, гърдите ѝ се притиснаха към него, а бедрото ѝ се прехвърли върху неговото.

— Помниш ли какво направихме тогава в Гебел ел Силсила — прошепна тя на ухото му, — след като ти падна в калта и се наложи да си свалиш панталона, за да го изпереш?

Той не отговори, стана, взе жена си на ръце, отнесе я в спалнята и остави Ум Култум да пее в хола.

ЙЕРУСАЛИМ

Те са двама, или поне аз виждам двама. Приближават се зад гърба ми и ме хващат за ръцете, единият ми държи главата, за да не се обърна и да им видя лицата. Не ми причиняват болка, спокойни и любезни са. Докато ме вкарват в колата и ми покриват главата с одеяло обаче, ми дават да разбера, че няма да търпят никакво неподчинение.

Пътуваме два часа, може и повече — защото само след минути изгубвам представа и за време, и за посока. Отначало изкачваме стръмен наклон, след това слизаме, което ме навежда на мисълта, че пътуваме на югоизток от Йерусалим към Йерихон и към пустинята край Мъртво море, макар да е възможно — и вероятно — просто да обикаляме в кръг, за да ме дезориентират и да се уверят, че никой не ни следи.

Половин час след като сме тръгнали, колата спира и на предната седалка се качва трети човек. Мирише на цигари. Мисля, че „Фарид“, но не съм сигурна.

Колкото да е странно, не ме е страх. Докато съм живяла в този регион, съм попадала в много ситуации, когато инстинктът ми е нашепвал, че ще ми се случи нещо лошо, но тази не е от тях. Каквато и да е целта на отвлечането ми, тя не е насилие. Поне докато правя каквото ми се казва.

Последните двайсет минути пътят беше разбит, след което навлязохме в някакво селище — бежански лагер? — защото чувам гласове, някаква музика и движение на коли по тесни улици.

Спираме, но одеялото остава на главата ми. Вкарват ме в някаква сграда. Повеждат ме по стъпала, след което ме настаняват на дървен стол. Изпод одеялото зървам под, облицован със синьо-бели плочки. В този момент ми нахлузват плавни очила с черни лепенки на стъклата.

Усещам зад гърба си нечие присъствие — жена, ако се съди по дишането ѝ, и чувам гласове някъде от вътрешността на къщата, много тихи и приглушени. Струва ми се, че долавям няколко думи на египетски арабски, който е малко по-различен от палестинския диалект, макар да съм толкова дезориентирана, че не съм сигурна.

Не съм го чула как е влязъл и седнал. Единственото, което ме известява за присъствието му, е лекият аромат на одеколон „Манио“ (един мой приятел го употребяваше). Въпреки че не го виждам, имам усещането за висок, строен и много самоуверен мъж. Жената зад гърба ми пристъпва напред и слага в ръцете ми бележник и химикалка. Настъпва продължително мълчание, през което чувам лекото му дишане и усещам, че ме гледа.

— Можете да започнете интервюто — казва той накрая. Говори бавно, отмерено, интелигентно, глас, който не издава нито възрастта, нито произхода му. — Имате трийсет минути.

— И кого точно интервюирам?

— Предпочитам да запазя истинското си име за себе си. То така или иначе няма да ви говори нищо. По-уместен е псевдонимът ми.

— И какъв е той?

Дочувам леко, развеселено поемане на дъх, сякаш мъжът пред мен се е засмял.

— Можете да ме наричате Ал Мулатам. Остават ви двацет и девет минути и половина.

Лейла се прозя, остави списанието, стана и отиде в малката си кухня. Беше два и половина през нощта и освен хъркането на Фатхи, донасящо се някъде от вътрешността на сградата, светът беше замрял напълно. Тя сложи чайника на котлона, свари си силно черно кафе, върна се в хола и отпи от чашата.

Беше се прибрала преди час, след като заедно с Нуха бяха унищожили две бутилки вино и няколко коняка. Беше си взела студен душ, за да си проясни главата, беше изпила няколко чаши вода и беше отишла в кабинета, за да извади от кошчето мистериозното писмо със странния кървавочервен шрифт и прикаченото копие.

Госпожице Ал Мадани,

Отдавна ви се възхищавам като журналист и бих желал да ви представя едно предложение. Преди известно време вие интервюирахте така наречения Ал Мулатам...

Беше огледала отново копието и беше отишла до картотеката си, за да извади изрезката с цитираното в писмото интервю. То беше излязло в списание „Обзървър“ под заглавието „ЗАБУЛЕНИЯТ РАЗБУДЕН — ИЗВЪНРЕДНО ИНТЕРВЮ С НАЙ-ОПАСНИЯ ЧОВЕК В БЛИЗКИЯ ИЗТОК“. Беше извадила изрезката, беше я отнесла в хола и я беше зачела.

Описват го като новия Саладин, възплъщение на самия дявол, човекът, пред когото „Хамас“ и „Ислямски джихад“ изглеждат направо като приятели на Израел. От времето, когато преди три години „Ал Икуан ал Филистинион“ — „Палестинското братство“ — извърши първия самоубийствен атентат и уби петима души в хотел в Нетания, Ал Мулатам е поел отговорността за повече от 400 убийства, по-голямата част от тях на цивилни граждани. За разлика от останалите палестински екстремистки организации, показали поне някаква воля за примирие и преговори, Ал Мулатам — чието име означава „забуленият“ или „скритият“ — продължава кампанията си с нова сила.

Това е кампания, която поляризира политиката в един достатъчно поляризиран регион и убива напълно и без това полумъртвите надежди за значителен мирен процес, и

неумолимо приближава израелците и палестинците към война.

Проучванията сочат, че след всяка поредна атака и бездруго втвърденото от дейността на палестинските екстремистки организации израелско обществено мнение отива все по-надаясно и подкрепата за крайнодесни политици като Барух Хар Цион се увеличава с всеки изминал ден. Едновременно с това нарастващата жестокост и произвол на израелските умиротворителни акции на свой ред предизвикват все по-силен отпор от страна на паравоенни формации като „Палестинското братство“. Думите на умерения палестински политик Саеб Марсуди, човек с дълго минало като палестински активист — да не забравяме и петте години затвор за контрабанда на оръжия в ивицата Газа, — придават особена тежест на критиките по адрес на Ал Мулатам: „Това е един порочен кръг. Екстремистите подхранват подкрепата едни за други. Когато Ал Мулатам убие петима израелци, израелците убиват десетима палестинци, след което Ал Мулатам убива петнайсет израелци и така нататък, и така нататък. Потъваме презглава в море от кръв.“

Онова, което отличава „Палестинското братство“, не е просто редовността и жестокостта на нападенията, а фактът, че въпреки сериозните усилия на службите за сигурност не само на Израел, но и на поне десет други страни, включително самата Палестинска автономия, липсва практически каквато и да е информация както за организацията, така и за нейния ръководител. Къде е базирана, кои са членовете ѝ, как се вербуват „мъчениците“ ѝ и как се финансират операциите ѝ — всичко това продължава да бъде абсолютна загадка. Досега не е открито нито един надежден информатор и не е заловен нито един неин член. Това е едно безпрецедентно ниво на организираност и секретност в историята на палестинските активистки организации, довело мнозина експерти до догадката, че зад нападенията в крайна сметка стои някоя от държавните служби за сигурност. Иран, Либия и Сирия

отдавна се обсъждат като нейни възможни тайни спонсори, както и мрежата на „Ал Кайда“ на Осамата бин Ладен.

„Палестинците просто не са чак толкова умни — веднъж направи коментар един израелски експерт по сигурността. — Винаги има информатори, винаги можеш да вербуваш някого отвътре. Начинът, по който оперира «Братството», е прекалено усъвършенстван за ренегатската палестинска общност. Движещата сила трябва да е външна.“

Въпреки тези спекулации досега никой не е разкрил нищо за Ал Мулатам. А сега аз седя пред него. Новият Саладин. Олицетворението на дявола. Най-опасният човек в Близкия изток. Който ме пита дали искам чай и бисквити.

Някъде отвън изтрака капак на кофа за боклук. Лейла разтри очи, стана и отиде до прозореца, за да погледне навън. Двама мъже товареха прясно изпечен хляб в микробус; малко по-надолу по хълма, пред израелското министерство на вътрешните работи вече се беше образувала опашка от хора, надяващи се напразно да подновят разрешителните за пребиваване в града. Още малко по-нататък, от другата страна на улицата пред входа на гроба в градината беше паркирало очукано бяло беемве с жълти израелски номера, в което много трудно се забелязваше нечий силует зад волана. Не за пръв път виждаше тази кола и макар да беше възможно това да е служител от Шин Бет, наблюдаващ опашката от палестинци, глождеше я натрапчивото подозрение, че човекът зад волана всъщност гледа право в прозорците на нейния апартамент. Тя го наблюдава известно време, по-скоро заинтригувана, отколкото притеснена, след което тръсна глава, върна се на дивана и продължи да чете статията.

Изчете набързо следващата част — в която основно се цитираха оправданията на Ал Мулатам за атентатите и призивите му те да продължат, „докато земята на Палестина почервенеет от кръвта на израелските деца“ — и забави темпото на последните няколко абзаца, които всеки път я караха да потръпва.

И тогава, също толкова внезапно, колкото беше започнало, интервюто свърши. В един момент разговаряхме, в следващия ме изправиха на крака и отново ме поведоха по стълбите, все още с очилата. Когато слязохме на най-долния етаж, чух отгоре гласа му.

— Мнозина ще поставят под съмнение факта, дали действително сте ме интервюирали, госпожице Ал Мадани. За да им запушите устите, информирайте, ако обичате, израелските служби за сигурност, че точно в 9:05 довечера един от нашите ще се принесе в жертва в името на Палестина. Желая ви безопасно завръщане.

Два часа по-късно ме оставят на пътя южно от Витлеем. Информирам израелските власти за случилото се. Същата вечер в посоченото време е извършен самоубийствен атентат на площад „Хагар“ в западен Йерусалим, при който са убити осем души и са ранени деветдесет и трима. Този атентат е показателен повече от всякакви интервюта за нихилизма на Ал Мулатам, защото убитите и осакатените са присъствали на митинг за мир на организацията „Гуш Шалом“.

„Той причини на моя народ повече вреда от самото създаване на държавата Израел — каза Саеб Марсуди. — Още по-голямата вреда може би е, че досега светът гледаше на нас като на жертви, но вече ни смята за убийци.“

Подозирам, че за Ал Мулатам това е комплимент.

Тя остави статията и отново взе странното писмо. Прочете го за пореден път и смръщи вежди. В него определено имаше нещо, нещо... предизвикателно. Беше обаче прекалено уморена, за да се занимава с него, затова го остави заедно със статията на бюрото в кабинета и си легна. Заспа в секундата, в която положи глава на възглавницата, но преди да заспи, последното, което отекна в съзнанието ѝ като далечен гръмотевичен тътен в мрачна зимна нощ, бяха инициалите ГР.

ЕГИПЕТ, СИНАЙСКИЯТ ПОЛУОСТРОВ, БЛИЗО ДО ГРАНИЦАТА С ИЗРАЕЛ

Мистерия. Само за това се сещаше старецът. Като много други неща в пустинята. Светлини, където не трябваше да ги има, неясни силуети, които идваха и си отиваха в мрака, спретнато обзаведена стая в средата на пустошта. От седемдесет години насам за пръв път виждаше нещо подобно. Много голяма мистерия.

Всичко беше започнало преди година, когато той дойде да потърси една изгубена коза в плитките криволичещи долини близо до границата с Израел. Нощта беше паднала и тъкмо се канеше да се откаже, когато изкачи билото на един скалист склон и забеляза под себе си някаква мъждукаща светлина в изоставената сграда на един военен пост. В тази част на пустинята от десетилетия нямаше никакви войници и изобщо никакви хора, освен някой и друг бедуин като него самия, а и той само минаваше оттук, защото мястото беше пусто и безлюдно, негостоприемно дори за свикналите със суровия пустинен живот. Но сега имаше светлина там, където досега цареше мрак, мяркаха се и хора, смътни сенки в ниската каменна постройка.

Беше пропъзлял додолу, забравил за козата. Беше се приближил до сградата и се беше надигнал на пръсти, за да надникне през прозореца. Вътре на светлината на една самотна бензинова лампа разговаряха двама мъже, единият с пура в устата, голям белег на дясната буза и бяла шапчица, каквато носеха йехуди-еен; другият помлад, красив, с гъста черна коса и карирана куфия, свалена на раменете. Бяха се надвесили над една сгъваема походна маса, разглеждаха някаква карта, говореха на непознат за него език и чертаеха с пръсти маршрути по разгънатата хартия. Вдясно от тях до стената бяха подредени един до друг два удобни фотьойла; на другата маса имаше термос и полупразна чиния със сандвичи.

Гледа ги няколко минути, но след това се уплаши, че ще го забележат, отдалечи се увит плътно в шала си, защото му стана студено, клекна зад една скала и зачака да види какво ще стане. По

някое време се дочуха гневни крясъци; малко след това младият мъж излезе и се изпика на стената.

Остана там цяла нощ, гледа и слуша до студените часове преди зората, когато двамата мъже излязоха в нощта и минаха зад сградата. Преброи до петдесет и ги последва, криволичейки покрай скалите, без да намалява разстоянието, докато стигна до една висока канара тъкмо навреме, за да види как големият хеликоптер се издига във въздуха. Вдигнатата от него вихрушка го обви в задушавач облак от прах. Летателното средство увисна за миг на няколко метра над земята и отлетя към посивяващия хоризонт на изток.

От тогава насам често виждаше загадъчните хора. Понякога идваха веднъж или два пъти седмично; друг път от едно посещение до следващото минаваха цели два месеца. Но винаги идваха посред нощ и винаги си тръгваха преди зазоряване, все едно ги беше страх от разобличаващата светлина на деня. Разказа за тях на други бедуини, но те му се присмяха, че мозъкът му бил омекнал от силното слънце, и той повече не продума пред никого, което му харесваше, защото му допаднаше идеята, че знае неизвестна никому другиго тайна.

— Един ден ще станеш участник във велики събития — беше му казала на времето баба му, още когато беше малък и не бяха дошли йехуди-еен, и не беше започнала войната. — Събития, които ще променят света.

Сега клечеше зад скалата, вираше се в призрачната мъждива светлина, слушаше гласовете на мъжете и вече знаеше какво бе имала предвид. И беше щастлив, защото дълбоко в себе си винаги беше чувствал, че в живота му трябва да има и нещо друго, освен пасенето на стадо мършави пустинни кози.

ЧАСТ 2
ДВЕ СЕДМИЦИ ПО-КЪСНО

ЙЕРУСАЛИМ

Крачат близо до шествието хванати за ръце, пеещи заедно с другите, всеки понесъл запалена свещ и вечерта е изпъстрена с хиляди блещукащи точки. Косата ѝ е дълга и кестенява, събрана в леко рошав кок на тила, облечена е в жълта памучна пролетна рокля, стройната ѝ млада фигура се очертава неясно през ефирната материя. Той е по-висок от нея и по-широкоплещест, като мечка до газела, лицето му е с едри и груби черти, като изсечено набързо от дърво, едновременно грозно и привлекателно. Не сваля очи от нея, клати глава, сякаш не вярва, че една толкова красива, толкова крехка, толкова мила жена е с него. Тя прочита мислите му и се размива.

— Късметлийката съм аз, Ари-яри. И ще бъда най-щастливата съпруга на света.

Стигат до открито пространство и шествието се разпръсва, но после пак се събира пред импровизирана сцена, където се произнасят речи под транспарант с надпис „МИР“. Държат се за ръце и слушат, ръкопляскат, свиркат и непрекъснато се поглеждат един друг с любов и надежда.

След малко той я оставя и ѝ казва, че иска да купи някакво безалкохолно. Подсмива се на себе си и вместо това влиза в един цветарски магазин и ѝ купува едно-единствено цвете — бял лилиум, любимото ѝ. Сега се връща усмихнат с мисълта колко приятно ще ѝ стане, когато я изненада. В този момент чува експлозията. Отначало не разбира от коя посока идва. След това вижда облака дим и хуква да бяга със свито от лошото предчувствие сърце.

На площада телата са навсякъде и части от тела, и пищящи хора. Той се лута сред тях и креци името ѝ, краката му подгизват от кръв, звънът на мобилни телефони, които никой не вдига, отеква в ушите му, накрая я намира под един разцепен кипарис, роклята ѝ е отлетяла и е почти гола. Краката ѝ са откъснати и лежат наблизко.

— О, любов моя. — Думите се откъсват от устата му, той я взема на ръце и топлатата ѝ кръв се лее по ризата и джинсите му. — О, любима, скъпа Галия.

Тя някак успява да вдигне изгорената си ръка, да я обвие около врата му и да придърпа лицето му към своето. Целува го с разранена окървавена уста и едва чуто прошепва на ухото му думи, които само той чува, думи, които ще запомни завинаги. Главата ѝ се отпуска назад, тя е мъртва.

Смазан, празен, самотен отвъд всякаква самота, той не откъсва поглед от обезобразеното ѝ тяло, продължава да стиска лилиума в ръка, венчелистчетата му вече са червени. Нощта се изпълва с вой на сирени, сякаш самият въздух вие от отчаяние.

— Ариех!

Сирени навсякъде.

— Ариех!

Светлини, викове, бягащи хора.

— Бен Рои, какво правиш бе, тъпанар?

Ариех Бен Рои се събуди стреснато и удари главата си в прозореца на колата. Сребрилата манерка се беше изплъзнала от ръката му и останалата вътре водка се беше изляла в скута му и беше намокрила джинсите му. Сирените виеха. Слушалката в ухото му беснееше.

— Тръгвай, човече! За бога, тръгвай!

Той остана така объркан за момент, увиснал между миналото и настоящето; след това осъзна какво става, отвори жабката, грабна пистолета си „Йерихон“ и излезе от таксито.

Пред него стръмната асфалтова улица се издигаше към Лъвската порта, където един черен мерцедес трескаво се опитваше да подкара на заден ход със свистящи гуми. Зад него няколко полицейски коли бяха блокирали изхода от стария град. Премигващите им лампи хвърляха мъртвешки отблясъци върху старите мюсюлмански гробници, подредени по двете страни на склона. Той се втурна към хълма, свали в движение куфията от главата си и я захвърли.

Планираха операцията повече от месец. Информатор им беше подхвърлил за голяма доставка на наркотици за трафикантите в стария град. Никаква точна дата, само време и място: в полунощ, Лъвската порта. Оттогава всяка нощ висяха тук, преоблечени като скитници, боклукчии, туристи, любовници. През последните три нощи Бен Рои паркираше на хълма към портата, преоблечен като арабски шофьор на

такси, чакаше, наблюдаваше и надигаше манерката си. И балонът най-накрая се беше пукнал. А той беше заспал.

— Мамка му — измърмори, препускайки нагоре по хълма. Колата пред него изръмжа и поднесе като притиснато в ъгъла животно. — Мамка му, мамка му!

Вдясно снайперистите пълзяха из ниската растителност на гробището Юсефия; отпред, вътре в Лъвската порта трима обкръжени от полицаи мъже лежах на паважа с разперени крайници и с лица към земята.

— Стреляй по гумите! — крещяха в ухото му. — Стреляй!

Бен Рои коленичи и вдигна пистолета. Ръцете му трепереха от водката и преди да успее да ги успокои, се чуха три изстрела, два откъм гробището и един от стената над портата. Предните гуми на мерцедеса избухнаха едновременно и запратиха колата в някаква стена. Настъпи тишина, след което вратите се отвориха и от колата с вдигнати над главите ръце излязоха трима палестинци.

— Удрубубу аал ард! Сакро айуник! — изгърмя мегафон. — Лягай на земята и затваряй очи.

Мъжете се подчиниха и паднаха първо на колене, а след това и по корем. От сенките към тях се спуснаха полицаи, извиха ръцете им зад гърбовете, оковаха ги в белезници и ги претърсиха.

— Браво, момчета — обади се слушалката му. — Пипнахме ги. Браво на всички.

Бен Рои остана на колене, дишайки тежко; след това въздъхна, пусна предпазителя на йерихона, изправи се и пое по хълма към катастрофиралия мерцедес. Пръстите му си играеха с миниатюрния сребърен светилник на верижката на врата му.

— Много мило от твоя страна да се присъединиш — обади се жилестият мъж, клекнал до единия от арестуваните и натиснал здраво с ръка тила му.

— Радиото ми се развали — измърмори Бен Рои. — Не чух нищо.

— Да бе, да.

Мъжът го изгледа скептично, изправи арестанта на крака и го подкара към спрелия наблизко полицейски микробус. Бен Рои се зачуди дали да не тръгне след него да го убеждава, но изобщо не му пукаше.

Нямаше смисъл. Нищо нямаше смисъл. Само си губеха времето. Фелдман да си мисли, каквото си ще. Не даваше и пет пари.

Погледа събраните около мерцедеса технически експерти в гумени ръкавици и бели гащеризони, обърна се, махна слушалката от ухото си и пое към колата самотен, непотребен, неспособен да сподели общото удовлетворение от добре свършената работа. Спомни си как като малък го гонеха от клас, защото си подмокряше панталонките, и сега изпита същото чувство на изолация, срам и притеснение. Срамът не го напускаше. Че изобщо е такъв. Че се беше оставил да стигне дотук. Че беше отишъл да купи лилиума. Че беше оживял.

Стигна до колата, хвърли един изпълнен с отчаяние поглед през рамо, качи се, запали двигателя, пое надолу и сви по улица „Офел“. Вляво се спускаше тъмната гориста падина на долината Кедрон; отляво покрай пътя се издигаше висока три метра стена, зад която стръмните мюсюлмански гробища стигаха до осветените стени на стария град. Отпусна газта, превключи на трета, измина стотина метра, намали отново, задържа с една ръка волана, а с другата посегна да вдигне манерката от пода. Основното ѝ съдържание се беше изляло, но на дъното беше останала малко течност. Намали още скоростта, вдигна съдината до устните си, отметна глава и пресуши остатъка. Намръщи се от огнения ѝ вкус и от яростта, с която се ненавиждаше.

— Отвращавам се от теб — измърмори. — Жалко нищожество.

Държа манерката, докато и последните капки не се стекоха в гърлото му, метна я през рамо на задната седалка, натисна газта и завъртя рязко волана, за да изправи колата, която беше поела към отсрещното движение, предизвиквайки неистовото свиркане на клаксона на приближаващия тежкотоварен камион.

— Еби си майката! — изкрещя и натисна собствения си клаксон. — Ебете си майките, всичките!

Камионът профуча край него. В същия момент отдясно нещо сякаш падна от платното на банкетата. Всичко стана за секунда и както беше замаян от водката и умората, първата му несвързана мисъл беше, че някакво голямо животно е скочило горе от гробището. Намали, погледна в огледалото за обратно виждане и измина още петдесет метра, преди да осъзнае, че това, което вижда, всъщност е скочил на банкетата човек, който клечеше и се държеше за коляното, което явно беше наранил. Мозъкът на Бен Рои отново положи всички усилия да

свърже информацията и още петдесет метра се извъртяха, преди да му хрумне, че мъжът трябва да е един от наркодилърите, успял по някакъв начин да се изплъзне от полицейската блокада. Той спря на банкета и грабна радиостанцията си.

— Тук има още един! — изкрещя в микрофона. — Чувате ли? Тук има още един! Улица „Офел“, на края на пътя за Кедрон. Пратете подкрепления. Повтарям. Пратете подкрепления.

Чу се прашене и нечий глас отговори, че го е чул. Той пхна радиостанцията в джоба си, грабна пистолета и излезе от колата. Палестинецът беше разбрал, че е разкрит, и вече беше скочил от пътя на широките стъпала надолу към долината Кедрон. Бен Рои го подгони и прекоси шосето, като избегна на косъм някаква натоварена с патладжани камионетка в едната посока и две таксита от другата. Допреди година адреналинът вече щеше да го е влудил. Сега беше натежал и отпуснат и само си мислеше защо, по дяволите, върши всичко това.

— Хайде! — пришпори се на глас. Дробовете му вече горяха. — Хайде, дебела путко!

Стигна до началото на пътеката и видя палестинеца по-надолу. Вдигна пистолета, но беглецът беше прекалено далеч, за да го уцели, и затова се затича. Една стара рана в ребрата го заболя жестоко, задъхваше се, гърдите му свиреха. Коляното на палестинеца очевидно го болеше и ако беше в малко по-добра форма, Бен Рои отдавна щеше да го е настигнал. Но разстоянието помежду им се скъсяваше бавно и когато стигнаха долината, все още му оставаха поне четирийсет метра. Пътеката се изравни и пое покрай редицата древни каменни гробници, издълбани в ниските склонове на Маслинения хълм.

Отпред изникна бариера от премигващи сини светлини, която отрязва пътя за бягство в тази посока и принуди мъжа да прескочи ниската стена покрай пътеката, да се върне към дъното на долината и да се озове ниско вдясно от Бен Рои. Той също прескочи стената и се затича по стръмния тревист склон. Мъжът сви наляво и пое нагоре по скалистия наклон покрай пирамидообразната Гробница на Захарин. Бен Рои го последва, краката му се хлъзгаха по нестабилната песъчлива почва, ръцете му се вкопчваха трескаво в камъни, храстчета и туфи остра трева, кашляше и се задъхваше. Беше изчерпал почти напълно силите си и на половината наклон те изведнъж свършиха, като

кола, която внезапно е изразходила бензина си. Остана на място и безпомощно впери поглед в палестинеца, който продължи нагоре и изчезна от погледа му.

— Мамка му — изстена. — Мамка му, мамка му, мамка му.

Задиша тежко, трескаво поемайки въздух в пламналите си дробове, и след това бавно пое отново напред. Изкачи хълма на четири крака и се свлече до дънера на една разкривена акация. Избухна хоросмях.

— О, мили ми Бен Рои, и баба ми тича по-бързо от теб!

Фелдман, жилавият детектив, с когото беше говорил по-рано, стоеше над главата му заедно с четирима униформени полицаи. Двама от тях държаха палестинеца. Фелдман протегна ръка, но Бен Рои я отблъсна.

— Леех зайен ет има шелча. Еби си майката, Фелдман.

Изправи се на крака и пристъпи към палестинеца. Мъжът беше по-млад, отколкото му се беше сторило. Лявото му око беше започнало да подпухва и посинява, устната му беше сцепена. Фелдман кимна на полицаите, които го държаха, и те стегнаха хватката.

— Давай — намигна той на Бен Рои. — Знаеш, че ти се иска. Ние не сме видели нищо.

Бен Рои погледна Фелдман, а след това и палестинеца. Господи, колко му се искаше. Да размаже физиономията на копеленцето. Да му покаже какво мисли за него. За цялата им пасмина. Пристъпи още половин крачка и стисна юмруци. В този момент в ушите му отекна тих глас, близък и едновременно с това неизмеримо далечен, придружен от ефимерния образ на женско лице, със сиви очи, красиво. Остана само част от секундата и след това си отиде, заедно с гласа. Бен Рои погледна палестинеца, издиша тежко, пипна светилника на медальона си, обърна се и пое надолу по склона.

Зад гърба му Фелдман поклати глава и измърмори:

— Горкият Ариех. Горкият глупав, шибан Ариех.

ЕГИПЕТ — МЕЖДУ ЛУКСОР И ЕДФУ

Халифа излезе иззад камиона, изпревари го и влезе пред него, като през цялата тази маневра не спря да натиска клаксона. Отляво в далечината като разпаднали се пясъчни крепости се стелеха жълтеникави хълмове; вдясно, малко по-близо отвъд шарената покривка от захарна тръстика и бананови плантации, Нил криволичеше бавно на север, повърхността му беше черна и гладка като лента полиран метал. Халифа запали цигара, натисна газта докрай и пусна радиото. Гласът на Шаабан Абдел Рехим гръмна с хитовата си песен „Ана Бакрах Израел“ — „Мразя Израел“. Халифа послуша малко и смени станцията. Отмина табела, на която пишеше, че остават още шейсет километра до Едфу.

Беше изминала повече от седмица, откакто намериха трупа в Малката, и през това време не беше успял да открие почти никаква нова информация за мистериозния Пиет Янсен. Наложиха се да провежда разследването си тайно зад гърба на Хасани, да идва много рано на работа, да стои до късно, да говори крадешком по телефона през обедната почивка, да го вмести, както може, сред другата полицейска работа. Но се съмняваше, че даже и без тези пречки щеше да открие нещо повече. Всичко свързано с живота на Янсен, от маниакалната му предпазливост във вилата до пълната липса на всякакви сведения за миналото му, явно се въртеше около целта му да пази живота си далеч от любопитни очи. В пълна тайнственост. Ограден със стени. Недостъпен.

Беше подал молба за египетско гражданство и тя беше уважена през октомври 1945-а. Поне това разбра чрез свой стар познат във вътрешното министерство. След това беше живял в Александрия, беше се занимавал със средно успешен бизнес за подвързване на книги в къщата си на „Шария Амин Фикри“, след което през март 1972-ра се беше преместил в Луксор, първо беше купил вилата, а след още седем месеца и хотела (като беше променил името му на „Мена-Ра“ вместо далеч по-прозаичното хотел „Добре дошли“). Извлечението от банковата му сметка разкриваше, че е бил ако не богат, то поне

заможен, а според медицинския му картон беше страдал от хемороиди, артрит, подагра и ангина, както и от напреднал рак на простатата, открит през януари 2005-а. Куцането му се дължеше на катастрофа с кола през 1982-ра, при която си счупил капачката на лявото коляно.

Имаше и други откъслечни сведения — бил редовен читател в Египтоложката библиотека в „Чикаго Хаус“, грижовен градинар, нямал полицейско досие — и толкова. Кога за пръв път беше дошъл в Египет, защо и откъде, и каква беше връзката между него и Хана Шлегел — ако изобщо имаше такава, — всичко това оставаше неизвестно. Очевидно много хора го познаваха, но когато ги притиснеше, ставаше ясно, че всъщност никой не знае нищо за него. Дори предположението на Карла Шоу, че е холандец, се оказа задънена улица, тъй като от холандското посолство го информираха, че Пиет Янсен е едно от най-често срещаните имена в страната им и че без рождена дата и място на раждане няма да е възможно да открият каквото и да било.

Имаше само една потенциално интересна следа и тя беше дошла от телефонната разпечатка на мъртвеца. Янсен не беше говорил много и повечето му разговори бяха с „Мена-Ра“. Единственият друг номер, който се повтаряше, беше в Кайро — девет пъти за последните три месеца. Халифа го беше проверил в Египетската телефонна компания, като си мислеше, че може би е на някой от приятелите, които Карла Шоу беше споменала, когато я разпитаха миналата седмица. В крайна сметка това също се оказа задънена улица, защото номерът принадлежеше не на частен, а на обществен телефон в квартал „Ел Маади“.

Накратко, разследването не беше помръднало наникъде. Това именно беше причината сега да пътува.

Увеличи скоростта, мина през еднообразни бедни селца, понякога скалите или реката идваха съвсем близо до пътя, понякога бягаха надалеч, сякаш подплашени от фучащите коли. Слънцето се издигаше отляво, плуваше в небето като яйчен жълтък, надигащ се във вряща вода, от засилващата се жегла влажната алувиална земя на нивите трептеше и вдигаше пара като сладкиш във фурна.

Стигна до Едфу след половин час, прекоси Нил по четирилентовия градски мост, мина през прашните объркани улици и отново продължи на юг, този път покрай западния бряг на реката. След още шест километра спря на някакъв крайпътен дюкян, за да пита за

посоката. Два километра по-нататък сви наляво и слезе от магистралата по песъчлив коларски път, криволичещ през ниви с лук и зеле, разнообразявани от гъсти гори с фалак. Най-накрая стигна до натруфена бяла къща на брега на реката. Домът на Ехаб Али Махфуз, бившия началник на Халифа, човека, който беше водил разследването на убийството на Шлегел. Изгаси двигателя.

Идването дотук беше много рисковано за Халифа. Въпреки че се беше пенсионирал от полицията преди три години, Махфуз все още разполагаше със значително влияние. Ако се обидеше от посещението, стигаше да каже само една дума и Халифа щеше да бъде разжалван в редови полицай и преместен в някой забравен от бога участък на сред Арабската пустиня. Или пък щяха да го изритат от полицията. Но щом искаше официално преразглеждане на случая — а беше стигнал до момент, когато повече не можеше да работи неофициално, — нямаше друг избор, освен да поеме този риск. Хасани нямаше намерение да му помага. Ако прескочеше Хасани и се обърнеше, да речем, към областния комисар, щеше да се оплете в бюрократичен лабиринт, от който нямаше да излезе месеци наред. Махфуз имаше властта да раздвижи нещата незабавно. Въпросът беше ще има ли желанието да упражни тази власт. Халифа го помнеше като човек, който не обича да си признава грешките.

Затропа нервно с пръсти по волана, след което грабна написания на машина доклад за разкритията си дотук, излезе от колата, отиде до входната врата и натисна звънеца. След малко се чуха стъпки. Вратата се отвори и се показа мургава жена на средна възраст в черна роба и тарха. Болногледачката, предположи Халифа.

— Сабах ел-кхаир — поздрави. — Дошъл съм при главния инспектор.

— Командир Махфуз не приема никого — отвърна жената, наблягайки на званието „командир“, с което Махфуз се беше пенсионирал.

— Може ли само няколко минути? Идвам чак от Луксор. Важно е.

— Имате ли уговорена среща?

Халифа призна, че няма.

— Значи няма да ви пусна.

Тя понечи да затвори вратата, но Халифа вкара крака си в пролуката.

— Моля ви, кажете му, че е дошъл инспектор Юсуф Халифа. Кажете му, че е важно.

Жената го изгледа ядосано, нареди му да изчака отвън и изчезна в къщата.

Халифа се подпря на касата на вратата, запали цигара и дръпна дълбоко. Въпреки обичайните си караници с Хасани по природа не обичаше конфронтациите и се чувстваше неловко в подобни ситуации. Усети се, че си мисли за един случай в университета, когато пред цялата група беше влязъл в спор с един преподавател и му беше казал, че греша, спомни си свиващия стомаха страх, когато вдигна ръка, за да си каже мнението. Същия страх изпитваше и сега — страха на бедния човек, пробил си път със зъби и нокти по стълбата, боящ се да направи нещо, което ще го запрати долу, откъдето е дошъл.

Дръпна още веднъж от цигарата, обърна се и се загледа в полята, през които току-що беше минал. Някакъв полугол мъж в далечината човъркаше земята с турия, тялото му се издигаше и накланяше с бавната и ритмична точност на играчка с пружина.

„Какво правя? — помисли си. — Какво правя, по дяволите?“

Жената се върна след няколко минути. Почти очакваше да му каже, че Махфуз не желае да го види. Тя обаче му нареди да си изгаси цигарата, хвърли му поглед, говорещ, че изобщо не е съгласна, и го вкара в хладната вътрешност на къщата.

— Командирът не е добре — обясни сопнато, докато минаваха през поредица от стаи до дъното на къщата. — Излезе от болницата само преди две седмици. Лекарят каза, че не бива да бъде безпокоен.

Влязоха в просторно слънчево помещение с плочки по пода и пищен полилей на тавана. В дъното две стъклени врати отвеждаха към пълната с цветя градина.

— Той е отвън. Ще донесе чай. И никакво пушене.

Тя строго изгледа Халифа, за да е сигурна, че е разбрал, обърна се и излезе.

Халифа постоя за миг пред огромната снимка в рамка на Махфуз, ръкуващ се с президента Мубарак, след което отвори вратата и излезе в градината. Отпред зад безупречна поляна, обградена от розови и жълти рози, над реката се издигаше дървена платформа. На нея с гръб

към него бе разположен шезлонг, засенчен от чадър на зелени и бели райета. Халифа каза една бърза молитва наум, прекоси тревата, стигна до платформата и се наведе, за да влезе под чадъра.

— Чудех се кога ще дойдеш — изрече дрезгав глас. — Очаквам те вече цяла седмица.

Махфуз лежеше подпрян на възглавници, положил едната си ръка на подлакътника на шезлонга, а с другата крепеше кислородна маска, свързана посредством дебел, приличен на черво маркуч с металния цилиндър на платформата до него. Халифа се стресна от промяната във външния му вид. Когато го беше видял за последно преди пет години, той беше широкоплещест, мускулест и внушителен мъж, като борец тежка категория (викаха му Вола от Едфу). Сега едвам го позна, тялото му се беше смалило и съсухрило в нещо прилично на стара кожена торба, лицето му беше заприличало на череп, а ръцете му на безплътни мотовилки. Косата и зъбите му бяха почти опадали, а кафявите очи, които Халифа помнеше ясни и живи, бяха придобили цвета на блатна вода. Изпод бялата му джелаба се подаваше катетър.

— Не ми е останало много — засмя се той нерадостно, като забеляза изражението на Халифа. — Пикочен мехур, черва, един бял дроб — всичко си отиде. Чувствам се като празен куфар.

Той се разкашля, вдигна кислородната маска до лицето си, натисна някакъв бутон и вдиша.

— Съжалявам — измърмори Халифа. — Не знаех.

Махфуз немощно сви рамене и продължи да диша кислорода, вперил поглед във валмата уард-и-Нил, носещи се бавно по водата. Измина почти минута, преди дишането му да се стабилизира и да свали маската. Кимна на Халифа да седне на стола до него.

— Остава ми още около месец. Най-много два. С морфина е почти поносимо.

Халифа не знаеше какво да каже.

— Съжалявам — повтори.

Махфуз се усмихна без следа от хумор.

— Наказание — изхъхри. — Всичко се връща.

Преди Халифа да го попита какво има предвид, болногледачката дойде с поднос с две чаши чай. Остави ги на ниската дървена маса, нагласи възглавниците на работодателя си, изгледа сърдито Халифа и излезе.

— Ом Мохамед — изсумтя Махфуз. — Голяма гаднярка, а? Не го приемай лично. С всички се държи така.

Наведе се и протегна трепереща ръка към чашата чай. Не можа да я стигне и се наложи Халифа да му я подаде.

— А госпожа Махфуз? — опита се той да завърже разговор.

— Почина. Миналата година.

Халифа наведе глава. Не беше очаквал всичко това. Махфуз сръбна от чая си и погледна Халифа над ръба на чашата.

— Май си мислиш, че не е трябвало да идваш, а? — прочете той мислите на детектива. — Че старецът и без това страда достатъчно. Защо да му стоварваш още проблеми на главата?

Халифа сви рамене, загледан в мътната вода под дъските на платформата.

— Каза, че си ме очаквал — измърмори след кратко мълчание.

— Хасани се обади. Разказа ми какво става. Че си пъхаш носа в делото на Шлегел. Знаех, че ако си онзи Халифа, когото познавах, най-накрая ще дойдеш.

Той се усмихна на себе си, по-скоро болезнено, отколкото весело и отново се разкашля. Чашата заподскача в ръката му и няколко капки чай се разляха по джелабата му. Махна на Халифа да вземе чашата, вдигна маската и дълго диша кислород. Детективът се обърна и се загледа в реката. Гледката беше прекрасна — синьо-черната вода, шепнещите тръстики, една самотна фелука, плаваща към отсрещния бряг, платното ѝ полегнало на фона на небето като буза върху възглавница. Махфуз забеляза накъде гледа и махна маската.

— Единствената ми утеха. Поне ще умра с великолепна гледка.

Взе отново маската и задиша кислород като изхвърлена на брега риба. Халифа отпи от чая си и понечи да извади цигарите, но се сети какво му беше казала болногледачката за пушенето и вместо това скръсти ръце в скута си. В градината един пчелояд пърхаше по цветовете на розите.

По някое време Махфуз се възстанови достатъчно, за да остави пак маската. Халифа се наведе към него и му подаде напечатания доклад.

— Мисля, че е редно да го видите, сър.

Махфуз взе доклада, намръщи се, докато се наместваше на възглавниците, и го прочете бавно, прелиствайки страниците с

трепереща ръка. Стигна до края, остави го и отпусна съсухрената си глава на възглавниците.

— Винаги съм го подозирал.

Говореше толкова тихо, та Халифа реши, че не е чул добре.

— Сър?

— Че Янсен е убил онази жена. Винаги съм го подозирал.

Халифа го погледна изумено.

— Не си очаквал това, нали? — подсмихна се Махфуз.

Извърна леко глава и се загледа към отсрещния бряг на реката, където стадо хипопотами беше слязло да пие вода. Кльощавите им задници се клатушкаха ритмично наляво и надясно. Халифа вдигна ръце и разтри слепоочията си в опит да си събере мислите. Имаше чувството, че го е помела огромна вълна, която го е задавила и зашеметила.

— Вие сте знаели? — успя да продума.

— Не бях съвсем сигурен. Но доказателствата определено сочеха към него. Шапката, бастунът, къщата до Карнак. Това с краката е интересно. Не го знаех.

В ъгъла на устата му се беше събрала слюнка и той я изтри с ръкава на джелабата си.

— Познавах го. Янсен. Не много отблизо, но достатъчно добре. И двамата обичахме цветята. Членувахме в градинарското дружество. Ходехме на едни и същи събрания. Зъл човек. Студен. Но отглеждаше разкошни рози. — Махфуз продължаваше да се опитва да изтрие слюнката с ръкава си. — Когато видях следите по лицето на Шлегел и чух разказа на пазача за някаква си птица, съпадението ми се стори странно. Особено като се прибави отношението на Янсен към евреите и това, че живееше толкова близо до местопрестъплението. Вярно, че това не доказваше нищо, но съм сигурен, че ако бяхме продължили по тази следа, щяхме да стигнем до него.

Старецът свали ръката си от устата и задиша тежко. Ято гъски се приземи с плясък в средата на реката с изпружени крака и разперени криле. Халифа откри, че собствените му ръце също треперят.

— Но защо? — попита дрезгаво, невярващо. — Ако сте знаели, че Янсен е виновен, защо осъдиха Гемал?

Махфуз гледаше гъските.

— Защото така ми беше заповядано. — Той замълча. — От Ал Хаким.

Халифа отново изпита усещането, че го е помел талаз, който го търкаля отново и отново, и отново, и не му дава да си поеме дъх, отнел всичките опори изпод краката му. До смъртта си миналата година Фарук ал Хаким оглавяваше Джихаз Амн ал Даула, египетската служба за сигурност.

— Винаги съм знаел, че ще ми се върне — изсвистя гласът на Махфуз. — Тези неща винаги се връщат. В известен смисъл изпитвам облекчение. Прекалено дълго го нося в себе си. По-добре да излезе на бял свят. Да го погледна в лицето.

Отдясно гръмна корабна сирена и една голяма баржа, натоварена с пясъчник от кариерите, излезе бавно иззад завоя на Нил, браздейки дълбоко спокойната повърхност на реката, като длето, прорязващо гладко тъмно дърво. Стигна до тях и ги отмина, преди Махфуз да заговори отново.

— Още отначало знаех, че случаят ще е труден — въздъхна той с глас, не по-силен от шепот. — Винаги е трудно, когато се намеси политиката. Шлегел бе убита по-малко от месец след клането в Исмаилия. Помниш ли го? Деветима израелски туристи заклани в автобус. А сега още една израелка. Много лошо. Особено пред американците. Канеха се да откажат някакъв голям заем. Милиони долари. Нали ги знаеш какви са, като стане дума за Израел. Тази работа с Шлегел можеше да обърка всичко. Повярвай ми, в Кайро се разтревожи доста народ. Ал Хаким пое лична отговорност. Натискът за бърза присъда беше огромен.

Старецът млъкна, за да си поеме дъх. Халифа барабанеше с пръсти по коленете си и се опитваше да осмисли чутото. Досега смяташе, че става въпрос за случайна грешка. Сега се оказваше, че се е забъркал в нещо много по-сложно и коварно.

— Но щом сте знаели, че е Янсен, защо Ал Хаким ви е казал да осъдите другиго?

Махфуз безпомощно махна с ръка.

— Нямам представа. Нито тогава, нито сега. Казах на Ал Хаким за Янсен, но той заяви, че не можел да направи нищо. Предупреди, че ако го привлечем като обвиняем, ситуацията само ще се влоши. Щяло да вбеси евреите още повече. Това му бяха думите: „Ако разследваме

Янсен, това ще вбеси евреите още повече.“ Нареди ми да намеря друг, който да опере пешкира. Затова натопихме Гемал.

Свистенето от гърдите му ставаше все по-силно, той взе кислородната маска и отново задиша. Немощният му гръден кош подскачаше като пробит мях, ръцете му трепереха неудържимо. С леко отвращение Халифа забеляза как торбата с катетъра бавно се пълни с урина. Баржата отново наду сирената си и изчезна на север зад поредния завой на реката.

— Направи ме известен за цял живот този случай — закашля се Махфуз и свали маската. — Повишиха ме, писаха за мен във вестниците, президентът Мубарак ми изпрати телеграма. Но всичко това беше нищо, сравнено с вината. Не за Гемал. Той си беше боклук. Падаше му се. Но жена му и децата...

Млъкна, вдигна костелива ръка и я прокара през очите си. Халифа си спомни за странната среща с жената на Гемал. „Идват с писмо. Без бележка, без име, без нищо. Триста египетски лири в банкноти по сто. Винаги в банкноти по сто.“

— Значи вие сте изпращали парите — каза тихо.

Махфуз го погледна учудено и отново отпусна глава.

— Най-малкото, което можех да направя. Помагах им да оцелеят. Децата да се изучат. Доста изпразнен от съдържание жест, все пак.

Халифа поклати глава, изправи се, отиде до ръба на платформата и погледна тъмната вода долу.

— Хасани знае ли?

Махфуз поклати глава.

— Тогава не знаеше. Казах му по-късно, когато Гемал се обеси. Той просто се е опитвал да ме предпази. Не го съди прекалено строго.

— Ами досието по случая? Няма го в архива.

— Хасани го изгори. Сметнахме, че така ще е най-добре. Просто да забравим за цялата история. Да я предадем на миналото. — Той се засмя горчиво. — Но на миналото точно това му е проблемът, нали? Никога не е минало. Винаги е тук. И не иска да си отиде. Като пиявица. Смуче кръвта. Каквото и да правиш, каквото и да говориш, никога не можеш да се отървеш от него. Опитвал съм се. Повярвай ми. Като шибана пиявица е. Изсмуква те.

Той кимна немощно към чая си, показвайки, че устата му е пресъхнала и че има нужда от течността. Халифа пристъпи и му

подаде чашата. Старецът не можа да я задържи и се наложи Халифа да я крепи, докато отпие. Махфуз разкваси устата си и се отпусна смачкан и безпомощен като парцалена кукла.

— Бях добър полицай — прошепна. — Каквото и да си мислиш за мен. Служих четирийсет години. Изгубил съм броя на случаите, които съм разрешил. Обирът в асуанския експрес. Убийството в Гезира. Гиргиз Уахди. Помниш ли го? Гиргиз ал Газар, убиецът от Бутнея. Толкова много случаи. Но този остана да ме измъчва. Оставих един убиец да се измъкне.

Вече беше много уморен, дишаше бързо и накъсано, крайниците му трепереха. Грабна кислородната маска и въздъхна жадно, гримасничейки от болка.

— Отвори този случай — измърмори и остави маската. — Това искаш, нали? Ще говоря с Хасани и с когото още трябва. Но няма да има никаква практическа полза. Ал Хаким е мъртъв. Янсен е мъртъв. Гемал е мъртъв. Но поне можеш да откриеш истината. Време е.

Чуха се стъпки и болногледачката излезе на поляната с хирургическа табличка в ръце.

— Ами вие?

Махфуз се разкашля.

— Какво аз? След няколко седмици ще съм мъртъв. Поне ще си отида с мисълта, че най-накрая съм постъпил, както е редно.

Той вдигна маската, глътна поредната порция кислород и с последни сили хвана ръката на Халифа.

— Открий истината. Заради мен, заради жената на Гемал, заради Аллах, ако щеш. Но се пази. Този Янсен беше опасен човек. Имаше високопоставени приятели. И гадни тайни. Ще се опитам да те защитя. Но се пази.

Замъглените му очи уморено се обърнаха към Халифа, след което се затвориха. Детективът го гледа известно време, след което измъкна ръката си, мина покрай болногледачката и прекоси поляната. Само преди половин час се молеше Махфуз да позволи повторното разглеждане на случая. След всичко, което чу, му се искаше да не беше се молил.

ЙЕРУСАЛИМ

Лейла не помнеше кога беше станала член на клуба за закуска на Американската колония, но от години насам срещите му в петък сутрин бяха редовно събитие в седмичния ѝ график. Това не беше същински клуб, а по-скоро неформални срещи в хотела на Американската колония в източен Йерусалим, където на кафе и кроасани журналисти, служители на неправителствени организации и нисши дипломати — който се случеше в града в петък сутрин — обсъждаха важните събития на деня. Закуската често преминаваше в обяд, обядът в следобеден чай, а няколко пъти в годината и чаят преминаваше в полята с обилни количества алкохол вечеря, на която споровете придобиваха особено разгорещен характер. В един паметен случай шефът на бюрото на „Вашингтон Пост“ беше строшил бутилка от вино в главата на датския културен аташе.

Лейла пристигна малко след десет и като забави крачка, за да пусне едно писмо в пощенската кутия на хотела, прекоси хладното, облицовано с камък фоайе и излезе в слънчевия централен двор отзад с бълбукащия му фонтан, разцъфнали саксийни растения и метални маси, разположени под кремави чадъри. Някои от редовните „членове“ вече бяха тук — приятелката ѝ Нуха, Онц Шенкер от „Йерусалим Пост“, Сам Роджърсън от „Ройтерс“, Том Робъртс от Британския съвет, който непрекъснато се опитваше да я заговаря — както и двойка нови физиономии, които не познаваше, всички насядали под старо портокалово дърво. Дискусията вече беше разгорещена.

Лейла издърпа един стол и си наля чаша черно кафе от оставената на съседната маса кана. Робъртс я погледна, усмихна се притеснено и отместа поглед.

— Цялата работа е ташак — тъкмо казваше Роджърсън и прокарваше пръсти през оредяващата си коса. — Пътна карта, която не води наникъде. Докато Израел не схване основното — а то е, че се е изсрал на главите на палестинците, и за да поправи нещата ще се наложи да направи значителни отстъпки, — кръвта ще продължи да се лее.

— Аз ще ти кажа кое е основното — изрѣмжа Шенкер и се намръщи, пафкайки от цигарата си „Ноблес“. — То е, че според последните анализи арабите не искат мир. Така че заеби всякакви отстъпки. Единственото, което искат, е да изличат Израел от картата на земята.

— Глупости — обади се Нуха.

— Така ли? Да не би Ал Мулатам изведнѣж да е склонил да преговаря? Или пък „Хамас“ да са признали правото на съществуване на Израел?

— Онц, много добре знаеш, че те не представляват палестинския народ — каза дребна, силно гримирана жена на име Дебора Зелон, представителка на „Асошиейтед Прес“.

— И кой го представлява? Абас? Корая? Хора, на които населението няма никакво доверие? На Арафат, който тероризираше собствения си народ и който присвои парите за помощи, му беше поднесен мир на тепсия в Кемп Дейвид. И той го отхвърли!

— Както всички знаят, на тепсия му беше поднесена сбирщина от кантони, заобиколени от незаконни израелски поселища без междудържавни граници — избухна Нуха. — Това и едно лайняно парче пустиня, което вие използвате като сметище за токсични отпадъци през последните двайсет години. От къде на къде ще приеме? Нали щяхме да го линчуваме.

Шенкер изсумтя и загаси цигарата си в пепелника. Един сервитьор донесе още кафе и голяма табла кроасани, последван след секунди от възрастен мъж в сако от туид и полукръгли очила, който издърпа стол и се присъедини към компанията. Нуха го представи като професор Фейсал Бекал от университета „Ал Куидс“. Той вдигна подпухналата си от артритата ръка и ги поздрави.

— Колкото и да ми е неприятно да го призная — продължи разговора Роджърсън, — за последното съм съгласен с Шенкер. Арафат пукна. Абас и Корая са добронамерени, но просто не се радват на достатъчна подкрепа, за да подпишат някакво реалистично споразумение и да поведат народа след себе си. На палестинците им е нужен нов водач.

— А на израелците не им ли трябва? — изсумтя Нуха.

— Разбира се. — Роджърсън взе една ябълка от купата в средата на масата и започна да я бели с ножа си за писма. — Шарон е пълен

нещастник. Но това не променя факта, че хората, с които разполагате, няма да оправят нещата. Или поне няма да ги оправят трайно.

— Е, кой да бъде тогава? — попита Дебора Зелон. — Дахлан и Раджуб не разполагат с власт. Ерекат е колеблив. Баргути е в затвора. Няма други.

Професор Бекал бавно все един кроасан, разчупи го на две, остави едната половина в чинията си и ухапа другата.

— Саеб Марсуди — обади се тихо и избърса трохите от устните си.

— Мислите ли? — попита Роджърсън.

— Защо не? Той е млад, интелигентен и хората го обичат. И има необходимите предпоставки. Син на активист, внук на активист — водач на първата Интифада, но достатъчно прагматичен, за да осъзнава, че без преговори и компромиси никога няма да има свободна Палестина.

— И освен това ръцете му са изцапани с еврейска кръв — изръмжа Шенкер.

— В тази част на света всеки е изцапал ръцете си с нечия кръв, господин Шенкер — въздъхна Бекал. — Важното е какво правят сега, а не какво са правили в миналото. Да, Марсуди е пренасял оръжия в Газа. Да, със същите тези оръжия несъмнено са убивани евреи. Вероятно същите тези евреи, които са прогонили семейството му от земите му, които са хвърлили баща му в затвора и които са взривили брат му. Той си е излежал присъдата. Сега е един от малцината палестинци, които имат смелостта открито да отхвърлят насилствената съпротива. Мисля, че би могъл да извърши добри дела.

— Ако доживее — сопна се Нуха. — „Хамас“ иска да му пререже гърлото.

— Ето виждаш ли, Онц — обади се Роджърсън, който беше успял да свали кората на ябълката във вид на една-единствена непрекъсната спирала. — На тази основа можете да станете първи приятели.

Шенкер глътна малко кафе и запали поредната „Ноблес“.

— Всичките са един дол дренки. На тия копелета не можеш да им имаш никакво доверие.

— Чуйте гласа на разума и надеждата! — изсмя се Дебора Зелон.

Разговорът се прехвърли към други теми, мненията хвърчаха и отскачаха като топчета за пинг-понг, гласовете се надигаха и притихваха, от време на време ритъмът им се нарушаваше, от изблици на смях или от внезапно избухнали крясъци, последните обикновено от страна на Шенкер, в чийто разговорен арсенал явно присъстваха само две отношения — гневно и много гневно. Други хора минаваха през двора и се присъединяваха към групата, тя растеше и в един момент наброяваше повече от двама души, а основният дебат постепенно се разпадна на отделни разговори между по-малки групи.

Том Робъртс стана и седна до Лейла.

— Здравсти, Лейла — езикът му се запъна малко на първото *л* в името ѝ — говорен дефект от детството, така ѝ беше обяснил веднъж, заеквал доста като малък. — Как си?

— Добре. Извинявай, че не ти звъннах. Бях малко...

Той махна с ръка, за да покаже, че не се сърди. Беше по-възрастен от нея, трийсет и няколко годишен, висок и слаб, завеян, с кръгли очила и плахо, лишено от самочувствие държане. Не съвсем непривлекателен, но не и особено привлекателен. Скучен. Незнайно защо ѝ напомняше на жираф.

— Днес си много мълчалива — продължи той, запъвайки се този път на *м*-то. — Обикновено даваш на Шенкер да се разбере.

Лейла се усмихна.

— Реших да му дам почивка.

— Мислиш си за нещо друго ли?

— И така може да се каже.

Беше напрегната седмица. В деня, след като се видя с Нуха, написа две статии и половина, доста добри, даже според нейните стандарти, включително очерк от две хиляди думи за Барух. Хар Цион за „Ню Йорк Ревю“ (беше излязъл същия ден). След това беше отишла в Газа, за да напише статия за насилието в семейството — все по-сериозен и рядко признаван проблем в палестинското общество, — и тъкмо я привършваше, когато „Гардиън“ я изпрати в Лимасол, за да отрази конференцията на палестинските донори. Беше се прибрала късно снощи и до малките часове беше сваляла текст от касети. Най-накрая си легна в четири сутринта за няколко часа неспокоен сън.

Но сега я тревожеше не умората, а онова проклето писмо. Просто не излизаше от главата ѝ. Спотайваше се из съзнанието ѝ вече

цяла седмица, надничаше иззад мислите ѝ, глождеше любопитството ѝ, не я оставяше на мира.

„Разполагам с информация, която би могла да се окаже безценна за него в борбата му с ционистките потисници... В замяна ви предлагам материал, който би могъл да се окаже най-сензационният във вече впечатляващата ви кариера... Информацията, за която говоря, е неразривно свързана с приложения документ.“ Колкото повече си мислеше за него, толкова повече се убеждаваше, че първоначалната ѝ преценка не е била вярна; че писмото не беше нито дебелашка шега, нито капан, а нещо, на което си струваше да обърне внимание. За последното нямаше никакви доказателства, само чувство, инстинкт, същият инстинкт, който ѝ казваше, че една следа си струва да бъде проследена, за да се превърне в статия.

В малкото време, което ѝ остана между писането на статии и пътуването, беше направила няколко колебливи опита да установи самоличността на момчето, донесло писмото, но беше ударила на камък. Странната конструкция на увода — „да ви предоставя едно предложение“ — ѝ говореше, че за автора на писмото английският не е роден език, но освен това нямаше никакъв намек за самоличността му (необяснимо защо беше сигурна, че е мъж). Който и да беше, беше споменал, че ще се свърже с нея в близко бъдеще, но досега не се беше обадил никой.

Оставаше само странното копие. Показа го на свой познат в Университета по иврит, който предположи, че е някакъв код, но нямаше никаква представа как да го разшифрова. Както трябваше да очаква, търсенето в интернет за инициалите ГР извади извънредно много страници — повече от милион — и след като отвори първите петдесет, се отказа, защото си беше живо губене на време. Беше стигнала до задънена улица.

— Дали не мога да ти помогна с нещо? — Том Робъртс я гледаше с очакване. — Каза, че си мислиш за други неща — добави, като забеляза объркването ѝ. — Чудех се дали не мога да ти помогна с нещо.

— Едва ли. — Лейла си допи кафето. — Освен ако не те бива да разшифроваш кодове.

— Всъщност ме бива. Беше ми нещо като хоби. За какво става въпрос?

— Май е някакво писмо. Старо. Може би средновековно. Дълга поредица от букви и подпис накрая. ГР.

Той се замисли, след което поклати глава. Инициалите не му говореха нищо.

— Днес съм свободен — каза след кратко мълчание. — Ако искаш, мога да го погледна.

Лейла се поколеба, защото знаеше, че той си пада по нея, а не искаше да усложнява нещата.

Но преди да отхвърли предложението му, той добави:

— Без да те ангажирам. Чисто приятелска помощ. Мисля, че след цели шест месеца схванах намека.

Тя го погледна, усмихна се и сложи ръка върху неговата.

— Том, съжалявам. Сигурно ме мислиш за истинска кучка.

— Ако трябва да съм откровен, това е част от предизвикателството — ухили се Робъртс.

Лейла стисна ръката му.

— Ще се радвам, ако му хвърлиш един поглед. При едно условие обаче. Да ти сготвя обяд.

— Нямам нищо против да ти разшифровам кодове всеки ден. Кога ти е удобно?

— Сега — усмихна се Лейла, отмести стола си и стана. — Мисля, че си взех дозата Шенкер за цяла седмица.

Робъртс си взе сакото и двамата се сбогуваха с компанията. Нуха я изгледа въпросително, а Лейла поклати глава в знак, че не е това, което си мисли. Докато крачеха към фойето на хотела, гласът на Онц Шенкер изгърмя зад гърбовете им.

— Йехуда Милан е последният шибаняк, който ще спаси тази страна! Какво като е герой от войната? Този човек пречи.

— Защо така, Онц? — гръмко му отвърна Сам Роджърсън. — Защото може наистина да сключи реалистично споразумение с палестинците ли? Хора като теб пречат!

— Ти си антисемит, Роджърсън!

— Жена ми е еврейка! От къде на къде ще съм антисемит?

— Да ти го начукам, Роджърсън!

— Аз да ти го начукам, Шенкер! Да ти го начукам в дебелия смрадлив фашистки задник!

Чу се рязко отместване на столове, трошене на чинии и какофония от крясъци, заповядващи на двамата мъже да си седнат по местата и да не се държат като глупаци. До този момент Лейла и Том Робъртс вече бяха излезли от фоайето на хотела и крачеха под извитата му, обрасла с бугенвиллии предна козирка, а гласовете на колегите им по клуб заглъхваха отзад.

ТЕЛ АВИВ, ХОТЕЛ „ШЕРАТОН“

— Когато хората ме питат защо се противопоставям на така наречения мирен процес, защо вярвам в силен Израел, управляван от евреи, за евреи и без арабско присъствие сред нас, обичам да им разказвам историята на моята баба.

Хар Цион се отдръпна от микрофона, отпи глътка вода и впери поглед в поканените на обяда гости. Прилична тълпа, повечето бизнесмени, много американци. Стотина гости, по двеста долара на човек — доста пари за „Шаялей Давид“. Без да се броят обещанията за лични дарения, които щяха минимум да удвоят сумата. Да речем, петдесет хиляди долара. Доста пари.

Въпреки това не му беше приятно. Не му се нравеха такива събития. Костюмите, любезните разговори, ръкостисканията — тези неща не бяха по вкуса му. На него да му дадяха битки всеки ден. Или пък тълпи вряскащи араби, протестиращи срещу поредната окупация на „Воините на Давид“. Трябваше му действие.

Неволно отмести поглед надясно, където винаги бе седяла жена му Мириам, преди ракът да я отнесе. Вместо на дребната ѝ спретнато облечена фигура, погледът му се натъкна на възрастен равин с голяма, обточена с кожа щраймел. Погледа го малко, сякаш озадачен от присъствието му, след което тръсна глава, наведе се към микрофона и продължи да говори.

— Баба ми, майката на майка ми, почина, когато бях само на десет години, и затова не можах да я опозная отблизо. Но даже през малкото години, когато бях с нея, осъзнавах, че тя е забележителна жена. Готвеше вкусно, колкото не си и представяте — борш, гефилте фиш, кнедли. Съвършената еврейска баба!

Из помещението отекна смях.

— Но тя не само готвеше. Знаеше Петокнижието по-добре от всички равини, които познавам — без да обиждам никого.

Той се обърна надясно към равина, който се усмихваше великодушно. Поредната порция смях.

— И пееше по-добре от всички хазан, които някога сте чували. И днес, когато затворя очи, я чувам да припява керовата толкова сладко, като славей. Ако беше тук, щеше да ви заплени. Със сигурност по-добре от мен!

Смехът отекна за трети път, придружен от няколко сподавени възгласа „Не е вярно!“ Хар Цион вдигна чашата си и отпи поредната глътка вода.

— Беше силна жена. Смела. Няма как, щом е оцеляла две години в Грос-Розен.

Този път никой не се засмя. Всички очи бяха приковани в него.

— Много обичах баба си — продължи той и остави чашата. — Тя ме научи на много неща, разказваше такива хубави приказки, измисляше толкова интересни игри. Само едно нещо ме натъжаваше: през цялото време така и не ме прегърна и не ме притисна до гърдите си, както правят всички баби. И най-вече еврейските баби.

Аудиторията притихна и се зачуди накъде ще поеме историята. Кожата на Хар Цион го сърбеше и стягаше под костюма, като че ли се беше напъхал в поръсена с пипер усмирителна риза. Прокара пръст по вътрешната страна на яката си и се опита да я поразхлаби.

— Отначало не го забелязвах. Но като пораснах, започна да ми прави впечатление. Може би моята баба не ме обичаше. Може би бях направил нещо лошо. Искях да я питам защо никога не ме прегръща, но се досещах, че тя едва ли ще ми отговори, и затова така и не казах нищо. Но това ме натъжаваше и объркваше.

Зад него телохранителят Ави се изкашля. Шумът прозвуча неестествено гръмко в тишината, обгърнала залата.

— Едва след като тя почина, мама ми обясни тази странна загадка. Като млада баба ми живеела в един щетл в Южна Русия. Всяка събота вечер казаците се напивали и идвали. Евреите се заключвали по домовете си, но казаците разбивали вратите и ги извличали на улицата, където ги пребивали и дори убивали. За тях това било вид забавление, спорт. В крайна сметка ставало въпрос за някакви си мръсни евреи.

Сто чифта очи се впиха в Хар Цион. Зад него равинът се взираше в скута си и тъжно поклащаше глава.

— При един от тези набези казаците хванали баба ми. Тя била петнайсетгодишна, красива, с дълга коса и ясни очи. Мисля, че не е нужно да ви казвам какво й сторили. Петима. Пияни. На улицата, пред

очите на всички. След като свършили, решили да се сдобият със сувенир от чудесната вечер. Знаете ли какъв сувенир си избрали?

Въпросът увисна в пространството.

— Едната гърда на баба ми. Отрязали я с нож и я отнесли като трофей за стена.

Разнесе се ужасен шепот. Някаква жена на масата близо до подиума запуши устата си с кърпичка. Равинът прошепна: „Мили Боже“.

— Ето затова баба ми никога не ме прегръщаше — тихо каза Хар Цион. — Защото знаеше, че ще забележа нещо нередно, и я беше срам. Не е искала да знам за болката ѝ. Не е искала да страдам за нея.

Той млъкна и остави аудиторията да осмисли чутото. Можеше да им разкаже и други истории в същия дух. Толкова много истории. За собствените си преживявания — тормозът, побоите, онзи път в сиропиталището, когато бяха напъхали дълбоко в ректума му дръжка на метла с викове: „Да наебем еврейчето! Да наебем еврейчето!“ Всеки ден от детството му беше изпълнен със страх и унижение. Но той предпочиташе да не говори за това. Никога не беше говорил. Даже и с Мириам, със собствената си жена. Раните бяха прекалено живи, прекалено болезнени, по-лоши дори от изгарянията, обезобразили тялото му и превърнали кожата му в стопен восък. Затова разказваше историята на баба си, която беше близка до неговата, но не толкова близка, че да пропука бронята му и да отвори шлюзовете, сдържащи толкова болка. Толкова ужас. Понякога му се струваше, че се дави в чернотата.

Отпи вода за трети път, прокашля се и довърши речта си с клетви, че това, което се беше случило на баба му, никога повече няма да се случи на никоя друга еврейка и че ще даде всичко от себе си, за да защити своя народ и да запази Израел могъщ.

Когато свърши, публиката стана на крака като един и започна да го аплодира. Той се поклонил с неудържимо сърбяща под костюма кожа и седна. Ави се приближи и му помогна да намести стола си под масата. Равинът го потупа по ръката.

— Ти си добър човек, Барух.

Хар Цион се усмихна, но не отговори. „Добър човек ли съм?“ — зачуди се. Добро и зло, редно и нередно — те вече нямаха никакво значение. Беше останала само вярата в Господ и борбата за оцеляване.

Това беше правил цял живот. Това беше правил народът му цял живот. Той се обърна сковано и погледна седмораменния светилник на таблото зад подиума, сети се за Лейла ал Мадани, за Ал Мулатам и за всички тях, преди отново да се обърне напред и да се усмихне на фотографа, който го снимаше.

ЙЕРУСАЛИМ

В ранния следобед Ариех Бен Рои мина с очуканото си бяло беемве през Яфската порта, влезе в стария град и спря пред оборудваната с електроника желязна бариера пред полицейски участък „Давид“ — импозантна двуетажна сграда от жълто-бял йерусалимски камък, със знамената на Израел и на израелската полиция отпред и радиоантена, стърчаща от покрива като обезлистено дърво. Дежурният го позна, вдигна бариерата и му махна да влезе в тунела, който минаваше през средата на сградата и излизаше в оградения с висока стена двор. Паркира до един бял полицейски микробус „Кавазаки“. Отзад неколцина негови колеги от отряда за обезвреждане на експлозивни се занимаваха с един от роботите си и настройваха разтегаемата му ръка. Вдясно, в обиколеното със стобор и обградено от цъфнали олеандри пространство, упражняваха някакъв кон.

Чувстваше се отвратително, както обикновено. Каза си, че трябва да остави алкохола. Както обикновено. Но знаеше, че няма да го направи. Той беше единственото, което приглушаваше болката и му помагаше да забрави. Без алкохола всичко щеше да бъде... непоносимо.

Постоя малко така. Прииска му се да си е в апартамента, скрит от целия свят, сам с мислите си. Излезе от колата и бавно пое към тунела. Отвори една врата в началото му и изкачи каменните стълби до първия етаж. Кабинетът му се намирал по средата на боядисания в бяло коридор, тясна претъпкана стая с талашитени мебели, компютър на подвижна масичка в ъгъла и портретна снимка на по-младия Бен Рои на стената, запечатала момента на награждаването му с ордена за храброст. Получи го преди три години, задето беше спасил палестинско момиченце от горяща къща близо до Мауристан, рискувайки живота си, като изби входната врата, проби си път през пламъците до втория етаж и го спаси, като мина по покривите. Тогава се гордееше със себе си; сега си мислеше какъв тъпанар е бил. Трябваше да я остави да изгори. Жалко, че в къщата не бяха останали още палестинци.

В кабинета му нямаше никого, той затвори вратата, седна зад бюрото, извади манерката и отпи бавно и продължително. Течността се спусна по гърлото му и стопли гърдите и стомаха му. Отпи още веднъж и съзнанието му започна да се прояснява, а настроението му да се оправя. С третата глътка беше почти готов за деня, който предстоеше.

Вратата се отвори рязко.

— Никога ли не чукаш, Фелдман? — сопна се Бен Рои, скри манерката под бюрото и се помъчи да завие капачката.

Фелдман го видя какво прави и поклати глава.

— За бога, още няма обедно време.

Бен Рои се престори, че не го чува, и пхна манерката в джоба на джинсите си.

— Какво искаш?

— Започваме предварителните разпити на тия, дето ги прибрахме снощи. Реших, че сигурно искаш да разпиташ онзи, когото ти залови.

Фелдман се подсмихна на фразата „когото ти залови“, напомняйки на Бен Рои за безплодното преследване през долината Кедрон. Чекиджия.

— Къде е?

— В трета стая. Ще се справиш ли сам?

Бен Рои пропусна сарказма покрай ушите си, стана, взе някаква папка от бюрото и прекоси кабинета. Докато минаваше покрай Фелдман, усети ръката му на рамото си.

— Взemi се в ръце, човече. Не може да продължаваш така.

Настъпи мълчание, след което Фелдман си дръпна ръката.

— Ариех, виж, знам, че си...

— Ти всичко знаеш, Фелдман. Гледай си работата. Ясно ли ти е?

Бен Рои впери гневен поглед в колегата си, излезе от стаята и закрачи по коридора, устоявайки на неистовото желание да пийне още една щедра глътка водка. Съжаление и укори, само това получаваше напоследък. Съжаление за онова, което се беше случило, и укори за начина, по който се справяше с него. С укорите можеше да се справи, но не и със съжалението. Не и с него. То го унижаваше. Господи, защо не беше останал с нея на площада онази вечер?

Слезе по стълбите и се върна в тунела. Стаите за разпити бяха в коридора отсреща, но той зави наляво, обратно към сградата, а след това надясно към модерната остъклена пристройка на гърба ѝ. Мина през хладното и меко осветено фоайе и влезе в просторната контролна зала с двете редици монитори на стената в дъното. Всеки монитор показваше различно изображение от стария град — Западната стена, Дамаската порта, „Харам ал Шариф“, Кардото — предавано от някоя от тристата охранителни камери, монтирани на всеки уличен ъгъл. Образите се сменяха начесто, докато системата превключваше от камера на камера, а от време на време някой от мониторите ставаше оранжев и се появяваше надписът „КАМЕРАТА ПОВРЕДЕНА“.

Пред двата полукръгли контролни панела, конструирани един в друг като чифт кавички, седяха униформени полицаи. Бен Рои отиде до най-близкия пулт и потупа по рамото едрата руса млада жена пред него.

— Искам видео от снощи. Във вътрешността на Лъвската порта. От единайсет и четирийсет и пет нататък.

Момичето кимна, подвижна на един от колегите си, че излиза за малко, и заведе Бен Рои в едно странично помещение, където го настани пред компютъра, пресегна се през рамото му, щракна с мишката върху няколко икони и намери отрязъка, който му трябваше — този със залавянето на трафикантите предишната вечер.

Той седя и гледа развитието на операцията, от време на време молеше момичето да върне кадъра, да приближи някое изображение, да проследи младия палестинец, когото беше преследвал от момента, когато стигна до портата с тримата си колеги, през появата на натъпкания с дрога мерцедес, до момента, когато полицейските коли го блокираха и незабелязан от никого мъжът се промъкна през портата и излезе на „Харам ал Шариф“, а оттам през стените на стария град към мюсюлманските гробища долу, прескачащ от камък на камък надолу към улица „Офел“.

— Добре, достатъчно — каза накрая. — Може ли да получа копие?

Русото момиче изчезна и след няколко минути се върна с компактдиск в ръка. Бен Рои го пъхна в папката в ръката си, излезе от контролния център и се върна в основната сграда.

Стая за разпити номер три се намираше в подземиято, голо варосано помещение с каменен под и една бронирана крушка на тавана. Палестинецът седеше зад очукана талашитена маса. Китките му бяха оковани в белезници, лявото му око беше подпухнало и отекло. Бен Рои издърпа другия стол и седна срещу него.

— Искам адвокат — измърмори мъжът, без да вдига поглед от масата.

— Няма да ти е излишен — изръмжа детективът, отвори папката, остави диска настрана и извади изписан на машина лист — рапортът за арест, който беше написал миналата нощ. — Хани ал Хаджар Хани Джамал — каза и зачете личните данни в началото на доклада. — Ега ти тъпото име. — Остави листа. — Погледни ме.

Младежът вдигна изпълнени със страх очи и прехапа устни. В сравнение с Бен Рои изглеждаше направо дребен, като дете пред учител.

— Ще ми кажеш истината, нали, Хани? За всичко, което те питам. Истината.

Арабинът кимна едва доловимо. Беше стиснал здраво бедра, сякаш очакваше удар под масата. Бен Рои го погледа, удовлетворен от страха му. След това, без да сваля поглед от него, посегна с лявата си ръка и плъзна диска по масата.

— Това е за теб.

Мъжът го погледна объркано, уплашено.

— Всичко е записано. Всичко, което се случи миналата нощ. Всичко е записано и се признава в съда. Затова не ме лъжи, разбра ли? Не ми разправяй как случайно си минавал оттам и как не си помирисвал наркотик през целия си живот. Защото ако започнеш да ми дрънкаш глупости, ще те пребия. Направо ще те размажа.

Той се пресегна, сграбчи китките на младежа, заби пръсти в плътта им, след което го пусна и се облегна на стола.

— Започвай да говориш, жалко лайно такова.

ЛУКСОР

Когато Халифа се върна от Едфу, Махфуз вече се беше обадил на Хасани и го беше осведомил за ситуацията.

Понесе го учудващо добре. Даже по-добре, отколкото Халифа очакваше. Измърмори няколко ругатни, когато детективът влезе в кабинета му, и го изгледа накриво както обикновено, но крясъците и удрянето с юмрук по бюрото, за които Халифа се беше подготвил по обратния път, просто не се материализираха. Точно обратното, началникът бе необичайно кротък и прие отварянето на случая само с недоволно мърморене, като че ли не му беше останала нито енергия, нито воля да се съпротивлява. На Халифа му се стори, че дори видя в погледа му едва доловимо облекчение, сякаш беше свалил от плещите си товар, който никога не беше искал да поема.

— Дай да се разберем за едно нещо — каза Хасани, вперил поглед през прозореца на кабинета си. Перуката стърчеше на главата му като топка кафяв захарен памук. — Работиш сам. Имам дефицит на работна сила. Не мога да ти дам никого. Ясно?

— Да, сър.

— Премествам Сария на друг случай. Докато не свършиш с това, той ще работи в друг кабинет.

— Да, сър.

— И не желая да приказваш насам и натам из управлението. Дръж си устата затворена. Ако някой те пита, кажи, че са излезли нови доказателства и ги разследваме. Без да се впускаш в подробности.

— Да, сър.

Под прозореца шумно изтрополи една теглена от коне калече. Кочияшът подвикваше на туристите и ги подканяше да се качат да ги повози. Хасани го гледа известно време, след което се обърна и отиде на бюрото си.

— И какво смяташ да правиш? — попита.

Халифа сви рамене и дръпна бързо от клеопатрата, която държеше в ръка.

— Ще се опитам да разбера нещо повече за миналото на Янсен. Да видя дали няма нещо, което да го свързва с Шлегел. Някакъв мотив за убийството. За момента разполагаме само със съвпадения.

Хасани кимна, отвори чекмеджето на бюрото си, извади ключовете на Янсен и му ги подхвърли.

— Това ще ти трябва.

Детективът ги улови и ги прибра в джоба на самото си.

— По някое време ще се наложи да се свържа с израелците, за да разбера имат ли нещо за жената.

Хасани направи гримаса, но не каза нищо. Погледна продължително Халифа в очите, след което бавно стана от бюрото си, отиде до кантонерката в ъгъла, клетна, отключи най-долното чекмедже и извади оттам тънка червена папка. На корицата ѝ пишеше „2345/1 — Шлегел, Хана. 10.03.1990“.

— Предполагам, че всички горещи следи вече са изстинали, но пък знае ли човек.

Халифа се втренчи в папката.

— Махфуз каза, че сте я изгорили.

Хасани изръмжа.

— Не си въобразявай, че си единственият тук, който има съвест, ясно ли е?

Отново погледна детектива в очите, след което махна с ръка и го освободи.

— И искам редовни доклади по случая! — извика зад гърба му.
— Което означава редовни доклади по случая!

ЙЕРУСАЛИМ

След като обядът за набиране на средства приключи и след като изпрати Хар Цион до кабинета му в сградата на Кнесета на улица „Дерек Рупин“, Ави Щайнер взе автобус до Ромема, за да провери пощенската кутия. В автобуса непрекъснато оглеждаше подозрително останалите пътници, не толкова за потенциални атентатори самоубийци — Боже, голяма ирония щеше да е да се качил в един автобус с някой от хората на Ал Мулатам! — колкото за малко вероятната възможност някой да го следи. Възможността беше малко вероятна, минимална — цялата работа се пазеше в толкова строга тайна, че повечето замесени в нея дори не знаеха, че са замесени — но предпазливостта никога не беше излишна. Именно затова Хар Цион му имаше доверие и му беше дал прякора Ха Нешер, Орела — защото беше много внимателен и виждаше всичко. Ха Нешер, а също и Ха Нееман — Верния. Би направил всичко за Хар Цион. Всичко. Той му беше като баща.

Слезе от автобуса на края на улица „Яфа“ и отново се огледа подозрително. Изкачи хълма към сърцето на Ромема, скучно жилищно предградие от жълти блокове, разнообразявано от редки борови и кипарисови горички. Свиваше внезапно, връщаше се, уверяваше се отново и отново, че никой не го следи. Накрая се шумгна в един магазин с надпис „БАКАЛИЯ, КНИЖАРНИЦА, ПОЩЕНСКИ КУТИИ“.

Проверяваше пощата по различно време — редовните проверки означаваха рутина, а рутината пораждаше подозрение. Понякога идваше два дена след последното си посещение; друг път изчакваше да мине цяла седмица, две седмици и дори месец. Предпазливостта никога не беше излишна.

Кутиите се намираха на стената в дъното, далеч от погледа на собственичката на магазина, възрастна сефарди, която за трите години, откакто ползваше пощенската кутия, май нито веднъж не се беше помръднала от стола си зад ниския талашитен тезгях. Огледа се за последен път, извади ключа, отвори кутия номер 13 и извади от там

едно-единствено писмо, което пъкна в джоба на сакото. Заклучи кутията и излезе от магазина. Беше престоял вътре не повече от минута.

На улицата направи няколко зигзага, след което отвори писмото. В него имаше лист хартия, на който с главни печатни букви бяха изписани име и адрес. Той ги запамети, накъса писмото на парченца, разбърка ги в ръката си и ги изхвърли в четири различни кофи за боклук. Върна се на улица „Яфа“ и се прибра в града с автобуса, доволен, че това, което правеше, в крайна сметка беше за благо на народа и страната му.

ЙЕРУСАЛИМ

В пет следобед Том Робъртс продължаваше да стои зад бюрото в кабинета на Лейла, заобиколен от издраскани листове хартия. Беше толкова далеч от разшифроването на неразбираемия документ, колкото и преди шест часа, когато го видя за пръв път.

След като излязоха от хотела на Американската колония, двамата с Лейла бяха дошли в апартамента ѝ, тя беше направила кафе и му беше дала ксерокопието, което беше разкачила от писмото (като повечето журналисти беше превърнала в правило да не разкрива повече информация, отколкото е необходимо).

— И нямаш представа откъде е, така ли? — беше попитал той, мачкайки разсеяно вратовръзката си.

— Никаква. Някой ми го прати по пощата. Знам толкова, колкото и ти.

Робъртс беше повъртял листа в ръце, беше огледал белия му гръб, беше го повъртял отново, присвил очи зад очилата. С другата си ръка беше почесвал екземата на врата си, точно над яката на ризата.

— Е, като липсва оригиналът, човек не може да е напълно сигурен, но ми се струва, че е от средновековието — ранното средновековие, ако палеографията е от някаква полза.

Забеляза скептичното изражение на Лейла.

— Изучавах този период за докторската си степен. Придобиваш усещане за тези неща — обясни той.

Тя се усмихна.

— Не съм знаела, че си доктор Робъртс.

— Не се хваля с тази работа. Раннолатинската средновековна юриспруденция е доста скучна тема за разговор.

Тя се беше засмяла, погледите им се бяха срещнали за миг и той притеснено беше отклонил своя.

— Както и да е, ако предположим, че е от ранното средновековие, разшифроването му не би трябвало да ни затрудни. По това време шифроването е било доста първобитно. Не е имало нито машини „Енигма“, нито нищо. Дай да видим какво мога да направя.

Лейла го беше настанила зад бюрото в кабинета си, той си беше свалил сакото, беше си разхлабил вратовръзката и се беше заел за работа. Започна с преписването на буквите на отделен лист хартия, за да ги вижда ясно.

— Не знаем на какъв език е, въпреки че щом е от средновековието, най-вероятно е на латински или на гръцки. Това засега ще го оставим настрана и ще се съсредоточим върху алгоритъма.

Тя вдигна въпросително вежди.

— А именно?

— В основни линии това е методът, използван за шифроване на писма. Както ти казах, средновековното шифроване е било доста елементарно. Или поне така е било в Европа. Арабите са били много по-напред, както и в доста други неща по онова време. Както и да е, много е вероятно алгоритъмът да е прост — или чрез заместване, или чрез транспозиция.

Лейла отново беше вдигнала вежди.

— Говори на английски, Том...

— Извинявай — усмихна се той. — Един от пороците ми — винаги смятам, че хората се интересуват от същите неща като мен. В основни линии шифърът чрез заместване означава да генерираш нова азбука, като заместваш буквите от съществуващата азбука с други букви или символи.

Той написа азбуката на лист хартия, а под нея втора азбука, в която всички букви бяха изместени с една позиция надясно, така че под А застана Я, под Б — А, под В — Б и така нататък.

— След това преписваш първоначалното съобщение, или нешифрвания текст, като заместваш всяка буква с еквивалентната ѝ буква от новата азбука. Така например КОТКА ще стане ЛПУЛБ. А ЛЕЙЛА ще стане МЖКМБ. Транспозицията пък означава да препоредиш буквите в нешифрвания текст според някаква предварително зададена система, като по този начин генерираш огромна анаграма. Успях ли да ти обясня?

— Донякъде. Макар и да не схванах много.

— За момента донякъде е напълно достатъчно. — Той остави текста пред себе си, втренчи се в него и почука с молива по очилата си. — Трябва да открием алгоритъма, а след това и ключа, или точната

формула, чрез която е бил генериран шифрваният текст. Възможно е да става въпрос за елементарно цезарово преместване, но може и да е нещо по-сложно, а в такъв случай ще трябва да прибегнем до честотен анализ.

Този път Лейла не си даде труда да го попита какво е това. Просто тръсна развеселено глава, потупа го по рамото, остави го в кабинета и отиде в кухнята да приготви обяд от пълнени пиперки, сирене и салата. Обядваха след час. Робъртс още не беше постигнал напредък.

— Абсолютно съм сигурен, че е обикновено моноазбучно заместване, а не транспозиция. — Том Робъртс си свали очилата и разтри очи. — За съжаление още не мога да открия ключа. Малко по-сложно е, отколкото си мислех.

Разговаряха за работата му в консулството, за нейната работа, за ситуацията в Близкия изток — нищо задълбочено, просто разговор. По някое време той я попита за снимката на баща ѝ над бюрото, но тя побърза да отклони разговора. Не искаше да разкрива нещо за себе си и да навлиза в лични подробности. След четирийсет минути той се върна зад бюрото и отново започна борбата с мистериозния код.

А сега бяха изминали още четири часа, камбаните на стария град току-що бяха отброили пет следобед, и той още не го беше разгадал. Въздъхна дълбоко, облегна се на стола и склочи ръце зад врата си. Бюрото беше затрупано от изписани листове хартия.

— Ама че работа! — измърмори и поклати глава.

Лейла, която беше прекарала по-голямата част от следобедна на дивана с една статия за конференцията на палестинските донори в Лимасол, на която беше присъствала, дойде и застана до него.

— Зарежи го, Том. Не е толкова важно.

— Просто не разбирам — оплака се той, свали очилата си и излъска стъклата с крайчеца на вратовръзката си. — Шифрите от този период винаги са като детска играчка.

— Да не би изобщо да не е моноазбучен? — пошегува се тя, без изобщо да разбира терминологията. Просто се опитваше да го развесели.

Той не каза нищо, само довърши лъскането на очилата си. След това взе листа с преписания текст, протегна го пред себе си и се

втренчи в него. Лявото му коляно подскачаше нагоре-надолу под бюрото.

— Трябва да е нещо просто — измърмори под нос. — Знам, че е нещо просто. Само дете не го виждам. Просто не го виждам.

Остави листа, наведе се, взе купчина други листове и ги прерови, почуквайки с гумата на молива си по подлакътника на стола. Един лист задържа вниманието му почти цяла минута, очите му пробягваха от горе до долу по изписаните с произволни букви редове. Остави го, но след малко го взе отново и се вгледа по-внимателно отпреди. Почукването на молива постепенно забави ритъма си и спря, както и подскачането на коляното му. Той отдалечи листа от очите си, прехапа долната си устна, остави го внимателно на масата, взе чист лист от купчината на пода и започна да пише — отначало бавно, а след това все по-бързо, погледът му се стрелкаше от единия лист към другия. След трийсет секунди се разсмя.

— Какво става? — попита Лейла.

— Лейла ал Мадани, ти си гений.

Тя се надвеси над рамото му и се опита да прочете написаното.

— Разгада ли го?

— Не аз, ти го разгада. Права си. Не беше заместване. По-точно не беше само заместване. Този, който го е шифровал, е използвал и транспозиция, и заместване. Сама по себе си всяка от двете системи е елементарна. Но използвани заедно усложняват малко нещата. Особено когато оригиналният текст е на средновековен латински, както подозирах.

Докато говореше, продължаваше да пише. След това се облегна и й подаде написаното.

G. esclarmondae suae sorori sd

temporis tam paucum est ut mea inventio huius magnae rei post maris transitum sit narranda. nunc satis est dicere per fortunam solam earn esse inventam; nee umquam inventa esset nisi nostri labores latebram caecam illuminavissent. quam ad te mitto ut in C. tuta restet. hie autem tanta est stultitia et fatuitas ut necessario peritura sit; quod grave damnum esset, nam res

est antiquissima ac potentissima ac gratissima. ante finem anni
iherusalem exhibo. cura ut ualeas. Frater tuus.

GR

— Първо са кодирани текста с прост цезаров шифър — обясни
Том.

Грабна друг чист лист и както преди написа азбуката, като
изпусна буквите J и W (нямало ги в азбуката от ранното
средновековие, така обясни). Под нея написа същата азбука, но
изместена с по пет букви надясно.

— Това е било първото му ниво на шифроване — предполагам,
че е бил „той“. Така първите две думи стават от „G. esclarmondae“ на
„b znxfumgihyuz“.

Беше развълнуван, доволен от себе си, като учен, обясняващ
интересно откритие.

— След това обаче е транспозиционирал първите и вторите
букви на кодирания текст и точно това ме обърка, както и третата и
четвъртата, и петата и шестата, и така нататък, и така нататък, до края
на текста. Затова *b* е заместено със *z*, *n* с *x*, *f* с *u* и т.н. Съвсем
елементарна транспозиция, но ако работиш с презумпцията, че е
използвано само заместване, нещата доста се объркват. Чак като ми
каза, че може да не са използвали заместване, си помислих, че сигурно
пропускам нещо.

Той я погледна усмихнато. Вълнението му беше заразно и тя се
наведе и го целуна по бузата.

— О, радостите на дешифрирането! — засмя се той.

— И какво означава? — попита Лейла и взе листа с
дешифрирания текст. — Или преводът не е част от сделката?

Робъртс се намръщи шеговито.

— Е, обикновено взимам отгоре за този вид услуга. Но след като
е за тебе...

Лейла се разсмя и му върна листа.

— Хайде, доктор Робъртс, довърши си работата.

Той взе листа.

— Бих казал, че средновековният ми латински е малко ръждясал.
От доста време не съм го ползвал.

— Уверявам те, че е много по-добър от моя. Хайде.

Том се облегна, намести си очилата и започна да превежда, бавно, със запъване и замисляне на непознатите думи, с чести забележки от рода на „Мисля, че това означава“ и „Тук леко перифразирам“, и „Може да греша“. Лейла взе чист лист хартия, приведе се на бюрото до него и започна да записва.

— „Г. до сестра му Есклармонда, поздрави“ — диктуваше той. — „S. D.“ означава „salutem dicit“ — „казва здравей“. „Времето е кратко, затова разказът как това велико нещо се озова при мен, ще изчака завръщането ми през морето. Достатъчно е да кажа, че бе намерено съвсем случайно и можеше изобщо да не бъде намерено, ако не беше станало така, че работата ни да открие тайното му скривалище. Сега ти го изпращам със знанието, че ще бъде в безопасност в К. Тук царят такова невежество и тъпота, че със сигурност, ще бъде унищожено, което би било скръбна загуба, защото то е древно, с велика сила и красота. Трябва да напусна Йерусалим преди края на годината. Надявам се и се моля да си в добро здраве. Твой брат, ГР“

Лейла записа превода, седна на края на бюрото и го прочете. Беше очаквала от документа всичко друго, но не и това. Звучеше ѝ като някаква гатанка.

— Да имаш някаква представа какво означава? — попита.

Робъртс взе листа от ръката ѝ и го огледа. Настъпи продължително мълчание.

— Определено е необичайно — каза накрая. — Ако се съди по фразите „Йерусалим“ и „през морето“, бих казал, че е писано през периода на кръстоносните походи. Но това е само предположение, така че можеш да не ме цитираш.

— И това кога точно е било? Историята на кръстоносните походи не е най-силният ми предмет.

— Нито пък на мен — отвърна той и се почеса по врата. — Я да видим. Първият кръстоносен поход завоюва Йерусалим от сарацините през 1099-а. След това се основава кръстоносна държава в Светата земя, която просъществува... май беше в следващите двеста години, до края на тринайсети век, въпреки че самият Йерусалим е завзет отново от Саладин през... — той се замисли за момент — май беше през 1187-а. Да, през 1187-а. След Роговете на Хатин. Значи писмото трябва да е

написано преди това. Някъде между 1099-а и 1187-а, така мисля. Но, както вече ти казах, възможно е да ти говоря пълни глупости.

Той остави превода, свали си очилата и отново започна да ги лъска.

— Между другото, кралството на кръстоносците се е наричало Утремер, което означава „през морето“ — добави.

Лейла се загледа в текста.

— Значи, според теб този, който го е писал, е кръстоносец.

— Е, не някой от редовите кръстоносци, това е сигурно. Повечето от тях са били неграмотни. Фактът, че този ГР е знаел латински и е бил достатъчно образован да шифрова писмото си, предполага, че е бил или благородник, или свещеник.

Той си вдигна очилата, огледа ги и си ги сложи.

— Есклармонда е средновековно френско име, разпространено, доколкото ми е известно, само в областта Лангедок, затова е много вероятно ГР също да е от тази част на страната. Но кой е и какво е това древно нещо, което е намерил, нямам представа. Но е любопитно. Доста любопитно.

— А това К какво е? — попита Лейла и посочи главната буква в текста.

— Вероятно съкращение на име на място, но... — Том сви рамене.

— И е истинско, така ли? Не фалшификат?

Той отново сви рамене.

— Не знам, Лейла. Без оригинала никой не може да каже. Но дори да го имахме, това е извън компетентността ми. По-добре попитай някой специалист. Палеограф или нещо такова. — Робъртс се усмихна извинително. — Струва ми се, че ползата от мен започва да се изчерпва.

— В никакъв случай — възрази тя и го стисна за рамото. — Страхотен си.

Разчистиха изписаните листове, хвърлиха ги в кошчето и отидоха в хола. Лейла се зачуди дали да не му предложи питие, но размисли. Той очевидно усети сдържаността ѝ, защото заяви, че било време да си ходи.

— Не знам как да ти се отблагодаря, Том — каза тя и отвори входната врата. — Страшно ми помогна.

— Удоволствието беше мое — усмихна се той. — Честно. Интересно предизвикателство. И обядът беше превъзходен. — Робъртс излезе на площадката. — Лейла, виж, казах ти, че не искам да те ангажирам, и наистина си го мислех, но се чудех дали... Не искам да бъда нахален, но би ли...

Беше се притеснил и заекваше. Тя пристъпи към него и го целуна по бузата.

— Би ми било приятно да излезем на вечеря. Може ли аз да ти се обадя?

Той грейна.

— Разбира се. Чудесно. Значи, ще чакам да ми се обадиш.

Потегли окрилен надолу по стълбите, а тя затвори вратата и се облегна от вътрешната ѝ страна. Излъга го, разбира се. Нямаше никакво намерение да му се обажда. Поне не в близкото бъдеще. В момента искаше само да разбере нещо повече за мистериозното писмо.

— Кой си ти, ГР? — измърмори на себе си и сведе поглед към листа в ръката си, вече напълно забравила за Том Робъртс. — Кой си, дяволите те взели? Какво си намерил? И кой те изпрати при мен?

ЙЕРУСАЛИМ

След края на работния ден Бен Рои се прибра у дома в скучната си самотна гарсонiera в Ромема. Изкъпа се, наплиска се с малко одеколон и отиде пеша до сестра си Чава на шабат вечеря.

Вечерта беше хладна и ясна, с прозрачно синьо небе и лек северен бриз, неестествено тиха и неподвижна, с безлюдни улици, заради спазването на шабата. Мина покрай група хареди евреи, които бързаха да се приберат у дома от синагогата, плитките от бакенбардите им подскачаха като пружини, видя няколко войници жени, седнали под навеса на автобусната спирка Егед, които се смееха и пушеха, сложили автоматите си М16 на стройните си обути в бежови униформи крака. Иначе из града нямаше жива душа. Харесваше му такъв — чист, пуст, безмълвен. Имаше нещо чисто в него, неопетнено, сякаш всичко станало преди беше изметено и беше останал един нов град, едно ново начало. Щеше му се да е все така.

Блокът на Чава се намираще в стария град, на „Ха Маалот“, хубава широка улица в сърцето на западен Йерусалим. Стигна до жълтата каменна сграда, отпи глътка водка от манерката и натисна бутона на домофона до стъклената врата. След малко от микрофона се чу гласът на племенника му Чаим.

— Вуйчо Ариех, ти ли си?

— Не — отвърна с американски акцент. — Спайдърмен е.

Настъпи мълчание, докато малкият осмисли шегата, след което избухна в смях.

— Не е Спайдърмен. Вуйчо Ариех е! Влизай бързо!

Домофонът изжужа шумно и вратата се отвори. Бен Рои влезе във фойето, усмихна се и взе асансьора до четвъртия етаж. Извади от джоба ментов бонбон и го лапна, за да прикрие миризмата на алкохол.

Беше му приятно да идва на шабат вечеря у сестра си. Беше едно от малкото социални събития, с които се справяше напоследък — само той, Чава, съпругът й Шимон и двете им деца Чаим и Езер. Религиозният елемент вече не означаваше почти нищо за него. От смъртта на Галия насам вярата, заемала някога централно място в

съществуването му, сякаш се беше разпаднала до такава степен, че вече почти година не беше стъпвал в шул и за пръв път в живота си беше пропуснал даже върховните свещени дни на Пасхата — Рош Хашанах и Йом Кипур.

Не, не религията превръщаше тези петъчни вечери в обичани събития, даже не толкова фактът, че се събира със семейството си, със собствената си кръв и плът, въпреки че това беше наистина важно. По-скоро беше простичкото удоволствие да общува с щастливи хора, които се смееха и за които светът беше изпълнен със светлина и надежда, а не с бушуваща болка и объркване, какъвто беше за него. Бяха толкова доволни като семейство, толкова топли, толкова близки. Общуването с тях му помагаше не да забрави, но поне да си спомня по-малко.

Вратата на асансьора се отвори и той излезе на площадката. Четиригодишният Чаим и по-големият Езер изскочиха от вратата и се хвърлиха към него.

— Днес хвана ли убийци, вуйчо Ариех?

— Пистолетът ти с тебе ли е?

— Ще ни заведеш ли другата седмица на плаж?

— На зоологическата градина! На зоологическата градина!

Той взе двете момчета на ръце, отнесе ги в апартамента и затвори вратата с крак. Зет му Шимон, нисък и набит мъж с къдрава като на негър коса — направо да не повярваш, че беше от специалните войски излезе от кухнята с престилка на кръста. Иззад гърба му се разнесе аромат на печено пиле.

— Как си, шурей? — каза и тупна Бен Рои по рамото.

Бен Рои кимна и пусна децата на пода. Те се затичаха към стаята си с шумен смях.

— Ще пиеш ли нещо? — попита Шимон.

— Върховният равин фрум ли е? — изръмжа Бен Рои. — Чава къде е?

— Занимава се със свещите. Със Сара.

Детективът се намръщи. Не беше очаквал да има други хора.

— Нейна приятелка. Нямала какво да прави тази вечер и затова я поканила — обясни Шимон. Той снижи глас и огледа коридора. — Изглежда доста добре. И не е омъжена!

Намигна и изчезна в кухнята, за да донесе пиенето. Бен Рои пое по коридора към хола и пътьом надникна в трапезарията. Сестра му, висока жена с широк ханш и къса коса се беше навела над масата и благославяше свещите. До нея беше седнала друга жена, по-дребна, стройна, с червеникава, дълга почти до кръста коса, носеше памучни панталони, сандали и бяла риза. Тя вдигна глава, видя го и се усмихна. Бен Рои я погледа и без да отвърне на усмивката ѝ, продължи към хола. Гласът на сестра му, рецитирац традиционната шабат благословия, го настигна.

— Барух ата Адонай, елоину мелех хаолам, ашер кид'шану б'миц'вотав в цивану лхадлич нер шел Шабат.

Шимон дойде и му подаде голямо уиски. Жените влязоха след малко. Чава се приближи и го прегърна.

— Много ти е хубав одеколонът — каза и го целуна по бузата. — Това е Сара.

Отдръпна се и посочи приятелката си, която се усмихна и протегна ръка.

— Чава много ми е разказвала за вас.

Бен Рои пое ръката и измърмори някакъв поздрав, без да си дава труда да любезничи. Присъствието на тази жена не му беше приятно. Обичаше да са си само петимата, като семейство, без външни хора. А сега, с тази непозната интимността на вечерта някак беше омърсена, развалена, преди още да е започнала. Прииска му се да не беше идвал.

— Не му обръщай внимание — пошегува се сестра му. — Той е супер сабра. Изчакай да си изяде десерта и ще видиш каква душичка ще стане.

Младата жена се усмихна, но не каза нищо. Бен Рои пресуши уискито си на две големи глътки.

В следващите няколко минути си разменяха любезности, след което Чава се извини и отиде в кухнята, за да нагледа вечерята. Бен Рои я последва под претекста да си напълни чашата.

— Какво ще кажеш? — попита го тя, като останаха сами.

— Какво да кажа?

— За Сара, глупчо. Много е хубава, нали?

Бен Рои сви рамене и си наля уиски от шишето на плота.

— Не съм забелязал.

— Браво — засмя се сестра му и отвори фурната, за да провери голямото пиле вътре.

Бен Рои се приближи до никаква тенджера, вдигна капака и подуши готвещото се ястие. Пилешка кнейдлах. Любимата му.

— Много свестен човек — продължи Чава и мушна пилето. — Забавна. Интелигентна. Мила. И неомъжена.

— Шимон вече ми каза. — Бен Рои гребна с лъжица от супата и я изсърба.

Чава го плесна по ръката и върна капака на мястото му.

— Знам какво си мислиш, Ариех. Че се опитвам да ти намеря приятелка...

— За малко да успееш, да му еба майката.

— Кутията зедака! Знаеш, че в тази къща не се псува.

Бен Рои изръмжа някакво извинение, бръкна в джоба си, извади монета от пет шекела и я пусна в кутията за благотворителност на перваза на прозореца.

— Изобщо не се опитвам да ти намеря приятелка — поде Чава. — Просто си помислих...

— Какво? Че е време да започна да се еба с някоя ли? — Прехапа устни, бръкна за още една монета, този път от десет шекела, и я пусна в кутията. — Извинявай.

Чава се усмихна, пристъпи към брат си и го прегърна.

— Хайде, Ари. Моля те. Усмихни се малко. Много ми е зле, като те гледам така. На всички ни е зле. Толкова си нещастен. Толкова... измъчен. Галия не би го желала. Сигурна съм. Би искала отново да живееш. Да си щастлив.

Бен Рои изчака малко и я отмести от себе си, след което отпи поредната щедра глътка уиски.

— Остави ме на мира, Чава. Трябва ми време, това е.

— Не можеш да жалиш за нея вечно, Ариех. Трябва да продължиш. Много добре го знаеш.

Той изгълта остатъка от уискито и нещо у него се втвърди.

— Ще жая за нея колкото си ща, Чава. И не му влиза на никого в шибаната работа, освен на мен.

Този път нито се извини, нито пусна монета в кутията. Напълни си отново чашата и понечи да излезе от кухнята. Сестра му го хвана за ръката.

— Опитай се поне да се държиш любезно, Ариех. Ако обичаш. Поне направи опит.

Той погледна насълзените ѝ молещи очи, кимна и излезе от кухнята.

Двайсет минути по-късно седнаха в трапезарията. Мъжете и момчетата си сложиха ярмулки и Шимон каза кидуша над чаша вино. Всички поред отпиха и започнаха да се хранят. Езер и Чаим настояха да седнат от двете страни на Бен Рои.

— Ти си арестуван, вуйчо Ариех — обясни Езер. — А ние ще те пазим.

След няколко питиета настроението на Бен Рои малко се беше разведрило.

— Добре. Но да знаете, че ако сте добри пазачи, през цялото време не трябва да сваляте поглед от мен. През цялото. Което означава, че няма да можете да вечеряте, защото ще се разсейвате.

Момчетата приеха предизвикателството, подгънаха крака на столовете си и впериха погледи в него. Издържаха до супата и им стана скучно. Шимон кимна на Бен Рои, който се изправи и отиде да вземе бутилка вино от барчето.

— Ама че сте пазачи, няма що — усмихна се Сара. — Вуйчо ви току-що избяга. А вие даже не го видяхте.

— Не е избягал — възрази Езер и сръбна малко супа. — Има и други пазачи, ама те са невидими.

Всички се разсмяха. Погледите на Бен Рои и на Сара се срещнаха за миг и отново се отклониха. Той седна на масата с отворената бутилка.

— С какво се занимаваш? — попита, докато наливаше виното.

— Учителка е — обади се Чава.

— Тя да не е няма? — изсумтя Шимон. — Остави я да отговаря за себе си.

— Извинявай — каза Чава. — Хайде Сара, разкажи му с какво се занимаваш.

Младата жена сви рамене.

— Учителка съм.

Бен Рои не можа да си сдържи усмивката.

— Къде?

— В Силуан.

— В Силуан ли?

— В едно специално училище. Експериментално.

Бен Рои въпросително вдигна вежди.

— Учим заедно еврейчета и палестинчета, в едно и също училище — обясни тя. — Опитваме се да ги приобщим. Да разрушим бариерите.

Бен Рои я изгледа, сведе поглед и усмивката му изгасна. Шимон си взе парче халах и обърса с него празната си купа.

— Получихте ли онова финансиране? — попита.

Сара поклати глава.

— За заселниците винаги има пари, ама за училищата... в момента не можем да си позволим да купим даже книжки за оцветяване и химикалки.

Бен Рои ръчкаше с лъжицата една кнедла в купата си.

— Не виждам смисъл — измърмори.

— Да се оцветяват книжки ли?

— Да се приобщават арабските и израелските деца.

Тя го изгледа с пламнал поглед.

— Значи смяташ, че не си струва?

Бен Рои пренебрежително махна с лъжицата си.

— Различни светове, различни ценности. Няма смисъл да се мисли за взаимно разбирателство. Наивно е.

— Всъщност, постигаме доста голям успех — възрази тя. — Децата си играят заедно, разказват си разни неща, сприятеляват се. Учудващо е колко отворени са.

— След няколко години ще си прерязват едни на други гърлата. Това е положението. Няма смисъл да се правим, че е различно.

За момент му се стори, че ще започне да спори с него. Но тя просто се усмихна и леко сви рамене.

— Така или иначе смятаме да опитаме. Не се знае, може да е за добро. По-добре е, отколкото да ги насъскваме да се мразят, това поне е сигурно.

Настъпи неловко мълчание, което Чаим наруши с разказа си как намерили плъх в тоалетните на кварталния басейн и как пазачът го убил с метла.

— Браво на него — каза Бен Рои, дояде супата си и погледна насреща към Сара. — Това е единственият начин да се справиш с

вредителите. Да изстребиш копелетата.

До края на вечерята не каза почти нищо. Останалите разговаряха помежду си, основно — и неизбежно — за ха-матцав, настоящата политическа ситуация. След като се нахраниха, изпияха няколко земирот, Бен Рои припяваше фалшиво. После се оттеглиха в дневната на кафе. В десет часа каза, че е време да си ходи.

— И аз — изправи се Сара. — Прекрасна вечер, Чава. Много ти благодаря.

Двамата се сбогуваха, Бен Рои се подразни, че не може да си тръгне сам, и влязоха в асансьора в неловко мълчание. Излязоха на улицата и той попита Сара в коя посока е.

— Натам — посочи тя. А ти?

И той беше натам.

— В другата посока — измърмори.

Отново настъпи неловко мълчание.

— Е, добре — каза тя накрая. — Радвам се, че се запознахме.

Усмихна се и протегна ръка. Той я погледна, кимна, обърна се и пое в обратната посока. След няколко метра тя подвикна зад гърба му.

— Съжалявам за това, което ти се е случило, Ариех. Чава ми разказа. Ужасно съжалявам. Сигурно е ужасно.

Той забави крачка.

„Изобщо не съжаляваш, да ти еба майката — искаше да извика след нея. — Ти си шибана араболубка. Те убиха единствената жена, която съм обичал, а сега ти си играеш на игрички с децата им. Тъпа, безпросветна, шибана зонах. Курва.“

Не каза нищо, само вдигна леко ръка за довиждане, ускори крачка, стигна до края на улицата и изчезна зад ъгъла с „Ха Мелек Джордж“.

По-късно, много по-късно, след като в продължение на три часа се беше наливал сам с алкохол в „Чампс Пъб“ на улица „Яфа“, Бен Рои се прибра залитащ в апартамента си, пусна докрай един диск на Шломо Арци и се свлече на дивана напълно замаян.

В бара беше срещнал една проститутка, млада, руса, рускиня, със силно гримирани очи и прозрачни избодени ръце на закоравяла наркоманка. Зачуди се дали да не я доведе тук и да отприщи част от

яростта и самотата си в секс, но размисли. Освен това беше пиян, нямаше да може да го вдигне и накрая щеше да се презира още повече от сега, ако подобно нещо изобщо беше възможно. Проститутката му се беше лепнала, но той ѝ беше казал да се разкара и беше продължил да пие сам, вперил поглед в собственото си отражение в огледалата зад бара. Цепнатината между две огледала разполовяваше едрото му мечешко лице и изглеждаше сякаш някой го е разсякъл и раздалечил двете части, оставяйки дебела черна черта точно по средата.

Отпусна се на дивана и затвори очи, но му се доповръща и затова ги отвори почти веднага. Погледът му се залута из стаята и се опита да намери нещо, върху което да се съсредоточи. Загледа се в уредбата, после в една пукнатина на тавана, в кримка на Батя Гур, преди накрая да се спре на редицата снимки в рамки на шкафа отсреща. Пое си дълбоко дъх и започна да оглежда изображенията едно след друго, за да му стане по-добре, все едно очите му бяха ръце, а снимките стабилен железен парапет, който да го държи изправен: двамата със сестра му, увиснали с главите надолу от кайсията в семейната им ферма; прадядо му, старият Езекил Бен Рои, корав брадат руснак, емигрирал в управляваната от Османската империя Палестина през 1882-ра, направил Бен Рои една от най-отдавна заселилите се еврейски фамилии в региона; той на дипломирането си в полицейското училище; той и Ал Пачино, чийто филм „Серпико“ го беше вдъхновил да стане полицай. И, разбира се, точно в края на редицата, най-голямата снимка, на тях двамата с Галия, усмихващи се на камерата, застанали с гръб към сребристата покривка на Тивериадското езеро, в Гинозар, в нощта на трийсетия му рожден ден, когато тя му беше подарила сребристата манерка и медальона със светилника, който и в момента носеше на врата си.

Загледа се в снимката, пръстите му безпомощно опипваха медальона, след това стана с усилие и прекоси стаята. Над леглото му с тиксо беше залепена увеличена три пъти на ксерокс статия, върху която с дебел червен флумастер беше оградил определени думи и фрази — „Йерихон“ и „пустинята край Мъртво море“; „Манио“; „висок, строен мъж“; „прекалено усъвършенстван за ренегатската палестинска общност. Движещата сила трябва да е външна.“ Подпря се с ръце на стената от двете страни на статията, огледа я и я изчете от край до край, за хиляден път през тази година, преди накрая да се

стовари по гръб на леглото, където остана загледан във флакона с одеколон на нощното си шкафче.

— Повръща ми се — измърмори пиянски. — Повръща ми се от тебе.

Затвори очи, заспа и захърка тежко, сгънал дясната си длан пред гърдите, все едно стискаше шнура на парашут.

ЙЕРУСАЛИМ

Сънува същото като всяка нощ. Неизменно. Намираше се в подземна килия, много малка и тясна, непрогледно тъмна, с влажен и плесенясал под и мокри стени от бетон. Вътре имаше и още нещо, не знаеше какво — змия, или може би плъх, или пък голям скорпион. Нещо опасно, зло. Беше гола, беше свила немощното си тяло в единия ъгъл на килията и се опитваше да избегне нещото, ужасена, че може да се допре до него и то да я ухапе или ужили. Докато се свиваше, чу далечния грохот на някаква машинария, сякаш огромни метални колела се завъртяха бавно и стените започнаха да се приближават и да скъсяват разстоянието между нея и нещото. Тя се разпищя, викаше татко си, крещеше, че не е предателка, че е добра палестинка. Стените продължаваха да се приближават, някак разтвориха краката ѝ и изложиха на показ срамните ѝ части. Усети как съществото се провря между бедрата ѝ, пропълзя по кожата ѝ, повъртя се и уверено продължи нагоре. Опита се да не помръдва, да не диша, но ѝ беше толкова гадно, че трепна, при което то се втурна в слабините ѝ, хапещо, режещо и болящо, разкъсващо я, пробиващо си път през нея.

— Не! — изпищя и се събуди, размахала трескаво ръце и крака. — Моля те, Господи, недей!

Конвулсиите ѝ продължиха още няколко секунди. Свлече се трепереща на леглото със звънтящи уши. Дишането ѝ постепенно се успокои и тялото ѝ се отпусна, но звъненето в ушите не изчезваше. Докато съзнанието ѝ се проясняваше, осъзна, че звъни телефонът. Погледна светещия циферблат на часовника си — 1:30 през нощта, — стана от леглото, разтри очи и отиде в кабинета, за да вдигне.

— Лейла?

Том Робъртс.

— Един и половина през нощта е — раздразнено отговори тя.

— Какво? О, Господи! Ужасно съжалявам. Нямах представа, че е толкова късно. Просто исках да ти кажа... Няма значение, няма значение. Ще ти звънна утре.

Гласът му беше развълнуван. Въодушевен.

— Какво си искал да ми кажеш?

— Няма значение. Ще ти звънна утре.

— Вече ме събуди, Том. Какво искаш?

Още не се беше отърсила от кошмара и интонацията ѝ беше рязка и изпълнена с подозрение. Имаше отвратителното предчувствие, че ще ѝ каже нещо притесняващо, като например, че е влюбен в нея, или нещо подобно.

— Днес като си тръгнах от вас, много мислих...

О, Господи, изстена наум тя.

— И реших, че може би имам представа кой е ГР.

Отне ѝ секунда да осъзнае какво ѝ говори, след което сънливостта ѝ изчезна без остатък. Наведе се, светна лампата на бюрото и затърси лист и химикалка.

— Казвай.

— Не знам защо не се сетих веднага, особено с този Йерусалим и тайните скривалища. Удивително съвпадение. Както и да е, мисля, че може да е Уилям дьо Релинкур.

Тя се намръщи и ръката ѝ с химикалката застина над листа.

— Том, инициалите са ГР, не УР.

— Знам. Сигурно затова не се сетих веднага. Работата е там, че в средновековния латински името Уилям се произнася като Гуилелмус, с Г.

Тя го записа и го подчерта.

— Кой е този?

— Ами, именно това е удивителното. Поне доколкото си спомням — макар че, както ти казах днес следобед, този период ми е малко мътен, — това е човекът, построил Църквата на Божи гроб. Или по-скоро я е построил наново. Първоначалната църква е била византийска, така ми се струва. А дали не беше римска? Не помня. Както и да е, няма значение. Работата е в това, че в епохата на кръстоносните походи църквата е била построена наново изцяло и когато са копали под основите, този Уилям дьо Релинкур сигурно е намерил някакво удивително съкровище.

Лейла настръхна.

— Какво съкровище?

— Не знам. Май никой не знае. Историята е записана в една от хрониките на кръстоносците. Май беше на Уилям Тирски, не съм

сигурен, може и да бъркам. Просто ми се стори невероятно съвпадение. Двама души с едни и същи инициали, по едно и също време в Йерусалим да са намерили един и същ загадъчен предмет. Изключително.

Лейла нахвърля няколко бележки, взе превода, който бяха направили следобеда и се зачете.

— Лейла?

— Да, на телефона съм. Просто четях писмото.

Тя го дочете, остави листа и прокара ръка през късата си коса.

— Нещо не мога да схвана, Том. Ако ставаше въпрос за политика, имам бележник, пълен с телефони, но средновековна история... Не знам абсолютно нищо. Никога не ми е била интересна.

Настъпи мълчание.

— Ако искаш, можем...

Знаеше какво ще каже и го прекъсна веднага.

— Предпочитам сама да проучвам. Съжалявам, просто това ми е начинът на работа. Нищо лично.

Гласът ѝ беше хладен и официален. При други обстоятелства щеше да се извини — в крайна сметка ѝ беше направил доста голяма услуга, — но тази нощ не беше в настроение.

— Разбира се, разбира се — измърмори той, стреснат от резкия ѝ тон. — Напълно те разбирам. И аз съм така.

— Просто ми трябва някаква нишка, Том. Някой, който да разбира от темата. Можеш ли да ми помогнеш?

Чуваше дишането му от другия край на линията.

— Моля те? — добави.

Продължително мълчание.

— Има един човек в Църквата на Божи гроб — каза накрая, малко обидено. — Един православен свещеник, грък. Отец Сергии, май така се казваше. Едър, дебел мъж. Знае всичко за историята на църквата. Писал е книги за нея. Може да ти бъде полезен.

Тя си записа името.

— Благодаря ти, Том. Задължена съм ти.

Долови, че очаква нещо повече от нея. Че очаква някаква мила дума, някакво окуражаване. Но не беше в настроение. Уилям дьо Релинкур — само за това беше способна да мисли в момента.

— Благодаря ти — повтори. — Ще ти се обадя.

Затвори телефона, поседя, загледана в написаното на листа име, включи лаптопа си в телефонната линия, влезе в „Гугъл“ и започна да търси.

ЛУКСОР

Утринната омара все още се стелеше над банановите плантации, когато Халифа пристигна във вилата на Янсен в Карнак, отключи градинската порта и пое по пътеката от чакъл към едноетажната сграда с дървената ѝ врата и затворените с кепенци прозорци.

Предишния следобед и вечерта беше работил по досието на Шлегел, беше си водил бележки, беше проследил отново случая. Както подозираше Хасани, ползата от досието беше почти никаква. Беше му припомнило някои забравени подробности — снимките на трупа на Шлегел, показанията на свидетелите, които я бяха видели преди смъртта ѝ, копия от кореспонденцията с израелското посолство, с която се уреждаше транспорта на тялото до Израел, — но никаква действително нова информация. Беше се опитал да се свърже повторно с двамата ключови свидетели — камериерката, която беше чула Шлегел да говори по телефона в хотелската ѝ стая, и пазача в Карнак, който беше видял човек да се отдалечава от местопрестъплението, — но установи, че пазачът е починал, а камериерката се е омъжила някъде другаде и не е оставила новия си адрес. На практика трябваше да започне отначало.

Застана пред вратата на вилата, изпробва няколко ключа, докато намери правилния, отвори я, пристъпи в хладната ѝ вътрешност и светна лампата. Всичко беше точно така, както при последното му посещение — креслата, полицата за вестници, голямата маслена картина със заснежените зъбери, същата атмосфера на стерилен ред и маниакална предпазливост. На пода в краката му лежаха шест писма. Той се наведе, вдигна ги и ги прегледа. Първите пет бяха сметки и брошури; пликът на шестото беше надписан на ръка и носеше печат от Луксор. Отвори го и извади от него евтина ксерокопирана покана за някаква реч на следващия ден: „Греховете на евреите“. Говорител щеше да бъде шейх Омар Абд ел Карим, местен мюсюлмански свещеник, известен с незаконните си антизападни проповеди. Халифа огледа хартийката, озадачен, че нещо такова е било изпратено на Янсен, пъкна я в джоба си, затвори входната врата и пое из къщата.

Пробив. Това търсеше. Някакъв прозорец към потайния свят на Янсен. Нещо, каквото и да е, което да му разкаже повече за мистериозния обитател на вилата. Нещо, което да му помогне да проникне зад непроницаемата фасада, която този човек си беше изградил.

Започна от дневната, убеден, че тук има следи към историята на Янсен, които обаче не знае как да разчете. Като например голямата картина с маслени бои. Тя определено му казваше нещо за притежателя си и за неговия вътрешен живот. Но какво? Че просто е обичал планини? Или нещо по-конкретно? Може би, че това е пейзаж от родината му (но Холандия не беше ли равнинна страна)? Усещаше, че всичката му необходима информация е пред очите му, но беше кодирана, а той не разполагаше с ключа към шифъра.

Прекара в стаята половин час, след това огледа спалните и отиде в кабинета, където стоя повече, прегледа книгите по рафтовете, вади наслука томове от полиците и прелиства страниците им: „Die Sudlichen Raume des Tempels von Luxor“ от Х. Брунер; пълните съчинения на Йосиф Флавий, в превод на Уилям Уинстън; „Cathares et Templiers“ от Раймонд Резников; „От Солун до Сократ“ на Виктор Ернберг; „Базиликата на Божи гроб“ от Г. П. Фрийман-Гренвил. Както и при първото му идване го порази разнообразието на темите, от които се беше интересувал Янсен, от очевидната му интелигентност и ерудиция. Имаше книги за всичко — от преддинастичен Египет до испанската инквизиция, от кръстоносните походи до погребалните обичаи на ацтеките, от византийски Йерусалим до изкуството да се отглеждат рози. На Халифа отново му се стори, че вътрешният живот на притежателя им някак не съвпада с външния.

— Кой си ти, Пиет Янсен? — измърмори на себе си. — Кой си и какво си търсил тук?

След библиотеката огледа бюрото, а после двете кантонерки. В първата имаше пластмасови папки пълни с бизнес, банкови, застрахователни и юридически документи, в които не намери нищо интересно, както и първия път. Втората, в която се съхраняваха грижливо опакованите в калъфи диапозитиви, се оказа по-интересна, ако не за друго, то защото на диапозитивите бяха снимани места, които Халифа обичаше и познаваше или пък винаги беше искал да посети. Гиза, Сакара, Луксор, Абу Симбел — всички значителни монументи,

майсторски фотографирани и старателно надписани, както и доста по-малки обекти, където туристите не ходеха: големите кирпичени стени в Ел Каб; граничният надписан камък на Ехнатон в Туна ел Гебел; гробницата на Джехutihотеп в Деир ел Берша. Някои обекти като Гебел Доша, Кор и Куаср Душ бяха толкова неизвестни, че Халифа дори не беше чувал за тях.

Един диапозитив привлече вниманието му, защото беше единственият, на който се виждаше самият Янсен. Беше по-млад, със старателно вчесана коса, стегнато изправен, пред нещо, което приличаше на гробницата на Сети I в Долината на царете, беше застанал пред изображението на фараона заедно с боговете Хор и Озирис. В снимката имаше нещо заплашително, излъчваше се в начина, по който Янсен гледаше право в обектива, с тежък, знаещ и арогантен поглед и презрителна усмивка.

— Зъл човек — прошепна Халифа. — Личи си по лицето и очите. Вършил си злини и жестокости.

Погледа диапозитива още малко, остави го и прерови набързо останалите. Не ги оглеждаше подробно, само вдигаше калъфа с поредицата, погледът му бързо фиксираше шест или седем снимки от нея, след което минаваше към следващата.

Сигурно щеше да пропусне входа на гробницата, ако беше в обикновен найлонов калъф като другите, защото беше почти в края на колекцията и вече хвърляше на диапозитивите само по един бегъл поглед. Но този се откри от останалите заради старата си кафява картонена рамка. Стана му интересно, извади го и го огледа по-подробно.

Беше сложен сред снимки на входове на гробници от Средното и Новото царство в Деир ел Бахри, в източния край на некропола в Тива. Въпреки че за разлика от цветните си съседи беше черно-бял и леко разфокусиран в долната част, първоначалното предположение на Халифа беше, че е от същото място. Усъмни се едва когато го вдигна на светлината, не само защото не разпозна входа — за петнайсетте години в Луксор беше изследвал почти всяка възможна гробница в околността, — но и защото тъмната, съвършено равна и отвесна скала, в чиято основа беше издълбан входът, не приличаше на нито едно геоложко формирование в района на Луксор.

Обърна заинтригуван калъфа. Очакваше тази снимка да има надпис както всички останали в колекцията. Нямаше, което го подразни, защото поради някаква неясна причина усети, че това изображение е важно. Погледа го още малко.

— Какво се опитваш да ми кажеш? Коя е тази гробница? — измърмори.

Пъхна го в джоба си при досието и продължи да оглежда къщата.

В мазето отиде най-накрая, както и първия път. Слезе по мрачното скърцащо стълбище, щракна ключа в дъното и впери поглед в отрупаните с грабени антики маси и полици. Беше прекарал в къщата вече три часа и остана в мазето още час и половина. Прерови съдържанието на мазето, диви се отново на размера и разнообразието на колекцията, намери много интересни за себе си неща, но нищо, което да хвърли светлина върху човека, който я беше събрал.

Свърши огледа пред квадратната каса в дъното на помещението с цифровия ѝ диск и масивната дръжка. Клекна пред нея и завъртя напред и назад механизма. Отвътре се чуваше тихо прещракване. Не можеше да отвори касата по никакъв начини. От дългото си познанство с криминалната прослойка се беше научил да отваря прости ключалки, но това тук нямаше нищо общо с елементарното взломджийство. Трябваше му или комбинацията, която най-вероятно беше отишла в гроба заедно с притежателя на сейфа, или...

Постоя малко пред сейфа, след което изсумтя едно „Какво пък?“, отиде в дневната, вдигна телефона и избра един номер. Дрезгав глас му отговори на шестото позвъняване.

— Азиз? Инспектор Халифа се обажда. Не, не, няма нищо общо с това. Просто ми трябва услуга.

— Ако е някакъв номер...

— Не...

— Защото сега съм порядъчен гражданин. Ясно ли е? Напълно порядъчен. Всичко това... е в миналото. Тогава бях друг човек.

Азиз Ибрахим Абд ел Шакир, известен и като Призрака, заради способностите си да прониква и през най-строгите обезопасените врати, отвори сака с инструменти, извади от него дунапренова възглавничка, сложи я пред сейфа, коленичи върху ѝ и намества коленете си, докато

се настани удобно. Дребният пухкав мъж с подобен на ряпа нос и вечно потни подмишници няколко пъти си пое дълбоко въздух, все едно медитираше, вдигна ръка, прокара я нежно по страните и покрива на сейфа, сякаш галеше изплашено животно, което трябваше да успокои и да спечели доверието му.

— Ще си остане само между нас двамата — увери го Халифа. — Никой няма да знае.

— Дано — измърмори Азиз, наведе се, долепи ухо до вратата на сейфа и завъртя диска няколко пъти, като слушаше внимателно.

— Имаш честната ми...

— Шшшшт!

Продължи да върти диска още близо минута със съсредоточена физиономия, петната от пот под мишниците му се уголемиха, след което се изправи.

— Ще успееш ли да го отвориш? — попита Халифа.

Азиз ровеше в сака си и не му обърна никакво внимание.

— Обков „Чуб“, дискова заключваща система „Маузер“ — мърмореше си и вадеше стетоскоп, фенерче и геоложко чукче. — Чупещи се езици, три, може би четири; двойни лостове. Душичка!

— Ще можеш ли?...

— Естествено, че ще мога! — изсумтя Азиз. — Мога да отворя всичко. Освен краката на жена си.

Усмихна се кисело на собствената си шега, затвори очи, за да се съсредоточи, и започна да почуквах чукчето около циферблата.

Според всички, включително според самия Азиз, той беше най-добрият касоразбивач в Горен Египет. Беше разбивал два пъти основния сейф в луксорския клон на Египетската национална банка и обявения за неразбиваем сейф на „Американ Експрес“ в Асуан. Беше легенда сред колегите си престъпници, а и сред тези, чиято работа беше да го изправят пред правосъдието. Халифа се беше запознал с него през 1992-ра, след като беше прибрал съдържанието на трезора в луксорския „Шератон“, и оттогава пътищата им се бяха пресичали неколkokратно, за последен път преди две години, когато детективът го беше прибрал за обира на магазина на местен бижутер. Тогава Халифа беше писал на съдията с препоръка за по-снизходителна присъда, тъй като лекарите току-що бяха поставили диагноза левкемия на най-големия син на Азиз. Касоразбивачът беше разбрал за писмото и със

странния морален кодекс на тези хора, който едновременно им позволяваше да си изкарват прехраната, като крадат, но и винаги да се издължават за сторено добро, се беше свързал с Халифа и му беше казал, че ако някога му потрябва услуга, просто да я поиска. Именно това беше причината сега да е тук.

Остави чукуето, сложи си стетоскопа на ушите, притисна леко с една ръка диска на вратата, а с другата го завъртя напред и назад, захапал фенерчето, затворил очи и заслушан внимателно в прещракването на езичетата вътре. На Халифа му беше пределно ясно, че Азиз изобщо не е станал порядъчен гражданин и че си е все същият престъпник. Но сега се нуждаеше от уменията му и нямаше намерение да спори с него.

— Добро момиче — прошепна на себе си Азиз и се усмихна леко. — Хайде, не се опъвай. Душичката ми тя.

Отне му не повече от двамайсет минути да разбере комбинацията, от което явно му стана приятно, защото когато и последното езиче щракна на мястото си, по лицето му се разля широка чернозъба усмивка, а той се наведе, лепна влажна целувка на покрива на сейфа и остави следа върху зеленикавосивия метал.

— Поредният удар на Призрака! — захили се, отвори вратата на няколко сантиметра и започна да си събира оборудването.

Качиха се горе и Халифа го изпрати.

— И умната — каза, докато Азиз слизаше по стъпалата пред входа.

Касоразбивачът изсумтя и пое по пътеката от чакъл към входната врата. Стигна до нея и се обърна.

— Ти си свестен тип, Халифа. — След това се поколеба и добави: — За свиня си доста свестен.

Намигна му и изчезна зад стената от палми и мимози.

Халифа го изчака да се скрие от поглед, върна се в мазето, клекна пред сейфа и отвори вратата. Вътре имаше само три неща: голям кафяв книжен плик, в който се оказа завещанието на Янсен; пистолет, за чиято марка Халифа никога не беше чувал, с тънко дуло и тежко ъгловато тяло; и, най в дъното на сейфа, правоъгълен предмет, увит в черен плат. Предметът се оказа неочаквано тежък за размера си. Халифа разви плата и впери поглед в голямо кюлче злато. Върху

лъскавата му повърхност беше щампован орел с разперени крила, хванал в ноктите си нацистка свастика. Халифа подсвирна.

С какво си се занимавал бе, Янсен? Какво е това, по дяволите?

БЕЖАНСКИ ЛАГЕР КАЛАНДИЯ

Когато бе призван да се принесе в жертва, това се случи съвсем не както Юнис Абу Джиш си го представяше.

Месеци наред се молеше да се свържат с него и да му кажат да се принесе в жертва на своя Господ и на народа си, представяше си строгата процедура на подбор, в чийто ход куражът и вярата му ще бъдат постоянно подлагани на проверка и триумфално доказани. Той обаче получи само едно кратко телефонно обаждане, с което го осведомиха, че е бил избран от Ал Мулатам за потенциален шахид, и го инструктираха да си помисли много добре дали е готов за тази чест. Ако не бил готов, да не правел нищо; нямало да му се обаждат повече. Ако бил готов, да си облечал тениската с Купола на скалата — откъде, по дяволите, знаеха, че има тениска с изображението на Кубат ал Сахра? — и да отиде утре точно по пладне на пропускателния пункт за Каландия на пътя Йерусалим-Рамала и да остане трийсет минути под билборда с рекламата на „Мастър Сателит Дишес“. След това да се прибере да се подготви с молитва и изучаване на Светия Коран, да не казва нищо на никого, даже на най-близките си. По-късно щял да получи по-подробни указания.

И това беше. Никакви обяснения как, защо и кой го е избрал; никакъв намек каква ще бъде евентуалната му мисия. Студената прецизност на обаждането, официалният тон на мъжа от другата страна го бяха изплашили и след като връзката прекъсна, беше треперил дълго с преbledняло лице, все още притиснал слушалката до ухото си. Зачуди се ще може ли да го направи. Дали ще намери сила? Дали е достоен? В крайна сметка едно беше да си представяш нещата, а съвсем друго да ги извършиш. Страхът и съмненията почти го надвиха.

Но опасенията му постепенно се разсеяха и отстъпиха място първо на приемането, след това на решителността и накрая на всепоглъщаща еуфория и гордост. Беше избран! Той, Юнис Абу Джиш Сабах, беше избран да стане герой на своя народ и инструмент на

Божието отмъщение. Представи си колко щеше да се гордее семейството му, радостта на всички палестинци. Славата.

С радостен вик затвори телефона и излезе отвън, където майка му белеше картофи. Коленичи пред нея и я прегърна през кръста.

— Всичко ще се оправи — каза през смях. — Всичко ще се оправи. Господ е с нас. Аллах-у-акбар.

ЙЕРУСАЛИМ

Преваляше обедно време, когато Бен Рои най-после се събуди от пиянския си сън и с кашляне и псуване се надигна от леглото. Взе си студен душ, погълна една бира „Голдстар“, за да прогони махмурлука, облече се, плисна си малко одеколон и взе автобуса до еврейското гробище на Маслиновия хълм, като пътьом купи един бял лилиум.

Ходеше поне веднъж на ден. Понякога и по-често, ако самотата станеше непоносима. Помнеше, че като беше малък, си мислеше, че това е нещо, което правят само старите хора, да ходят по гробища. Начин да си убиваш времето, когато няма какво по-добро да правиш с живота си, когато си загърбил всичката радост и надежда. Но сега и той ходеше на гробището, без да има още трийсет и четири години, и посещенията бяха средоточието на всичките му дни. На цялото му съществуване.

Слезе от автобуса на улица „Йерихон“ и влезе в гробището през портата в левия му край в дъното. Мина покрай редиците от гладки правоъгълни надгробни камъни, покрили терасирания хълм като огромно фрагментирано стълбище. От лявата му страна останаха блестящите на слънцето седем златни кубета на църквата „Света Мария Магдалена“; отпред на високото се виждаше грозната аркада на фасадата на хотел „Интерконтинентал“, като изрисувани със спрей окръжности на фона на ясното синьо небе. Отзад, през долината Кедрон се виждаха Куполът на скалата и струпаните зад него като детски кубчета сгради на стария град.

Гробът ѝ се намиреше в южния край на гробището, семпъл надгробен камък, на който бяха издълбани името и датите — родена на 21 декември 1976; починала на 12 март 2004 — а отдолу откъс от Песента на песните на Соломон: „Аз съм саронски нарцис, долинен крин“.

Загледа се в камъка, останал без дъх от стръмното изкачване, клекна и остави цветето върху цитата, заедно с едно камъче, което беше вдигнал по пътя си през гробището, както беше еврейският обичай. Наведе се, целуна гроба, прокара ръка по топлата му жълта

каменна повърхност, задържа устни върху издълбаните букви на името ѝ. След това въздъхна и се изправи.

Колкото да беше странно, така и не успя да се разплаче за нея. Колкото и непоносима да беше болката, колкото и обсебваща, сълзите просто не идваха. Плачеше за далеч по-дребни неща — бездарни телевизионни сериали, дълнопробни текстове на песни, сантиментални романи, — но за нея нямаше нищо, само празнота, сълзи, които преливаха вътре в него дотолкова, че понякога направо се задушаваше като едва смогващ да държи устата си над водата давец се човек.

Събра длани. Част от него чувстваше, че трябва да каже една кидуш или поне някаква молитва. Отхвърли идеята. Какъв беше смисълът да се моли на един господ, който позволяваше да се случват такива неща? Който си седеше на небето и безстрастно наблюдаваше ужасите и нещастията долу? Не, във вярата нямаше утеха; тя беше куха, празна и беззвучна като спукана камбана. Пъхна ръце в джобовете си, обърна гръб на гроба и си затананика научена от дядо му стара еврейска народна песен за бедното момче, което се влюбило в жената на богатия равин.

Беше я арестувал. Така се бяха запознали. Извънредно сантиментално, като в евтин любовен роман, но така беше станало. Тя участваше в протестен митинг срещу израелските поселища в предградията; той беше в полицейския кордон, изпратен да отблъсне протестиращите. Беше станало меле, тя го беше изритала в пищяла, той ѝ беше щракнал белезниците ѝ я беше натикал в полицейския микробус. Всичко беше станало толкова бързо, че не бе имал време да забележи колко е красива. Чак по-късно в килията в участъка, докато беше записвал личните ѝ данни, а тя настояваше, че израелската окупация на Западния бряг е несправедлива, откри, че не може да откъсне поглед от разрешената ѝ кестенява коса, от стройните загорели ръце, от искрящите ѝ сиви очи, гневни и страстни, но и нежни, изпълнени с интелигентност и хумор, и разбра, че е добър човек, мил човек, и че виковете и грубото ѝ държане бяха само фасада.

Можеше да ѝ предяви обвинение — трябваше да ѝ предяви обвинение, — но в крайна сметка я освободи с предупреждение. Фактът, че не му беше благодарила за тази услуга — точно обратното, беше се ядосала, сякаш снизходителността му някак омаловажаваше

протеста ѝ, — незнайно защо му беше направил повече впечатление дори от външния ѝ вид.

Никога не беше имал самочувствие по отношение на жените, притесняваше се от мечешката си фигура, грубоватото си лице и големия си нос, и цели три дни събира смелост да ѝ се обади. Когато го стори, тя го взе за някакъв неин приятел, който си прави майтап с нея; но след това разбра, че е онзи, за когото ѝ се представя, тегли му една майна и затвори телефона. Обади ѝ се пак на следващия ден, на по-следващия и на още по-следващия. Интересът (и унижението) му растяха право пропорционално на броя на затръшванията на телефона, докато накрая на нея ѝ омръзна и се съгласи да изпие с него едно питие в кварталния бар само за да ѝ се „разкара от главата“.

Дори и тогава помежду им едва ли щеше да се случи нещо, ако не бяха спагетите. До този момент от срещата разговорът вървеше сковано и скучно, прекъсван от неловко мълчание и повишен тон, когато тя го кореше за отношението на правителството към палестинците, а той ѝ отвърщаше, че скапаните палестинци си заслужават всичко до последната капка. Всъщност, осъзнали, че нямат нищо общо помежду си, тъкмо си тръгваха, когато един сервитьор се блъсна в него и разсипа пълната със спагети със сос чиния върху бялата му риза. Тя се разсмя, той я изгледа на кръв, но след това също се разсмя на абсурдната ситуация; и в този миг на споделено веселие помежду им най-после припламна нещо, като прогонила мрака запалена клечка кибрит. Сервитьорът му даде назаем някаква тениска, което ги развесели още повече, защото му беше тясна и носеше неуместния надпис „ГЕЙ СЪМ И СЕ ГОРДЕЯ“. Приеха да пият по едно за сметка на заведението, върнаха се на масата си и подновиха разговора, този път избягвайки умишлено политиката. Вместо това говориха за себе си, за детството си, за хобитата и семействата си.

Тя беше редактор в малко издателство, занимаваше се с поезията и детските книги и три вечери седмично работеше на доброволни начала в „Б'Целем“, израелската организация за закрила на гражданските права. Баща ѝ беше един от най-известните герои от войната и понастоящем член на лявата партия в Кнесета. Тя беше израснала в кибуц в северния край на Галилея, беше най-малката от трите дъщери в семейството. Двете ѝ по-големи сестри бяха омъжени и имаха деца.

— Идеалните еврейски майки — беше казала. — Аз съм черната овца.

— И аз така — беше признал Бен Рои. — Всичките мъже в семейството ми са фермери. Татко изпадна в ужас, като разбра, че искам да стана полицай. Но ако ме видеше сега, щеше да изпадне в още по-голям ужас.

Той сведе поглед към надписа на тениската си. Тя се разсмя.

— И какво те накара да станеш маша на този фашистки режим? — попита го.

— Ал Пачино, ако щеш вярвай.

— Ал Пачино?

— Е, един негов филм.

Тя вдигна ръка.

— Чакай да позная. — Замисли се малко. — „Серпико“, нали?

На лицето му се изписа изненада.

— Как позна?

— Това е един от любимите ми филми.

— Ти си единственият човек от познатите ми, който го е гледал! Много харесвам този филм. Помня, че когато бях на четиринайсет и за пръв път го видях по телевизията, си помислих: „Ето такъв искам да стана.“ Като Ал Пачино. Да върша добри дела. Да променя нещо. Аз съм го виждал. След като завърших полицейския колеж. Той е дребен.

Отпи от виното си и очите им се срещнаха, само за миг, но достатъчно и двамата да разберат, че нещо се е случило. По-късно щеше да си спомня тази първа среща на погледите, това мимолетно и несигурно осъзнаване на споделено чувство като един от най-съвършените моменти в живота си.

Останаха в бара още почти три часа, говориха и говориха, всеки проглеждаше все по-надълбоко в другия, отмахваше бавно пластове и накрая по нейно предложение се преместиха в едно ресторантче в арменския квартал на стария град, където ядоха суджу и хагоги дерев и изпиха бутилка ароматно, леко горчиво червено вино. След това полупияни поеха по безлюдните улици, разменяха си по някой срамежлив поглед, но почти не говориха, минаха през еврейския квартал, върнаха се обратно през Мауристан и накрая стигнаха до Новата порта, където изпиха по едно последно кафе в отворено до

късно кафене и той ѝ подари белия лилиум, който беше откраднал от една ваза.

— Благодаря — каза тя и притисна цветето до гърдите си. — Много е красиво.

Излязоха, сбогуваха се, над главите им луната беше увиснала огромна, като портокал в басейн с черна вода. Изпита неудържимо желание да я целуне, но се спря, защото не искаше да развали момента. Тя обаче не изпита подобни задръжки, отмести протегнатата за довиждане ръка, вдигна се на пръсти и го целуна страстно по устните.

— Извинявай — каза, когато се отдръпна с искрящи очи. — Не можах да се стърпя. Сигурно е от одеколона ти.

— Не съм си и помислил, че е заради красотата ми.

Тя го целуна отново, този път по-нежно и по-бавно, и се притисна до него.

— На мен ми изглеждаш страхотно.

— Дали не е време да отидеш на очен лекар?

Тя се усмихна, вдигна ръка, докосна масивната му брадичка, носа му, страните му. Останаха така много време, загледани един в друг. След това се прегърнаха за последно, разделиха се и се разбраха да се видят отново след няколко дни. Когато той си тръгна, тя го повика.

— Отвори си очите, Ариех. Погледни какво става в тази страна. Искам от теб да го направиш. Защото това ни трови всичките. И ако не променим нещо, няма да имаме бъдеще. Нито за Израел, нито за нас, нито за някой друг. Отвори си очите. Моля те.

В последвалите седмици и месеци, докато връзката им укрепваше и се задълбочаваше, докато любовта беше изпълвала душата му, той го стори, видя неща, които никога не беше искал да вижда, зададе си въпроси, които никога не беше и помислял да си задава. Това му причини голяма болка, пробуждането, доведе го до объркване и несигурност. Но въпреки това я беше послушал, защото я обичаше и ѝ вярваше, и дълбоко в себе си знаеше, че тя му помага да израсне и да стане по-добър човек.

И тогава, след всичко това, въпреки всичко това, те я бяха убили. Същите хора, които тя толкова убедено бе защитавала, чиято кауза толкова страстно бе отстоявала. Бяха ѝ откъснали краката, бяха разкъсали лицето ѝ; красивото ѝ, нежно, засмяно лице. И затова сега,

застанал самотен на гробището, вперил поглед в надгробния ѝ камък, на Бен Рои му се струваше, че бъдещето, за което и двамата бяха мечтали, бъдещето на мир и разбирателство, и надежда, и светлина, не беше нищо повече от един изпразнен от съдържание мираж. И също като жадния пътник в пустинята, виждащ в агония, че оазисът, за който е копнял и който се е изпарил пред очите му, е бил само игра на светлината, на Бен Рои му се искаше да не беше отварял очи и никога да не беше виждал илюзията.

Спря да си тананика, опипа светилника на медальона си, малката частица от нея, която винаги беше с него, наведе се, още веднъж целуна гроба и пое обратно през гробището.

Малко преди да излезе, видя самотна фигура в ярмулка и талит, застанала пред два гроба малко по-встрани от останалите. Мъжът беше с гръб към него и едва когато го подмина, осъзна, че това е Барух Хар Цион. Той бавно извърна глава и погледите им се срещнаха за миг, и двамата кимнаха леко. Бен Рои се обърна и продължи към портата в края на гробището, където видя телохранителя на Хар Цион Ави Щайнер подпрян на стената. Отново погледите им се срещнаха, кимнаха си и Бен Рои излезе на пътя и пое обратно към стария град. Зачуди се къде да пийне едно, преди смяната му в управлението да започне.

ЙЕРУСАЛИМ

Лейла прекоси павирания двор пред Църквата на Божи гроб, спря за миг да погледне двойната арка на входа ѝ с елегантните ѝ мраморни колони, прави и изящни като фиданки, преди да влезе в полутъмната ѝ прохладна вътрешност. Три старици бяха коленичили пред Камъка на бичуването, кръстеха се и целуваха грапавата му розова повърхност; вдясно имаше каменно стълбище, което водеше нагоре към окъпания в мека светлина позлатен олтар, мястото, където според вярващите се беше състояло разпъването на Христос. Дълбоко от вътрешността на сградата се чуваше пеене, което се примесваше с химн от някаква друга част на църквата, и всичко отекваше в някаква нискочестотна какофония. Група американски послушници мина покрай нея, водена от свещеник с дълга роба и островърха качулка.

Остана за малко до входа, очите ѝ се нагодиха към полумрака, ноздрите ѝ поеха мускусния аромат на тамяна, след това тръгна наляво и влезе в голямата ротонда, доминираща западната част на църквата. Млад гръцки православен свещеник метеше пода. Лейла го попита къде да намери отец Сергии, за който ѝ беше казал миналата нощ Том Робъртс.

— Той храна — каза свещеникът на развален английски и изимитира с ръцете си хранене. — Идва десета часа.

— Довечера ли?

Свещеникът се намръщи объркано, след което изведнъж се усмихна.

— Не десет часа. Десет...

— Минути?

— Да, да. Минути. Десет минути.

Лейла му благодари, остави го да мете, отиде до една от масивните гранитни колони, които крепяха купола на ротондата, и седна на скамейката до нея. Отпред се издигаше едикулата, пищното, отрупано с икони светилище, бележещо мястото на Християнското погребение. Зад него католиконът, мястото за гръцкия православен хор, който доминираше централната част на сградата, се простираше на

изток, обграден от двете страни от сумрачните пчелни пати на коридори, галерии, входи и олтари, с почернели от времето, свещите и докосването на богомолците камъни.

Тя се загледа в троната архитектура, тълпите от туристи и поклонници, след което отвори чантата си, извади бележника и го прелисти, докато стигна до бележките, които беше нахвърлила предишната вечер.

Търсенето ѝ в интернет беше изкарало хиляди страници за Уилям дьо Релинкур, повечето от които нямаха нищо общо с личността, от която се интересуваше. Изчитането на първите неколкостотин разкри, че тя е предмет на доста въображаеми спекулации, фактите, свързани с това име, бяха малко и доста противоречиви. Малкото, което се знаеше със сигурност — всъщност малкото, което изобщо се знаеше, — явно идваше от два кратки откъса от средновековни хроники, и двете преведени и възпроизведени в няколко сайта.

По-краткият, този от хрониката на Уилям Тирски „*Historia Regum in Partibus Transmarinis Gestarum*“ („Историята на делата, извършени отвъд морето“), беше писана някъде около 1170-а и беше документирала как „след като завладели града, кръстоносците намерили църквата (на Божи гроб) за прекалено малка и пристроили към нея масивна висока сграда. Първоначално работата се ръководела от Уилям дьо Релинкур, но след това той влязъл в спор с крал Балдуин и го сполетяла жестока съдба. Била построена и камбанария.“ По-дългият и по-подробен втори откъс беше от „*Massaoth Schel Rabbi Venjamin*“ („Странстванията на равин Вениамин“), чийто автор беше евреин от испанския град Тудела, който през 1169-а посетил Светите земи като част от десетгодишното си пътешествие из Средиземноморието и Близкия изток:

Говори се още и за французина Гийом Релинкарски, който построил църквата, позната на християните като Божи гроб. Говори се, че в хода на това голямо начинание, когато се копаели основите за полагането на камъните, както е обичайната практика при тези неща, този Гийом открил скривалище, в което намерил съкровище с

неизмерима сила и красота, невидана у дотогава познатите съкровища. Тъй като постът му бил висок и по никакъв начин не одобрявал отношението към евреите, не казал никому за това нещо, а го скрил, защото природата му била такава, че е щяло да предизвика огромна алчност и завист сред християните. Въпреки това до ушите на Бадоин стигнала новината и той му заповядал да го предаде. И когато този Гийом отказал, му извадили очите и бил хвърлен в дълбок кладенец, където умрял едва след четири дена, защото бил мъж със силно тяло и дух. Малцина знаят за това, а то ми бе разказано от евреина Симон, който го знаел от дядо си.

Около тези два откъса беше изникнала цяла гора от теории и предположения, някои сравнително безобидни, а други направо абсурдни. Имаше например сайт, който се отваряше с възхвални грегориански химни и твърдеше, че Уилям бил открил мумифицираното тяло на Христос, с което бил подкопал цялата доктрина на Възкресението. Друг, украсен с мистериозни на вид астрологически символи сайт, озаглавен „Светите вардияни на космическия портал“, съвсем сериозно твърдеше, че Релинкур се бил натъкнал на някакъв междугалактически проход, който му дал достъп до по-висши измерения във времето и пространството, с което бил станал член на затворения клуб на посветените в пътуването във времето, като Мойсей, Тутанкамон, Конфуций и крал Артур. Имаше още доста в същия дух, Релинкур се свързваше с всичко — от свободното масонство до Светия Граал, от рицарите тамплиери до Бермудския триъгълник. Доколкото Лейла разбра обаче, никой не даваше реалистично обяснение какво точно означаваха двата откъса, нито пък съществуваха независими доказателства, които да подкрепят достоверността на разказаното от тях, нито пък факта, че изобщо е съществувала личността Уилям дьо Релинкур.

Цялата история изглеждаше извънредно необедителна. Но въпреки липсата на сериозни доказателства и въпреки съмненията, че някой я е пратил за зелен хайвер, колкото повече четеше, толкова повече се запалваше. Въпреки оскъдните си познания в областта на

средновековието разбра, че ако ѝ бяха изпратили копие от автентично писмо — макар вероятността да беше малка, — оригиналът беше изключително важен и ценен исторически документ, доказващ не само, че Релинкур е действителна личност, но и че наистина е намерил под църквата някакво неназовано съкровище.

Но онова, което разпали журналистическия ѝ апетит и което го подхранваше и сега, беше не толкова перспективата да хвърли светлина върху някаква загадка с деветвековна давност, колкото и интересна да беше тя, а по-скоро връзката между нея и настоящите събития. „Разполагам с информация, която би могла да се окаже безценна за него в борбата му с ционистките потисници... Информацията, за която говоря, е неразривно свързана с приложения документ.“ Как историята на Уилям дьо Релинкур би помогнала на човек, като Ал Мулатам? Защо една средновековна легенда би имала отношение към съвременна Палестина? Какво свързваше миналото с настоящето? Това бяха въпросите, които занимаваха съзнанието ѝ. Беше нещо важно. Усещаше го. Нещо голямо. Но ѝ трябваше още информация. Още факти. Още парчета от пъзела.

— Той тук сега.

Тя вдигна поглед. Младият православен свещеник се беше надвесил над нея все още с метлата в ръка.

— Отец Сергей. Дошъл.

Той посочи католикона зад гърба ѝ, където един много дебел мъж в черно расо и вързана на опашка сива коса нагласяше стълба в ъгъла между стената и една колона. Лейла благодари на свещеника, стана и закрачи към мъжа, като стигна до него точно когато той се качваше на първото стъпало на стълбата.

— Отец Сергии?

Той погледна надолу.

— Аз съм Лейла ал Мадани. Журналистка съм. Мой приятел ми подсказа, че може би ще ми помогнете във връзка с една история, която разследвам.

Отецът я изгледа с ясните си очи и стъпи обратно на каменния под. Лицето му беше кръгло и добродушно, набръчкано и наполовина покрито с буйна сива брада. Лейла забеляза, че под расото си е обул чорапи, сандали и торбести лилави панталони.

— Казват, че знаете всичко за тази църква — добави тя.

Той се усмихна.

— Приятелят ви малко е прекалил с хвалбите по мой адрес. Никой не знае всичко за Църквата на Божи гроб. Аз съм тук от трийсет години и предполагам, че само съм одраскал повърхността на това знание. Това е едно... извънредно предизвикателно място.

Гласът му беше плътен и звучен, а английският му идеален. Около него се носеше сладникав аромат или от одеколона му, или от пропитото с мирис на тамян расо.

— Какво ви интересува? — попита той.

— Опитвам се да разбера нещо повече за някой си Уилям дьо Релинкур.

Отецът се усмихна още по-широко и замислено поглади брадата си.

— Уилям дьо Релинкур, значи? И защо ви е да знаете за него, чудя се?

Лейла сви рамене.

— Просто провеждам журналистическо разследване. Загадките на Йерусалим. Популярна тема.

— Не се вписва много в обичайния ви жанр.

Свещеникът забеляза озадаченото ѝ изражение и се разсмя.

— О, знам коя сте, госпожице Ал Мадани. Тук не сме чак толкова откъснати от света. Доста ваши статии съм изчел през годините. Много сте... праволинейна. Не прощавате на израелците и една простъпка. Но не помня да сте проявявали някакъв интерес към средновековната история.

— Реших да се пробвам — отговори уклончиво. Не ѝ се щеше да разкрива твърде много информация. — Само да го напиша и веднага започвам пак да громя израелците.

Отецът се разсмя още по-силно, а веселият му поглед говореше, че е наясно с намеренията ѝ, но те не го тревожат особено.

— В такъв случай ще ви помогна да си довършите статията колкото може по-бързо — каза той, остави на мира брадата си и положи ръка върху огромния си корем. — Не бива да оставяме израелците да тънат в самодоволство, нали така? Но имайте предвид, че ще поискам от вас нещо в замяна.

— А именно?

— Да ми държите стълбата, докато прогоня тези проклети птици.

Кимна нагоре към двойката бели гълъби, които се блъскаха в прозорците високо на стената на църквата.

— Трябва да отворя прозорците. И да ги пусна. Иначе ще осерат туристите.

В подкрепа на думите му една голяма бяла курешка падна от високо и се размаза върху бронзовия канделабър. Отец Сергии изпуктя с досада, обърна се и отново се покатери на стълбата.

— Дръжте здраво, че понякога се хлъзга.

Лейла подпря стълбата с крак, а отецът се закатери нагоре с учудваща за размера и височината му пъргавина. На четвъртото стъпало се протегна и взе един дълъг прът, подпрян на стената, хвана го здраво и продължи да се катери нагоре. Развятото му расо предложи на Лейла ясен изглед към обутите му в панталони крака и седалище. Група туристи влезе в църквата и се струпа около омфалоса, изящно украсения мраморен басейн в средата на пода, който според ортодоксалното вярване бележеше центъра на света.

— Какви ли не хора се интересуват от Уилям дьо Релинкур — извика отецът, след като стигна до върха на стълбата. — Миналата година дойде някакъв италиански учен, който искаше да провери цялата църква с... как му се викаше на онова, дето измерва радиация?

— Гайгеров брояч.

— Точно така. Беше напълно убеден, че Уилям е открил останки от извънземен кораб и че той все още е заровен някъде отдолу. Напълно луд човек.

Вдигна пръта, хвана се за някакъв ръб с лявата си ръка и се протегна да достигне най-близкия прозорец на три метра над него.

— След това пък дойдоха някакви американци, които мислеха, че е открил портал към друг свят.

— Светите вардияни на космическия портал ли? — усмихна се Лейла.

— Чували ли сте за тях?

— Видях им сайта.

— Ненормални. Абсолютно ненормални. Имаме си даже един стар евреин, дето идва тук всеки ден, защото си мисли, че Релинкур е открил Десетте Божи заповеди или нещо такова. Единственият евреин, който съм виждал да идва тук. Застава пред едикулата и се моли, като че ли е Стената на плача, горкият. Всеки ден.

Отецът се беше изправил на предпоследното стъпало, клатушкаше се и се опитваше да достигне резето на прозореца. Три пъти се изплъзна прътът, преди най-накрая да закачи резето и да отвори прозореца. Лейла имаше неприятното усещане, че отецът всеки миг ще падне право върху нея. Но той успя да се закрепил, хвана се за ръба и изчака гълъбите да намерят прозореца и да излетят навън. Веднага след това бутна резето със закачената на върха на пръта кука, затвори прозореца и слезе, дишайки тежко.

— Трябва да си купим по-висока стълба — изпуфтя, остави пръта на пода и си изтупа расото. — Непрекъснато им повтарям. Ама католиците казват, че сме нямали нужда, сирийците твърдят, че не можем да си го позволим, а арменците и коптите спорят дървена ли трябва да бъде или метална, и никой нищо не прави. Повярвайте ми, в сравнение с тях онези от шайката на Релинкур са образец на здрав разум и мъдрост. Искате ли чай?

Тя отказа и двамата се върнаха обратно в ротондата. Две облечени в черно жени, едната възрастна, другата млада, бяха коленичили в гъмжащата от туристи едикула, държаха в ръцете си свещи и се молеха. Младият гръцки свещеник не се виждаше никъде.

— Е — каза отецът и ѝ посочи скамейката, на която беше седяла преди малко, — вие си изпълнихте вашата част от сделката и сега искате да ви разкажа за Уилям дьо Релинкур. Не знам дали ще съм ви от полза, но питайте. Ще се опитам да ви помогна с каквото мога.

Лейла извади бележника и химикалката, праметна крак върху крак, подпря бележника на коляното си и вдигна химикалката.

— Първо искам да ви попитам за източниците. Търсих в интернет и доколкото разбрах, Релинкур се споменава само от двама средновековни автори: Уилям Тирски и... — Тя прелисти записките си и затърси името на еврейския пътешественик.

— Вениамин Туделски — каза отец Сергии.

— Точно така. Знаете ли тези откъси?

— Е, не наизуст, но съм ги чел. Но доста отдавна, имайте го предвид.

Лейла се наведе и извади от чантата си измачкан лист хартия.

— Снощи ги разпечатах.

Подаде му листа. Той го наклони леко към светлината и го зачете. След като свърши, ѝ го върна.

— Доколкото разбирам, Балдуин или, както го нарича Вениамин, Бадонин е бил крал на Йерусалим от 1100-тната до 1118-а година.

Отец Сергии кимна.

— Което означава, че и Вениамин, и Уилям Тирски са писали колко, шейсет, седемдесет години след събитията, за които става дума.

Отецът се замисли и отново кимна.

— Точно така.

— И така, има ли още нещо? Някаква друга хроника, в която да се споменава Релинкур, още някаква информация?

Отецът скръсти ръце на корема си, като два големи рака, излезли на припек на скала в морето.

— Не съм чувал да има. Сигурно е, че нито една от ранните кръстоносни хроники не го споменава. Екехард от Аура, Алберт от Аахен и... как му беше името на този?... Фулхер от Шартрьоз, точно така — не казват и дума за него. Уилям Тирски и Вениамин Туделски май са всичко, с което разполагаме.

— И само Вениамин пише за някакво скрито съкровище. Уилям Тирски единствено споменава за някакви разногласия между Релинкур и крал Балдуин.

— Подозирам, че са чули различни версии на случката. Често се случва при средновековните хронисти. Особено когато пишат години след дадено събитие и го описват от втора или от трета ръка. Въпрос на наблягане.

— В случая коя версия е по-достоверната?

Той вдигна вежди.

— Трудно е да се каже, въпреки че ако трябва да избирам, ще посоча Вениамин от Тудела. Вярно, че той само е минавал през Светите земи, за разлика от Уилям Тирски, който в действителност е бил тук. Но подробностите навеждат на мисълта, че вероятно е чул по-пълна версия на случилото се. Разказът на Уилям прилича на преразказ на стари слухове.

Лейла си записа нещо в бележника.

— Според вас историята е вярна, така ли?

Отец Сергии сви рамене.

— Кой знае? Няма никакви вещественни доказателства, които да я подкрепят, но няма и причина да бъде отхвърлена. Вениамин е бил изключително скрупулъзен хроникьор. Не се е занимавал с митове,

легенди и каквито и да било бабини деветини. Винаги е проверявал източниците си. Аз му вярвам.

Група японски туристи влезе в ротондата и светкавиците на фотоапаратите им озариха вътрешността ѝ. Лейла кръстоса крака и подпря бележника на коляното си.

— Което води до очебийния въпрос. Ако разказът на Вениамин е достоверен, какво в действителност е открил Уилям? Какво ще да е било това... — Тя сведе поглед към разпечатката. — Това „съкровище с неизмерима сила и красота, невиджана у дотогава познатите съкровища“?

Отец Сергии се усмихна, вдигна ръка и се заигра с ластика на опашката си.

— Както казвате, очебиен въпрос. Но на който, боя се, не мога да ви отговоря. Макар да смятам, сама ще откриете, че не е било извънземен кораб.

Той се засмя, измъкна ластика и се опита да приглади косата си. Двете жени излязоха от едикулата, приключили с молитвите си, а японските туристи започнаха да влизат по трима-четирима в ограниченото ѝ пространство. Хоровото пеене, което Лейла беше чула, когато влезе, беше спряло и в момента кънтяха само отгласи от говора на туристите, сякаш камъните на църквата си шепнеха нещо.

— Не — повтори отец Сергии, след като остана доволен от прическата си и отново сложи ръце на корема си. — Имам представа какво е открил Уилям дьо Релинкур точно колкото хилядите други хора, които са направили догадки по въпроса през последните деветстотин години. Може би някаква древна реликва или пък костите на някой от първите светци, а може би съкровище от първоначалната византийска базилика — каквото ви харесва. Ние просто не знаем.

Лейла почукваше с химикалката по бедрото си.

— Казвате, че няма материални доказателства. Няма нищо в самата църква.

Той поклати глава.

— Ако Уилям дьо Релинкур някога е бил тук, то той не е оставил следи.

Лейла се почеса с химикалката по веждата.

— А какво има под нас? Какво е имало, когато Релинкур е строил?

Отецът се загледа в купола, забарабани с пръсти по корема си, след което се надигна, махна на Лейла да го последва и мина през входа на ротондата, откъдето се откри добър изглед към едикулата и главния вход на църквата.

— Една бърза обиколка — каза той. — Просто за да ви дам представа.

Разпери ръце, като имаше предвид сградата, в която се намираха.

— Когато Христос е бил разпънат на кръста, поне доколкото знаем, цялото това място е било извън градските стени, а те са се намирали на около стотина метра по на юг. — Той кимна във въпросната посока. — Според Библията и ранните християнски автори Голгота, хълмът, където се е състояло разпъването на кръст, е бил ей там. — Той посочи издигнатия олтар, покрай който Лейла беше минала на влизане. — А ето там е имало изоставена кариера, в която някои богати евреи си издълбавали гробници. — Ръката му махна в обратната посока към едикулата. — Именно в една от тези гробници, собственост на Йосиф Ариматейски, е било положено тялото на нашия Господ.

И последният японски турист излезе от едикулата и пое към католикона, без да спира да снима с фотоапарата си.

— През стотината години след разпятието целият този район е бил място на поклонение и молитви за първите християни — продължи отецът. — През 135 година обаче император Адриан го изравнява със земята и построява храм на Юнона, Юпитер и Минерва. Той просъществувал двеста години, до момента, в който първият император християнин Константин Велики го съборил и издигнал на мястото му великолепна църква, която обхващала всички свещени места. — Той посочи отново издигнатия олтар и едикулата. — На свой ред църквата на Константин била унищожена по време на персийското нашествие през 614-а. Две години по-късно била построена наново, била съборена от земетресение, пак била съградена, сетне разрушена от Фатимид Халиф Ал Хаким, построявана и събаряна още няколко пъти, преди накрая да дойдат кръстоносците и да издигнат постройката, която виждаме сега и която е била завършена през 1149-а. Но дори тя е претърпяла значителни промени през последвалите години. Куполите на ротондата и едикулата например са и двата от деветнайсети век.

Лейла трескаво записваше в бележника си и се опитваше да не изпуска нищо от казаното.

— Това, което искам да кажа, е — отецът тропна с крак по пода, — че под нас лежат останките от над хиляда години градежи и повторни градежи, чак до първоначалната скала. Кой знае какво е открил Релинкур, когато е започнал да копае? Евреи, римляни, ранни християни, византийци, перси, мюсюлмани — всеки от тях може да е заровил тук нещо, което Уилям впоследствие да е изкопал. А преди тях, разбира се, е имало ханаани, джебузити, египтяни, асирийци, вавилонци и гърци. В някакъв исторически момент всеки от тези народи е владял Йерусалим. Истината е, че просто не знаем какво е имало отдолу, нито пък кой го е оставил там. И честно казано, се съмнявам, че някога ще разберем. Което, естествено, е част от привлекателността на историята.

Той млъкна и пръстите му се заиграха с ръба на расото. Двойка коптски монаси минаха покрай тях, с лесно отличимите си черни шапки и дървени кръстове. Лейла спря да пише и погледна бележките си едновременно разочарована и заинтригувана.

— Все едно се опитвам да подредя пъзел, на който половината парчета липсват, и изобщо не знам какво представлява цялостната картина — измърмори. — И то с превръзка на очите.

Отец Сергии се усмихна.

— Такава е науката история. Един гигантски пъзел.

Изад гърбовете им се чу потракване на бастун, което ставаше все по-отчетливо, и един куц старец мина покрай тях през ротондата и пое към едикулата. Беше прегърбен, кожата му беше съсухрена и покрита със старчески петна. Спря пред олтара, извади ярмулката си и някакво черно книжле и започна да се моли, клатейки се сковано напред и назад, мърморещ под носа си, подпрян тежко на бастуна.

— Ето за този ви говорех — прошепна ѝ отец Сергии. — Идва всеки ден, редовен е като часовник. Убеден е, че Релинкур е открил Десетте Божи заповеди, Ковчег на Завета или пък меча на цар Давид — забравих кое беше. Нещо древноеврейско. В крайна сметка това правят тези истории — удовлетворяват някаква вътрешна потребност, някаква надежда, която не може да бъде постигната в реалния свят.

Погледаха малко мъжа, след което Лейла сведе поглед към бележника си и прелисти страниците.

— Вениамин Туделски казва, че Релинкур „по никакъв начин не одобрявал отношението към евреите“. Какво означава това?

Отец Сергии се усмихна тъжно и се загледа в купола отгоре.

— Кръстоносците са се отнасяли отвратително към евреите — въздъхна накрая. — Избили са хиляди, докато са минавали през Европа. Десетки хиляди. Когато превзели Йерусалим, вкарали всичките му жители евреи в главната синагога и ги запалили живи. Мъже, жени, деца. Всички. — Той поклати глава. — Същото направили и с мюсюлманите. Джамииите потънали в кръв до глезени, така казват. Човек би си помислил, че такъв споделен ужас би сблизил двете религии. Но като виждаме какво става в наши дни... — Вдигна ръка и разтри слепоочията си. — Божията Свещена земя, а толкова много мъка. Винаги толкова много мъка. — Той продължи да си трие слепоочията, след което отпусна ръка и се обърна към Лейла. — Време е да се подготвям за обедната служба.

— Разбира се. Благодаря ви, че ми отделихте време.

— Не знам дали ви помогнах с нещо.

— Помогнахте ми. Много.

Тя прибра бележника в чантата си и я праметна през рамо.

— Продължавайте да пишете. Има смисъл — каза отецът.

Лейла се усмихна, махна за довиждане и се обърна да си върви.

— Още един интересен факт за статията ви — подвикна отецът след нея. — Хитлер е бил вманиачен на тази тема. Релинкур. Сформирал екип от учени, които да разследват историята, да разберат какво е намерил Релинкур и какво е станало с него. Бил убеден, че става въпрос за някакво тайно оръжие, което може да използва срещу евреите. Така поне се говори. Но, както ви казах, Релинкур привлича какви ли не хора. Желая ви всичко най-хубаво, госпожице Ал Мадани.

Той ѝ кимна, скръсти ръце зад гърба си и пое към католикона.

ЛУКСОР

— Ало? Ало? Обажда се инспектор Юсуф Халифа от египетската полиция. Мисля, че говорихме с вас... Халифа. Не, Халифа. Халифа. Точно така. Опитвам се да намеря някой, който да ми помогне по един случай със замесен израелски гражданин. Моля? Не, аз работя по този случай... Говорите ли английски? Моля?... Да, добре, ще изчакам, благодаря, благодаря.

Халифа притисна слушалката с рамо, извади цигара от пакета пред себе си и цъкна разочаровано. Вече цял час безуспешно се опитваше да издири някой в израелската полиция, който да му помогне с подробности за Хана Шлегел, прехвърляха го от отдел на отдел, от кабинет на кабинет, докато накрая стигна дотам, откъдето беше започнал — в главната дирекция на Израелската национална полиция в Йерусалим, и до някаква жена, която не говореше английски, да не говорим пък за арабски. Имаше отчетливото усещане, че понеже беше египтянин, го вземаха не толкова на сериозно, колкото биха взели например някой американец или европейец. Запали цигарата, дръпна дълбоко и ядосано издиша облак дим, заслушан в тишината от другата страна на линията.

— Ало? — извика, защото си помисли, че може да са му затворили. — Ало?

— Казах ви да изчакате — сопна му се жената от другата страна, сякаш се караше на непослушно дете. — Ако обичате.

Линията отново замлъкна.

— По дяволите — измърмори Халифа и задъвка филтъра на цигарата си, стиснал зъби от яд. — Опитвам се да ви помогна, за бога. Опитвам се да ви помогна, жено!

Дръпна още веднъж, облегна се на стола си и се загледа в избелелия плакат със стъпаловидната пирамида на Джосер на отсрещната стена. След това сведе поглед към бюрото си, където беше подредил предметите, взети от къщата на Янсен — диапозитива, поканата, завещанието и пистолета. Липсваше единствено кюлчето злато, беше го дал на някой си Мохамад Хасун, финансов експерт в

банка „Мист“, който му беше обещал да намери информация за щампованите на повърхността му орел и свастика.

От всички останали предмети най-непосредствено информативно се беше оказало завещанието на Янсен. В него имаше подробни инструкции за продажбата на имотите и вещите на мъртвеца, приходите, от които трябваше да се дарят на различни индивиди и организации, включително на персонала на „Мена-Ра“, на икономката на мъртвия, на Египетското градинарско дружество, на Луксорския музей и, донякъде странно, на ветеринарната болница „Брук“ за лечението на коне и магарета.

Най-голямата част от средствата — чиято стойност, доколкото Халифа разбра, възлизаше на приходите от продажбата на имотите — трябваше да отиде при някои си Антон и Инга Грац за „подкрепа на каузите, толкова скъпи на всички ни“. Управителката на „Мена-Ра“ Карла Шоу беше споменала някакво семейство приятели на Янсен, в което мъжът се казваше Антон, и Халифа предположи, че става въпрос за същите хора. По-интересното беше, че адресът на улица „Ораби“ №16, който в завещанието беше споменат като този на семейство Грац, се намираще в квартал „Ел Маади“ в Кайро. Номерът, фигуриращ толкова често в разпечатката от телефона на Янсен, беше в същия квартал, и след като провери в египетската телефонна компания точното му местонахождение, Халифа откри, че се намира буквално от другата страна на улицата пред блока, в който живееха господин и госпожа Грац, което навеждаше на мисълта, че именно с тях беше говорил толкова често Янсен. Следващата проверка разкри, че семейство Грац нямаха телефон — и сигурно затова използваша обществения, — поради което Халифа се свърза със съседите им в блока и ги помоли да оставят съобщение под вратата им, с което настояваше незабавно да се свържат с луксорската полиция. Досега не беше получил отговор.

От останалите предмети пистолетът бе идентифициран от експерта по оръжията в управлението господин Салах като деветмилиметров „Валтер“ Р38, полуавтоматичен — нещо, което в наши дни явно не се срещаше често, въпреки че според Салах беше доста търсено от колекционерите. „Валтер“ Р38 беше официалното армейско оръжие през Втората световна война. Пистолетът беше поддържан чист и смазан, и беше в идеално състояние, а

осемпатронният му пълнител беше пълен. Както повечето аспекти от живота на Янсен тази информация повдигна повече въпроси, отколкото отговори.

Не му беше останало време да провери последните две неща — поканата и диапозитива, и затова сега се наведе, вдигна ги на светлината и дръпна от цигарата, като с лявата ръка продължаваше да крепи телефонната слушалка. Изображението на тъмния и тесен вход на гробница в основата на отвесната скала не му говореше нищо и след като известно време го гледа и се чуди дали има нещо общо със случая, го остави на бюрото и взе поканата. Изчете я бавно, учуден, както и първия път, когато го беше направил, от липсата на логика очевидно образован и интелигентен човек като Янсен да има нещо общо с подстрекатели като шейх Омар Абд ел Карим. Написа си бележка да провери събранието, което рекламираше поканата, и телефонът най-после оживя.

— Говорихте ли с израелското посолство в Кайро?

— Израелското посолство в Кайро ми даде телефона ви — отвърна Халифа, размаза цигарата в пепелника и се опита да не загуби самообладание.

Жената отново го остави да чака, този път само четвърт минута, след което го попита дали знаел последния известен адрес на убитата, или по-скоро „мястото, където била живяла, преди да умре“, което той прие за едно и също нещо. Взе от бюрото досието на Шлегел и прелисти до нужната страница.

— Улица „Охор Хар Чайм“, номер четирийсет и шест — продиктува, затруднен от непознатите думи. — Апартамент четири. — Наложил се да повтори още два пъти, за да го разбере жената.

— „Ор Ха-Чаим“ — поправи го тя. — Това е в стария град. Трябва да говорите с полицейски участък „Давид“.

Даде му номера.

— Кого да търся там?

— Следователите. Те ще ви помогнат.

— Бихте ли ми дали някакво име — настоя Халифа, защото знаеше, че в противен случай ще го препратят към някоя секретарка. — Някой, когото да потърся направо. Моля ви.

Жената въздъхна раздражено, без дори да прикрие факта, че й досажда, и за трети път го накара да чака. Накрая се обади и каза

някакво име, което Халифа записа.

— Той детектив ли е?

— Детектив — отвърна му тя грубо и затвори.

Халифа остави слушалката, запали поредната цигара и изръмжа. Лошото му мнение за израелците се потвърждаваше. Дръпна няколко пъти и отново взе телефона. Избра номера, който му беше дала жената. Отговориха му на седмото позвъняване.

— Добър ден. Аз съм инспектор Юсуф Халифа от египетската полиция. Може ли да говоря с... — той се взря в името, което беше написал. — Детектив Ар-и-ей Бен Ро-ай.

ЙЕРУСАЛИМ

Телефонът звънеше, когато Бен Рои влезе в кабинета си. Подразни се, вече замаян от двете бири, които беше изпил на път за управлението, да не говорим за непоносимата меланхолия, която го налягаше винаги, след като беше ходил на гроба на Галия. Изпсува и вдигна слушалката.

— Кен.

— Детектив Бен Ро-ай?

— Бен Рои — поправи го сърдито израелецът. Кой пък беше този маниак?

— Извинете. Аз съм инспектор Юсуф Халифа от египетската полиция. От главната ви дирекция ми дадоха вашето име.

Бен Рои не каза нищо.

— Ало?

— Кен.

— Говорите ли английски, господин Бен Рои?

— Ага медахер иврит?

— Моля?

— Вие говорите ли иврит?

— Боя се, че не.

— Тогава май се налага да говоря английски. Какво искате?

Халифа дръпна от цигарата си. Говореше с този човек от петнайсет секунди и вече му беше неприятен.

— Понастоящем разследвам убийството на израелска гражданка. — Опитваше се да запази любезен тон.

Бен Рои прехвърли слушалката в лявата си ръка, а с дясната бръкна в джоба си за манерката.

— Е, и?

— Името на жертвата е Хана Шлегел. Била е убита през 1990-а.

Бен Рои изсумтя.

— И чак сега ли го разследвате?

— Не, не, не ме разбрахте правилно. Тогава го разследвахме. Имаше осъден. Но сега се появиха нови доказателства и отворихме

случая.

Бен Рои отвори манерката и дръпна щедра глътка.

— Осъдили сте невинен човек, така ли?

Беше по-скоро обвинение, а не въпрос. Обвинение в професионална некомпетентност. Халифа стисна зъби.

— Точно това се опитвам да разбера.

Бен Рои дръпна още една глътка.

— И какво искате от мен?

— Опитвам се да получа... как се казваше?... някаква по-стара информация за жертвата. Професия, семейство, приятели, интереси. Нещо, което да ми помогне да намеря мотива за убийството.

— И?

— Моля?

— Защо се обаждате на мен?

— А, разбирам. Ами, жертвата е живяла на — Халифа погледна досието пред себе си. — Улица „Ор Ха Чаим“. Номер четирийсет и шест, апартамент четири. Казаха ми, че този адрес е... как се казваше?... под грижата на вашето управление.

Бен Рои седна и започна да си разтрива слепоочията със свободната ръка. Ега ти! Само това му липсваше, да участва в някакво си съвместно разследване с парцалоглавец. Аматьори. Шибани аматьори. Изобщо не трябваше да вдига телефона.

— В момента съм зает — изръмжа грубо. — Звъннете ми по-късно.

— По-късно днес ли?

— Другата седмица.

— Боя се, че не мога да чакам толкова. — Халифа разбра, че го мотаят, и не възнамеряваше да поддава. — Дали не може да ми помогне някой ваш колега? — „Някой професионалист“ — дощя му се да добави. Който поне малко си върши работата. — Или да се обадя на началника ви?

Бен Рои се намръщи още повече. Гаден арабски пътйо! Отдръпна слушалката от ухото си и се изкуши да я затръшне. Долови обаче, че няма да се отърве толкова лесно. Защо изобщо беше вдигнал телефона?

— Инспектор Бен Рои? — отекна в слушалката гласът на Халифа.

— Да, да — изръмжа Бен Рои, дръпна последна глътка от манерката и зави капачката. — Добре, я ми кажете пак името и адреса.

Взе химикалка и започна да записва това, което му диктуваше Халифа.

— И кога казахте, че е била убита?

— На десети март 1990. Мога да ви изпратя записките, ако това ще ви помогне.

— Няма нужда — каза Бен Рои, като си даде сметка, че с колкото повече информация разполага, толкова повече работа щеше да се наложи да свърши. Един-два телефона, посещения на бившия адрес на жената — и стига толкова. А ако не стигаше, ами, проблемът си беше на арабина. В крайна сметка той беше забъркал кашата.

— Трябва да ви кажа, че основният ни заподозрян по този случай се казва Пиет Янсен. Ако успеете да откриете някаква връзка между него и Хана Шлегел, ще е добре. Това е...

— Да бе, да. Разбрах. Пиет Хансен.

— Янсен — повтори Халифа, вече, без да прикрива раздражението си. — Я... Н... С... Е... Н. Разбрахте ли?

Бен Рои стисна юмрук и изръмжа:

— Разбрах.

Халифа ядосано дръпна от цигарата си и я загаси в пепелника.

— Ще ви продиктувам моите данни.

— Добре — наежи се Бен Рои.

Халифа му ги продиктува.

— А вашите?

Бен Рои му даде имейла си.

— Мобилен телефон нямате ли?

— Нямам — отвърна израелецът и погледна нокията си.

На Халифа му стана ясно, че го лъжат, но не видя никакъв смисъл да спори и просто каза, че ще бъде много признателен, ако Бен Рои се заеме със случая възможно най-спешно.

— Разбира се — изръмжа израелецът.

Настъпи мълчание, линията, която ги свързваше, сякаш припукваше от взаимната им неприязън. Бен Рои каза, че ако това било всичко, имал и друга работа. Халифа му благодари сковано и понечиха да затворят телефоните.

— Само още един въпрос — отекна гласът на Халифа. „Ега ти“
— изруга наум Бен Рои.

— Да?

Халифа прелистваше бързо папката пред себе си.

— Не разбирам едно нещо. На ръката на жертвата. Имало е... как се казваше?... татуировка.

— Татуировка ли?

— Да.

Халифа стигна до черно-бялата снимка на ръката на мъртвата жена и я вдигна пред очите си.

— Номер. Четири, шест, девет, шест, шест. С триъгълник отпред. Това някакъв еврейски обичай ли е?

Бен Рои се облегна на стола си и поклати глава. Шибани невежи антисемитски араби.

— Това е номер от концентрационен лагер. Нацистите татуирали ръцете на еврейските концлагеристи. Макар да не виждам с какво ще ви помогне, като знам, че вашата пасмина много не вярва, че изобщо е имало такива. Нещо друго?

— Не — каза Халифа. — Нищо друго.

— Значи, ще ви се обадя.

Телефонът замлъкна. Халифа продължи да се взира в снимката. Цифрите му заприличаха на насекоми, изпълзели от мравуняк. Остави снимката и взе пистолета на Янсен. Погледа и него известно време. Намръщи се, остави го, взе химикалката и написа в бележника до номера на телефона „нацисти“ и „концлагери“, и дебело подчерта и двете думи с две черти.

ЙЕРУСАЛИМ

„Войната между израелци и палестинци — и не се заблуждавайте това е война — се води на най-различни нива и с най-различни оръжия. Естествено, най-очевидна е физическата конфронтация: камъни срещу автомати «Галил», коктейли «Молотов» срещу танкове «Меркава», коли-бомби и самоубийствени атентати срещу хеликоптери «Апачи» и изстребители Ф–16.

Но конфликтът има и други измерения, които, макар и не толкова явни, са не по-малко значими. Дипломация, религия, пропаганда, икономика, разузнаване, култура — всички те са арена на всекидневна борба между моя народ и израелските окупатори. В тази статия ще се съсредоточа върху един от по-малко известните театри на изтощителни военни действия. Той обаче е един от най-важните и се намира в самото сърце на тлеещия конфликт: археологията.“

Лейла спря с ръце на клавиатурата, огледа току-що написаното и го изчете на глас, за да провери дали върви гладко, дали има смисъл. Добави още едно изречение: „За израелците археологията, и най-вече откриването на доказателства, подкрепящи съществуването на библейската държава Израил на земите, които сега окупират, още от самото начало е ключов компонент във войната им с палестинците“, след което въздъхна, стана от бюрото и отиде в кухнята, за да си направи кафе.

Статията за „Палестина-Израел Джърнъл“ занимаваше мислите ѝ през цялата изминала седмица от срещата ѝ с младия Юнис Абу Джиш в бежанския лагер Каландия насам. Темата беше добра и като се имаше предвид обичайната ѝ скорост на писане и фактът, че в главата ѝ всичко беше подредено, трябваше да я напише за не повече от два часа.

Но пишеше вече четвърти час, откакто се беше прибрала от срещата с отец Сергии, и макар вече да се свечеряваше, беше нахвърляла само малка част от двете хиляди думи, които възнамеряваше да напише. Ако темата беше друга, сигурно щеше да се съсредоточи по-успешно. Но археологията и историята непрекъснато я връщаха към Уилям дьо Релинкур; написваше няколко думи и веднага

се разсейваше от непосредствената си работа и се връщаше към Релинкур и мистериозното съкровище, което навярно беше открил под Божи гроб. Не спираше да се пита какво е било то. Каква беше връзката между него и Ал Мулатам? Кой беше този, който ѝ беше обърнал внимание върху цялата история? Какво? Как? Кой? Въпросите отекваха из главата ѝ като неспиращ камбанен звън и ѝ пречеха да се съсредоточи.

Направи си кафе по палестински — кипна вода в метално джезве и сипа вътре кафе и захар. Качи се на покрива и се загледа в почерняващото небе на изток. Опитваше се да си проясни главата. Отгоре на хълма Скопус Университетът по иврит беше запалил светлините си, ярки и студени, като блестяща ледена шапка; вдясно на Маслинения хълм се виждаше църквата „Възнесение Господне“, обгърната с топла корона от светлини като хало. Усмихна се леко на себе си и си припомни как с баща ѝ бяха стояли при църквата и бяха гледали към Гетсиманската базилика долу, а баща ѝ се беше обзаложил на долар, че няма да го надбяга до долу. Беше успяла, с последни сили и макар да знаеше, че я беше оставил да го победи, че се беше забавил умишлено, това по никакъв начин не намали усещането ѝ за триумф, когато прекоси финалната линия, вдигна радостно ръце и останала без дъх си поиска наградата.

Както и повечето други спомени за него този също беше противоречив, наситен с щастие, но и с меланхолична символика. В някакъв смисъл тя все още се състезаваше. Състезаваше се, откакто той умря и образът му неизменно надничаше зад рамото ѝ, преследваше я, подтикваше я и никога не избледняваше, колкото ѝ бързо да тичаше. Разликата беше в това, че някога разстоянието беше крайно и финалът се виждаше, имаше награда за усилията ѝ, а сега имаше... какво? Нищо. Никакво очакване за триумф и радост, никакво удовлетворение. Само безкраен бяг, безнадежден спринт от празнота към празнота. И споменът за баща ѝ неотменно зад нея, разбития му череп, вързаните зад гърба ръце, като на животно в кланица. Винаги там. Винаги присъстващ. Винаги подтикващ.

Тя прокара ръка през очите си, избърса събралата се там влага и се загледа в последните лъчи на залеза, който бавно се стопяваше в нощ. Лек ветрец се надигна и погали лицето ѝ. Тя затвори очи и се наслади на успокояващата свежест на вечерта. Остана така дълго.

Искаше ѝ се просто да се вдигне над покривите и да отлети, да се махне от цялата гадост, да я остави зад гърба си; след това въздъхна, изпи си кафето, слезе в кабинета, седна отново пред компютъра и прочете какво беше написала. Добави без особен ентузиазъм още няколко изречения и осъзна, че си губи времето. Затвори файла, остави настрана бележките си и влезе в интернет. Отвори „Гугъл“ и написа в полето за търсене „Уилям дьо Релинкур“.

В следващите няколко часа прегледа всички сайтове, в които беше споменат Релинкур. Търсеше някаква нова следа, нещо, което да е пропуснала миналата вечер. Уилям дьо Релинкур и Светия Граал, Уилям дьо Релинкур и розенкройцерите, Уилям дьо Релинкур и изгубените свитъци от Атлантида, Уилям дьо Релинкур и заговорът на Ватикана за господство над света — прегледа ги всичките, всеки следващ все по-откачен от предишния. Ако трябваше да пише статия за чудатостите на Ню Ейдж или пък за историята на Новия мистицизъм, щеше да се чуди откъде да започне. Но не откри нищо, освен фактите, които вече знаеше.

Когато не останаха повече сайтове, започна да търси вариации: Гуилелмус дьо Релинкур, Гийом Релинкарски; Есклармонда дьо Релинкур; Дьо Релинкур и евреи; Дьо Релинкур и Франция, Дьо Релинкур и Лангедок; Дьо Релинкур и К. Нищо. Понякога изобщо не излизаха резултати, понякога десетки, но без никакво отношение към темата, понякога такива, които вече беше чела.

Една-единствена комбинация се оказа ако не полезна, то поне интересна и тя беше „Гуилелмус Релинкур и Хитлер“, която тя написа заради репликата, която отец Сергии ѝ беше подхвърлил на раздяла тази сутрин. И тук срещна не една откачена теория, включително тази, според която Релинкур бил открил някакво тайно магическо оръжие, което можело да унищожи всички евреи по света, оръжие, върху което по очевидни причини Хитлер искал да сложи ръка (както и авторът, ако се съдеше по антисемитския тон на статията). Сред целия боклук обаче имаше и няколко малко по-достоверни статии, в които Релинкур бе споменат като пример за добре документираната мания на фюрера към археологията и окултното. Повечето бележки бяха кратки и липсваха съществени подробности, но в тази на някакъв французин на име Жан-Мишел Дюпон имаше интересна бележка под линия, в която се цитираше откъс от дневника на някой си Дитрих Екарт, нацистки

идеолог, човека, на когото Хитлер очевидно беше посветил „Моята борба“:

13 ноември 1938

Общ. „Туле“. Вечеря. Вевелсбург, Приповдигнати духове след събитията от 9–10, ВфЗ се майтапи с „края на еврейските надежди“. ДХ казва, че съвсем ще изчезнат, ако онова на Релинкур излезе наяве, след което следва продължителна дискусия за катарите и др. Приятно, шампанско, коняк. Извинения от ФК и ВЯ.

Няколко кръстосани справки разкриха, че Вевелсбург е крепост в Северозападна Германия, където е бил генералният щаб на Химлеровите СС; Обществото „Туле“ беше псевдоезотеричен орден, посветил се на популяризирането на арийската митология; „събитията от 9–10“ — масовото унищожение на еврейска собственост, наречено впоследствие „Кристалната нощ“; а катарите, име, което вече беше срещала в няколко други статии, бяха някаква еретична християнска секта, радвала се на най-голям разцвет през дванайсети и тринайсети век (интересното беше, че развиваха най-голяма дейност в Лангедок, Франция). Доколкото разбра, инициалите ВфС, ФК и ВЯ принадлежаха на Волфрам фон Зиверс, Фридрих Крон и Валтер Янкун, нацистки учени и активни членове на „Туле“.

Всичко това беше извънредно интересно. За жалост за единствената част от откъса, която можеше да ѝ послужи като източник на информация, а именно инициалите ДХ и значението на „ако онова на Релинкур излезе наяве“, не намери никаква информация. Жан-Мишел Дюпон не беше оставил никакъв адрес и телефон и след половин час лутане из мрежата в безплодни опити да намери нещо повече, реши, че всичко е поредната порция зелен хайвер и се отказа.

— По дяволите! — изсъска ядосано и ритна бюрото. — Какво търся, мътните ме взели? Майната му!

Наближаваше полунощ. Тя погледна екрана със смъдящи от умора очи и посегна да изключи компютъра, решила, че тази вечер няма да постигне нещо повече. Но в този момент по-скоро

несъзнателно, отколкото с мисълта, че ще стане нещо, написа последното словосъчетание в полето за търсене, първото, което ѝ дойде на ум, без дори да се замисля, автоматично, сякаш пръстите, а не съзнанието ѝ бяха поели инициативата: „Релинкур, Франция, съкровище, нацистки тайни, евреи“. Замисли се за секунда, вперила поглед в това, което беше написала, а след това повече рефлекторно, отколкото съзнателно, замени „Релинкур“ с „Уилям“ и натисна бутона за търсене.

Беше първият сайт, който излезе.

Историческо дружество на колежа „Сейнт Джон“...
Професор Магнус Топинг, с изумителното заглавие
„Малкият Уилям и тайната на Кастеломбре: един разказ за
нацисти, съкровище...“

www.jon.cam.ac.uk/historysoc/lent.html

Сайтът, както предполагаше и заглавието му, принадлежеше на историческото общество на колежа „Сейнт Джон“ в Кеймбридж и се състоеше основно от дълъг и доста цветист доклад за събитията от предишния семестър, повечето от които нямаха нищо общо с изучаването на историята, ако се съдеше по придружаващите ги картинки на пияни студенти в тоги и оранжеви перуки. Предпоследният абзац на доклада гласеше:

Последната реч в тази пълна догоре поредица от речи — не, рог на изобилието от речи! — бе изнесена от нашия си професор Магнус Топинг, с изумителното заглавие „Малкият Уилям и тайната на Кастеломбре: един разказ за нацисти, съкровище, катарите и инквизицията“. В тази осветляваща и типична за него цветиста беседа професор Топинг обясни как изследванията му на записките за инквизицията от тринайсети век са открили неочаквана връзка между приказното съкровище на катарите и така наречената Тайна на Кастеломбре, крепост в областта Лангедок във Франция, където според средновековната

легенда се е съхранявало някакво неназовано, но безценно съкровище. От тази начална точка той ни отведе на вълшебна екскурзия в света на мистериозните юдейски култове, нацистките археолози и потресаващите ужаси на католическата инквизиция (Малкият Уилям е бил особено жесток разпитващ), като общият ефект бе не като от обикновен семинар по история, а пълнокръвно, изправящо на нокти историческо криминале. Една наистина запомняща се вечер, станала дважди по-паметна и от това, че почетният ни говорител събра очите на всички, като унищожи цяла бутилка уиски „Лагавулин“! О, ридайте всички вие, които не дойдохте!

След като го прочете, първата реакция на Лейла беше леко развеселяване от неподправено помпозния стил, съчетано с разочарование от факта, че противно на първоначалните ѝ надежди упоменатият Уилям очевидно нямаше нищо общо с този, който я интересуваше. Това беше показателно за физическата и умствената ѝ преумора, както и за скептицизма, обзел я след цяла вечер ровене из какви ли не исторически дивотии, и едва след като го прочете за втори път, започна да осъзнава връзката между доклада и собственото си разследване. Ала когато го прегледа за трети път, като птичка, литнала от джоба на фокусник, думата „Кастеломбре“ внезапно се открие на екрана.

Кастеломбре. Лангедок. К.

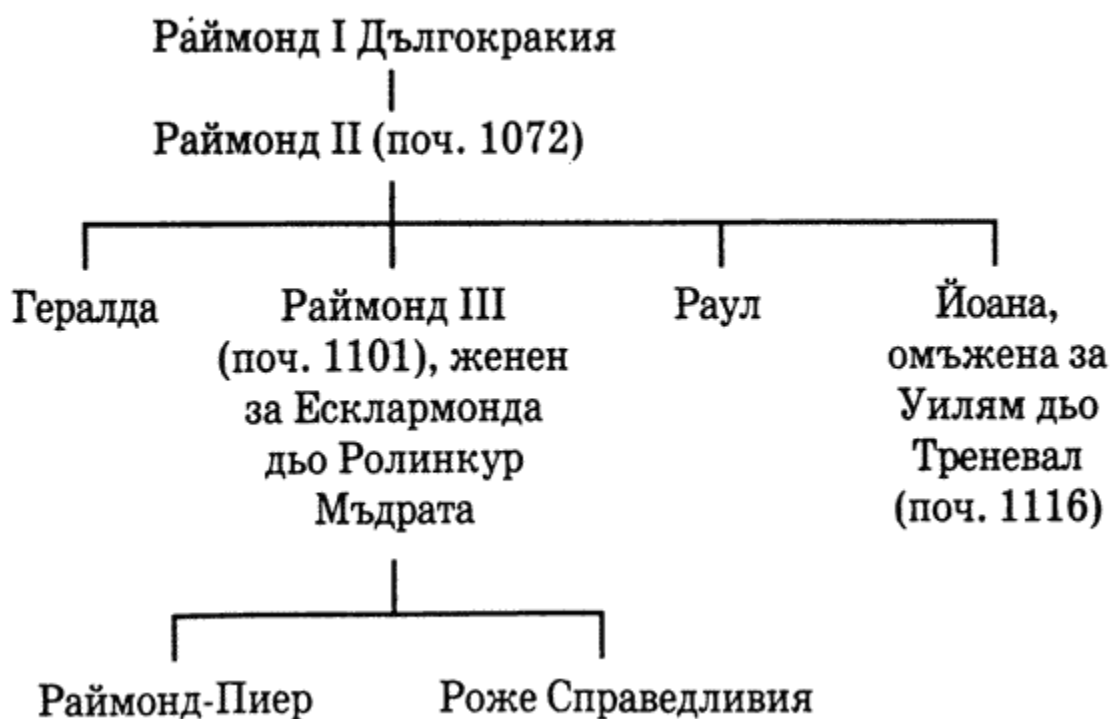
Погледа го още малко, след което с внезапен прилив на адреналин трескаво започна да рови из записките на бюрото си, намери превода на шифрованото писмо и го зачете. „Сега ти го изпращам със знанието, че ще бъде в безопасност в К.“

— О, Боже — прошепна.

Прочете доклада още веднъж, много внимателно, записа си необходимата информация, запамети сайта в папката за любимите сайтове и се върна в „Гугъл“, където изписа в полето за търсене „Кастеломбре“. Излязоха шест сайта. Влезе в първия — „Генеалогия на контовете дьо Кастеломбре“. Екранът дълго време остана черен, след което като от мъгла, разчистена от силен вятър, бавно се

материализира фамилно дърво, или по-скоро семеен храст, защото по клоните му като листа бяха закачени повече от дузина имена. Това, което привлече вниманието ѝ, беше точно в средата.

ГЕНЕАЛОГИЯ на КОНТОВЕТЕ дьо КАСТЕЛОМБРЕ

Тя го погледа известно време, провери го веднъж и още веднъж, след което изписка от облекчение и радост и удари с юмрук по бюрото.
— Пипнах те!

СЕЛО КУАЙРАМ, МЕЖДУ ЛУКСОР И КУС

— Палестинците са наши братя по вяра. Не го забравяйте. Техните страдания не са далечни и абстрактни. Те са наши страдания. Когато булдозерите събарят техните къщи, събарят нашите къщи. Когато насилват техните жени, насилват нашите жени. Когато избиват техните деца, избиват нашите скъпи деца.

Пронизителният пламенен глас на шейх Омар Абд ел Карим отекваше в селската джамия, проста постройка с едно помещение с варосани стени и купол с вградени тухли от цветно стъкло, през които утринните лъчи изпълваха стаята със сумрачна подводно синя, зелена и сивкава светлина. Няколко десетки мъже, повечето млади, фелахин, облечени в джелаби и имам, бяха коленичили на килима на пода, вдигнали очи към говорителя на амвона, положили ръце в скутовете си, с очи светнали от гняв и негодувание. Халифа стоеше на вратата, нито вътре, нито вън, и пръстите на ръката му си играеха с химикалката в джоба на сакото.

— Наш дълг като мюсюлмани е с всички сили да оказваме отпор на йехуди-еен — продължи шейхът, вече наближил фалцета, размахващ костеливи пръсти във въздуха. — Защото те са раса невежа; раса алчна, лъжовна и убиваща, врагове на исляма. Не бяха ли евреите, които отхвърлиха Светия пророк Мохамед, когато той дойде в Ятриб? Не ги ли прокле Свещеният Коран за проклетията и неверието им? Не разкриха ли Протоколите от Сион желанието им да управляват света и да превърнат всички нас в роби?

Беше възрастен човек, прегърбен и с гъста брада, облечен в тъмен кафтан и семпла плетена шапка, с евтини пластмасови очила на носа. В Луксор отдавна му бяха забранили да изнася речи — според подозренията на Халифа не толкова заради антисемитизма, колкото за откритите му атаки срещу корупцията в правителството — и така бяха ограничили дейността му до околните села, където пътуваше и проповядваше собствените си възгледи за фундаменталния ислям.

— С ционистите не може да се споразумееш — крещеше и удряше с обезобразения от артрит юмрук ръба на катедрата.

— Говорите ли с плюеща отрова кобра? Сприятелявате ли се с побеснял бик? Те трябва да бъдат прокълнати, прогонени, изтрити от лицето на земята като напаст, каквато са. Това е нашият дълг като мюсюлмани. Както е речено в Светия Коран: „Подготвили сме за неверниците позорно наказание“; „Назначили сме ада за затвор на неверниците“.

Откъм публиката се понесе одобрително мърморене. Някакво момче с едва набол пух по брадата и над горната устна — четиринайсет или петнайсетгодишно, не повече — размаха юмрук и изкрещя:

— Ал-Маут ли йехуди-еен! Смърт на евреите! — а останалата част от паството пое вика му и джамията отекна:

— Смърт! Смърт! Смърт!

Халифа ги гледаше, стиснал зъби. След малко поклати глава, излезе в покрития вход на джамията и си обу обувките, които беше оставил отвън заедно с тези на другите богомолци, подредени в спретнати редици като коли в задръстване. Постоя още малко, послуша как зад гърба му шейхът призоваваше към джихад, свещена война срещу израелците и всички, които ги подкрепяха, след което излезе под палещото утринно слънце.

Това, което чу, го отвращаваше. И как иначе? Да се използва учението на Светия пророк за разпалване на насилие и омраза, да се цитира Коранът като оправдание за фанатизма, предразсъдъците и непоносимостта — отхвърляше тези неща с всяка клетка от тялото си.

И все пак... все пак...

Не беше ли някаква част от него съгласна? Онази част, на която също й се искаше да размаха юмрук и да крещи за мъст и разруха и заедно с братята си мюсюлмани да припява: „Смърт! Смърт! Смърт!“, когато чуеше за поредния убит от израелците палестинец, за поредното оставено без дом семейство, за поредната изкоренена овощна градина?

Въздъхна, запали цигара и клекна в оскъдната сянка пред входа на джамията. Никога досега не беше изпитвал такова объркване относно принадлежността, вярата и това, в което трябва да вярва. Даже в моментите на най-голямо отчаяние — смазващата немотия в детството, смъртта на родителите и по-големия му брат, принудителното напускане на университета в Кайро — винаги съществуваше една ядка на вътрешна увереност, ядро на твърдост и

сигурност. Но сега с всеки ход на разследването, с всяка пътека, по която го повеждаше — евреи, Израел, фундаменталисти, — се отваряха все по-широки пукнатини в увереността му. „Винаги тръгвай срещу това, от което се страхуваш — така му беше казала Зейнаб. — Търси онова, което не разбираш. Защото така ще пораснеш и ще станеш по-добър човек.“ Но той нямаше усещането, че расте. Тъкмо обратното, все повече му се струваше, че всичко в него се разпада на парчета като счупено огледало, на най-различни нацърбени и противоречащи си части, които, дори когато случаят беше окончателно приключен, се съмняваше, че ще съумее да подреди обратно в нещо разпознаваемо.

Дръпна от цигарата си и огледа прашната улица пред джамията. Селото беше само на двайсет километра от Луксор, но със същия успех можеше да е на друга планета, бедно поселище от паянтови кирпичени постройки и обори от клонаци. Сградата зад него беше единствената, излъчваща някаква солидност и устойчивост. С градското си облекло и долноегипетските си черти — бяла кожа, права коса — изпъкваше като паун сред кокошки между тъмнокожите, традиционно облечени саиди, жители на селото, факт, който само подсилваше усещането му за отчуждение и дискомфорт.

— По дяволите — измърмори унило.

Изминаха още двайсет минути, преди проповедта да свърши. Богомолците казаха шахадата, изпяха „Ал саламу алейкум уа рахмат Аллах“, започнаха да се изнизват към централния изход и да се бутат, докато си намерят обувките. Халифа се изправи, събу си обувките, остави ги точно до входа и си запроправя път към вътрешността, без да обръща внимание на подозрителните погледи от всички посоки.

Шейхът беше слязъл от амвона, стоеше в дъното на помещението, подпрян на бастуна си, и разговаряше с групичка свои последователи. Халифа си даваше сметка какъв риск поема, ако се конфронтира с него: преди няколко години последователите на шейха бяха пребили двама полицаи под прикритие, опитали да се вмъкнат на едно от събранията близо до Кифт. Другата възможност беше да дойде с камион, пълен с униформени мъже, и да арестува стареца, провокативен акт, който при популярността на шейха и непокорната природа на тези забравени от бога селца, като нищо можеше да

разпали бунт. Предпочиташе да се спре на по-малко взривоопасната възможност, колкото и тя да носеше риск лично за него.

Той постоя малко на входа, след което тръгна през помещението. Босите му крака не издаваха никакъв звук. Групата забеляза присъствието му, едва когато се озова до нея. Мъжете замълчаха и се обърнаха към него.

— Шейх Омар?

Старецът вдигна поглед и примижа през очилата.

— Аз съм инспектор Юсуф Халифа. От луксорската полиция.

Групата се раздвижи едва доловимо и се събра около водача си. От лицата им се излъчваше подозрителност като жегата от жарава. Шейхът го гледаше, прегърбен като старо дърво.

— Да ме арестувате ли сте дошли? — попита по-скоро развеселено, отколкото разтревожено.

— Дошъл съм да говоря с вас. За човек на име Пиет Янсен.

Един едър и набит мъж с близо разположени до носа очи и сипаничаво лице си пое шумно дъх.

— Я калб! — изсъска той. — Куче такова! Това е свят човек! Как смееш да го обиждаш така!

Мъжът се наежи и пристъпи към Халифа. На детектива му беше ясно, че не бива да се поддава на провокацията, но също така си даде сметка, че ако отстъпи, ще остави впечатление за слабост, което после ще му е трудно да заличи. Затова остана на мястото си и вдигна ръце с дланите напред, за да покаже, че не иска неприятности. Настъпи кратко напрегнато мълчание; след това Халифа бавно бръкна в джоба си, извади плика с поканата и го подаде на шейха сякаш протягаше кокал на ръмжащо куче.

— Изпратили сте това на господин Янсен.

Настъпи поредното неловко мълчание, след което шейхът кимна леко на сипаничавия мъж да вземе плика и да му го даде. Взе го, повъртя го в ръце и присви очи, за да прочете адреса.

— Това не е моят почерк — каза и вдигна поглед.

Играеше на котка и мишка и предизвикваше Халифа да се включи в играта.

— Не ме интересува кой е надписал плика — отвърна детективът. — Интересува ме защо е бил изпратен.

Друг мъж от групата, нисък и дебел, с бял шал на главата, взе плика от шейха и го връчи обратно на Халифа.

— Не чуваш ли какво ти се казва? Почеркът не е негов! Откъде да знае защо са го пратили?

— Защото поканата за негова реч никога няма да бъде изпратена на куфр като Янсен без негово одобрение. — Халифа прибра плика в джоба си. — И той много добре го знае.

Тонът му беше по-остър, отколкото възнамеряваше, и това не се хареса на мъжете. Отново се разнесе неодобрително мърморене, като огън, подхванал сухи съчки, после премина в крясъци, мъжете се скупчиха около Халифа, крещяха му, бутяха го с лакти, гневът им се разпалваше с всяка секунда. Шейхът затропа шумно с бастуна по амвона.

— Хал ас! — отсече. — Достатъчно!

И колкото внезапно беше започнала, суматохата секна, мъжете се раздалечиха и оставиха Халифа и шейха един срещу друг. Настана продължително мълчание, нарушавано само от рева на някакво магаре отвън, след което шейхът направи с ръка жест към последователите си.

— Оставете ни.

Сипаничавият мъж понечи да се възпротиви, но шейхът повтори командата и мъжете се изнизиха от джамията с недоволно ръмжене и мърморене. След като всички излязоха, старецът взе Корана си от амвона и закуцука към отсрещната стена, където седна на една възглавница на пода.

— Трябва да си или много глупав, или много смел, за да дойдеш тук — каза, остави книгата и бастуна на черджето и подви под себе си кльошави крака. — Предполагам, че си и двете. Но ми се струва, че си повече глупав, отколкото смел. Като всички полицаи.

Взе Корана и започна да прелиства страниците. Халифа се приближи и клекна близо до него. Прогони една кръжаща над главата си муха. Магарето отвън продължаваше да реве гръмогласно.

— Не одобри проповедта ми, нали? — попита старецът, без да престава да обръща страниците.

Халифа безучастно сви рамене.

— Ако обичаш, отговори на въпроса.

— Не я одобрих — отвърна не толкова твърдо, колкото му се щеше. — Стори ми се гхир ислами. Неислямска.

Шейхът се усмихна.

— Да не би да обичаш евреите?

— Не съм дошъл да...

Шейхът вдигна ръка и го прекъсна. Халифа изпита неприятното усещане, че макар да е вперил поглед в книгата в скута си, старецът гледа право към него и вижда не толкова физическата му форма, колкото цялата му душа, мислите и чувствата му. Размърда се леко.

— Мюсюлманин ли си?

Халифа нетърпеливо потвърди.

— И въпреки това харесваш евреите?

— Не смятам двете неща за несъвместими.

— Значи харесваш евреите?

— Не ги харесвам... не това...

Детективът размаха ръка към мухата, объркан, раздразнен на себе си, че старецът го беше въвлякъл в този разговор въпреки твърдото му решение да не го допусне. Шейхът продължаваше да листи Корана, пожълтелите страници шумоляха тихо под пръстите му. Накрая стигна до сурата, която очевидно търсеше. Сложи пръст на арабските букви, обърна книгата и я подаде на Халифа.

— Прочети ми го, ако обичаш.

— Не това искам...

— Само една ая е. Чети, ако обичаш.

Халифа пое неохотно книгата със съзнанието, че ако иска да получи някаква информация от стареца, ще се наложи да играе по неговите правила. Откъсът беше в средата на страницата и беше от петата сура — Ал Ма'ида, „Масата“. Детективът я погледна и прехапа устни.

— О, вие, истински вярващи — започна припряно и безизразно, сякаш се опитваше да изчете откъса възможно най-бързо, да се дистанцира от това, което гласи, — не приемайте евреи и християни за свои приятели; те са си приятели едни на други; но който от вас ги приеме за свои приятели, със сигурност е един от тях.

Шейхът кимна одобрително.

— Чу ли? Това са думите на Светия пророк Мохамед. Те са ясни и недвусмислени. Да се сприятеляваш с евреи, с хора от друга вяра, да им симпатизираш, да изпитваш към тях нещо друго, освен омраза,

отвращение и презрение — това е против волята на Всемогъщия Аллах, да се слави името му.

Той протегна трепереща ръка и си взе обратно книгата. На Халифа му се дощя да спори, да цитира други откъси, които казваха добри неща за ахл ел китаб и ги хвалеха. Но незнайно защо главата му беше празна и не намираше нужните му думи. Или пък не искаше да ги намери. Шейхът забеляза озадаченото му изражение и се усмихна не много мило.

— Да бъдеш мюсюлманин, означава да се подчиниш на волята на Всемогъщия — каза той, затвори Корана и нежно прокара ръка по корицата му. — Това е смисълът на исляма. Ако не се подчиниш, не можеш да бъдеш мюсюлманин. Или едното, или другото. Черно или бяло, светлина или мрак.

Няма среден път. — Той докосна книгата с устни и я остави в скута си. — А сега, каза, че желаш да говорим за саис Янсен.

Халифа избърса с ръкав плувналото си в пот чело и се опита да си събере мислите. След току-що казаното разследването му се струваше странно далечно, като от някаква друга реалност.

— Господин Янсен почина преди две седмици — измърмори. Мухата продължаваше да кръжи над главата му, да бръмчи непоносимо силно, да го тормози. — Разследваме известни... нередности в начина му на живот. Намерих поканата ви в неговата къща. Стори ми се необичайно, че е била изпратена на такъв човек. Куфр. Не съвсем като средния ви последовател.

Шейхът не каза нищо, само се наведе напред и започна да разтрива глезена си, вперил поглед в купола отгоре и ивицата вградени стъклени тухли.

— Е? — настоя Халифа. — Защо сте му я изпратили?

Старецът продължи да масажира костеливия си крайник, забивайки пръсти в напуканата прашна кожа.

— От любопитство.

— От любопитство?

— Саис Янсен беше извънредно... щедър. Видя ми се любезно да му покажем, че се сецаме за него.

Главата на Халифа беше започнала да се прояснява; случаят отново изплува пред погледа му. Сякаш прогонена от това изостряне на

фокуса, мухата отлетя и започна да се блъска в прозорчето в дъното на помещението.

— В какъв смисъл щедър?

— Направи дарение. За един наш проект.

— Какъв проект?

Шейхът остави глезена си, скръсти ръце в скута си и впери поглед право в Халифа.

— За помощ на нашия народ, който страда под потисничеството на ционистите — изрече леко обвинително, сякаш с отказа си да признае, че безусловно мрази евреите, Халифа сам се беше съюзил с враговете на исляма.

— Какъв вид помощ?

Шейхът продължаваше да го гледа.

— Събираме пари. Пращаме ги в Палестина. За храна, дрехи, учебници. Благотворителни каузи. Нищо незаконно.

— И Янсен е бил дарител?

— Той се свърза с нас. Преди месец и половина-два. Направи еднократно дарение.

— Просто ей така?

Шейхът сви рамене.

— И ние се изненадахме. Не е характерно за един куфр. Свързал се с един от моите хора в Луксор и му казал, че иска да ни помогне. Попитал дали може да поговори с мен. Аз обикновено гледам да си нямам работа с такива хора. Но той предлагаше доста значителна сума. Петдесет хиляди египетски лири.

Халифа подсвирна изненадано. Какво, по дяволите, е целил Янсен, като е дал толкова пари на такъв като шейх Омар?

— Вие срещнахте ли се с него?

Старецът кимна, вдигна сбръчканата си ръка и се почеса по брадата.

— И?

— И нищо. Говорихме. Каза, че знаел за работата ни с палестинците, възхищавал ни се и искал да ни помогне. Даде парите още тогава. В брой. Как да му откажа?

Краката на Халифа го заболяха от дългото клечане. Изправи се и се протегна.

— Но защo е дошъл при вас? Десетки организации набират средства за палестинците. Уважавани благотворителни организации. Законни. Защо се е свързал с...

Шейхът се усмихна.

— С човек с моята репутация ли?

— Да. Янсен не може да не си е давал сметка, че ако го видят с вас, рискува да си навлече доста неприятности. И въпреки това идва ей така отникъде, дава ви всички тези пари и не иска нищо в замяна.

Халифа се протегна отново, разтри коленете си и изведнъж му хрумна нещо.

— Поиска ли нещо в замяна?

Шейхът не каза нищо, само го погледна с лека усмивка, набраздила ъгълчетата на устните му като пясък след оттегляща се вълна. Халифа отново прекна пред него и повтори въпроса си.

— Поиска ли нещо?

Отново не получи отговор. Пулсът на детектива се ускори.

— Поискал е нещо, нали? Какво? Какво поиска?

Шейхът отметна глава първо на едната страна, след това на другата и прешлените му изтракаха като ключ в ключалка. Продължаваше да се взира в Халифа.

— Поиска помощта ми, за да се свърже с Ал Мулатам.

Халифа го изгледа удивено.

— Сериозно ли говорите?

— Защо да лъжа? Това поиска.

Халифа се подпря на пети и поклати глава. Всеки път, когато му се струваше, че се е доближил до Янсен, изникваше някаква нова информация, която го отдалечаваше безкрайно от този човек, чувстваше се като ловец, дебнещ жертвата си, скъсяващ разстоянието до нея, само за да я изпусне в последния момент.

— Защо? Защо е искал да се свърже с него?

Шейхът сви рамене.

— Каза, че притежавал нещо, което може да му е от полза. Оръжие срещу евреите. Нещо, което щяло да им нанесе големи вреди.

Отвън някой шумно заудря метал в метал. Халифа едва го чуваше.

— Какво оръжие?

Шейхът вдигна ръце.

— Това не каза. Заяви, че умираше, че не му оставало много живот, че искаше това нещо да отиде при човек, който да го употреби правилно. За да нанесе вреда на евреите. Така каза. Някой, който да го използва, за да навреди на евреите.

Тракането спря за миг, след което продължи отново, още по-силно.

— И вие помогнахте ли му?

Шейхът изсумтя.

— Ти какво си мислиш, че имам адреса на Ал Мулатам ли? И телефона му? Че ей така мога да му звънна? Възхищавам се от този човек, инспекторе, радвам се всеки път, когато той отнеме израелски живот; ако някога го видя, ще го прегърна и ще го нарека свой брат. Но кой той и къде е, имам представа толкова, колкото и ти.

Старецът свали очилата си и внимателно започна да ги лъска с полата на кафтана си. Отвън тракането спря и джамията потъна в унило подводно мълчание.

— Дадох му имената на някои познати в Газа — проговори накрая шейхът, след като привърши лъскането на очилата. — Поне това можех да направя, след като ни дари толкова пари.

— И? Той свърза ли се с тях?

— Нямам представа. Нито пък искам да знам. След първата ни среща нито го чух, нито го видях. И в случай че попиташ, няма да предам доверието на палестинските си приятели, като ти кажа кои са.

Той погледна Халифа, разгъна крака, взе бастуна си в едната ръка, а Корана в другата и се помъчи да се изправи. Успя наполовина и спря, защото явно го заболя. Халифа стана, подхвана лакътя на стареца и му помогна. Уважението му към по-възрастните беше по-силно от неприязънта към възгледите на стария човек. Шейхът се изправи, пригладя полите на кафтана си и закуцука през помещението. На вратата се обърна.

— Помни, инспекторе: има светлина и има мрак, ислям и пустота. Няма среден път. Няма компромис. Време е да направиш избор.

Задържа за момент погледа на Халифа и излезе от джамията. Очевидно разговорът беше свършил.

ПРОПУСКАТЕЛЕН ПУНКТ КАЛАНДИЯ, МЕЖДУ ЙЕРУСАЛИМ И РАМАЛА

Както го бяха инструктирали, Юнис Абу Джиш отиде до пропускателния пункт Каландия по обед, облечен в тениската си с Купола на скалата, и застана под големия пращен билборд с рекламата на „Мастър Сателит Дишес“.

През последните двайсет и четири часа, откакто представителят на Ал Мулатам му се беше обадил по телефона, настроението му се луташе диво между безкрайния ужас и еуфорията. В един момент трепереше, все едно замръзваше, зашеметен от изключителността на онова, което го бяха поканили да направи; в следващия го помиташе опияняваща радост, като едно време, когато като малък го водеха на море и се премяташе отново и отново в топлите пенливи вълни, кашляше и се смееше, и си мислеше, че това е най-прекрасното чувство в целия свят.

Сега, докато наблюдаваше колоните от спрели коли, виещи се към израелската блокада отпред, не изпитваше нито страх, нито екстаз, нито всъщност нищо друго — само непоклатима безчувствена убеденост, желязна решителност, че това трябва да направи, че това е предначертаната му съдба. В крайна сметка какво друго оставаше? Цял живот на покорство и горчивина, на безпомощно наблюдение отстрани как ден след ден израелците отмъкват земята на народа му и унищожават самоуважението му? Безкрайният кръговрат на унижение, срам и съжаление?

Не, не можеше да го понесе. От много време не го понасяше. Това беше пътят. Единственият път. Единствената пътека, която даряваше сила и достойнство, която му позволяваше да влияе на събитията, вместо завинаги да остане смазан от тях. И ако този път водеше към смъртта... ами, животът му така и така приличаше на гроб приживе.

Остана под билборда точно трийсет минути, както му бяха казали, непрекъснато си поглеждаше часовника, за да не сбърка. След това кимна, сякаш да каже „Ето ви отговора“, обърна се и пое обратно

към бежанския лагер, чиито сгради подяждаха пейзажа като грозни сиви гъби.

ЛУКСОР

Когато се прибра от срещата си с шейх Омар, откри, че в кабинета му го чака господин Мохамед Хасун, служителят на банка „Мист“, на когото беше дал кюлчето злато на Янсен. Възпълният безукорно облечен мъж с мазна коса, очила с тънки рамки и впечатляващо лъснати черни обувки нададе уплашен вик, когато детективът влезе в кабинета си. Стискаше сребристото куфарче „Самсонайт“ до гърдите си, като че ли всеки момент очакваше някой да му го вземе. Отпусна се, като видя, че никой не го напада, макар натрапчивият тик на лявото му око да говореше, че все още не се чувства напълно спокоен.

— Уплашихте ме — каза, примигвайки като автомобилен индикатор. — Донесох ви... знаете...

Той затрополи с пръсти по куфарчето.

Халифа се извини, че го е стреснал.

— Макар да не вярвам, че някой ще ви ограби наред полицейско управление — добави.

Банкерът го изгледа неодобрително.

— Ограбван съм на най-малко очаквани места, от хора, които най-малко съм очаквал, инспекторе, включително, колкото да е тъжно, от собствения ми тъст. Когато става въпрос за злато, няма такова нещо като излишна предпазливост. Никога.

Задържа за миг погледа на Халифа, за да подчертае сериозността на посланието си, после отиде до бюрото и остави куфарчето отгоре.

— Както и да е, проверих го. Интересно. Много интересно. Имате ли време?

— Разбира се.

— Тогава няма да имате нищо против...

Той кимна към вратата.

Халифа се обърна и я затвори.

— И, въ... — Банкерът се изкашля нервно и намигна към ключалката.

— Просто да сме сигурни.

Халифа се обърна отново и превъртя ключа в ключалката.

— Да спусна ли и щорите?

Искаше да се пошегува. Хасун обаче го разбра буквално и се съгласи, че при тези обстоятелства идеята не била никак лоша. Халифа отегчено поклати глава, но отиде до прозореца и спусна металните щори. Стаята потъна в полумрак.

— Така добре ли е?

— Доста по-добре. Предпазливостта никога не е прекалена.

Банкерът се наведе, включи лампата на бюрото и подозрително огледа стаята, сякаш противно на доказателствата на собствените си очи, все още не вярваше, че са сами в кабинета. Чак тогава отключи куфарчето, извади кюлчето, все още увито в черния плат, в който Халифа го беше намерил, и го остави на бюрото под лампата. Детективът застана до него, запали цигара и издиша гъст облак сиво-синкав дим.

— И какво открихте?

— Доста неща — каза bankerът и разви плата. Стъклата на очилата му проблеснаха в златисто от лъскавата повърхност на кюлчето. — Да, да, доста поучително. От трийсет години съм в този бизнес и златото така и не е преставало да ме изненадва. Изключително нещо. Наистина изключително.

Той посегна и благоговейно докосна метала, а след това бръкна отново в куфара и извади от джоба на капака написан на машина доклад.

— Основните подробности са напълно очевидни — започна. — Стандартна трапецовидна отливка, два̀йсет и шест на девет на пет сантиметра, двана̀йсет и половина килограма, деветстотин деветдесет и пет хилядни части злато, което е около два̀йсет и четири карата, а и малко повече.

— Стойност?

— Е, тя очевидно варира в зависимост от пазара, но по настоящите цени бих казал, че е около петстотин и два̀йсет хиляди египетски лири. Сто и четирийсет хиляди долара.

Халифа се закашля и димът се завихри пред лицето му като плющяща скъсана завеса.

— Абадан! Хайде стига бе!

Хасун сви рамене.

— Това е злато. Златото е ценно. Особено когато е с такова качество.

Той посегна и доволно потупа кюлчето като домашен любимец, изпълнил особено впечатляващ номер. Халифа се наведе и впери поглед в златото, вкопчил пръсти в ръба на бюрото.

— Ами печатът? — кимна към щампата с орела и свастиката. — Разбрахте ли нещо?

— Определено разбрах. И именно оттук нещата стават интересни. — Хасун протегна ръце, плесна с длани и изпука пръсти като подготвящ се за концерт пианист. — Досега не бях срещал такава отличителна щампа. Затова се наложи да се разровя. Няма да ви отегчавам с всички подробности. — Каза го с доста копнеж, сякаш отегчаването на Халифа с всички подробности би му доставило голямо удоволствие. Детективът го усети и не каза нищо. Предпочиташе да чуе същината.

— Както и да е — продължи след кратка пауза bankerът, осъзнал, че няма да получи желаната покана да се разпростре по темата, — оказа се, че орелът и свастиката са отличителната щампа на Пруския държавен монетен двор, който до края на Втората световна война е бил националният монетен двор на Германия. Разположен е в Берлин.

Халифа се загледа в отливката. От устните му се виеха лиани цигарен дим.

— Това не беше трудно да се открие. Просто бърза проверка в някои стандартни справочници, две-три телефонни обаждания. Нещата станаха по-сложни — bankerът хвана кюлчето с две ръце и го преобърна с усилие — ето тук.

Той посочи редицата ситни, едва видими цифри, гравирани в горния ляв ъгъл на обратната страна на кюлчето. Халифа изръмжа изненадано. Изобщо не ги беше видял при първоначалния си и според него щателен оглед.

— Сериен номер ли? — попита неуверено.

— Точно така. Някои кюлчета имат, други не. Когато имат, той позволява в основни линии да се проследи историята на кюлчето — кога е било излято, къде и други такива неща.

— Ами това?

— О, този номер се оказа много информативен. Да, да, много информативен. Но не беше лесно. Номерът не е част от някаква

универсална система или нещо такова. Просто се отнася до документален запис в институцията, изляла кюлчето. Вчера цял ден и днес до обяд говорих с Германия, за да го проследя. След 1945-а архивите на Пруския държавен монетен двор са били или унищожени, или разпилени. Честно казано, почти се бях отказал, но един човек в музея на „Бундесбанк“ предложи да се свържа с... — той замълча и затърси името в доклада си — корпорация „Дегуса“, В Дюселдорф. Била една от основните леярни в Германия. Със сигурност са изпълнявали доста поръчки за нацистите. Но в момента са съвсем чисти, разбира се. Най-различни интереси...

— Да, да — нетърпеливо го прекъсна Халифа. — Но какво открихте?

— Ами, архиварят в „Дегуса“, много свестен, много мил човек — bankerът натърти на второто определение, намеквайки, че архиварят в „Дегуса“ няма и да си помисли да прекъсне някого насред думата, както току-що беше направил Халифа, — порови из техните архиви и учудващо успя да открие съвпадащ номер. Много са ефикасни тези германци.

— И? — Халифа се беше навел над кюлчето. От края на цигарата му застрашително висеше стълб от пепел.

— Ами, кюлчето явно е от една партида от петдесет броя, излети от „Дегуса“ през 1944-та. Май 1944-та, ако трябва да съм точен. На седемнайсети същия месец били предадени на Държавния монетен двор, откъдето отишли в предшественицата на „Бундесбанк“ — „Райхсбанк“.

— А след това?

— След това по-голямата част от партидата била претопена и излята наново след края на войната.

— Какво значи по-голямата част от партидата?

— Е, това очевидно е оцеляло. И според човека в „Дегуса“ са оцелели поне още две. — Той направи драматична пауза и се приповдигна като актьор, гласящ се да изнесе монолог. — Били открити в Буенос Айрес. През 1966-а. От израелски тайни агенти. В къщата на някой си... — той направи поредната консултация с доклада си — Юлиус Шлехтман. Бивш нацистки армейски офицер, избягал в Аржентина в края на войната и заселил се там под фалшива самоличност. Израелците го проследили и откарали и него, и златото в

Израел. Понастоящем кюлчетата се пазят в Централната банка на Йерусалим.

— Ами Шлехтман?

Банкерът отново замълча театрално и изпъчи рамене.

— Израелците го обесили.

Отвън се чу шумно дрънчене. Каруца с газови бутилки минаваше под прозореца и продавачът удряше по тях с гаечен ключ, за да привлече вниманието на потенциалните си клиенти. Цигарата на Халифа догоря, той я изгаси в пепелника, запали друга и разтри очи. Всичко свързано с този случай, всяка нова информация сякаш усложняваше и оплиташе още повече нещата. Имаше усещането, че се намира под водата и неистово се опитва да излезе на повърхността, но някой го натиква още по-надълбоко с всеки отчаян размах на ръцете.

Настъпи продължително мълчание.

— Нещо друго? — уморено попита накрая, сякаш се чудеше още колко неочаквани обрати може да приеме това разследване.

Хасун сви рамене.

— Всъщност нищо. Някои технически подробности за химическия състав на златото, но едва ли имат някакво значение.

Той прокара отново ръка по кюлчето, избърса пращинките пепел от цигарата върху лъскавата повърхност и пак го уви в черния плат.

— Тук ли ще го държите?

Халифа дръпна от цигарата си.

— Бихте ли ми направили услугата да го приберете в банката?

— С удоволствие.

Банкерът затвори кюлчето в куфара си, отиде до прозореца, вдигна щорите и примигна на яркото следобедно слънце. Отдолу долетя шумът на уличната суматоха и затихващото тракане на отдалечилата се каруца с газовите бутилки.

— Всъщност, имаше още едно нещо — каза Хасун и гласът му изведнъж притихна. — Странно. Направо потискащо. И развалящо лустрото. — Той вдигна лявата си обувка и я отърка отзад в крачолата на десния си крак. — Както ви казах, номерът позволява да се проследи датата и мястото, където е била направена отливката. В някои случаи се записва и допълнителна информация: името на началника на смяната, която го е изляла, на служителя от монетния двор, който го е приел, и други такива неща. Несъществени подробности. — Смени

краката и излъска и другата си обувка. — В досиетата на „Дегуса“ нямаше нищо такова. Но имаше записи за произхода на претопеното злато.

Хасун привърши с лъскането и бавно се обърна към Халифа. Пръстите му шареха нервно по перваза на прозореца. Детективът го погледна въпросително.

— Дошло е от Аушвиц. Вашето кюлче, инспекторе, явно е направено от златните зъбни коронки на умрели евреи.

След като bankerът си тръгна, Халифа остана загледан в тавана на кабинета си, вдигнал крака на ъгъла на бюрото и обвит в тютюнев дим като в тюрбан. Имаше належаща работа: Хасани го гонеше да му докладва за напредъка на разследването; приятелят на Янсен в Кайро още не се беше обадил и трябваше да бъде издирен; нямаше да навреди да позвъни и на оня проклет израелец и да провери дали си е вдигнал дебелия задник и дали е започнал да разследва миналото на Шлегел. Толкова работа за вършене. Толкова задачи за изпълнение. Но в момента беше способен само да се вижда в тавана и да мисли за златни зъбни коронки и за поредицата от цифри с цвят на мухъл на ръката на Хана Шлегел.

Разбира се, знаеше за концлагерите, за Аушвиц. Най-обща информация и слухове, не достоверни подробности — никога не беше проявявал интерес към тази тема. Определено смяташе, че е истина и израелският детектив сбърка, когато го обвини, че не вярва. Но в същото време му се струваше толкова далечно, толкова абстрактно, толкова без значение за него и за собствения му свят. Сега изведнъж беше придобило голямо значение.

Отпусна глава и издуха няколко мързеливи кръгчета дим, които се издигнаха едно след друго към тавана, където останаха и се размесиха в неясна мъгла. Изминаха пет минути, десет, часовникът на стената отмерваше секундите като механично сърце. След това, сякаш стигнал до някакво решение, Халифа свали крака на пода, взе сакото си и излезе от стаята.

На улицата зави надясно, след това наляво, проправи си път през шумната следобедна тълпа в сърцето на градския сук, мина покрай кафенета, магазини за сувенири и сергии за подправки, отрупани със

сушен хибискус и червен шафран. Накрая се вмъкна в ярко осветено интернет кафе с половин дузина компютри покрай стената в дъното. Поздрави с кимване собственика, момче със зализана с гел коса и тока на колана във формата на мотоциклет, който го упъти към най-далечния компютър отляво, до някаква млада европейка с изгаряния от слънцето по раменете. Халифа седна пред компютъра, поколеба се за миг, влезе в „Yahoo!“, написа в полето за търсене „Холокост“, като се намръщи леко, сякаш дете, пъхнало ръката си в огъня — едновременно уплашено, но и любопитно да разбере какво е пламъкът.

ЙЕРУСАЛИМ — СТАРИЯТ ГРАД

— ОТ къде на къде ще идват тук и ще ни казват как да си управляваме държавата? Вече и да се защитаваме ли нямаме право? Мешугина! Всичките! Мешугина!

Старецът изшумоля ядно с вестника си „Йедиот Ахронот“, а устата му продължи да се гърчи в безмълвно възмущение като посипан със сол гол охлюв.

Бен Рои отпи от бирата си и погледна обекта, предизвикал гнева на възрастния човек — статия на първа страница, посветена на група европейски активисти, дошли в Израел, за да протестират срещу тристакилометровата стена, която правителството строеше между Израел и Западния бряг. На снимката към статията се виждаше как някакъв английски комик, за когото Бен Рои не беше и чувал, е преплел ръце с неколцина палестинци, за да препречат пътя на израелски армейски булдозер. Заглавието гласеше „ЗНАМЕНИТОСТИ ОСЪЖДАТ БАРИЕРА НА АПАРТЕЙДА“.

— Нацисти! — изкрещя старчето и смачка вестника, сякаш искаше да го удуши. — Така ни наричат. Разбираш ли? Брат ми умря в Бухенвалд, а те ще ми викат нацист! Как не ги е срам! Как не ги е срам тези мръсни гоим!

Старецът захвърли вестника, облегна се на стола си и поклати глава. Бен Рои се зачуди дали да каже, че също презира тези чужбински добротворци, дошли тук да хленчат и да заклеяват, след което ще се приберат в хубавите си безопасни домове в хубавите си безопасни държави и ще се поздравят какви чудесни и загрижени човешки същества са били, докато зад гърбовете им жени и деца ще бъдат разкъсвани на парчета от бомбите на горките потиснати шибани палестинци.

Но замълча, знаеше, че ако се впусне в темата, яростта бързо ще го завладее, ще го изпълни със заслепяваща, непроходима чернота и без дори да го съзнава, ще почне да крещи, да беснее, да удря с юмрук по масата и да стане за посмешище. Не, по-добре беше да си запази мнението за себе си. По-безопасно.

Посегна към свещника на медальона си, натисна го, сякаш за да натика нещо обратно в себе си, изпи бирата наведнъж, остави банкнота от двайсет шекела на масата и излезе на улицата, за да види какво ще успее да намери за мъртвата жена, чието убийство разследва онзи проклет египтянин.

Унила и съвсем не толкова лъскава като заобикалящите я улици, „Ор Ха Чаим“ представляваше мрачна и навяваща клаустрофобия пресечка в най-горната част на еврейския квартал, съвсем близо до арменския сектор, стръмна, с излъскани от времето павета и високи къщи, надвиснали от двете страни като челюсти на менгеме. Номер четирийсет и шест се намираше по средата, неприветлива каменна постройка, на чиито горни етажи имаше апартаменти — празни въжета за простирано, провиснали параболи от повечето прозорци — и приземен етаж, зает от многолюдна йешива със собствен вход. Бен Рои погледна измачканото листче, на което беше записал дадените му предишния следобед от египтянина подробности, приближи се до основния вход и натисна звънеца за апартамент четири.

Можеше да дойде и по-рано — не че имаше кой знае колко работа през последните двайсет и четири часа, — но тонът на египтянина не му се беше понравил и не беше склонен да му прави каквито и да било услуги. Всъщност беше решил да се размотава още, особено след вчера, когато, въпреки изричния отказ на Бен Рои, копеленцето му беше пратило по факса цял куп материали, които в крайна сметка задръстиха машината и тя започна да пици и премигва като сърдито хлапе, а той изпадна в гняв и безсилие, изтръгна щепсела ѝ и я захвърли в другия край на стаята.

Не, не изпитваше ни най-малко желание да обслужи. Но в крайна сметка реши, че ще е по-добре да приключи с това, преди онзи Хедива, или както му беше там името, пак да започне да звъни и да го тормози, което със сигурност щеше да стори, досадникът му проклет.

Натисна отново звънеца и погледна през прозореца на първия етаж, където млади хареди бяха свели глави над Талмудите си, с провиснали като уши на шпаньоли пеот, бледи и нездрави зад очилата лица (беше чул, че Йерусалим е градът с най-много очни лекари на глава от население в света). Намръщи се леко — Галия им викаше

„пингвини“, — вдигна поглед и натисна звънеца за трети път. Този път най-накрая получи отговор.

— Шалом?

От прозореца отгоре се беше надвесила млада жена с тлъсто лице, обрамчено от традиционната перука шайтел, носена от съпругите на ортодоксалните евреи. Той ѝ обясни кой е и защо е дошъл.

— Току-що се нанесохме. А хората преди нас са живели тук само няколко години — каза тя.

— А преди тях?

Жената сви рамене и се обърна да изкрещи нещо на някого зад гърба си.

— Попитайте госпожа Вайнберг — посъветва го, когато отново погледна надолу. — В номер две. Тя живее тук от трийсет години. Познава всички. И знае всичко.

От тона ѝ стана ясно, че смята госпожа Вайнберг за нахална дърта клюкарка. Бен Рои благодари и натисна звънеца на втория апартамент. Още не си беше отдръпнал пръста, когато вратата се откряна и се показа дребна съсухрена старица, не по-висока от дете, по пеньоар и евтини пантофи, с разкривени и сгърчени от артритата ръце.

— Госпожа Вайнберг? — Бен Рои извади служебната си карта. — Аз съм инспектор Бен Рои от...

Старицата ахна и вдигна ръка към гърлото си.

— Божичко! Какво е станало? Самуел, нали? Какво е станало с него?

Детективът я увери, че със Самуел, който и да беше той, не е станало нищо; просто искал да ѝ зададе няколко въпроса. За жената, която някога живеела над нея. В първия момент тя сякаш не му повярва, започна да диша тежко и очите ѝ се навлажниха. Но постепенно се успокои и с махване на ръка го покани в апартамента си на първия етаж вдясно от входната врата.

— Самуел е внукът ми — обясни му, след като влязоха. — Най-доброто момче на света. Изпратиха го в Газа, Бог да ни е на помощ, там отслужва. Всеки път, като пусна новините, като звънне телефонът... Изобщо не мога да спя от тревога. Че той си е дете. Всичките са деца.

Тя го насочи към малкия, претрупан с вещи сумрачен хол с голям дървен бюфет на едната стена и две кресла, разположени пред античния черно-бял телевизор, върху който стоеше клетка с жълто австралийско папагалче. Навсякъде имаше снимки и из въздуха тегнеше някаква сладникава и доста неприятна миризма — Бен Рои не можа да определи точно на какво. На птичи курешки или на пържено. Опита се да не се замисля. Някъде от другите стаи се чуваше израелското армейско радио.

Старицата го настани на едното кресло, спря радиото, донесе чаша портокалов сок и му я подаде. Бен Рои я прие, отпи една глътка, за да не я обиди, и я остави на масичката до креслото. Жената седна на другото кресло, взе от пода някакво оплетено валмо синя и бяла прежда и започна да плете, вдигнала ръце почти до лицето си, с бързина и сръчност удивителни за толкова сгърчен и прегърбен от артритата човек. Явно плетеше ярмулка, част от периферията ѝ вече се беше оформила от двата цвята прежда. Бен Рои се усмихна леко на себе си, защото си припомни една стара семейна история за баба си от бащина страна, която през войната от 1967-а изплела червени шапки за всички войници в артилерийската рота на сина си, повече от петдесет души, вследствие на което ротата получила прозвището „Огнените ярмулки“, което носеше и до ден-днешен.

— И какво искате да ме питате?

— Ммм?

— Казахте, че искате да ми зададете няколко въпроса. За четвърти апартамент.

— Да, да.

Бен Рои погледна листа хартия, който продължаваше да стиска в ръка, и направи опит да си събере мислите.

— За онази Голдщайн ли? Защото съм го казвала сто пъти и пак ще повторя — тази няма да свърши добре. Три години живя тук и като се изнасяше, целият блок ръкопляскаше. Сещам се веднъж, беше петък, шабат, за бога...

— Става въпрос за Хана Шлегел — прекъсна я Бен Рои.

Тракането на куките забави и спря.

— О.

— Жената отгоре каза, че сигурно сте я познавали.

Старицата отново подхвана плетката, но само след секунди я остави в скута си.

— Ужасна история — въздъхна. — Ужасна. Убиха я, да знаете. Арабите. При пирамидите. Съвсем хладнокръвно. Ужас.

Тя събра ръце. Деформираните ѝ стави и кокалчета приличаха на уродливи израстъци по кората на старо дърво.

— Кротка жена. Не досаждаше на хората. Но винаги поздравяваше. Имаше... — Тя раздалечи ръце и потупа с върха на пръстите си по вътрешната част на ръката. — Нали се сецате... цифрите. Аушвиц.

Папагалчето внезапно зачурулика буйно, след което замлъкна и започна да си пощи ноктите, главата му се вдигаше и спускаше като совалка на шевна машина. Бен Рои отпи още една глътка портокалов сок.

— Египетската полиция разследва случая. Искат някои подробности за личния живот на госпожа Шлегел. Работа, семейство, такива неща. Само най-важното — обясни той.

Старицата вдигна тънките си побелели вежди и продължи да плете, вече не толкова бързо, вълненият кръг на ярмулката пълзеше недоловимо по коленете ѝ като някакво странно цъфнало водорасло.

— Не я познавах много. Не сме били приятелки. Тя не беше много общителна. Повечето време даже не се разбираше, че живее тук. Не като онази Голдщайн. За нея винаги се разбираше, че е тук. Какво ли само не се чуваше! Ой вей!

Госпожа Вайнберг отвратено сбърчи нос. Бен Рои попипа джоба си за химикалка, но се сети, че е забравил да си вземе. На бюфета в стъклена ваза имаше химикалка, но не му се щеше да я иска, защото бабата сигурно щеше да го помисли за непрофесионалист. Майната му. Щеше да нахвърли някакви бележки, като се прибере на работа.

— Тя вече живееше тук, когато ние се нанесохме — говореше старата жена. — Беше през 1969-а. Дойдохме от Тел Авив, аз и Теди. Август 1969-а. Той винаги е искал да живее тука. Аз не бях толкова сигурна. Като влязох за пръв път в апартамента, си рекох: „Клог из мир!“ Какво ще правим в тази дупка? Навсякъде развалини от арабите, половината сгради разрушени. Естествено, вече не искам да живея никъде другаде. Ето го там. — Тя вдигна куките и посочи една снимка на средната полица на бюфета — на нисък дебел мъж с мека шапка и

талит, застанал пред Стената на плача. — Четирийсет години бяхме женени. Не като сегашната младеж. Четирийсет години. Боже, колко ми липсва!

Вдигна ръка и си изтри очите. Бен Рои притеснено заби поглед в пода.

— Както и да е, тя вече живееше тук. Когато ние се нанесохме. Явно е дошла веднага след освобождението.

Бен Рои се размърда в креслото си.

— А преди това?

Жената сви рамене и се взря в плетката си.

— Смътно си спомням, че ми е споменавала, че преди това е живяла в Меа Шорим, но не съм сигурна. Родена е във Франция. Преди войната. Нали разбирате, използваше френски думи, говореше си сама на френски, докато слизаше по стълбите.

— И казвате, че е била в Аушвиц?

— Е, старият доктор Таубер ми каза. Нали го знаете, доктор Таубер от номер шестнайсет.

Бен Рои не го знаеше, но не каза нищо.

— Виждала съм й няколко пъти татуировката и така разбрах, че е била в концлагер. Тя изобщо не го е споменавала. Много беше затворена. Но един ден си говорехме с доктор Таубер — прекрасен човек, спомина се, преди, колко беше, четири или пет години, мир на душата му — та той ми каза:

„Знаеш ли я тази жена, дето живее над теб — госпожа Шлегел“, а аз викам: „Да“, а той: „Знаеш ли какво?“ — той си беше такъв, много обичаше да разказва интересни неща, да има напрежение — „Знаеш ли какво? — вика. — Ние с нея дойдохме на един и същи кораб. През 1946-а. От Европа.“ Британците се опитали да ги обърнат назад при Хайфа, но те скочили във водата и доплували до брега. Близо два километра. През нощта. А двацет години по-късно се оказало, че живеят на една и съща улица! Ама че съвпадение!

От апартамента отгоре се разнесе тропот на бягащи крака. Старицата вдигна поглед към тавана.

— И този доктор Таубер ви каза, че тя е била в Аушвиц?

— Хмм?

— Хана Шлегел.

За миг го погледна объркано, след което осъзна какво я пита.

— А, да, да. Каза, че разговаряли на кораба. Казах ви, че са дошли на един и същи кораб, нали? Две седмици пътували. Шестстотин души. Натъпкани като сардели. Представяте ли си? Да оживееш в концлагер, а след това да изтърпиш и това! Била хубавица, така каза. Много млада и много хубава. Сериозна. Твърда. Брат ѝ през цялото пътуване не казал нито дума. Просто седял и се взирал в морето. Травматизиран.

Бен Рои не помнеше египтянинът да беше споменавал някакъв брат. Прехапа устни, изостави гордостта си, взе химикалката от бюфета и вдигна въпросително вежди към госпожа Вайнберг, сякаш питаше: „Нали нямате нищо против?“ Жената се беше зареяла в собствените си мисли и дори не забеляза, че е станал от креслото.

— Горките — казваше. — Едва ли са били на повече от петнайсет-шестнайсет години. И да изтърпиш такова нещо. Що за свят, питам ви? Що за свят е този, в който такива неща могат да се случат на деца? И на който и да било?

Бен Рои седна и започна да драска с химикалката по дланта си, за да я разпише.

— Той жив ли е? Братът?

Госпожа Вайнберг сви рамене.

— Според доктор Таубер бил... ами, нали разбирате... — Тя се почука по слепоочието. — И как иначе? Да го режат така, да му бият какви ли не инжекции, като някакво животно.

Бен Рои вдигна поглед. Дланта му беше покрита с хаотични драсканици.

— Какво имате предвид?

— Ами, те са били близнаци, нали така? Не ви ли казах? Сигурна съм, че ви казах. Госпожа Шлегел и брат ѝ. А вие знаете какво са правили с близнаците по концлагерите. Експерименти. Няма начин да не сте чували.

Гърлото на Бен Рои се сви. Всъщност беше чувал как нацистките лекари са използвали близнаците като опитни свинчета, подлагали са ги на най-жестоки и мъчителни генетични експерименти, отваряли са вътрешностите им, стерилизирали са ги, режели са парчета месо от телата им. Касапница.

— Боже — успя да промълви.

— Чудно ли е тогава, че момчето е било малко... — тя отново се почука по главата. — Но момичето не. Тя била издръжлива. Силна. Така каза доктор Таубер. Тънка като клечка, но отвътре здрава като желязо. Грижела се за брат си. Не го изпускала от поглед.

Погледна Бен Рои.

— Знаете ли каква клетва дала? Когато всички били на кораба? „Ще ги, намеря“. Така каза доктор Таубер. Не плачела, не се оплаквала. Само изрекла: „Ако трябва, до края на живота си ще търся тези, които ни причиниха това. И като ги намеря, ще ги убия.“ Шестнайсетгодишна, за бога. Нито едно дете не трябва да изживява такива неща. Исак. Така се е казвал брат й. Исак Шлегел.

Тя остави плетката с въздишка, изправи се, отиде до клетката и прекара пръст по металните пръчки. Папагалчето подскочи и размаха криле.

— Кой ми е хубавец, а? — изписука бабката. — Кой ми е хубаво момче?

Бен Рои беше пригладил измачкания лист от тетрадка на коляното си и пишеше бележки, по каквото свободно място беше останало.

— Да знаете дали брат й е още жив? — повтори въпроса си отпреди няколко минути.

— Не знам. — Старицата продължаваше да прокарва нокът по пръчките на клетката. — Изобщо не съм го виждала.

— С нея ли е живял?

— О, не. Беше прекалено болен. Последно чух, че бил в „Кфар Шаул“. Така каза доктор Таубер.

„Кфар Шаул“ беше психиатрична клиника в северозападния край на града. Бен Рои си записа да я посети.

— Явно всеки ден е ходела да го вижда. Но никога не говореше за него. Поне не с мен. Не знам дали още е жив. Всички остаряваме, нали така?

Папагалчето беше кацнало на една пръчка в дъното на клетката и се люлееше напред-назад. Тя му подсвиркуваше лекичко.

— И казвате, че били родени във Франция?

— Е, тя така ми каза. Един-единствен път сме си говорили като хора. За цели двайсет години. Представяте ли си? Дойде с цяла торба продукти — сигурно е било по Песах, защото беше купила цяла кутия

маца — и просто се разговорихме. Не помня как стигнахме до темата, но със сигурност каза, че била родена във Франция. И нещо спомена за ферма и разрушена крепост. А дали пък не си въобразявам? Наистина, не си спомням подробностите. Но още ги виждам онези хлебчета, като че ли ей сега са пред мен. Интересно какви неща помни човек.

Тя пак подсвирна на папагалчето и бръкна в джоба на пеньоара си.

— А други роднини имала ли е? Съпруг, деца, родители? — попита Бен Рои.

— Не съм виждала да има. — Старицата продължаваше да търси нещо в джоба си. — Сама живееше, бедната. Без семейство, без приятели. Съвсем сама. Аз поне си имах Теди, мир на душата му. Четирийсет и четири години заедно и никога не сме си казали и една дума накриво. Понякога се будя и си мисля, че още е тук.

— Ами работата? — прекъсна я Бен Рои. — Госпожа Шлегел работеше ли?

— Май работеше нещо в Яд Вашем. В архива или нещо такова. Излизаше рано сутрин и се връщаше привечер, непрекъснато носеше разни папки и документи, и бог знае още какво. Аз ѝ помагах да ги качи горе. Нещо за Дахау май, с печата на Яд Вашем. Не знам защо ѝ е трябвало да си ги носи вкъщи, след всичко, което е преживяла. Ах!

Тя извади ръка от джоба си, хванала с разкривения си палец и показалец някакво семенце. Размаха го пред клетката, сякаш да каже: „Я виж какво имам!“, хвана китката си с другата ръка, за да не трепери, и пхна семенцето в кафеза. Папагалчето изчурулика възторжено и скочи от пръчката.

Бен Рои се загледа в записките си и се зачуди дали има още нещо, което да не е попитал. Забеляза името, което му беше дал египтянинът.

— Името Пиет Янсен говори ли ви нещо?

Старицата се замисли малко.

— На времето познавах един Рене Янсен. Живееше на съседната улица, само че в Тел Авив. Имаше изкуствена тазобедрена става и синът му беше във флота.

— Този е Пиет Янсен.

— Него не го познавам.

Бен Рои кимна и си погледна часовника. Зададе още няколко въпроса (Дали госпожа Шлегел е имала някакви врагове? Някакви специални интереси? Някой от останалите съседни познавал ли я?), но жената не можа да му даде повече информация и накрая той реши, че е свършил дори повече, отколкото беше разумно да се очаква. Сгъна листа, върна химикалката във вазата и се извини, че не иска повече да ѝ отнема времето. Домакинята го накара да си изпие портокаловия сок — защото щял да се обезводни! — и го поведе през апартамента към входната врата.

— Знаете ли, даже не се сещам къде я погребяха — каза, докато отваряше вратата. — Двайсет и една години бяхме съседки, а дори не знам къде ѝ е гробът. Ако научите, нали ще ми кажете? Ще ми се да кажа една кидуш за нея на ярцайта ѝ. Горката жена.

Бен Рои измърмори нещо необвързващо, благодарни и излезе на улицата. Направи няколко крачки, след което рязко се обърна.

— Само още едно нещо. Случайно да знаете какво е станало с вещите на госпожа Шлегел?

— Изгоряха, разбира се.

— Как така изгоряха?

— В пожара. Не сте ли чули за пожара.

Бен Рои продължаваше да я гледа в недоумение.

— В деня, когато умря. Или пък беше два дена по-късно? Някакви арабски хлапетии се качили по улука отзад, залели всичко с бензин и го подпалили. Цялото ѝ имущество беше унищожено. Добре, че господин Щерн се развика, иначе целият блок щеше да изгори. — Госпожа Вайнберг поклати глава. — Горката жена. Да оцелее в лагерите, а след това да свърши така: тя убита, домът ѝ подпален. В какъв свят живеем, питам ви? Убиват хора, пращат деца в армията. Що за свят?

Въздъхна тежко, вдигна ръка за сбогом, затвори вратата и остави Бен Рои на улицата. Челото му се набразди от дълбоки бръчки на съмнение като следи от оран по каменист хълм.

ЙЕРУСАЛИМ

Скапаната крепост Кастеломбре. Миналата вечер Лейла беше изпаднала в еуфория от новата следа, убедена, че това е необходимият ѝ пробив, за да разреши главоблъсканицата с Уилям дьо Релинкур. Но след като цял ден беше ровила из мрежата, се чувстваше почти толкова обърквана, колкото и преди изобщо да беше разбрала за скапаното място.

Беше се обадила в Кеймбридж с надеждата да говори с професор Магнус Топинг, но някакъв невъзмутимо любезен портиер я уведоми, че професорът не притежава нито телефон („Звъненето го безпокои, мадам“), нито имейл („Предпочита пишещата си машина, мадам“).

— Е, как, по дяволите, да се свържа с него? — беше попитала, представяйки си някакъв прашасал, пушещ лула учен, заключил се в претъпкания си с книги кабинет, нехаещ напълно за околния свят.

— Ами, мадам — портиерът явно слагаше по едно любезно, но покровителствено „мадам“ във всяко изречение, — можете да му пишете, въпреки че, между нас казано, не го бива много да отговаря на писма. А можете и просто да дойдете и да му почукате на вратата, което като цяло е най-добрият начин човек да се свърже с него.

— Обаждам се от Йерусалим.

— А! Ами тогава това е проблем, нали, мадам?

След като не успя да се свърже с Топинг, се върна обратно в интернет. За разлика от Уилям дьо Релинкур, Кастеломбре присъстваше съвсем слабо и половината ден щателно търсене и кръстосани препратки не извадиха нищо повече от шестте съвпадения, които беше намерила предишната вечер (шестото, от които се беше оказало сайт на някаква фирма „Кастеломбре — санитарен порцелан“ в Антверпен). От останалите пет едното беше орязаната генеалогия, която ѝ беше дала връзката с Есклармонда дьо Ролинкур; другото — доста лош превод на френска научна статия за трубадурските обичаи на Лангедок през дванайсети век; третото — сайт, посветен на историята на кабалата и юдейския мистицизъм; четвъртото — бележка под линия към статия за някакъв средновековен еврейски учен на име

Раши; и последното — кратка препратка към секцията „Обитаваните от призраци руини“ на някакъв сайт, озаглавен „Скритата Франция“.

От всички тях беше събрала каква ли не разпокъсана информация, произволни проблясъци на някаква по-голяма мистерия. Но не попадна на откровението, на което се надяваше. Точно обратното, вместо да ѝ помогне да изясни цялата история с Уилям дьо Релинкур, връзката с Каstelомбре само още повече беше размътила водата и беше добавила нови и объркващи перспективи към картината, която и бездруго вече напомняше мъглява и зацапана композиция на Брак^[1] — смесица от съвършено различни елементи, всеки сочещ към нещо важно, но без изобщо да се подреждат, в какъвто и да е разпознаваем модел.

Наведе се и се загледа в тетрадката пред себе си. Зачуди се какво да прави с цялата тази работа и къде изобщо щеше да я отведе.

Каstelомбре

„Крепостта на сенките“. Седалище на контовете Каstelомбре. Крепостта разрушена по време на кръстоносен поход срещу катарите, 1243 г. — останали са само руини (призраци!), департамент Ариеж. Село Каstelомбре на 3 км.

Есклармонда дьо Ролинкур (Релинкур). Есклармонда Мъдрата, Бялата дама на Каstelомбре. Омъжена за Раймонд III Каstelомбре при бл. 1097. Няма налични биограф. данни. Известна с интелигентност, красота, милосърдие и др. Популярна фигура в трубадурското творчество.

Bona domina Esclarmonda,

Contessa Castelombres,

Era bella e entendia

Esclarmonda la blanca

(Добрата дама Есклармонда/Контесата на Каstelомбре/ Тя беше красива и мъдра/ Есклармонда Бялата). Жофре Рудел (1125–48) окситански език.

К. важен просветен център. Известен с религиозната си толерантност. Много еврейски учени. Кабала.

„Lo Privat de Castelombres“ — Тайната на Кастеломбре.

Препратки към трубадурите. Есклармонда „закрилницата“. Никой не е сигурен каква всъщност е тайната.

Най-силно я вълнуваше осъзнаването, че е направила значителен скок напред. Връзките бяха прекалено близки, сходствата прекалено очебийни, за да е просто съвпадение. Изобщо не се съмняваше, че тази Есклармонда Бялата е същата Есклармонда, до която Уилям дьо Релинкур беше адресирал шифрованото писмо, или че К и крепостта Кастеломбре са едно и също нещо. И щом тези фрагменти съвпадаха, то беше почти сигурно, че древното откритие на Уилям... „с велика сила и красота“ по някакъв начин беше свързано с мистериозната „Тайна на Кастеломбре“.

Това обаче беше единственият напредък. Беше се обадила на двама специалисти от Университета по иврит, включително на професора по кабала Гершом Шодем, който добави няколко щриха към цялостната картина: Кастеломбре не просто привличала еврейските учени, но от средата на дванайсети век станала обект на поклонничество за евреите. Ала по какви причини и какво общо имаше това с Уилям дьо Релинкур или пък с така нареченото „съкровище на катарите“, оставаше напълно неясно. Все едно беше прескочила пропаст, за да се удари право в отвесна скала.

Препрочете си бележките още два пъти и взе направената предишната вечер разпечатка на страницата на Историческото дружество на колежа „Сейнт Джон“. Препрочете и нея. „В тази осветляваща и типична за него цветиста беседа професор Топинг обясни как изследванията му на записките за инквизицията от тринайсети век са открили неочаквана връзка между приказното съкровище на катарите и така наречената Тайна на Кастеломбре“. Колкото повече мислеше за нея, толкова повече се убеждаваше, че ключът е у Топинг; че може да претърсва мрежата до безкрай, да се обажда на какви ли не специалисти, но че ако не говори с него лице в лице, няма да напредне и със сантиметър. А според портиера на

колежа единственият начин да говори с него, беше да се качи на самолета и да отлети чак до Англия.

— Да бе — измърмори. — Няма начин.

Но още докато го казваше, започна да рови в бележника си за телефона на приятеля си Салим, който работеше като туристически агент.

---

[1] Жорж Брак (1882–1963) — френски художник. — Б.пр. ↑

ЙЕРУСАЛИМ

В кабинета си Бен Рои отпи от манерката и се вгледа в трите четвърти страница доклад на екрана на компютъра пред себе си. Беше си казал, че е направил всичко, което е могло да се очаква от него. Беше разпитал възрастната жена на улица „Ор Ха Чаим“; беше се обадил в „Кфар Шаул“, за да пита за близнака на Хана Шлегел (очевидно все още жив, макар и в много „разстроено състояние“); дори се беше обадил в Яд Вашем, за да потвърди, че Шлегел действително е работила там (работила е на половин работен ден, в архива). Е, можеше да поеме и по други среди, не беше дал всичко от себе си. А и защо да го прави? „Малко информация за миналото й“, това беше поискал този Хедива. И той му я беше осигурил. Щеше да напише още няколко реда, да докара доклада до една страница и да си измие ръцете от цялата проклета история.

— Само че... само че...

Този шибан пожар в апартаментата. Не му излизаше от ума. Последното, което госпожа Вайнберг беше казала — че всички вещи на Шлегел били унищожени от подпалвач. Просто не му излизаше от ума. Непрекъснато си мислеше защо — и то въпреки всички усилия да не си мисли защо — някакви арабски хлапетии ще рискуват да влязат в еврейския квартал и да се катерят по някакъв си улук, с единствената цел да залезят апартаментата на една възрастна жена с бензин и да го запалят? Просто не намираше смисъл. Беше се занимавал и с араби крадци, и с араби вандали, но такава постъпка не попадеше нито в едната, нито в другата категория.

Спазмите в стомаха. Така ги наричаше неговият наставник, старият командир Леви. „Спазмите в стомаха, Ариех, са онова, което отличава добрия детектив от великия детектив. Добрият детектив вижда доказателствата и използва логиката си, за да разбере, че има нещо нередно. Но великият детектив усеща, че има нещо нередно, още преди да е видял доказателствата. Това е вътрешен инстинкт. Спазми в стомаха.“

Получаваше ги непрекъснато, тези спазми — неясно трепване ниско в стомаха, шесто чувство, че нещата не са наред, когато изглеждат наред. Беше ги получил при случая с измамата на Рехевод, когато всички му повтаряха, че преследва сенки, докато най-накрая онзи компютърен специалист не откри изтритите файлове и не ги възстанови, за да потвърди подозренията му. Беше ги получил и при убийството на заселника в Шапиро, когато всички улики сочеха към младия арабин, всичките, но той въпреки това беше убеден, че хлапакът е невинен и че истината е друга. Доста ругатни беше отнесъл тогава, но беше продължил да се рови и естествено накрая откриха сатъра в килера на равина и истината излезе на бял свят. „Гордея се с теб, Ариех — беше му казал командир Леви, докато му връчваше почетната грамота за изключителна полицейска работа. — Ти си велик детектив. И ще станеш още по-велик, стига винаги да се вслушваш в спазмите в стомаха.“

Но, разбира се, от една година насам беше спрял да се вслушва. Дори беше престанал да ги получава, ако не се броеше цялата история с Ал Мулатам. Изпълняваше процедурите, вършеше, каквото се изискваше от него, но огънят, страстта да стигне до дъното на нещата, желанието да бъде като Ал Пачино във филма — това беше повехнало и умряло. Вече просто не го беше грижа. Добро, зло, истина, лъжа, правда, неправда — нищо нямаше значение. Изобщо не му пукаше.

Досега. Защото сега получаваше най-силните спазми в целия си живот и те просто не искаха да отминат. Не ги искаше, яд го беше, че ги усеща, но те продължаваха да го изяждат отвътре. Хлапетии, умишлен пожар, убита Еврейският квартал. Не беше наред. Изобщо не беше наред.

— Майната ти, Хедива — измърмори. — Майната ти, майната ти.

Помота се още няколко минути с отчаяния копнеж просто да си измие ръцете и да не се забърква повече. Но накрая не се сдържа, вдигна телефона и започна да натиска цифрите на слушалката.

— Фелдман? — каза, когато му отговориха. — Трябва ми едно досие за умишлен палеж отпреди петнайсет години... Не е твоя работа. Просто ми кажи къде да го търся.

Издирването на досието му отне почти два часа, тъй като по някаква необяснима причина се беше озовало в архива в Мория, друг районен полицейски участък. Изпратиха му го по куриер с колело и сега седеше с крака на бюрото и го четеше, като от време на време отпиваше щедри глътки от манерката.

Онова, което моментално му направи впечатление и още повече задълбочи подозренията му, бяха датата и часът на пожара. Госпожа Вайнберг му беше казала, че е станал ден или два след смъртта на Хана Шлегел; според досието обаче беше станал още същия ден, само няколко часа по-късно, необичайно съвпадение, което и най-тъпият полицай трудно би приел за случайно.

За съжаление и за негов най-голям яд в досието нямаше нищо друго, което да обясни този тревожен синхрон. Имаше разпити на съседите на Шлегел, включително на госпожа Вайнберг; снимки на овъгления апартамент; заповеди за арест на трите арабски хлапета, заловени на местопрестъплението, две, от които бяха признали вината си и бяха получили по година и половина в поправителен дом, а третото и най-малкото, записано в доклада само като „Ани“, беше пуснато без обвинение заради възрастта си — тогава на седем години — и липсата на доказателства срещу него.

Защо бяха избрали да подпалят точно този апартамент, точно на тази дата и точно по това време и какво общо имаше погромът с убийството на Хана Шлегел, ако въобще имаше — на всички тези въпроси не откри отговор. „Направихме го като предизвикателство“ — бяха казали момчетата и удовлетворен, че е изтръгнал признание за вината, следователят явно изобщо не си беше дал труда да се задълбочи в историята.

Бен Рои прочете досието още веднъж, отметна глава и пресуши манерката. Изобщо не беше наред. Никак не беше наред и стомахът го стягаше както никога. Въпросът беше какво да направи? Пожарът беше горял преди десетилетие и половина, всички горещи следи бяха мъртви, извършителите най-вероятно се бяха преселили или си бяха променили имената, а най-вероятно и двете. Сигурно щеше да му отнеме месеци да разнищи случая. И за какво? Заради някакъв нахален парцалоглав антисемит.

— Зуби! — измърмори. — Ебал съм му майката. Какъв е смисълът? Майната им и на спазмите.

Затвори досието, и набра номера на архива в Мория с намерението да им каже, че е свършил с папката. Докато избираше, нещо привлече погледа му. Написан с избледнял молив ред на гърба на папката. Чак сега го забеляза. Взе досието и го приближи към очите си. Едва си личеше и се наложи да присвие очи, за да го прочете: „Ани — Хани ал Хаджар Хани Джамал. Роден 11.02.83. Лагер Ал Амари.“

Продължи да се взира в бележката с присвити очи, след което се наведе наляво — бавно, сякаш не му се щеше, — разрови купчината книжа и извади досието на палестинеца, когото беше преследвал след хайката за наркодилърите в стария град. Отвори я и се втренчи в заповедта за арест.

Име: Хани ал Хаджар Хани Джамал Възраст: 22
Дата на раждане: 11 февруари 1983
Адрес: Алея „Гина“, №14, лагер Ал Амари, Рамала.

— Шалом, архивът е.

Гласът в слушалката отекна в ухото му. Погледът му не спираше да прескача от избледнелия надпис към заповедта за арест и обратно.

— Архивът — повтори гласът.

— Да. Аз съм Бен Рои. От „Давид“.

— Здравейте. Приключихте ли с досието?

Бен Рои прехапа устни.

— Не — каза след известно колебание. — Май ще го задържа за по-дълго.

ЛУКСОР

Вече се беше стъмнило, когато Халифа най-последно излезе от интернет кафето със зачервени очи и език, подпухнал от пушенето. Мина обратно през сука — ярки светлини, оглушителна музика, бутаци се тълпи — и надолу по Корниш ел Нил. Пътном си купи кутия „Спрайт“ и слезе по неравните каменни стъпала към кея на реката. Тъмната вода се плискаше и люлееше пред краката му.

Странно, след всичко, което беше видял и прочел, след всички образи и статистики, и свидетелски показания, и описания, единственото, за което успяваше да си мисли, беше семейството му. Зейнаб, Бата, Али, малкият Юсуф — четирите фундаментални точки в неговия свят, неговата светлина, неговият живот. Как щеше да се чувства, ако бяха те: Зейнаб, застанала като скелет с хлътнали очи, гледаща във фотоапарата като умопомрачен призрак; Бата и Али, струпани в яма заедно с още хиляди трупове, анонимни като купчина гниещи дърва? Какво щеше да му причини това? Как изобщо щеше да живее с подобно изтезание? Беше губил любими хора, естествено — майка си, баща си, по-големия си брат Али, на когото беше кръстил собствения си син. Но да изгубиш близък по такъв безсмислен и жесток начин; да виждаш как умира от глад и бой, пречупен и мъчително убит — това не го беше изживявал. Дори не можеше да си го представи. Беше толкова ужасно, толкова мъчително, като звук от нокът, чегъртащ по черна дъска.

Въздъхна, допи спрайта и се замисли за щастливите моменти в живота си, за прекрасните семейни мигове на близост. За деня, в който бяха взели лодка по реката за тринайсетия рожден ден на Бата, как бяха спрели да си направят пикник на някакво безлюдно островче, преди по залез-слънце да поемат обратно към Луксор, как Бата стоеше на носа на лодката и вятърът развяваше дългата ѝ черна коса. Как бяха отишли на пазара за камили Билеш в Кайро, още преди малкият Юсуф да се роди и как Бата беше плакала, защото всички камили изглеждаха толкова тъжни, и как Али на шега беше наддавал за една камила и продавачът беше приел цената, след което бяха възникнали спорове и

караници. Собственият му наскоро отминал трийсет и девети рожден ден, когато жена му и децата бяха организирали парти-изненада, бяха се облекли като древни египтяни и с радостни възгласи и викове го посрещнаха, когато се прибра.

Разсмя се на глас при този спомен — малкият гукащ Юсуф с картонена прическа немее, Зейнаб дегизирана като царица Нефертити — и смехът му се разнесе покрай мачтите на привързаните към кея лодки, но внезапно премина в приглушен плач, а очите му се замъглиха, сякаш беше погледнал под вода. Тези хора му бяха толкова скъпи, а той прекарваше с тях толкова малко време, грижеше се за тях толкова зле с мизерната си полицейска заплата, която през последните пет години не беше помръднала и с цент и за цяла година не възлизаше дори на сумата, която Хосни изкарваше за месец. А ако някой изведнъж му ги отнемеше — как изобщо би могъл да живее с тази загуба? С мисълта, че е можел да направи много повече, да даде много повече от себе си.

Реши да положи усилия. Да прекарва повече време вкъщи, да не работи толкова много. Да бъде по-добър съпруг и баща.

Само че като приключи този случай, обади се друг глас. Само след като открие истината за Пиет Янсен и Хана Шлегел. Само след като намери всички отговори.

Загледа се през реката. Водата се плискаше в краката му, зелените светлини на минаретата на две джамии го гледаха в мрака като змийски очи. Смачка кутийката от спрайта, ритна я във водата и се качи обратно на Корниш.

ЙЕРУСАЛИМ

Предишната вечер бяха преместили Хани ал Хаджар Хани Джамал в ареста в най-големия районен полицейски участък „Сион“ и Бен Рои отиде да го разпита там, като преди това се обади за необходимото разрешение.

Прозорците на мрачния и неприветлив комплекс от сгради в края на бившия руски квартал бяха целите в решетки и по увенчаните с валма бодлива тел стени пълзяха като екзема туфи бръшлян. Освен като арест за обикновените престъпници участъкът открай време служеше за разпити на заподозрените в палестинска подмолна дейност и се беше сдобил с репутация на извънредно жестоко място. Затворниците го наричаха Ал Москобийех от арабската дума за Москва и произнасяха това име с ужас. Бен Рои винаги беше хранил неприятни чувства към това място — преди две години беше отказал повишение, защото това означаваше да се премести тук — и докато влизаше през задния вход и минаваше покрай плачещи арабски жени, очакващи вести за близки и любими, стомахът му неволно се сви като подплашено животинче.

Представи се на един от дежурните сержанти, подписа няколко формуляра и пое по лабиринта от мрачни, слабо осветени коридори към подземие, където го въведоха в малка стая за разпити с маса, два стола и смайващ с неуместността си плакат на яркочервено лале на стената в дъното. Отвсякъде се процеждаха приглушени звуци — звънящи телефони, крясъци, едва доловим накъсан вой, който можеше да е и плач, и смях, — които го оставиха с неприятното усещане, че чува не външни шумове, а призрачното ехо на всички хора, имали някога злата участ да попаднат тук. Изчака сержантът да излезе, седна, извади манерката и отпи щедра успокояваща глътка.

Изминаха пет минути, след което вратата се отвори и влезе друг полицаи, който водеше арестувания преди няколко дни от Бен Рои мъж. Неясно защо беше само по тениска и прекалено широки шорти, без панталон. Полицаят го отведе до масата, настани го на стола и

заклучи едната му китка с белезници към крака на стола, неестествена позиция, която караше затворника да стои прегънат напред и наляво.

— Обадете се, като свършите. Аз съм в третата стая отляво надолу по коридора — каза полицаят, след което излезе и остави Бен Рои и палестинеца насаме.

Освен насиненото око, което беше получил в нощта на ареста, палестинецът се беше сдобил и с грозна плетеница от драскотини на лявата скула. Беше небръснат и излъчваше миризма на вкисната пот с лек примес на фекалии, която бавно завладя стаята. Мъжът вдигна поглед към Бен Рои, сведе го отново към пода, помести се напред и назад на стола в очевидно некомфортното положение, в което го поставяха белезниците. Бен Рои извади от джоба си дъвка и я лапна.

— Къде са ти панталоните?

Палестинецът сви рамене и не отговори.

— Да не са ти ги откраднали?

Палестинецът пак не отговори. Бен Рои повтори въпроса си.

— Никой не ги е откраднал — процеди мъжът и го стрелна с подпухналите си очи.

— И какво им се случи?

Арестантът изви китката си в белезниците.

— Болен съм — измърмори след малко и лицето му почервения. — Хвана ме дрисък. Казах на пазача да ме пусне, но той отказа и си насрах панталоните. Другите в килията ми дадоха шорти, но никой нямаше други панталони. Доволен ли си?

Той отново вдигна изпълнени с безсилно унижение и омраза очи. Бен Рои огледа лилавата му буза, шортите и окованата китка. Жвакането на дъвката отекуваше из стаята като джапане на крака в кал. Измина половин минута, след което Бен Рои изръмжа раздражено, стана, предупреди палестинеца, че ако му изиграе някой номер, ще се сдобие с още едно насинено око, само че още по-зле, и излезе от стаята. След малко се върна с връзка ключове, наведе се към мъжа и отключи белезниците. Арестантът се изправи и разтри китката си. Бен Рои седна и отвори папката, която беше донесъл.

— Ще ти задам няколко въпроса — поде, без да вдига поглед от бележките. — Правилата са същите: ако ме разиграваш, ще те фрасна. Разбра ли?

Палестинецът продължаваше да разтрива китката си. Бен Рои вдигна поглед.

— Разбра ли?

Палестинецът кимна.

— Добре. На десети март 1990-а с още две момчета сте отишли в еврейския квартал и сте подпалили един апартамент. Помниш ли?

Хани Джамал измърмори утвърдително. Бен Рои се наведе към него.

— Защо?

В крайна сметка не научи много. Палестинецът нервничеше и увърташе, убеден, че Бен Рои се опитва да го подмами да си признае някаква вина. Но проблемът всъщност не бе в това, а бе във факта, че просто не знаеше почти нищо. Братовчед му Майди, едно от момчетата, които всъщност бяха осъдени за палежа, го включил в начинанието, като му обещава двамайсет долара, ако стои на пост. Самият той не се качил в апартамента, просто чакал отзад на алеята, докато другите двама запалили жилището на жената. Защо го били направили и какво имаха против старата жена, ако изобщо бе така, нямал представа. Бен Рои го увещава, заплашва и убеждава, но без никакъв резултат. Накрая разбра, че няма да научи нищо повече и сложи край на разпита.

— Този Майди... — той прелисти папката пред себе си. — Още ли живее в лагера Ал Амри? Улица „Ал Дин“, номер две?

Палестинецът заби поглед в краката си и се умълча.

— Казвай.

— Не съм доносник — изръмжа арестантът.

— Не искам да доносничаш, шибан идиот такъв. Ето го адреса тук пред мен. Искам да го потвърдиш.

Палестинецът вдигна изпълнен с недоверие и несигурност поглед, след което кимна неохотно. Бен Рои си записа, затвори папката, изправи се и отиде да извика пазача. Когато се върна, палестинецът се беше свил на стола си и го гледаше.

— Защо ги свали?

Мъжът посочи отворените белезници на масата. Бен Рои не отговори, а само отиде до масата и взе папката.

— Защо го направи? — попита пак Хани Джамал.

Откъм коридора се дочуха стъпки.

— Да не би да ме съжаляваш?

— Изобщо не те съжалявам — раздразнено изръмжа Бен Рои.

— Защо тогава?

Бен Рои го погледна и стисна папката. Защо му беше свалил белезниците? Наистина не можеше да обясни. Някакъв глас в съзнанието му — нейният, но и неговият, на онзи по-младия Ариех, забравения Ариех. Ариех, когото си мислеше, че е изгубил завинаги.

— Защото ако ще се осираш, не ща да е пред очите ми — изсумтя грубо. — Не съм дошъл тук да мириша миризливи арабски говна.

Отиде до вратата, кимна рязко на току-що дошлия полицаи и пое по коридора. Въпросите на палестинеца го разтревожиха повече от това, че разпитът се беше оказал загуба на време.

ЕГИПЕТ, СИНАЙСКИЯТ ПОЛУОСТРОВ, БЛИЗО ДО ГРАНИЦАТА С ИЗРАЕЛ

Мъжът вдигна поглед към звездите и пръстите му попипаха куфията на главата му.

— Знаеш ли какво казваше баща ми? Че Свещената земя е огледало на целия останал свят. Когато тази земя страда, страда и светът. А когато е мирна, тогава и само тогава ще има надежда за всичко останало.

— Баща ти жив ли е?

По-младият мъж поклати глава.

— Умря през осемдесет и четвърта. В Кециот. А твоят?

Пушачът също поклати глава.

— Шейсет и седма. Голанските възвишения. Куршум в корема.

Двамата замълчаха, потънали в собствените си мисли, пустинята наоколо беше тъмна и спокойна, някаква ръждясала панта скърцаше зад гърбовете им като жужене на гигантско нощно насекомо. В небето бързо премина падаща звезда и озари странна скална формация, наподобяваща нокти, подали се от дълбоко черно езеро. Някъде в далечината птица се събуди внезапно, литна в небето и заграчи шумно.

— Наистина ли мислиш, че ще стане? — попита накрая по-младият мъж и вдигна ръка, за да си разтрие очите. — Наистина ли смяташ, че ще ги убедим?

Събеседникът му сви рамене и не каза нищо.

— Понякога си мисля, че много закъсняхме. Преди десет години, та даже и само преди пет — тогава сигурно щеше да е възможно. Но сега, след всичко, което се случи...

Той въздъхна и обори глава. Мъжът с пурата го погледа известно време, след което пристъпи и сложи ръка на рамото му.

— Убеждаването ще е най-трудната част. Това — кимна към сградата отзад — никога не е било нищо повече от първа стъпка. Но след като сме я направили, трябва да продължим. Трябва. Заради баща ти. Заради дъщеря ми. Заради двата ни народа.

Младият мъж вдигна глава. За миг лицето му остана тъжно и намръщено, но след това изведнъж се усмихна.

— Кой би могъл да си го представи, а? Ти и аз да се срещаме тук като любовници.

Пушачът също се усмихна.

— Щом ние можем да го направим, значи всички ще могат. Какво ще кажеш да прегледаме още веднъж Йерусалим, ей така за всеки случай?

Младият мъж кимна, обърна се и двамата влязоха обратно в постройката, всеки поставил ръка на рамото на другия.

ЙЕРУСАЛИМ

— Къде казвате, че искате да ви закарам?

Таксиметровият шофьор се вгледа подозрително в Бен Рои.

— Лагерът Ал Амари. Улица „Ал Дин“.

Шофьорът поклати глава, нервно барабанейки с пръсти по волана на пежото си.

— Това е отвън линията. Вие сте израелец. Опасно е.

— Трябва ми кола, а не лекция — изръмжа Бен Рои, който изобщо не беше в настроение за дискусии. — Или ме откарай, или ще намеря някой друг. Решавай. Бързо.

Шофьорът прехапа устни, разкъсван между желанието да изкара някой шекеЛ и неприязънта да вози в таксито си израелец. Икономиката победи, той кимна намусено и се пресегна да отвори дясната врата.

— Като искате да ви возя в Ал Амари, ще ви возя в Ал Амари. Погребението си е за ваша сметка.

Бен Рои се качи и потеглиха в мълчание първо по „Дерех Ха Шалом“, оттам на пътя за Рамала на север от града. Новите еврейски предградия на Писгат Зеев оставаха отдясно, редици униформени къщи от жълт камък, строени сред пейзажа като някаква огромна армия. Бен Рои ги загледа през прозореца, вятърът рошеше косата му, а безизразното му лице прикриваше тревогата дълбоко в стомаха му.

Шофьорът беше прав. Опасно беше човек като него да пресича линията. Израелски полицаЙ, сам, в район под контрола на Палестинската автономия, в настоящия политически климат — адски опасно. Другите възможности бяха да се обърне към палестинските власти или да насрочи пълномащабна военна операция с бронирани коли и бог знае още какво, но всяка от тези възможности щеше да му отнеме дни. А спазмите в стомаха бяха прекалено силни, за да си го позволи. Искаше да разбере какво е станало при този палеж. Трябваше да разбере. Ако имаше късмет, щеше да влезе и да излезе, без никой да разбере. Ако не... Посегна и попипа сакото си, усети под плата вдъхващата увереност метална буца на йерихона си.

Стигнаха до пропускателния пункт Каландия, наредиха се на опашката от чакащи коли, минаха двайсет минути, преди да ги пропуснат, и навлязоха в палестинската част на пътя, осеян с дупки и неравности, обграден от занемарени, евтини и грозни постройки, като че ли бяха навлезли не в друг район на една и съща страна, а в съвсем различна, много по-бедна държава. След три километра минаха през още един пропускателен пункт, този път палестински, представляващ два варела от петрол, поставени встрани от пътя, охраняван от един-единствен отегчен полицай с червена барета — след което завиха наляво от магистралата и се спуснаха по пътя към еднообразната маса от бетонни сгради, струпани една до друга като избелели от слънцето кости.

Шофьорът намали и спря.

— Ето ти го и Ал Амари — изръмжа.

Постояха и огледаха наоколо, след което продължиха надолу и спряха на едно място да питат за посоката някакво хлапе с прашна рошава коса. Навлязоха в лагера. Паянтовите му сиви постройки ги захлупваха от двете страни на пътя, обитателите му — старци с карирани куфийи и групи шебаб, висящи по ъглите на улиците — гледаха враждебно криволичещото между дупките по улиците такси. Между къщите висяха плетеници от кабели, многоцветни спагети от арабски графити покриваха всеки квадратен сантиметър от стените — „Хамас“, *Ал Мулатам*, *Смърт на Израел*, *Победа за Интифадата* — а тук и там се виждаха плакати с образите на местни атентатори самоубийци-мъченици.

„Какво правя в тази помийна яма? — мислеше си Бен Рои и се бореше с желанието да каже на шофьора да обърне и да се разкарат оттук. — Сигурно съм откачил.“

С навлизането навътре в лагера улиците станаха още по-разбити и труднопроходими и на Бен Рои му стана още по-тревожно, докато накрая, след цяла вечност, както му се стори, въпреки че бяха изминали само няколко минути, завиха в една улица, зарината с боклук и строителни отпадъци.

— „Ал Дин“. Кой номер ви трябва? — попита шофьорът.

— Две.

Мъжът показа глава през левия прозорец и потегли.

— Ето — посочи тежка желязна врата, първата отляво, над която с бяла боя беше изписана арабска цифра. — Да ви изчакам ли?

— Естествено, че ще ме изчакаш — измърмори Бен Рои и излезе от колата.

Огледа се тревожно, представи си колко очи го следят и колко гласове шептят. Попипа още веднъж пистолета си, провери дали мобилният му телефон е включен и пое по улицата, заобикаляйки празни тенекии от боя и чували с боклук. Вратата, която шофьорът му беше посочил, беше леко открената и отвътре се чуваше работещ телевизор. Бен Рои отиде до нея и почука.

— Айуа, идшол, албаб мафтух.

Гласът беше женски, на старица. Бен Рои се поколеба, защото не разбираше какво му казва.

— Идшол!

Той продължи да се колебае, подозираше, че го кани да влезе, но не беше сигурен. Настъпи пауза, след което се чу друг глас, на млад мъж.

— Ла, ла, истани хиннак, я оми. Ана райх.

Чу се шум все едно някой караше колело по бетонен под и вратата се отвори. Млад мъж — на двайсет и няколко–трийсет години, тънък като клечка, в джинси и червена фланелка на „Манчестър Юнайтед“ — застана пред него в инвалидна количка. През рамото му Бен Рои успя да види гола просторна стая, застлана с плочки, и картини в рамки на стената — снимки, откъси от Корана, — а след коридора в дъното, тесен кухненски бокс. Жената не се виждаше, но беше някъде вдясно.

— Ми-ин хинаак? — извика тя.

— Йехуди — отвърна младежът, без да откъсва поглед от Бен Рои.

— Йехуди! Шоо бидоо?

— Ма-ба'риф — отвърна той и се обърна към Бен Рои. — Какво искаш?

Детективът извади картата си и я показва.

— Йерусалимска полиция. Търся Майди. Мъжът подозрително присви очи.

— Аз съм Майди.

— Майди ал Суфи, братовчед на Хани Хани Джамал?

— Шоо бидоо? — дочу се отново разтревожено и по-настойчиво гласът на старицата. Мъжът нетърпеливо ѝ махна с ръка да мълчи.

— Да, аз съм.

Бен Рои гледаше инвалидната количка.

— Откога?...

Погледът на младежа пламна.

— От две години. Откакто ми счупиха гръбнака с гумен куршум. Израелски гумен куршум. А сега, какво искате?

Бен Рои пристъпи от крак на крак.

— Искам да ви задам няколко въпроса.

— Това е палестинска територия. Тук нямате никаква власт — изсумтя младежът.

— Тогава ще доведе войската и ще те завлека в Йерусалим. Така ли предпочиташ? Просто реших, че така ще е по-лесно. И за двама ни. Да не формализираме нещата. Ти ще ми кажеш каквото ми трябва, а аз ще си отида и повече няма и да чуеш за мен. Избирай.

Младежът отвърна на погледа му с неприязън и недоверие, но с неохотно сумтене оттегли количката назад и с кимване го покани да влезе. Бен Рои го последва и затвори вратата, облекчен, че се е махнал от улицата.

— Шоо бидоо, Майди? Шоо аам би-мил?

Старицата седеше на кушетката вдясно, с мендил на главата и изкусно бродирана тобе, кършеща ръце в скута си. Майди се приближи до нея, докосна я по рамото и заговори бързо на арабски, обясняваше ѝ какво става, успокояваше я.

— Има лоши спомени от израелците — каза и обърна количката си така, че да гледа към Бен Рои. — Всички имаме лоши спомени от израелците.

Тримата се гледаха известно време, единственото, което се чуваше, беше телевизорът. След това младежът с нежелание посочи на Бен Рои да седне на походното легло до вратата. Той седна, погледна първо старицата, не издържа на погледа ѝ и впери очи в стената над главата ѝ, където в рамки бяха окачени някакви официални документи на старинен арабски. Нотариални актове, досети се. Беше ги виждал неведнъж и в други палестински домове — жалки предизвикателни спомени за земите, които някога са притежавали и сега напразно се надяваха да си възвърнат.

— За Хани ли става въпрос? — попита младежът, извади от джоба на количката пакет „Марлборо“ и затъкна цигара между устните си. — За наркотиците ли?

Бен Рои поклати глава.

— Тогава какво?

— Нещо, което сте направили през 1990-а. Запалили сте един апартамент. В стария град.

Младежът подсмръкна изненадано.

— Това беше преди петнайсет години! Понесох си наказанието.

— Знам.

— Е?

— Искам да ми кажеш защо го направихте. Защо подпалихте апартамента.

Младежът отново изсумтя, запали си цигарата, прекоси с количката стаята, взе си пепелник от телевизора, закрепил го на коленете си и се върна обратно до старицата.

— Напразно си бил път, човече. Още тогава им казах всичко.

— Е, разкажи ми пак.

— Бях дете. Искахме да се позабавяваме. Голяма работа.

— Ако си искал да подпалиш еврейска собственост, има много по-лесни мишени от тази наред еврейския квартал.

Майди пренебрежително махна с ръка.

— Беше предизвикателство. Точно това беше смисълът. Губиш си времето, човече.

— Защо точно този апартамент?

Никакъв отговор.

— Защо точно този апартамент? — повтори по-настойчиво Бен Рои.

— Откъде да знам! Него избрахме. Нямахме причина. Вече им казах.

— Знаеше ли, че жената, на която е бил този апартамент, е била убита същия ден?

Мъжът измърмори нещо.

— Какво?

— По-късно разбрахме. В участъка. Тогава не знаехме. — Той погледна телевизора, но внезапно се сепна от неочаквана мисъл. — Ей, да не се опитваш да ме обвиниш...

— Не те обвинявам в нищо.

— Защото ви знам какви сте гадняри...

— Не те обвинявам в нищо! Жената е била убита в Египет. Няма как да си бил замесен.

Мъжът измърмори нещо, гневно дръпна от цигарата си и я тръсна в пепелника.

— Но ти ме лъжеш за пожара — добави Бен Рои след кратка пауза. — Аз го знам и ти го знаеш. Жената е убита и два часа след смъртта ѝ някой подпалва апартамента ѝ. Прекалено голямо съвпадение, Майди. Има още нещо. Някаква друга причина. Искам да разбера защо го направихте.

Старицата каза нещо, явно искаше да разбере какво става. Младежът ѝ отвърна и отново погледна детектива.

— Вече им казах всичко и ти го казвам и на теб сега: направихме го ей така. Разбираш ли? Това е. Няма друго. Ако не ми вярваш, откарай ме и ме дай на съд.

Той впери дързък поглед в Бен Рои, след което се загледа в телевизора, където двама мъже се биеха и се търкаляха в нещо като локва черно масло. Бен Рои погледна първо бележките си, след това възрастната жена, а накрая нотариалните актове по стената. Знаеше, че го лъжат, разбираше го по напрежението в раменете на младежа, по нервните отсечени дръпвания от цигарата. Но и арабинът беше разбрал, че и детективът блъфира, че стреля в тъмното и че не разполага с никакви доказателства за лъжата му. Можеше да го арестува и да го разпита както се полагаше, да го разпитва до безкрай; и пак нямаше да стане. Щеше да се придържа към версията си от 1990-а, както сега. Нямаше да изтръгне от него нищо. Освен ако...

Бен Рои бавно се изправи, отиде до телевизора и го изключи. Изобщо не се гордееше с това, което щеше да направи, но не виждаше друг начин.

— Мога да стъжня живота на братовчед ти.

Младежът затаи дъх.

— Вече го чакат две години за съучастие. Ако обаче му предявя обвинение за доставка на дрога, ще станат пет или шест. А може и повече. Дали ще го понесе?

— Шибан гадняр!

Бен Рои стисна зъби. Не му бяха приятни тези игри, никога не бяха му били приятни, даже след смъртта на Галия, когато да наранява палестинците се беше превърнало в основна повеля на съществуването му. Но след като вече беше започнал, трябваше да стигне до края.

— Шест години в „Ашкелон“ — сложи той най-силния си коз на масата. — Шест години с изнасилвачи, убийци и манафи. И те са ангелчета в сравнение с пазачите. Страшна работа, Майди. Не съм сигурен, че Хани ще го понесе. Е, сега искаш ли да ми кажеш защо подпалихте апартамента?

Старицата забеляза измъчената физиономия на сина си и заговори бързо, разтревожена, искаше да знае какво става. Младежът ѝ отговори, без да сваля поглед от Бен Рои. Тялото му беше толкова напрегнато сякаш щеше да скъса колана, който го придържаше към инвалидната количка.

— Шибан, гаден израелец — изруга той.

Детективът не каза нищо.

— Шибано лайно.

Цигарата му беше догоряла до филтъра и той злобно я загаси в пепелника с трепереща ръка и напрегнати като въжета мускули. Погледна смачкания филтър, горчиво поклати глава, сякаш гледаше самия себе си, хвана колелата на инвалидната количка, прекоси стаята, остави пепелника върху телевизора и се върна при старицата. Настъпи продължително мълчание.

— Без да записваш — измърмори накрая.

Бен Рои кимна.

— И Хани? Ще го оставиш на мира? И няма да му навредиш?

— Имаш думата ми.

Младежът изсумтя презрително. Погледна Бен Рои, а след това пак заби поглед в пода.

— Платиха ми — промълви едва чуто.

Бен Рои пристъпи половин крачка към него.

— Кой?

— Чичо ми. Имаше бизнес връзки с някакъв човек в Кайро. Износ на плодове — портокали, лимони, такива работи. Този човек му се обади и казал, че му трябва услуга. Искал този апартамент да изгори. Обещал, че ще плати добре. Петстотин долара. Но трябвало да стане бързо. Без въпроси. И затова чичо ми се обади.

— Ти познаваш ли го този от Кайро?

Майди поклати глава.

— Никога не съм го чувал. Чичо ми уреди всичко. — Вдигна ръце и започна да си трие очите. — Гад, Гец, нещо такова. Не беше египетско име.

Бен Рои си го записа в бележника.

— Ами чичо ти? Той къде е.

— Умря. Преди четири години.

Отвън се чу шум от метал, сякаш някой беше изритал тенекиена кутия. Бен Рои беше прекалено съсредоточен в разпита, за да му обърне внимание.

— Значи този Гад или Гец се обажда от Кайро и предлага петстотин долара, за да запалите апартамента на жената...

— Не знаехме чий е апартаментът. Просто ни даде адреса.

— И не каза защо? Не обясни нищо?

Младежът поклати глава.

— И това не ви ли се стори ненормално?

— Естествено, че ни се стори ненормално. Ама какво да направим? Да откажем? Парите ни трябваха.

Бен Рои го изгледа, отиде отново до леглото и седна.

— Значи той ви нарежда да запалите апартамента. И след това?

Младежът сви рамене.

— И тогава им казах същото. Отидохме в еврейския квартал. Зад сградата има алея; Хани остана да пази, а ние се качихме по улука, влязохме през прозореца отзад, заляхме всичко с бензин и го подпалихме. Някой ни забелязал, докато сме се катерили, подгониха ни и ни хванаха. Това е. Както им казах и тогава.

— Какво имаше там?

— Какво имаш предвид?

— В апартамента. Какво имаше в апартамента?

— Откъде да помня, по дяволите? Цели петнайсет години минаха.

— Все нещо си спомняш.

— Не знам! Мебели, маса, телевизор... най-нормални неща. Като всички останали.

Извади поредното марлборо, затъкна го в устата си и запали. Отвън отново се дочу дрънчене и нещо като приглушен шепот.

— Имаше много хартия.

— Каква хартия?

— Точно затова пламна толкова бързо. Навсякъде имаше хартии.

— Вестници ли?

— Не, не. Папки и документи. Ксерокопия. Навсякъде, цели купища. Като във...

Той се поколеба, за да намери подходящата дума. Бен Рои си припомни как госпожа Вайнберг беше казала, че Шлегел се е прибирала от Яд Вашем с пълни торби с документи.

— Архив ли? — помогна му за думата.

— Точно така, като в някакъв архив. Направо не можеше да се разминеш от документи. А на стената в хола имаше огромна снимка, увеличена, ей толкова голяма... — Майди показа с ръце. — На някакъв мъж. В униформа. Черно-бяла. Доста стара. Беше единствената картина в апартамента.

Отвън се чува още повече гласове и тропот на крака. Доста народ май минаваше по тази алея.

— Познаваше ли мъжа на снимката? — попита Бен Рои, без да обръща внимание на шума отвън.

— Никога не съм го виждал. Нали ти казвам, снимката беше стара. Черно-бяла. Не ми приличаше на семейна.

Детективът го погледна въпросително.

— Как разбра?

— Не знам. Просто... не приличаше на семейна снимка. Толкова увеличена, залепена на стената. Повече приличаше на — той дръпна от цигарата — на снимките, дето ги окачат в полицейското. Нали разбираш, на издирвани престъпници. На това приличаше. На полицейска снимка на издирван престъпник. Откачена работа.

Захапа цигарата, придвижи количката до телевизора, взе пепелника, постави го на коленете си и пое към кухненския бокс. Чу се гъргорене на тръби и потече вода. След малко се появи стиснал чаша вода между бедрата си.

— Това е, което знам. Друго няма.

Върна се при старичката и изравни количката си с нея. Бен Рои му зададе още няколко въпроса, но беше ясно, че младежът говори истината. След няколко минути реши, че е получил каквото е могъл, затвори бележника и стана.

— Добре. Това е.

Не му се стори уместно да казва „довиждане“ — посещеният му не беше приятелско — и затова пъкна бележника в джоба си, кимна рязко и пое към вратата. В това време жената каза нещо зад гърба му.

— Ехна миш килаб.

Бен Рои се обърна.

— Моля?

Майди вдигна глава и дръпна от цигарата.

— Какво каза тя? — попита Бен Рои.

— Каза, че не сме кучета.

Старицата гледаше детектива. Лицето, ѝ не изразяваше нито страх, нито обида, само умора и безкрайна тъга. Бен Рои понечи да отвърне нещо, да ѝ разкаже за Галия, за това как я бяха убили, как ѝ бяха откъснали краката, същите тези хора, чиито образи бяха разлепени навсякъде из лагера като някакви шибани герои. Но не намери думи, никакви думи, които да изразят адекватно огромната му самота и омраза, затова просто поклати глава, отиде до вратата и я отвори.

— Ал Маоот ли йехуди! Ал Маоот ли йехуди!

Експлозия от шум го блъсна право в лицето. Дотогава празната алея сега беше пълна с младежи, оголили злобно зъби, стиснали юмруци, с блеснали погледи на надушили кръв ловци, знаещи, че са обкръжили плячката си. Настъпи мигновено затишие, само за част от секундата, като вълна, издигнала се в най-високата си точка точно преди да се стовари на брега, след което тълпата се люшна към него с крясъци.

— Иктело! Иктело! Иктул ил-йехуди!

Бен Рои дори нямаше време да реагира. В момента, в който пристъпи през вратата, десетки ръце го сграбчиха за сакото, за ризата, за косата и го извлякоха на алеята. Някой измъкна пистолета от кобура на рамото му и стреля във въздуха, точно до ухото му и го оглуши; някъде в края на тълпата успя да зърне момчето, което шофьорът на таксито беше попитал за посоката. То се смееше и пляскаше с високо вдигнати ръце. Някой праметна през шията му клуп и го затегна; нещо го удари в корема — бейзболна бухалка, дървена сопа — и му изкара въздуха.

„Мъртъв съм“ — помисли си, задавен от ужас, но едновременно с това странно спокоен, сякаш гледаше всичко на видео, а не участваше в него. „Мили Боже. Мъртъв съм.“

Опита се да предпази главата си с ръце от валящите безспир удари, но му извиха ръцете зад гърба. Отвсякъде към него летяха храчки, горещи, слузести, стичаха се по лицето му като следи от охлюви. Усети, че го дърпат по алеята, сякаш беше попаднал в безнадеждно свлачище.

И тогава, също толкова внезапно, колкото беше започнало, нападението престана. В един момент го удряха и влачеха, в следващия необяснимо тълпата се раздели, отдръпна се към стените на алеята и го остави превит надве, почти оглушал от някакъв писклив шум. Отначало си помисли, че е от ударите; след това започна да идва на себе си и осъзна, че крещи старицата. Не смееше да помръдне, само кашляше, ужасен, че и най-малкото движение по някакъв начин ще поднови насилието. След това много бавно се изправи, все още с въжето на врата, като някаква подигравателна вратовръзка.

Майди стоеше на вратата на къщата си с преbledняло лице, вкопчил ръце в колелата на инвалидната си количка. Майка му беше излязла отвън, прегърбена и крехка, и размахваше ръце, и се караше на тълпата. Въпреки че беше най-дребният човек на алеята, мъжете очевидно се респектираха от присъствието ѝ и не смееха да погледнат гневните ѝ очи. Тя продължи да крещи с дрезгав глас още може би минута, да размахва ръце, след което пристъпи към Бен Рои.

— Кеефак?

Той се огледа трескаво, кръвта бумтеше в слепоочията му, цялото му тяло трепереше, не разбираше какво го пита.

— Ранен ли си? — извика Майди.

Учудващо, като се имаше предвид жестокостта на нападението, но не беше. Няколко драскотини, сцепена устна, жестоко охлузване на врата от въжето — повърхностни наранявания, нищо сериозно. Опита се да каже нещо, но думите му заседнаха в гърлото, ала в крайна сметка успя да кимне, сковано, като счупена дървена кукла. Старицата се наведе да вдигне изтървания му в суматохата пистолет, подаде му го, вдигна съсухрената си ръка и избърса обляната му в кръв брадичка.

— Ехна миш килаб. Миш килаб — каза тихо.

Той я погледна в очите, след което се обърна и пое по алеята. Пътьом махна въжето от врата си и пхна пистолета в кобура. Мърморенето на тълпата го последва като яростен повей на вятъра.

Таксиметровият шофьор стоеше в края на алеята и трепереше.

— Казах ви, че е опасно да идвате тук — процеди той. — Казах ви...

— Гледай си работата! — изсъска Бен Рои, качи се в колата и извади манерката от джоба си. — Разкарай ме от този ад. Веднага!

ИЗРАЕЛ, ЛЕТИЩЕ „БЕН ГУРИОН“

Приятелят туристически агент на Лейла ѝ беше запазил билет за обедния полет на „Бритиш Еървейз“ до лондонското летище „Хийтроу“. Имаше и по-ранен полет на „Ел Ал“, но беше по-скъп и освен това Лейла си беше поставила като принцип никога да не лети с израелския национален превозвач. Затова беше предпочела по-късния и така или иначе по-евтин полет. Шофьорът ѝ Камел я беше оставил на „Бен Гурион“ в осем и половина сутринта, на основния паркинг на летището, точно пред огромната скулптура на менора, изработена от самия Салвадор Дали. Беше по-намусен отвсякога и след като се увери, че Лейла и багажът ѝ са въвн от колата, тресна дясната врата и подкара, без дори да каже „довиждане“.

— Майната ти и на тебе — измърмори тя, след като колата изчезна зад ъгъла.

Провери си паспорта и билета и както всеки път, когато идваше на летището, впери поглед в сюрреалистичната менора с провиснали рамена и лъскава вълниста повърхност, създаваща впечатление, че целият свещник бавно се топи. В качеството ѝ на емблема на „Воините на Давид“, размахвана всеки път, когато окупираха поредното парче арабска земя, този символ ѝ навяваше особено неприятни спомени. Но в същото време въпреки самата себе си го намираше за странно хипнотичен — плавната му симетрия, начинът, по който рамената му се издигаха настрани и нагоре, сякаш протегнати за прегръдка с небето. Миналата година беше попаднала на статия за неимоверно голямото ѝ значение за евреите, затова как в древни времена, преди през 70 година да бъде отнесена от римляните, менората е била най-таченият от всички свещени предмети в Храма. Сега, докато гледаше произведението на Дали с личното му посвещение: „На теб, народе на Израел, богоизбран народе“, изпита едновременно неприязън и ирационално чувство за обвързаност. Също като чувствата ѝ към Хар Цион, както нерядко си мислеше. Погледа скулптурата още малко, взе си чантата и пое към залата за заминаващи.

Излизането от Израел винаги беше сложно начинание. Вече не броеше колко пъти едва не си беше изпускала полета — както и случаите, когато наистина го беше изпускала — заради израелските служби за сигурност, които преравяха багажа ѝ с усърдието и упоритостта на добермани, подлагаха я на безкрайни разпити накъде е тръгнала, защо е тръгнала, с кого ще се среща и кога ще се връща — в общи линии за цялото ѝ пътуване, а за всеки случай и куп допълнителни въпроси за семейството ѝ, приятелите, колегите, професионалния и личния ѝ живот. „Разполагате с достатъчно информация, за да ми напишете шибаната биография“ — беше се озъбила веднъж на разпитващия, което обаче само ѝ беше осигурило още доста минути досаден разпит.

Същото се случваше и с останалите палестинци на летището — подозрения, тормоз, умишлени пречки. Подозираше обаче, че при нея нещата са най-зле заради репутацията ѝ като журналист. „Бъди сигурна, че имат цяло досие за теб беше ѝ казала веднъж полу на шега Нуха, — и когато се появиш, на екрана цъфва червен надпис «На тази кучка — пълна програма по ебаване»“

Гледаше да си улеснява живота максимално, винаги пристигаше час и половина преди часа за чекиране и ограничаваше багажа си само до най-необходимото — никакви бележници с адреси, никаква антиизраелска литература и съвсем никакви електроуреди (с единственото неизбежно изключение за мобилния телефон). Но всичко винаги протичаше по един и същи начин, както стана и днес. Беше първата, която влезе да се чекира, и последната, която се качи на борда, телефонът ѝ, както винаги, бе скрупулъзно изследван от някакъв самоук експерт по взривни устройства, който случайно-нарочно беше успял да изтрие всичките ѝ номера. („Какъв е смисълът? — винаги ѝ се щеше да изкрещи. — Та нали единствените, които слагат бомби в телефоните, са самите шибани израелци!“)

Едва когато най-послед се настани на мястото си — беше помолила за място до прозореца или до пътеката, но както винаги беше получила в средата — и разтвори книгата за историята на катарите, която си беше купила предишния ден, изпита слабо удовлетворение от факта, че изобщо се беше качила на самолета. Напускането на Израел беше трудно, но не представляваше нищо в сравнение със завръщането в шибаната страна.

ЛУКСОР

Халифа загаси незнайно коя по ред цигара за деня, допи си чая и уморено се облегна на стола си. Беше дошъл в кабинета си още в пет сутринта, а вече беше почти два следобед. Девет часа биене на главата в тухлена стена.

Първо беше разпратил снимки на Янсен до Интерпол и до холандската полиция с напразната надежда, че от досиетата им може да изскочи нещо (не изскочи), а след това няколко часа беше бродил из Луксор по най-известните търговци на антики в безплодни опити да намери някаква връзка между Янсен и търговията на крадени древни предмети. Каквото и да беше правил с експонатите в мазето си, мъртвият определено се беше опитвал и да ги продава. След това Халифа се беше върнал в кабинета си и беше прекарал сутринта на бюрото си в четене и препрочитане на всичко, което бе открил през последните две седмици, и беше си записвал онова, което му се струваше най-важно, на празни листчета — Тот, Ал Мулатам, нацистите, Фарук ал Хаким, всичко, — а след това като реставратор, опитващ се да сглоби парчетата от счупена плочка с писмена, се беше опитал да подреди листчетата в някакъв смислен модел. Но колкото и да пробваше, просто нищо не се получаваше, изобщо не разбираше накъде води всичко.

Запали нова цигара, изстена унило, слезе по стълбите и излезе на улица „Ел Маруф“, за да подиша малко чист въздух. На ъгъла с „Шария“ при храма Карнак имаше будка за безалкохолни напитки. Купи си оттам чаша каркаде и закрачи покрай стената на полицейския участък, като отпиваше от студената рубиненочервена течност. Едно момче на колело мина покрай него понесло на главата си огромна тава с аиш балади.

Истината беше, че възможностите все повече се изчерпваха. Фарук ал Хаким беше мъртъв и не можеше да говори с него, и въпреки че оставаха още няколко слаби следи, по които можеше да тръгне, разбираше, че разследването вече виси на два ключови косъма: да говори с приятелите на Янсен в Кайро и да получи някаква полезна

информация от онзи противен израелски детектив. Семейство Грац все така отказваха да се обадят. Със сигурност си бяха у дома, защото съседите и от двете им страни поотделно бяха потвърдили, че гласовете им се чуват в апартаментата. Но поради известни само на тях причини се правеха на недостъпни и освен да отиде до Кайро и да им почука на вратата, Халифа не виждаше друг начин да говори с тях.

След което оставаше само Бен Рои. Невъзпитаният, некомпетентният, мързеливият Бен Рои. Тази сутрин Халифа звъня в офиса му цели четири пъти само за да попада всеки път на телефонния секретар и да оставя все по-резки въпроси какво е успял израелецът да открие за Хана Шлегел. Но той още не му се беше обадил, подхранвайки подозренията на Халифа, че просто го размотава и изобщо не го приема на сериозно.

Въздъхна с досада и допи каркадето. Затвори очи и подложи лицето си на лъчите на следобедното слънце. Беше топло и успокояващо, далеч от изпепеляващата лятна жегга, която скоро щеше да настъпи.

— Мамка ти мръсна, Бен Рои — изруга и дръпна от цигарата. — Мамка ти мръсна.

— Значи всичко е наред!

Отвори очи. Помощникът му Мохамед Сария стоеше до него.

— За пръв път те чувам да псуваш, да знаеш. — Сария изглеждаше доста впечатлен.

— За пръв път си имам работа с шибани израелци — изръмжа Халифа и изхвърли фаса в кошчето за боклук. Върна чашата на продавача, хвана Сария под ръка и закрачи с него към участъка.

— Разбрах, че вече работиш с Ибрахим Фатхи — каза Халифа.

Фатхи беше друг детектив от управлението, известен с прякора Ел хомаар — Магарето — заради мудния си и напълно лишен от въображение подход към полицейската работа. Не беше никак чудно, че беше един от любимците на началника Хасани.

— Нещо интересно?

— Двама продавачи на банани си фалшифицирали теглилките на „Ел Баядия“ и един извънредно интригуващ случай на серийни кражби на кокошки в Байарам, Докато работех с теб, никога не е имало толкова вълнуващи случаи.

Халифа се засмя. Не му се щеше да го признае, но дълбоко в себе си малко се тревожеше, че на Сария всъщност може да му хареса да работи с Ел хомаар и да върши нещата по книга, ей така, за разнообразие. Фактът, че беше точно обратното, му донесе известно облекчение и го накара да се чувства не чак толкова изолиран. През последните дни помощникът му липсваше.

Минаха покрай двете охранителни будки на входа на участъка и се качиха по главното стълбище.

— Сериозно, как вървят нещата? — попита Сария. — Доколкото разбирам, не много добре.

Халифа сви рамене и не каза нищо.

— Мога ли да ти помогна? Да звъня някъде по телефона, нещо такова?

Халифа се усмихна и го потупа по ръката.

— Мохамед, благодаря ти, само че ще е най-добре да се оправям сам. Не съм се скапал от работа. Просто съм объркан. Както винаги.

Стигнаха догоре. Кабинетът на Ел хомаар, в който работеше Сария, се намираше надясно надолу по коридора; този на Халифа беше наляво.

— Гледай да ме държиш в течение с тези търговци на банани. — Халифа намигна на Сария и му обърна гръб. Направи няколко крачки и отново се обърна към него. — Ей, Мохамед. Можеш да ми помогнеш за едно нещо.

Сария дойде при него и двамата отидоха в кабинета на Халифа. Когато влязоха, телефонът звънеше.

— Да вдигна ли? — попита Сария.

Халифа пренебрежително махна с ръка.

— Сигурно Хасани ме проверява. Ще чака.

Отиде до бюрото си, без да обръща внимание на телефона, и започна да рови из затрупалите цялата повърхност на бюрото документи. Накрая откри черно-белия диапозитив, който беше взел от къщата на Янсен.

— Сигурно не е нищо важно, но виж дали можеш да откриеш къде се намира тази гробница. Честно казано, интересът ми е по-скоро личен, отколкото служебен, затова не си го поставяй като първостепенна задача — просто ако ти се отвори малко време.

Сария взе диапозитива и го вдигна на светлината. Телефонът продължаваше да звъни пронизително и настойчиво.

— И по-добре не споменавай на Фатхи — добави Халифа и раздразнено изгледа телефона. — Няма да се зарадва много, че вършиш нещо за мен.

ЙЕРУСАЛИМ

— Къде си бе, смотан арабин такъв?

Бен Рои седеше на бюрото си, ядосваше се и нетърпеливо барабанеше с пръсти по плота, притиснал слушалката на телефона до ухото си. Настроението му вече беше достатъчно вкиснато от случилото се в лагера, а се беше вкиснал още повече, след като беше изслушал четирите съобщения, които египтянинът беше оставил на телефонния му секретар: „Инспектор Бен Рои, бихте ли ми звъннали“, „Инспектор Бен Рои, надявах се вече да се бяхме чули“, „Инспектор Бен Рои, бихте ли ме осведомили как върви разследването ви“, „Инспектор Бен Рои, вие изобщо започнахте ли работа по нещата, които обсъдихме?“

Току-що си беше рискувал живота заради този скапаняк и за благодарност — въпросните съобщения! Изобщо не трябваше да му отговаря; трябваше да го остави да се попържи още няколко дни. Да го научи на прилично държание. Всъщност, сега като се замисли, щеше да направи точно така. Щеше да затвори и да остави нахалника да чака.

От другата страна вдигнаха.

— Сабах ел хир.

— Хедива?

Мигновена пауза.

— Халифа. Халифа. Вие сте нали, инспектор Бен Рои?

— Аз съм — отвърна израелецът, устоявайки на изкушението да добави „нахален мюсюлмански пътят такъв“. Вместо това гаврътна малко от манерката.

От другата страна на линията Халифа запали цигара и силно захапа филтъра. Намрази събеседника си дори повече от предишния път, не на последно място, защото го беше заварил неподготвен и го беше накарал да се чувства неорганизиран и некомпетентен.

— Надявах се да се обадите по-рано — каза в опит да си възвърне самочувствието.

— Е, сега се обаждам — изръмжа Бен Рои. — При първата удала ми се възможност.

Двамата замълчаха с усещането, че който започнеше разговора пръв, щеше да демонстрира слабост. Изобщо не трябва да му показвам, че имам нужда от него, мислеше си Халифа и пушеше. Изобщо не бива да показвам, че ме интересува, мислеше си Бен Рои и попейваше водка.

Египтянинът се пречупи пръв.

— Е? — попита с нехайство, което не прозвуча убедително. — Открихте ли нещо?

Бен Рои кимна доволно, че незнайно защо е получил предимство. Да, бил открил нещо. Много неща. Остави египтянина да поразмисли върху казаното, вдигна крака на бюрото си, кръстоса ги и се наслади на представата как в момента Халифа нетърпеливо стиска юмруци от другата страна на линията. Накрая заговори.

Започна с всички лични подробности за Хана Шлегел: Франция, Аушвиц, архиварската служба в Яд Вашем, братът близък, всичко, което госпожа Вайнберг му беше разказала предишния ден. От другата страна се чуваше как Халифа драци с химикалката. Постоянно го прекъсваше с въпроси (Къде във Франция? С какво се е занимавала в архива? Говорил ли е с брат й?), срещу което получаваше от Бен Рои все по-враждебни едносрични отговори, отчасти защото мразеше да го прекъсват, но и защото дълбоко в себе си знаеше, че не си е свършил работата точно както трябва и че заради невъзможността да отговори точно изглежда в очите на другия като мърляч.

— Вижте какво, не знам! — процеди след поредния път, когато се наложи да признае, че не беше свършил нещо докрай. — Имах на разположение само два шибани дена.

От другата страна на линията Халифа се подсмихна с перверзното задоволство, че се е сдобил с възможността да разкритикува колегата си и че с всеки останал без отговор въпрос балансът на надмощието постепенно се измества в негова посока.

— Напълно ви разбирам — изрече с възможно най-съчувствения си, но и най-покровителствен тон, който успя да докара. — Два дни наистина не са много време. Особено ако имате да вършите и други неща.

„Дрън-дрън“ — помисли си Бен Рои, отдръпна слушалката от ухото си и ѝ показа среден пръст.

Доразказа общата информация и премина към пожара в апартамента. Тук почвата под краката му беше по-твърда, въпреки че това си беше негово мнение, защото настина беше свършил добра работа. Разказваше бавно, започна с всичко, което беше научил от госпожа Вайнберг, после стъпка по стъпка премина към Хани Хани Джамал, пътуването до Ал Амари, признанието на Майди, че му е било платено да подпали дома на Шлегел, описанието на вътрешността на апартамента — строеше историята тухла по тухла. Халифа продължаваше да го прекъсва с многобройни въпроси, но този път Бен Рои разполагаше с отговорите и колкото на Халифа да не му се щеше, се наложи да признае, че израелецът е свършил отлична детективска работа, такава, с която би се гордял и самият той. „Може да не е толкова тъп, колкото го мислех — призна наум. — Невъзпитан, невеж, противен. Но не и тъп.“

Израелецът подреждаше разказа си така, че увенчаващата информация, разкритието кой всъщност беше поръчал палежа, да остане за най-накрая. Дотогава Халифа беше толкова погълнат от казаното, че вече дори не задаваше въпроси; само слушаше и си водеше бележки. Когато израелецът най-накрая изрече името, което му беше дал младият палестинец — Гад, Гец, Халифа подсвирна.

— Познавате ли го? — безуспешно се опита да скрие изненадата си Бен Рои.

— Може би — отвърна Халифа. — Пиет Янсен е имал близък приятел на име Антон Грац, който също живее в Кайро. Съпадението определено е странно.

Замисли се за момент, недоумяващ защо, по дяволите, Грац ще иска да запали апартамента на Хана Шлегел, след което тръсна глава, облегна се на стола си и се загледа в бележките, които беше изписал.

— Интересен ми е инцидентът на кораба — обади се след продължително мълчание. — Когато госпожа Шлегел за пръв път е дошла в Израел. Когато е казала... — Той прокара химикалката по бележките, търсейки точната фраза.

— „Ще ги намеря — помогна му Бен Рои. — Ако трябва до края на живота си ще търся тези, които ни причиниха това. И като ги намеря, ще ги убия.“

— Точно така. Кого е имала предвид?

— Тези, които са я измъчвали в Аушвиц, предполагам — изрѣмжа израелецът. — Докторите, учените. Според разказа на онази Вайнберг, било е някакъв ад.

Халифа дръпна дълбоко от цигарата. Преди вчера следобед да се разрови из интернет, не знаеше за Аушвиц почти нищо, освен името му. Дори сега все още не му се щеше да вярва, че такова място действително е съществувало. Газови камери, пещи, медицински експерименти... Отново дръпна силно от цигарата и се сети за белега на корема на Хана Шлегел, широк, криволичещ, като някакво гадно влечуго. Зачуди се дали не е бил наследство от лагера? Дали са я разпорили и ровили из вътрешностите ѝ, дали са рязали парчета от нея? В съзнанието му мигновено изникна образът на девойка, привързана към операционна маса, гола, избръсната, плачеща, ужасена, викаща майка си. Лицето му се сгърчи. Поклати глава и се опита да прогони видението.

— Възможно ли е Янсен да е бил някой от онези лекари? Или по някакъв начин да е участвал в тези експерименти?

— След края на войната всички лекари от Аушвиц бяха или екзекутирани, или хвърлени в затвора. Менгеле избяга в Южна Америка, но умря преди трийсет години. В каквото и да е участвал този Янсен, не мисля, че са били нацистки медицински експерименти.

Халифа кимна, разочарован, но не особено изненадан, облегна се на стола си, издиша плътен облак дим и отново започна да преравя бележките си. Имаше доста ценни неща. Вярно, не заслепяващи откровения, но доста важни парчета от мозайката. Изживяванията на Шлегел през войната, „архивът“ в апартамента ѝ, братът близък, палежът — заедно с това, което самият той беше открил, новите следи бяха сериозни. За пръв път от началото на разследването го озари искрица оптимизъм, глождещо усещане, че въпреки мъглата на неизвестността, която все още покриваше всичко, поне беше започнал да се придвижва напред, да се приближава към същината на нещата.

Но оставаше още много и за да измине това огромно разстояние, му трябваша още факти, още информация, още гледни точки. С някои от тях щеше да се сдобие сам; вече беше решил, че следващият му ход ще бъде да отиде в Кайро и да постави ребром въпроса пред мистериозния господин Антон Грац. Но имаше други нишки, които

нямаше да успее да проследи сам, или поне щеше да му е много трудно. Колкото и да му беше неприятно, продължаваше да зависи от Бен Рои. Това го вбесяваше, защото макар и неохотно да се беше впечатлил от работата му, детективският му нюх изобщо не го правеше по-поносим като личност.

От другата страна, Бен Рои се измъчваше от същия проблем, макар и точно в обратната посока: как да признае, че иска да продължи с участието си в разследването, без да изглежда прекалено навит. Добре де, египтянинът май не беше толкова некомпетентен, колкото го мислеше отначало; някои от въпросите и коментарите му бяха наистина проницателни. Но продължаваше да си е нагло дребно копеле с кърпа на главата и щеше сам да си го забие, ако му паднеше на колене и го помолеше за услуга.

Настъпи още едно продължително и напрегнато мълчание. И двамата мъже не желяеха да направят първата крачка, да кажат какво мислят, защото ги беше страх, че ще дадат на другия някакво невидимо преимущество. Този път Бен Рои се огъна пръв.

— Ще видя какво още мога да открия — изрече грубо и бързо, сякаш поглъщаше на екс някакво особено неприятно на вкус питие.

— Добре — отвърна Халифа облекчен и леко изненадан. Облегна се и загаси цигарата си в пепелника. — Ще ти изпратя по факса снимка на Янсен. И доклад за това, което съм открил досега.

— Добре. Запиши си и мобилния ми телефон.

Халифа смътно си припомни как израелецът май му беше казал, че няма такъв. Но на фона на неочакваното му желание да помогне реши да не го провокира и затова само взе химикалката и записа номера. След това пак настъпи мълчание, тъй като и двамата не знаеха как да приключат разговора.

— Значи ще държим връзка — каза накрая Бен Рои.

— Да. Ще чакам да ми се обадиш. — Понечи да затвори слушалката, но отново я вдигна до ухото си. — Бен Рои?

— Моля?

— Само още нещо. Не знам дали е важно.

— Да?

Халифа се поколеба.

— Пиет Янсен... май се е опитвал да влезе във връзка с Ал Мулатам. Казал, че притежава нещо, което ще му е от полза във

войната срещу Израел. Реших, че трябва да го знаеш.

След като остави телефона, Бен Рои стоя минути наред, без да върши нищо, просто зяпаше в пространството, а пръстите му си играеха с менората на медальона му. След това стана и отиде до металната кантонерка в ъгъла на кабинета. Извади от джоба си връзка ключове, отключи я, клекна и измъкна отвътре дебела картонена папка, натъпкана с листове хартия. Изрита вратата на кантонерката, седна обратно на бюрото си и отвори папката. Най-отгоре имаше снимка на млада, късо подстригана жена. В долния край на снимката на самозалепващо листче беше написано името Лейла ал Мадани.

КЕЙМБРИДЖ, АНГЛИЯ

Когато Лейла най-после пристигна в Кеймбридж, вече минаваше пет следобед. Вечерта беше необичайно топла и ясна, високо в небето се носеха пухкави перести облачета, а въздухът ухаеше на разцъфнали череша и окосена трева. Дойде от Лондон с влака, при други обстоятелства сигурно щеше да извърви двата километра и половина от гарата до центъра на града пеша — от години не беше стъпвала тук и щеше да ѝ е много приятно отново да види познатите гледки от времето, когато живееше тук с баба си и дядо си, след като с майка ѝ бяха избягали от Палестина. Но сега времето я притискаше и трябваше бързо да намери неуловимия професор Топинг.

Затова още с излизането си от гарата, махна на едно такси и десет минути по-късно мина под арката на колежа „Сейнт Джон“. Портиерът в приемната я осведоми, че кабинетът на професор Топинг се намира на стълбище И, втори двор. Тя му благодари, мина през колежа, прекоси огромния безлюден двор — безупречно поддържани морави и тюдорски сгради от червени тухли, пищно украсен параклис с прозорци във формата на арки — и влезе във втория двор.

Стълбище И беше най в дъното, най-вляво. На стената до него висеше присъствено табло с имената на всички обитатели на стаите отгоре. Прозорчето с името на професор Топинг беше решително обърнато в положение „отсъства“, което за миг я хвърли в паника — беше ли дошла чак дотук за нищо? — но в този момент някакъв як студент в развлечена тениска за ръгби слезе по стълбите и в отговор на въпроса ѝ за местонахождението на професора я увери, че Топинг със сигурност си е в стаята.

— Чух го да крещи — обясни момчето. — Не обръщайте внимание на таблото. Живях точно под него цели две години и нито веднъж не съм видял да пише „присъства“.

Облекчена, макар и не напълно успокоена — професорът май много не си падаше по неканени посетители, — Лейла се заизкачва по стълбите, дъските скърцаха и стенеха под краката ѝ, стигна чак до

последния етаж на сградата и откри вратата с надпис „ПРОФЕСОР М. ТОПИНГ“.

Поколеба се, представяйки си като предишния следобед някакъв строг стар учен с рязани очила, сако от туид и стърчащи от ушите косми, но се приближи до вратата и почука. Никакъв отговор. Почука втори път.

— Не сега!

— Професор Топинг?

— Не сега!

Беше много ядосан. Лейла се зачуди дали да не изпие някъде едно кафе и да се върне по-късно, когато настроението му ще се е оправило. Но не беше изминала целия този път, за да се съобразява с разни откачалки, и затова стисна зъби, вдигна ръка и доста по-настойчиво почука трети път.

— Ще ви помоля да ми отделите малко време, професор Топинг — извика.

Настъпи кратко заплашително мълчание — затишие пред буря, — след което се чуха бързо приближаващи се стъпки. Отвори се вътрешната врата, а след това и тази, пред която стоеше.

— Не разбирате ли скапания английски? Казах, не сега! Да не сте ненормална?

За миг Лейла толкова се стресна, че не успя да продума нищо, защото вместо смачкания дърт учен, когото очакваше, откри, че ѝ се кара висок, красив, тъмнокос четиридесет и няколко годишен мъж по бермуди и дънкова риза, от чийто разкопчан горен край се подаваше туфа черно гръдно окосмяване. Изненадата ѝ обаче трая точно секунда, след което вбесена се нахвърли да го ругае.

— Я си таковай таковата бе, надут задник такъв! Дошла съм чак от Йерусалим, защото даже нямаш шибан телефон като всяко нормално човешко същество, така че ако обичаш, прояви малко шибано уважение.

Със сигурност очакваше да ѝ тресне вратата пред лицето. Но професорът просто я погледа известно време с умерено заинтригувано изражение, след което вдигна вежди, обърна ѝ гръб и влезе обратно в стаята. Лейла остана на вратата, защото не разбра какво се очаква от нея.

— Е, хайде влизай — подвижна той през рамо. — Може да съм надут задник, но поне знам кога да отстъпя с достойнство. И затвори вратата след себе си. И двете врати. Не ща да се създава прецедент.

Прекалено изненадана, за да проговори, Лейла изпълни указанията — затвори първо външната, а след това и вътрешната врата, и го последва в кабинета му.

Вътре цареше пълен хаос, всеки свободен сантиметър — по пода, над камината, по первазите на прозорците, по бюрото — беше затрупан с разкривени купища хартии и книги, като че ли в помещението беше вилнял особено жесток ураган. Безпорядъкът беше толкова стряскащ, тай отне време да осъзнае, че двете купчини във формата на кресла до прозореца наистина са точно това — две кресла, заринати с планини от захвърлени дрехи и струпани един върху друг томове на „Средновековна история на Кеймбридж“. Топинг си проправи път до тях и започна да ги разчиства, за да ѝ предложи място да седне.

— Май не се запознахме.

— Лейла. Лейла ал Мадани — отвърна тя.

— И сте?...

— Журналистка.

— Не съм си и представял, че сте научен работник. — Той отстъпи и я подкани с жест да вземе вече лишения от товара си от книги и мръсно бельо фотьойл. — Прекалено добре изглеждате.

Тонът му беше толкова изкусно небрежен, че фразата успя да не прозвучи като пошла реплика от интернет чат. Тя седна, а той се зае да разчиства второто кресло.

— Кафе? — попита и кимна към вратата в дъното, зад която Лейла зърна разхвърлян кухненски бокс. Отклони предложението.

— Нещо за пиене?

— Малко ми е рано.

Отговорът ѝ май го изненада искрено, сякаш през живота не му беше хрумвала каквато и да е идея за съществуването на връзка между пиенето и времето на деня. Но не каза нищо, просто довърши разчистването на второто кресло, отиде в кухнята, извади от хладилника бутилка бира и отвори капачката в ръба на кухненския плот.

— Наистина ли идвате чак от Йерусалим? Или просто искахте да ме накарате да се чувствам гузен? — подвижна от кухнята.

Тя го увери, че наистина идва чак оттам.

— Сигурно трябва да съм поласкан — каза Топинг и седна на креслото срещу нея. — Половината ми студенти не успяват да дойдат от другия край на колежа.

Отпи от бирата, протегна краката си и я погледна.

— Е?

Тя задържа погледа му за миг — наистина изглеждаше доста добре, — след което се наведе и започна да рови из чантата си.

— Исках да ви питам за една реч, която сте изнесли преди няколко седмици. „Малкият Уилям и тайната на Кастеломбре“. — Лейла извади бележник, химикалка и разпечатката от сайта на Историческото дружество на колежа „Сейнт Джон“. — Опитах се да разбера нещо за цялата тази история с Кастеломбре, защото пиша една статия, но не стигнах доникъде. Докопах по някое и друго парченце информация в интернет, но... ами от описанието на речта ви, реших, че може би ще ми помогнете с малко повече подробности.

Той изненадано вдигна вежди.

— И заради това сте дошли чак дотук?

— Очевидно щеше да е по-лесно, ако имахте телефон или имейл...

Професорът се подсмихна като признание, че е права, наведе се към нея и отпи от бирата.

— Ще ви кажа направо, че тази реч беше по-скоро научнопопулярно есе, отколкото сериозен академичен трактат. Културната идентичност в средновековен Лангедок е моята област, а специализираните ми интереси са насочени към регистрите на инквизицията от тринадесети век, поради което приемам скептично всичките тези истории за тайни и заровени съкровища, и загадъчни операции на нацистки археолози. — Загледа се в бутилката. — Макар че си е интересно. Много интересно. А може би и много важно.

Настъпи тишина, професорът сякаш за миг се отнесе в мислите си. След това тръсна глава и протегна ръка.

— С какво разполагате дотук.

Тя му подаде страницата с бележките, които беше нахвърляла предишния ден. Той я прегледа.

— Честно казано, не съм много сигурен, че мога да добавя още кой знае колко. Вече ви казах, че това не е в моята област. А даже да беше... — Той сви рамене и ѝ върна страницата. Но трябва да беше забелязал разочарованото ѝ изражение, защото почти веднага продължи: — Все пак смея да твърдя, че мога да запълня някои празноти. И да ви дам контекста и разни такива неща. Поне това мога да направя, след като сте дошли чак дотук. Не знам дали ще ви е от полза... е, вие ще си прецените.

Топинг стана и отиде до бюрото, където започна да рови из една огромна купчина хартии.

— Ходихте ли там? — попита, докато продължаваше да търси. — В Кастеломбре?

Тя призна, че не е.

— Струва си. Не че има кой знае какво за гледане. Каменен прозорец, няколко порутени стени. Всичко е обрасло с дървета и храсти. Но има атмосфера. И някаква странна меланхолия. Замъкът на сенките. Това означава името му. Много подходящо. Аха!

Той извади няколко листа от купчината.

— Бележките за речта ми.

Разлисти ги и седна на ръба на бюрото. Действието му отне и последната капка равновесие на вече разбутаната купчина, която се срути и се изсипа на пода. Професорът не ѝ обърна никакво внимание.

— Добре. Да започнем от самото начало. Доколкото ни е известно от тогавашните източници, които са съвсем оскъдни и почти несъществуващи — две непълни генеалогии, няколко запазени поземлени скици, завещания, такива неща, — поне докъм края на единадесети век в Кастеломбре не е имало абсолютно нищо забележително. Било е типично малко имение в Лангедок. Господарите му са притежавали земи и собственост, сключвали са бракове с другите местни благородници, завещавали са средства на религиозни институции, изпълнявали са васалните си задължения към контовете Фоа. Напълно нормално. След това, някъде около 1100-тната година нещата изведнъж се променят. Коренно.

Лейла приседна на ръба на креслото и по гърба ѝ пробяга тръпка на вълнение. Ако проучванията ѝ бяха верни, а нямаше причина да мисли, че не са, именно някъде около 1100-тната година Уилям дьо

Релинкур беше открил загадъчното съкровище под Църквата на Божи гроб и го беше пратил при сестра си в Кастеломбре.

— И все пак източниците са извънредно ненадеждни — продължи Топинг. — Няколко трубадурски поеми, две бегли препратки в тогавашни хроники и, най-важното, два откъса от писма, написани от тогавашния еврейски учен Раши. Всички обаче са единомислени, че от началото на дванадесети век нататък Кастеломбре започва да привлича учудващо по мащабите си внимание. И причината са разнеслите се слухове, че там се съхранява някакво изключително съкровище с несравнима сила и красота.

През тялото на Лейла премина нова, още по-силна тръпка. „Сила и красота“ бяха точно думите, които Релинкур беше употребил в писмото си.

— А знаем ли какво е било? — попита, като се опита да не издава вълнението си.

Топинг поклати глава.

— Нямам представа. Даже източниците май не са били съвсем сигурни. Някои го наричат „Льо Трезор“ — съкровището, други просто го зоват тайна или загадка, което навежда на мисълта за някакво алегорично или символично значение. Просто не се споменава изрично.

Той допи бирата и метна бутилката в отстоящата на метър и половина кофа, където тя се приземи шумно.

— Дори да не знаем точни подробности, поне две неща са ясни. Първото е, че какъвто и да е бил този загадъчен предмет или тази тайна, той е бил неразривно свързан с Есклармонда от Кастеломбре, съпругата на конт Раймонд III, която от самото начало е била смятана за нещо като пазителка или покровителка. Второто е, че въпросното нещо е притежавало някакво огромно значение за еврейската вяра. Според Раши още през 1104-а в Кастеломбре идват на посещение водачите на основните еврейски общности в Лангедок — от Тулуза, Безиер, Нарбон и Каркасон. През 1120-а евреи вече пристигат чак от Кордова и от Сицилия. А към 1150-а мястото се е превърнало в център на еврейско поклонение и средище за изучаване на кабалата. Още веднъж искам да подчертая колко оскъдни са източниците. Но дори в тази светлина е ясно, че през този период в Кастеломбре се случва нещо необичайно.

Лейла се беше навела съвсем на ръба на креслото.

— Продължавайте.

Топинг поклати глава.

— За жалост от средата на дванадесети век източниците замлъкват изцяло. Следващото, което се чува за Кастеломбре, последното, което се чува, е в една хроника на Гийом Пелисон, която документира как през 1243 г. по време на кръстоносния поход срещу катарите крепостта е срината до основи от войските на католическата църква, а земите ѝ са отнети и родът Кастеломбре е изличен от земята. За мистериозното съкровище или тайна, или каквото, по дяволите, е било, никога не се чува нищо повече.

Той замълча за миг, след което я погледна над бележките си.

— Поне докато преди няколко месеца не открих една доста любопитна препратка в един регистър на инквизицията, който изучавах в Националната библиотека в Париж. Откъдето и започна всичко.

Отвън някаква камбана приглушено отби половината час.

— Знаете ли нещо за катарите? — попита Топинг.

Лейла беше прехвърлила книгата по диагонал по време на полета и заедно с откритата в интернет информация беше получила що-годе бегла представа.

— Малко. Знам, че са били еретична християнска секта, процъфтявала в Лангедок през дванайсети и тринайсети век. Вярвали са — тя сведе поглед към нахвърляните в самолета бележки, — че вселената се управлява от бог на светлината и бог на мрака, и че всичко в материалния свят е дело на злия бог. Католическата църква е предприела кръстоносен поход срещу тях. Последното им убежище е била крепостта Монсегюр и точно преди да падне, се смята, че вероятно са изнесли през обсадата някакво славно съкровище. — Вдигна поглед към Топинг. — Толкова. Признавам си.

Професорът кимна впечатлен.

— Знаете повече от много други хора, уверявам ви.

Настъпи мълчание, докато двамата се гледаха в очите, след което Топинг наклони глава и отиде в кухнята за още бира.

— Сигурна ли сте, че не искате?

— Я дайте и на мен.

Той отвори бутилките, подаде ѝ едната, седна срещу Лейла и опъна краката си — дълги, бели, стройни, — така че босите му стъпала се озоваха на сантиметри от нейното кресло.

— Съкровището на катарите е предмет на спекулации от много време — продължи разказа си, — някои академични, други чисто фантастични. Има какви ли не идеи какво всъщност е представлявало то — от сандъци със злато до катарски религиозни писания за Светия Граал. Но е факт, че както и при съкровището от Кастеломбре, източниците просто не го назовават ясно.

Той отпи от бирата.

— За съкровището знаем от поредица самопризнания, направени пред инквизицията от оцелелите от обсадата на Монсегюр. Когато крепостта пада пред католическите кръстоносци през март 1244-а, някъде около двеста нейни защитници отказват да се отрекат от вярата си и биват изгорени на клада. Останалите са пуснати на свобода, при условие че направят пълни самопризнания пред служителите на инквизицията. Двайсет и две от тези самопризнания са оцелели — над четиристотин страници, — в четири от тях се споменава за изнесеното през обсадата загадъчно съкровище.

Лейла тъкмо беше вдигнала бутилката към устните си, но я свали, за да запише това, което Топинг току-що беше казал.

— Миналия декември се натъкнах на нещо, което се оказва част от самопризнание на оцелял от обсадата на Монсегюр. В него също се споменава съкровището на катарите, но с някои доста интересни допълнителни подробности.

Докато го казваше, изглеждаше съвсем спокоен, отпуснат в креслото с бирата в ръка. Но от блясъка в очите му и лекото ускоряване на речта Лейла разбра, че е също толкова развълнуван, колкото и тя самата.

— Самопризнанието е било подвързано, вероятно по погрешка, в регистър с доста по-късни документи — продължи той. — Записан е разпитът на оцелял от Монсегюр на име Беринже Дюса, направен от инквизитор на име Гийом Льопети — Уилям Малкия или Дребния У или, както предпочитам да го наричам. В него този Беринже описва как някъде около Коледа на 1243 г., три месеца преди Монсегюр да падне в ръцете на католическите обсадители, четирима катарски водачи — професорът си погледна бележките — Амиел Айкарт, Петари Лорен,

Пиер Сабатие и някой си Югон, успели да се измъкнат от крепостта под прикритието на нощта и да изнесат някакво важно съкровище. Само по себе си това не е грандиозен пробив — в другите четири самопризнания, споменаващи „съкровището“, се казва съвсем същото. Това, което следва обаче, е удивително, защото когато инквизиторът Уилям притиска Беринже за повече информация за загадъчното съкровище, той казва — професорът отново си погледна бележките — „Credo id Castelombrium unde venerit relatura esse et ibi sepultum esse ne quis invenire posset.“ Което в превод означава: „Вярвам, че е било върнато в Каstelомбре, откъдето и дойде, и че е било заровено там така, че никой да не го намери.“

Челюстта на Лейла беше увиснала.

— То е едно и също! Съкровището от Монсегюр и Тайната на Каstelомбре!

Топинг се поизправи в креслото си и отпи от бирата.

— Е, трябва да се отчита, че това е едно самопризнание, непотвърдено от нищо друго. Много е възможно Беринже просто да се е опитал да обърка инквизиторите и да ги подведе по фалшива следа. Въпреки това е интересно. И не съвсем изненадващо. В крайна сметка Каstelомбре е на по-малко от десет километра по права линия от Монсегюр, затова е логично да се предположи, че между двете крепости е имало някакви взаимоотношения. Освен това катарите са били всеизвестни с приятелството си с евреите, така че отново е съвсем логично предположението, че пред лицето на една напредваща към крепостта свирепа антисемитска войска защитниците на Монсегюр са предложили убежище на приютеното в Каstelомбре въпросно съкровище. Дали самите господари на Каstelомбре са приели катарската вяра?... — Той сви рамене. — Съмнявам се някога да разберем, макар на фона на приятелството им с евреите и факта, че крепостта е била разрушена от кръстоносците, да е много вероятно да са го сторили. Често казано, не съм сигурен нито в едното, нито в другото. Важното е, че са налице сериозни основания да се предположи, че загадките, които дотогава са били смятани за две отделни, всъщност се оказват една и съща.

Лейла все още не беше отпила от бирата. Сега я надигна и си позволи щедра глътка. Опитваше се да осмисли чутото, да го свърже с другите неща, които вече знаеше: Уилям дьо Релинкур намира някакъв

предмет под Църквата на Божи гроб; изпраща го на сестра си Есклармонда в Кастеломбре; Кастеломбре става средоточие на еврейски таен култ; през смутния период на кръстоносния поход срещу катарите предметът е преместен на безопасно място в Монсежюр; когато Монсежюр пада, го връщат обратно в Кастеломбре и го заравят в земята. Всичко съвпаднаше. Но колкото и удивително да беше, не я беше довело доникъде. Оставаха още толкова много неизвестни факти, толкова въпроси без отговор. Какъв беше този загадъчен предмет? Защо беше толкова важен за евреите? Какво общо имаше с Ал Мулатам? И какво беше станало с него?

— В доклада за речта ви се споменават някакви нацистки археолози — каза тя, пийна от бирата си и подгъна левия си крак под дясното си коляно. — Те какво общо имат?

Топинг се усмихна.

— Чудех се кога ще повдигнете този въпрос. В много отношения това е най-интересното от цялата история.

Професорът отиде до прозореца и се загледа в двора долу. Като се изключи приглушената музика от нечий съседен апартамент, тишината беше пълна.

— Разчитането на регистрите на инквизицията е доста отвлечено научно занимание. — Топинг помълча малко. — Не са много хората, които се интересуват от него. Някои от регистрите в Националната библиотека не са разгръщани от години, даже от десетилетия. Веднъж се натъкнах на един, който за последен път беше четен в средата на деветнайсети век.

Лейла почука с химикалката по коляното си. Чудеше се накъде я води.

— Според записите на библиотеката — продължи той и се обърна към нея — регистърът, в който намерих самопризнанията на Беринже Дюса, е бил четен за последен път през септември 1943-та, по време на германската окупация на Париж, и е бил изследван от нацисткия учен Дитер Хот.

Името предизвика слаба реакция някъде дълбоко в съзнанието на Лейла. Цялата информация дотук обаче ѝ беше дошла в повече и тя не се сети веднага защо.

— Продължавайте.

— Е, отначало си помислих, че този Хот — за когото между другото не бях чувал нищо, което е странно, защото тази научна област е твърде ограничена — сигурно изобщо не е забелязал самопризнанията на Беринже, защото от него не са останали никакви статии и доклади. Все пак реших да го проверя при един мой познат в Тулуза, който е специалист по нацистите, и познайте какво? По-малко от седмица след като е чел регистъра, същият този Дитер Хот отива в Лангедок и отсяда в съвременното село Кастеломбре, придружен от щурмови отряд от СС. И какво мислите са правили там?

Лейла поклати глава. Топинг отпи от бирата, подпря се на перваза на прозореца и се усмихна кисело.

— Разкопки.

Лейла ахна.

— Сериозно ли говорите?

— Така ми казаха.

— И? Намерили ли са нещо?

Той отново се усмихна кисело.

— Очевидно. Но не мога да ви кажа какво. Вече ви споменах, че нацистките археолози не са моята област на специализация.

Изглежда я, след което се отблъсна от перваза, отиде в кухнята и започна да рови за нещо. Лейла се облегна и също отпи от бирата си. Мислите ѝ летяха трескаво. Имаше толкова следи, толкова възможности за проследяване.

— Кой е този ваш приятел? — попита го след малко. — В Тулуза?

— Не бих го нарекъл чак приятел, по-скоро случаен познат. Запознахме се преди няколко години, докато замествах отсъстващ професор в университета в Тулуза. Държи антикварен магазин близо до Сен Сернин. Възрастен човек. Ексцентрик. Но знае всичко възможно за нацистите. Казва се Жан-Мишел Дюпон.

Както и името на Хот, това също накара да светне някаква слаба лампичка в мозъка ѝ. Затвори очи и се напрегна да се сети. Дитер Хот, Жан-Мишел Дюпон; Дитер Хот, Жан-Мишел Дюпон. Къде беше чувала тези имена?

И тогава си спомни. Естествено! В интернет предишната вечер. Статията за нацистките археолози с бележката под линия с

необозначените инициали ДХ. Отвори очи, бързо прерови записките си и извади разпечатката:

13 ноември 1938

Общ. „Гуле“. Вечеря. Вевелсбург. Приповдигнати духове след събитията от 9–10, ВфЗ се майтапи с „края на еврейските надежди“. ДХ казва, че съвсем ще изчезнат, ако онова на Релинкур излезе наяве, следва продължителна дискусия за катарите и др. Приятно, шампанско, коняк. Извинения от ФК и ВЯ.

— Господи — прошепна. — Той е знаел. Дьо Релинкур, Кастеломбре, Монсегюр. Той е направил връзката.

— Какво казахте? — попита Топинг.

Лейла сякаш не го чу.

— Този Дитер Хот. Какво е станало с него?

Топинг се върна в стаята, дъвчейки ябълка.

— Явно е загинал в края на войната. Руски снаряд му откъснал главата. Не че не си го е заслужавал.

Отхапа от ябълката и се облегна на вратата на кухнята.

— Не ви ли се хапва нещо? Знаем една много приятна гръцка таверна долу на улица „Тръмпингтън“.

Тя го погледна разсеяно.

— Вие сваляте ли ме, професор Топинг?

Той се усмихна.

— Абсолютно.

ЙЕРУСАЛИМ

Хар Цион уви в обратната на часовниковата стрелка посока кожените ленти на тефилата около левия си бицепс и надолу към облечените си в ръкавица пръсти, и провери дали кутията със свещените откъси е разположена точно до сърцето му. Според традицията бицепсът и китката му трябваше да са голи — така повеляваше Петокнижието. Но се чувстваше неудобно от обезобразената си кожа и си беше издействал равинско разрешение да покрива съответните части от тялото си.

Приключи с увиването на седемте намотки и прикрепил втората тефила на челото си, нагласяйки кутията с писанията точно между очите си. Кимна на Ави да го изчака, наметна молитвен шал на раменете си и пое по осветената еспланада към Ха Котел Ха-Ма'арави, Западната стена, последния остатък от древния храм, най-свещеното място в юдейския свят.

Отдавна не беше идвал тук, повече от седмица. Щеше му се да идва по-често, ако може всеки ден, но от всички задължения просто не му оставаше време. Ала тази вечер беше намерил време. Имаше неща, които не беше безопасно да поверява на друг.

Приближи се до Стената и застана в най-левия ѝ край. Загледа се в двайсетметровата плетеница от огромни камъни отгоре. Приличаха на някаква сложна дъска за игра. Ниската им част беше като осеяна с пърхот от стърчащите от всяка възможна пролука сгънати бележки, на които богомолците бяха написали молитвите и желанията си. Денем тук беше пълно с хора, туристи с картонени ярмулки, хареди евреи с черни палта и шапки, момчета, извършващи първата си церемония Бар Мицва. Сега, освен него и един кланящ се като кълвящ гарван самотен хасиди поклонник в десния край, нямаше жива душа. Огледа се, положи длан върху изронения камък, сведе глава и започна да рецитира шемата.

„Като оживяла приказка — така беше описал брат му Стената, когато за пръв път дойдоха тук преди толкова много години. — Като нещо от книга или от песен.“ Този образ се беше запазил в съзнанието

на Хар Цион, беше се затвърдил с годините и дори сега, когато стоеше под извисяващата се матрица от жълт камък, усещаше присъствието не на нещо мъртво и неодушевано, не реликва от отдавна забравен свят, а нещо живо и бликащо от енергия, съвременно. Глас. Така си мислеше за него. Плътен, мелодичен глас, който му пееше от пустотата: за нещата, които са били — царете и пророците, Ковчега на завета и Менората, Мойсей и Давид, и Соломон, и Езра — но, и което беше по-важното, за нещата, които предстояха: богоизбраният народ събран за пореден път, Храмът построен наново. Свещеният светилник изкован наново и изпълнен със светлина. Някои я наричаха Стената на плача, тези, които идваха тук да хленчат, да си скубят косите и да окайват вековете на изгнание и загуба. Но не и Хар Цион. За него това беше Стената на песента, място не на болка и спомени, а на надежда, радост и очакване, осезателно, реално напомняне, че Господ е с тях, че не са изоставени, че са неговият избран народ, най-скъп сред всички. Че щяха да просъществуват, точно както беше просъществувала стената, каквото и да се опитваха да й сторят хората и природата.

Продължи да се моли, думите на молитвата се виеха и танцуваха с музикалния напев на гласа му, накрая свърши и млъкна. В същия момент един висок широкоплещест мъж се приближи иззад гърба му и застана в плътната сянка в левия край на Стената така, че лицето му да остане в мрака. Самотният хасиди си беше отишъл и двамата мъже бяха напълно сами.

— Закъсня — каза Хар Цион толкова тихо, че едва се чу.

Мъжът се отдръпна още по-навътре в сенките и измърмори някакво оправдание.

Хар Цион бръкна в джоба си, извади сгънато листче хартия и го пхна в процепа между два каменни блока.

— Тук са всички подробности. Името на момчето, адресът му. Просто следвай указанията. Ще бъде...

Чуха се стъпки. Млад войник се приближи и застана на няколко метра вляво от тях. Хар Цион махна с пръст, за да покаже на събеседника си, че разговорът им е приключил. Наведе се, целуна стената и пое по еспланадата към телохранителя си Ави.

Пет минути по-късно, когато войничето свърши молитвата си и си тръгна, мъжът прокара ръка по камъните, извади нагънатото листче от пролуката и го пхна в джоба на панталона си.

КЕЙМБРИДЖ

Лейла стана в пет сутринта, без да буди Топинг, тихо си събра нещата, излезе на пръсти от спалнята и напусна къщата.

Не знаеше защо спа с него. Беше приятен компаньон — остроумен, чаровен, внимателен, — а сексът беше страхотен, сред най-добрите ѝ преживявания в тази област. Но въпреки това в нито един момент не се почувства напълно съпричастна, не си позволи да се отпусне и да потъне във вихъра на любовенето. Даже когато го беше възседнала и беше забивала бедра в неговите и от малките ѝ гърди се беше стичала страстна пот, една част от нея, по-голямата част от нея беше останала безпристрастна, отнесена в мислите си, непрекъснато премисляща чутото през деня, онова, което се случваше в Близкия изток, сякаш тялото ѝ беше някакъв неодоушевен, оставен на автопилот апарат, докато тя, пилотът, седеше вътре и се занимаваше с нещо съвсем друго.

Затвори входната врата и излезе на улицата, с подредени от двете страни спретнати викториански къщи, светът около нея бе сив и неподвижен, вече не тъмен, но още не и светъл, сумрачната ниция земя между нощта и зазоряването.

Предишната вечер се беше обадила на познатия на Топинг Жан-Мишел Дюпон в Тулуза и му беше обяснила, че се интересува от Дитер Хот и разкопките в Кастеломбре. Бяха се разбрали да се срещнат в един и половина по обяд и тя си беше запазила билет за полета на „Бритиш Еървейз“ в десет часа от „Хийтроу“. Мина ѝ мимолетната мисъл, че с толкова време за убиване можеше да отиде до Гранчестър и да види старата къща, където бяха живели след смъртта на баща ѝ. Баба ѝ и дядо ѝ отдавна бяха починали, но, поне доколкото знаеше, майка ѝ все още живееше там с втория си съпруг. Адвокат. А дали не беше банкер? Не беше много сигурна. Не ѝ говореше откакто се омъжи повторно преди шест години, не можа да ѝ прости това гротескно предателство към паметта на баща ѝ.

Да, нямаше да е лошо отново да види къщата с покрития ѝ с мъх покрив и градината, пълна със сливи и ябълки, толкова различна от

праха и ужаса на Палестина, колкото изобщо беше възможно. Дори понечи да прекоси улицата и да тръгне по пътеката, която, ако не я лъжеше паметта, излизаше право на поляните в източните предградия. Но след няколко метра се спря и тръсна глава — нямаше смисъл. Обърна се и пое в обратната посока към гарата. Очите ѝ се насълзиха при мисълта колко безкрайно и непоправимо самотна е в този огромен свят.

ЕГИПЕТ — МЕЖДУ ЛУКСОР И КАЙРО

Халифа отпиваше изстиналото кафе от пластмасовата чаша в самолета, дъвчеше някаква бисквита и гледаше миниатюрния свят отдолу през илюминатора. Гледката беше впечатляваща — Нил, обработените земи, нагънатото жълто одеяло на Арабската пустиня — и при други обстоятелства щеше през цялото време да наблюдава тази красота с широко отворени очи. Все пак летеше със самолет за втори път през живота си и определено нямаше по-хубав начин да се наслади на природното чудо Египет, на изключителния контраст между живот и пустота — Кемет и Дешрет, както ги наричаха древните, Черната земя и Червената земя, — на тази гледка от високо, простираща се от хоризонт до хоризонт като огромна разгъната карта. Но тази сутрин мислите му бяха заети с други неща и след като погледа малко през илюминатора, отклони очи, изпи кафето си и се зае с непосредствените задачи.

Искаше да дойде в Кайро още вчера следобед, веднага след като говори с Бен Рои. Но за съжаление етикетът в силовите структури повеляваше, че не може ей така, без официално предупреждение да се появи на територията на друг полицейски участък, и докато прескочи всички бюрократични разпоредби, изпусна последния полет до столицата. Това обаче се оказа всяко зло за добро, тъй като успя да свърши малко предварителна работа във връзка със загадъчните господин и госпожа Антон Грац. Работа, която донесе извънредно интересни резултати.

Като начало разбра, че Антон Грац е бизнесмен от средна ръка, занимаващ се с внос на плодове и зеленчуци. Според Бен Рои този Гад или Гец и Грац, който беше заповядал унищожаването на апартамента на Хана Шлегел в Йерусалим, също се занимаваше с плодове. Естествено, Халифа вече беше решил, че Гад или Гец са едно и също лице, но този нов откъс информация осигури абсолютно потвърждение на догадката му.

Също толкова, ако не и още по-интересни бяха сходствата между миналото на семейство Грац и това на приятеля им Пиет Янсен. Също

като Янсен и двамата бяха чужденци. Също като Янсен и двамата бяха поискали и бяха получили египетско гражданство през октомври 1945-а. И също като Янсен и двамата сякаш нямаха минало преди тази дата. Откъде бяха дошли, кога и защо, и дали изобщо Грац беше истинското им име — всичко това бяха въпроси, на които Халифа не успя да намери отговори. Колкото повече се задълбаваше, толкова повече придобиваше усещането, че и Янсен, и семейство Грац крият нещо. И колкото повече се убеждаваше в това, толкова повече нарастваше увереността, че и тримата крият едно и също.

Досега обаче най-важната информация, която беше открил — истинско откровение, — засягаше оригиналните молби на господин и госпожа Грац за получаване на египетско гражданство. Документите от онова време неизбежно бяха или унищожени, или изгубени. Но според познатите на Халифа във вътрешното министерство бяха останали основните административни архиви за приемането и последвалото одобрение на въпросните молби. И кой служител беше отговарял за това одобрение? Самият Фарук ал Хаким, човекът, който четири и половина десетилетия по-късно щеше да спре разследването срещу Янсен за убийството на Хана Шлегел. Допълнителното разследване разкри, че Ал Хаким се е занимавал и с молбата за гражданство на Янсен, като именно тогава е била установена първата връзка между двамата. И още по-важно, това предполагаше, че нещото, каквото и да беше то, отпреди октомври 1945-а, което Янсен и Грац толкова отчаяно искаха да укрият, най-вероятно е било известно на Ал Хаким. Това все още не обясняваше защо през 1990-а Ал Хаким така яростно беше защитавал Янсен, но засили убеждението на Халифа, че ключът към убийството на Шлегел и последващото замазване на случая, ключът към всичко, което го тревожеше през последните две седмици, се криеше в онези критични години преди Янсен да пристигне в Египет.

И сега беше тръгнал към може би единствените хора, в чиято власт беше да хвърлят някаква светлина върху тези години.

Докато самолетът се спускаше към вътрешния терминал на летището в Кайро, а руините на Сакара се изнизваха бавно отдолу като гледани през дълбока бистра вода, Халифа затвори очи и се помоли

пътуването му да не се окаже загуба на време; да се прибере довечера в Луксор с някаква ясна представа какво изобщо става, по дяволите.

Ел Маади, предградието на Кайро, където живееше семейство Грац, се намираше в южния край на града. Спокоен зелен квартал, предпочитан от дипломати, изгнаници от други държави и богати бизнесмени. Скъпите вили и озеленените с акации и евкалипти прави улици бяха на светлинни години разстояние от мизерията и бандитизма, характеризиращи по-голямата част от столицата на Египет.

Халифа пристигна точно по обяд с метрото от центъра на града. На улица „Ораби“ попита за посоката някакъв продавач на фъстъци близо до станцията на метрото и след десет минути пристигна пред блока на семейство Грац — голяма сграда от розов камък с климатици по стените, подземен гараж и обществен телефон на отсрещната страна на улицата, чийто номер беше фигурирал толкова пъти в телефонните сметки на Пиет Янсен.

Постоя малко на стълбището, потиснат от мисълта, че колкото и усилено да се труди, ако ще и до края на живота си, никога няма да може да си позволи да живее на подобно място. След това захвърли недопушената клеопатра, мина през стъкленото фоайе и взе асансьора до третия етаж. Апартаментът на Грац се намираше по средата на ярко осветения коридор, вратата му беше от лакирано дърво и в средата като голям и крив слонски бивник стърчеше бронзово клепало, а до него съответстващ бронзов капак на отвор за писма. Детективът се поколеба, защото знаеше, че онова, което ще последва, или ще направи пробив в разследването, или ще го закопае окончателно. Пое си дълбоко дъх и посегна към клепалото. Но преди пръстите му да го докоснат, му хрумна нещо друго и затова отпусна ръка, коленичи и внимателно повдигна капака на отвора за писма. През правоъгълния процепа различи полутъмно, застлано с килим антре, много чисто и подредено, с врати на стаи от двете страни. От една от тях, кухня, ако се съдеше по тракането на чинии и едва видимия ъгъл на хладилник до вратата — се чуваше тиха музика, радио или касетофон, и още по-тихи стъпки на човек. Долепи ухо до отвора, за да е сигурен, че не си

въобразява, след което, уверен, че наистина е чул движение, стана, хвана клепалото и почука силно три пъти.

Преброи до десет, не получи отговор и отново почука, този път четири пъти. Пак никой не се обади. Клекна и отвори капака, като си помисли, че човекът вътре сигурно е прекалено стар и трудноподвижен и затова му трябва повече време да стигне до вратата.

— Здравейте! — извика. — Има ли някой? Здравейте!

Нищо.

— Господин Грац! Аз съм инспектор Юсуф Халифа от луксорската полиция. От три дни се опитвам да се свържа с вас. Знаем, че сте вътре. Моля ви отворете.

Изчака малко и добави:

— Ако не ми отворите, нямам друг избор, освен да приема, че създавате умишлени пречки на полицейско разследване, и да ви арестувам.

Блъфираше, но явно се получи желаният ефект. Откъм кухнята се чу приглушен стон, а след това много бавно и неохотно една ниска и дебела възрастна жена, най-вероятно госпожа Грац, пристъпи в коридора, подпирайки се на метален бастун, и ужасена се загледа в отвора за писма.

— Какво искате от нас? — попита с немощен глас. — Какво сме направили?

Очевидно беше болна: и двата ѝ прасеца бяха увити в дебели превръзки, а кожата на лицето ѝ беше напукана и сивкава като изсъхнал маджун. На Халифа му стана съвестно, че толкова я е разтревожил.

— Няма от какво да се страхувате — отвърна внимателно и успокояващо, доколкото му позволяваше ситуацията. — Не съм тук, за да ви сторя нещо лошо. Просто искам да задам няколко въпроса на вас и на съпруга ви.

Тя поклати глава, кичур бяла коса се измъкна от кока ѝ и падна върху лицето, с което ѝ придаде леко налудничав вид.

— Мъжът ми го няма. Той... излезе.

— Може ли тогава да говоря с вас, госпожо Грац. За вашия приятел Пиет...

— Не! — Тя отстъпи и вдигна бастуна, като да се предпази от нападение. — Не сме направили нищо, казвам ви! Спазваме законите.

Плащаме си данъците. Какво искате от нас?

— Казах ви, госпожо Грац, искам да ви задам няколко въпроса. За Пиет Янсен, Фарук ал Хаким...

Като чу второто име, жената се разтрепери, сякаш чифт невидими ръце я бяха сграбчили за раменете и я разтърсваха жестоко.

— Не познаваме никакъв Ал Хаким! — изпищя. — Никога не сме имали нищо общо с него. Защо не ни оставите на мира. Защо ни причинявате това?

— Може ли само...

— Не! Няма да ви пусна, докато мъжът ми го няма. Няма! Няма!

Тя закуцука към кухнята, подпирайки се на стената на коридора.

— Госпожо Грац, моля ви. — Халифа отново беше коленичил пред отвора с пълното съзнание за абсурдния начин, по който провеждаше този разговор, но просто не виждаше какво друго да направи. — Не искам нито да ви плаша, нито да ви сторя нещо лошо. Вярвам обаче, че със съпруга ви притежавате информация за убийството на една израелска жена на име Хана Шлегел.

Ако споменаването на Ал Хаким бе предизвикало силна реакция, то тя се оказа нищо в сравнение с неописуемия ужас, който се появи на лицето на старицата. Тя залитна към стената, хвана се с едната ръка за гърлото, сякаш се задушаваше, а с другата стискаше и пускаше дръжката на бастуна.

— Не знаем нищо — изрече задавено. — Моля ви, не знаем нищо.

— Госпожо Грац...

— Няма да говоря с вас. Не и докато го няма мъжа ми. Не можете да ме накарате! Не можете!

Тя се разплака, тялото ѝ се разтърси от конвулсии, от очите ѝ потекоха сълзи. Халифа остана на колене още секунда, след което въздъхна, пусна капака за писма, изправи се и изтупа коленете си.

Нямаше смисъл да я притиска повече. Беше прекалено разстроена. Каквото и да знаеше за Хана Шлегел — а тя определено знаеше нещо, — нямаше да му го каже в сегашното си състояние. Някои негови колеги просто щяха да избият вратата и да я отведат в ареста, но той не можеше да го направи. Запали цигара, дръпна няколко пъти и отново коленичи и повдигна капака.

— Госпожо Грац, кога ще се прибере съпругът ви?

Тя не отговори.

— Госпожо Грац?

Старицата измърмори нещо неразбираемо.

— Моля?

— В пет часа.

Халифа си погледна часовника. След четири часа и половина.

— И е сигурно, че тогава ще си е вкъщи?

Тя кимна немощно.

— Добре — отвърна след кратка пауза. — Ще дойда пак. Моля ви кажете на съпруга си да ме чака.

Зачуди се дали да не добави „и без номера“, но не се сети какви номера биха могли да му извъртят и затова пусна капака, изправи се и пое към асансьора. На половината път чу зад гърба си отчаяния й треперещ глас.

— Защо ни преследвате така? Та те са и ваши врагове, знаете го. Защо им помагате? Защо? Защо?

Халифа забави крачка, зачуди се дали да не се върне да я пита какво има предвид, но размисли, влезе в асансьора и натисна копчето за приземния етаж. Нещата не се бяха развили както беше очаквал.

След като той си отиде, старицата стоя така в коридора още доста време, след което бавно закуцука към хола в дъното на апартамента. Зад вратата я чакаше дребен старец с изправена стойка, тънки мустачки и сбръчкано сипаничаво лице като изсушен плод. Беше прибрал ръцете си плътно до бедрата все едно застанал за почест на парад. Тя отиде при него, а той разтвори ръце и нежно я прегърна.

— Стига, миличка, стига — каза й тихо на немски. — Справи се много добре. Стига. Стига.

— Те знаят — изплака тя. — Знаят всичко.

— Да. Явно знаят.

Притисна я силно и започна да гали главата и гърба й в опит да я успокои, след това я пусна, подхвана падналия върху лицето й бял кичур и го втъкна обратно в кока й.

— Винаги сме знаели, че може да се стигне дотук — каза тихо. — Глупаво беше да мислим, че ще продължи вечно. Но досега бяхме щастливи. Това е важното. Нали бяхме щастливи?

Тя кимна немошно.

— Любимото ми момиче. Прекрасната ми Инга.

Старецът бръкна в джоба си, извади носна кърпичка и попи сълзите по лицето ѝ.

— Иди сега и си облечи роклята, а аз ще оправя останалото. Няма смисъл повече да се размотаваме тук, нали така? Трябва да сме готови, когато дойдат.

ТУЛУЗА, ФРАНЦИЯ

Антикварният магазин на Жан-Мишел Дюпон се намираше на една тиха криволичеща уличка точно в центъра на Тулуза, само на неколкостотин метра от възхитителната тухлена експлозия на базиликата „Сен Сернин“, чиято камбанария стърчеше над керемидените покриви като фар сред море от оранжеви талази.

Както се бяха разбрали, Лейла пристигна в един и половина. Поспря, за да огледа пълната с какви ли не предмети витрина на магазина и избелелия надпис „LA PETITE MAISON DES CURIOSITES“, отвори вратата и влезе. Над главата ѝ шумно звънна камбанка.

Вътре миришеше на паркетин и цигари и беше претъпкано с какво ли не, от мебели до книги, от картини до порцелан, от стъклени съдове до месингови украшения, въпреки че основната част от колекцията май носеше военен характер. Имаше шивашки манекени, облечени в бродирани с брокат униформи; рафтове, отрупани с шапки и каски; а на едната стена, между препарирана мечка и част от витраж, беше разположен продълговат шкаф, пълен с байонети и пистолети.

— Vous desirez quelque chose?

От дъното на магазина беше излязъл набит възпълен мъж в джинси и традиционна бретонска селска риза, с прошарена коса до раменете и козя брадичка. На врата му на златна верижка висяха очила за четене; между пожълтелите му от катрана пръсти на дясната ръка димеше недопушена пурета. С масивната си челюст и мрачно изражение приличаше на голям булдог.

— Мосю Дюпон?

— Oui.

Лейла се представи на френски. Той кимна, забучи пуретата в ъгъла на устата си, пристъпи, здрависа се и ѝ махна да го последва по тясното скърцащо дървено стълбище към горния етаж. Там спря, провря глава през мънистената завеса против мухи, каза нещо на някого зад нея („Майка ми — обясни, — да наглежда магазина, докато си говорим“) и продължи нагоре към втория етаж, където отвори една

тежка дървена врата и я въведе в просторния кабинет, който заемаше целия етаж. Две от стените бяха покрити с рафтове с книги, покрай третата имаше дълъг тезгях, отрупан с части за компютри — хард дискове, монитори, клавиатури, купища дискети и дискове. На четвъртата стена, тази в дъното, имаше шкаф със стъклени витрини като този долу в магазина.

Попита я ще пие ли кафе, тя отговори, че ще пие, и той включи чайника в края на тезгяха. Лейла постоя малко на вратата, но след това любопитството ѝ надделя и тръгна из стаята. Спря се първо пред единия рафт с книги — смесица от справочници за търговци на антики и книги по история на Третия райх, — след това отиде до шкафа в дъното. Първоначално ѝ се стори, че съдържа колекция от военни предмети като тази долу, но след миг потръпна, защото осъзна, че всичко в тази колекция е нацистко — медали, щикове, снимки, принадлежности за униформи. На една от полиците бяха подредени железни кръстове с червено-бяло-черни ленти; на друга низ от кортици, на чиито дръжки бяха инкрустирани отличителните двойни светкавици на СС, на острието беше гравирани девизът „MEIN EHRE HEISST TREUE“.

— Почетни кортици на СС — обясни Дюпон, който се беше приближил зад гърба ѝ с чаша горещо кафе. — „Моята чест е лоялността“.

— И вие продавате това! — учуди се тя и пое чашата.

— О, не. Във Франция е незаконно. Мое лично хоби. Май не одобрявате?

Лейла сви рамене.

— Не бих си ги сложила в къщата. Предвид моралното им значение.

Той се засмя.

— Уверявам ви, интересът ми е чисто естетически. Одобрявам деянията на Третия райх точно толкова, колкото някой колекционер на римски антики се възхищава на предпочитанията на римската цивилизация към робството и разпъването на кръст. Изкусната им изработка ме привлича, не идеологията. Тя и историческият им контекст. В крайна сметка това са важни артефакти. Ако знаете повече за миналото им, щяха да са ви интересни и на вас.

Лейла отново сви рамене. Не беше особено убедена.

— Не ми вярвате. Нека ви покажа нещо.

Той я отведе до дъното на помещението, където в стената беше монтиран сейф. Завъртя диска, отвори го и извади квадратна кутийка, облицована с черна кожа. Вдигна капака ѝ и ѝ я поднесе. Вътре в легло от кадифе лежеше кръст от черен метал, увенчан от великолепно изработен клипс във формата на дъбови листа и кръстосани мечове, последните инкрустирани с камъчета, които най-вероятно бяха ситни диаманти.

— Рицарският кръст с дъбови листа, мечове и диаманти. Най-високото военно германско нацистко отличие. Един от само двайсет и седемте раздадени и единственият, връчен за заслуги извън военна битка. Струва повече от цялата ми останала колекция, взета заедно. Повече от всичко в тази къща. Сигурно повече и от самата къща. — Той помълча и добави: — Струва ми се, че неговият носител е причината да дойдете тук.

Лейла го погледна изненадано.

— Да не е... на Дитер Хот?

Дюпон кимна.

— Откъде го имате? — попита тя и впери поглед в медала.

— Историята е дълга и отегчителна — отвърна той и размаха пуретата. — И няма да ви губя времето с нея. Само исках да ви покажа, че сега, когато знаете контекста, той също ви привлече, колкото да не ви е приятно. Фактът, че самият Хот е бил извънредно неприятен човек, в случая няма значение; Вас ви интересува неговата история и затова неизбежно ви привлече материалната реликва от тази история. Моралните съображения не участват в уравнението.

Той поддържа още малко кутията, след което я прибра обратно в сейфа, покани Лейла да седне на скърцащия кожен фотьойл, отиде до единия рафт с книги и прокара пръст по гърбовете им.

— И какво точно искате да научите за нашия приятел доктор Хот? — попита, кривнал леко глава настрана, за да вижда по-добре заглавията.

— Всичко, което можете да ми разкажете за това какво е правил в Кастеломбре. — Лейла остави чашата с кафе и бръкна в чантата си. — Според Магнус Топинг сте проучили тази тема много обстойно. — Извади бележника и химикалката си и се облегна. — Освен това исках да ви питам за една бележка под линия към статията, която сте

написали в мрежата за връзката между Хот и човека на име Уилям дьо Релинкур.

Дюпон кимна, продължи да търси с пръст по гърбовете нужната му книга, намери я и издуха прахта от подвързията ѝ. Прелисти страниците, стигна до необходимата и подаде на Лейла разтворената почти по средата книга.

— Дитер Хот — посочи зърнестата черно-бяла снимка. — Една от малкото съществуващи негови фотографии.

От страницата я гледаше строен красив мъж с високи скули, черни като въглен очи и дълъг гърбав нос. Беше облечен в нацистка униформа с две светкавици на яката.

— Хот от СС ли е бил? — учуди се тя.

— „Аненербе“. Нещо като мозъчен тръст на СС. По професия е бил археолог. И то блестящ, няма друго мнение. Оглавявал е египетския отдел на „Аненербе“.

Лейла се учуди още повече.

— Египтолог ли е бил?

— По-точно би било да се каже археолог в Египет. Но, да, Египет е бил областта му на специален интерес.

— А тогава какво, по дяволите, е копал в Южна Франция?

Дюпон се засмя гърлено и ниско, като опитващ се да запали двигател.

— Интересен въпрос. И то въпрос, на който, поне доколкото ми е известно, още никой не е дал задоволителен отговор.

Дръпна за последно от пуретата, загаси фаса в пепелника и седна в плетения си люлеещ стол. Някъде над главите им се чу гукане на гълъби и драскане на нокти по керемидите на покрива. Настъпи продължително мълчание.

— За да разбере човек избора на Хот на кариера, трябва да си дава сметка за степента, до която нацистите са били обсебени от историята — каза накрая французинът. — За Хитлер и компания само военното могъщество на Третия райх не е било достатъчно. Като всички деспотични режими те са искали да оправдаят и докажат властта си, като ѝ придадат историческа легитимност.

Той извади от джоба на ризата си тенекиена кутийка, взе от нея поредната пурета и я запали.

— Още от самото начало археологията и археолозите играят жизненоважна роля в този процес. Химлер най-вече е осъзнавал тяхното значение. През 1935-а създава „Аненербе“, Общността на наследството на предците, специален отдел в СС, натоварен със задачата да открива материали, които да укрепват идеала за германското историческо превъзходство. Изпратени са експедиции по цял свят — в Иран, Гърция, Египет, даже в Тибет.

— Да копаят?

— Отчасти, да. Химлер е бил твърдо решен да открие доказателства, че арийската германска култура не се ограничава само до Северна Европа, а всъщност е била първичната движеща сила зад цялата съвременна цивилизация. „Аненербе“ освен това е и краля. Грабила е в безпрецедентни размери. Изпращала е хиляди, десетки хиляди артефакти в Берлин за прослава на Третия райх. Но колкото са били обсебени от миналото, дважд повече са били обсебени от останките от това минало. Защото когато контролираш останките, ти един вид контролираш самата история.

— Ами Хот? Какво е неговото участие във всичко това?

— Както ви казах, той е бил блестящ археолог. Същевременно бил верен и ентузиазизиран поддръжник на нацистката партия; баща му, индустриалецът Лудвиг Хот, е бил личен приятел на Гьобелс. Затова е било само въпрос на време Хот младши да бъде поканен — а може и сам да си е предложил услугите, не се знае точно — да впрегне таланта си в полза на нацистката машина. Когато се създава „Аненербе“, е бил само на двацет и три години, но лично Химлер го назначава за шеф на египетския отдел, дава му специални пълномощия да изкопава и откъква колкото може повече находки.

Дюпон дръпна от пуретата и размаха ръка пред лицето си, за да прогони синкавия дим.

— През следващите три години Хот обикаля цял Египет, като привидно извършва законни разкопки под прикритието на „Дойче Ориент-Гезелшафт“, но всъщност откъква всичко, до което успее да се докопа, след което го изнася нелегално в Германия. Говорим за хиляди предмети. Запазени са писма от Химлер до Ханс Райнерт, друг нацистки археолог, в които Химлер се шегува, че благодарение на Хот замъкът Вевелсбург — щабквартирата на СС — е заприличала на декор за филм на Борис Карлоф.

— И каква е връзката между всичко това и Кастеломбре? — прекъсна го Лейла.

— Там е цялата работа. На пръв поглед няма никаква връзка. Именно затова историята е толкова интригуваща. До 1938-а кариерата на Хот е съсредоточена изключително върху египетската археология. Не е показвал какъвто и да било интерес, към който и да е друг клон на историческата наука, да не говорим пък за всички онези псевдомистични дивотии, които толкова са допадали на хора като Химлер — Светия Граал, Атлантида и какви ли още не глупости. Може да е бил крадец и грабител, но за разлика от много други нацистки археолози, Хот никога не е бил фантазьор.

Все пак през ноември 1938-а този човек, за когото земята на фараоните е била едва ли не смисъл на живота му, когото са смятали за най-добрия археолог египтолог на своето поколение, който дотогава не е проявявал никакъв интерес към други теми, изведнъж напълно изоставя Египет и се посвещава на проучване на нещо, което може да се окачестви само като поредица от средновековни бабини деветини за някакво заровено съкровище. Това е извънредно необичайно — не просто смяната на посоката, а очевидно пълната промяна в характера. Удивен съм, че това не е привлякло повече внимание.

Лейла се намръщи и почука с химикалката си по бележника.

— И какво е станало през 1938-а? Кое е наложило тази внезапна промяна в интересите му?

Дюпон сви рамене.

— Май никой не знае. В един момент Хот прави разкопки в Египет близо до Александрия; в следващия хуква с всички сили към Берлин за среща с Химлер — среща, която се оказва толкова важна, та Химлер отлага уговорена вечеря с фюрера, за да се види с Хот. И само няколко дни след това Хот се появява в Йерусалим и започва да прави измервания в Църквата на Божи гроб и да разпитва за някаква осемстотингодишна легенда за заровено злато.

— Уилям дьо Релинкур — вметна Лейла.

Французинът кимна.

— Но това е само началото. През следващите пет години Хот обикаля из цяла Европа и Близкия изток, за да разпитва за всяка откачена легенда, позната на местните. Посещава библиотеки, преравя частни колекции с ръкописи, копае навсякъде, от Турция до

Канарските острови, преди края през септември 1943-та да се появи в Кастеломбре, което в крайна сметка май се оказва кулминацията на целия странен епизод.

— И няма никакви свидетелства защо е правил всичко това, така ли? Нито какво е търсил? — настоя Лейла.

Дюпон поклати глава.

— Разбира се, че е възможно просто да е изпълнявал заповеди. Да е задоволявал някаква донкихотовска фантазия на Химлер. Все пак е бил предан нацист. Щял е да прави това, което му наредят. А може просто да е изгубил нишката. Нямамо е да бъде първият учен, побъркал се под въздействие на работата си.

— Но вие не мислите така.

— Не. Не мисля. Убеден съм, че наистина е открил нещо. Нещо толкова важно, толкова невероятно значимо за цялата нацистка историческа машина, че е бил готов да преобърне живота си надолу с главата, само и само да се добере до него.

Французинът огледа догорилата си пурета и вдигна очи към нея.

— И каквото и да е търсил, мисля, че го е намерил в Кастеломбре.

Той задържа погледа ѝ за миг, усмихна се невесело, стана от люлеещия стол и отиде пак да включи чайника.

— За жалост не мога да го докажа. Още от самото начало разкопките в Кастеломбре са били обвити в степен на секретност, извънредна дори за нацистките стандарти. Знае се само, че Хот е пристигнал там в средата на септември 1943-та и е довел със себе си тежко земекопно оборудване и ударен отряд от „Зондеркомандо Янкун“, отдел на СС, специализиран в разкопки и плячкосване. И си е тръгнал три седмици по-късно, отнасяйки някаква загадъчна кутия или сандък.

Лейла се наведе. Гърдите ѝ се бяха стегнали от вълнение.

— Знаем ли какво е имало в него?

Дюпон поклати глава.

— За съжаление, не. Но знаем къде е бил отнесен, защото три дни след като напускат Кастеломбре, Хот и сандъкът се появяват в замъка Вевелсбург в Северозападна Германия, където ги посрещат с тържествен банкет не кои да е, а самите Хайнрих Химлер и Адолф Хитлер.

— Не!

— Случката определено е извънредно необичайна — продължи Дюпон, пафкайки пуретата. — Разполагаме с откъс от дневника на един от адютантите на Химлер, в който пише, че в момента на пристигането си Хот е бил награден с Рицарския кръст, който ви показах преди малко, след церемонията Хитлер е произнесъл реч, в която е заявил, че съдържанието на сандъка е ясен знак, че започнатото от император Тит е предопределено да бъде завършено от него, от фюрера.

Лейла присви очи.

— И какво е то?

— Е, в дневника липсват подробности, но според мен става въпрос за изстреблението на евреите. През 70-а година след Христа Тит превзема Йерусалим и прогонва евреите от Светите земи. В определен смисъл концлагерите и газовите камери са логично продължение на този акт. Доколко точно откритието на Хот е имало отношение към „Окончателното решение“... — Дюпон вдигна ръце, сякаш да подчертае, че няма никаква представа. — Един от многото впечатляващи елементи от петгодишното равение на Хот из тайнствата на средновековието обаче е внезапният му интерес към юдаизма и историята на евреите. Дори се научава да чете на иврит. И това го прави човек, всеизвестен с отровния си антисемитизъм.

Чайникът завря.

— Още кафе?

Лейла поклати глава. Дюпон си сипа нес кафе в чашата, а тя се загледа в бележника си и се опита да осмисли всичко чуто дотук. Постара се да го вмести в рамката, която вече беше изградила с откритията си от предишните дни. Речта на Хитлер във Вевелсбург й се стори особено важна. Ако предметът в центъра на цялата тази мистерия беше по някакъв, макар и много неясен начин свързан с прогонването на евреите от Светите земи и последвалите гонения от нацистите, това обясняваше — нещо, което я тормозеше още от самото начало — защо ще представлява интерес за някой като Ал Мулатам. Но все още нямаше и най-бегла представа какво може да е проклетото нещо.

— И какво е станало след това? След като Хот е пристигнал във Вевелсбург?

Дюпон си наливаше вода в кафето, захапал пуретата със зъби.

— Има още един доста любопитен щрих, който може да има, а може и да няма връзка с всичко това. Случва се малко повече от година след като Хот пристига във Вевелсбург, в края на 1944-та. Тогава нацистите вече знаят, че безвъзвратно са загубили войната. Американците и англичаните притискат Германия от запад, руснаците от изток и колкото и фюрерът да настоява, че ще обърне хода на войната, нацистките командири дълбоко в себе си знаят, че дните на Третия райх са преброени. Започват да изнасят злато и плячкосани съкровища от пътя на напредващите съюзнически армии и или ги прехвърлят зад граница, или ги скриват в тайни убежища в самата Германия, обикновено в изоставени мини.

Той отпи от кафето и се върна на люлеещия стол с чашата в едната ръка и пуретата в другата.

— В центъра на всичко това, през декември 1944-та Дитер Хот изведнъж се появява в концлагера Дахау в Южна Германия, като е водел със себе си, според самопризнанията на заместник-началника на лагера Хайнц Детмерс, два камиона, в единия от които е имало голям дървен сандък.

Лейла отвори широко очи.

— Съкровището?...

Дюпон очакваше въпроса.

— Може би, може би не. Но трябва да е било нещо много важно за Хот, за да отиде лично чак дотам, но дали е бил същият сандък, който е изнесъл от Кастеломбре... Знае се само, че е взел шестима лагерници и си е тръгнал. Възможно е да е донесъл сандъка, за да го скрие някъде наблизко, но е доста вероятно и да го е изнесъл зад граница. При все това целта му може да е била съвсем друга. Просто никой не знае. На другия ден бил на бюрото си в кабинета си в Берлин. За сандъка така и не се чуло нищо повече.

— И е бил убит в края на войната? Така ли?

Дюпон кимна.

— Той и още няколко висши служители на СС се опитвали да избягат от Берлин, преди в него да влязат руснаците. Улучил ги снаряд от „Катюша“, докато се опитвали да се измъкнат по моста Вайдендамер. Според очевидци, от него не останало почти нищо, главата му я нямало, краката също. Успели да го идентифицират само

по Рицарския кръст и артефактите, които носел в себе си и за които се знаело, че са от обект в Египет, където е работил.

Той дръпна за последно от пуретата и я загаси в пепелника.

— Напълно заслужено, според мен. Удивителен, блестящ учен, но дълбоко увреден човек. Трагично, като се замислиш — такъв велик ум, докаран до такъв ужасен край.

Въздъхна, сплете ръце зад врата си и впери поглед в оберлихта отгоре. Лейла се облегна и разтри очи. Изведнъж се почувства страшно уморена. Каквото и да беше открил Уилям дьо Релинкур в Йерусалим, каквото и да беше пратил на сестра си в Кастеломбре, каквото и да бяха отнесли на безопасно място в Монсегюр, каквото и впоследствие да беше изкопал и отнесъл в Германия Дитер Хот, то беше изгубено. Толкова близо и толкова далечно.

— Ако имате време, наистина трябва да отидете до „Сен Сернин“ — говореше Дюпон. — Част от нея датира още от времето на Първия кръстоносен поход, да знаете.

Лейла измърмори едно отнесено „да“, но почти не го слушаше. Мислеше си само накъде, по дяволите, да тръгне оттук нататък.

КАЙРО

След като излезе от блока на семейство Грац, Халифа се разходи малко из Ел Маади, разгледа хубавите къщи, спря ей така, без да мисли пред сергията на някакъв уличен продавач и си купи дялана дървена статуетка на бога-сокол Хор. Реши, че ще е хубав подарък за Зейнаб. След това, тъй като му оставаха да убие още цели четири часа, пое обратно към метрото и взе влака към центъра.

Всеки път, когато се озовеше в Кайро с малко свободно време, неизменно отиваше в Египетския античен музей на „Мидан Тахрир“ и тъкмо там реши да отиде и сега с надеждата да се потопи поне за кратко в прекрасната колекция от древни артефакти. Старият му приятел и наставник, главният куратор на музея професор Мохамед ал Хабиби изнасяше лекции някъде в Европа, което го натъжи, защото малко неща на света му доставяха по-голямо удоволствие от броденето из залите на музея в компанията на професора. Но и без него мястото пак беше вълшебно и докато влакът пътуваше на север през прашните предградия, изпита приятното вълнение от изживяването, което го очакваше.

От Ел Маади до най-близката спирка до музея — „Садат“ — имаше осем спирки. Защо изобщо слезе на четвъртата, нямаше никаква представа. В един момент се люшкеше в претъпкания вагон и гледаше сучните сиви блокове отвън, в следващия, без дори да си дава сметка какво прави, слезе и се озова на безлюдната улица над спирката „Мар Гиргус“, стиснал в ръка дървената статуетка на Хор и вперил поглед в равната каменна стена, зад която се бяха подредили асиметрични къщи, манастири и църкви — Маср ал Куадима, старият град на Кайро.

Въпреки че познаваше по-голямата част от столицата като петте си пръста, точно този квартал не беше посещавал никога — любопитен пропуск в географските му познания, като се имаше предвид любовта му към историята, тъй като, както предполагаше и името му, това беше най-древната част от метрополиса, със сгради и части от сгради,

датиращи още от римско време (в Древен Египет тук не беше имало град, тогава столицата е била доста по на юг в Мемфис).

Почти цяла минута Халифа стоя на едно място, премигва дезориентиран, сякаш се беше събудил от тежък сън и се беше озовал на съвсем различно място от онова, където е заспал. След това, подтикван от повеля, на която не можеше нито да даде обяснение, нито да се противопостави, пресече улицата и слезе по някакво древно каменно стълбище, което го изведе под стената към струпаните нагъсто като в пчелна пита постройки зад нея.

Тук беше тихо, неестествено тихо и много спокойно, въздухът беше плътен и влажен, безвременен, сякаш физическите закони, които господстваха в останалата част от града, тук не важаха и всичко беше увиснало в някакъв приглушен, застинал във времето вакуум. Халифа спря. Нямаше представа какво прави тук, но същевременно го завладя усещането, че присъствието му на това място не е съвсем случайно, а зад всичко това има някаква скрита цел. Пое отново напред, тръгна по тясна павирана уличка, пронизала квартала като скалпел през оплетените му вътрешности. От двете му страни се редяха порутени тухлени и каменни сгради, разнообразявани тук и там от подобни на животинска муцуна тежки дървени врати, повечето здраво затворени, не някои откренати, позволяващи човек да надникне в тайния свят отзад — грижливо поддържани цветни градини, плевници, напълнени догоре с дърва; сенчест коптски параклис с колони, обвити в меката светлина на свещи.

От време на време отдясно и отляво се появяваха други улици, тихи, безлюдни, подканващи го да се отклони към друга част от квартала. Но Халифа продължи да следва криволичетия павиран път, докато накрая той излезе като поток, вливащ се в голям вир, на пращен площад, в чийто център се издигаше квадратна двуетажна постройка от жълт камък с прозорци във формата на арки и дялани корнизи по ръба на плоския покрив. Надписът на сградата гласеше „СИНАГОГА «БЕН ЕЗРА» — СОБСТВЕНОСТ НА ЕВРЕЙСКАТА ОБЩНОСТ В КАЙРО“.

Досега никога не беше виждал в синагога, а за влизане да не говорим, и затова се поколеба. Част от него искаше да се обърне и да си тръгне по пътя, откъдето беше дошъл. Но усещането, че незнайно защо трябваше да бъде тук, че някой по някакъв начин го беше

призовал, вече беше достатъчно силно, за да надделее над всички съмнения. Халифа стисна дървената статуетка, закрачи към сградата и влезе през арката на входа ѝ.

Вътре беше хладно, малко сумрачно и тихо. Подът беше от сивкавобял мрамор, от тавана висяха месингови канделабри и две колони поддържаха ниска дървена галерия. По стените бяха изрисувани геометрични форми в зелено, златно, червено и бяло, а в дъното на помещението зад осмоъгълния мраморен амвон пет стъпала водеха нагоре към изящно изработен дървен олтар, инкрустиран със слонова кост и седеф. По вратите му имаше редове от гравирани еврейски букви.

Отново се поколеба, в стомаха му се загнезди странно чувство на очакване; след това бавно закрачи напред и стигна до стъпалата към амвона. От двете му страни се издигаха месингови светилници с интересна форма, високи почти колкото него, с по един висок основен стълб, от който шест рамена се извиваха грациозно настрани и нагоре, три от едната страна, три от другата, увенчани, както и основния стълб с електрически крушки във формата на пламък. Въпреки великолепието на всичко останало в сградата, незнайно защо тези светилници най-силно привлякоха вниманието му, сякаш в тях бе съсредоточен източникът на очакването му. Той пристъпи към единия, протегна ръка и обви с пръсти гладкия стълб.

— „И направи светилник от чисто злато; тоя светилник трябва да бъде кован; стълбото му, вейките му, чашките му, ябълчиците и цветята му трябва да излизат от него.“^[1]

Халифа се обърна стреснато. Беше си мислил, че е сам, сигурен беше, че е сам. Но сега забеляза отдясно, полускрит в сумрака зад галерията, мъж, седнал на една от пейките покрай стените на синагогата. Носеше тъмносиня роба и шапчица, и тъмното облекло сякаш се сливаше със сенките — вероятно причината да не го забележи досега. Брадата му беше дълга и бяла и стигаше почти до кръста му. Имаше невероятно яркосини очи, които сияеха в мрака като звезди в нощното небе.

— Нарича се менора — каза непознатият. Гласът му беше тих и мелодичен.

— Моля?

— Светилникът, който държите. Нарича се менора.

Халифа осъзна, че ръката му продължава да стиска спираловидния ствол на лампата. Отдръпна я смутен, сякаш го бяха заловили да прави нещо нередно.

— Извинявайте. Не трябваше...

Непознатият махна с ръка и се усмихна.

— Хубаво е, че се интересувате. Повечето хора минават оттук и нищо не забелязват. Ако искате да го пипнете, моля, няма проблем.

Остана още малко на пейката, загледан в Халифа — детективът никога не беше виждал толкова ярки сини очи, — след което стана и дойде при него. Движенията му бяха странно плавни и непринудени, сякаш се носеше във въздуха. Въпреки че брадата и косата му бяха бели като сняг, когато излезе на светло, Халифа забеляза, че кожата му е гладка и млада, без никакви бръчки, а тялото му е изправено, така че не беше възможно да определи възрастта му. Имаше нещо в този човек, което го объркваше. Не го плашеше, просто... беше странен. Нещо неземно, сякаш не съществуваше в реалния свят, а беше част от сън.

— Вие ли сте... имамът тук? — попита детективът със странно надебелял и непознат глас, сякаш говореше под вода.

— Искате да кажете равинът? — Мъжът отново се усмихна и погледът му за миг се спря на статуетката на Хор, която Халифа продължаваше да стиска в лявата си ръка. — Не, не. Тук поне от трийсет години няма равин на пълно работно време. Аз съм просто... пазител. Също като баща ми преди мен и неговия баща преди него, и неговия преди него. Ние... се грижим за нещата.

Тонът му беше съвсем обикновен. Но в думите, които подбираше, имаше нещо, начинът, по който погледът му обгръщаше Халифа, вливаше се право в него, намекваше за някакъв по-дълбок смисъл, някакво ниво на взаимно разбиране отвъд видимия израз. Детективът винаги се беше отнасял насмешливо към вярващите в паранормалното — или както ги наричаше професор Ал Хабиби, „бабини деветини“, — но не можеше да се отърве от внезапната тревожна увереност, че мъжът не само знае кой е, но и по някакъв необясним начин е отговорен за присъствието му тук. Тръсна озадачено глава и направи крачка напред. Настъпи продължително мълчание.

— Тази дума „менора“ означава ли нещо? — попита накрая в опит да подхване разговор и да разсее напрежението, което усещаше да го обгръща.

Непознатият го гледаше отвисоко — беше почти цяла глава над него, — след което се усмихна разбиращо, сякаш беше очаквал въпроса. Обърна се към лампата и сапфирените му очи проблеснаха в лъчите на пламъкообразните ѝ крушки.

— На иврит означава канделабър. Светилникът на Бога. Символ с голяма мощ за моя народ. Символът. Знакът на знаците.

Вместо да разведри атмосферата, Халифа долови, че въпросът му само я беше сгъстил още повече. Въпреки това, въпреки волята си, думите на мъжа го увлякоха, притеглиха го, сякаш слушаше някакво магическо заклинание.

— Красив е... — измърмори и погледът му се вдигна по ствола и гладките извити рамена.

— По свой собствен начин. Въпреки че като всяка репродукция е само сянка в сравнение с оригинала — първия светилник, истинския светилник, изработен от великия златар Веселиил в незапомнени времена, в дните на Мойсей и Изхода от Египет. — Той докосна най-външните рамена на менората. — Била е много красива — каза и очите му трепнаха като сини пеперуди, кацнали от двете страни на носа му. — Седем вейки, чашки като миндалови цветове, цялата изкована от един-единствен блок чисто злато — най-красивото нещо на света. Стояла на скинията в пустинята и в първия храм, който Соломон е построил, и във втория, докато римляните не я отнесли и не се изгубила завинаги. Преди почти две хиляди години. Дали някога ще я видим отново... — Мъжът сви рамене. — Кой знае. Може би някой ден.

Замълча за миг, загледан в светилника, с необикновен далечен поглед, сякаш припомнящ си много отдавнашни дни. След това свали ръка и се обърна към Халифа.

— Във Вавилон, така ни казва пророчеството. Във Вавилон ще се намери истинската Менора в дома на Абнер. Когато му дойде времето.

Отново, без да може да обясни защо, детективът изпита тревожното усещане за подтекст в думите на мъжа, и въпреки че не разбираше напълно какво му казва, усети, че по някаква причина то

беше много важно. Задържа погледа му още за миг, след което се извърна, огледа вътрешността на синагогата и изведнъж забеляза часовника над входа.

— По дяволите!

Сигурен беше, че не е стоял тук повече от петнайсет минути, най-много двацет. Но според часовника приближаваше пет часът, което означаваше, че беше прекарал в синагогата повече от три часа. Погледна собствения си часовник, който показваше същото, озадачено тръсна глава и каза, че трябва да тръгва.

— Съвсем изгубих представа за времето.

Мъжът се усмихна.

— Менората има такъв ефект. Има много загадъчна сила.

Двамата впериха поглед един в друг — Халифа изпита моментно замайващо усещане за пропадане, сякаш беше скочил отвисоко в чист син басейн, след което кимна, отстъпи от светилника и пое към изхода.

— Може ли да ви попитам как се казвате? — извика зад гърба му мъжът, когато детективът почти беше стигнал до изхода.

Халифа се обърна.

— Юсуф. — Измина секунда и след това повече от любезност, отколкото от искрен интерес, попита: — А вие?

Мъжът се усмихна.

— Аз съм Шомир Ха Ор. Също като баща ми преди мен и неговия баща преди него. Надявам се да се видим отново, Юсуф. Всъщност, знам, че ще се видим.

Преди детективът да успее да го попита какво има предвид, мъжът му махна и със същите странни плавни движения навлезе обратно в сенките на синагогата и изчезна от погледа му, сякаш беше излязъл от този свят.

---

[1] Изход 25:31. ↑

ЙЕРУСАЛИМ

Центърът за душевно здраве „Кфар Шаул“ представляваше с нищо незабележим комплекс от жълти и бели каменни сгради, обградени с дървета и ниска ограда на стръмната част, в западния край на Йерусалим, там, където предградията се разкъсват и разреждат и плавно преминават в неравните, обрасли с борове склонове на Юдейските възвишения. Бен Рои пристигна в късния следобед, паркира пред главния вход на пропускателна и осведоми пазача, че има уговорена среща с един от пациентите. Пазачът звънна някъде в комплекса и след три минути дебела възрастна жена в бяла лекарска престилка, която се представи като доктор Гилда Нисим, го поведе към болницата.

За Бен Рои идването тук беше ако не акт на отчаяние, то поне последната линия на разследването, която му беше останала до този момент. Въпреки че работи цялата предишна нощ и целия ден, просто не успя да открие каквато и да е връзка между Пиет Янсен и Хана Шлегел. Разбира се, беше изровил някои допълнителни подробности за миналото на Шлегел: точната дата на затварянето ѝ в Аушвиц; фактът, че двамата с брат ѝ са били докарани в лагера от Ресебеду, лагер в Южна Франция. Но тази информация беше прекалено разпокъсана, за да му даде някаква поне приблизителна картина за живота на убитата, да не говорим защо Пиет Янсен, или пък който и да било друг, би пожелал да я убие.

Имаше само един проблясък в тунела и той дойде от посещението му в Мемориала на холокоста в Яд Вашем, където Шлегел беше работила на непълнен работен ден като архивар. Според неин бивш колега работата ѝ се състояла основно в подреждане, индексирание и помощ за елементарни издирвания — нищо извънредно и необичайно. Но в същото време — и именно това беше накарало Бен Рои да се замисли — очевидно беше провеждала някакво собствено разследване. Ала какво беше представлявало то, колегата ѝ не успя да му каже.

Мислел обаче, че по някакъв начин е свързано с Дахау, тъй като на няколко пъти бил виждал Шлегел да рови из записи и свидетелства на оцелели от този концлагер. Съседката на Шлегел, госпожа Вайнберг, също беше споменала, че е виждала папки за Дахау, а пък Майди, който беше подпалил апартамента ѝ, беше описал пълния ѝ с хартия и документи дом като „някакъв архив“. Детективът беше сигурен, че това е важно, че по някакъв начин личното ѝ разследване има връзка с убийството ѝ и с Пиет Янсен. Но не успя да изясни тази връзка и в крайна сметка се принуди да признае, че колкото и да беше важна, следата очевидно беше безнадеждна.

Така че му оставаше само Исак Шлегел, близнакът на убитата, който, доколкото беше чул, бил напълно откачен.

— Казаха ми, че господин Шлегел бил доста ненормален — каза на лекарката, докато се изкачваха по стръмната асфалтова алея между разхвърляните каменни сгради, редуващи се с цветни тераси, борове и евкалипти.

Тя го изгледа неодобрително.

— Той е извънредно разстроен, ако това имате предвид. Страдаше от остро посттравматично разстройство вследствие на експериментите през войната, а когато и сестра му умря... ами това го изпрати отвъд ръба. Бяха много близки. Не очаквам подобрене. Оттук, ако обичате.

Свиха наляво покрай оградена постройка, където двама дебели мъже по пижами играеха тенис на маса, и стигнаха до модерна едноетажна белокаменна постройка, чиято табела гласеше „СЕВЕРНО КРИЛО, ПСИХОГЕРИАТРИЧЕН ЦЕНТЪР“. Минаха през стъкления вход и по безлюдния, меко осветен коридор. Миришеше на дезинфектанти и варени зеленчуци, и не се чуваше нищо друго, освен бръмченето на климатиците и долитащите от някаква стая в дъното приглушени стонове на мъж, който крещеше нещо за Саул и Зедекия, и Съдния ден. Бен Рои погледна лекарката.

— Това ли?...

— Господин Шлегел ли? — Тя изсумтя без следа от хумор. — Не се безпокойте. Исак има много проблеми, но не си въобразява, че е старозаветен пророк. Да не говорим, че през всичките петнайсет години едва ли е казал и една дума.

Спряха пред една врата почти в края на коридора. Нисим внимателно почука, отвори и надникна в стаята.

— Здравей, Исак — каза мило и успокояващо. — Довела съм ти посетител. Не се страхувай. Само ще те пита за разни неща. Става ли?

Ако имаше отговор Бен Рои не го чу.

— Разполагате с двайсет минути — обърна се към него лекарката и се оттегли в коридора. — Като мине това време, ще дойда да ви взема. И не забравяйте, че тук не е полицейски участък, така че, по-спокойно. Ясно?

Тя погледна детектива в очите, рязко кимна и пое обратно по коридора. Меките ѝ обувки поскърцваха по мраморния под. Бен Рои се поколеба. Не знаеше какво да очаква, неудобно му беше — винаги беше мразил болниците, бялата им безлична стерилност, сънливата им атмосфера, сякаш самият въздух беше упоен, — но влезе в стаята и затвори вратата след себе си.

Намираше се в светло, огряно от слънцето помещение, съвсем оскъдно мебелирано с легло и маса, а стените бяха покрити с някакви зле залепени тапети от пода до тавана и с десетки рисунки с пастели, много елементарни, като онези, които човек можеше да види по стените на детска градина. Шлегел седеше на едно кресло до прозореца, съсухрен измършавял старец в бледозелена пижама и пантофи. Гледаше втрънено скалистия пейзаж отвън и стискаше в костеливите си ръце някаква книжка с опърпана и измачкана зелена корица.

— Господин Шлегел?

Старецът не отговори. Бен Рои се поколеба, след което взе един дървен стол, отнесе го до прозореца и седна срещу мъжа.

— Господин Шлегел — повтори, като се опитваше да говори спокойно и незаплашително. — Аз съм Ариех Бен Рои от йерусалимската полиция. Искам да ви задам няколко въпроса. За сестра ви Хана.

Хлътналите безизразни очи на мъжа сякаш не регистрираха присъствието му и просто продължиха да се взират през прозореца.

— Знаем, че ви е трудно — настоя детективът, — но имам нужда от помощта ви. Опитвам се да заловя човека, който уби сестра ви. Помогнете ми, господин Шлегел. Отговорете на въпросите ми. Моля ви.

Нищо. Никаква реакция, никакъв отговор, никакъв признак, че го е чул, само празен кататоничен поглед, стъклен и безизразен като на риба на тезгяха на рибарски магазин.

— Господин Шлегел, моля ви.

Нищо.

— Господин Шлегел, чувате ли ме?

Тишина.

— Господин Шлегел?

Никакъв отговор.

— Мамка му.

Бен Рои сплете ръце на врата си и отчаяно изпука пръсти. Ако разпитваше някой арестант, щеше да крещи, да заплашва, да настоява, да изисква информация; но, както беше казала лекарката, това не беше полицейски участък и не можеше да прилага полицейски методи.

Изминаха няколко минути, двамата просто седяха и мълчаха като двойка шахматисти, погълнати от много сложна партия; след което Бен Рои реши, че няма смисъл да говори, стана и започна да се разхожда из стаята и да разглежда странните рисунки по стената. Сигурно бяха поне сто и отначало не обърна внимание какво изобразява всяка от тях, просто гледаше една или друга, без особен интерес, с мисълта, че сигурно са само произволни изблици на един увреден мозък. Постепенно обаче осъзна, че колкото и да бяха детински и непохватни, надраскани сякаш от петгодишно дете, те не бяха толкова отвлечени, колкото му се беше сторило на пръв поглед. Точно обратното, взети заедно май оформяха някакъв разказ в картини.

Забави погледа си и го съсредоточи върху първата рисунка до вратата. Изобразяваше някакъв кораб с комин, сините линии отдолу явно бяха морски вълни, а на носа на плавателния съд стояха две тънки като клечки фигури, които се държаха за ръце. На следващите две беше нарисувана почти същата сцена, но след това идваше една, на която двете хванати за ръка фигури сякаш висяха във въздуха над носа, все едно скачаха във водата. Спомни си как госпожа Вайнберг му беше казала, че близнаците Шлегел трябвало да плуват до брега, след като британците принудили кораба, на който пътували до Палестина, да обърне обратно към Хайфа. Като електрически шок го прониза мисълта, че рисунката изобразява именно тази сцена.

— Това е неговият живот — прошепна на себе си.

Обърна се.

— Това е животът ви, нали? Целият ви живот.

Бен Рои отново започна да оглежда рисунките една по една, поред, отляво и отдясно, отгоре и отдолу. Историята малко по малко взе да се очертава като разказ.

Повечето рисунки изобразяваха неща, които вече знаеше за живота на Хана Шлегел. На стената над леглото например три от последните на реда изобразяваха дребна тънка фигура, която друга, доста по-голяма, биеше по главата. Фонът беше жълт, подобен на пустиня — вероятно разказ за убийството на Хана Шлегел в Египет. Друга поредица от двайсет или трийсет рисунки в черно и сиво несъмнено описваше ужасите в Аушвиц — димящ комин, валма бодлива тел, шест тела, увиснали на бесилка, и, ужасни със своята елементарност, две фигури, привързани към легла, от чиито слабини излизаха кървавочервени начупени линии, а от устата им изригваха резки черни линии, за които Бен Рои предположи, че означават писъци от болка.

Някои рисунки не бяха толкова лесни за тълкуване. Първото изображение в следващия разказ например представляваше голяма розова къща с ярко слънце отгоре и четири лица, гледащи от отделни прозорци, всички с широки извити усмивки. Дали това не беше спомен за детството му? Братът и сестрата у дома заедно с родителите си, преди светът около тях да се разпадне? Или пък беше нещо съвсем друго?

На равни интервали между рисунките, подобно на припев на песен или поема, бяха разпръснати поредици от образи на седемраменна менора, изрисувана с яркожълт пастел. Алюзия за вярата и произхода на художника, може би? Или пък просто образ, който старецът по някаква причина намираше за успокояващ? Не беше ясно.

Една група рисунки особено привлече вниманието на Бен Рои, най-вече защото показваше някакъв преход от детския оптимизъм на първите картини, изрисувани в ярки и весели цветове, към тъмните и меланхолични сенки на останалата част от колекцията. Бяха всичко четири на брой и на всичките беше нарисувана една и съща арка или портал, много висок и тесен, обрасъл с бръшлян. На първата имаше две фигури, най-вероятно Шлегел и сестра му, които стояха в средата на арката, държаха се за ръце и се усмихваха. Втората беше почти

същата, само че фигурите сега се криеха зад нещо като храст и гледаха как други фигури дълбаят земята пред арката с нещо като кирки. В този момент поредицата се прекъсваше от първата менора, която толкова често се повтаряше из цялата колекция, след което продължаваше с образите на Шлегел и сестра му, които очевидно бягаха от арката, преследвани от фигурите с кирките. На последната беше изобразено злоецо гигантско същество с жестоки червени очи, хванало във всяка ръка двете по-малки фигурки. Усмивките им бяха изчезнали, заменени от увиснали надолу черни параболи на ужас и тревога.

Колкото повече Бен Рои се вглеждаше в рисунките, толкова повече нещо в него — инстинкт, спазъм в стомаха — му казваше, че това може би са най-важните рисунки в колекцията, моментът, когато светът на Исак и Хана Шлегел е тръгнал да се руши, а също и все още неизвестното събитие, което бе ключът към последвалия живот и смърт на Хана Шлегел. Гледа ги дълго, опита се да запомни всеки цвят и щрих на пастелната рисунка, след това се обърна и отново седна на стола.

— Господин Шлегел, моля ви, разкажете ми за рисунките над масата. Рисунките с арката.

Зададе въпроса просто така, без никаква надежда, че ще получи отговор. За негова изненада Шлегел бавно отмести поглед от прозореца, погледна първо Бен Рои, след това и книгата в скута си, а после отново Бен Рои. Детективът придърпа стола си малко по-близо, така че коленете му почти се опряха до тези на стареца.

— Те са много важни, нали? — попита внимателно, като човек, пристъпващ на пръсти към ранено животно, за да не го стресне или уплаши. — Отразяват времето, когато на вас и сестра ви са почнали да ви се случват лоши неща. Там е и причината сестра ви да бъде убита.

Последното беше само предположение, изстрел в тъмното, но очевидно улучи целта, защото старецът примигна и като на забавен кадър една-единствена кристална сълза набъбна в лявото му око и увисна на долния му клепач като балансьор на въже, преди да капне върху бузата му.

— Какво стана при арката? — тихо попита Бен Рои. — Кои са хората с кирките?

Шлегел отново сведе поглед към книгата и пак го вдигна. Зениците му бяха мокри и сиви, а погледът отнесен, сякаш гледаше не нещо в стаята, а някое друго място, далеч и във времето, и в пространството.

— Исак, моля те. Какво стана при арката? Кой е гигантът с червените очи.

Старецът не отвърна, само продължи да се взира в далечината, да си тананика нещо беззвучно и с една ръка да милва книгата в скута си. Бен Рои се опита да задържи вниманието му, да го издърпа обратно в настоящето, но нямаше смисъл; след тази мимолетна искра на осъзнаване старецът отново беше изчезнал в стария си свят като камъче, потъващо бавно и неумолимо в дълбоко черно езеро. Детективът му зададе още няколко въпроса, но след известно време осъзна, че си губи времето и че моментът е преминал, затова въздъхна, облегна се и си погледна часовника. Двайсетте му минути почти бяха изтекли. Като по поръчка откъм другия край на коридора се чуха приближаващи стъпки.

— Мамка му — измърмори.

Забарабани с пръсти по коленете си, обезсърчен, след което бръкна в джоба си и извади манерката. Без да иска, заедно с нея измъкна и омачкан лист хартия — снимката на Пиет Янсен, която Халифа му беше пратил по факса миналия следобед. Беше я донесъл с надеждата Шлегел да му каже нещо за този човек, но после реши, че няма смисъл. Наведе се, хвърли листа в кошчето до стола на стареца, облегна се отново, разви капачката на манерката и я надигна към устата си.

Толкова бе зает да вкара възможно повече водка в гърлото си, преди доктор Нисим да дойде, че не забеляза как Шлегел бавно се навежда напред, взема листа от кошчето и се вглежда в зърнестия черно-бял образ. Едва когато погълна цялото съдържание на манерката и започна да завива обратно капачката, осъзна какво прави старият човек.

— Нещо да ти говори? — изръмжа и пъхна съдината в джоба си, говорейки по-скоро на себе си, отколкото на Шлегел. — Ама май не ти е останало кой знае какво да ти говори, а?

Дори да беше доловил сарказма, старецът не го показва. Но изведнъж за най-голямо смайване на Бен Рои протегна снимката към

него, отвори уста и изпусна най-дивия и пронизителен вик, какъвто детективът беше чувал през живота си.

Може да не беше получил отговор на всичките си въпроси, но поне едно нещо беше ясно: Исак Шлегел знаеше точно кой е Пиет Янсен. И се боеше от него до смърт.

КАЙРО

След като напусна оплетения лабиринт на стария град, мина под стената му и излезе във външния свят, срещата в синагогата сякаш се стопи в съзнанието на Халифа като утринна омара под лъчите на изгряващото слънце. Когато стигна до станцията на метрото, вече му беше трудно да си припомни подробности за вътрешността на синагогата и за външния вид на мъжа, с когото се беше запознал там; а когато се върна в Ел Маади и zakрачи бързо по широката улица към апартамента на семейство Грац, вече наистина се чудеше дали не беше сънувал някакъв интересен и странен сън наяве. Само пронизващите сапфиреносини очи и интересният седемраменен светилник бяха останали донякъде ясни в съзнанието му, но дори и те бидоха запратени в най-задните му кътчета, когато заобиколи ъгъла и видя полицейските коли и линейките пред входа на блока. В този блок сигурно живееха още поне няколко десетки души, но Халифа веднага инстинктивно разбра, че именно приятелите на Пиет Янсен са в центъра на суматохата. Затича се към блока, приближи се до полицейския кордон и показа картата си на един от униформените полицаи.

— Какво става?

— Някаква стрелба — отвърна мъжът. — Двама мъртви.

— Господи! Кога?

— Преди два часа, не е изключено и повече. Не знам. Току-що идвам.

Халифа се наруга, защото не беше предвидил подобна развръзка, мина под заграждащата лента и все още несъзнателно стиснал дървената статуетка в ръка, побърза да се качи на третия етаж.

Апартаментът на семейство Грац беше пълен с хора — цивилни полицаи, фотографи, технически специалисти в бели престилки и латексови ръкавици — и навсякъде отекваше насечената реч, неизменно характерна за подобни събития, отчасти развълнувана, отчасти нервна и тревожна. Попита кой е началникът и го насочиха към една врата по средата на коридора, откъдето проблясваха

светкавиците на фотоапарати. Проправи си път дотам и след секунда колебание — „Аз съм виновен“, това си мислеше — влезе вътре.

Озова се в спалня с голямо двойно легло в ъгъла, стената зад него бе опръскана с голямо количество съсирена кръв. Самото легло беше покрито с нещо, което Халифа на пръв поглед взе за чаршаф или покривка, но след миг осъзна, че всъщност е голямо червено знаме със свастика в средата. То също беше пропито с кръв, навсякъде имаше парчета плът и кожа и повърхността му беше измачкана и събрана, като че ли някой беше лежал на него.

Във въздуха все се още се долавяше лек мирис на барут — кисел и разяждаща — и някакъв друг, който не можа да определи, нещо като прегорели бадеми. На пода до леглото имаше един-единствен чувал за трупове, гладък, лъскав, като гигантска какавида.

— Вие кой сте?

Дебел брадат мъж, явно отговарящият за разследването детектив, ако се съдеше по държанието му, го гледаше от другия край на стаята. Халифа отиде при него, показа му картата си и обясни защо е тук.

— Какво е станало?

Мъжът изръмжа, извади от джоба си десертче „Марс“ и разкъса опаковката.

— Някакво групово самоубийство. Мъжът си пръснал черепа — той побутна чувала с трупа с върха на обувката си, — а жената изпила половин бутилка циановодородна киселина. Съседите чули изстрела и ни се обадили. Доколкото разбирам, трети лица не са замесени.

Той отхапа половината десерт, без да се притеснява от опръсканите с кръв стени и чаршафи.

— Досега не бях виждал такова нещо — каза с пълна с шоколад уста. — Двамата легнали на спалнята, хванати за ръце, той в някаква военна униформа, тя в булчинска рокля, за бога. Откачена история.

Напъха остатъка от десерта в устата си, обърна се, махна на фотографа, че иска още снимки на пропитото с кръв знаме. Халифа си извади цигарите, но един от техническите специалисти го изгледа накриво и той ги прибра.

„Прокълната история — помисли си. — Целият случай. Каквото и да направя, накъдето и да се обърна, само задънени улици и смърт, и

ужас. Мразя го. Мразя го.“

— Къде е тялото на жената? — попита след малко.

— Хмм? — Детективът се обърна към него. — А, откараха я в международната „Ас Салам“. Ще ѝ промият стомаха или каквото там им правят.

Измина секунда, преди Халифа да осъзнае значението на тези думи.

— Аз си мислех... — Електрически шок прониза гръбнака му. — Казахте ми, че и двамата са мъртви.

— Какво? Не, не, старицата е оцеляла, на косъм. Още дваайсет минути и е щяла да свърши като съпруга си. — Той отново побутна тялото с обувката си. — Късметлийка, или не чак толкова, зависи откъде ще го погледнеш. Облечена в шибана сватбена рокля. Най-откаченото нещо, което някога съм...

Нямаше смисъл да си довършва изречението, защото Халифа вече беше излязъл от стаята.

ЛАНГЕДОК, ФРАНЦИЯ

Лейла взе кола под наем, очукано „Рено Клио“, спря на отбивката, остави двигателя да работи и се взря през предното стъкло към стените на крепостта Монсегюр високо горе. Остана така още малко, огледа еднообразните сиви стени, високата, подобна на череп скала, върху която крепостта беше кацнала като кораб върху гребена на прииждаща вълна; след това погледна разгънатата на дясната седалка пътна карта, излезе отново на пътя и продължи.

Отне ѝ още двацет минути да стигне до Кастеломбре. В Тулуза си беше купила два пътеводителя, които се оказаха доста полезни, без тях щеше да ѝ е доста трудно да намери селото Кастеломбре, представляващо няколко къщи и ферми, които дори не фигурираха на картата, и сигурно изобщо нямаше да открие развалините на крепостта на три километра от последната къща и доста встрани по един разбит път. Но даже и с пътеводителите положи доста усилия да стигне до развалините, което включваше изкачване по стръмен черен път, който се виеше главозамайващо из хълмовете, а след това и минаване пеша през две мочурливи поляни, гъсталаци от глогини и огромни чимшири, изкачване по стръмна пътека, която някога сигурно е била поддържана, но сега беше толкова обрасла, че буквално се сливаше със заобикалящата я зеленина. Толкова беше отдалечена тази крепост, толкова скрита от света, че вече си мислеше дали не се е загубила и дали да не се върне обратно по собствените си следи, но в един момент гъсталакът изчезна и Лейла се озова на широка, изрязана дълбоко навътре в хълма тревиста тераса с великолепна гледка към околните възвишения и надолу към пролома на реката. Счупена дървена табелка отляво гласеше „ATEAU DE CASTELOMBRES“.

Който и да беше сринал крепостта, беше си свършил добре работата, защото от нея не беше останало почти нищо, само няколко разхвърляни каменни блока, две срутени стени — по-високата не надвишаваща човешко коляно — и една колона на дупки, полегнала в тревата като повалено дърво. Само едно нещо беше останало от някога явно солидната сграда — великолепна арка в дъното на терасата,

много висока, много тясна, обрасла с бръшлян, а острият ѝ като молив връх сякаш чертаеше сиви облаци в небето.

Лейла тръгна към арката, като предположи, че е някаква врата или порта, но когато стигна до нея, разбра, че всъщност представлява остатък от прозорец, изящно конструиран, с ажурни възли и спирали, издялани в камъка, както и дребни каменни цветчета, едвам показващи се тук и там изпод бръшляна. В тази арка имаше нещо непоносимо меланхолично, издигаше се сам-самотна, като око, вперено към хълмовете, и след като я погледа, Лейла се загърна в сакото си, защото от юг внезапно задуха студен вятър, и отиде да разгледа останалите руини.

Каквото и да бяха правили тук, германците не бяха оставили никакви следи от присъствието си и след двайсет минути бродене из крепостта, Лейла се отегчи и пое обратно по пътеката през шубраците. В този момент някъде отпред се чу шумолене и приближаващи се стъпки. Възрастна червендалеста старица се появи на терасата. Беше с ботуши и дебело кафяво палто и носеше в ръка почти пълна с гъби плетена кошница.

— Бонжур — поздрави със силен лангедокски акцент, когато видя Лейла.

Лейла отвърна на поздрава ѝ и от любезност похвали гъбите в кошницата.

— О, добра реколта — усмихна се жената. — Не им е съвсем сезонът, но се намират, ако знае човек къде да търси. Вие испанка ли сте?

— Палестинка.

Жената я погледна леко изненадано.

— На почивка ли?

— Журналистка съм.

— А.

Жената отиде до най-близкия каменен блок, изсипа отгоре му съдържанието на кошницата и започна да оглежда гъбите.

— Сигурно пишете статия за германците — каза след известно мълчание.

Лейла сви рамене и пъкна ръце в джоба на сакото си.

— Вие помните ли ги? — попита.

Жената поклати глава.

— Не много. Тогава съм била петгодишна. Помня, че всичките бяха отседнали в една къща на края на селото и че баща ми ни предупреждаваше да не говорим с тях, да не се приближаваме до крепостта, но освен това...

Тя сви рамене, взе една голяма жълта гъба, помириса я, кимна доволно и я поднесе на Лейла.

— Пачи крак.

Лейла се приближи и вдъхна плътния землист аромат.

— Прекрасна е — каза и просто така попита: — Според вас какво са намерили тука?

Жената изсумтя и остави гъбата обратно в кошницата.

— Изобщо не мисля, че са намерили нещо. Интересна легенда, но истината е, че хората копаят на това място от векове и търсят заровено съкровище. Ако е имало нещо, щели са да го открият много преди германците да дойдат. Поне аз така мисля. Има хора, които не са съгласни.

Чу се далечен тътен на гръмотевица.

— Не сте ли чували за сандък, който са отнесли? — попита Лейла.

Жената махна пренебрежително с ръка.

— О, чувала съм. Но никога не съм го виждала. А дори да са отнесли някакъв сандък, това не означава, че в него е имало нещо. Може да е бил пълен с камъни, кой знае. Или да е бил празен. Според мен всичко това са бабини деветини. Глупости.

Тя вдигна друга гъба, огледа я, намръщи се и я метна в храсталака.

— Ако искате да пишете за Кастеломбре, напишете за децата.

Лейла се намръщи.

— Какви деца?

— Еврейчетата. Близнаците. Понякога ми се струва, че именно заради тях в селото се говори толкова много за някакви съкровища, сандъци и какво ли още не. За да не се сеца за тях.

Лейла отново се намръщи в недоумение.

— Какви близнаци?

Жената се поколеба, след което остави кошницата и седна на камъка. Отекна още една гръмотевица. Листата на дърветата зашумоляха като пред дъжд.

— Родителите им ги изпратиха тук от Париж — поде тя, загледана в гористите хълмове. — След като германците влязоха в столицата. Платиха на един местен фермер да се грижи за тях. Сигурно са си мислили, че тук на юг, извън окупационната зона ще са в безопасност, нали бяха евреи. Казах ви вече, тогава бях само на пет, но тях ги помня много ясно, особено момичето. Играехме си заедно, макар че тя беше доста по-голяма. На десет или единайсет години. Хана, така се казваше. А брат ѝ беше Исак. — Тя въздъхна и поклати глава. — Ужасна история. Ужасна. — Извърна лице към Лейла. — Германците ги откриха, нали разбирате. Тук в крепостта. Докато си играели. Не бяха направили нищо лошо, бяха просто деца, но за немците нямаше значение. Никой не трябвало да се приближава до развалините. Началникът им — отвратителен човек, зъл — ги докара долу в селото и ги изправи наред улицата. Докато съм жива няма да забравя, как стояха един до друг, уплашени, толкова малки, а онзи крещеше, че ако още някой си позволи да наруши заповедите му, ще свърши като тези еврейски паразити. Така ги нарече. Еврейски паразити. А после ги преби пред всички ни, с голи ръце. Малки деца. Преби ги до безсъзнание. И никой от селото, нито един човек не направи нищо да им помогне. Никой не надигна глас, даже когато ги хвърлиха в камиона и ги откараха.

Жената тъжно поклати глава.

— Исак и Хана, така се казваха. Понякога се чудя какво ли е станало с тях. Сигурно са умрели в газовите камери. За тях трябва да пишете, те са истинската тайна на Кастеломбре, а не разни глупости за заровени съкровища. Ама щом сте от Палестина, това сигурно не ви засяга.

Тя отново зарея поглед към хълмовете, след малко въздъхна, взе си кошницата, погледна към натежалото от оловносиви облаци небе и каза, че трябва да си ходи.

— Радвам се, че се запознахме — рече. — Надявам се да си прекарате останалата част от почивката приятно.

Усмихна се, вдигна ръка за сбогом, пое по терасата, поклащайки кошницата с гъбите в ръка, и изчезна в боровата гора на хълма. Гръмотевицата този път се чу по-близо. Заваля с тежки капки, сякаш самото небе плачеше.

КАЙРО

— О, горкичкият ми Антон. Горкичкият ми любим Антон. Защо не ни оставиха да умрем заедно? Както трябваше. Защо ме измъчвате така?

Ръката на Инга Грац пропълзя по чаршафа и хвана китката на Халифа. Беше студена, лепкава и учудващо силна. Детективът потръпна отвратен, сякаш някакъв отровен паяк го беше налязил. Но не се отдръпна. Разбираше, че цялото разследване зависи от тази среща и че ако да го държи за ръката окуражаваше старицата да говори, да му разкаже каквото знае, щеше да го понесе, колкото да му беше неприятно.

Минаваше единайсет вечерта. През последните пет часа беше крачил нагоре и надолу по коридора пред стаята на Инга Грац, беше изпушил хиляди цигари, беше превъртал в главата си отново и отново сцената в апартамента и я беше чакал да дойде в съзнание. Когато най-после се свести, лекарите доста резервирано казаха, че била прекалено зле, за да говори, и че било по-добре да изчака до утре сутринта. С несвойствена за него грубост Халифа настоя да я види веднага, заплаши ги, че ако трябва, ще стигне до най-големите шефове, и в крайна сметка те отстъпиха, като му позволиха петнайсет минути разговор, при условие че присъства и медицинска сестра.

— Паразити — мърмореше тя, свивайки и разпускайки пръсти върху китката, му. Гласът ѝ беше равен и неясен, може би от лекарствата, с които я бяха натъпкали. — Трябваше да ги видите. Животни. Всичките. Кръвопийци. Направихме услуга на света. Трябва да сте ни благодарни.

Тя вдигна към Халифа мъртвешки бледото си лице в приглушената светлина на лампата на нощното шкафче. От ноздрите ѝ излизаха две пластмасови тръбички като червеи, изпъзели от дълбините на черепа ѝ. Жената се обърна на другата страна и се заплака. В ръката ѝ беше пъхната още една интравенозна тръба и тя започна да я дърпа. Наложих сестрата, която стоеше до вратата, да дойде, да освободи ръката ѝ и внимателно да я сложи под одеялото.

Настъпи продължително мълчание, в което се чуваше единствено неравномерното и едва доловимо дишане на старицата, а отвън ритмичното капене на някаква чешма в двора на болницата.

— Дитер — изрече накрая едва чуто, почти като шепот, без да поглежда Халифа.

— Моля?

— Това беше истинското име на Пиет. Дитер. Дитер Хот.

На Халифа му отне няколко секунди да направи връзката. Но когато го стори, сведе глава и въздъхна с лека усмивка, но без следа от веселие, просто уморен упрек към себе си. За бога! Хот — това беше прошепнала Хана Шлегел на Гемал преди петнайсет години, докато е умираше на пода на храма в Карнак. Хот, не Тот. През цялото време беше вървял по грешна следа. Колко ли още неща не беше разбрал както трябва; по колко ли още задънени улици беше поел?

— Той е бил... нацист, така ли? — попита.

Жената кимна немощно.

— Всички бяхме нацисти. Гордеехме се, че сме нацисти. Че служим на страната си, на фюрера. Сега никой не го разбира, но той беше добър човек. Велик човек. Щеше да направи света по-добър.

Тя отново обърна към него безпомощния си молещ поглед, но сега Халифа видя дълбоко в него нещо, което досега беше пропуснал — жестокост, безсърдечност, сякаш крехкото ѝ тяло беше само черупка на някакво съвършено различно и зло същество. Стисна зъби, отворен още повече от лепкавия допир на ръката ѝ.

— Ами Хана Шлегел? — попита. — Той ли я уби? Пиет Янсен — Дитер Хот.

Старицата отново кимна едва доловимо.

— Разбирате ли, тя знаеше кой е. Дойде да го намери. Кръвопийца. Никога не престават да търсят.

Сви устни, извърна поглед към тавана и по тялото ѝ пробягаха тръпки като от електрически ток. Настъпи поредното дълго мълчание, в което тиктакането на часовника на стената звучеше неестествено силно; след това бавно и със запъване заговори отново и разказа всичко, парче по парче, фрагмент по фрагмент, историята на живота си — истинското ѝ име било Елза Фаух, съпруга на Волфганг Фаух, и двамата бивши пазачи в концлагера Равенсбрук — и тази на приятеля им Дитер Хот: какъв е бил, откъде е дошъл, работата му за СС. Халифа

я остави да говори по нейния си начин, само от време на време задаваше по някой въпрос или подхвърляше коментар, когато тя изгубеше нишката на разказа, но иначе я слушаше мълчаливо. Всичките подробности за този случай, всички неща, които толкова го бяха измъчвали през последните две седмици, постепенно се наместиха в съзнанието му в ясна и последователна цялост.

— Всички избягахме заедно — говореше тя, без да сваля очи от тавана. — В края на войната. През април 1945-а. Аз, Волфганг, Дитер и Юлиус Шлехтман. Юлиус отиде в Южна Америка, а ние в Египет. Дитер имаше тук връзки, хора, които можеха да ни помогнат.

Още едно парче от мозайката се намести в съзнанието на Халифа.

— Фарук ал Хаким.

Тя кимна.

— Дитер познаваше семейството му. Той тогава беше млад, обикновен държавен служител. Но умен и амбициозен. Имахме много пари, милиони, всичко, което успяхме да докопаме. Платихме на Фарук и той ни помогна да изчезнем. После дойдоха и други. Фарук се погрижи и за тях. Плащахме му всяка година; за да пречи на когото и да било да задава въпроси. Беше доста доволен.

Срещата с началника Махфуз изплува в главата на Халифа. „Казах на Ал Хаким за Янсен, но той отвърна, че не можел да направи нищо. Заяви, че ако го привлечем като обвиняем, ситуацията само ще се влоши. Щяло да вбеси евреите още повече. Това му бяха думите: Ако разследваме Яксен, това ще вбеси евреите още повече.“ Нищо чудно, помисли си. Разследването на Янсен щеше да извади цялата история с нацистите на бял свят, да изложи Египет като рай за убийци и военнопръстъпници, и да лиши Ал Хаким от доста добър страничен доход. По-добре е било да оставят Янсен на мира и да обвинят някой друг за убийството на Шлегел. Та дори този друг да беше съвършено невинен.

— Живяхме добре — говореше старата жена. — Започнахме бизнес, намерихме си нови приятели. По едно време бяхме доста голяма група. Вече никой не остана. Аз, Волфганг, Дитер — ние бяхме последните. Сега съм само аз.

Въздъхна и размърда съсухреното си тяло под завивките, без да пуска ръката на Халифа.

— Но, естествено, винаги трябваше да сме нащрек. Особено след онова, което се случи с Юлиус. Обесиха го, да знаете, мръсните животни. Като цяло се справяхме добре, гледахме си работата. Мислехме, че ще изживеем дните си в мир и спокойствие.

— Докато не пристигна Хана Шлегел — тихо се обади Халифа.

Името накара старицата да направи гримаса, бледите ѝ тънки устни оголиха зъбите и на Халифа за миг му се стори, че вижда не човешко същество, а някакво диво ръмжащо животно, куче или вълк.

— Един бог знае как е открила Дитер — измърмори тя. — Беше толкова предпазлив, беше направил всичко възможно да прикрие следите си. Инсценира смъртта си, преди да напуснем Берлин, остави някои свои лични вещи в трупа, за да изглежда, че е бил убит при руска бомбардировка. Но как иначе, евреите са си такива. Вампири. Винаги на лов, винаги търсеци кръв. Винаги, винаги, винаги.

Беше се развълнувала, мятеше се в леглото, въздухът не ѝ достигаше. Сестрата отново дойде, сложи ръка на сивкавото ѝ чело и се опита да я успокои. Халифа се възползва от възможността да си измъкне ръката. Повече не издържаше на допира ѝ, сякаш контактът с нея го заразяваше, вливаше отрова в кръвта му. Отдръпна стола си назад, далеч от нея, кръстоса крака и я зачака да се успокои.

— Той така и не ни разказа всичко — продължи старицата, след като сестрата я успокои достатъчно. — Нещо станало във Франция, някакви разкопки... така и не разбрахме. Само казваше, че я е изпратил в лагер през 1943-та, и изведнъж, четирийсет и пет години по-късно тя се обажда ей така от някакъв хотел в Луксор и настоява да се срещне с него. Отначало помислихме, че ще го изнудва. Типично за алчните евреи. Но когато се видели, тъпата кучка започнала да крещи за правосъдие и разплата, казала, че има нож и че ще го убие. Той тогава беше на седемдесет, но още беше доста силен. Пребил я както заслужавала, след което я довършил с бастуна си. Поне си е мислел, че я е довършил. След това разбрахме от Фарук, че била още жива. — Старицата изръмжа. — Като хлебарки са. Не можеш да ги изтребиш и това е.

Халифа поклати глава. Не вярваше на ушите си. Не допускаше, че такива неща могат да се говорят толкова хладнокръвно, толкова безстрастно, и то от една дребна старица. „Не мога да го проумея — помисли си. — Всичко свързано с този случай, накъдето и да отида —

все едно съм в чужд свят. Проправям си опипом път в тъмна стая, където всичките ми инстинкти и сетива, всичко, което знам и ценя, не означават нищо. Просто не разбирам. Не разбирам нищичко.“

— Ами апартаментът на Хана Шлегел? — успя да попита. — Янсен ли ви накара да го подпалите.

Старицата кимна.

— Обади ни се, обясни какво е станало, предупреди ни, че може да е оставила бележки и подробности как го е намерила. Беше ѝ взел портфейла и вътре намери адреса ѝ. Волфганг се обади на едни познати от бизнеса в Йерусалим. Те се погрижиха за всичко.

Тя затвори очи. Грозните и разкривени пръсти зашариха по края на одеялото.

— Горкият Дитер. След това стана съвсем друг човек. Всички се изплашихме, но на него му се отрази най-зле. Направо беше ужасен. Сигурен беше, че ще дойдат още, ще го откарат в Израел и ще го съдят. Престана да се вижда с хора, сложи си ключалки на всички прозорци, спеше с пистолет до леглото. А след като Фарук умря миналата година, се изплаши още повече, защото вече нямаше кой да ни закриля. От това си докара рак. Наистина го вярвам. Той я уби в Карнак, но дъртата еврейска кучка в крайна сметка му видя сметката. На всички ни видя сметката. Винаги така става. Боклуци. Паразити.

Беше стигнала до края на малкото останали ѝ сили и сестрата, която беше седнала до леглото, се прокашля и почука часовника си в знак, че разпитът трябва да приключва. Халифа кимна и тръгна към вратата, но се обърна отново.

— Преди да умре, господин Янсен явно се е опитвал да се свърже с палестинския терорист Ал Мулатам. Казал, че разполага с някакво оръжие срещу евреите. Да знаете нещо за това?

За негова изненада старицата се изхили, гадно и мазно, като мехур от кал.

— Гатанката на Дитер — изрече с малко по-силен глас. — Така ѝ викахме аз и Волфганг. Непрекъснато говореше за нея, особено като обърнеше едно-две питиета. Как бил открил нещо, което щяло да унищожи евреите. „Все още мога да ги съсипя, Инга.“ Така казваше. „Все още мога да ги съсипя, мръсните копелета.“

Тя се захили отново, потъна във възглавницата като в пряспа сняг и премигна.

— Каза ли ви какво е това нещо? — попита Халифа.

Не, никога не им обяснил.

— А къде е?

Тя сви рамене.

— Май спомена веднъж за някакъв банков трезор. Но друг път твърдеше, че го бил оставил при някакъв стар приятел, не знам. Нашият Дитер беше много потаен.

Въздъхна и впери поглед в тавана.

— На едно ново поколение, на това се надяваше. На някого, на когото да го предаде, който отново да направи Германия силна. Ала годините си минаваха и никой не наметна мантията, а след това разбра, че е болен от рак, и затова реши поне да го даде на палестинците. „Ще го дам на хора, на които им е нужно“ — така каза. Ние им изпратихме писмо.

— Какво писмо? — присви очи Халифа.

— До една палестинка. В Йерусалим. Дитер мислеше, че тя може да му помогне. Ал Мадани, така се казва. Лейла ал Мадани. Нямам представа дали се е свързала с него. Надявам се да е успяла. Трябва да продължим борбата. Да покажем на евреите, че тяхната няма да я бъде. Гадни кръвопийци. Чума. Направихме услуга на света. Разберете го. Сигурна съм, че го разбирате. В крайна сметка сме ви приятели. Винаги сме ви били приятели.

Очите ѝ постепенно се затваряха, а гласът ѝ ставаше все по-немоощен и далечен. Халифа я погледна, опита се да изпита към нея поне капка съжаление, но не успя и тръгна към вратата. В този момент жената някак се надигна от леглото и извика подире му:

— Няма да ми се случи нищо, нали? Нали няма да кажете на израелците? Ще се грижите за мен? Та те са и ваши врагове.

Халифа се поколеба за част от секундата, след което излезе, без да ѝ отговори.

БЕЖАНСКИ ЛАГЕР КАЛАНДИЯ, МЕЖДУ ЙЕРУСАЛИМ И РАМАЛА

Юнис Абу Джиш стана преди зазоряване, само след няколко часа неспокоен сън, изми се на чешмата пред импровизираната им къща от блокове сгурия, върна се в спалнята и започна утринните си молитви, тихо, за да не събуди по-малките си братя, с които живееше в една стая.

Бяха минали три дена, откакто беше получил вест от Ал Мулатам, през което време неговите близки забелязаха у него коренна промяна. И без това изпитото му и слабо лице се вдлъбна още повече в катакомбата на черепа му, а очите му с тежки клепачи се уголемиха, потъмняха и придобиха някаква бездънна и опалесцираща чернота, като застояла блатна вода. Поведението му също се промени до неузнаваемост. Доскоро жизненият и разговорлив младеж се оттегли в себе си, престана да контактува с други хора и прекарваше цялото си време сам, вгълбен в молитви и размишления.

— Юнис, какво става? — молеше го непрекъснато майка му, разтревожена от тази внезапна промяна във вида и поведението му. — Болен ли си? Да извикаме ли лекар?

Щеше му се да ѝ обясни, да сподели част от теглото. Но изрично му бяха забранили да обсъжда въпроса и затова само увери майка си, че е добре, че просто си има проблеми, за които не си струва тя да се тревожи. След време щяла да разбере.

Довърши молитвите си, каза последната река и шахада, изправи се да погледа малко най-малкия си брат, шестгодишния Мохамед, заспал на дюшека си на пода, малък и беззащитен, протегнал слабовати ръце, сякаш да прегърне нещо. Не за пръв път през тези последни два дни го пронизваше ужасът на онова, което искаха от него — щеше завинаги да се раздели с хората, които толкова много обичаше, направо обожаваше. Но това продължи само няколко секунди, отстъпвайки почти незабавно на убеждението, че именно защото толкова обичаше и обожаваше тези хора, беше поел по път, от който нямаше връщане.

Наведе се и погали детето по главата, прошепна му колко много го обича, колко съжбява за болката, която ще му причини, изправи се, взе Корана от полицата до леглото си и излезе навън в хладната утринна сива зора, за да продължи самотните си приготовления.

ЙЕРУСАЛИМ

Минаваше единайсет по обед, когато Лейла най-накрая се прибра в апартамента си в източен Йерусалим. Предобедът беше непоносимо горещ — необичаен за това време на годината — с надвиснало сиво небе и тежка сънлива атмосфера, обгърнала града като лепкав саван. Захвърли мобилния си телефон и сака на дивана, изслуша съобщенията на телефонния секретар — обичайната смесица от ругатни, смъртни заплахи и запитвания за закъснели статии — съблече се и отиде да си вземе душ.

„Какво да правя сега? — мислеше си, докато водата обливаше главата и лицето ѝ. — Оттук накъде?“

Каквото и да беше открил Хот в Кастеломбре — а въпреки скептицизма на възрастната францужойка с гъбите, Лейла беше сигурна, че Хот настина е открил нещо, — то явно беше изчезнало в хаоса през последните дни на Втората световна война. Ако изобщо бяха останали някакви документи, то те не бяха публично достояние; и макар според Жан-Мишел Дюпон все още да съществуваха хиляди, дори десетки хиляди страници от все още непроучени както трябва нацистки документи и досиета — за да се сдобие с информацията, която търсеше, щяха да са ѝ необходими месеци, ако не и години. При положение че такава информация изобщо съществуваше, което пък съвсем не беше сигурно.

Какво оставаше? Палестинчето, което ѝ беше донесло мистериозното писмо. Надяваше се, че може да разпита тук и там за името му, да го издири и да проследи обратния път до изпращача на писмото. Другият вариант беше да отиде пак в Църквата на Божи гроб, да говори отново с отец Сергии и да види дали не е пропуснала нещо при първата им среща, някаква незначителна улика какво може да е изкопал Уилям дьо Релинкур изпод каменния под на църквата.

Но и двата варианта ѝ изглеждаха безсмислени. Отец Сергии беше категоричен, че не са останали никакви доказателства за евентуалната находка на Релинкур, а издирването на палестинчето щеше да е търсене на игла в копа сено. В поле от копи със сено. Тази

страна беше пълна с проклети палестинчета. Накъдето и да се обърнеш, виждаше пред себе си стена.

Въздъхна унило, спря топлата вода, пусна студената докрай и остави ледената струя да шиба лицето и тялото ѝ. В този момент в периферията на съзнанието ѝ проблесна нещо, някаква неясна мисъл, спомен, нещо свързано по някакъв начин с проблема. Но изгасна моментално като падаща звезда и я остави ядосана, че е изпуснала нишката, едва доловимата светлина в тунела. Спря водата, затвори очи и се опита да проследи обратния ход на мислите си: палестинчето, отец Сергии, църквата, каменният под. Каменният под, това беше. Каменният под на църквата. Защо беше толкова важен. Какво се опитваше да си спомни?

— Ялла — измърмори на себе си. — Хайде. За какво си мислех? Какво беше? Какво?

За миг съзнанието ѝ се изпразни, после много слабо чу звук. Странен отекващ звук сякаш някой почукваше по камъка. Чук, чук, чук. Какво беше това, по дяволите? Чук? Длето? Не се сецаше. Отвори очи, затвори ги пак, насили се да мисли за нещо друго, да отдръпне съзнанието, сякаш за да издебне звука изотзад, да го изненада неподготвен, преди да е изчезнал отново. Стана. Естествено! Звукът от почукването на бастуна, бастуна на стария евреин, когото отец Сергии ѝ беше показал. „Идва всеки ден, редовен е като часовник. Убеден е, че Релинкур е открил Десетте Божи заповеди, Ковчега на Завета или пък меч на цар Давид — забравих кое беше. Нещо древноеврейско.“

Тогава не беше обърнала внимание на човека с мисълта, че е поредният откачалник, обикалящ около историята за Релинкур като нощна пеперуда около лампа. Но след онова, което беше открила за тайната на Кастеломбре и особено за начина, по който беше свързана с юдаизма и еврейската история, нямаше как да не се замисли дали старецът случайно не знае нещо, което дай помогне. Хващаше се за сламка. Но след като всички останали следи се бяха оказали безнадеждни, ѝ оставаха само сламките. Поне си струваше да я последва, та даже и да се окажеше безплодна, което беше най-вероятната възможност.

Излезе от банята и тъкмо си облече бельото и ризата, на вратата се почука настойчиво.

— Момент — извика.

Който и да беше отвън, или не я чу, или нямаше никакво намерение да чака, защото тропането продължи още по-шумно и настойчиво и целият апартамент закънтя. Подразни се и изведнъж я обзеха подозрения — ударите бяха прекалено силни, за да е Фатхи от първия етаж или пък който и да било друг от познатите ѝ. Навлече си джинсите, обу си набързо маратонките, грабна кърпа, с която да изтрие още мократа си коса, приближи се на пръсти до вратата и надникна през шпионката.

Огромен широкоплещест мъж стоеше на полутъмната площадка, израелец, с грубовато лице с голям нос и пистолет Йерихон, затъкнат заплашително в колана на джинсите му. Неясно защо веднага ѝ стана неприятен, предусети опасност.

— Да?

Мъжът застина на място, вдигнал ръка да почука за пореден път, след което се наведе напред и окото му запълни шпионката.

— Йерусалимска полиция — изръмжа. — Отворете.

Бен Рои потегли веднага щом свърши разговора с Халифа, взе разстоянието от полицейския участък до улица „Наблус“ за по-малко от три минути, като междувременно мина на два червени светофара и на косъм не блъсна възрастен хареди, който беше слязъл от тротоара на улицата, без да се огледа.

Хот, Грац, Шлегел, общността на нацистите бегълци — всичко това беше изключително, изумително. Но в известен смисъл и разочароващо, защото все пак се беше оказало, че египтянинът сам е намерил всички отговори; че собственият му принос, докато попълваше разни незначителни подробности, в крайна сметка не се беше оказал фундаментален за разрешаването на случая.

Но нито удивлението, нито разочарованието го вълнуваха сега, не и след като точно в края на разговора Халифа беше изстрелял последния си куршум: за Лейла ал Мадани и писмото, с което Хот я беше помолил да го свърже с Ал Мулатам. Е, сега вече го движеше само адреналинът, чистият свиреп адреналин на боксьора, който след месеци тренировки най-после е излязъл на ринга, за да се сблъска с дълго очакван противник.

Винаги си беше давал сметка, че все някога ще се конфронтира с нея. Или поне си го беше мислил през последната година, откакто прочете статията ѝ. Не намираше ясна причина за фикс идеята си спрямо нея, никакво разумно обяснение защо от нея получаваше такива спазми в стомаха. Разбира се, ако се вгледаше отблизо, наистина отблизо — а той не правеше почти нищо друго през последните дванайсет месеца, — можеше да се доловят улики, едва видими дефекти в тъканта на живота и работата ѝ, като например интервютата, които вземаше (от почти всеки атентатор-самоубиец, за бога, почти всеки шибан атентатор-самоубиец!). Но нищо явно. Нищо уличаващо. Нищо, което да породи тази степен на подозрителност и ненавист, които хранеше спрямо нея. Знаеше само, че с една своя статия се беше запечатала неизлично в съзнанието му като осезаемо човешко звено към мъжа, убил любимата му Галия, и затова никога не се беше съмнявал, че един ден пътищата им ще се пресекат. Неочакваното беше, че се случи по повод на това разследване. А може и да не беше толкова неочаквано. Може би именно тази беше причината изобщо да се почувства съпричастен към това разследване — подсъзнателната увереност, че то ще отключи нещата, че е брънката, която най-накрая ще ги събере. Не знаеше, а и не го интересуваше. Важното бе само, че сега, след година на наблюдаване, чакане, разследване, проследяване, вманиачаване и спазми в корема, беше дошъл моментът да се срещне с нея лице в лице, да я погледне в очите и да види какво има в тях.

— Хайде — повтори и за пореден път тресна вратата с юмрук. — Отваряйте.

— Да ви видя документите — чу гласа ѝ от другата страна.

Бен Рои изръмжа, бръкна в джоба си и лепна полицейската си карта на шпионката. Настъпи дълга пауза, доста по-дълга, отколкото ѝ беше необходимо да прочете какво пише на нея, като че ли умишлено го караше да чака и подчертаваше факта, че изобщо не я е страх от него. Накрая превъртя ключа и вратата се отвори.

— За мен винаги е удоволствие да приветствам израелската национална полиция — каза Лейла, подсушавайки косата си с кърпата.

Беше по-дребна, отколкото очакваше, по-слаба, в малките ѝ гърди и тесните ѝ бедра имаше нещо почти юношеско, подробности, които не личаха на снимките, които бе правил от паркираната си срещу апартамента кола нощ след нощ, докато бе гледал към прозореца ѝ и я бе наблюдавал да влиза и излиза. Но имаше и някаква жилавост, твърдост, особено в смарагдовозелените ѝ очи; в начина, по който го гледаше, без да мига, невпечатлена нито от височината му, нито от факта, че може да я сграбчи и да я разтърси с една ръка.

— Е? — попита тя.

Беше толкова погълнат от незначителните подробности във вида ѝ, че не реагира на въпроса моментално, затова се наложи тя да му го повтори.

— Е?

Той тръсна глава.

— Имам някои въпроси към вас — отвърна и пристъпи напред с явното намерение да влезе в апартамента.

Лейла хвана дръжката на вратата и му препречи пътя.

— Не и без заповед за разпит. Имате ли заповед?

Нямаше.

— Мога да отида и да взема — изръмжа той. — Но като се върна, съвсем няма да съм толкова дружелюбен.

Отговорът бе презрително сумтене.

— Умирам от страх. А сега или ми покажете заповед, или питайте каквото имате да питате тук, пред вратата. И ако обичате, побързо. Закъснявам за среща.

Държанието ѝ беше спокойно, уверено, презрително и за миг той се улови, че си мисли за първата си среща с Галия, когато я беше арестувал на демонстрация против заселването. Тя му беше отвърнала със същото ледено презрение. Намръщи се, шокиран от приликата, и пристъпи половин крачка напред, така че тялото му запълни касата на вратата.

— Наскоро сте получили едно писмо. В него са ви помолили да свържете изпращача с Ал Мулатам.

Жената не каза нищо.

— Знаете за какво говоря, нали?

След мигновена пауза, сякаш преценяваше какво да му отговори, Лейла праметна кърпата през рамо и призна, че, да, всъщност била

получила такова писмо.

— И?

Още една пауза, още едно премисляне на възможностите.

— И нищо. Прочетох го, скъсах го, изхвърлих го. Както правя с всичката си нежелана поща.

Бен Рои я погледна внимателно. Търсеше дребните издайнически признаци, че лъже — стягане на устата, разширяване на зениците, треперене, изпотяване. Нищо. Или казваше истината, или беше много, много по-умела от всички, с които се беше сблъсквал досега.

— Не ви вярвам — провокира я.

Тя се разсмя, без да отбягва погледа му.

— Изобщо не ми пука в какво вярвате. Получих писмото, прочетох го, изхвърлих го. И още преди да ме попитате, не, вече не е в кошчето ми. Но съм сигурна, че ако отидете на общинското сметище, след седмица-две ще го намерите.

Бен Рои стисна юмруци, за да устои на желанието да я удари.

— Какво пишеше в това писмо?

— Вие очевидно вече знаете.

— Какво точно пишеше?

Тя скръсти ръце и въздъхна като учителка, занимаваща се с умствено изоставащ ученик.

— Точно какво пишеше, не мога да ви кажа, като се има предвид, че не си дадох труда да го запомня наизуст. „Опитвам се да се свържа с Ал Мулатам. Мисля, че вие можете да ми помогнете. Ще ви платя, колкото пожелаете“ — нещо от този сорт. Глупости, в най-общи линии. Прегледах го съвсем бегло. Ако искате пълната версия, ще трябва да се свържете с приятелчетата си от Шин Бет. Предполагам, че именно те са го изпратили.

Още веднъж, макар да беше вперил очи в нейните и да беше наострил слуха си до краен предел, не долови и най-малкия признак, че лъже, нито едно, та дори най-нищожно потрепване на лицето или гласа. Което не му харесваше, защото всичките му инстинкти крещяха, че го лъже, че се преструва умело, а в такъв случай или инстинктите му грешаха и радарът му се беше повредил непоправимо, или тя притежаваше почти свръхчовешко заради непробиваемостта си ниво на самоконтрол. Само в погледа ѝ, дълбоко вътре, имаше намек за нещо различно от онова, което демонстрираше, нещо като леко

замъгляване, като тиня, размътена дълбоко под водата. Дали обаче това означаваше неискреност или някакъв съвсем различен аспект от душата ѝ, нямаше как да знае. Може и да беше зрителна измама.

— В това писмо споменавахте ли се за някакво оръжие? Нещо, което би могло да унищожи израелската държава?

Не помнела такова нещо. Ако се споменавало, сигурно щяла да му обърне повече внимание.

— Името Дитер Хот говори ли ви нещо?

Не.

— Пиет Янсен.

Същият отговор.

— Чувала съм за Дейвид Бекъм, ако това ви е от полза.

И така нататък. Бен Рои я засипваше с въпроси, тя връщаше топката с унищожително презрение, докато накрая въпросите му се изчерпаха и той млъкна.

— Това ли е? — попита Лейла, сложи ръце на кръста си и го погледна. — Защото, колкото и да ми е приятно, имам и друга работа.

Зад гърба ѝ телефонът започна да звъни.

Бен Рои я погледна, стисна отново юмруци, осъзнал, че каквото и да беше очаквал от срещата, каквото и признание да се беше надявал да изтръгне от нея, не беше го получил. Тя беше победила. Поне в този рунд.

— Засега — отвърна.

— Е, знаете къде живея. Вече ви казах, за мен винаги е удоволствие да приветствам Израелската национална полиция.

Кимна му в знак да се отмести от вратата и тръгна да я затваря. На половината разстояние се обърна към него. Телефонът продължаваше да звъни.

— За протокола ще добавя, че нямам абсолютно никаква представа нито кой е Ал Мулатам, нито къде се намира, нито как да го намеря. Сигурна съм, че това няма да ви спре да идвате тук и да ме тормозите, но реших все пак да го спомена, просто заради безкрайно малката вероятност да го проумеете.

В кабинета телефонният секретар се включи и тенекиеният запис на гласа ѝ отекна из апартамента: „Точно сега не мога да вдигна телефона. Оставете съобщение и ще се свържа с вас“.

— А сега една лична забележка — добави Лейла. — Не знам що за афършейв употребявате, но е отвратителен. Пробвайте някой друг.

Бен Рои присви очи. Зад гърба ѝ се чу силно бипкане и друг плътен и сериозен глас се разнесе в хола.

— Лейла! Магнус Топинг съм. Реших да ти звънна да видя как си и да ти кажа... ъъ... ами, че ми беше страшно приятно да се запознаем. Освен това, докато беше тук, забравих да ти спомена един интересен факт за статията, която пишеш. Този германски археолог, който е копал в Кастеломбре, Дитер Хот — явно е имал ципи между пръстите на краката. Реших, че може да ти е интересно, като пикантна подробност. Както и да е, звънни ми ако искаш. Всичко най-хубаво.

Още едно бипкане и тишина.

Лейла погледна нагоре към Бен Рои, Бен Рои погледна надолу към Лейла. Последвалата пауза продължи само част от секундата, след което израелецът изръмжа и бутна вратата, за да влезе в апартамента. Лейла обаче беше по-бърза от него. Вратата се тресна пред лицето му; ключът се превъртя и се чуха приглушени бягащи стъпки.

— Мръсна лъжкия! — изкрещя той.

Измъкна йерихона си от колана, отстъпи и се хвърли срещу вратата. Тя удържа. Хвърли се отново, този път се засили повече. Чу се пропукване, но вратата отново устоя.

— Мръсна арабска лъжкия!

Третия път се втурна с мучене като ранен бик. И вратата поддаде. Залитна, успя да си възстанови равновесието и диво се огледа наоколо. Чантата и мобилният ѝ телефон лежаха на дивана. От нея нямаше никаква следа. Изтича в кабинета, в спалнята — никой. В банята видя бетонните стълби нагоре и отворената капандура за покрива. Взе ги по три наведнъж, изскочи на покрива под безкрайното бяло небе отгоре и ширналия се в краката му град. Нищо. Понечи да се върне с мисълта, че сигурно не я е видял скрита в апартамента, но в същия момент чу клаксон на улицата отдолу, приближи се до ръба и като сграбчи ръждясалия парапет, погледна към улица „Наблус“. Видя я моментално. Тичаше сред минаващите коли, прекалено далеч, за да има какъвто и да е шанс да я настигне.

— Шибана кучка! — изкрещя в безсилието си. — Шибана лъжлива кучка!

И да го чу, не реагира, само се затича по-бързо, пресече улица „Сюлейман“ и изчезна в тълпата покрай входа към Дамаската порта. Той остана загледан след нея, изпсува, извади мобилния си телефон и набра един номер.

— Дежурният? Бен Рои е. Искам незабавно залавяне на Лейла ал Мадани. Същата Лейла ал Мадани. Да, журналистката. Най-висок приоритет. Тя е някъде в стария град. Повтарям, най-висок приоритет.

ЛУКСОР

— Седем и половина, най-късно осем. Веднага щом свърша тук. И аз те обичам. Повече от всичко на света.

Халифа докосна телефона с устни и лепна няколко звучни целувки, сякаш беше устата на жена му, а не някаква студена безлична пластмаса. Остана така малко, каза едно последно „обичам те“, затвори и се загледа със зачервени и подпухнали от умора очи в статуетката на Хор, която беше купил в Кайро.

Почти беше приключил, слава богу. Беше запознал Бен Рои с цялата информация. Сега му оставаше само да напише на машината доклад за началника Хасани и да задвижи някои бюрократични колела — да уреди артефактите в мазето на Янсен да бъдат пренесени в Луксор; да попълни молбата за посмъртна реабилитация на Мохамед Гемал, — след което можеше да си измие ръцете от този проклет случай и да се върне към някакво подобие на нормален живот.

Отпуска, това искаше. Малко време само със семейството си, далеч от мислите за смърт, убийства и омраза. Можеха да отидат до Асуан, да погостуват на приятеля му Шаабан, който работеше там в хотела „Старият Катаракт“ или да се разходят за няколко дни и до Хургада, нещо, за което мечтаеха от години, но така и не намираха време да осъществят. Да, точно така щеше да направи: да заведе семейството си на море. Не можеха да си го позволят, но майната му. Щеше да изнамери отнякъде малко пари. Усмихна се при мисълта за физиономиите на Али и Бата, като им каже за пътешествието; след това въздъхна, запали цигара и се наведе над бюрото си.

Защото преди да започне да мисли за отпуска, преди да затвори делото веднъж и завинаги и преди да го предаде в сумрачните дълбини на архива в участъка, оставаше една последна нишка, която трябваше да разплете: същността на загадъчното „оръжие“, което Пиет Янсен се беше опитал да предаде на палестинския терорист Ал Мулатам.

Нишката беше странична и без никакви угризения на съвестта можеше просто да се направи, че не я забелязва. В крайна сметка свърши това, с което се беше захванал: доказа, че Янсен е убил Хана

Шлегел, доказа защо я е убил и защо Ал Хаким толкова ревностно го беше защитавал. Оръжието беше встрани от случая и може би засягаше само израелците, то нямаше никакво отношение към собственото му изкупление по това дело. Въпреки това и въпреки неприятното пулсиране в стомаха му, което го предупреждаваше, че ако продължава да рови, може само да си навлече нови неприятности, объркване и тъга, една част от него — придирчивата, инатливата, заядливата като изкуфяла дъртофелница част, както я описваше началникът Хасани — просто не искаше да остави нещата така.

Дръпна от цигарата и взе купчината бележки, които нахвърли след разпита на Инга Грац. В банков депозит. Така беше казала старицата, когато я беше попитал за оръжието. „Май спомена веднъж за някакъв банков трезор. Но друг път твърдеше, че го бил оставил при някакъв стар приятел, не знам.“

Колкото до банковите трезори, от работата, която беше свършил в началото на разследването, вече знаеше, че в нито една от големите египетски банки няма сейф на името на Пиет Янсен. Бързата проверка след разговора с Бен Рои установи, че такъв няма и на името на Дитер Хот. Можеше да направи запитвания и до по-малки банки, частни банки, международни банки, а след това и до банки в чужбина. Но дори да се обадеше на всяка банка в Египет, на всички банки в целия свят, предчувстваше, че няма да има никаква полза. Всичко, което знаеше за Пиет Янсен, всичко, което беше научил през последните две седмици, му говореше, че той е действал прекалено предпазливо, прекалено внимателно и потайно, когато е трябвало да си прикрива следите, особено за нещо толкова важно, колкото това. Ако имаше някъде сейф, той беше скрит добре. Със сигурност прекалено добре, за да успее да го издири, колкото и дълго, и щателно да го търсеше.

Подлежеше на проверка другата забележка на старицата — че го е оставил при някакъв стар приятел. Кой приятел?

Беше размишлявал върху това по целия път обратно от Кайро, превъртайки думите ѝ в главата си отново и отново, осмисляйки и преосмисляйки и най-малката подробност от разследването, в опит да разбере кого може да е имал предвид Янсен, на кого би доверил без опасения такава информация. Една от възможностите беше Ал Хаким, но той беше мъртъв, както и всички останали членове от изгнаническият кръг, към който бе принадлежал Янсен. Може пък да

беше някой, който досега не беше влизал в полезрението на разследването. Някой от дните на Янсен в СС или пък от работата му като археолог. А може би и от още по-далечното минало. Някой погребан дълбоко под пясъците на времето. Някой, който щеше да бъде издирен по-трудно и от сейфа на Янсен. Безнадеждна история, абсолютно безнадеждна.

Прегледа записките си още веднъж, втори път, трети, след което въздъхна уморено, стана от бюрото и отиде до прозореца.

— Да става каквото ще — измърмори на себе си. — Поне веднъж в живота си престани да бъдеш придирчива, инатлива, заядлива изкуфяла дъртофелница и да става каквото ще.

Допуши си цигарата, облегна лакти на перваза и се загледа в улицата долу: двама старци седяха на бордюра и играеха сига в прахоляка; момченце галеше мършаво куче вълча порода, животното размахваше крака и опашка и очевидно се наслаждаваше на вниманието. Последната сцена за миг му напомни нещо, сцена, която беше виждал и преди, само че изобщо не можа да се сети какво. Помисли малко, сви рамене, прибра се обратно в стаята и започна да разтребва бюрото си.

Под една от папките намери найлоновия плик с пистолета на Янсен, под друга — ключовете от къщата на мъртвеца и портфейла му. Взе портфейла, огледа го, после го остави и продължи да разчиства. След малко обаче спря, намръщи се и пак го взе. Повъртя го в ръце, отвори го, бръкна в едно от вътрешните отделения и извади измачканата черно-бяла снимка на Янсен като малко момче, клекнал до куче вълча порода. В този момент в главата му отекнаха думите на Карла Шоу от нощта, когато я бяха разпитвали в „Мена-Ра“.

„Арминий. Домашен любимец от детството му. Пиет непрекъснато говореше за него. Казваше, че бил единственият му истински приятел в живота. Единственият, на когото някога имал доверие. Говореше за него, като че ли беше човек.“

Сейф в банка, стар приятел.

— По дяволите — прошепна и на лицето му се изписа заинтригувано и объркано изражение, отчасти въодушевление, отчасти неохота.

Поколеба се. Но след това се наведе и вдигна телефона.

Разбра на второто обаждане. Александрийската банка. Клонът в Луксор, сейф на името на господин Арминий.
— Мамка му.

ЙЕРУСАЛИМ

— Ялла, ялла. Хайде, хайде. Къде си, мътните те взели?

Лейла си погледна часовника с пълното съзнание, че с всяка изминала минута израелците затягат обръча около нея, след което отстъпи в сенките около Църквата на Божи гроб и ѝ се стори, че биенето на сърцето ѝ резонира в сградата, сякаш някой удря по основите ѝ с тежък чук.

Нямаше представа как детективът беше разбрал за писмото, за молбата за връзка с Ал Мулатам, за Дитер Хот, за всичко. На този етап нямаше никакво значение. Но онова, което разбра — още в момента, когато за пръв път кръстоса поглед с неговия, — беше, че той е опасен, по-опасен от всеки друг израелец, с когото си беше имала работа, освен може би Хар Цион. Затова го беше излъгала. Затова беше побягнала (забелязвайки междувременно паркираното отвън очукано бяло беемве, същото, което толкова ноци беше виждала да я следи пред дома ѝ). Затова беше дошла да намери възрастния евреин, да се хване за тази последна отчаяна възможност да хвърли някаква светлина върху намереното от Уилям дьо Релинкур под основите на църквата. Беше изстрел напосоки. Старецът сигурно беше луд или сенилен. Най-вероятно и двете. Но той беше последната сламка. Трябваше да разбере какво става. Да си осигури поне минимално предимство в залога...

— Хайде — изсъска и удари с юмрук черната влажна колона. — Моля те! Къде си, мътните те взели?

Изминаха още двацет минути — бавни, мъчителни минути, китайско мъчение за опънатите ѝ нерви — и вече почти се беше отказала, когато в другия край на църквата най-после чу звука, който така отчаяно очакваше — далечното ритмично почукване на бастун.

Старецът влезе с куцукане в ротондата и както го беше видяла и преди, се отправи към покрития купол на едикулата. Извади от палтото си ярмулка и малко Петокнижие и започна да се моли. Тялото му се накланяше напред и назад с отсечения дрезгав шепот на молитвата, издигаща се към купола като шумолящи на вятъра листа. Остана на

мястото си, докато свърши, наблюдаваше го, чакаше; и след като той прибра ярмулката и книгата, излезе от сенките, хвърляйки тревожен поглед към входа на църквата, приближи се до него и внимателно го докосна по лакътя.

— Извинете.

Старецът се обърна тромаво като играчка с почти износен механизъм.

— Може ли да поговоря с вас за един човек на име Уилям дьо Релинкур? Един от свещениците тук ми каза, че сигурно знаете нещо за него.

Отблизо изглеждаше още по-стар, тялото му беше разкривено и приведено, лицето му толкова набръчкано, че още една вдлъбнатина сякаш щеше да го разпилее на парчета. Миришеше неприятно, на мръсни дрехи и нещо друго, по-дълбоко, по-примитивно — на бедност, провал, разложение. Само очите му бяха различни, защото макар и пожълтели и зачервени, бяха живи и свидетелстваха, че в отиващото си тяло се крие запазено съзнание.

— Няма да ви отнемам много време — добави тя и хвърли пореден тревожен поглед към входа. — Само минутка. Най-много пет.

Евреинът не каза нищо, само продължи да я гледа с полуотворена уста, като прорез в парче овехтяла кожа. Настъпи неловко мълчание, нарушавано само от хвърчащите високо горе под купола на ротондата гълъби; след това старецът поклати глава, изръмжа, обърна се и тръгна нанякъде. Лейла реши, че не иска да говори с нея, и сърцето ѝ се сви. За нейна изненада и облекчение обаче, вместо да поеме към изхода, старецът докуцука до пейката, на която преди четири дни тя беше седяла с отец Сергии. Отпусна се на нея и ѝ махна да дойде.

— Вие сте онази арабка, нали? — попита, след като се намести и се облегна на бастуна си. Гласът му беше дрезгав и накъсан, сякаш през лоша телефонна линия. — Журналистката.

Тя призна, че, да, била журналистка.

Той кимна.

— Чел съм статиите ви. Мръсотия, лъжи, двойни стандарти, антисемитизъм. Отвращават ме. Отвращавате ме. — Извърна глава към нея, но след това отново заби очи в пода. — Макар че ако трябва да съм честен, много повече се отвращавам от себе си. Моето онеш олам,

моето вечно наказание: да живея в свят, където единствените хора, които искат да чуят думите ми, са тези, на които най-малко искам да ги кажа.

Усмихна се леко, но в изражението му нямаше и капка веселост. Наведе се и разбута с бастуна колонията от мравки покрай една пукнатина между плочите на пода.

— Шейсет години се опитвам да им кажа. Писах писма, уговорях срещи. Но не пожелаха да ме чуят. А и защо да ме слушат след всичко, което направих? Може би, ако имах какво да им покажа... но нямам. Само думата си. И те не искат да я чуят. Не и след това, което направих. Затова сигурно трябва да съм благодарен за вашия интерес. Макар да се съмнявам, че изобщо ще ми повярват. Не и без доказателство. А аз нямам доказателство. Нямам снимки, нямам карти, нищо. Безнадеждна работа. Всичко остана у Хот.

Лейла тъкмо се канеше да прекъсне този досаден монолог и да върне разговора към Уилям дьо Релинкур, притеснена от мисълта, че всеки момент отряд от израелски командоси ще нахлуе в църквата и ще я арестува. Но последното изречение я накара да си затвори устата. Извърна се на пейката и страхът ѝ моментално отстъпи място на наточено като лазерен лъч внимание към името, което старецът току-що беше изрекъл.

— Познавахте ли Дитер Хот?

— Хмм? — Старецът продължаваше да ръчка мравките с бастуна си. — О, да. Работих за него. В Египет, в Александрия. Бях специалист по разчитане на надписи.

„В един момент Хот прави разкопки в Египет близо до Александрия; в следващия хуква с всичка сила към Берлин за среща с Химлер.“ Стомахът на Лейла се сви, защото си припомни думите на Жан-Мишел Дюпон. Той знае нещо, помисли си. Господи, той знае нещо. Освен ако...

— Мислех, че Хот е бил антисемит. Защо ще...

— Вземе някой като мен ли? — Устата на стареца отново се изкриви в жалко подобие на усмивка и пръстите му стиснаха дръжката на бастуна. — Защото не знаеше, че съм евреин, разбира се. Никой не знаеше. И никога не заподозряха. И как иначе, след като аз бях най-големият антисемит от цялата шайка?

Той въздъхна дълбоко, като пробит балон, облегна се на колоната зад скамейката и впери поглед в купола отгоре.

— Излъгах ги всичките. Всичките. Много бях умен. Ходех на събиранията им, пеех песните им, участвах в изгарянето на книги. Идеалното нацистче. И знаете ли за какво? — Той потръпна. — Защото обичах историята. Искях да бъда археолог. Представете ли си? Изтръгнах собственото си сърце, защото исках да копая дупки в земята. А като евреин не можех да получа необходимото образование, не и в онези дни. Затова престанах да бъда евреин и станах един от тях. Смених си името, извадих си фалшиви документи, влязох в нацистката партия. Предадох всичко. Защото исках да копая дупки в земята. Нищо чудно, че никой не иска да ме чуе. Евреин, обърнал гръб на собствения си народ. Мосер. Нищо чудно.

Старецът я погледна с навлажнени очи и отново отклони поглед. Лейла виждаше, че е разстроен, че трябва да пипа внимателно. Но нямаше време, просто нямаше време.

— Какво стана в Александрия? — попита в безуспешен опит да прикрие нервността си. — Какво имахте предвид, като казахте, че не разполагате с никакви снимки и карти?

Той не отговори, само продължи да гледа плътния като дебело златно въже слънчев лъч откъм оберлихта на върха на купола. Лейла замълча, след което инстинктивно, без да предполага, че ще постигне нещо, добави:

— Знам какво е. Да лъжеш. Самотата. Разбирам. С вас сме еднакви. Моля ви, помогнете ми. Моля ви.

Някъде отзад се чува викове и тропаци крака. Лейла се стресна и се обърна. Двама сирийски монаси якобити бързаха за молитва с развети като криле черни раса и тя веднага се обърна отново към стареца. Той гледаше право в нея. Погледът му я пронизваше, а долната му устна трепереше леко. Настъпи поредното непоносимо мълчание.

— Девети ноември. — Едва го чу.

— Моля?

— Тогава го открихме. На девети ноември.

Гласът му беше толкова тих, че се наложи Лейла да се наведе, за да го чува.

— Шестнайсет години след деня, в който Картър откри Тутанкамон. Иронично, като си помисли човек: двете най-велики находки в историята на археологията, направени на една и съща дата. Въпреки че нашата беше по-важната. И най-важната и до ден-днешен. Почти си струваше всичките лъжи и предателството, само и само че бях там.

Зад гърба им отново настъпи суматоха — гласове, тропане на крака по каменния под — и група туристи влязоха в ротондата, всичките облечени в еднакви жълти тениски. Лейла почти не ги забеляза.

— Да — измърмори старецът, — почти си струваше лъжите. Почти. Не съвсем.

Той изсумтя, вдигна треперееща ръка и попи насъбралата се в ъгъла на устата му слюнка.

— Беше на един блок от пясъчник. Продълговат, ей толкова голям. — Вдигна ръка, за да покаже размера. — Ранновизантийски, от около 336 г., управлението на Константин I. Триезичен текст на гръцки, латински и коптски. Имперско обръщение към гражданите на Александрия. Беше вграден в основите на по-късна ислямска постройка и затова беше оцелял в толкова добро състояние.

Сърцето на Лейла се разтупа и дробовете ѝ пламнаха, както едно време като малка, когато се опитваше да задържи дъха си възможно най-много време. Разказвай ми, умоляваше го наум. Хайде, разказвай.

— Обявяваше завършването и освещаването на Църквата на Божи гроб — продължи той. — Тази църква. Описваше приемането от Константин на християнската вяра, предаността му към единствения истински Господ, отхвърлянето на всички други богове. Стандартни неща. Нищо необичайно. С изключение на последната част. Именно последната част беше важна.

Туристите в жълти тениски се бяха събрали пред едикулата и екскурзоводът им обясняваше историята на църквата. Един от тях, младеж с мазна, дълга до раменете коса снимаше с мобилния си телефон и апаратът издаваше бипкане, всеки път, когато направеше снимка.

— Отначало не можахме да повярваме — прошепна старецът и разклати глава. — *Lukhnos Megas, candelabrum iudaeorum*. Помислихме, че нещо не сме превели правилно, че става въпрос за

нещо друго. Беше прекалено невероятно. Всички мислеха, че е останала в Рим, разбирате ли? Че гайзерите и вандалите са я отнесли през 455-а, когато са плякосали града.

Лейла объркано прехапа устни.

— Не ви разбирам. Какво да са отнесли? Какво имате предвид?

Той сякаш не я чу.

— Двеста и петдесет години е била там, в Templum Pacis, Храма на мира. Откакто Тит я е изнесъл от развалините на Йерусалим. Тит я изнася от Йерусалим и две и половина столетия по-късно Константин я връща. Това казваше надписът. Затова беше толкова изключителен. Беше записано как е била върната от Рим и е била закопана в тайна камера под пода на новата църква на Константин, приношение към единствения истински Господ, символ на вечната християнска светлина.

Той вдигна трепереща ръка.

— Била е тук. Тук, пред нас. Цели осемстотин години. Скрита. Забравена. Докато не я намира Уилям дьо Релинкур. Опитах се да им кажа. Казах им, когато се върнах след края на войната, казах им, когато ме разпитваха, и до ден-дневен им казвам. Но те не ми вярват, не и след това, което направих, не и без никакво доказателство. А доказателство няма. Всичко остана у Хот. Била е точно тук пред нас.

Лейла едвам сдържаше отчаянието си. Той ѝ говореше с гатанки.

— Кое? — изсъска. — Кое е било тук пред нас? Какво е закопал Константин под църквата?

Старецът отвори очи и я погледна. Мобилният телефон на туриста бипна за пореден път.

— Казах ви. Candelabrum iudaeorum. Lukhnos Megas.

— Не ви разбирам! — Гласът ѝ отекна из ротондата и неколцина туристи се обърнаха да я погледнат. — Какво е това? Не ви разбирам!

Старецът се сепна от настойчивостта ѝ. Помълча малко, след което бавно ѝ обясни.

— О, Боже — прошепна тя, след като той свърши. — О, мили всемогъщи Боже.

За миг не намери сили да помръдне. След това намери с поглед младежа с мобилния телефон, стана и бързо тръгна към него.

ЛУКСОР

Когато Халифа пристигна в Александрийската банка, сейфът вече го очакваше на маса в подземие. Там го въведе заместник-директорът на клона, жена на средна възраст с начервени устни и сребрист шал, която го накара да подпише разни документи, отключи кутията и го остави сам, след като го уведоми, че ако му потрябва, ще бъде отвън.

Халифа я изчака да затвори вратата, барабанейки с пръсти по масата. Помещението без прозорци го натискаше от всички посоки. След това, сякаш за да се гмурне, си пое дълбоко дъх, наведе се, отвори кутията и погледна съдържанието ѝ.

Портмоне, това беше първото, което видя. Евтино пластмасово дамско портмоне върху дебела картонена папка. Взе портмонето и го отвори. Още преди да види съдържанието му, инстинктивно разбра, че е на Хана Шлегел. В него имаше малко египетски лири и израелски шекели; зелена ламинирана лична карта; и грижливо прибрани в един страничен джоб две малки черно-бели снимки с паспортен размер и разръфани от времето краища. Извади ги и ги остави една до друга на масата. Едната беше на семейство, мъж, жена и две дечица — Хана и Исак Шлегел с родителите си, — четиримата застанали на вратата на голяма къща, усмихнати и махащи на фотографа. На другата бяха снимани същите деца, вече малко по-големи, седнали в задната част на дървена каруца, смеещи се, провесили крака през каната, прегърнати през раменете.

Халифа винаги си беше мислил за Шлегел като за възрастна жена, пребит окървавен труп, проснат на пода в Карнак. По някакъв начин този неин детски образ — толкова красива, толкова невинна, напълно неподозираща за ужасите, които я очакват — го разстрои повече от всичко останало, с което се беше сблъскал в хода на това разследване. Гледа снимките дълго, с мисълта за дъщеря си, с нейната дълга коса и стройни крака; след което въздъхна, остави снимките и портмонето настрана и взе картонената папка.

Каквото и да беше очаквал — а през последните няколко дни му хрумваха какви ли не откачени идеи за същността на загадъчното оръжие на Хот — съдържанието на папката се оказа всичко друго, но не и кулминация. Беше интересно, безспорно, даже интригуващо. Но не и драматичното откровение, за което се беше подготвил. Снимки и документи, това откри, когато развърза лентата, с която беше вързана папката — купища най-различни материали, които след подробния преглед се оказаха свързани не с оръжия и тероризъм, а с археология и история. Маршрути, карти, фотокопия на страници от книги, за които не беше и чувал („*Historia Rerum in Partibus Transmarinis Gestarum*“; „*Massaoth Schel Rabbi Benjamin*“), всякакви снимки, от археологически обекти и интериори на църкви до голяма триумфална арка с барелеф на фриза, изобразяващ тълпа от облечени в тоги мъже, носещи гигантски светилник със седем рамена (Арката на Тит в Рим, според бележката на гърба на снимката). Но нищо, съвсем нищо, което поне малко да наподобява оръжие, което да може да бъде използвано за „унищожението на евреите“, както се беше изразила Инга Грац.

Прегледа озадачен колекцията, някои неща прехвърли набързо, на други отдели повече внимание: копия от древни надписи на гръцки, латински и коптски; увеличена фотография на написано на ръка латинско изречение („*Credo id Castelombrum unde venerit relatam esse et ibi sepultum esse ne quis invenire posset*“); предпазен пластмасов плик, в който намери пожълтял стар пергамент с шест реда очевидно произволни букви, подписан накрая с инициалите ГР.

Нямаше абсолютно никаква представа какво означава всичко това, макар колкото повече да гледаше материалите, толкова повече да се убеждаваше, че съвсем не са толкова произволни, колкото беше предположил първоначално, а че точно обратното, бяха свързани по някакъв начин и представляваха част от цялостен изследователски проект. Но какъв проект, дори не се досещаше; нито пък възнамеряваше да разгадава, въпреки цялата си любов към историята. Важното беше, че колкото повече изследваше съдържанието на папката, толкова повече се убеждаваше, че хвалбите на Хот за притежание на някакво тайно оръжие, което би могло да се използва срещу евреите, всъщност бяха точно това — хвалби. Празно, последно самохвалство на един самотен, изплашен, параноичен старец, отчаяно

опитващ се да убеди околните, а може би и себе си, че все още означава нещо.

— Блъфирал си, нали? — измърмори Халифа, приближавайки края на папката. — Никога не е имало никакво оръжие. Блъфирал си, дърти глупако.

Усмихна се, облекчен, че страховете му са се оказали неоправдани, запали цигара и взе последния предмет от колекцията — кафяв хартиен плик, на който беше написано „Кастеломбре“. В него намери поредица от черно-бели снимки, първите — общ план на покритите със зеленина останки на някаква отдавна порутена крепост, високият аркообразен прозорец беше единственият различим архитектурен елемент, на следващите снимки бяха запечатани разкопките точно в центъра на тези останки, провеждани от мъже в дъждобрани с кирки и багери.

Запрелиства ги, отначало бързо, сякаш размесваше карти за игра, а след това по-бавно, защото въпреки желанието му процесът на разкопките го увлече. На всяка следваща снимка дупката беше малко по-широка и малко по-дълбока. След около три метра дълбочина започна да се показва някаква кутия — златна, ако се съдеше по металния блясък на повърхността, — а близо до нея и нещо, наподобяващо извит клон или рамо. Подобно рамо се появи от другата страна, след това още едно, след това още една част от кутията, върху която сякаш имаше друга, по-малка кутия. В един момент стана ясно, че това въобще не са кутии, а стъпала на някакъв сложен пиедестал, от чийто център се издигаше дебел ствол в посоката на извитите рамена. Сантиметър по сантиметър интересният предмет изникваше от земята, всеки етап от напрегнатата му поява бе запечатан на филм, докато на последната снимка се показа изцяло, освободен от прегръдката на земята, вдигнат от дупката и поставен върху парче брезент пред аркообразния прозорец, чийто свод сякаш го обграждаше и затваряше като рамка на картина.

Халифа гледа с присвити очи последната снимка почти минута, цигарата догоря незабелязана между пръстите му. След това се наведе, разрови снимките; които вече беше разгледал, и извади онази на триумфалната арка с изобразяващия седемраменния светилник фриз. Сложи двете снимки една до друга, сравни ги, светилника на фриза и светилника от разкопките. Бяха еднакви.

Странната среща в синагогата в Кайро изплува в паметта му. „Нарича се менора... Светилникът на Бога. Символ с голяма мощ за моя народ. Символът. Знакът на знаците.“

Продължи да гледа двете снимки, местейки поглед от едната на другата; след което бавно се изправи и отиде до вратата. Заместник-директорката го чакаше отвън.

— Всичко наред ли е? — попита го тя.

— Да. Да. Просто се чудех... дали е възможно да изпратя оттук факс до Йерусалим?

ЙЕРУСАЛИМ

Лейла подпря глава на стената на арестантската килия, сви колене до гърдите си и обхвана глезените си с ръце. Пикаеше ѝ се. Погледна алуминиевата тоалетна чиния без капак в ъгъла на килията. Устоя на изкушението да я използва. Знаеше, че я наблюдават, и не искаше да им доставя удоволствието да я видят разголена по този начин. В крайна сметка щеше да ѝ се наложи, но засега още можеше да стиска. Въздъхна и стисна бедрата си, опитвайки се да не обръща внимание на зловещия сляп правоъгълник от едноръчно стъкло на стоманената врата отсреща. Бяха я прибрали в мига, в който излезе от Църквата на Божи гроб, преди четири часа, цял отряд, включително детективът, който я беше разпитвал пред апартамента ѝ — с пистолет до главата, проснаха я на земята, сложиха ѝ белезници. Не се беше съпротивлявала, знаеше, че само ще си утежни положението. В участъка я оставиха да се поизпържи малко, след което я разпитаха — два часа, само тя и детективът. Този път беше играла с открити карти, каза му всичко: за Уилям дьо Релинкур, Кастеломбре, Дитер Хот, Менората — всичко, което беше открила през последните дни. Не защото се уплаши — въпреки че определено не беше спокойна, заради начина, по който я гледаше, погледът му сякаш пробиваше черепа и мозъка ѝ и провиждаше най-тайните ѝ мисли. Той вече знаеше за светилника; всичко останало разбра, като прегледа записките ѝ и се свърза с хората, с които беше говорила. Увъртането щеше да е загуба на време. Сега единствената ѝ слаба надежда беше той да осъзнае колко е важно, че Менората е била открита, както и страшния ефект, който би имала, ако попадне не, у когото трябва. А също и да приеме предложението, което му беше направила точно в края на разпита.

— Имаш нужда от мен — беше казала, гледайки го в очите. — На мен изобщо не ми пука за Менората. Но се безпокоя какво ще стане, ако някой като Ал Мулатам се добере до нея. Трябва да ми позволиш да ти помогна. Защото ако Ал Мулатам стигне пръв до нея...

Съмняваше се, че го е убедила, но при тези обстоятелства нямаше какво друго да направи. Колелата се бяха завъртели. Но дали

щеше да продължи да играе някаква роля във всичко това — само Господ в дълбокото синьо море знаеше, както обичаше да казва баща ѝ. Можеше само да седи и да чака.

Стисна още по-силно бедрата си, подпря чело на коленете си, затвори очи и екранът в главата ѝ се изпълни с тревожния и нежелан образ на златна менора, от чиито рамена незнайно защо излизаха не лъчи светлина, а плътни струи лепкава червена кръв.

От другата страна на вратата Бен Рои я гледаше през едноръчното стъкло и из главата му се въртяха всякакви хаотични мисли. Менората, Ал Мулатам, статията във вестника, Галия, афършейвът — всичко бушуваше като ураган, появяваше се, изчезваше, оплиташе се, разпадаше се. Само едно оставаше постоянно и ясно, застанало непохватимо в центъра на водовъртежа като самотна секвоя в окото на ураган, и то беше следното: Менората може да ми помогне.

Не знаеше как. Още не. Нямаше никакъв ясен план. Знаеше само, че това някак е възможността, която чакаше от толкова време, ако не да върне любимата си Галия, то поне да отмъсти за нея. Светилникът щеше да бъде неговото оръжие. И неговата примамка. Да, точно така щеше да я използва. Като примамка. Да подмами убиеца на любимата си. Да отведе Ал Мулатам при него.

Отпи от манерката, пое по коридора, а като влезе в кабинета си, заключи вратата, седна на бюрото си и извади страниците, които египтянинът му беше изпратил по факса.

— Мили Боже — измърмори, както го беше сторил и първия път. — Мили всемогъщи Боже.

Впери поглед в тях, разтреперан от мащаба на всичко това, след което ги остави, вдигна телефона и набра пет цифри. От другата страна вдигнаха.

— Шалом — каза, опитвайки се да говори тихо, опипвайки сребърната менора на врата си. — Можеш ли да говориш? Излезе нещо много важно и мисля, че трябва да го знаеш.

ЙЕРУСАЛИМ

В сърцето на еврейския квартал в стария град, в южния край на Кардото е изложена на показ под дебело плексигласово покритие златна менора — шест изящни рамена, извиващи се настрани от централния ствол, три от едната страна и три от другата, издигаща се като дърво върху стъпаловиден осмоъгълен постамент. Надписът отпред обяснява, че това е точно копие на оригиналната Менора, истинската Менора, Менората, изработена от великия златар Веселиил, първото такова копие, изковано от падането на Храма преди две хиляди години.

Когато денят избледня и нощта бавно се спусна наоколо, Хар Цион застана пред тази репродукция, отметна глава и гръмко се разсмя. Плътен, продължителен, радостен и доволен смях, смях, който си мислеше, че ще е последният в живота му. Едва миналата вечер се беше молил за знак, за някакво потвърждение, че това, което върши, е правилно, че всичката кръв и ужасите са необходими. И той беше дошъл. Ясен, отчетлив, недвусмислен. Истинската Менора. След всички тези векове. И бе разкрита на него. На него, измежду всички останали. Не можеше да спре да се смее. Телохраниелят му Ави се приближи зад него.

— Какво ще правим?

Хар Цион вдигна облечената си в ръкавица ръка и докосна с пръст плексигласовото покритие. Смяхът му постепенно утихна.

— Нищо. Още нищо. Ще чакаме. Ще наблюдаваме. Те не знаят, че ние знаем. Още не знаят.

Ави поклати глава.

— Не мога да повярвам. Направо не мога да повярвам.

— Всички са казвали така, Ави, всички, призовани от Господ. Авраам, Мойсей, Илия, Йона — всички отначало са се усъмнили. Но това е неговият глас. Той ни разкри това велико нещо. А Той нямаше да го разкрие, ако не искаше то да дойде при нас. Това е знакът. Това е времето. Благословени сме, защото ще доживеем да видим Храма отново издигнат.

Разкърши рамене, кожата му се беше опънала под ризата, и се приближи още повече до покритието. Кой би си го помислил? Кой би си го представил? Но той винаги беше знаел. Той беше избраният. Спасителят на своя народ. И сега трябваше само да чака и да наблюдава. Нека Бен-Рои я намери. И тогава, като я намери...

— Благодаря ти, Всемогъщи — прошепна. — Няма да те подведа. Ани мавтиях. Обещавам. Няма да те подведа.

ЛУКСОР

— Дължиш ми петнайсет лири. Искаш ли още една?

Халифа допи чая си, изправи се и затвори таблата в знак, че, не иска да играе повече.

— Страхливец — ухили се Джинджър и дръпна от наргилето си.

— Такъв съм, такъв ще си остана — съгласи се Халифа, отвори портфейла си и отброи загубата. — Въпреки че в момента изобщо не ме е страх да играя с теб. Повече ме е страх от Зейнаб. Стотвила е вечеря, а аз ѝ обещах, че до осем ще се прибера.

Приятелят му издиша гъст облак дим с аромат на ябълка, изпружи палец и го натисна в масата, жест, който означаваше, че според него Халифа е мъж под чехъл. Компанията в чайната се разсмя. Верността на детектива към жена му беше пословична и често ставаше обект на закачки.

— Инспектор Петел без гребен трябва да се прибира у дома! — извика един.

— Него го бият с катеричка! — обади се друг.

— Денем полицейски ротвайлер — пропя трети, — нощем...

— Мишката на Зейнаб! — креснаха в хор всички и започнаха шеговито да цвърчат като мишки.

Халифа се разсмя. Тези добронамерени закачки никога не го бяха притеснявали, а специално тази вечер дори му доставяха удоволствие, тъй като бележеха завръщането му към нормалния живот след вълненията през последните две седмици. Даде на Джинджър спечеленото — не помнеше откога не беше печелил срещу него на табла, — каза на всички да ходят да се удавят в Нил, взе двата найлонови плика, които беше подпрял на стола си, и излезе от чайната, сподирен от дружното цвърчене, което в един момент се разми в общата суматоха на вечерния сук.

Беше му хубаво. Не се беше чувствал толкова добре от цяла вечност, сякаш беше свалил от плещите си непосилен товар. Беше предал окончателния си доклад на Хасани, беше изпратил всичко за менората на израелците — да правят с тях каквото си искат, и сега се

прибираше у дома при Зейнаб и децата с чанта, пълна с брошури за почивки на курорта Хургада на Червено море. Имаше само една тъжна нотка: когато помоли Хасани да изпрати копие от доклада по случая на началника Махфуз, шефът му го беше уведомил, че възрастният човек е починал предишната вечер. Новината го беше натъжила, макар и не непоносимо. Както беше казал самият Махфуз, поне беше умрял със знанието, че в крайна сметка е направил това, което трябва.

Спря, за да поздрави продавача на тениски на улица „Мандур“, дебел, доста късоглед мъж, чийто навик да преследва по улицата евентуалните купувачи и да възхвалява качествата на одеждите си само по себе си беше истинска туристическа атракция, след което продължи по пътя си, размахваше торбите в ръцете си, мислеше си за плажове, за вълни и за най-хубавото — Зейнаб по бански костюм — боже, каква красота! Не усети кога е стигнал до сивия си блок, един от многото в северната част на града.

Спря, за да допуши цигарата си, изкачи стълбите до четвъртия етаж и възможно най-тихо пъкна ключа в бравата на апартамента. Не отвори веднага. Вместо това си събу обувките, клекна, разрови едната найлонова торба, извади първо чифт евтини гумени плавници, нахлузи ги върху чорапите, след това извади плувна маска и шнорхел и си ги сложи. Едва тогава влезе, едвам сдържащ радостта си от шегата, която щеше да изиграе.

— Ейасъм — извика, почти неразбираемо заради стърчащия от устата му шнорхел. — Дойдоси!

Никакъв отговор. Влезе в коридора и се зачуди къде са всички.

— Дойдооси! — повтори по-високо. — Воолазь илее на повънностъ!

Пак никакъв отговор. Надникна в кухнята — празна, след това заобиколи фонтана в антрето, шляпайки с плавниците като патица, и се запъти към хола в дъното, като внезапно му хрумна, че може би домашните му си правят някаква шега с него. Голям смях щеше да падне! Вратата на хола беше открената, той спря, за да избърше замъглената маска, бутна вратата и влезе с движения, които според него наподобяваха плуване под вода.

— Уа, тук долу е страхотно и има риба и...

Думите му увиснаха във въздуха. Зейнаб, Али и Бата седяха на дивана с пребледнели и уплашени лица. Срещу тях, единият седнал,

другият прав, имаше двама мъже в сиви костюми, самото на правия беше разкопчано и разкриваше невъзможните да се сбъркат очертания на пистолет „Хеклер и Кох“. Джихаз Амн ал Даула. Никакво съмнение. Държавната служба за безопасност.

— Татко! — Али скочи от дивана и се хвърли към него с мокри очи. — Искат да те отведат, татко! Някой искал да говори с теб. Ще те пратят в затвора.

Халифа свали маската и шнорхела и погледна уплашената Зейнаб.

— Какво става? — попита с възможно най-спокоен глас, за да не тревожи семейството си.

Седналият мъж по-възрастният и вероятно началникът — се изправи.

— Както ви каза малкият, един човек иска да ви зададе няколко въпроса. Трябва да дойдете с нас. Веднага. Без обсъждане.

Той погледна спътника си и двамата се усмигнаха.

— Въпреки че сигурно ще искате да си махнете плавниците. Мисля, че там, където отиваме, няма да ви трябват.

В отбивката от другата страна на улицата чакаше лимузина — елегантна, черна, със затъмнени прозорци; не разбираше как не я беше забелязал преди малко. Придружен от двамата мъже, влезе в нея, по-младият седна отзад до него, а по-възрастният отпред. Трети мъж в същия униформен сив, шит по поръчка костюм и военна подстрижка седеше зад волана. Още преди да затворят вратите, той запали двигателя и колата потегли по неравния асфалт с плавната хищническа грация на бягаща пантера.

Халифа попита какво става, накъде го водят и има ли всичко това нещо общо с Пиет Янсен и Фарук ал Хаким, както подозираше. Мъжете не казаха нищо, само се взираха пред себе си с непроницаемата, заплашителна безизразност на професионални ексекютори. След няколко минути се отказа да общува, запали цигара, загледа се през прозореца и се прокле за наивността си, за това, че си беше въобразил, че може да разобличи някой толкова могъщ като Ал Хаким и да му се размине безнаказано. Джихаз винаги се грижеха за своите. И винаги наказваха онези, които им препречваха пътя.

Господи, как можа да бъде толкова наивен? Оранжевото огънче на клеопатрата описваше криви отражения по тъмното стъкло, защото ръката му трепереше.

Първо потеглиха към центъра на Луксор, както предположи, към някоя от многобройните правителствени сгради, скупчени в сърцето на града. Когато подминаха луксорския затвор обаче — и това само засили опасенията му, — свиха по един страничен път и продължиха на изток към летището. Отново попита къде го водят и те отново не му отговориха. Мълчанието стегна гърдите му като клуп на бесило. Стана му трудно да диша.

На летището бариерата се отвори без никакви въпроси, минаха през паркинга и поеха към пистите. Шофьорът натисна газта до дупка, скоростомерът се закова на 150 километра в час и колата се понесе по гладкия асфалт към далечния край на пистата, където спря до един „Лиър“, чиито два двигателя вече работеха. Докато го изкарваха от колата, попита за трети път, вече отчаяно, какво става, къде го водят и какво ще стане с него. Двамата агенти отново не отговориха, само го поведоха по стълбичката, вкараха го в пътническия салон, настаниха го на коженото кресло и му посочиха да си затегне колана.

Вратата се затвори, към пилотската кабина последваха инструкции и самолетът се устреми по пистата. Забави за малко, сякаш да набере сила, след което ускори и плавно се издигна във въздуха. Халифа се загледа в светлините на бавно отдалечаващото се отдолу летище, след което се облегна и впери поглед в тавана на самолета. Чу зад себе си, че единият агент говори тихо по мобилния си телефон.

За своя най-голяма изненада, като се имаха предвид обстоятелствата, трябва да беше задрямал, защото в следващия момент усети, че някой го разтърсва за рамото и му казва да става. Тромаво разкопча колана и се изправи. Отново бяха на земята. За миг си помисли, че само е сънувал излитането и че все още са в Луксор. Но когато го поведоха по стълбичката и по пистата, осъзна, че не е сънувал, защото това летище беше малко, съвсем различно разположено и във въздуха се носеше непозната миризма, която първоначално не можа да определи, но след това осъзна, че мирише на разлагащи се водорасли. Море. Къде, по дяволите?... Погледна си часовника. Не беше Хургада със сигурност, бяха летели дълго, повече от петдесет минути. Александрия? Порт Саид? Дотам пък не беше чак

толкова близо. Къде тогава? Шарм ел Шейх. Да, възможно беше да е Шарм ел Шейх Или пък Тава. Да, Шарм ел Шейх или Тава, въпреки че изобщо не можеше да си представи какво, по дяволите, правят на Синайския полуостров. Но където и да се намираха, очевидно не това беше крайната им цел, защото от другата страна на лиъра ги чакаше хеликоптер „Чинук СН-47“, разперен на пистата като гигантска богомолка. Веднага щом се качиха и затегнаха коланите си, перките му оживяха и отново се издигнаха във въздуха. Направиха завой над летището и поеха в нощта.

— Господ да ми е на помощ — прошепна Халифа, припомняйки си всички истории, които беше чувал как Джихаз изхвърляли хора от хеликоптери в пустинята, където труповете им изгнивали сред скалите и пясъка. — Моля те, Господи, помогни ми.

Летяха на север, ако се съдеше по луната зад илюминатора, кабината вибрираше ритмично от двигателите, отдолу се нижеше мъртвият пейзаж с цвят на живак, разнообразяван от остри скали и криволичещи долини, виещи се по терена като змии. Изминаха двацет минути, след което започнаха спускане. Накрая колесниците на хеликоптера докоснаха пустинята, перките застинаха неподвижно и кабината се изпълни с плътна, зловеща тишина. Единият агент се наведе и потупа Халифа по рамото.

Той с треперещи ръце разкопча колана и последва мъжете към отворената врата, разкрила черния правоъгълник на нощта, в който под светлината на звездите се различаваше само неясен пейзаж от хълмове и скали.

— Излизай.

Халифа се поколеба. Защо го бяха довели тук? Какво щяха да правят с него? След това скочи на земята, камъните изхрущяха под обувките му и ръцете му настръхнаха от студа. Двамата агенти останаха на вратата на хеликоптера.

— Ей там — каза единият. — Отивай.

Мъжът вдигна пистолета си, посочи наляво към някаква ниска каменна сграда на около стотина метра по-нататък в подножието на скалист склон. Очертанията ѝ се различаваха смътно, от прозорците ѝ струеше жълтеникава светлина, като очи на чудовище, дебнещо в мрака. Убежище на бедуини? Стар граничен пост? Каквото и да беше,

на Халифа не му харесваше. Обърна се към мъжете, но те само потупаха пистолетите си и му махнаха да върви. Така че тръгна.

След петдесетина метра спря и погледна назад. Забеляза чак сега другите два хеликоптера до този, с който го бяха докарали, и продължи напред вече твърдо убеден, че ще бъде екзекутиран, нямаше друго обяснение за присъствието му тук посред нощ, наскред нищото. Можеше да побегне, да се опита да се скрие в пустинята, някъде сред скалите. Щеше да има някакъв шанс, макар и безкрайно малък. Но не можа да се насили да го направи. Не можа да отдели необходимия адреналин и затова просто продължи, докато стигна до сградата и застана на стъпалото пред ръждясалата й желязна врата.

Хвърли последен поглед към чинука, изрече безмълвна молитва, вече сигурен, че краят на живота му е дошъл, посегна с трепереща ръка, отвори вратата и влезе, чудейки се някак отнесено дали ще чуе изстрела, който ще го убие, или всичко просто ще стане черно и изведнъж ще се озове в друг, съвършено различен свят.

— Меса елкхир, инспекторе. Приемете извиненията ми, че ви докараха тук по този начин, но нямахме друг избор предвид спешността на ситуацията. Моля, сипете си чай.

СИНАЙСКАТА ПУСТИНЯ, БЛИЗО ДО ГРАНИЦАТА С ИЗРАЕЛ

Халифа премигна. Стоеше насред ниско, спартански обзаведено помещение — каменни стени, гол циментов под, разкривен ламаринен покрив — две походни маси до двете стени, две бензинови лампи, осветяващи помещението с тежка оранжева светлина, мазна и трепкаща. Пред него трима мъже седяха в очукани кресла. Четвърти стоеше прав в далечния ъгъл на помещението, облегал на стената, лицето му бе почти неразлично в сенките. Във въздуха смърдеше на газ и пури.

Облекчение — това беше първата му реакция. Бурна разтърсваща еуфория, че за каквото и да го бяха довели, нямаше да го убиват. Почти моментално еуфорията се смени с шок, защото човекът, който се беше обърнал към него, един от тримата в креслата, с дебелите квадратни очила и посребрена коса, нямаше да е кой друг, освен Ахмед Гулами, външният министър на Египет. Халифа понечи да каже нещо, да попита какво става, по дяволите, но изненадата и страхопочитанието му бяха толкова силни, че не успя да продума. Настъпи продължително мълчание, четиримата мъже го гледаха и единствените звуци бяха съскането на лампите и скърцането на ръждивите кепенци на прозорците отвън. След това Гулами посочи термоса на по-близката до него маса.

— Моля ви, инспекторе, сипете си чай — повтори той. — Сигурно ви е необходим след това пътешествие. А ако затворите и вратата... Нощта е доста студена.

Замаяният Халифа бутна вратата, отиде до масата и си наля чай в пластмасова чашка. След това Гулами го покани да седне на ниския съваем стол до себе си. Изправеният мъж остана на мястото си; другите двама обърнаха креслата си с лице към Халифа.

Вече беше познал по-младия — красив, приближаващ четиридесетте мъж с гъста черна коса и червено-бяла карирана куфия на рамото: Саеб Марсуди, палестинският активист, влязъл в политиката, герой не само за собствения си народ, но след

водачеството на първата интифада през 80-те, герой и за по-голямата част от арабския свят (Халифа още помнеше онези паметни телевизионни образи на Марсуди, обвит в знамето на Палестина, коленичил, молещ се пред линията от напредващи израелски танкове). Беше виждал и по-възрастния — средно висок, тънък като клечка, с бяла шапчица, захапал пура, с ужасен белег на лицето — от око до брадичката. Отначало не можа да се сети кой е. Едва след секунди си спомни, че го беше видял на корицата на списание „Таим“ във вилата на Пиет Янсен. Масан, Мабан? Нещо такова. Политик. А дали не беше военен? Във всеки случай, израелец. Четвъртият му беше съвършено непознат, но в него имаше нещо — набитата му мечешка фигура, грубоватото лице, начинът, по който отпиваше от сребърната манерка в ръката си, — което Халифа определено не харесваше. Главорез, това беше първото му впечатление. И пияница, ако се съдеше по поведението му. Отвратителен. Погледа го малко, сведе поглед и отпи от чая си.

— Е — поде Гулами, извади от джоба си кехлибарена броеница и запремята зърната между палеца и показалеца на лявата си ръка. — След като всички се събрахме, дайте да се захващаме на работа. — Той се обърна към Халифа. — Инспекторе, от самото начало искам да подчертая абсолютната поверителност на това, което ще чуете тази вечер. Абсолютна поверителност. Не сте идвали тук. Не сте виждали тези хора. Тази среща не се е състояла. Ясен ли съм?

Главата на детектива беше пълна с въпроси, които искаше да зададе, както и с някои отбрани коментари за начина, по който се бяха отнесли към него. Но в никакъв случай нямаше да го направи пред толкова могъщ човек като външния министър на държавата и затова само измърмори едно „Да, сър“. Гулами го погледна в очите, продължи да потраква ритмично със зърната на броеницата, след което кимна, облегна се и кръстоса крака.

— Вярвам, че Саеб Марсуди не се нуждае от представяне.

Той посочи мъжа с куфията, който кимна на Халифа.

Детективът забеляза, че е стиснал ръце толкова силно, та кокалчетата заплашваха да пробият кожата.

— Генерал-майор Йехуда Милан — продължи Гулами и кимна в посока на пушача, — един от най-известните воители на страната си, а

сега и един от най-уважаваните ѝ политици. Един от най-просветените ѝ и смели политици, бих добавил.

Милан също кимна на Халифа и бавно дръпна от пурата си.

— Детектив-инспектор Ариех Бен Рои — Гулами тракна с броеницата в посока на изправената фигура в ъгъла. — Вярвам, че вече се познавате.

От чиста любезност Халифа вдигна ръка за поздрав, раздразнен, че сам не се беше досетил кой е този. Бен Рои не си даде труд да му върне жеста, само продължи да го гледа от сенките с очевидно враждебно изражение.

— Нека повтора, инспекторе — продължи Гулами, — това, което ще чуете тази нощ, трябва да остане само между тези четири стени и в главата ви. Залогът е много голям, по-голям, отколкото бихте предположили, и не бих позволил да бъде изложен на риск заради необмислени приказки. Ясно ли е?

Халифа измърмори поредното „Да, сър“. Умираще от желание да разбере какво става, но се досещаше, че не му се полага да пита, че каквато и да беше причината за присъствието му тук, щеше да му я съобщи Гулами, и то когато той пожелае. Външният министър го изгледа през дебелиите си очила с тежки рамки и се обърна към Марсуди и Милан, които кимнаха леко, сякаш да кажат: „Добре, разкажи му“.

— Добре. — Гулами се облегна в креслото си и впери поглед в броеницата. Когато отново заговори, снижи глас, сякаш дори тук, наред нищото, някой можеше да го подслуша. — През последните четиринайсет месеца правителството на арабска република Египет даде достъп до тази сграда на Саеб Марсуди и на генерал-майор Милан като безопасна и неутрална среда, където да се срещат и да говорят далеч от медиите и от натиска на собственото им политическо обкръжение. И двамата са посветили живота си да се борят всеки за своя народ, и двамата са дали свидни лични жертви в името на добруването на тези народи — Милан се размърда в креслото си и погледна косо към Бен Рои, — и двамата, независимо един от друг, са стигнали до извода, че техните народи са обречени на катастрофа, ако не намерят някакъв свършено нов начин да съжителстват един с друг, някакъв различен път, по който да поемат. Целта им тук е да се опитат да очертаят този различен път; да съставят споразумения за

осъществими и, иша-аллах, дълготрайни разрешения на конфликта, който мори земята им от толкова време.

Халифа очакваше всичко друго, но не и това. Прехапа устни, премести поглед от Гулами към Марсуди и към Милан, върна го отново към Гулами, а в гърдите му се загнезди неясен ужас, като на отдалечил се прекалено много от брега плувец, който вече си дава сметка, че си е надценил силите много повече, отколкото е предполагал.

Настъпи мълчание. Думите на Гулами увиснаха във въздуха като ехо в дъното на дълбока пещера. След това външният министър протегна ръка към Марсуди в покана да говори. Палестинецът се наведе напред в креслото си.

— Инспекторе, няма да ви губя времето с подробности — започна и очите му блеснаха в светлината на бензиновите лампи. — За настоящите цели е необходимо само да знаете, че по време на срещите ни тук през последните четиринайсет месеца успяхме, и то не без горчиви думи, уверявам ви — той погледна към Милан, — да изработим комплект от споразумения, всички в името на мира, да поемем немалък риск, да отстъпим повече, отколкото някога е било мислимо, и то от двете страни.

На пода до него имаше чаша с вода. Марсуди я вдигна и отпи.

— Повече от ясно е, че ние сме само две частни лица. Не представляваме правителствата си, нямаме официална подкрепа за тези преговори, не притежаваме никаква законодателна власт, за да приложим разработените споразумения. Но точно защото притежаваме, както вече обясни министър Гулами, освен богат опит в борбата всеки за своята кауза — той отново погледна израелеца, — и вяра, и доверие в мнозинството от хората си. Достатъчно вяра и доверие. Вярвам, че ще се вслушат, и дай боже, ще подкрепят идеите, които всеки друг от нашите държавни мъже би отхвърлил незабавно в най-добрия случай като безнадежден идеализъм, а в най-лошия — като национално предателство.

Зад него Милан издиша облак от дим. Белегът на бузата му лъщеше като тънка жила кристал.

— Не храним никакви илюзии — обади се израелецът, подемайки разговора с нисък, дрезгав и бавен глас като поредица от ноти, изсвирени на най-ниските тонове на обой. — Предложенията,

които формулирахме, са много спорни и ще изискват огромни отстъпки и от двете страни. Приложението им ще бъде изпълнено с болка, конфликти и подозрения. Поколение, две, може би три, едва тогава ще започнат да зарастват раните. Но дори и тогава много хора и от двете страни няма да се съгласят да тръгнат с нас.

— Но въпреки това — продължи отново Марсуди — ние вярваме, че ще убедим по-голямата част от народите си да приемат, че тези предложения са най-доброто и са може би единственият шанс за реално и трайно разрешаване на проблемите в нашата земя. Освен това вярваме, че когато ни видят застанали един до друг — заклетии врагове открай време, сега обединени от каузата на мира, повечето хора ще бъдат убедени. Честно казано, трябва да бъдат убедени. Защото както вървят нещата...

Той сви рамене и замълча. Милан пуфкаше пурата си; Гулами тракаше с броеницата си; в ъгъла Бен Рои си играеше с капачката на манерката, намръщен — дали не одобряваше чутото, или го тревожеше някаква друга мисъл, Халифа не знаеше. Отпи от вече изстиналия си чай, извади си цигарите и запали. Изминаха петнайсет секунди, двайсет.

— Не разбирам — каза накрая. Гласът му беше немощен, изпълнен със страхопочитание, като на дете, седнало в пълна с възрастни стая. — Какво общо има това с Ал Хаким?

Гулами за момент се обърка от този въпрос, но след това изръмжа развеселено, осъзнавайки какво безпокои Халифа.

— Ти си мислел?... — Обърна се и поклати глава. — Фарук ал Хаким беше лайно. Позор за професията и за страната си. Ти направи услуга на всички ни, като го изобличи. Бъди спокоен, не сме те довели тук, за да те наказваме, задето си разкрил малките му мръсни тайни.

Халифа дръпна нервно от цигарата си и издиша дима още преди да навлезе в дробовете му.

— Тогава защо? Защо ми казвате всичко това?

Гулами го погледна за миг, а след това впери очи в Милан. Израелецът се облегна и се взря в Халифа. Настъпи безкрайно мълчание.

— Какво знаете за Менората, инспекторе? — попита го накрая.

Детективът бе сварен неподготвен за пореден път. Поколеба се объркан. Погледът на Милан го пронизваше.

— Не виждам какво общо...

Гулами сложи ръка върху неговата, внимателно, но твърдо, с натиск, показващ, че трябва да отговори на въпроса. Халифа безпомощно сви рамене.

— Не знам. Тя... е стояла в Храма в Йерусалим; изчезнала е, когато градът е бил превзет от римляните...

Разказа със запъване всичко, което беше научил през последните дни, а то не беше много. Милан го слушаше, без да го прекъсва, но и без да сваля поглед от него. Когато Халифа свърши, израелецът стана, взе термоса, наля си чаша чай и сведе поглед към бензиновата лампа, която оцветяваше дима от пурата му в оранжево като обгърнал го огнен облак. Настъпи ново продължително мълчание, след което Милан заговори, вече с нисък баритон, все по-плътен и по-сериозен, едва доловим.

— Инспекторе, всяка религия си има нещо — някакъв предмет, някакъв символ, който е най-свещен измежду всички останали, който повече от всички останали капсулира есенцията на тази вяра. За християните това е Истинският Кръст, за мюсюлманите е Каабата в Мека. За евреите, за моя народ, това е Менората. „Но Господ ще ти бъде вечна светлина“, това ни казва пророк Исаия, и за нас винаги това е представлявала Менората: светлината на сътворението, на вярата, на съществуването. Именно затова от всички предмети в древния храм тя е била най-почитаният и най-любимият; именно затова в наши дни бе избрана за герб на държавата Израел. Защото за нас няма нищо по-ценно, нищо по-свято, няма по-чист символ на онова, което сме и се борим да бъдем като народ. Защото, съвсем просто, в светлината на Светата Менора се разкрива самото Божие лице. Изобщо не съм в състояние да преувелича силата и значението ѝ.

Той дръпна продължително от пурата и остави последното изречение да бъде осмислено, докато лицето му изчезна зад облака дим.

— А сега, инспекторе — обърна се той бавно към Халифа и сянката му надвисна на стената отзад, — благодарение на вас оригиналната Менора, първата Менора, Менората на Менорите, която Веселиил е изковал в далечното минало и която се смяташе за изгубена навеки, сега, изведнъж, след всички тези векове тя се завърна. Още

веднъж подчертавам, не мога да преувелича значението на всичко това. Нито пък опасността, което е още по-важно.

На последното изречение гласът му се извиси леко и всяка сричка отекна из стаята. Ужасът, който през последните десет минути разяждаше душата на Халифа, усещането, че противно на волята си се въвлича още по-надълбоко в неща далеч отвъд разбирането му, стана още по-силно.

— Това не е моя...

Гулами отново стисна ръката му, подсказвайки му да мълчи и да слуша. Милан дръпна от пурата си, без да отклонява поглед от очите на Халифа.

— Чудно свойство има този регион, в който живеем, инспекторе. Символите винаги имат много по-голяма стойност от човешкия живот. Смъртта на един индивид може да е трагедия, но с времето скръбта избледнява. Загубата на нещо свято обаче нито се забравя, нито се прощава. Представете си например как биха реагирали вашите хора, ако израелски бомбардировачи изравнят със земята Свещената Кааба. За нас е същото що се отнася до Менората. Тя е толкова свят предмет, че ако попадне не, у когото трябва, например у някой като Ал Мулатам, ако бъде осквернена от него, унищожена — повярвайте ми, колективната рана, което подобно кошунство ще причини, ще бъде по-дълбока, отколкото раните от хиляди самоубийствени атентати. Десетки хиляди. Човешките загуби могат да се възстановят. Загубата на нещо свято не — болката никога няма да утихне. Не за едно поколение, не за две, не за три. Никога. Няма да утихне и яростта.

Той изтръска пепелта от пурата си, вдигна ръка, разтри очите си и лицето му изведнъж се състари, и раменете му провиснаха, сякаш върху им се беше стоварила огромна тежест.

— Нашите два народа са застанали на ръба на пропастта, инспекторе. Двамата със Саеб вярваме, че можем да ги отдръпнем от нея, дори сега, дори след като се проля толкова много кръв. Но ако истинската Менора попадне в ръцете на Ал Мулатам, или пък в ръцете на някой от нашите умопомрачени фундаменталисти — с каквито разполагаме немалко, уверявам ви, и които до един очакват флаг като този, под който да разпалят силите на фанатизма — Бен Рои се размърда неспокойно в ъгъла и пръстите му опипаха медальона, —

повярвайте ми, ако това се случи, ще полетим право в пропастта и никакъв мирен процес на света няма да ни извади оттам.

Цигарата на Халифа беше догоряла до пръстите му и от върха ѝ висеше нестабилен стълб пепел. Долавяше приближаването на нещо. Нещо, което не искаше да чуе.

— Ал Мулатам не знае за Менората — каза тихо. — Хот умря, преди да му каже.

Марсуди поклати глава.

— Не можем да се уповаваме на това. Знаем, че Хот е направил всичко възможно, за да се свърже с Ал Мулатам. Може да не е успял, но е възможно и да е успял. Може Ал Мулатам да търси Менората дори в момента, докато ние тук си говорим. Или пък други да я търсят. Просто не можем да поемем този риск.

Гърлото на Халифа пресъхна и стомахът му се сви. Манипулираха го, знаеше, притискаха го в ъгъла като едно време, когато по-големите момчета го гонеха по улиците на Гиза, приклещваха го неизменно в някой ъгъл и го набиваха.

— Защо ми казвате всичко това? — повтори.

От другия край на стаята се чу сумтене.

— Защо, да ти го начукам, мислиш, че ти го казват?

Бен Рои най-после беше проговорил.

— Ти започна всичко. Сега помогни да свърши.

Халифа огледа помещението. Черепът му пулсираше, сякаш вътре имаше нещо живо, което искаше да изскочи.

— Какво има предвид той с „да съм помогнал да свърши“? Защо ме доведохте тук?

Беше отчаян. Гулами си свали очилата, огледа ги и пак си ги сложи. Също като на Милан лицето му изведнъж се състари.

— Менората трябва да се намери, инспекторе — каза тихо. — Трябва да се намери бързо. И трябва да се намери без никой друг да разбере, че все още съществува.

Последва мълчание, след което Халифа се изправи.

— Не.

Направо го изкрещя, сепнат от собствената си ярост, но неспособен да се спре, даже пред толкова могъщ човек като Гулами. Не желаше да участва в това. Не искаше да знае за Израел, за юдейството, за никакви менори — за нищо. Никога не беше искал да

знае, каквото и да говореше Зейнаб за търсенето на онова, което не разбираш, за израстването като по-добър човек. Искаше само, винаги само беше искал да води незначителен, нормален, обикновен живот, да бъде със семейството си, да се справя с работата си, да се движи нагоре по стълбицата. Но това — това беше прекалено. Прекалено голямо за него.

— Не — повтори и поклати глава.

— Какво значи това „не“, бе?

Бен Рои се беше приближил с трескав поглед. Халифа заговори на Гулами, без да му обърне никакво внимание.

— Аз съм полицай. Това... няма нищо общо с мен!

— Как да няма нищо общо, бе нещастник? — изсъска Бен Рои.
— Ти досега не слуша ли какво ти се говори?

Халифа продължи да не му обръща внимание.

— Това не е моя отговорност. Не искам да участвам. Не желая да се замесвам.

— На кого му пука какво искаш бе? — Лицето на Бен Рои вече беше червено като домат. — Става въпрос за много по-важни неща.

— Ариех, моля те — Милан се опита да положи ръка върху рамото на Бен Рои, но той я отблъсна.

— За какъв се мисли той бе!

— Ариех!

— „Не желая да се замесвам.“ За какъв се мисли този смрадлив мюсюлмански пътъ бе!

Халифа се извърна, стиснал юмруци. Два, може би три пъти в живота си беше губил напълно самообладание и това беше един от тях.

— Как смееш! — изсъска, вече, без да го е грижа къде и с кого е.
— Как смееш, арогантно еврейско копеле!

— Халифа!

И Гулами, и Марсуди бяха скочили на крака.

— Бен зона! — изръмжа Бен Рои и се хвърли напред, размахал ръце. — Син на курва! Ще го убия!

Милан успя някак да го сграбчи за сакото и да го издърпа. Марсуди застана пред Халифа, който също напираше към Бен Рои, и го хвана за раменете.

— Лех тиездайен, зайин! — изплю Бен Рои, насочил показалец към египтянина. — Да ти го начукам, хуй такъв!

— Ента гхеее, коос! — върна му го Халифа, също насочил пръст. — Да ти го начукам, путко такава!

Последваха още какви ли не обиди и псувни, двамата мъже се опитваха да стигнат един до друг, докато накрая Гулами не изкрещя:

— Халас! Стига!

Детективите млъкнаха и задишаха тежко. Гулами, Марсуди и Милан се спогледаха, стиснали устни, след което външният министър заповяда на Халифа да напусне помещението и да се успокои. Детективът хвърли унищожителен поглед към Бен Рои, отвори рязко вратата и я затръшна зад гърба си. Пое си дълбоко въздух — чист, студен, свеж — след което отиде до купчината скали на трийсет метра от сградата, седна и запали цигара.

Изминаха няколко минути, беше съвсем тихо, като се изключи лекият шепот на бриза. Небето отгоре беше обсипано с невъзможно много звезди, като пръски бяло-синя боя. След това вратата изскърца и камъните захрущяха под нечий стъпки. Марсуди.

— Езайек? — попита палестинецът и сложи ръка на рамото му. — Добре ли си?

Детективът кимна.

— Ана асиф — измърмори. — Съжалявам. Не трябваше...

Марсуди го стисна окуражаващо.

— Повярвай ми, това е нищо в сравнение с приказките, които това място чу през последните четиринайсет месеца. Трудна работа. Тежките думи са неизбежни.

Той го стисна отново и седна до него. Мълчаха дълго, светът около тях беше съвършено тих — съвършената първична тишина, която можеш да срещнеш само в пустинята или на най-високите планински върхове. По някое време Марсуди вдигна ръка и посочи към небето.

— Я виж там. Съзвездието с четирите ярки звезди. Не там. Да, там. Ние го наричаме Танка. Редицата звезди в дъното, това са гъсеничните вериги, там е лафетът, а там оръдието.

Халифа проследи пръста на палестинеца, който бавно очертаваше формата, която, сега като я погледна, наистина приличаше на танк.

— А там — Марсуди посочи друго съзвездие — е Калашников. Ето, виж приклада, цевта. А пък там — той хвана лакътя на Халифа и

го обърна — е Гранатата: тяло, ръчка, халка. По цял свят хората гледат тези звезди и виждат красота. Само в Палестина ги гледаме и виждаме оръжия.

Някъде далеч зави пустинен чакал и замлъкна толкова бързо, колкото беше започнал. Халифа дръпна от цигарата си и се уви поплътно в самото си. Беше студено.

— Не мога да го направя — прошепна. — Съжалявам, но просто не мога да работя с тях.

— Да не мислиш, че на мен не ми се гади от тях? Баща ми умря в израелски затвор. Бях деветгодишен, когато пред очите ми танкова мина разкъса брат ми на парчета. Да не мислиш, че след всичко това ми е било приятно да говоря с тях, да идвам тук и да преговарям? Послушай ме, имам повече причини да ги мразя, отколкото ти изобщо би имал някога.

Продължи да се взира в небето с мъртвешки бледо лице на лунната светлина.

— Но дойдох — каза тихо. — И говорих с тях. И знаеш ли какво? През тези четиринайсет месеца с Йехуда станахме приятели. Ние, които цял живот сме се борили един срещу друг. Добри приятели.

Халифа си допуши цигарата и метна фасата в тъмнината. Огънчето описа ярка дъга и постепенно изгасна в мрака.

— Заради Бен Рои. Да беше някой друг... но този Бен Рои... той е опасен. Виждам го в очите му. Виждам всичко. Просто не мога да работя с него.

Марсуди пхна ръце в джобовете на панталона си.

— Женен ли си, инспекторе?

Халифа кимна утвърдително.

— Бен Рои тъкмо е щял да се жени.

— Е?

— Месец преди сватбата годеницата му била убита. От атентатор-самоубиец. Ал Мулатам.

— Аллах-у-акбар — Халифа обори глава. — Не знаех.

Марсуди сви рамене, извади ръце от джобовете си, вдигна показалеца и средния си пръст и потупа устните си в знак, че иска от Халифа цигара. Египтянинът извади една от пакета, запали я и му я подаде. Слабото красиво лице на палестинеца за миг се озари от огънчето, след което отново потъна в тъмнина.

— След шест дни ще има демонстрация в центъра на Йерусалим — каза тихо. — С Йехуда избрахме именно тази демонстрация, за да информираме обществото за това, което правим тук през последната година. Ще изложим предложенията си и ще обявим създаването на нова политическа партия, съвместна израелско-палестинска партия за сътрудничество и мир, партия, която ще работи за прилагането на нашите предложения. Както каза Йехуда, за да се обърнат нещата, ще минат години, поколения, но смятам, че ще успеем. Наистина смятам. Но не и ако Менората попадне не, у когото трябва. Ако това стане, всичко, за което сме работили, всичко, на което сме се надявали, всичко, за което сме мечтали...

Той дръпна дълбоко от цигарата и впери поглед в земята.

— Помогнете ни, инспекторе. Моля ви като мюсюлманин мюсюлманина, като мъж мъжа, като човек човека — моля ви, помогнете ни.

Какво можеше да му отговори Халифа? Нищо. Въздъхна дълбоко, зарови крак в камънаците и кимна. Марсуди го докосна отново по рамото, хвана го под ръка и го поведе към постройката.

Срещата продължи още час. Най-вече говореха Халифа и Бен Рои, хладно и формално, избягвайки погледите си, прехвърлиха всичката информация, с която разполагаха за Хот и Менората, опитаха се да стеснят разследването и да разработят планове за действие. Другите от време на време се намесваха, но като цяло мълчаха и слушаха двамата детективи, които разискваха нещата помежду си. Когато най-накрая приключиха, минаваше полунощ.

— Трябва да обсъдим още едно нещо — обади се Милан и смачка фасата на пурата. — Тази Ал Мадани. Какво ще правим с нея?

Гулами изгълта съдържанието на чашата в ръката си.

— Не може ли да стои в ареста, докато нещата се оправят?

Марсуди поклати глава.

— Народът ми я познава. И я обича. Ако остане в ареста, ще се вдигне много шум. Нещо, което не ни трябва в сегашната ситуация.

— Е? — Гулами смачка пластмасовата чаша и я запрати в дъното на помещението.

Никой не му отговори. Всички се взираха в пространството, погълнати от собствените си мисли, стаята бавно потъваща в тъмнина, тъй като бензиновите лампи вече почти бяха изразходвали горивото си. Измина цяла минута.

— Може да работи с мен.

Бен Рои. Всички вдигнаха глави.

— Тя знае толкова, колкото и ние. За Хот, как е намерил Менората, а може би и други работи. И е наясно какво ще стане, ако Ал Мулатам се докопа до нея. Можем да я използваме.

Предложението изглеждаше разумно и Гулами, Марсуди и Милан кимнаха. Само Халифа не беше убеден, смръщи чело и огледа лицето на Бен Рои — начинът, по който често облизваше устните си, бе характерен за фалшивото поведение, което толкова често беше виждал по време на полицейските разпити, когато разпитваният нервничеше и се опитваше да скрие нещо. Тук се крие нещо друго, помисли си. Нещо, което не ни казваш. Не лъжа, просто... някакъв друг план. А може би полицаят му беше толкова неприятен, че не приемаше нищо казано от него за чиста монета. Преди да реши, Гулами се изправи и обяви срещата за приключена.

Докато крачеха към хеликоптерите, Халифа се озова рамо до рамо с Бен Рои, който беше с цяла глава по-висок от него и почти два пъти по-широк. След всичко, случило се тази нощ, нямаше никакво желание да разговаря с него, нито пък да общува извън абсолютно необходимото, за да се свърши работата. Но разумът му надделя и Халифа се обърна към израелеца, за да му каже, че въпреки изречените тежки думи, съжалява за случилото се с годеницата му, че самият той има жена и деца и изобщо не си представя какво е да изгубиш любим човек по този начин. Бен Рои сведе поглед към него, измърмори едно „еби си майката“ и се отдалечи.

— Странно съвпадение, нали? — дочу се гласът на Гулами отпред. — Един египтянин, един израелец и един палестинец започнаха целия този процес. А сега оцеляването му зависи от един египтянин, един израелец и един палестинец. Ще ми се да мисля, че това е добър знак.

— Дай Боже — каза Милан.

— Дай Боже — повтори Марсуди.

БЕЖАНСКИ ЛАГЕР КАЛАНДИЯ, МЕЖДУ ЙЕРУСАЛИМ И РАМАЛА

Писмото очакваше Юнис Абу Джиш, когато стана призори, пъхнато под вратата на къщата му. Нямаше представа нито кой го е доставил, нито как, нито кога. В него имаше проста, написана на машина бележка, която го осведомяваше, че мъченичеството му ще се състои след шест дни. Точно в пет следобед на същия ден трябваше да чака при обществения телефон на ъгъла на улиците „Абу Талеп“ и „Ибн Калдун“, където щеше да получи последните си заповеди.

Прочете бележката три пъти, след това, както гласяха инструкциите, я изнесе на мръсната тясна алея зад къщата и я изгори. Докато хартията се гърчеше, почерняваше и се разпадаше на пепел, усети, че стомахът му надига. Свлече се на колене и започна да повръща неудържимо.

ЧАСТ 3
ТРИ ДНИ ПО-КЪСНО

ЛУКСОР

— Какво е това? Какво намери?

Халифа се подпря на парапета на верандата. Гласът му беше нетърпелив, развълнуван.

— Рамка от велосипед, инспекторе.

— По дяволите! Сигурен ли си?

— Мисля, че хората ми ще познаят една рамка от велосипед, като видят такава.

— Мамка му!

Детективът изплю недопушената цигара, стъпка я и измърмори ядно нещо за тази последна фалшива аларма. Пред него дузина работници с омазани в кал джелаби превръщаха с туриите си грижливо поддържаните лехи с рози и безукорната морава около къщата на Дитер Хот в лунен пейзаж от ями, изкопи и купища от пръст и пясък. Копаяха вече три дни и три нощи, гурнауис фелахин, селски работници от селата на западния бряг на Нил, най-добрите копачи в цял Египет. Ако в градината имаше нещо заровено, само те щяха да го открият. Но не бяха намерили нищо, само две бетонни водопроводни тръби, изгнилите останки на стар шадуф, а сега и част от велосипед. Където и да беше скрил Дитер Хот Менората, тя определено не беше тук. Както дълбоко в себе си Халифа беше убеден от самото начало.

Погледна бъркотията уморен, обезверен, запали поредната цигара и махна на раиса на групата да даде на хората си почивка до края на деня и да си съберат инструментите. Обърна се и влезе обратно във вилата. Тук разрухата също беше пълна: половината дъски на пода бяха изкъртени, купища книги и всякакви хартии лежаха разпилени навсякъде, в бялата мазилка на стените и таваните зееха дупки — резултатът от тридневното все по-интензивно претърсване. Три дни напразно претърсване, защото и тук бе ударил на камък: никаква Менора, никакви намеци за местонахождението на Менората, дори никакво споменаване на проклетото нещо.

Сега застанал наред целия този хаос в коридора, с провиснала от устата цигара, Халифа призна, че е направил всичко възможно.

Офисът на Янсен в хотел „Мена-Ра“ — игра с думата „менора“, чак сега го осъзнаваше, — бившият му дом в Александрия, даже синият мерцедес: всичко бе щателно претърсено и извади на бял свят точно мефееш хага — нищо. Единствената друга възможност — приятелката на Хот Инга Грац да беше укрила нещо, когато я беше разпитвал онази вечер, в момента не можеше да бъде проверена, защото няколко часа след като я беше оставил, старицата беше изпаднала в кома, от която според лекарите скоро нямаше да излезе, ако изобщо излезеше. Нямаше с кого повече да говорят, нямаше къде повече да търсят, не бяха оставили камък непреобърнат. Каквото и да беше сторил Хот с Менората, отговорите явно нямаше да бъдат намерени в Египет.

Остана във вилата още двайсет минути, бродеше безцелно от стая в стая, без да знае дали да изпитва облекчение, че е направил всичко, каквото му е било по силите, или разочарование, че не е постигнал повече. След това заключи къщата и тръгна към управлението, за да се обади на Бен Рои и да го уведоми, че търсенето не беше дало никакви резултати. От разговорите им през последните дни — резки, сковани, едносрични — беше ясно, че неговото разследване също не върви по-добре от това на Халифа. Времето и възможностите изтичаха, а Менората си оставаше все така неоткриваема.

ЙЕРУСАЛИМ

Докато крачеха из двора на Центъра за душевно здраве „Кфар Шаул“, покрай красивите му тераси с цветя и колажа от спретнато разположени каменни сгради, Лейла се изкушавате да направи някаква забележка за историята на това място, да попита Бен Рои дали знае, че по-старите сгради някога са били част от палестинското село Деир Ясин, станало през 1948-а сцена на жестоко клане от страна на израелски партизански групировки: двайсет и четирима мъже, жени и деца застреляни най-хладнокръвно. Но само един поглед към спътника ѝ — със зачервени и подпухнали от недоспиване очи и постоянно свита уста от стреса и неприязънта — беше достатъчен, за да ѝ подсказе, че информацията ѝ няма да бъде оценена. Затова не каза нищо, само мълчаливо продължи нагоре.

Съвместно израелско-палестинско разследване — това ѝ беше предложил, когато неочаквано я беше извел от килията преди три дни. Дватамта щели да работят в екип, за да открият Менората, заедно с още някой си Халифа, който вършел каквото трябва в Египет, всичко било одобрено на официално ниво, всичко било свръхсекретно, всичко за доброто на всички. Искала ли? Щяла ли да помогне?

Естествено, беше изненадана. Но и подозрителна, макар че именно тя първа беше подхвърлила идеята за съвместно разследване (като и за секунда не си беше представяла, че ще се стигне до това). От маниакалния блясък в очите му, от не съвсем успешния му опит да говори спокойно и разумно; от всичко останало си личеше, че в това предложение има нещо повече от изложените намерения, някакъв прикрит план. Но тя беше заложила прекалено много, за да се откаже, и се беше съгласила незабавно и без да задава никакви въпроси.

Също толкова смайващо беше настояването му тя да се премести в неговия апартамент в западен Йерусалим. Всичките ѝ алармени системи бяха завили на пожар, казваха ѝ, че въпросното развитие на нещата няма нищо общо с това да работят на едно място, без да възникват подозрения, както твърдеше той, а по-скоро с желанието му да не я изпуска от поглед и да я следи във всяка една секунда. Но тя

пак беше запазила безпокойството за себе си и беше се съгласила, че, да, при тези обстоятелства идеята е доста добра. Прие, че ако иска да остане по следите на Менората, ще трябва да играе по неговите правила. А и при тези високи залози тя също не искаше да го изпуска от поглед. Затова Бен Рои беше подписал заповедта ѝ за освобождаване, беше я закарал до апартамента ѝ да си вземе лаптопа и някакви дрехи — тя моментално видя, че в нейно отсъствие домът ѝ е бил претърсен до основи, — а след това в неговия апартамент в Ромема, чийто хол бе превърнат в импровизиран офис. И оттогава досега стояха все там — цели три дни, напрегнати, неприятни, клаустрофобични. Всяка сутрин ставаха и веднага се захващаха за работа — телефонираха, пишеха имейли, ровеха из мрежата, преследваха всяка следа, за която се сетеха, и така цял ден и до късно нощем, живееха на кафе и сандвичи, а що се отнася до Бен Рои — на щедри порции водка. В малките часове на нощта тя се свличаше на дивана за няколко часа неспокоен сън, а той изчезваше в спалнята си, въпреки че явно не спеше много, защото няколкото пъти, когато се събуждаше от кошмарите си през нощта, го чуваше да крачи нагоре-надолу, да говори с някого по мобилния си телефон, а веднъж дори го откри в коридора, вперил поглед в нея с мъртвешки бледо лице и треперещи устни. На няколко пъти в началото беше направила опит да разчупи леда, да поведе някакъв разговор, да го пита за миналото му, за снимката на младата жена на полицата му за книги, каквото и да е; но той само беше изръмжавал, че тя е тук, за да помогне да намерят Менората, а не да му пише шибаната биография. Затова се беше отказала и вече само телефонираше, пишеше имейли, разследваше, опитваше се да не изпуска нишките в цялата тази коварна задушавача атмосфера на взаимна неприязън и подозрения.

Посещението на Хот в Дахау — от самото начало това беше главната линия на разследването им. Нямахме почти никакво съмнение, че в донесения от него сандък е била Менората. Но къде я беше отнесъл след това? Защо беше взел шестимата концлагеристи? На тези въпроси трябваше да се намери отговор. Но поне засега не успяваха да го сторят. Специалисти по Дахау, специалисти по Третия райх, специалисти по „Аненербе“, специалисти по проследяване на заграбени нацистки съкровища, даже специалисти по германската транспортна структура по времето на Втората световна война — бяха

се свързали с кого ли не, бяха питали и настоявали, но безрезултатно. Повечето дори не бяха чували за Хот; тези, които бяха, нямаха съвършено никаква представа защо е посетил Дахау и къде е отишъл след това. Беше се обадила отново на Магнус Топинг — да, много щяло дай бъде приятно следващия път, когато дойде в Англия, пак да вечеря с него, — отново на Жан-Мишел Дюпон, на половин дузина приятели и познати на Дюпон, всичко това напразно. Никой не знаеше нищо. Никой не беше в състояние да им помогне.

През трите дълги и тежки дни на разследването на бял свят излязоха само две нови парчета информация: марката на камиона, с който е дошъл Хот — „Опел Блиц“, тритонен, стандартен германски военен транспорт, и от архива на Яд Вашем — имената на шестимата концлагеристи, които Хот беше взел от Дахау: Янек Либерман, Аврам Брихтер, Ицхак Еделщайн, Ицхак Вайс, Ерик Блум, Марк Весер, първите четирима евреи, последните двама съответно комунист и хомосексуалист. Нито един от тях не се бе завърнал в лагера; пропаднаха всички опити да проследят съдбата им и да открият дали изобщо са оцелели през войната. Накратко, бяха стигнали до задънена улица.

Именно това беше причината след тези три дни най-накрая да излязат от апартамента на Бен Рои и да се запътят към „Кфар Шаул“. Защото единствената възможност, която им оставаше, бе в продължилото си цял живот издирване на Хот, Хана Шлегел също по някакъв начин да беше открила Менората. И на свой ред да беше предала тази информация на брат си Исак.

— Губим си скапаното време — мърмореше Бен Рои, докато караше към болницата. — Този тип не е проговарял от петнайсет години. Мозъкът му е като варено зеле.

Но това беше единствената останала им възможност.

Както се бяха уговорили по телефона, влязоха в северното крило на психогериатричния център, където ги посрещна доктор Гилда Нисим, същата, която беше ескортирала Бен Рои и при първото му посещение. Тя ги поздрави с неособено дружелюбно кимване, изгледа Лейла подозрително и ги поведе през стъклената врата по меко осветения коридор. Обувките им скърцаха по излъскания мраморен

под, а климатиците над главите им изпълваха въздуха с призрачни шепнещи звуци. Когато стигнаха до стаята на Шлегел, лекарката им изнесе кратка лекция, осведоми ги, че след предишното посещение на Бен Рои пациентът ѝ е бил извънредно разстроен, че няма да позволи повече да го тревожат по този начин и че разполагат с петнайсет минути и нито секунда повече. След това отвори вратата и отстъпи встрани. Бен Рои влезе; Лейла се поколеба, но го последва. Доктор Нисим понечи да отвори уста, може би за още някакви инструкции, но Бен Рои се обърна, изрече едно рязко „Благодаря“ и затвори вратата под носа ѝ.

— Шибана интригантка — измърмори.

Стаята не беше променена от последното му посещение насам: леглото, масата, рисунките с пастел по стените и облеченият в пижама тънък като плашило Исак Шлегел в креслото до прозореца, вперил поглед във все същата книга с окъсана корица в скута си. Бен Рои взе един стол и седна пред него. Лейла остана права и заоглежда стените с многобройните рисунки на менората.

— Господин Шлегел, извинявам се, че ви безпокоя отново — започна детективът направо, — но трябва да ви попитам още нещо. За сестра ви Хана.

Опита се да звучи спокойно и дружелюбно, за да не изплаши стария човек. Не успя. В момента, когато чу гласа му, Шлегел отвори уплашено очи и започна да се люлее напред-назад на стола си, да стиска и да пуска гърба на книгата, да стене едва чуто. Бен Рои прехапа устни. Не беше в настроение за подобни неща.

— Не се страхувайте — каза и се насили да изобрази на лицето си съчувстваща усмивка. — Няма да ви направим нищо лошо. Просто трябва да говорим с вас. Няма да стоим много, обещавам ви.

Опитът му да го успокои отново постигна обратния ефект. Стоновете станаха по-силни, а люлеенето още по-отчетливо.

— Господин Шлегел, знам, че не ви е лесно, и съжалявам, че толкова ви разтревожих преди, но е извънредно...

Шлегел стисна ръката си в юмрук и я вдигна пред лицето си като боксьор, опитващ се да се предпази от серия удари, стоновете му преминаха във високочестотен вой, който изпълни стаята. Бен Рои направи раздражена гримаса и сам сви ядно юмруци.

— Шлегел, вижте, знам, че...

— За бога! — Лейла се приближи и убийствено изгледа детектива, все едно му казваше: „Какво ти става, по дяволите?“, след което приклепна до стареца и взе единия му юмрук в дланите си. — Шшшт — прошепна нежно и помилва бледата прозрачна кожа. — Няма страшно. Няма страшно. Успокой се.

Почти веднага пристъпът утихна, люлеенето постепенно намаля и воят се превърна в ниско мъркане, като от хладилник или компютър.

— Ето така — тихо одобри тя и продължи да гали ръката на стария човек. — Няма нищо страшно. Всичко ще се оправи. Няма нищо страшно.

Бен Рои я наблюдаваше с известна неувереност, сякаш смутен и объркан от тази проява на нежност; сетне извади манерката си, облегна се и отпи бърза глътка. Лейла продължи да говори на стареца, да го успокоява, утешава, да му тананика старата приспивна песничка, с която баща ѝ я слагаше да си ляга, когато беше малка, докато човекът най-накрая се успокои напълно и замъглените му сиви очи се сведоха към ръката ѝ, която държеше неговата в скута му. Лейла му даде още половин минута, реши, че повече едва ли ще постигне, премести се и застана точно пред него с гръб към Бен Рои.

— Исак — каза нежно, почти като шепот, — трябва ни помощта ти. Ще ни помогнеш ли?

Зад нея Бен Рои изсумтя презрително. Тя не му обърна внимание, съсредоточила цялото си внимание върху съсухрената фигура пред себе си.

— Ще ни разкажеш ли за Менората, Исак? Ти си я видял, нали? Ти и Хана. В съборената крепост. Като на рисунките. Помниш ли? В Кастеломбре. Когато бяхте малки.

Шлегел просто продължи да гледа книгата си. Лъч ранна утринна светлина освети скелетоподобното му лице. От ноздрите му продължаваше да излиза тихо хъмкане.

— Исак, моля те — тя стисна ръката му в безмълвна молба да ѝ проговори. — Опитваме се да намерим Менората. Да я опазим. Знаеш ли къде е? Знаеш ли какво е станало с нея?

Нищо.

Попита го още веднъж, и още веднъж, и още веднъж, като през цялото време се опитваше да не дава воля на безсилието и яда си. И когато за пореден път не получи нито отговор, нито поне някакъв знак

за разбиране и комуникация, въздъхна, свали ръката си от неговата и обори глава, признавайки, че Бен Рои е бил прав, че е било загуба на време.

— Жълто.

Не беше дори шепот; по-скоро леко раздвижване на въздуха около устните на Шлегел, което може и да беше, но може и да не беше някаква дума. Лейла вдигна глава с мисълта, че си е въобразила. Старецът продължаваше да се взира в книгата си.

— Жълто.

Този път думата беше по-силна, макар и все още толкова тиха, че едва се чу. Лейла усети как зад гърба ѝ Бен Рои се напряга и се навежда напред.

Посегна и отново взе ръката на Шлегел.

— Кое е жълто, Исак? Какво искаш да кажеш.

Старецът бавно вдигна глава. Задържа погледа на Лейла за момент, очите му светнаха леко като ярка светлина, видяна през матирано стъкло. След това измъкна ръката си от нейната, вдигна я и насочи треперещ показалец нагоре и надясно към четирите рисунки, изобразяващи арката в Кастеломбре, и по средата петата, на която беше нарисувана седмораменната Менора.

— Жълто — прошепна за трети път и цялото му тяло потрепери от усилието, което му струваше думата.

— Какво значи „жълто“? — Бен Рои се беше приближил толкова, че коленете му се опираха в гърба на Лейла. — Менората ли е жълта?

Старецът продължи да сочи още дълго време, след което свали ръка и стисна здраво книгата.

— Гледайте жълтото.

Лейла се извърна леко и погледна въпросително Бен Рои, след което вдигна глава, погледна стареца право в лицето и отново хвана ръката му.

— Хана ли ти го каза, Исак? Хана ли ти каза това?

Шлегел мачкаше книгата, огъваше я, кривеше корицата ѝ.

— Гледайте жълтото — повтори.

— Ама какво има предвид? — гласът на Бен Рои беше рязък, силен. — Кое жълто?

Шлегел не каза нищо, само продължи да мачка книгата.

— Жълтата рисунка ли? — настоя детективът. — Това ли иска да каже? Да гледаме жълтата рисунка? Рисунката на Менората ли?

Настъпи мълчание, след това се чу търкане на дърво по линолеум, защото Бен Рои премести стола си, стана, отиде до рисунката с Менората. Впери поглед в нея и затърси някакво скрито значение в простия, изрисуван с жълт пастел образ. Нищо. Свали рисунката от стената и погледна гърба ѝ.

Чист. Хвърли поглед към Лейла, и тръгна из стаята да огледа останалите рисунки на менората. Свали ги всичките от стените, с все по-ядосани движения. Пак нищо. Шлегел само гледаше в скута си.

— Исак, моля те! — прошепна Лейла и обви ръцете му със своите. — Какво е имала предвид Хана? Какво е искала да ни кажеш? Моля те, Исак, помогни ни. Моля те!

Отнасяше се, усещаше го, потъваше обратно в себе си. Продължи да го умолява, да стиска ръцете му, да мачка нежно костеливите длани, като че ли така щеше да изкопчи от него последното парче информация. Но моментът беше отминал и тя изстена безсилно, подпря се на пети и, клатейки глава, се загледа в тавана.

Бен Рои удари стената с юмрук.

— Мамка му.

После, докато двамата вървяха в унило мълчание през двора на болницата и се чуваха само немелодичното чуруликане на птиците в боровете и кипарисите и някъде отляво далечното потракване на топчето за пинг-понг, Бен Рои се опита да се съсредоточи, да реши какъв ще бъде следващият им ход, как, по дяволите, да накара всичко да тръгне.

С изключение на някоя и друга открадната минута, през последните седемдесет и два часа почти не беше спал. Беше скапан, по-скапан, отколкото изобщо си беше мислил, че може да бъде, всичко в главата му беше толкова объркано и замъглено, че вече изобщо не беше сигурен какво, по дяволите, прави, нито защо го прави. Преди три дни всичко изглеждаше толкова ясно: статията, интервютата, афършейвът — всичко съвпадаше, всичко се връзваше. Да я държи под око, да я наблюдава, да я чака да се пропука. Но тя не се беше

пропукала — тя също беше прекалено умна, прекалено добре се владееше — и затова, противно на волята си започваше да се съмнява, да се чуди дали пък не грешеше (начинът, по който току-що се беше отнесла с Шлегел... можеше ли някой като нея...). Разбира се, спазмите в стомаха не преминаваха — Господи, и то какви спазми! — но можеше ли да им вярва?

Можеше ли да вярва на себе си? Не знаеше, вече просто не знаеше. И никога нямаше да узнае, освен ако не откриеха Менората. Тогава тя щеше...

— Сега какво ще правим?

— Хмм? — Бен Рои продължаваше да тъне в мислите си.

— Сега какво ще правим? — повтори Лейла.

Той тръсна глава и се опита да се върне в настоящето.

— Ще се молим онзи мухльо Халифа да открие нещо.

— Ами ако не открие.

— Тогава започваме пак да звъним на тоя и на оня. И ще звъним, докато не намерим каквото ни трябва.

Той забави крачка и я погледна, със зеници свити от подозрение и неприязън, преди отново да поеме надолу по хълма. Лейла вървеше по петите му. Излязоха от двора на болницата, качиха се в беемвето му и подкараха към главното шосе към централен Йерусалим. Малко преди да тръгнат, Лейла зърна за миг син сааб, паркиран в безистена пред някакъв античен гараж на ъгъла срещу болницата. Шофьорът се беше навел над волана и очевидно гледаше право към тях. Всичко стана само за част от секундата, те отминаха и продължиха към града.

Зад тях Ави Щайнер запали двигателя на сааба.

— Добре, значи отново са се раздвижили — измърмори в уокитокито си. — Канфей Нешарим, на изток. Тръгвам след тях.

Даде на първа, включи се в движението и си проправи път между колите, докато се озова точно зад тях.

ЛУКСОР

В кабинета си Халифа дъвчеше парче ряпа от пакета туршия, който си беше купил по пътя от вилата на Хот. Въздъхна с неохота и набра мобилния номер на Бен Рои. Израелецът вдигна след четвъртото иззвъняване и както обикновено не се затрудни да любезничи.

— Е?

— Е?

— Нищо.

— Мамка му!

— А ти?

— На теб как ти звуча, да го еба?

Халифа поклати глава и се зачуди способен ли е този мъж да състави изречение, в което да няма псувня. През целия си живот...

— Ходихте ли отново при близнака? — Опита се да говори възпитано и да не се замисля колко извънредно неприятен му е израелецът.

— Тъкмо приключихме с него.

— И?

— Шибана история. Той е зомби. Само седи, мачка си книгата и издава шантави звуци.

Отзад се дочу женски глас — сигурно на Лейла ал Мадани, — който попита Бен Рои какво си говорят, а израелецът отвърна с агресивното: „Хайде изчакай, ако обичаш!“

— И в къщата на Хот нямаше съвсем нищо, така ли? — гръмна отново по линията гласът на Бен Рои. — Сигурен ли си?

— Сигурен съм. Преобърнахме всеки квадратен сантиметър.

— А градината?

— И нея.

— Ами...

— И колата. И хотела му. А александрийската полиция преобърна бившата му къща. Тук няма нищо, Бен Рои. В Египет няма нищо.

— Е, значи си пропуснал нещо.

— Не съм пропуснал. — Халифа стисна юмруци. — Тук няма нищо, казвам ти.

— Ами продължавай да търсиш.

— Ти май не ме слушаш. Тук няма нищо. Какво искаш от мен? Да прекопая целия Луксор ли?

— Ако трябва, ще го прекопаеш, да! Трябва да я намерим. Аз трябва да...

Израелецът млъкна внезапно, сякаш преглътна забележка, която възнамеряваше да направи. Настъпи кратко мълчание, след което заговори отново, този път малко по-спокойно, макар и с усилие.

— Знаеш какъв е залогът. Просто продължавай да търсиш.

Египтянинът безпомощно махна с ръка. Все едно говореше на стената. Измърмори със стиснати устни едно: „Добре, добре, ще видя какво мога да направя“ и се наведе напред, готов да затвори телефона.

— Между другото, каква беше книгата? — попита.

— Моля?

— Каза, че братът на Шлегел имал някаква книга.

Отново кратко мълчание. Въпросът явно притисна израелеца до стената. Последва приглушена размяна на реплики с Лейла. Следващото, което Халифа чу, толкова силно, че му се наложи да отдръпне слушалката от ухото си, беше свистене на гуми по асфалт, като от внезапно сменяща посоката си кола, придружено от гневен хор от клаксони.

— Бен Рои?

— Ще ти звънна! — изкрещя израелецът. А след това към Лейла: — Ти къде гледа ма...

Линията прекъсна.

ЙЕРУСАЛИМ

Младежът внимателно се промъкваше из строителния район, хванал тежък сак в дясната си ръка. От време на време спираше да провери дали някой не го следи, ненужна предпазливост, защото районът беше обезлюден поне от пет месеца насам, а и без това беше далеч от последните постройки на града, доста далеч от каквито и да било жилищни квартали. Подмина купчина циментови блокове, заобиколи лабиринт от рушащи се изкопи за основи, от които като пречупени от буря дръвчета стърчаха ръждясали прътове арматурно желязо, и накрая стигна до голям метален товарен контейнер точно в средата на строителната площадка. Вратата му беше заключена с тежък катинар. След като се огледа за пореден път, извади от сака яки клещи, срязва катинара, отвори вратата и влезе вътре. Вътре беше горещо и прашно, миришеше на кал и катран. В дъното имаше купчина мушама — единственото съдържание на контейнера, — той отиде до нея, внимателно скри сака отдолу, пригладя мушамата, за да ѝ върне първоначалната форма, излезе и заключи вратата с нов катинар. Огледа се за последно, извади от джоба си един-единствен ключ, клекна и го зарови в пясъка пред предния ляв ъгъл на контейнера. Изправи се и пое обратно през площадката. Ресните на талит катана му се вееха изпод ризата като мустачки на лоза, подхванати от бурен вятър.

ЙЕРУСАЛИМ

— Защо, да го еба, не сте ни казали досега?

— Защото не сте ме питали? — процеди доктор Гилда Нисим, крачейки пред тях по коридора към стаята на Исак Шлегел. — Може да съм психиатър, но това не означава, че мога да чета на хората мислите! И, ако обичате, си сдържайте езика!

Бен Рои отвори уста, очевидно, за да ѝ се разкрещи. Някак успя да се овладее и само изръмжа ядосано. Лейла ускори крачка и настигна лекарката.

— И казвате, че сестра му му я дала точно преди да замине за Египет?

Нисим кимна рязко, очевидно също едва сдържаща гнева си.

— Госпожа Шлегел се отби тук на път за летището. Постоя с него петнайсет минути, даде му книгата и тръгна. Тогава я видяхме за последно. Оттогава не я е изпускарал от ръце.

— Да еба мама му! — изръмжа тихо Бен Рои и изгледа кръвнишки тила на лекарката.

Стигнаха до стаята на Шлегел, но вместо да спрат пред нея, доктор Нисим ги поведе надолу по коридора и навън през поредица от стъклени врати в дъното на крилото, като им обясни, че по това време на деня пациентът ѝ обичал да седи отвън на слънце. Изкачиха стъпалата на малък алпинеум, засаден с цъфтящ здравец и виолетови лавандулови храсти, а след това още нагоре по тясната белокаменна пътека към самия край на двора на болничния комплекс, където имаше полянка, обградена от борове, много тиха, много спокойна, въздухът беше наситен с благоуханието на иглолистните дървета и отвсякъде се виждаше потъналото в синкава мъгла море на горите по Юдейските възвишения. Нисим кимна към самотната фигура на каменната пейка в далечния край на поляната, изгледа Бен Рои заплашително над очилата си и се оттегли. Бен Рои и Лейла се приближиха до пейката. Детективът застана зад нея, а Лейла седна до стария човек. Както и предишните пъти ръцете му здраво стискаха книгата в скута му. Тя положи нежно ръка върху неговата.

— Здравей, Исак, пак съм аз. — Мълчание. — Може ли да ти видим книгата? Тази, дето Хана ти я е дала. Може ли да я погледнем? Става ли?

Притесняваше се, че сигурно няма да иска да им я покаже, че ще изпадне в паника от молбата ѝ. Нищо такова. Старецът въздъхна леко, сякаш от облекчение, че най-накрая го бяха попитали. Бавно вдигна ръце и я остави да вземе книга от скута му. Бен Рои се наведе и проточи врат, за да види заглавието.

Книжлето беше тънко, с меки корици, много измачкано, със зелена обложка, на която беше нарисуван черен силует на бор. Отдолу, на английски, заглавието гласеше „Летни екскурзии в националния парк Берхтесгаден“. Лейла вдигна въпросителен поглед, към Бен Рои и прелисти книгата до съдържанието.

Бяха изброени десет маршрута и всеки си имаше име — „Пътеката Кьонигзее“, „Пътеката Вацман“, „Пътеката Вайс-Тане“, както и цветен код, явно съответстващ на цветните маркери по пътеките. Последният маршрут, „Пътеката Хохер Гол“ беше обозначен в жълто.

— Гледайте жълтото — прошепна Лейла и сърцето ѝ заби лудо.

Бен Рои не каза нищо, само дойде и седна до нея. Тя започна трескаво да разлиства книгата, търсейки съответния раздел.

— „Пътеката Хохер Гол“ — обяви след малко и разтвори книгата на коленете си.

Също като останалите девет глави и тази започваше с елементарна черно-бяла скица, този път на планина с равно подножие и скалист продълговат хребет, издигащ се надясно, за да свърши при отвесна скала, върху която беше кацнало нещо, подобно на къщурка. Следваха някои основни факти за маршрута — дължина 19 км; време 5–6 часа; трудност — 3-та степен (от общо 5), — карта с мащаб, на която маршрутът беше отбелязан с криволичеца пунктирана линия, а след това и шест страници текст, описващи разходката в подробности, имаше карета с допълнителна информация за местната флора и фауна, историческите забележителности и така нататък. В последната третина на текста един абзац беше подчертан с червена химикалка:

Пресечете шосето и тръгнете направо, зад изоставената помпена станция. След около трийсетминутно изкачване — на места стръмно — ще излезете на откритото пространство пред изоставената солна мина „Берг-Улмеверк“ (повече за традициите при добиването на каменна сол в региона вижте в увода на стр.4). Високо над вас, ако времето позволява, ще видите върха Хохер Гол (2522 м), а отдясно — покрива и радиомачтата на Келщайнхаус, или „Орловото гнездо“, бивша вила за отдих на Хитлер (виж карето). Надолу се откриват великолепни гледки към Оберзалцбург, Берхтесгаден и реката Берхтесгаден Ахе. Маршрутът продължава наляво, покрай малка каменна могила (виж карето на следващата страница).

Лейла и Бен Рои се спогледаха объркано, без да имат представа какво общо има това с Дитер Хот или с Менората. Лейла обърна страницата. Споменатото каре също беше подчертано с червено. Беше озаглавено: „Скелетите от Хохер Гол“. Отново се спогледаха и зачетоха.

През май 1961-ва на мястото, белязано от каменната могила, група туристи открива шест скелета, след като през нощта необичайно силен дъжд отмива повърхностния пласт на плиткия гроб, в който са били погребани. Всичките са на мъже и всички са загинали от огнестрелни рани. Останките от дрехите им дават основание да се предполага, че са били концлагеристи, но самоличността им остава неизвестна и до ден-днешен, както и причината, поради която са се озовали в подножието на Хохер Гол. Понастоящем са погребани в гробището на Берхтесгаден. Традиция е, когато минава, в знак на почит туристът да добави камъче към могилата.

Помълчаха докато осмислят тази информация, след което в един глас казаха:

— Концлагеристите от Дахау.

Бяха развълнувани, въодушевени. Лейла подаде книгата на Бен Рои, бръкна в чантата си, извади бележника си и трескаво запрелиства страниците му.

— Жан-Мишел Дюпон — измърмори. — Той спомена нещо за нацистите, как... — Намери търсената страница, прокара пръст по нея и зачете: — В края на войната нацистите или изнасят зад граница плякосаните съкровища, или ги скриват в тайни убежища в самата Германия, обикновено в изоставени мини.

Погледна Бен Рои. За миг погледите им срещнаха, след което и двамата неистово се захванаха за работа. Лейла разтвори книгата и започна да записва подробностите за мината и местоположението ѝ, почеркът ѝ беше толкова нечетлив от вълнение, че в крайна сметка се принуди да откъсне страницата и да започне наново. Бен Рои се беше изправил и говореше бързо по мобилния си телефон, гласът му се усиливаше и затихваше, докато крачеше нагоре и надолу по хълма, а лявата му ръка описваше полукръгове, сякаш искаше да ускори нещата.

След пет минути всичко беше уредено: два билета за полета от 11:15 от „Бен Гурион“ до Виена, след това свързка до Залцбург — най-близкото летище до Берхтесгаден, където щеше да ги чака кола под наем. Ако някакво непредвидено забавяне не им попречеше, до късния следобед щяха да са в Германия.

— Дай да се размърдаме — каза Бен Рои и закрачи бързо надолу. — Ако изпуснем този полет, следващият е чак утре.

— Ами Халифа?

— Да го духа. Вече знаем къде е. Той не ни трябва.

Детективът изчезна по пътеката. Лейла се обърна към Шлегел, който през цялото време беше седял безмълвен и неподвижен, вперил поглед в гористите хълмове. Взе ръцете му в своите и положи книгата в тях.

— Благодаря ти, Исак — прошепна. — Няма да изоставим Хана. Обещавам ти.

Поколеба се, но след секунда се наведе и целуна стареца по бузата. Той ѝ кимна едва доловимо и сякаш измърмори нещо, но

прекалено тихо, за да го чуе Лейла — може би „сестра ми“, но не беше сигурна. Стисна ръката му, изправи се и последва Бен Рои. Двамата се затичаха към изхода на болничния комплекс и излязоха на улицата. Лейла все още стискаше смачканата на топка страница, която беше откъснала от бележника си, и когато стигнаха до колата, я хвърли в едно улично кошче за отпадъци, преди да се качи на дясната седалка.

На поста си отсреща Ави Щайнер ги проследи как тръгват и се включват в уличното движение. След това измърмори нещо в уокитокито си, запали двигателя на сааба, излезе от безистена на гаража, сви зад ъгъла, спря до кошчето за боклук и излезе от колата.

ЙЕРУСАЛИМ

Хар Цион чакаше до телефона, когато той иззвъня. Гледаше през прозореца на апартамента си и втриваше балсам в голите си ръце и тяло. Наведе се, да го вдигне и леко се намръщи от болката — даже и с крема през последните месеци кожата му се опъваше все повече. Отговори с едно бързо „Кен“ и мълчаливо продължи да слуша гласа от другата страна на линията. Болезненото му изражение, когато се беше навел да вдигне телефона постепенно премина в съсредоточено, а след това в широко усмихнато.

— Подготви „Чесна“ — каза накрая. — И поговори, с когото трябва на летището, ще се наложи да им лепнем предавател, просто за да сме сигурни. Чакай ме долу след двайсет минути. О, да, Ави, идвам. Със сигурност идвам.

Остави телефона, сипа още балсам в шепата си и го размаза бавно по корема си, загледан в стария град долу, в куполите и кулите му и малко по-далеч, в едва видимия шарен правоъгълник на Западната стена. За миг, за много кратък миг си позволи да помечтае: армия, велика армия, цялата от Божи чеда, Израел обединен като юмрук, маршируващ покрай Стената, с Менората най-отпред, превзема хълма на Храма и разрушава арабските светилища. След това затегна капачката на тубата с балсам, отиде в спалнята и започна да се подготвя.

ЛУКСОР

— Е, помолете го, ако обичате, да ми се обади. На Халифа. Халифа! Ха-ли-фа. Да, разбира се, че знае... Моля? Да, спешно е! Много спешно. Моля? Добре, добре, благодаря, благодаря!

Халифа затръшна телефона. Постоя още малко на бюрото, разтри слепоочията си; след което се изправи, изхвърча от кабинета и влетя в друга стая малко по-надолу по коридора, където грабна от библиотеката на стената един атлас. Отнесе го на бюрото, прелисти бързо азбучника, отвори на страницата, която му трябваше, и започна да проследява с пръст ширината и дължината, докато намери място то, което търсеше: Залцбург. Запали цигара и се втренчи в страницата.

Беше говорил с Бен Рои само преди час. Бяха се разбрали, че ще чака израелецът да му се обади по телефона; след това, като не се обади и тъй като нямаше търпение да разбере какво са научили, ако изобщо са научили нещо от брата на Шлегел, звънна на мобилния му телефон. Заето. Беше изчакал още пет минути, след което се беше обадил отново. Пак заето. Звънна трети път, след още десет минути, но този път телефонът му беше изключен. Незнайно защо стомахът му се стегна в неясно предчувствие за неприятности, което с всяка изминала минута ставаше все по-силно, а телефонът все така продължаваше да стои изключен, докато накрая, убеден, че се е случило нещо лошо, не се свърза с полицейски участък „Давид“.

Както и при първото му общуване с израелската полицейска бюрокрация, премина стени от безхаберие и умишлени пречки, преди най-накрая да се добере до някаква секретарка, която на лош английски го осведоми, че детектив Бен Рои и негов колега понастоящем пътували към Австрия. За Залцбург. Защо и кога щели да се върнат, нямала представа, нито пък имала правото да разкрива подобна информация, дори да разполагала с нея. Искаше му се да я притисне, да настоя да говори с някой началник, но щеше да му се наложи да обяснява защо толкова спешно иска да се свърже с детектива; а при положение че цялата тази проклета история с Менората трябваше да остане в тайна, не му оставаше никакъв избор,

освен да отстъпи и да я помоли да предаде на Бен Рои да се свърже с него веднага щом осъществи контакт.

— Какво прави тоя, по дяволите? — измърмори на себе си, втрещен в отворения атлас. — Какво, по дяволите...

Вратата на кабинета се отвори и Мохамед Сария надникна вътре.

— Мохамед, не сега.

— Получих...

— Казах, не сега! Зает съм!

Каза го с по-остър тон, отколкото възнамеряваше, но вестта за отпътуването на Бен Рои го беше вбесила и не беше в настроение за шегички. Сария леко се обиди, но не каза нищо, само сви рамене, вдигна извинително ръце и затвори вратата. Халифа се поколеба дали да не го догони — никога не се беше държал грубо с помощника си, никога, — но беше прекалено ядосан и затова си допуши цигарата, изхвърли фасата през прозореца и зарови глава в дланите си.

Бяха открили нещо, това поне беше сигурно. Нещо важно. Нещо, което налагаше да се отиде чак до Австрия. За момент си помисли дали просто не се пали прекалено, дали няма някакво напълно невинно обяснение за мълчанието на Бен Рои, като например, че просто е забравил да се обади, развълнуван от откриването на нова следа, или пък, че мобилният му телефон е бил извън обхват и толкова е бързал за самолета, че не е имал време да спре и да звъне по обществен телефон.

Ама не. Колкото повече си мислеше и прехвърляше в главата си случилото се през последните дни, разговорите с Бен Рои, толкова повече се убеждаваше, че това не е никаква безобидна небрежност от страна на израелеца, а съвсем целенасочен ход в най-критичния момент, за да отстрани от картината него, Халифа. Защо? Лична неприязън? Защото Бен Рои не го харесваше? И искаше да си припише цялата заслуга за откриването на Менората? Или пък ставаше въпрос за някаква много по-голяма и коварна игра, някакъв по-мащабен заговор? Нямаше представа. Знаеше само, че израелецът не заслужава абсолютно никакво доверие.

Запали поредната цигара, забарабани с пръсти по бюрото, след това взе решение, вдигна телефона и набра личния мобилен номер,

който Гулами онази вечер му беше дал за спешни случаи. Телефонът иззвъня пет път и се включи гласовата поща. Затвори и опита отново. Същото. Обади се в кабинета на Гулами. Министърът бил на среща с президента Мубарак, нямало да се освободи до края на деня и не трябвало да бъде безпокоен при никакви обстоятелства. Мамка му.

Стана, отиде до прозореца, нетърпеливо прокара кокалчетата си по черчевето, върна се на бюрото си, обади се на един познат в „Ал Ахрам“ и го попита как да се свърже със Саеб Марсуди. Познатият му го препрати към свой познат в Рамала, той от своя страна го насочи към друг познат в Йерусалим, който му даде обратно връзката в Рамала, оттам получи номера на някакъв офис в Газа, откъдето му казаха, че нямат представа къде е Марсуди. Мамка му, мамка му!

Звъня още на няколко места, не стигна доникъде и излезе в коридора да си плисне малко вода на лицето, за да се освежи. Докато подминаваше последната стая преди тоалетната, видя вътре през откритата врата Мохамед Сария, седнал и обядващ сам на бюрото си. Стана му съвестно заради поведението му преди малко и затова забави крачка и надникна през вратата.

— Мохамед?

Сария вдигна глава.

— Извинявай. Извинявай, че така ти се разкрещях. Напоследък ми е малко...

В отговор помощникът му безгрижно размаха стрък зелен лук.

— Извинен си.

— Не беше нещо важно, нали?

Сария захапа лука.

— За онази врата, дето ме беше попитал.

Халифа неразбиращо поклати глава.

— Не помниш ли, снимката, дето ми я даде, диапозитива? Онзи от вилата на Янсен?

След всичко, което му се беше струпало на главата, Халифа напълно беше забравил за него.

— Мохамед, виж, хайде да ми разкажеш друг път. Точно сега гробниците не са ми най-важната задача.

— Добре. Само че аз точно затова си помислих, че може да ти е интересно.

Халифа отново поклати глава.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами това не е гробница.

— Не е ли? А какво е тогава?

— Мина. В Германия. Солна мина, ако трябва да съм точен.

Халифа за момент остана на вратата, но след това против волята си влезе в стаята.

— Я разкажи.

Помощникът му натъпка остатъка от лука в устата си, наведе се, извади изпод бюрото си голяма картонена папка, взе от нея лист с формат А4, изписан целия с бележки, след него три големи снимки, а накрая и диапозитива, който му беше дал Халифа.

— Първо направих стандартни позитиви шестнайсет на десет — започна той и посочи диапозитива, — но както сам виждаш, на тях не си личи нищо. Чак когато накарах момчетата от фотолабораторията да направят свястно увеличение, открих нещо интересно.

Той поднесе първата от големите снимки. Беше същият проход, който Халифа помнеше: тъмен, заплашителен, издълбан в основата на висока отвесна сива скача. Но сега, точно над стряхата на входа забеляза грубовати букви, издълбани право в камъка, толкова бледи, че на диапозитива изобщо не си личаха. Наведе се и примижа, за да ги разчете.

— „Gluck Auf“ — прочете, затруднявайки се с произношението.

— Означават „късмет“ — обясни Сария. — На немски. Говорих с посолството им.

— И те идентифицираха гробницата само по това?

— Мината — поправи го Халифа. — Не, не я идентифицираха. Това очевидно е някакво обичайно миньорско пожелание. Из цяла Германия.

— Е, и?

— И ей така, за да съм сигурен, накарах момчетата от лабораторията да се съсредоточат върху цялата горна част на прохода и пак да увеличат картината, ама наистина да я увеличат, и... — Той вдигна следващата снимка. — Да забелязваш нещо?

Халифа огледа фотографията. Изглеждаше съвсем същата като първата, с изключение на нещо като дребна бяла издутина в горния десен ъгъл, точно под *F*-то в „GLUCK AUF“.

— Какво е това?

— Браво — ухили се Сария. — Ще стане детектив от теб.

Подаде му третата и последна фотография, много зърнеста, на съвсем малък отрязък от стряхата, с думата „AUF“ и точно под нея, размазано, но четливо, изписано с бяла боя на скалата, на площ не по-голяма от монета, обозначение SW16.

— Отначало реших, че някой просто е драскал по камъка. Но все пак го изпратих на посолството, ей така, ако случайно означава нещо. Те се свързали с някакви минни специалисти в Германия и тази сутрин ми се обадиха. Оказва се, че всъщност...

— Е част от система за номерация.

— Точно така. Използвана в някакъв град на име — той направи справка с изписания с бележки лист — Берхтесгаден. За идентификация на стари солни мини. Точно тази солна мина се нарича — той погледна отново листа — „Берг-Улмеверк“. Изоставена е от края на деветнайсети век. Даже ми пратиха по факса карта и някакви глупости за историята ѝ. Страшно са организирани тези германци.

Разрови отново картонената папка, извади листата от факса и ги подаде на Халифа, който седна на ръба на бюрото му. Имаше няколко страници на немски — безполезни, тъй като не знаеше езика, — карта и снимка на планина. Не беше сигурен, но равното ѝ скалисто подножие смътно напомняше маслената картина в хола на Хот. Гърдите му се стегнаха и усети прилив на адреналин.

— Този град, Бердер-не-знам-какво-си. Къде точно се намира?

— Берхтесгаден — поправи го заместникът му. — В Южна Германия. Близко до границата с Австрия.

След съвсем кратка пауза Халифа скочи и се затича към кабинета си. Атласът продължаваше да стои отворен на бюрото му. Той го грабна и очите му трескаво зашариха по страницата. Отне му точно пет секунди да намери каквото търсеше. Берхтесгаден. На по-малко от двайсет километра от Залцбург, където беше и най-близкото летище. Грабна телефона и набра пет цифри.

— Сър? Халифа е. Налага се да ви поискам разходи за пътни.

Писклив сърдит звук.

— Боя се, че малко повече, сър. — Прехапа устни. — До Австрия.

Звукът от другата страна се усили многократно.

ЛЕТИЩЕ „БЕН ГУРИОН“

Докато си вземат паспортите, изминат шейсетте километра до летището и си проправят път до терминала за заминаващи, пътниците от техният полет до Виена вече се качваха на борда. Бен Рои си показва полицейската карта, за да минат бързо през първоначалните проверки за безопасност — първият и последен път, когато Лейла не бе подложена на обстоен и безкраен разпит, — и отидоха право пред гишето за чекиране. Минаването през втората проверка, на входа на чакалнята, се оказа по-трудно, защото един от полицаите на смяна настоя да отведе Лейла и да я претърси щателно, въпреки настояването на Бен Рои, че тя е под негова опека и не представлява заплаха. Когато най-после я пуснаха, по високоговорителите звучеше последното повикване за полета им.

— Гхабее! — нетърпеливо изсъска Лейла, докато ѝ подаваха изцяло изсипания, преровен и натъпкан как да е сак. — Идиот!

Преметна го през рамо и пое след Бен Рои, който вече крачеше към портала. В този момент зърна скрит зад една колона, точно зад гишетата за паспортен контрол висок мускулест мъж, който гледаше право към нея. Погледите им се срещнаха за секунда, след което мъжът отстъпи назад и изчезна.

След като излезе отвън, Ави Щайнер отиде на паркинга и се настани на задната седалка на едно волво.

— Качиха се.

Хар Цион кимна, наведе се и тупна шофьора по рамото. Колата потегли от паркинга и се насочи към един охраняван портал в края на терминала, мина покрай няколко карго стоянки и спря пред хангар, пред чиито отворени врати беше изкарана черна „Чесна Ситейшън“. Четирима други мъже — високи, мускулести, с безизразни лица — вече ги чакаха до стълбичката. Всичките носеха на главите си черни ярмулки и държаха в ръце сакове. Хар Цион и Щайнер излязоха от колата и след безмълвно потвърждение, че всички са налице,

шестимата изчезнаха във вътрешността на самолета, вратата му се затвори зад тях и двигателите заработиха.

ЕГИПЕТ

Халифа вече беше изпуснал единствения за деня директен полет от Египет до Австрия, затова се наложи да вземе някакъв обиколен маршрут с прекачване до Залцбург през някоя друга европейска столица. След почти цял час телефонни разговори най-доброто, което намери, беше някакво мъчително пътуване през Рим и Инсбрук, което щеше да го откара на местоназначението му след полунощ. Дотогава Бен Рои със сигурност щеше да е стигнал до мината, да е направил каквото щеше да прави там, и да си е тръгнал. Вече почваше да си мисли, че просто си губи времето и че няма начин да догони израелеца, когато с последното обаждане най-после попадна на нужния му полет: туристически чартър от Луксор директно до Мюнхен, излитащ в 13:15. Мюнхен беше само на 130 километра от Берхтесгаден и въпреки че не беше идеалното решение, беше най-доброто при тези обстоятелства.

Едва успя да звънне на Зейнаб и да ѝ каже, че отива на кратка командировка — „Нищо особено, утре по това време ще съм се прибрал“, — след което изхвърча към летището. Толкова бързо стана всичко, че едва на борда на самолета, докато той рулираше за излитане, му хрумна, че за пръв път през целия си живот ще излезе от родния си Египет.

ЗАЛЦБУРГ

Кацнаха във Виена в 15:30, а в Залцбург един час по-късно. Взеха колата под наем и поеха с пълна скорост по магистралата. Бен Рои шофираше, а Лейла четеше картата. Баварските Алпи надвисваха над главите им като порутени назъбени парапети на крепостни бойници, стръмни гористи склонове изскачаха непрекъснато и от двете страни. В подножието им нямаше сняг, но нагоре, там, където брезите, ясените, брястовете и хвойната отстъпваха на гъсталаците от смърчове и ели, всичко беше бяло, и макар да не казаха нищо, и двамата гледаха нагоре с все по-нарастващо безпокойство, че след като са дошли чак тук, крайната им цел може да се окаже недостъпна. Но на този етап не можеха да направят нищо и затова пътуваха в мълчание. След десетина километра слязоха от магистралата и поеха по някакво пълно със завои първокласно шосе директно за Берхтесгаден. От дясната им страна се виеше пенлива река, а мокрият асфалт се изнизваше като размотана магнитна лента.

Лейла забеляза, че Бен Рои непрекъснато поглежда в огледалото за обратно виждане, въпреки че по шосето нямаше нито една друга кола.

МЮНХЕН

Въпреки че самолетът кацна два̀сет минути по-рано от разписанието, Халифа изгуби цялото това време, че и повече, на гишетото за паспортна проверка, където дори с египетската си полицейска карта с усилия убеди служителката — едра вкисната жена с късо подстригана коса и най-огромния бюст, който беше виждал, — че не е нелегален имигрант, опитващ се да се промъкне в страната, за да цига от системата ѝ за социално осигуряване (фактът, че билетът му нямаше фиксирана дата за връщане и че не говореше немски, само засилваше подозренията ѝ). Когато най-после успя да я убеди, да си купи карта, да вземе наетия „Фолксваген Поло“, да се измъкне от летищния комплекс и да излезе на магистралата на изток, вече се свечеряваше и последните издихания на дневната светлина бавно се разтваряха в плътната, неопределена мъгла на здрача.

При други обстоятелства щеше да приеме нещата по-ведро, щеше да отдели време да огледа мястото, на което се е озовал. Пищните пасища; вълнистите, обрасли с гори хълмове; красивите села с църквите им с камбанарии като глави лук, спретнатите къщи с червени покриви — всичко това му беше толкова непознато, толкова съвършено различно от препечените от слънцето пустинни гледки на собствения му свят. Но тъй като преднината на Бен Рои вече беше много голяма, нямаше никакво време за подобни удоволствия, нито пък настроение да им се отдава. Вместо това, без изобщо да погледне пейзажа, премина в най-бързата най-лява лента на магистралата, натисна газта до дупка и се понесе през все по-плътния мрак, без да го интересуват мигащите над главата му знаци, обявяващи, че максималната разрешена скорост на магистралата е 130 километра в час.

Само веднъж през следващите няколко часа на магистралата си позволи да отклони желязното си внимание. Спря на някаква бензиностанция да зареди догоре и да си купи цигари, и тъкмо щеше да се качи обратно в колата, когато на затревената площ зад колонките видя малко петно сняг, не по-голямо от детско одеяло, последен

остатък от доскоро голяма и дебела снежна покривка. През живота си не беше виждал сняг, нито го беше докосвал. Въпреки че чуваше как секундите тиктакат в главата му, не устоя, отиде до поляната, положи ръка върху грапавата ледена кора и я задържа така за миг, сякаш галеше някакво непознато животно, след което побърза да се качи в колата и отново да поеме с пълна скорост.

„Чакай само да кажа на Зейнаб — мислеше си с все още изтръпнала от студа ръка. — Изобщо няма да ми повярва. Сняг! Аллах-у-акбар!“

БЕРХТЕСГАДЕН

Спряха на някакъв крайпътен магазин на около пет километра преди Берхтесгаден, за да купят фенери и топли дрехи, след което слязоха вляво от магистралата и поеха нагоре по хълмовете. Макар вече да се стъмваше, небето отгоре беше ясно, надупчено тук и там от първите звезди и с пълна луна с цвят на лед, която обливаше всичко наоколо в равно сребристо сияние, сякаш целият пейзаж беше излят от калай. От време на време групички от светлини бележеха изолирани села и ферми, а зад гърба им уличното осветление очертаваше в мрака основната магистрала Берхтесгаден-Залцбург. По пътя си не срещнаха никакви други коли и след като излязоха от село Оберау с алпийските му къщи с червени и зелени покриви, светът потъна в тъмнина, тишина и празнота, лишен от всякакви следи от човешко присъствие, с изключение на самия път и на поставените на всеки километър знаци, обявяващи, че пътуват по нещо, наречено Росфелд-Хохон-Рингщрасе.

— Сигурна ли си, че това е пътят? — попита Бен Рои и включи лампата в купето.

Лейла кимна и посочи на картата.

— Прави завой под Хохер Гол и отново тръгва надолу към Берхтесгаден. Според книгата на Шлегел началото на пътеката към мината е точно в най-високата точка. Трябва да се оглеждаме за някаква порутена сграда.

Израелецът изръмжа, хвърли пореден поглед в огледалото за обратно виждане, натисна спирачките, взе острия завой и отново ускори. Песъчинки изхвърчаха изпод колелата и се удряха в шасито, фаровете пробиваха дълбоки дупки в обгръщащата ги тъма.

Вече навсякъде имаше сняг, всичко беше покрито от девствена, блестяща бяла покривка: сняг по земята, сняг по дърветата, сняг, натрупан в еднометрови, подобни на захарен памук преспи от двете страни на пътя. Но самият път беше почистен и безпрепятствено продължаваше напред, пълен с остри завойи, все по-нагоре и по-нагоре, острият скалист Хохер Гол надвисваше все по-заплашително отпред, докато накрая в продължение на километър пътят навлезе в борова

гора и спря да се изкачва, за да започне след това отново да слиза надолу. В този момент, в най-външната точка на широк и плавен завой, фаровете на колата осветиха малка, почти затрупана от навятия сняг полуразрушена сграда на някаква поляна вляво от пътя. Намалиха скоростта, приближиха се до нея и Лейла посочи дървената табелка встрани от пътя с жълта стрелка, сочеща нагоре към гората.

— Пътеката Хохер Гол.

Спряха и излязоха. Огледаха се, тишината беше съвършена, дъхът им се кълбеше на облаци. Без повече да се бавят обуха ботушите, навлякоха зимните дрехи и ръкавици, запалиха фенерите и поеха през гората по онова, което в по-топло време трябваше да е нещо като пътека за туристически маршрут, но сега представляваше просто белееща се ивица от девствен сняг, криволичеща нагоре през гъсто разположените стволове на боровете.

Първите неколкостотин метра не бяха много трудни, пътеката се изкачваше бавно, краката им затъваха в снега само до глезените. Но наклонът постепенно се увеличи, снегът стана по-дълбок, първо до прасците им, след това до коленете, а на места и до бедрата, напредваха все по-бавно, трудно и изтощително. Студът хапеше, гъстата гора ги дезориентираше и все по-често се налагаше да спират, за да проверяват дали все още са на пътеката, която и за миг не се изправи, а криволичеше рязко наляво и надясно, сякаш умишлено се опитваше да ги заблуди. Ако не бяха жълтите стрелки, приковани през равни интервали по стволовете на дърветата, и ако не си даваха сметка, че нямат никакъв избор, освен да продължават нагоре, отдавна щяха да са изгубили всякакво усещане накъде са тръгнали.

В книгата на Исак Шлегел пишеше, че изкачването до мината продължава трийсет минути. Но при тези условия измина почти час и половина, преди да усетят, че земята под краката им най-после се изравнява, и преди, сякаш излизайки от тунел, да се озоват, покрити до кръста в сняг, на широко открито пространство в подножието на отвесна черна скала.

— Слава богу — изстена Лейла и задиша тежко.

Зад нея Бен Рои извади манерката от джоба си и между пристъпите на кашлица отпи поредица от големи глътки.

Дадоха си половин минута почивка, след което, все още задъхани, направиха няколко крачки напред, вдигнаха фенерите и

зашариха с лъчите по скалата, докато откриха входа на мината — тъмен правоъгълник, препречен с наковани дъски, за да не влиза никой вътре. Спогледаха се, и двамата не успяха да различат израженията си иззад излизашите от устите им облаци, след което поеха към скалата, криволичейки между камъни и купчини сгурия, докато стигнаха до мината.

Три неособено силни ритника и малко дърпане бяха достатъчни, за да премахнат паянтовата дървена блокада на входа и да открият влажен зловещ коридор към вътрешността на планината, укрепен през равни интервали с дървени подпори, тесен, изпълнен с толкова плътен мрак, та Лейла имаше чувството, че може да сграбчи шепа от него и да я стисне в дланта си. За миг ѝ се стори, че се връща в кошмара, който сънуваше всяка нощ — подземната килия, дебнещото животно, същата злокобна всеобхватна тъма, — преди звукът от стъпките на поелия из галерията Бен Рои да я върне към настоящето. Тръгна след него, стените сякаш искаха да я смачкат, сърцето ѝ биеше лудо. Изминаха десетина метра, преди израелецът внезапно да спре и масивната му фигура да препречи целия коридор.

— Мамка му!

— Какво?

— Мамка му!

Пристъпи до него и присъедини лъча на фенера си към неговия. Комбинираният сноп светлина проби мрака отпред. Четирийсет метра по-напред галерията изведнъж свършваше, препречена от стена от масивни срутени скали на мястото, където таванът беше пропаднал.

— Мамка му! — повтори Бен Рои.

БЕРХТЕСГАДЕН

Халифа стигна до Берхтесгаден от север, по пътя от Бад Райхенхал. В купето на колата вече не се дишаше от цигарен дим, пепелникът преливаше от фасове. Спря пред гарата в града, за да се консултира с картата си, и пое отново, хвърляйки бърз озадачен поглед към крачещите от срещната страна на улицата неколцина мъже по кожени шорти — Господи, в това време! — след което сви по моста над река Берхтесгаден Ахе и излезе от града нагоре към планината.

Според картата, която германците бяха пратили по факса на Сария, до мината „Берг-Улмеверк“ се стигаше по някаква пътека от туристически маршрут нагоре от Росфелд-Хохон-Рингцрасе, пътя, по който караше в момента. Но къде точно почваше тази пътека, беше ли изобщо отбелязана по някакъв начин, не ставаше ясно нито от изпратената по факса карта, нито от тази, която си беше купил на летището, и колкото по-нависоко се качваше и колкото по-дълбок ставаше снегът и по-гъсти боровите гори, толкова повече го обземаше тревога, че ако не се натъкне на голяма табела с надпис „ЗА МИНАТА — ОТГУК“, изобщо няма да намери проклетото място.

Всъщност, тъкмо започваше да се чуди дали да не се върне до най-близкото село и да потърси подробна информация, когато излезе от поредния завой в най-високата точка от пътя и фаровете му осветиха някаква порутена каменна постройка наред поляна вляво от шосето. Пред нея беше паркирана кола и следи от стъпки в снега водеха нагоре през гората. Бен Рои. Нямахше кой друг да е. Спря, изгаси двигателя и излезе навън.

Ако долу в ниското му се беше сторило студено, то онзи студ не беше нищо в сравнение със смразяващата ледена атмосфера, която го обгръщаше сега. Суровият планински въздух сякаш разкъсваше дрехите му и го караше да се чувства гол наред огромен хладилник. За миг студът буквално му изкара въздуха, все едно някой го беше ударил в корема, и дори когато се възстанови достатъчно, за да пъхне в устата си цигара и да я запали, зъбите му продължаваха да тракат толкова силно, че му беше трудно дори да дърпа тютюневия дим.

Заподскача на място, за да се постопли, след което отвори вратата на фолксвагена и напъха в джобовете на сакото си всичките книжа, които намери вътре — карти, документи за наема на колата, даже сервизната ѝ книжка, — затръшна вратата, заключи я и пое през гората. Обувките му скърцаха в снега, боровеите надвисваха над главата му като стени на огромна пещера.

Успяха да махнат няколко от по-малките камъни от върха на купчината под срутения таван с отчаяната надежда, че срутването може да е частично и че някак ще успеят да преминат в галерията отзад. Никакъв шанс. Зад по-малките камъни имаше по-големи, много по-големи, цели скални плочи. И на десет души с подходяща техника щеше да им е трудно да ги поместят. А те бяха само двама и не разполагаха с нищо друго, освен с голите си ръце. Беше загубена работа. Трудиха се още половин час, подпрели фенерите си на някаква стара тенекиена кофа на пода, след което се отказаха.

— Губим си времето — задъхано каза Лейла, цялата изпотена въпреки студа. — Няма как да минем оттатък. Няма.

Бен Рои не каза нищо, само се облегна на стената и задиша тежко. След това измърмори: „Мамка му!“, взе единия фенер и пое обратно към сивкавия правоъгълник на изхода от мината. Лейла постоа още малко, после взе втория фенер. В този момент лъчът му мина по пода и освети нещо като едва различим улей в камъка под краката ѝ, не по-широк от няколко сантиметра и почти невидим под камънаците и пръстта, с които беше покрит подът. Насочи лъча надолу, намръщи се, след което клекна, хвана фенера с една ръка, а с другата започна да разчиства земята. Улеят се откри ясно, появиха се още улеи. Заразчиства по-усилено. Линиите явно бяха на успоредни двойки, едната по коридора от входа до срутването, другата правеше завой от мястото, където беше клекнала, и свършваше право в стената между две дървени подпори.

— Я ела да видиш това — извика, все още ровейки прахоляка.

Бен Рои вече беше стигнал до изхода. Спря и се обърна.

— Тук е имало релси — каза тя. — На пода. Влизали са в мината. Но има едно разклонение встрани.

Израелецът се поколеба, но се върна в шахтата, стигна до мястото, където беше коленичила, и лъчът на фенера му се присъедини към нейния, за да освети успоредните канали, отклоняващи се от основната ос на тунела. Огледа ги, след което се отдръпна и освети мястото в стената, където улеите изчезваха. Лейла направи същото. При по-близък оглед, въпреки че беше зацапана и неравна, точно там скалата очевидно не беше толкова плътна, колкото в останалата част от галерията, а и беше малко по-различна на вид. Бен Рои се приближи, прокара ръка по повърхността и я удари с юмрук.

— Това е бетон! — изсъска. — Тук е имало отвор. Някой го е преградил, за да изглежда като останалата част от тунела.

— Мислиш, че?...

Той не отговори, само удари още веднъж, този път по-силно. Лейла не беше сигурна, но ѝ се стори, че долови слаб звук, като от кухня. На пода наблизко имаше някаква стара кирка без дръжка. Тя я взе и удари стената. Същият кух звук, но по-силен. Спогледаха се, Бен Рои грабна кирката, подаде ѝ фенера си и започна да удря с инструмента. Един удар, два, три и в стената се появи пукнатина. Бен Рои хвана кирката по-удобно, отдръпна се, за да има замах, и поднови атаката. Пукнатината се разшири, удължи, от нея тръгнаха други, помалки, като спици на колело, кухият звук с всеки удар ставаше все по-отчетлив, докато накрая голямо парче бетон се откърти и падна на пода, за да открие стена от плочи сгурия отзад. На нея с бяла боя бяха изписани думите MEIN EHRE...

— Heisst Treue — шепнешком довърши Лейла фразата, чиято останала част все още беше скрита зад бетонната замазка. Погледна към Бен Рои. — Девизът на СС.

— Ах ти, Хот, подло копеле такова — измърмори Бен Рои. — Подло нацистко копеле.

Той удари плочите, за да провери колко са здрави, след което хвана кирката и започна да чегърта около една от тях. Парчета от цимента, с който бяха скрепени, се посипаха по пода. Падаше лесно, само с по едно забиване на кирката и след не повече от минута първата плоча се отдели от останалите. Бен Рои остави кирката и ритна стената. Блокът се размърда, но остана на мястото си. Ритна го отново с всичка сила и този път плочата отлетя назад и изчезна със силен грохот, като изхвърчала тапа от шампанско. В стената се очерта тъмна

правоъгълна кухня. Бен Рои взе фенера от Лейла, наведе се напред и го пхна в дупката.

— Ой вей!

— Какво има?

— Ой вей!

— Какво?

Бен Рои се отдръпна и ѝ отстъпи мястото си. Тя вдигна своя фенер, долепи лице до кухината и надникна от другата страна. Дъхът ѝ се кълбеше и разсейваше в лъча на фенера. Видя друг тунел, по тесен от основния, под прав ъгъл спрямо него. Покрай стените му, осветявани за кратко и отново потъващи в мрака от движещия се лъч на фенера се виждаха десетки и десетки сандъци и кутии, някои метални, други дървени, някои малки, други големи, повечето, поне доколкото виждаше, подпечатани със свастика и емблемата с двойната светкавица на СС.

— Всемогъщи Боже — прошепна.

Гледа още половин минута зашеметена, след което изведнъж ѝ стана неловко, че е с гръб към Бен Рои, и отново се обърна. Израелецът беше застанал точно зад нея, сграбчил ръждясало желязно длето, което сигурно беше намерил, докато тя беше надничала през отвора. Напрегна се, защото за миг си помисли, че ще я нападне. Но той просто ѝ подаде длетото, наведе се и вдигна кирката, която беше оставил на пода.

— Дай да я съборим — каза.

За по-малко от пет минути разшириха отвора дотолкова, че да успеят да се промъкнат. Бен Рои влезе пръв в тунела отвъд. Шумът от неравномерното им дишане изпълваше цялата шахта, все едно се намираха в гигантски каменен бял дроб.

Насочиха фенерите си напред в безуспешен опит да разберат докъде стига коридорът, след което отидоха до най-близкия сандък и клекнаха пред него. Беше квадратен, метален, с капак на панти и черна рисунка на череп с кръстосани кости.

— Чара! — изръмжа Бен Рои. — Гадост!

В сандъка, увити в намаслена хартия, като пити сирене лежаха трийсетина блока пластичен експлозив. Погледаха ги известно време изнервено, след което преминаха към следващата кутия, дървена, продълговата. Върху капака ѝ имаше лост с кози крак. Бен Рои го

грабна, насили заключения капак, отвори го, махна пласта слама и пред очите му се разкри купчина лъскави карабини „Маузер“. Отделението в дъното на кутията беше претърпкано с пълни патронници.

— Цял арсенал — промълви Лейла. — Шибан арсенал.

Взеха една карабина и я огледаха — изглеждаше в идеално състояние, незасегната от шейсетте години престой в мината — оставиха я и продължиха навътре в тунела, като спираха да отворят някоя друга кутия или сандък. В повечето имаше оръжия и всякакви средства за унищожение. Но имаше и други неща. Една от кутиите беше натърпкана със стотици ордени „Железен кръст“, друга със спретнато подредени пачки банкноти, трета с прашни бутилки вино. Върху малък плосък сандък, подпрян на стената на двайсет метра от началото на тунела, беше прикрепена табелка, върху която на ръка беше написано: „1 Вермеер, 1 Брьогел, 2 Рембранд“.

В цялата тази зашеметяваща колекция обаче не откриваха и следа от Менората, затова продължиха напред, все по-навътре и навътре в планината, докато след около петдесетина метра тунелът сякаш се разшири и се изпълни с мрак, по-плътен дори от този, в който бяха вървели досега. Зашариха насам и натам с лъчите на фенерите си, опитаха се да разберат какво става и продължиха. След още двайсет метра стените на тунела внезапно изчезнаха и двамата се озоваха върху широка равна тераса, след която нямаше нищо.

— Това е пещера — каза Лейла, незнайно защо шепнешком.

Стигнаха до ръба на терасата, където откриха някаква примитивна елеваторна система, с която се стигаше до пода на пещерата отдолу — проста дървена платформа с парапети от двете страни, придвижваща се по монтираните в отвесната скала две вертикални релси. Опипаха я с крака, предпазливо, за да са сигурни, че дървото не е изгнило, стъпиха върху нея и насочиха фенерите си в празното пространство.

Всеобхватният мрак не позволяваше да се определят размерите на пещерата. Но когато лъчите едва докоснаха тавана и изобщо не достигнаха до отсрещната стена, стана ясно, че пещерата е голяма. Много голяма. Отдолу — на десет, петнайсет метра под краката им — се виждаха още сандъци. Много повече сандъци.

— Колко още има от тия шибани неща? — измърмори Бен Рои.

Огледаха с фенерите още може би минута, опитаха се да си съставят представа за пещерата, след което се заеха да търсят начин да пуснат елеватора. Към единия парапет беше прикрепена кутия за управление с ръчка, от която излизаше електрически кабел. Бен Рои дръпна ръчката. Нищо.

— Няма ток — каза.

Остави лоста, който продължаваше да стиска, наведе се през парапета и насочи фенера надолу, за да открие източника на електричество. По пода на пещерата се виеха други кабели, някои минаваха покрай сандъците, а един, най-дебелият — се издигаше по повърхността на скалата в близост до елеватора. Бен Рои го проследи с лъча на фенера до ръба на терасата, през каменния балкон и през ниския проход на няколко метра вляво от входа на тунела. Отидоха дотам и се вмъкнаха в ниското издълбано в скалата помещение, където кабелът влизаше в голям генератор, от който като изсъхнала ръка стърчеше ръждясала манивела.

— И мислиш, че още работи ли? — попита Лейла. — След всичките тези години?

— Има само един начин да проверим — промърмори Бен Рои и й подаде фенера си.

Хвана манивелата с две ръце и с усилие я завъртя на половин оборот. Нищо. Опита отново. Пак нищо. Изпъна рамене, клекна за подобра опора и завъртя отново. Генераторът изхърка слабо и корпусът му потрепери.

— Хайде — изсъска Лейла.

Бен Рои отново завъртя манивелата и отново, и отново, и с всяко завъртане хъркането ставаше все по-силно и по-продължително, докато накрая на деветия опит машината изведнъж изрева и ярка, шокираща експлозия от светлина изпълни пещерата. Побързаха да се върнат на терасата.

— О, мамка му! — ахна Лейла.

Както вече бяха предположили, намираха се на естествен балкон в единия край на огромна като хангар пещера, трийсет метра висока, четирийсет широка и дълга седемдесет, със стени и таван от неравни оранжеви и сиви скали. Но не самата пещера ги изуми, а съдържанието ѝ, защото ако в тунела имаше десетки кутии и сандъци, тук — озарени от ледената светлина на осем гигантски живачни лампи — кутиите и

сандъците бяха стотици, редове след редове, колони след колони, купчини след купчини, подредени в стройни блокове, отделени с мрежа от проходи, самите те задръстени с какви ли не предмети и боклуци — статуи, карабини, картини, варели с машинно масло, даже и два стари мотоциклета. В дъното, покрило почти цялата стена, висеше огромно знаме — червено, бяло и черно със свастика в средата.

— О, мамка му! — повтори Лейла.

Качиха се на платформата, зад гърбовете им генераторът боботеше и ръмжеше. Ръцете им обаче стискаха здраво вече излишните фенери.

— Никога няма да я намерим — измърмори Лейла. — Невъзможно е. Ще ни отнеме дни, седмици.

Бен Рои не каза нищо, само продължи да оглежда пещерата. След десет секунди вдигна фенера си и посочи.

— Няма да ни отнеме седмици.

Отдолу по цялата дължина на пещерата, от елеватора до дъното минаваше широк централен проход, единствената що-годе празна част от пода. В дъното му, точно под нацисткото знаме, като че ли нарочно отделен настрана, стоеше един-единствен квадратен сандък, висок приблизително човешки ръст.

— Ето я — каза той.

— Да — прошепна Лейла. — Да.

Бен Рои вдигна лоста от пода на терасата и дръпна ръчката на елеватора. Чу се шумно прецракване, дървената платформа се разтресе и бавно и неравномерно, с ужасяващо скърцане започна да се спуска надолу. Спря на сантиметри от пода на пещерата. Слязоха и закрачиха по централния проход. Стъпките им по камъка бяха безшумни, купищата сандъци се извисяваха като стени от двете им страни, пещерата изглеждаше още по-огромна и внушителна тук долу. На половината път ръмженето на генератора изведнъж затихна и за няколко секунди всичко изгасна, преди моторът отново да оживее и пещерата отново да се облее в ледена светлина. Спряха, изчакаха да видят дали ще се случи отново, след което продължиха да вървят. Нацисткото знаме се издигаше пред тях още по-огромно, разстоянието до сандъка намаляваше, докато накрая стигнаха на два метра от него, задъхани и облени в пот. Бен Рои подаде лоста на Лейла.

— Път на дамите.

Тя се поколеба, защото забеляза колко се бяха разширили зениците му. Внезапно разбра, че каквото и да беше замислял през последните дни, развързката приближаваше. Взе лоста, остави фенера си и пристъпи към сандъка.

— Моментът на истината — заяви и се насили да се усмихне.

— О, да — прошепна Бен Рои.

Задният ляв ъгъл на сандъка беше повреден, дървото беше нацепено и наранено. Лейла заобиколи сандъка, пъкна лоста в дупката и насили капака. Беше добре закован и й струваше доста усилия.

— Галия — каза Бен Рои.

— Моля?

— Казваше се Галия.

Тя напъха лоста малко по-навътре и го налегна с цялата си тежест.

— Кой се е казвал така?

— В моя хол. Снимката. На жената. Попита ме коя е тя. Казваше се Галия.

Тя го погледна. Какво й говореше, по дяволите?

— Добре — отвърна.

— Годеницата ми.

Капакът започна да поддава, гвоздеите скърцаха и стенеха, докато един по един излизаха от дървото. Тя мина от другата страна на сандъка и се озова с гръб към Бен Рои.

Продължи да напъва с лоста. Зад нея израелецът започна да премията фенера от едната си ръка в другата, без да откъсва очи от гърба ѝ.

— Щяхме да се женим.

Оставаха само още няколко гвоздеа. Изпод капака се виждаше пласт жълтеникава слама.

— На Тивериадското езеро. По изгрев-слънце. Там е прекрасно по това време на деня.

Лейла го погледна през рамо — защо, по дяволите, ѝ говореше това? — след което се обърна отново към сандъка.

— Какво е станало? — попита. — Заряза ли те?

Фенерът остана в дясната ръка на Бен Рои.

— Уби я бомба.

Раменете на Лейла се напрегнаха.

— Седмица преди да се оженим. В Йерусалим. Площад „Хагар“. Ал Мулатам.

Чу се силно скърцане и последният гвоздей изскочи, капакът отскочи назад и шумно падна на пода. Тя почти не го забеляза. „Господи — мислеше си, — ето за какво било всичко. Убили шибаната му годеница. А сега...“

Усети как Бен Рои се приближава и вдига ръка. С бесен отчаян прилив на енергия се завъртя, замахна с лоста, опита се да го отблъсне и да се предпази. Но той беше подготвен за реакцията ѝ, парира замаха и я удари странично по лицето с дръжката на фенера си. Лейла падна на пода.

— Повярвай ми — изрече задавена, зашеметена, обърквана, когато усети коленете му върху гърба си. — Не съм...

Усети как отваря ципа на раницата ѝ, ръката му напипва нещо вътре, след което дланта му я сграби под брадичката и вдигна главата ѝ нагоре. Ръмжеше като животно.

— Аз се парфюмирам с „Манио“, мръсна арабска убийцо! — изплю той. — Разбираш ли? Аз си слагам „Манио“! А сега ми кажи къде е той. Казвай! Казвай, иначе ще ти строша шибания врат!

В крайна сметка изкачването до мината се оказа не чак толкова тежко, колкото Халифа си представяше, въпреки че беше трудно, особено последната отсечка, когато краката и ръцете му измръзнаха сериозно. Проправената от Бен Рои и Лейла пъртина го улесни. На всеки неколкостотин метра спираше да запали намачканите карти, документи, факсове и всякакви други хартии и да разтрива ръцете си над бързо изгарящия огън. Не че успяваше да се стопли, но поне не измръзна до смърт.

На върха, на края на гората спря за малко, за да си почине. Наоколо не се чуваше нищо друго, освен собственото му дишане и лекото проскърцване на замръзналите клони. Закрачи отново към мината. Докато прекосяваше откритото пространство пред входа, чу някакъв шум, нещо като приглушено боботене, толкова слабо, че отначало се усъмни, но с приближаването към мината то се усили все повече. Когато стигна до входа, вече беше ясно, че е далечно, но напълно отчетливо боботене на генератор.

Влезе в шахтата, спря и се послуша. Шумът определено идваше отвътре, въпреки че не беше сигурен точно от коя посока. Проточи врат и премигна в мрака, но освен едва видимите в лунната светлина откъм входа част от стена и под точно пред него, не видя нищо друго, освен кадифена непробиваема чернота. Щракна запалката си, вдигна я пред себе си и тръгна по коридора. С всяка крачка шумът на генератора ставаше все по-отчетлив, а сърцето му биеше все по-лудо.

Измина двайсет метра и спря. Отпред имаше нещо, едва различимо, някаква смътна призрачна мъгла, увиснала във въздуха срещу дясната стена на тунела, нещо като блуждаещ огън. Халифа разтри очи, решил, че си въобразява, но продължи. Мъглата се уголеми и уплътни и след още няколко крачки осъзна, че вижда не някакво паранормално явление, а слаб отблясък от светлина, идваща от отвор в дясната стена на шахтата.

— Аллах-у-акбар! — промълви, като видя скритите в сенките кутии и сандъци и ярко осветената пещера в края на тунела.

Мина през отвора. В този момент чу нещо, което му заприлича на женски писък. Изправи се и се послуша — да, ето пак, определено писък, — и продължи напред. След още два метра намери сандък, пълен с карабини. „Маузер“, същите, на които се беше обучавал в полицейското училище. Взе една, огледа я, вкара един пълнител, сложи втори в джоба си и продължи напред. Блясъкът в края на тунела ставаше все по-ярък, а боботенето на генератора все по-силно, докато накрая, примижал от ярката светлина, се озова на широката каменна платформа, на която Бен Рои и Лейла бяха стояли петнайсет минути по-рано.

В този момент генераторът спря за втори път, лампите премигнаха и изгаснаха и Халифа успя само за миг да зърне високия куполообразен таван, купищата кутии и сандъци и огромното нацистко знаме на стената в дъното. Застина на място дезориентиран, стоя така известно време, което му се стори цяла вечност, но всъщност продължи само няколко секунди, преди моторът отново да заработи. Точно толкова бързо, колкото бе нахлул в пещерата, мракът отстъпи пред яркия взрив от светлина. Халифа отиде до ръба на терасата, застана на едно коляно, вдигна карабината и започна да мести дулото ѝ нагоре и надолу към морето от сандъци.

— Бен Рои!

Никакъв отговор.

— Бен Рои! Тука ли си?

Пак никакъв отговор. Тъкмо щеше да изкрещи трети път, когато с ръмжене на изскачащ от гората вълк израелецът внезапно ревна някъде отдолу:

— Халифа, тъпа путко! Какво правиш тук, да ти еба майката?

На около една трета от края на галерията нещо се раздвижи и Бен Рои се появи измежду два сандъка с автомат „Шмайзер“ в едната ръка и стиснал яката на Лейла в другата. Извлече я в средата на централния проход и я блъсна на колене. От носа ѝ течеше кръв, а на лявата ѝ скула се издуваше лилав оток като рождено петно.

„Животно такова“ — помисли си Халифа. — Мръсно еврейско животно.

Вдигна предпазителя на карабината и погледна през мерника.

— Бен Рои, хвърли оръжието!

Израелецът кривеше уста и се озърташе с налети с кръв очи. Имаше вид на напълно обезумял.

— Халифа, чуй ме!

— Бях на първо място по стрелба в класа си и съм се прицелил право между очите ти — изкрещя египтянинът и показалецът му се сви около спусъка. — Веднага хвърли оръжието.

— Изслушай ме, кретен такъв!

— Хвърли оръжието.

— Той идва! Не разбираш ли? Ал Мулатам. Идва насам. За Менората! Тя работи за него. Тя работи за него, да ѝ еба майката!

— Бен Рои, няма да повтарям. Хвърли оръжието и се отдръпни!

— Да ти еба майката, Халифа — изкрещя израелецът. — Тя си призна. Работи за него. Той идва! Той уби Галия и сега идва насам!

Гласът му се беше извисил почти до писък.

„Полудял е — помисли си Халифа. — Получил е нервен срыв.“

— Само хвърли оръжието и ще говорим — извика.

— Няма време, тъпако! Той идва! Ал Мулатам идва!

Бен Рои сграбчи Лейла за косата и опря дулото в тила ѝ.

— Кажи му! Кажи му, каквото каза и на мен! — изкрещя.

— Остави я!

— Кажи му, кучко!

— Бен Рои!

— Как си вербувала атентаторите! Как цялата статия е измислица! Кажи му, мръсна, кръвожадна арабска курво!

Разтърсваше я като парцалена кукла и главата ѝ се люшкеше на всички страни.

— Моля те! — изпищя тя.

Халифа усили натиска върху спусъка, оставаше му още частица от милиметъра. Изкрещя поредното предупреждение и след като израелецът въобще не реагира, стреля точно до левия му крак. Куршумът звънна в каменния под, отскочи от задната стена и рикошира някъде в сандъците. Бен Рои застина на място, дишайки неравномерно и отчаяно, очите му блестяха налудничаво. За миг просто остана така, след това с безсилно бясно ръмжене пусна косата на Лейла и отстъпи крачка назад, стиснал автомата. Халифа презареди маузера. Жената се свлече на пода.

— Слава богу. — Лейла се разкашля, хвана се за главата и се намръщи. Пое си няколко пъти дъх и погледна към Халифа.

— Той работи за Хар Цион — изграчи дрезгаво. — „Воините на Давид“. Те знаят за Менората. И са по петите ни.

Израелецът се разсмя диво, погледът му прескочи невярващо от Халифа към Лейла и обратно към Халифа.

— Глупости! Тя те лъже!

— Истина е! Видях ги. В Йерусалим. На летището. През цялото време им е предавал информация.

— Лъже, Халифа! Шибаната кучка лъже!

— Мамел е всички ни — продължи Лейла, изправи се с усилие на крака и се подпря на един сандък. — Мен, теб, всички. Той е от „Шаялей Давид“. Те идват за Менората. И ще започнат война.

— Не ѝ вярвай!

— Трябва да се измъкнем отгук. Преди да е станало късно.

— Лъжлива арабска...

Бен Рои пристъпи към нея и вдигна шмайзера. Халифа отново стреля, куршумът пак рикошира и изчезна из купчините сандъци.

— Това е последно предупреждение, Бен Рои! — изкрещя и презареди. — Веднага хвърли автомата!

— Нямаш представа какво правиш! — изрева израелецът, пръскайки слюнки. — Халифа, моля те, повярвай ми. Наблюдавах я, проследих я. Тя работи за Ал Мулатам!

Говорът му вече преминаваше в бръщолевене. Със свръхчовешко усилие си наложи да говори по-бавно.

— Чуй ме — каза и няколко пъти пое дълбоко дъх в опит да се успокои. — Тя написа една статия. Преди година. Точно след като умря Галия. Беше интервю с Ал Мулатам. Пишеше, че миришел на афтършейв „Манио“. Била го познала. Но аз употребявам „Манио“, Халифа, а тя не го позна. Аз употребявам „Манио“ и тя ме попита какъв афтършейв съм си сложил. Не знаеше. Изобщо не го позна!

Халифа озадачено погледна Лейла, която вдигна вежди, все едно казваше: „И аз не разбирам“. Бен Рои забеляза размяната на погледи и ядосано завъртя глава.

— За бога, проумей! Всичко е било измислено. Тя го е измислила. Афтършейва, срещата, цялата шибана статия. Тя я е съчинила. За да заблуди хората. За да предпази истинския Ал Мулатам. Да предпази господаря си.

Речта му отново се ускоряваше. Опита се да се овладее, вдигна ръка и стисна менората на медальона си.

— Разследвам я. От онази статия насам. Цяла година. Всеки един агентатор, Халифа. Всеки шибан самоубиец на Ал Мулатам — тя ги е интервюирала до един. До един. Той ги вербува така. Чрез нея. Тя ги интервюира, убеждава се, че са подходящи, след което му дава имената им. Ето така става всичко. Това е системата. И тя участва в нея.

— Той е луд.

— Обясни ти, тогава! — кресна ѝ Бен Рои. Очите му бяха толкова диви и разширени, че направо щяха да изхвъркнат от орбитите си. — Обясни тогава как така си интервюирала всеки един от агентаторите на Ал Мулатам?

— Ще обясня! — заяви тя, заклати безпомощно глава и също извиси глас. — Съвпадение, някой ми прави постановка... не знам! Всичкото това вече го изтърпях от Шин Бет, след като написах статията.

— Имаше в себе си предавател, да ѝ еба майката! — Бен Рои бръкна в джоба си, извади малък метален предмет с размери на цигарена кутия и триумфално го размаха във въздуха.

— Беше в раницата ѝ, Халифа! Той ни следва. Ал Мулатам. Ал Мулатам е по петите ни!

— Претърсиха ми чантата на летището — възрази Лейла.

— Няма начин. Няма как да съм минала с такова нещо.

— А тогава как? Как?

— Не знам! — тя вдигна ръка към главата си, внезапно объркана и дезориентирана. — Някой трябва да ми го е подхвърлил. Не знам!

— Мръсна лъжкия! — изръмжа израелецът, вече без изобщо да си дава труд да звучи спокойно и разумно. — Не вярвай на нито една нейна дума, Халифа. Играе театър. Тя работи за Ал Мулатам. Винаги е работила за Ал Мулатам. Тя е убийца! Тя уби моята Галия!

— Ако го питаш него, ние всичките сме убийци? — изкрещя Лейла извън себе си. — Всички палестинци, всички араби. Ал Мулатам убил годеницата му и всички сме виновни. Ето затова ни е продал на Хар Цион.

— Лъжеш, кучко!

— Той е по петите ни!

— Не й вярвай, Халифа! Това е една мръсна лъжкия...

Трети изстрел накара и двамата да млъкнат. Куршумът се заби на безопасно място в купчина брезент, пещерата отекна от резкия изстрел на карабината. Лейла се свлече до един сандък. Бен Рои остана прав с отпуснати ръце. И двамата гледаха към терасата, без да помръдват, като обвиняеми в съдебна зала, очакващи присъдата си. Халифа прехапа устни, тръсна глава, за да прогони стеклата се в окото му капка пот, и се опита да проясни мислите си. Лейла беше права относно Бен Рои, в това не се съмняваше. Но в погледа на израелеца имаше нещо, в начина, по който се защитаваше...

Мохамед Гемал, ето на кого му напомняше, на Мохамед Гемал по време на разпита за Шлегел преди толкова много години — същата отчаяна ярост, същите трескави, широко отворени очи, същите възражения, че е невинен. Показа се, че Гемал беше говорил истината. Но Бен Рои... Думите на баща му отекнаха някъде в дъното на съзнанието му: „Пази се от тях, Юсуф. Винаги се пази от евреите.“

Тръсна поредната капка пот, изви очи от Лейла към Бен Рои, сетне отново към Лейла и презареди карабината.

— Хвърли оръжието, Бен Рои.

— Не!

— Хвърли го и падни на колене!

— Ти не знаеш какво правиш! Изобщо не знаеш какво правиш, тъп арабин...

Четвъртият куршум отскочи от каменния под на по-малко от два сантиметра от десния крак на Бен Рои. Израелецът погледна надолу, нагоре, настрани, очите му проблеснаха като капки разтопена стомана, устата му се изкриви от ярост, сякаш цялата долна част на лицето му щеше всеки момент да се свлече от костите; след това с пронизителен животински вой на отчаяние и безсилие захвърли шмайзера и падна на колене. Лейла побърза да отиде и да вземе оръжието, след което го насочи към корема му.

— Тези „Воини на Давид“ — извика Халифа, — колко още остава, докато...

Млъкна насред изречението, прекъснат от студения допир на дуло в основата на врата.

— Мисля, че това е отговорът на въпроса ти. Веднага пусни оръжието и вдигни ръце.

За част от секундата Халифа си помисли да изкрещи някакво предупреждение към Лейла. Идеята беше самоубийствена и я отхвърли, преди дори да се беше оформила ясно в главата му. Остави маузера на земята и склучи ръце на врата си. Дулото се отдръпна и нечия груба ръка изви неговата зад гърба му, изправи го на крака и го обърна.

Бяха шестима, включително този, който му извиваше ръката — яки, корави, безизразни, всичките облечени със скиорски якета и, не съвсем на място, с черни шапчици на главите. Петима бяха въоръжени с узита. Шестият, най-възрастният и очевидно този, който беше проговорил — нисък и набит мъж с ръкавици и бледо брадато лице, — държеше пистолет „Хеклер и Кох“. С кристалната яснота на мисълта, която само страхът поражда, Халифа го позна моментално от снимката на корицата на списание „Таим“ в хола на Пиет Янсен: Барух Хар Цион.

„Ти си мръсно копеле, Бен Рои — помисли си. — Мръсно лъжливо еврейско копеле.“

Размениха си думи на непознат за него език, явно иврит.

Един от групата отиде до ръба на терасата, а този, който държеше Халифа, го обърна така, че отново да вижда морето от сандъци. Лейла вече беше разбрала, че горе става нещо и с мъртвешки

бледо лице се беше свила до един от сандъците, без обаче да изпуска от прицел Бен Рои, който лежеше по лице на пода. За миг Халифа се разтревожи, че израелците ще започнат да стрелят, но те просто гледаха надолу към нея с каменни лица, насочили автоматите, докато единият от групата — висок мъж с военна подстрижка, който явно беше вторият в йерархията след Хар Цион — не отиде до ръба на каменния балкон и не погледна надолу към елеватора.

Последва нова приглушена размяна на реплики, след която мъжът праметна узито през рамо, коленичи, пусна се заднишком и запълзя надолу по едната вертикална релса на елеватора. След трийсет секунди машината забръмча и мъжът бавно се появи върху платформата, все едно левитираше. Когато се изравни с терасата, изключи мотора. Хар Цион кимна и всички се качиха отгоре ѝ, Халифа все още с извита ръка и с дуло на узи, притиснато в ухото. Хар Цион кимна отново и платформата бавно се спусна до пода на пещерата.

Легналият на земята Бен Рои се опитваше да извие глава и да види какво става; Лейла беше застанала в средата на прохода и беше вдигнала автомата, като да им препречи пътя. Докато се приближаваха към нея, Халифа се опита да ѝ привлече вниманието, да ѝ предаде без думи да не прави излишни движения и да не върши никакви глупости, но тя не сваляше поглед от Хар Цион.

За миг двамата застанаха, вперили погледи един в друг, неговият сив и твърд като гранит, нейният изумруденозелен и трескав. На устните ѝ имаше леко предизвикателна усмивка. След това кимна, подаде оръжието си на един от хората на Хар Цион, избърса с ръкав окървавения си нос и отстъпи настрана.

— Да бяхте се забавили още малко.

Беше толкова неочаквано, че на Халифа му отне секунди да осъзнае какво става. Но когато проумя, челюстта му провисна от шока. Легналият на пода Бен Рои, който кривеше глава под неестествен ъгъл, за да види през рамото си какво става, явно също не разбра моментално случващото се. Погледът му се стрелкаше насам и натам и лицето му премина през цяла галерия от изражения, преди да се спре на гримаса от ужасено неверие.

— О, Боже — прошепна, като притисна чело към студения каменен под. — О, Боже, моля те, не!

За момент никой не помръдна и всичко застина като на стопкадър; след това много бавно Бен Рои се надигна на колене, изправи се зашеметен, като боксьор, надигащ се от ринга след нокдаун. Лейла отстъпи и застана до израелците, погледът ѝ за миг отскочи към Халифа, а по страните ѝ изби лека червенина — от срам или от някаква съвсем друга емоция, на египтянина не му беше ясно. Бен Рои сякаш вече изобщо не я забелязваше, вперил поглед само в Хар Цион.

— Палестинците просто не са чак толкова умни — измърмори, със свито от едва потискана ярост гърло. — Начинът, по който оперира „Братството“, е прекалено усъвършенстван за ренегатската палестинска общност. Движещата сила трябва да е външна.

Халифа все още не проумяваше напълно какво става.

— Нищо не разбирам — промълви и погледна първо Бен Рои, след това Лейла, после Хар Цион и пак Бен Рои. От лицето на последния се беше изцедила и последната капка кръв, кожата му беше прозрачна и мръснобяла като изцапан алабастр.

— Нали ти казах, Халифа. Тя работи за Ал Мулатам. Вербува убийците му, пише измислени статии за него, точно както ти казах. Пропуснал съм само едно нещо. — Бен Рои стисна юмруци, без да сваля поглед от Хар Цион. — Оказва се, че Ал Мулатам е убивал собствените си сънародници.

На египтянина отново му бяха нужни секунди, за да осмисли казаното.

— Да нямаш предвид?...

Бен Рои трепереше неудържимо.

— Той е Ал Мулатам. Той е човекът, който им заповядва. Араби атентатори. Израелец господар. Избива собствените си хора. Собствените синора!

Халифа го погледна ужасен и пещерата сякаш се стовари отгоре му. Настъпи мигновено мълчание, след което с ужасяващ животински вой на омраза и ярост Бен Рои се хвърли напред. Беше силен мъж, но му тежаха килограмите, беше изтощен и срещу него имаше професионалисти. Преди изобщо да доближи целта си, двама от хората на Хар Цион пристъпиха напред и с хладнокръвна, почти хореографска точност го спряха — единият го удари с приклада на узито в стомаха и

го преви надве, другият мина зад гърба му, изви ръцете му и го изправи насила. Халифа се напрегна и стисна юмруци, но с притиснатото до ухото му дуло не можеше да направи нищо. Лейла беше забила поглед в земята и червенината по лицето и врата ѝ стана още по-гъста.

— Защо? — задави се Бен Рои в хватката на сънародника си. — В името Господне, защо?

Хар Цион размърда рамене в опит да облекчи болезнено стегнатата си кожа, която започваше да го сърби все по-силно под якето.

— За да спася народа си — отвърна. За разлика от гласа на Бен Рои, неговият беше хладен, отмерен и безизразен.

— Като го избиваш ли?

— Като му докажа веднъж и завинаги, че никога не може да има мир с арабите. Че целта им е и винаги е била да ни унищожат, че за да оцелеем, нямаме друг избор, освен да ги изличим напълно.

Бен Рои се опита да се изтръгне от хватката, не успя и плю в неговата посока.

— Ти я уби! Ти я уби, мръсно животно такова!

Хар Цион отново разкърши рамене. Лицето му не изразяваше нищо.

— Ако съществуваше друг път, с удоволствие щях да поема по него. Но няма друг път. Нашият народ трябва да види арабите в истинския им образ.

— „Хамас“ не ти ли стигат за тая работа? — изкрещя Бен Рои. — Ами „Ислямски джихад“?

— За съжаление, не.

— За съжаление?

— Да, за съжаление — Интонацията на Хар Цион изведнъж се втвърди и в погледа му проблесна първият признак на някаква емоция. — За съжаление, защото колкото и евреи да избиват арабите, ние все се опитваме да се самозаблуждаваме, че ако преговаряме, ако отстъпим малко, всичко ще е наред и всичко ще се оправи, че ще ни оставят да отглеждаме децата си в мир и безопасност.

— Ти си луд!

— Не — отсече Хар Цион, вече видимо ядосан. — Луди са тези, които говорят за компромиси и оттегляне, те са луди! Именно компромисите запалиха пещите в Аушвиц, а оттеглянето изкопа

масовите гробове в Бабий яр. А сега сме на път да сторим същата грешка, грешката, която винаги сме правили, година след година, век след век, кардиналната грешка на еврейския народ: да повярват дори за миг, че на гоим някога изобщо може да им се има доверие, че те искат да бъдат наши приятели, че имат някакви други помисли, освен да ни подкарат към газовите камери и да ни изтрият от лицето на земята!

Беше повишил глас и думите излитаха от устата му като куршуми от дулото на пистолет.

— Не ни трябва никакви мирни процеси! Споразумения, съглашения, пътни карти, конференции — никакви такива. Ако искаме да оцелеем, ни е нужно едно-единствено нещо и то е яростта. Същата ярост, която е била насочена срещу нас през цялата дълга черна нощ на нашата история. Тя и само тя ще ни защити, ще ни даде силата да оцелеем. И именно това бе задачата на Ал Мулатам. Ето затова го сътворихме. Затова съществува.

Млъкна. Високото му бледо чело беше покрито с капки пот, тялото му потръпваше от сърбящата кожа, болката вече ставаше непоносима, както винаги, когато пропуснеше да се намаже с балсам в нужното време. Бен Рои го гледаше, вече, без да се бори с тези, които го държаха, с празни и насълзени очи, а устата му се отваряше и затваряше, сякаш не можеше да открие думи, подходящи да изразят дълбочината на омразата му.

— Мосер — прошепна накрая. — Родеф.

Хар Цион присви устни. Изгледа детектива и махна на мъжа с военната подстрижка, който се приближи и без дори видимо да се засили, заби юмрук в долната част на корема на Бен Рои, само на няколко сантиметра над слабините му.

— Аллах-у-акбар — промълви Халифа и потръпна, стиснал безпомощно юмруци.

Бен Рои изстена нечовешки и се свлече с омекнали крака. Вдигнаха го отново, удариха го отново, този път в горната част на гърдите, точно под гърлото, и го оставиха да се свлече първо на колене, а след това и на лакти. От устата му потече тънка струя повръщано.

— Тук има само един предател и това си ти — надвеси се над него Хар Цион, възвърнал предишния си хладен и отмерен монотонен

глас. — Ти и, съдейки по това, което съм чувал за нея, твоята годеница. Има хора, за чиято смърт съжалявам, но нейната не е една от тях.

Бен Рои промълви нещо и се опита да го удари, но беше омаломощен от побоя и в замаха му нямаше никаква сила. Хар Цион отново даде сигнал и мъжът с подстрижката изрита Бен Рои в главата, разцепи ухото му и го запрати в един сандък.

— Престанете! — изкрещя Халифа, вече неспособен да се съдържа, забравил допряното до главата му уши и отвратен до дъното на душата си от онова, което виждаше.

Хар Цион се обърна бавно, сковано. Погледна египтянина с тежък и неприятен поглед и каза нещо на иврит. Дулото на узито се отдалечи и Халифа изведнъж се озова полузадушен в хватка през гърлото. На пода Бен Рои беше успял да седне. От разпраното му ухо се лееше кръв.

— Пусни го, Хар Цион — изрече дрезгаво. — Той няма нищо общо.

Хар Цион изсумтя презрително.

— Чувате ли? Обвинява нас, задето защитаваме собствения си народ, а се моли за приятеля си арабин. Това лайно може да е всичко, но, вярвайте ми, не е еврейн.

Той кимна на мъжа с късата коса, който отново вдигна крак и го стовари в слабините на Бен Рои. Детективът се сви в агония. След това мъжът отиде до египтянина и без дори да забави движенията си, заби юмрук право в слънчевия сплит на Халифа. Ударът бе нанесен с контролираната професионална точност на хирург, разрязващ труп. Халифа го бяха удряли и преди, много пъти — половината от детството си сякаш прекара в юмручни схватки й в задните улици на Гиза, където израсна — но никога така. Юмрукът сякаш потъна наполовина в коремната му кухина, размаза всичките му органи и изкара въздуха от дробовете му. В съзнанието му се завъртя объркан калейдоскоп от мисли и образи — Зейнаб, петното сняг на бензиностанцията, странният синеок мъж в синагогата в Кайро — преди внезапно и съвсем неочаквано, само за миг, мъглата на болката да се разсее и да се озове право пред погледа на Лейла ал Мадани.

— Лей? — прошепна. — Защо?

Дори тя да отговори, той не я чу, защото моментът на проясняване отмина толкова бързо, колкото беше настъпил.

Съзнанието му се замъгли, главата му се отметна назад и всичко потъна в мрак.

Не беше сигурен колко време е бил в безсъзнание, но трябва да е било доста, защото когато се свести, двама израелци го влачеха по централния проход, а краката му подскачаха безпомощно по каменния под („Съсипват ми хубавите обувки!“ — беше първата му несвързана мисъл). Бен Рои куцаше отпред с дуло на уши в тила, вратът и якето му бяха изцапани със спечена кръв от скъсаното му ухо; Хар Цион и Лейла вече стояха в дъното на пещерата и наблюдаваха как мъжът с късата коса разбива предната стена на сандъка с Менората с лост. Дървото се разцепи и разкри дебел пласт слама, през който стърчаха хипнотизиращи парчета злато.

Като забелязаха, че е дошъл в съзнание, израелците изправиха Халифа на крака и грубо го подпряха на една от купчините с кутии. Прилоша му и всичко наоколо се завъртя и замъгли, преди отново да дойде на фокус. Бен Рои беше до него и за момент погледите им се срещнаха и задържаха, и двамата кимнаха едва доловимо, за да отбележат присъствието на другия, да предадат, че са добре, преди отново да се отклонят и съсредоточат в ставащото отпред.

Настъпи тишина, атмосферата осезателно натежа от очакване; Хар Цион и помощникът му пристъпиха и започнаха да махат защитния пласт слама. Телата им пречеха на Халифа да вижда и затова само от време на време зърваше части от предмета, който разкриваха — извито рамо, ъгъл на постамент, отблясъци на злато, — и едва когато го разкриха изцяло и се отдръпнаха от двете му страни, успя да го види както трябва.

Естествено, беше я виждал и преди — на снимките от сейфа на Дитер Хот. Но те бяха черно-бели и изобщо не бяха запечатали пълното, спиращо дъха великолепие на шедьовъра, който гледаше сега. Беше висок почти колкото човешки ръст, постаментът му представляваше два осмоъгълника един върху друг, от центъра като от някаква изкусно украсена саксия се издигаше вертикално стъбло, с шест извити нагоре рамена, три от лявата страна и три от дясната, подредени едно над друго, увенчани, както и стволът, с кандила във формата на малки цимбали. Такава беше основната форма на

светилника. Но имаше и нещо повече, много повече. Раменете бяха украсени по най-изящен начин с цветни пъпки, с луковички и чашки на бадемови цветове, покрай основата бяха изковани великолепни релефни плодове, листа, гроздове и цветя, толкова правдоподобни, че направо можеше да доловиш аромата им. Златото имаше тъмен, почти червен оттенък; в симетрията имаше толкова съвършен баланс, толкова плавно и непринудено равновесие, сякаш Менората не бе изработена от метал, а беше нещо живо, нещо, което растеше, дишаше и в което бликаха жизнени сокове. Изтощен до краен предел, умиращ от болка, вероятно само с няколко минути живот пред себе си, Халифа въпреки това бе обзет от благоговение и само поклащаше глава пред неземната красота на светилника. Реакцията на израелците беше още по-бурна. Бен Рои не спираше да повтаря: „Ой вей“; каменната физиономия на Хар Цион омекна до почти детински захлас.

— Рече Бог да бъде светлина — прошепна той. — И биде светлина. Видя Бог, че светлината е добро нещо.

Само един човек не изглеждаше трогнат от предмета и това беше Лейла. Тя стоеше малко встрани от всички останали, барикадирала се вътре в себе си, без да показва каквато и да била емоция, ако не се брояха едва забележимите петна, които все още червенееха на бузите ѝ, начинът, по който неволно свиваше и разпускате юмруци. За един кратък миг погледът ѝ се спря върху Халифа, но веднага се извърна, защото не можа да издържи на неговия.

Изминаха минути, всички продължаваха да се взират в Менората, чиято красота, вместо да избледнее, задето вече беше позната, всъщност нарастваше, докато пълното великолепие и изящество на украсата ѝ ставаха все по-очевидни. В крайна сметка магията разруши мъжът с военната подстрижка.

— Трябва да я изнесем. — Гласът му прозвуча дрезгаво и грубо като камък, паднал в спокойно езеро.

За момент Хар Цион не отговори, само продължи да я гледа с просълзени очи. След това кимна и махна на трима от хората си. Те праметнаха автоматите си през вратовете, хванаха Менората, преброиха — ехат, щаим, шалош — и посегнаха да я повдигнат. Бяха много мускулести и яки, но не им стигнаха силите. Едва когато към тях се присъедини и четвърти, успяха да я вдигнат на раменете си с изкривени от усилието лица и подгъващи се крака.

Щайнер насочи оръжието си към Халифа и Бен Рои, и цялата група започна да се оттегля по прохода, спирайки от време на време, за да могат четиримата носачи да си поемат дъх. Стигнаха до другия край на пещерата и натовариха светилника на платформата, която проскърца под тежестта му.

Израелците също се качиха, Лейла се присъедини към тях, ръчката бе дръпната и двамата детективи останаха на дъното на пещерата, докато платформата бавно се издигаше пред очите им. Елеваторът измина три метра и спря. Няколко дула се насочиха към лицата им.

— Време е да се разделим, господа — извика Хар Цион, изкривил устни в тържествуваща усмивка. — Ние, по Божия промисъл, ще започнем да градим наново Храма и ще сложим началото на нова златна епоха за нашия народ. Вие...

Той ги погледна и разкърши рамене, за да облекчи задушаващата ризница от изгорена кожа, в която беше затворено тялото му. След това даде знак на хората си да открият огън.

— Не!

Гласът на Лейла отекна пронизително в пещерата.

— Не! — повтори тя. И отново. — Не!

Хората на Хар Цион погледнаха водача си, но той не им даде знак, нито да стрелят, нито да свалят автоматите, затова останаха така, с пръсти върху спусъците. Под тях на пода на пещерата Бен Рои и Халифа се спогледаха.

— Не! — изкрещя за трети път Лейла, отчаяно, почти истерично, свивайки и разпускайки юмруци. Искаше да каже нещо и преди, когато пребиваха двамата мъже, но не можа, дотолкова се задушаваше от срама и самоомразата. Но сега не можеше да се спре, почти не си даваше сметка какво казва, просто осъзнаваше, че цялото ѝ съществуване някак се е свело до този момент и въпреки всичко, въпреки годините лъжи и предателство, не можеше да остане безмълвна, когато пред нея хладнокръвно застрелваха двама души. Безсмислена реакция, на фона на всички убити през годините по нейна вина, на фона на всичката неизличима кръв по ръцете ѝ. Никога нямаше да има изкупление за онова, което беше сторила. Нито пък тя го търсеше. Знаеше само, че докато беше стояла и гледала лицата на двамата детективи — пребледнели, примирени, — гласът на баща ѝ

изведнъж беше отекнал в главата ѝ ясен като камбана, по-силен отвсякога. Думите, които беше изрекъл в нощта на смъртта си:

„Не мога да оставя човек да умре в калта като куче, Лейла. Какъвто и да е той.“

И веднага щом беше чула тези думи, бе изпитала дивия, невъздържан копнеж да се увери, че някъде дълбоко в нея все още е останало нещо от баща ѝ, някаква последна малка диря от неговата прекрасна светлина. Че все още беше негова дъщеря, колкото и тъмен да беше направила света за себе си.

Приближи се до парапета на елеватора и за миг срещна погледа на Халифа, преди да се обърне към израелците и слабото ѝ тяло да се изправи пред дулата на автоматите.

— Ти спечели — изкрещя на Хар Цион. — Не разбираш ли? Ти спечели, за бога. Остави ги. Поне веднъж спри да убиваш и ги остави.

Настъпи мълчание, генераторът боботеше, Менората блестеше под светлината на живачните лампи. Тогава Хар Цион много бавно кимна.

— Права е. Време е спрем с убийствата.

Лейла се отпусна малко. Но веднага се напрегна отново, защото забеляза разлялата се по лицето на Хар Цион студена усмивка.

— Или поне с част от убийствата. Тези — той махна към Халифа и Бен Рои, — техният живот не означава нищо. Но мисля, че Ал Мулатам изслужи времето си. Както отбеляза госпожица Ал Мадани, ние спечелихме. С Менората на наша страна няма да има кой да попречи на каузата ни. Една последна равносметка и ще можем изцяло да се разделим с „Палестинското братство“. И с целия му апарат. С целия му апарат.

Докато изричаше последната фраза, погледна ниско подстригания си помощник и едновременно с това наклони глава към Лейла. Мъжът кимна, че е разбрал, и с шокиращо спокойствие пристъпи и тежко блъсна Лейла в дясната гърда. Тя излетя от платформата, размахала ръце и крака. За миг сякаш застина във въздуха, като увиснала от тавана на пещерата на невидимо въже; след това бавно се запремята надолу и падна на пода с ужасяващ глух звук.

— Благодаря ви, госпожице Ал Мадани — извика Хар Цион. — Държавата Израел ще ви бъде вечно признателна за усилията. Макар и арабка, вие наистина заслужихте титлата Ешет Хайил. Жена на честта.

Веднага разбра, че гръбнакът ѝ е счупен, както вероятно и много други неща, но тъй като не усещаше нищо от врата надолу, нямаше как да бъде сигурна. Нямаше никакво значение. Така или иначе, много скоро щеше да умре. И нямаше нищо против.

Странно, но сякаш за да компенсират това, че вече не усещаше тялото си, останалите ѝ сетива изведнъж се изостриха до крайна степен. Ноздрите ѝ потръпнаха от плътната смолиста миризма на боровите дъски, от които бяха сковани сандъците; слухът ѝ почти неестествено чу звуци, които при нормални обстоятелства не би доловил. Но най-странна от всичко бе придобитата ѝ внезапна свръхестествена способност, без дори да си мърда главата, да вижда по четири или пет неща наведнъж. Виждаше Хар Цион, който се смееше заедно със сподвижниците си горе на елеватора; вляво от себе си видя Бен Рои, изненадващо шокиран, като се имаше предвид колко много беше искал да ѝ се случи нещо такова; виждаше коленичилиия до нея Халифа, който държеше ръката ѝ — как, по дяволите, беше стигнал толкова бързо? Виждаше дори собственото си лице, сякаш се гледаше отгоре, с устни, извити в едва доловима усмивка, в която нямаше капка хумор или задоволство, а само безкрайна, отчайваща самота, която не намираше друг начин за изява.

Винаги беше знаела, че ще свърши така. Още когато се върна от Англия преди толкова много години и започна да работи като информатор за Хар Цион и Израелското военно разузнаване. Точните обстоятелства бяха изненадващи — огромна пещера, пълна с плячкосани от нацистите съкровища, за бога! — но насилствената ѝ смърт не беше. Винаги я беше приемала за неизбежна. Честно казано, дори се учудваше, че доживя и толкова.

До нея Халифа говореше нещо, но тя не чуваше гласа му, което беше странно, защото чуваше много други едва доловими звуци. Ала не ѝ беше нужно да го чува, защото разчиташе въпроса по устните му. Беше само от една дума, повтаряше я отново и отново, същият въпрос, който ѝ беше задал и по-рано.

Лей? Защо?

Какво можеше да му каже? Всъщност, нищо. Щеше ѝ се да може да му обясни. Наистина. Поне един човек да знае. Предсмъртна

изповед и тъй нататък. Но как би могла? Как изобщо би могъл той да разбере? Че беше направила всичко не заради някоя от обичайните причини, заради които хората стават предатели — пари, принуда, идеология. Не, беше поела по този път, защото в нощта на петнайсетия й рожден ден, на едно мръсно сметище в края на бежанския лагер Джабалия, под изпълненото със звезди небе и далечния вой на диви кучета беше гледала как най-любимият й човек на света, прекрасният й, смел, човеколюбив баща, най-великият мъж, живял някога, бива пребит до смърт с бейзболна бухалка. От собствените му сънародници. Наблюдаван от други свои сънародници. Затова се беше свързала с Хар Цион и му беше предложила да работи за него. Затова беше минала през цялата история с Ал Мулатам; затова, в мига, когато разбра за Менората, се беше обадила на Хар Цион от Църквата на Божи гроб и беше направила всичко по силите си, за да попадне свещеният светилник в неговите ръце. Защото хора от нейния народ бяха убили единствения човек, когото някога беше обичала истински, и защото от този момент нататък ги беше намразила, всичките, беше се заклела, че дори с цената на живота си ще ги накара да си платят, да страдат за това, до последния палестинец. Това беше причината. Това беше отговорът. Но как да обясни? Как да го накара да разбере? Как да предаде дори частица от нещастията и болката, ненавистта и мъката, които я бяха обсебили през всички тези години? Не можеше. Не беше възможно. Беше непосилно. Така беше и така щеше да бъде, винаги. Беше просто толкова отчаяно самотна.

Погледна лицето на Халифа — мило лице, смело, красиво; в много отношения приличаше на баща й — и се опита да стисне ръката му. В същия миг, с интересната дарба на едновременното виждане, придобита явно от падането, видя отгоре как Хар Цион е изпълнал ръка и е насочил пистолета си право в главата й. Давай, помисли си, направи го. Време е. Поне се опитам да сторя едно добро дело, преди края. Едно нещо, с което татко ми би се гордял.

„О, Господи, моят татко. О, Господи, горкият ми татко.“

И прозвуча изстрелът.

Главата й подскочи и се килна на една страна и точно над лявата й вежда цъфна гладка черна дупка, по бузата й се стече струя кръв,

която се събра на земята в лепкава локва с размер на чиния. За миг Халифа се стресна прекалено много, за да помръдне, ръката ѝ се отпусна безжизнено в неговата, ехото от изстрела отскочи гневно и многократно из пещерата; след това поклати глава, остави внимателно ръката ѝ, изправи се, отстъпи назад до Бен Рои и двамата вдигнаха очи към дулата на автоматите.

Трябваше да го е страх. Повече, отколкото го беше страх сега, като се имаше предвид какво щеше да последва. Дали защото побоят беше изцедил и последната му капка сила, или пък защото смъртта беше толкова неизбежна, че тялото му просто не виждаше причина да се бори. Изпитваше учудващо спокойствие. Единствената му истинска тревога беше за Зейнаб и децата. Това и фактът, че едва ли щеше да получи подходящо мюсюлманско погребение. Но пък беше сигурен, че Аллах ще разбере. Аллах разбираше всичко. Нали затова беше... ами, Аллах.

Погледна към Бен Рои и погледите им се срещнаха. Имаше други хора, с които предпочиташе да умре. Но дали пък не беше прекалено несправедлив към човека? Грубиян, да. Арогантен, враждебен. Не личност, която би си избрал за приятел. Но беше добро ченге и явно беше вникнал много добре в нещата. И кой знае, ако някой беше убил собствената му жена ей така, без никакъв смисъл, може би и той, Халифа, щеше да е същият. Никой не знаеше. Опита се да промълви нещо, да се извини, да признае, че решението му да повярва на Лейла, а не на Бен Рои бе продиктувано не от обективна преценка на ситуацията, а от сляп предразсъдък, от факта, че просто не може да се насили да повярва на един евреин, а не на една от своите. Но не намери думите и затова не каза нищо. Гледаха се още малко, след което си кимнаха, обърнаха погледи към елеватора, свиха юмруци и зачакаха куршумите.

Настъпи мрак.

За един кратък объркан момент Халифа си помисли, че е умрял. Но почти веднага, от крясъците на хората на Хар Цион, осъзна, че генераторът отново е спрял и че светлината е угаснала. Беше толкова неочаквано и дезориентиращо, че дори не реагира и остана като вкопан в земята. Инстинктите на Бен Рои се събудиха първи, той сграбчи

Халифа за яката и го изхвърли от линията на куршумите. Част от секундата по-късно узитата затракаха и разкъсаха тъмнината с червени и бели огнени следи, куршумите се сипеха по пода и рикошираха в сандъците с ритмичния пукот на пробивано дърво. Детективите се препънаха, паднаха на земята, успяха някак да се изправят отново и със залитане стигнаха до скалата точно под платформата на елеватора. Чуха се още крясъци и стрелбата утихна точно толкова внезапно, колкото беше започнала. Халифа и Бен Рои застигнаха на място и напрегнаха очи в мрака.

Когато беше спирал предишните пъти, генераторът беше тръгвал почти веднага; този път остана безжизнен. Разнесе се шепот, някой запали фенер, след това още един, после се чува скърцане и плясък, сякаш някой се изкачваше по вертикалната релса на елеватора, най-вероятно за да се опита да накара генератора да заработи отново. Лъч от фенер осветяваше пътя на изкачващия се; друг започна да шари нагоре и надолу по купищата сандъци пред тях в напразен опит да ги намери в мрака. Възможността да са се скрили точно под краката им очевидно не беше хрумнала на хората на Хар Цион. Поне не още.

— Трябва да се махнем — прошепна Бен Рои, свил длани до ухото на Халифа, толкова тихо, че едва го чу. — Трябва да се скрием между сандъците.

Халифа стисна ръката му, за да покаже, че е разбрал. Виковете отгоре показаха, че този, който се качваше, беше стигнал до балкона и отиваше към помещението с генератора.

— Трябва да се махнем — отново изсъска Бен Рои. — Нямаме време.

Изминаха двайсет секунди, през които двамата трескаво се опитваха да измислят подходящ план за действие, като много добре си даваха сметка, че в мига, в който излязат изпод платформата, ще бъдат или чути, или заловени от шарещия лъч на фенерите. Накрая, напълно отчаян, Халифа бръкна в джоба си, извади резервния пълнител с петте патрона за маузера и го притисна до ръката на Бен Рои. Израелецът моментално схвана мисълта му.

— Хвърляй наляво — прошепна. — Тръгваме направо. Хвани ме за ръка.

— Какво?

— За да не се изгубим, идиот такъв.

Отгоре се чу шумно стържене. Хората на Хар Цион се опитваха да пуснат генератора. В същия момент лъчът на фенера се отклони от сандъците и започна да шари по пода пред елеватора. За миг се задържа върху трупа на Лейла, после запълзя назад към скривалището им. Беше въпрос на секунди да ги забележат. Халифа сграбчи Бен Рои за ръбата, замахна с другата и с всички сила запокити пълнителя към стената на пещерата. Той остана във въздуха непоносимо дълго време, лъчът на фенера вече облизваше върховете на обувките им, когато най-после издрънча шумно на земята.

Ефектът беше светкавичен. Лъчът полетя в същата посока и отгоре се чу тропотът на израелците, които се преместиха в лявата част на платформата, последван от оглушителна стрелба. В същия момент Халифа и Бен Рои се затичаха хванати за ръце право напред в мрака към това, което предполагаха — за което се надяваха — да е централният проход, потръпващи на всяка крачка от мисълта, че всеки момент ще се блъснат в някой сандък или друго препятствие. Успяха някак да спазят курса, движени от страха и адреналина, пробягаха почти половината дължина на пещерата, забавиха ход, пузнаха си ръцете и заопипваха пътя си през един от тесните проходи между купчините сандъци, спъвайки се непрекъснато в струпаните там какви ли не предмети. Зад тях стрелбата постепенно утихна и спря.

Останаха на място, дишайки тежко, обгърнати от мрака като от черен кадифен саван. Не се чуваше нищо друго, освен стърженето на манивелата на генератора и гласовете на израелците, отначало тихи, но след това все по-нервни. Бен Рои проточи врат и се заслуша.

— Мамка му — прошепна.

— Какво става.

— Пожар.

— Какво?

— Стрелбата. Подпалила е сандъците.

Още докато го изричаше, ноздрите им доловиха първия лек мирис на горящо дърво.

— Това място е шибан барутен погреб — изръмжа Бен Рои. — И ще избухне!

Халифа го знаеше и без да му се казва. Беше видял пещерата със собствените си очи: варели петрол, сандъци с муниции, експлозиви, купища сухо дърво.

— Мамка му! — изруга. — Мамка му!

Щракна запалката си, прикри огънчето ѝ с шепи и трескаво затърси наоколо нещо, каквото и да е, с което да си пробият път навън от пещерата. Хората на Хар Цион вече крещяха, паникьосани. Огънят явно се усилваше и разрастваше.

— Хайде! — изръмжа Бен Рои. — Трябва ни оръжие!

— Наоколо няма!

Халифа продължи по прохода, вече без изобщо да го е грижа, че могат да го чуят, размахвайки запалката си напред и назад. Видя картини, скулптури, нещо подобно на огромен канделабър. Но никакви оръжия и вече започваше да се отчайва, когато най-послед, след като отмести някаква пълна с банкноти торба, откри метална кутия, в която се оказаха дванайсет чисто нови автомата „Шмайзер“. В съседната кутия имаше патрони.

— Хамду-лиллах — измърмори.

Грабна един автомат и заедно с няколко пълнителя го подаде на Бен Рои. Сам взе друг и тъкмо го проверяваше и свикваше с непознатия механизъм, когато се чу внезапна продължителна стрелба. Хвърлиха се на земята, тъй като предположиха, че е насочена към тях, но от тревожните крясъци на израелците разбраха, че всъщност е експлодирал сандък с муниции.

— Всичко ще изригне като шибан вулкан! — изсъска Бен Рои.

Станаха и започнаха да се промъкват през прохода. Все поплътна оранжева корона изпълваше далечната дясна част на пещерата. Когато стигнаха до централния проход, се чу гръмка експлозия — варел с петрол, предположи Халифа, а може би няколко варела, — последвана почти незабавно от рева на генератора, който най-послед заработи. Ледената светлина обля пещерата и намести всичко на рязък и ярък фокус. Хората на Хар Цион се развикаха облекчено, елеваторът продължи с дрънчене и скърцане бавния си възход към терасата. Бен Рои надникна в прохода и веднага се отдръпна.

— На половината път са — прошепна. — Има един горе на терасата. Аз вземам него. На три. Хайде.

Прицелиха се.

— Едно... две...

Нова гръмка експлозия, която разтресе цялата пещера.

— Три!

Втурнаха се през прохода.

Пожарът беше по-лош, отколкото Халифа очакваше. Само за няколко минути беше погълнал цял блок от сандъци в дясната част и с ужасяващ съсък и вой пълзеше на всички страни. Огнени езици облизваха стените на пещерата; горящи боклуци хвърчаха из въздуха като някакви изродени светулки. Мръсен облак сив дим се виеше бавно към тавана на пещерата.

Видя всичко това за част от секундата, преди да падне на коляно и да открие огън с шмайзера. Зад него Бен Рои правеше същото, обсипвайки далечния край на пещерата с неспирен дъжд от куршуми.

Атаката завари Хар Цион и хората му неподготвени. Бен Рои успя да убие този на терасата, Халифа застреля още двама на платформата, като единият от тях падна върху ръчката за управление и обърна посоката на движение. Елеваторът спря, след което с гневен машинен стон започна да се спуска. Менората стоеше безучастна в центъра, разрастващият се пожар хвърляше ярки отблясъци върху златните ѝ рамена.

Преднината им обаче не трая дълго. След първоначалния момент на объркване останалите трима израелци — Хар Цион, Щайнер и още един — се хвърлиха на пода на платформата и безмилостно отвърнаха на огъня. Наложиха се Халифа да се отдръпне от прохода и да се скрие между сандъците. Бен Рои удържа още малко, но също се хвърли в едно от разклоненията на централния проход.

— Не им позволявай да докопат ръчката! — изкрещя.

Един от израелците вече се опитваше да направи точно това. Хар Цион и Щайнер го прикриваха, докато той се претърколи по платформата и се опита да избута от пулта трупа на колегата си. Халифа се показа и изстреля цял залп по него, но много бързо бе прогонен обратно в укритието си. Бен Рои постигна по-голям успех, претърколи се и изстреля цял пълнител право в израелеца, чието тяло подскочи във въздуха и се строполи в основата на Менората.

Елеваторът вече почти беше стигнал пода на пещерата. С последно отчаяно усилие да обърне посоката му Щайнер изпразни пълнителя на узито си по централния проход и изкрещя нещо на Хар Цион. Хар Цион го прикри с хеклера си, а Щайнер пропълзя по платформата, сграбчи трупа, с нечовешко усилие го захвърли настрани, хвана ръчката и обърна посоката. Елеваторът спря, остана на място, сякаш да си поеме дъх, раздруса се и започна да се издига.

Хар Цион изкрещя тържествуващо, но бързо млъкна, защото патроните в пистолета му свършиха. На човек с нормална свобода на движенията щеше да му отнеме само няколко секунди да извади нов пълнител и да презареди, но опънатата и болезнена кожа му пречеше. Изкрещя нещо, Щайнер му извика в отговор, че също са му свършили патроните, и в този кратък момент на объркване Бен Рои видя своя шанс.

Изрева на Халифа да го последва, изскочи от прикритието си, залитна за миг, когато някъде зад него поредната експлозия разтърси цялата пещера, но продължи, без да спира да стреля. Първите му изстрели попаднаха някъде вдясно, без да улучат никого. Същото се случи с втория откос, който се заби високо в скалата над елеватора. Но третият попадна в целта, разкъса врата и тялото на Щайнер и го отхвърли към едната от вертикалните релси на елеватора. За миг той остана там прав, от устата му бликна кръв, на лицето му се изписа лека изненада, след което тялото му се свлече, преобърна се и попадна между колелата на задвижващия механизъм. Чу се скърцане, сякаш моторът се опитваше да преодолее препятствието, колелата дъвчеха и мелеха трупа, но в един момент машината не издържа и експлодира сред облак от искри. Елеваторът спря на метър и половина от пода.

Хар Цион продължаваше отчаяния си опит да презареди пистолета, крещеше агонизиращ от болката, защото мумифицираната му кожа се разкъсваше под дрехите му. Бен Рои видя безсилието му, забави крачка и спря. Приблужи до него, вдигна шмайзера и притисна дулото в главата на Хар Цион, забравил за бушуващите наоколо стихийни пламъци.

— Това е за Галия — прошепна.

Махна пръст от спусъка част от секундата, преди да стреля. Беше мечтал за този миг толкова дълго, всеки божи ден през последната година — да насочи оръжие към главата на човека, който уби годеницата му, да го смаже на пихтия, в каквато бяха превърнали Галия. Но когато се стигна до мига, в който дулото беше на мястото си и трябваше само да помръдне пръст, не можа да го стори. Не и така хладнокръвно. Прехапа устни, насили се да стреля, да се отдаде на ненавистта, но пак не се получи: самотният тих глас в него — нейният глас — отново му каза, че не е редно, че не е добре, че вместо да го излекува, това някак още повече ще го нарани. Хар Цион долови колебанието му.

— Помогни ми — изстена дрезгаво и изви глава да го погледне. — Прави с мен каквото искаш отвън, само ми помогни да спася Менората.

Бен Рои го погледна разтреперан, лицето му се обливаше в пот от жегата на разрастващия се пожар. Изръмжа безсилно и свали автомата. Хар Цион се задави от болка и веднага направи усилие да стане.

— Трябва да я издигнем. Ще ни трябва кабел или въже. Къде е арабинът?

Бен Рои се огледа. Мислеше си, че Халифа го е последвал, когато се спусна към елеватора. Египтянинът наистина се беше опитал да стори точно това. Но когато беше изскочил от прикритието си, мощна експлозия — същата, която едва не беше повалила Бен Рои — беше стоварила отгоре му десетина сандъка и сега лежеше в безсъзнание по средата на централния проход с лице към земята и крака, затиснати от голям сандък. Бен Рои изтича при него, отмести сандъка и коленичи.

Първо си помисли, че е мъртъв. Но напипа пулс и без изобщо да се замисля дали няма нещо счупено, грубо метна египтянина на рамо и забърза към елеватора, давейки се от дима. Хар Цион беше намерил въже и го беше завързал за ствола на Менората.

— Ще я изнесем и ще се върнем за него — каза. — Помогни ми. Бен Рои поклати глава.

— Първо ще изнеса него.

— Не, трябва да спасим Менората!

— Първо ще изнеса него — повтори Бен Рои, вдигна Халифа на платформата, качи се отгоре ѝ и отново вдигна египтянина на раменете си. В този момент в тила му се заби дуло на пистолет.

— Презаредих — изръмжа Хар Цион. — Пусни го веднага.

Настъпи кратка пауза, поредният варел с петрол експлодира в дъното на пещерата, огнен гейзер се издигна почти до тавана и погълна, и изпепели нацисткото знаме. Бен Рои отмести пистолета на Хар Цион и пристъпи към по-близката релса на елеватора. Хар Цион вдигна пистолета и изстреля един куршум във въздуха.

— Остави го! — изкрещя. — Не разбираш ли? Трябва да спасим светилника. Остави го и ми помогни!

— Ако ме убиеш, никога няма да излезеш — изкрещя му Бен Рои, оглеждайки релсата. — Ще го изнеса и ще се върна.

— Не! — изпищя Хар Цион и стреля още веднъж. — Трябва да я спасим веднага! Веднага! Не разбираш ли?

Детективът не му обърна внимание, прекрачи кървавия труп на Щайнер, сграбчи един от хоризонталните метални пръти, разположени между релсите като стълба, и започна да се изкачва. Тялото на Халифа висеше на раменете му като гигантска парцалена кукла. Зад него Хар Цион крещеше и размахваше пистолета.

— Трябва да я спасим! Не разбираш ли? Това е твоята вяра! Твоята вяра!

Бен Рои продължаваше, напълно съсредоточен в трудната си задача, хващаше се за следващия прът, пристъпваше с изпъкнали от напрежението очи, горящи въглени го засипваха като порой и изгаряха ръцете и лицето му. Първата четвърт от изкачването мина сравнително добре, но на половината път тежестта сякаш го затисна, остри болки пронизаха мускулите на ръцете и краката му и изцедиха последните му сили. Опита се да мисли за Галия, за семейството си, за Ал Пачино — за каквото и да е, само не за агонията на крайниците си, да излъже тялото си, че не е толкова изцедено, колкото беше. Успя да се довлече до белега за третата четвърт, на три метра от ръба, но тук спря и разбра, че няма да успее да продължи, че в резервоара няма и капка бензин, дори и за да се върне долу.

„Ще се наложи да го пусна — помисли си. Ръцете му трепереха от усилието да се държат за прътите, а краката му се подгъваха. — Ще се наложи да го пусна, иначе ще падна.“

Защо точно в този момент на крайно отчаяние започна да рецитира шемата, нямаше представа. Даже не си даваше сметка, че го прави, докато не се усети, че е казал първите строфи. Просто се беше

издигнала някъде дълбоко от душата му, като вода от доскоро пресъхнал и бликнал наново извор. Преди Галия да умре, я рецитираше всеки ден. През последната година не беше излязла от устните му нито веднъж. Но сега отново я мълвеше, великата молитва на еврейския народ, на неговия народ, прокламацията на вярата му в Бог.

Слушай, Израилю: Господ, Бог наш е Господ един...

Гласът му се усили, мълвенето се превърна в напев, а напевът в песен, точно както го беше учил старият равин Гишман в часовете по иврит преди толкова много години.

... обичай Господа, твоя Бог, от всичкото си сърце, от всичката си душа и с всичките си сили:

Тия думи, които ти заповядвам днес, да бъдат в сърцето ти (и в душата ти).

Както пееше, усети живота да се завръща в крайниците му, отначало бавно, след това по-мощно силата се вля на талази в тялото му, и без дори да осъзнава какво прави, вече беше изкачил още едно стъпало, и още едно, и още едно, докато изведнъж се озова на ръба и се затича — буквално се затича — по първия тунел обратно към външния свят. Стигна до дупката в стената, промъкна се и пое по основната шахта. Халифа подскачаше на раменете му, зад гърба му отекваха експлозии и така, докато накрая залитна през входа на мината и излезе в нощта. Снегът изхрущя под краката му. Звездното небе сияеше над него.

Остана така и си пое дъх — сладък студен и чист въздух след изпълнената с дим пещера, — след което пренесе Халифа през малката каменна площадка и го остави на земята до нея. Той изстена и измърмори нещо, но Бен Рои нямаше време, само разтри лицето му с шепа сняг, обърна се и побягна обратно към мината.

Когато отново стигна до каменната тераса, пожарът бушуваше из цялата пещера, огнени езици се издигаха, накъдето и да погледнеш, поглъщаха купчини сандъци, лижеха стените и тавана. В негово отсъствие Хар Цион някак беше успял да се изкачи на терасата и да остави там свободния край на въжето, след което незнайно защо беше слязъл отново. Сега стоеше върху платформата на елеватора като на остров сред огненото море, и диво се оглеждаше към бързо приближаващата се стена от пламъци. Бен Рои го повика.

— Опитах се да я вдигна сам, но е много тежка — изкрещя Хар Цион, щом чу гласа на детектива. — Почни да дърпаш! Аз трябва да я повдигна отдолу.

Бен Рои закри лице от жегата, която вече беше почти непоносима, сграбчи въжето, отстъпи назад и сантиметър по сантиметър започна да издига Менората. В това време Хар Цион подхвана основата ѝ и започна да я бута. Когато разстоянието стана достатъчно, застана под нея, подпря я с раменете си и започна да изкачва стълбата на елеватора, прът по прът, виещ от болка, докато под якето кожата му се късаше като хартиена салфетка, ручеи кръв бликаха от ръцете и краката му и се стичаха в ръкавиците и обувките.

— О, Боже — изпищя, — моля те, Боже!

Издигнаха Менората на три метра от пода, но в този момент поредната експлозия изпрати в лицето на Бен Рои талаз от нажежен въздух и го събори. Въжето се изплъзна от безпомощните му пръсти и Менората се стовари отново на платформата.

— Ой вей — прошепна.

Под него Хар Цион лежеше проснат под ствола на светилника, гледаше го иззад разклоненията ѝ като иззад затворническа решетка, от ъгъла на устата му се стичаше кръв, но със сигурност беше жив, защото устните му мърдаха, а облечените му в ръкавици ръце се свиваха и разпускаха около най-външните извити клони на Менората. Пламъците бяха подхванали платформата. Бен Рои само ужасено гледаше как бавно се надигат и я поглъщат, как Менората се деформира и огъва от температурата, рамената ѝ се разкривяват във всички посоки, а златото сякаш се свлича от нея като белеща се кожа, за да разкрие отдолу нещо мътно и черно, докато най-накрая цялото нещо се стопи, слегна се и се втечни върху агонизиращото тяло на Хар Цион.

Гледа го, докато свърши, след това, вече неиздържащ на топлината, се обърна и влезе обратно в тунела. В този момент поредната мощна експлозия разтърси пещерата отзад, взривовете постепенно се сляха в единствен оглушителен рев. Плътна вълна от огън помете коридора и го подгони. Бен Рои се затича, гмурна се през дупката в стената, втурна се по основната шахта и излетя като куршум от входа на мината. Едва успя да стигне до Халифа и да го завлече в далечната част на площадката, когато като експресен влак, излизащ от тунел, огнената стихия изригна от входа на мината и стигна чак до поляната, блъсна се в дърветата по края ѝ и ги подпали. Адът сякаш продължи вечно, земята се тресеше, отвсякъде валяха камъни и пръст, преди накрая стихията да утихне, огненият език бавно да се оттегли и да затрепка колебливо около взривения вход на мината.

Халифа беше дошъл в съзнание в края на площадката. Протегна ръка и хвана тази на Бен Рои.

— Благодаря ти — изтръгнаха се дрезгави думи от гърлото му. — Благодаря ти.

Израелецът клатеше глава и размахваше ръце, сякаш плуваше в басейн.

— Беше оловна — прошепна. — Беше направена от олово. Отгоре злато, отдолу олово.

Изсумтя, напълни шепата си със сняг и го поднесе към разкъсаното си ухо.

— Еврейска му работа, а? Никога не пропускат възможност да спестят пари.

Решиха, че е добре да се измъкнат от Германия възможно най-бързо. Бен Рои звънна на този и онзи по телефона, не можа да намери полет до Израел, но пък осигури до Кайро — чартър от Залцбург, директен, излитащ в шест сутринта. Запази билети.

— Оттам ще направя връзка към „Бен Гурион“. По-добре, отколкото да се размотавам тук.

Шофираха заедно до летището, оставиха колите, изкъпаха се, поспаха няколко часа и излетяха по разписание. В момента, когато самолетът се озова във въздуха, Бен Рои заспа. Халифа се опита да направи същото, но беше толкова преуморен, че не успя, само седеше,

отпиваше от кафето си и се взираше през прозореца към бледата руменина на изток, която бавно обхвана цялото небе, пооранжевя и в един момент хоризонтът пламна.

Нещо го глождеше. А нямаше какво. Събитията от предишната нощ бяха довели целия случай „Шлегел“ до толкова окончателна развързка, колкото изобщо би могло да има някое разследване. Въпреки това не можеше да се отърси от човъркащото усещане — даже не усещане, по-скоро смътно мъждукане някъде в дъното на съзнанието му, — че е останало нещо недовършено, някакъв последен дребен детайл, който да допълни картината, и едва тогава тя да бъде наречена завършена.

Допи си кафето, пребори се с копнежа да отиде да запали цигара в тоалетната и погледна разстилащата се зора. Мислите му кръжаха несвързано над всичко, което се беше случило през последните няколко седмици, прелитаха без посока през хаоса от хора, места и случки, преди накрая да спрат обратно в Долината на царете, където беше започнало всичко. Джинджър, Аменхотеп II, малкият Али, дърдорещ за фараони и съкровища и капани за наивници. Какво беше изтърсил? Хорибъл Инкиман. Усмихна се. Хорибъл Инкиман! Безценно попадение.

— Ще обичате ли кафе?

Стюардесата се беше навела към него с кана в ръка. Той ѝ подаде чашата си, облегна се и подхвана веригата на мислите си от същото място.

Хорибъл Инкиман. Хор-анх-амун. Везир на фараона Тутмос II. Бяха открили гробницата му само преди няколко месеца, в Сакара, с напълно непокътната погребална камера, натъпкана до тавана с прекрасна смайваща колекция от погребални принадлежности, включително великолепен саркофаг от пясъчник. Дори само това я правеше една от най-важните находки през последните години. Но уникалното в случая беше не това, а че под основната камера археолозите се бяха натъкнали на грижливо замаскирана допълнителна камера, в която колекцията от артефакти беше още по-изумителна, там имаше още по-впечатляващ саркофаг, този път с действителното тяло на собственика на гробницата. Оказа се, че горното помещение просто е било маскировка, свършена имитация за заблуда на евентуалните грабители, които да решат, че са се докопали до главната плячка,

докато всъщност въпросната плячка е скрита точно под краката им. Изключително.

Задуха горещото си кафе и се загледа през илюминатора — вече цялото небе представляваше бляскава равнина от червено и златно — мислите му закръжиха отново, преди да се спрат на странната среща в стария град на Кайро, в синагогата „Бен Езра“. Как се казваше онзи човек? Шобу Ха Ор? Шобу? Не, Шому. Шомир. Точно така. Шомир Ха Ор. Странен мъж, необикновен. Държеше се, все едно го беше очаквал, удивителен беше начинът, по който му беше разказал всичко за менората в синагогата.

„Въпреки че като всяка репродукция е само сянка в сравнение с оригинала... Тя е била много красива. Седем вейки, чашки като миндалови цветове, цялата изкована от един-единствен блок чисто злато — най-красивото нещо на света.“

Можеше с чиста съвест да свидетелства, че е истина. Беше красива. Прекрасно произведение на изкуството, та макар и от олово под позлатата.

„Във Вавилон, така ни казва пророчеството. Във Вавилон ще се намери истинската Менора, в дома на Абнер.“

Стюардесите започнаха да поднасят закуската. Питаха пътниците топла закуска ли искат или континентална.

Вавилон. Един-единствен блок чисто *Плато*.

Нещо го глождеше.

Хор-анх-амун. Фалшива камера. За заблуда на грабителите.

Наистина го глождеше.

Количката със закуските се изравни с неговото кресло и жената започна да сервира. Бен Рои се събуди и поиска топла закуска. Халифа избра континентална.

— Шомир Ха Ор.

— Какво?

— Името Шомир Ха Ор? Означава ли нещо на иврит? — попита Халифа.

Бен Рои отваряше станиола на кутията си с храна и разопаковаше пластмасовите прибори.

— Пазител на светлината. Пазител, защитник, нещо такова. Защо?

Египтянинът не отговори, само се втренчи в подноса си. Допреди малко умираше от глад. Сега апетитът му се беше изпарил като дим.

КАЙРО

Приземиха се малко след единайсет. Утрото беше ясно и топло, небето синееше и тлъстото слънце плуваше в центъра му като буца лой.

Бен Рои искаше веднага да хване полет за Йерусалим, но такъв нямаше до вечерта, затова се съгласи да се качи заедно с Халифа в таксито до града, където щеше да отиде в израелското посолство, да се изкъпе, да се преоблече в чисти дрехи и да намери лекар, който да прегледа ухото му. Халифа даде на шофьора напътствия на арабски и потеглиха.

По пътя не говориха, само гледаха през прозорците бързо обгръщащия ги метрополис. Стигнаха до Нил, завиха на юг по Корниш, изминаха още няколко километра и отново се отдалечиха от реката, навлязоха в гъмжилото на града, провряха се през хаотичното улично движение и след поредния завой излязоха на широка безлюдна улица със спирка на метрото и някакво оградено пространство с дървета и църкви от отсрещната страна.

Бен Рои никога не беше идвал в Кайро, но беше съвсем сигурен, че това не е израелското посолство. Раздразнен попита Халифа какво става.

— Просто трябва да проверя нещо — отвърна египтянинът и слезе от таксито. — Две минутки, не повече. Мисля, че и ти трябва да дойдеш.

Бен Рои се намръщи и изръмжа, но Халифа беше много настойчив, затова накрая също слезе от таксито, без да спира да мърмори. Платиха на шофьора, пресякоха улицата, и като се спуснаха по каменните стъпала, влязоха в ограденото пространство и се озоваха на тясната калдъръмена улица между високите стени от червени и жълти тухли. Беше много тихо и много спокойно, атмосферата беше плътна и влажна.

— Какво е това място, по дяволите? — попита Бен Рои и се огледа.

— Нарича се Маср ал Куадима. — Халифа си извади цигарите и запали. — Старото Кайро. Най-древната част от града. Части от нея датират още от римско време. — Той вдиша цигарения дим. — Но сега си спомням, че тогава май се е казвала другояче. — Халифа хвърли бегъл кос поглед на Бен Рои. — Наричала се е Вавилон. Вавилон в Египет.

Израелецът вдигна вежди, сякаш да попита: „Това трябва ли да ми е интересно?“ Халифа не отговори, само забучи клеопатрата в устата си, махна с ръка и го поведе по улицата. Минаваха покрай безистени и затворени с капаци прозорци, но не срещнаха други хора, нито пък чуваха нещо друго, освен собствените си стъпки, и само веднъж — някаква песен, тиха и безпътна. Улицата сви надясно, наляво и отново надясно, и излезе пред откритото, заобиколено от дървета пространство пред синагогата „Бен Езра“.

Израелецът отново попита какво става и Халифа отново не му отговори, само захвърли цигарата и подкани Бен Рои да влезе в сградата. Поспряха за момент на входа, загледани в мраморния амвон, дървените галерии, изящно украсените стени и таван, и закрачиха напред. Стигнаха до заобиколения от двете страни с месингови менори висок дървен олтар в дъното на синагогата.

— Добре дошъл, Юсуф. Сигурен бях, че ще се върнеш.

Както и предишния път, Халифа беше сигурен, че в синагогата не беше имало жива душа. Но, както и предишния път, високият белокос мъж, седеше в сенките под галерията. Той вдигна ръка за поздрав, вгледа се за миг в двамата мъже, стана и дойде при тях. Халифа представи спътника си.

— Ариех Бен Рои. От израелската полиция.

Мъжът кимна сякаш беше очаквал подобен отговор и погледът му се спря върху менората на врата на Бен Рои. Халифа запристъпя смутено от крак на крак. Сега, след като вече беше тук, не беше съвсем сигурен как да изрази на глас онова, което си мислеше. Даже вече не беше сигурен какво точно си мисли. Мъжът явно разбра притеснението му, защото пристъпи и сложи ръка на рамото му.

— Била е донесена преди много, много време — каза тихо. — Преди седемдесет поколения. Първосвещеникът Матей е наредил да бъде пренесена. Когато е разбрал, че Свещеният град ще падне в ръцете на римляните.

Халифа премигна.

— Ами?...

— Другата ли? — Мъжът отново разбра какво си мисли Халифа, още преди самият той да си даде сметка. — Отлял я е Елиезер златарят. За да заблуди враговете ни. Оригиналът е бил изпратен в Египет заедно с моя далечен праядо, за да изчака тук по-добри времена. И оттогава насам семейството ни я пази.

Бен Рои озадачен отвори уста и отново я затвори. Настъпи продължително мълчание.

— Никога ли не сте казвали на никого? — попита накрая Халифа.

Старецът сви рамене.

— Не му беше времето.

— А сега е, така ли?

— О, да. Сега времето настъпи. Предзнаменованията се сбъднаха.

За учудване на Халифа очите му бяха пълни със сълзи — от радост, не от тъга. Мъжът погледна детектива, след което много бавно се обърна към най-близката менора, протегна ръка и докосна едно от рамената с върха на пръстите си.

— Три предзнаменования ще те водят — изрече бавно с внезапно далечен глас, все едно говореше някъде от много далеч в пространството и времето. — Първо, ще дойде най-младият от дванайсетимата и в ръката си ще държи сокол; второ, един син на Измаил и един син на Исаак ще се изправят заедно като приятели в Дома Господен; трето, лъвът и пастирът ще бъдат едно и около врата им ще има светилник. Когато тези неща се сбъднат, тогава ще е дошло времето.

Настъпи ново мълчание, думите му сякаш увиснаха в неподвижния хладен въздух на синагогата. Мъжът се обърна и сапфирените му очи светнаха.

— Твоето идване сбъдна първото предзнаменование — усмихна се той на Халифа. — Защото най-младият от синовете на Яков е бил Йосиф, или на арабски език — Юсуф. И ти донесе със себе си сокол. Второто предзнаменование — той протегна ръце, като да прегърне двамата детективи — го изпълнихте и двамата. Защото от Измаил мюсюлманите водят своя произход, а от брат му Исаак произлизат

евреите. Мюсюлманин и евреин един до друг в Дома Господен. Колкото до третото предзнаменование...

Той наклони глава и кимна към медальона на Бен Рои.

— Лъв? — попита Халифа с внезапно надебелял и непознат за самия него глас. — Пастир?

Мъжът не каза нищо, само продължи да гледа Бен Рои.

— Името ми — промълви израелецът. — На иврит Ариех означава лъв. Рои е пастир. Слушай, какво, по дяволите, става тук?

Мъжът се усмихна още по-широко и възкликна радостно.

— Нека ти покажа, приятелю. Нека ви покажа и на двамата. Седемдесет поколения, и най-после дойде времето да бъде разкрита.

Той ги хвана под ръка и ги поведе към дъното на синагогата. Извади ключ и отвори ниска врата в дървената облицовка на стената.

— Нашата синагога е построена в края на девети век, върху руините на стара коптска църква — обясни и ги побутна надолу по стълбището към просторното, застлано с каменни плочи подземие, в което нямаше нищо друго, освен купчина сгъваеми дървени столове и в средата на помещението голямо прокъсано чердже. — Тя на свой ред е била построена върху руините на още по-стара сграда, издигната още по римско време. Когато предците ми за пръв път дошли тук, тази сграда била дом на водача на еврейската общност във Вавилон, много мъдър и свят мъж. На име Абнер.

Той отиде до черджето, наведе се и хвана ъгъла му.

— Сега от първата сграда вече не е останало нищо, освен една съвсем малка част — изба, много дълбока, в която някога се е съхранявало вино. Тя е оцеляла недокосната, докато вековете бавно са отминавали и сградите са идвали и са си отивали.

Отмести черджето и под него се показва каменна плоча с халка в средата, по-голяма от обкръжаващите я плочи, по-гладка, някак си по-стара, много по-стара. Отмести я с помощта на детективите. Разкри се дупка с изтъркани, водещи още по-надолу каменни стъпала. Халифа не беше сигурен, но му се стори, че долови проблясък на светлина отдолу.

— Хайде. Тя ви чака.

Поведе ги по стъпалата към тесен дъгообразен проход с укрепен с греди таван и прашни тухлени стени. Светлината вече се различаваше ясно, наситено топло сияние, излъчващо се иззад ъгъла в дъното на прохода. Тръгнаха към него.

С всяка крачка сиянието ставаше все по-ярко. Ноздрите им доловиха леко ухание, едва забележимо и въпреки това странно упойващо. Зави им се свят. Стигнаха до края на прохода, завиха зад ъгъла и застинаха на място.

— О, Боже — задави се Бен Рои.

Намираха се пред издълбан в голата скала дълбок свод с неравни стени и таван, чиято вътрешност бе изпълнена с най-топлата, най-сладостната, най-прелестната светлина, която Халифа беше виждал. В дъното стоеше източникът на тази светлина, седемраменна Менора, със седем трептящи пламъка на всяка лампа, съвсем същата като тази, която бяха намерили в мината и едновременно с това съвършено различна, с безкрайно по-богато и по-притегателно въздействие, формата ѝ бе безкрайно по-лека и по-грациозна, с украса толкова деликатна и жива, че пред нея истинските цветя, листа и плодове щяха да изглеждат само като безвкусни имитации.

Детективите се спогледаха и отново се обърнаха към светилника. Последваха белобрадия мъж, който ги поведе напред, докато заставаха точно пред него. Златната светлина ги заля като река, навлезе в очите им, нахлу и в най-отдалечените ъгълчета на телата им, изпълни ги.

— Непрекъснато ли поддържате огъня? — попита едва чуто Бен Рои.

— Лампите не са докосвани, откакто Менората е била донесена тук. Били са запалени тогава и са останали така до ден-днешен. Фитилите им никога не са догаряли, маслото им никога не е свършвало.

Мъжете поклатиха глава, смаяни от това чудо, приближиха се още няколко сантиметра и се загледаха в пламъците. Не приличаха на никой друг пламък, виждан досега от Халифа. Бяха изтъкани от всички цветове на дъгата и дори повече, цветове, за които Халифа дори не знаеше, че съществуват, цветове толкова чисти, толкова съвършени, толкова хипнотизиращи, че всеки друг цвят след тях изглеждаше непоносимо безцветен и монохромен. Привлякоха го, обгърнаха го и се извиха в спирала покрай него, помилваха лицето му сякаш мина през ефирна завеса, която изведнъж се отдръпна и разкри огромни открити пространства, пространства, в които присъстваха — и никога не успя да си обясни как така — всички хора, които някога беше познавал, всяко място, където беше ходил, всичко, което някога беше правил:

целият му живот бе на длан пред него, съвършено ясен, съвършено реален. Ето баща му и майка му, брат му Али, дипломирането му в полицейското училище, денят, когато петгодишен беше избягал от къщи и се беше изкачил чак на върха на Хеопсовата пирамида. И точно в средата на всичко, най-ясни и ярки от всички, смеещи се и махащи, все едно ги виждаше през прозореца, Зейнаб и децата.

— Виждам Галия.

Халифа се обърна. За негов ужас Бен Рои беше протегнал ръка и я беше пхнал право в един от пламъците.

Понечи да дръпне израелеца, но белокосият мъж го спря.

— Светлината на Господ не може да нарани онези, които в сърцето си са истински праведни — каза тихо. — Остави го.

Бен Рои се усмихваше, пламъкът се уголеми и обхвана цялата му ръка, обви я в ярко сияние от златна светлина.

— Милвам косата ѝ — шепнеше Бен Рои, — лицето ѝ. Тя е тук. Галия е тук.

Разсмя се, пръстите му се движеха напред и назад в пламъка, сякаш галеха кожата на любим човек, продължи така още много време, след което лицето му изведнъж се сгърчи и от гърдите му се изтръгна разтърсващо ридание. Още едно, още едно, още едно, всяко все по-жестоко от предишното, цялото му тяло се сгърчи от силата на скръбта. Отдръпна ръката си, сви се, хвана се с две ръце за главата, но конвулсиите ставаха все по-силни, докато накрая не падна колене и не се заплака неудържимо, сълзите се изливаха от него като сринал стената си язовир и така, докато не го изпразниха докрай.

— Толкова я обичах — повтаряше. — О, Господи, толкова я обичах.

Египтянинът не каза нищо, само го прегърна, светлината на Менората ги обви като ярко наметало, приближи ги един до друг, свърза ги в едно. Старецът се усмихна, обърна се и излезе от избата.

Когато най-после се качиха в синагогата, мъжът не се виждаше никъде. Повикаха го по име, но не получиха отговор. Повъртяха се още малко и излязоха навън.

Бяха пристигнали по обяд. Но сега, съвсем необяснимо, отново денят беше на зазоряване, сякаш конвейерът на времето се беше

приплъзнал, беше избързал и беше нарушил нормалния ритъм на денонощния цикъл. Загледаха се на изток в розовите и зелени вихри на небето над рошовите глави на Мукатамските възвишения, повървяха малко и седнаха на някаква пейка под короната на огромен индийски лавър. В този момент към тях се приближи момченце в бяла джелаба с поднос с две чаши чай в ръцете. Очите му бяха сини и ярки като сапфири.

— Дядо каза да ви дам това, като излезете — каза и протегна подноса. — Каза, че ви чака в синагогата, когато сте готови.

Поеха чашите и момчето си отиде. Халифа запали цигара и впери поглед в последните звезди на небето отгоре. Мълчаха дълго.

— И какво ще правим? — попита накрая.

До него Бен Рои се беше навел напред и духаше чая си да изстине.

— Ще правим добри неща — измърмори. — Ще се опитаме да е различно.

— Хмм?

— Това беше последното, което Галия ми каза. Преди да умре. Да правя добри неща. Да бъде различно. Имахме си такава фраза. — Той вдигна поглед към Халифа и отново го сведе. — Не съм го казвал на никого.

Египтянинът се усмихна и отпи от чая си. Беше много сладък и много силен, прозрачен, червеникавокафяв, почти рубинен на цвят — точно както го обичаше.

— Ще има неприятности — продължи след малко Бен Рои и отпи от чашата си. — Ако хората разберат, че е намерена.

При това състояние на нещата. Има и други като Хар Цион. И други като Ал Мулатам.

Халифа дръпна от цигарата си. Върхът на слънцето тъкмо се показваше над хълмовете като тънък яркочервен сърп.

— Прекалено е... могъща — продължи Бен Рои. — Прекалено... специална. Ако се върне... Просто не мисля, че сме готови за нея. Нещата и без това са достатъчно усложнени.

Остави чашата и скръсти ръце. Двойка пчелояди изхвърчаха от клоните, кацнаха на земята и зачукаха с големите си клюнове. Двамата мъже се спогледаха, кимнаха и разбраха, че си мислят едно и също.

— Съгласен? — попита Бен Рои.

— Съгласен. — Халифа допуши цигарата си и стъпка фаса.

— Аз ще се обадя на Милан. Ще му кажа, че е на безопасно място. Той няма да разпитва повече.

— Можеш ли да му имаш доверие?

— На Йехуда ли? — Бен Рои се усмихна. — Да, мога да му имам доверие. Точно затова още в началото му казах за Менората. Той е добър човек. Като дъщеря си.

— Каква дъщеря?

— Мисля, че ти казах. Сигурен съм, че ти казах.

— Какво да си ми казал?

Израелецът прокара пръсти през косата си.

— Йехуда Милан е баща на Галия.

Тревожеха се, че решението им ще разстрои стареца. Но когато го откриха и го споделиха, той само кимна и се усмихна с присъщата си загадъчна усмивка.

— Нашата задача е да пазим Менората и когато дойде времето, да разкрием местонахождението ѝ — каза тихо. — Това направихме. Не се очаква нищо повече, нито от нас, нито от вас.

Чу се тропот на крачета и момченцето влезе тичешком в синагогата, и застана до дядо си. Старецът го прегърна през раменете.

— Сега какво ще правите? — попита Халифа.

— Сега? — Старецът сви рамене. — Ние се грижим за това място, то е домът ни. Това няма да се промени. Нищо няма да се промени.

— Ами светилникът?

— Ще си остане, където е. Докато Господ не повели да бъде преместен. Докато кандилата му горят, на света винаги ще има светлина, колкото и мрачни да изглеждат нещата.

Момчето го дръпна за робата, надигна се на пръсти и прошепна нещо в ухото му. Мъжът се засмя и го целуна по челото.

— Помоли да ви съобщя, че когато умра и си отида и той стане пазител, и двамата ще сте добре дошли да виждате светилника, когато пожелаете.

Детективите се усмихнаха.

— Бог с вас, приятели мои. Светлината на Менората вече е във вас. Не я оставяйте да изгасне.

Той задържа погледите им за миг и двамата изпитаха странно усещане за безтегловност, сякаш се носеха във въздуха. След това кимна, хвана момченцето за ръката, двамата се обърнаха, навлязоха в сенките под дървената галерия на синагогата и изчезнаха, сякаш никога не бяха съществували.

Докато излизаха от синагогата, Бен-Рои внезапно вдигна ръка и се пипна по главата.

— Ухото ми е здраво — изуми се.

КАЙРО

— Последно повикване за полет 431 на Египетските авиолинии през Асуан за Луксор.

Беше шест вечерта и Халифа най-после беше на път за дома. Щеше да хване по-ранен полет, но когато се обади на Зейнаб, тя настоя, че след като така и така е в Кайро, може да намери време да види някои от приятелите им. Затова беше закусил в „Гропи“ на „Мидан Талаат“ със старите им приятели Тауфик и Наруал, след което беше прекарал деня в Музея на антиките със скъпия си наставник, стария професор Ал Хабиби — завърнал се съвсем наскоро от лекциите си в Европа — и завърши пак в „Гропи“ с приятеля си от детство Дебелия Абдул Уасами, който, верен на пряхора си, беше изял шест еклера, три парчета басбуса и огромен резен напоен с мед катиф („Ще приключа дотук — беше заявил скромно. — Канени сме на вечеря и не искам да си развалям апетита.“)

Сега обаче си отиваше у дома.

— Последно повикване за полет 431 на Египетските авиолинии.

От другата страна на бариерите последните няколко пътници излизаха през стъклената врата и се качваха на автобуса, който щеше да ги откара до самолета. Обърна се и огледа залата за заминаващи за Бен Рои, който си беше купил билет за полета от осем вечерта от международния терминал и беше казал, че ще дойде тук, за да се сбогуват. Беше тъпкано с туристи, включително голяма група англичанки, всичките неясно защо с еднакви сомбрера на главите. Никаква следа от израелеца. Изчака още минута, но след като обявиха полета му за пореден път, закрачи към гишетата за проверка.

— Халифа!

Израелецът си пробиваше път през стадото англичанки, понесъл две огромни найлонови торби. Египтянинът отиде да го посрещне.

— Вече реших, че няма да дойдеш.

— Едвам открих шибания терминал.

Бен Рои остави торбите на земята, прокара ръка през обляното си в пот чело, извади сребрилата си манерка, разви капачката и отпи

щедра глътка. Когато я свали от устните си, забеляза леко укоризнения поглед на Халифа.

— Гледай си работата — изръмжа. — Вътре има от оня хибискусен бълвоч. Как му викахте?

— Каркаде ли?

— Същото. Много освежаващо. Реших, че е време, нали разбираш... да промия малко системата.

Въпреки че фразата не му бе позната, Халифа схвана смисъла и се усмихна. Настъпи моментът на раздялата, но нито единият, нито другият се сецаха какво да кажат. Халифа сведе поглед към торбите и чак сега забеляза съдържанието им.

— Книжки за оцветяване? — учуди се.

— Какво? А, да. Помотях се малко из града и ги видях на намалена цена. За онази учителка, дете се запознах с нея, преподава в училище, в което палестинчета и израелчета учат заедно, а нямат пари... — Израелецът изведнъж млъкна сконфузено. — Както и да е, реших, че ще са ѝ от полза — измърмори.

Халифа кимна.

— Сигурно е красива, тази учителка.

— Красива е. Има ей толкова дълга коса... — Бен Рои отново млъкна и се намръщи, сякаш го бяха подвели да каже нещо, което не искаше. — Да ти го начукам, Халифа.

В тона му нямаше злоба, а мръщенето беше подправено с искрица веселост. Високоговорителите гръмнаха отново.

— Последно повикване за полет 431 на Египетските авиолинии. Моля всички нерегистрирали се пътници да се явят незабавно на изхода.

— Това е за мен.

Замълчаха, и двамата все още търсеци правилните думи, пристъпващи нервно от крак на крак. Тогава Бен Рои протегна ръка.

— Ма-салаам, сахиб. Довиждане приятелю.

Халифа се разсмя.

— Май ми беше споменал, че не знаеш и дума арабски.

— Попитах един човек в посолството. — Бен Рои сви рамене. — Реших, нали разбираш, че ще е любезно и така нататък.

Халифа кимна, също протегна ръка и хвана тази на израелеца.

— Шалом, хавер. Довиждане приятелю.

Беше ред на Бен Рои да се разсмее.

— Май и ти беше казал, че не знаеш и дума на иврит.

— Погледнах в речника. Реших, че ще е... любезно и така нататък.

Двамата задържаха ръцете си, без да свалят поглед един от друг, след което се пуснаха, повториха думите за сбогуване, обърнаха се и тръгнаха в противоположни посоки. Халифа тъкмо минаваше през бариерата, когато чу виковете зад себе си.

— Чакай! Чакай!

Върна се няколко крачки.

— Някой ден ще си забравя някъде и тиквата — измърмори Бен Рои, ровейки в една от чантите. Извади малък пакет и го подаде на Халифа. — За жена ти и децата. Халва. Националният ни сладкиш. Взех го от посолството.

Египтянинът понечи да откаже, но Бен Рои махна с ръка, бръкна в джоба си и извади друго пакетче, много по-малко, с размерите на кибритена кутия, увито в кафява хартия.

— А това е за теб. Една дреболия.

Халифа отново отказа и отново израелецът не му обърна внимание. Просто го пъкна в джоба на самото на египтянина. Погледнаха се, напрегнати, сякаш и двамата искаха да направят нещо, но изобщо не бяха сигурни дали е уместно. След това едновременно махнаха с ръце, пристъпиха и се прегърнаха. Бен Рои обхвана по-дребния мъж като мечка.

— Пак ще се видим, нахален мюсюлмански пътър такъв.

Халифа се усмихна, притиснал лице до масивния гръден кош на израелеца.

— Точно така, арогантно еврейско копеле такова.

Останаха така още секунда, след което се разделиха и поеха по пътя си. И двамата не се обърнаха повече.

По-късно, когато самолетът излетя и го понесе на юг обратно към дома и семейството му, единственото място, където искаше да бъде, Халифа бръкна в джоба си и извади пакетчето, което му беше дал Бен Рои. Огледа го, зачуди се какво ли има в него и внимателно разви хартията. Беше малка пластмасова кутийка. Вътре в легло от плюш

лежеше сребърната менора, която Бен Рои носеше на врата си. Халифа я взе в дланта си, усмихна се, стисна я в шепа, подпря глава на илюминатора и се загледа в тънката панделка на Нил отдолу, миниатюрна синя вена, която в добри и лоши времена носеше живот и надежда на иначе мъртвата пустиня.

ЙЕРУСАЛИМ

Тълпата беше огромна, поне седем ХИЛЯДИ души, набутани един до друг по петте метра тротоари от двете страни на улица „Султан Сюлейман“, сгъчкани рамо до рамо по полукръга от каменни стъпала към Дамаската порта — мъже и жени, стари и млади, израелци и палестинци, някои понесли запалени свещи, други лозунги и плакати, трети снимки в черни рамки на любими хора, загинали в насието между двата народа. Всички гледаха надолу към импровизираната сцена пред портата, където двама души — единия с бяла ярмулка на главата, а другият с карирана куфия — стояха един до друг пред един-единствен микрофон. От време на време избухваха аплодисменти, но като цяло тълпата мълчеше и слушаше какво говорят.

Именно в центъра на това множество Юнис Абу Джиш бавно си пробиваше път, облякъл под дрехите си жилетка с експлозиви, с посивяло и плувнало в пот лице. Както го бяха инструктирали, беше отишъл на обществения телефон на ъгъла на „Абу Талеб“ и „Ибн Халдун“, където хората на Ал Мулатам му бяха дали последните заповеди: да прибере жилетката от изоставената строителна площадка, да отиде при Дамаската порта, да се приближи възможно най-много до сцената и да дръпне шнура на детонатора.

— Аллах-у-акбар — мълвеше, докато си пробиваше път, внимателно, за да не се взриви преждевременно. — Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар.

Отпред двамата мъже се редуваха да говорят пред микрофона, навеждаха се и се изправяха.

— ... край на насието... отстъпки в името на мира... омраза или надежда... последният ни шанс...

Дочуваше гласовете им като насън, толкова погълнат бе от собствените си мисли. Стигна до края на стъпалата, мина покрай еспланадата пред портата, приближи до сцената и зае позиция в средата пред нея, точно под ораторите.

— ... безусловно изтегляне от Западния бряг и ивицата Газа... признаване на правото на Израел на съществуване... изоставяне на правото на завръщане... компенсация за бежанците... Йерусалим наша обща столица... уважение и разбирателство.

— Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар.

Болен, замаян, ужасен, той бръкна в джоба на самото си и напипа първия шнур — за поставяне на експлозивите в готовност, дръпна го и заопипва за втория.

— ... един нов свят... заедно като приятели... надежда вместо отчаяние... светлина вместо мрак...

— Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар, Аллах-у-акбар.

Дръпна леко. Спря. Дръпна отново. Застина на място. И остана така, стиснал детонатора, а над главата му двамата мъже се прегърнаха и цялата тълпа запя...

РЕЧНИК

Абба — баща (иврит).

Абас, Махмуд (1935) — наследникът на Ясер Арафат като президент на Палестинската автономна власт. Известен и като Абу Мазен.

Авраам — еврейски патриарх, смятан за родоначалник на евреите.

Абу Заабал — египетски затвор близо до Кайро.

Абу Симбел — археологически обект в Южен Египет. В него се намира един от най-великите египетски монументи — Храмът на слънцето на Рамзес II.

Абидос — култово средище на бог Озирис и гробищен парк на някои от най-ранните египетски фараони. Намира се на 90 км северно от Луксор.

Ахл ел Китаб — буквално „Народи от Книгата“. Мюсюлмански термин за евреите и християните, чиито свещени писания се припознават от исляма.

Аиш балади — безквасен хляб, приготвян от пълнозърнесто брашно.

„Ал Ахрам“ — многотиражен египетски вестник. Името означава „Пирамидите“.

„Ал Акбар“ — египетски вестник.

Ал Куидс — арабското име на Йерусалим.

„Алим ал Симсим“ — египетският вариант на американското детско телевизионно предаване „Улица Сезам“.

Алиях — буквално „Отивам нагоре“. Емиграция към Израел.

Ал Уади ал Гадид — египетски затвор в оазиса Харга.

Амарна — съвременното име на развалините на Акхетатон, град, построен от фараон Ехнатон на източния бряг на Нил по средата между Кайро и Луксор.

Аменхотеп I — ранен фараон от Осемнайсета династия. Управлявал ок. 1525–1504 г. пр.Хр. Гробницата му не е

идентифицирана окончателно и до днес.

Аменхотеп II — фараон от Осемнайсета династия. Управлявал ок. 1427–1401 г. пр.Хр.

Аменхотеп III — фараон от Осемнайсета династия. Управлявал ок. 1391–1353 г. пр.Хр. Баща на Ехнатон, дядо на Тутанкамон.

Амир, Игал — еврейски екстремист. През 1995 г. убива израелския министър-председател Ицхак Рабин.

Антониева крепост — крепост в съседство с комплекса на Дома Господен в библейски Йерусалим. Построена от Ирод Велики.

Анх — символ във форма, наподобяваща кръст с примка отгоре. Древноегипетският символ на живота.

Арафат, Ясер (1929–2004) — Основна фигура и фактически ръководител на палестинския народ от края на 60-те години на XX в. до смъртта си през ноември 2004 г. Президент на Палестинската автономна власт от 1996 г. Известен и като Абу Аммар.

Арминий (ок 18 г. пр.Хр.–21 г.) — древен германски герой. Известен с победата си над римските легиони в битката при Тевтобургската гора (9 г. сл.Хр.)

Ашкелон — израелски затвор.

Ая — стих от Корана.

Аялон, Ами — ръководител на Шин Бет от 1996 до 2000 г.

Бабагхануш — египетско ястие, приготвяно от тахан и намачкан патладжан.

Бабий яр — дефиле близо до Киев, където през Втората световна война нацистките наказателни отряди избиват сто хиляди души, основно евреи.

„Банана Айлънд“ — салон за красота в Луксор. Известен като свърталище на хомосексуалисти.

Бар Мицва — еврейски ритуал, отбелязващ възмъжаването на момчето.

Барак, Йехуд — израелски министър-председател от 1999 до 2001 г.

Баргути, Маруан (1958) — известен палестински активист и политик. Затворен от властите в Израел през 2002 г.

Басбуса — грис халва с ядки и мед.

Батя Гур — известен израелски писател.

Бени Хасан — важен некрополис от Средното царство на източния бряг на Нил по средата между Ал Миня и Малауи.

Борш — супа от цвекло.

Бухенвалд — нацистки концлагер в Германия.

Бутнея — квартал в Кайро, известен с крадците и търговците си на наркотици.

Вандали — германски племена, плякосали Рим през 455 г. сл.Хр.

Веселиил — легендарен еврейски майстор от времето на Изхода. Създал Ковчега на Завета и първия Светилник.

Веспасиан — римски император, управлявал в периода 69–79 г. сл.Хр.

Виа Долороса — буквално „Път на скръбта“. Маршрутът през стария Йерусалим, по който Христос е вървял до кръста.

Войната през Рамазана — арабското наименование на Войната от Йом Кипур (Войната на Съдния ден — б.пр.) от 1973 г.

Гадис, Атайя (1887–1972) — известен египетски фотограф.

Гайзерик (428–477) — цар на вандалите, плякосал Рим през 455 г.

Гебел Доша — археологически обект в Северен Судан.

Гефилте фиш — традиционно еврейско ястие от варени рибни кюфтета.

Гои (мн.ч. гоим) — обидно нарицателно за неевреи на идиш.

„Голдстар“ — марка израелска бира.

Голдщайн, Барух — еврейски екстремист. Застрелял двацет и деветима молещи се мюсюлмани в Кедрон през 1994, след което бива пребит до смърт. Смятан за герой от дясноориентираните еврейски заселници.

Гробът в градината — място, където според някои е погребан Христос.

„Гропи“ — известна верига кафенета в Кайро.

Грос-Розен — нацистки концлагер в Полша.

Тут Ма — буквално „Блок на мира“. Израелска организация за мир.

Дахлан, Мохамед (1961) — палестински политик и активист.

Давид (ок. XI–X в. пр.Хр.) — еврейски герой и цар. Баща на Соломон.

Дебир (Света Светих) — най-свещената част от древния Дом Господен.

Деир ел Бахри — мястото на погребалния храм на царица Хатшепсут, управлявала ок. 1473–1458 г. пр.Хр. Намира се на западния бряг на Нил при Луксор.

Деир ел Берша — некрополис от Средното царство на западния бряг на Нил срещу съвременния град Малауи.

Дойче Ориент Гезелшафт — Германско ориенталско дружество. Институтация, изучаваща историята и археологията на Близкия изток.

Джелаба — традиционна роба, носена от египетските мъже и жени.

Джелаба суда — черна роба, носена от египетските селянки.

Джосер — фараон от Трета династия. Управлявал ок. 2630–2611 г. пр.Хр. Построената от него стъпаловидна пирамида в Сакара е първата монументална постройка в света.

Дунум — мярка за площ приблизително равна на 1 декар.

Евен Шетях — буквално „Камъкът на основата“. Подаващата се над земята скала на земята Мория, върху която е построен древният Дом Господен.

Езра — библейски еврейски законодател.

Еид ел Адха — празникът на Жертвоприношението, един от най-важните празници в мюсюлманския календар.

Ейе и Ти — благородна двойка, живяла през четиринайсети век пр.Хр. Праядо и прабаба на Тутанкамон.

„Екол Библик“ — институт, основан през 1890 г. с цел изучаване на Библията и археологията на Обетованата земя.

Ел Каб — археологически обект на западния бряг на Нил на 70 км южно от Луксор. Там се намират зрелищни градски постройки от Ранния династичен период (2920–2975 г. пр.Хр.)

Ерекат, Саеб (1955) — палестински политик и академик.

Ерец Израел Ха Шлема — буквално „Цялото на Велики Израел“ — т.е. цялата земя, която библейският Господ дава на Авраам.

Ерез, граничен пункт — основният граничен пункт между Израел и ивицата Газа.

Ехнатон — фараон от Осемнайсета династия. Управлявал ок. 1353–1335 г. пр.Хр. Баща на Тутанкамон.

Заатар — ароматично растение от семейството на ментата от Близкия изток.

Западна стена — останките от крепостната стена на древния Дом Господен в Йерусалим, единствената част от сградата, останала, след като римляните разрушават храма през 70 г. Позната и като „Стена на плача“, а на иврит „Котел“. Най-свещеният обект за евреите.

Звездата на Давид — шестоъгълна звезда, един от основните символи на юдаизма. Позната на иврит като „Маген Давид“ — щитът на Давид.

Зедака кутия — кутия за благотворителност, постоянно присъства в много еврейски домове.

Земирот (мн.ч.) — буквално „Песни“. Псалми и химни, които евреите пеят по време на поклонение.

Земя Мория — мястото на древния Дом Господен в Йерусалим, където според Библията Авраам е щял да принесе в жертва сина си Исаак.

Зонах — курва (иврит).

Иврит — езикът, на който е написан Стариият завет. Староеврейски. Официалният език в Израел.

Идиш — език, произлязъл от Средна Германия, говорен от евреите в Източна Европа и техните поколения в други държави. Пише се на еврейската азбука и съдържа заемки от иврит, немски, руски, полски, английски и др.

Изида — древноегипетска богиня. Съпруга на Озирис и майка на Хор. Закрилница на мъртвите.

Измаил — най-големият син на Авраам от наложницата Агар. Библейският родоначалник на мюсюлманите.

Иисус [Навин] — служител на Мойсей. Водач на израилтяните след смъртта на Мойсей.

Илия — еврейски пророк.

Имам — ръководител на молитвата на вярващите в джамия.

Имма (мн.ч. иммам) — чалма или тюрбан.

Интифада — буквално „отърсване“. Масово въстание на палестинците на Западния бряг и ивицата Газа срещу израелската окупация. Първата Интифада продължава от 1987 до 1993 г. Втората, или Интифадата от Ал-Акса, избухва през 2000 г. и продължава и до днес.

Исаак — еврейски патриарх. Син на Авраам и полубрат на Измаил. Библейският родоначалник на евреите.

„Ислямски джихад“ — военна палестинска ислямска групировка, основана в края на 70-те години на XX в.

ИСО — Израелски сили за отбрана. Израелската армия.

Иш Аллах — буквално „Ако е рекъл Аллах“. Често употребявана арабска фраза.

„Йедиот Ахронот“ — най-многотиражният израелски всекидневник.

Йеремия — еврейски пророк от VI в. пр.Хр. Предсказал разрушаването на Храма на Соломон от вавилонците. Твърди се, че е умрял в Египет.

Йешива — еврейско религиозно училище за изучаване на Талмуда.

Йоан Гишала — един от ръководителите на еврейското въстание срещу римляните от 66–70 г. Осъден на доживотен затвор след падането на Йерусалим през 70 г.

Йона — еврейски пророк.

Кааба — куполовидна гробница в Мека, най-свещеното място за мюсюлманския свят. Вярва се, че съдържа камък, даден от архангел Гавраил на Авраам. Всички мюсюлмани се обръщат към нея по време на молитва.

Кабала — мистично учение на юдаизма.

Калече — карета теглена от коне.

Кардо — покрита улица в еврейския квартал в стария Йерусалим. Бивш главен път в римски Йерусалим.

Каркаде — отвара от венчелистчета на хибискус, популярна напитка в Египет.

Картър, Хауард (1874–1939). Египтолог. Открива гробницата на Тутанкамон (1922).

Каср Душ — мястото на древноримски храм близо до оазиса Харга.

Катиф — популярен египетски десерт от грухана пшеница и мед.

Кафтан — халат с дълги ръкави.

Кахан, Меир (1932–1990) — еврейски екстремист роден в Бруклин, Ню Йорк. Радетел за принудителното изселване на всички араби от земите на библейски Израел. Убит през 1990 г.

Кемп Дейвид — резиденция на американския президент в щата Мериленд. Място на неуспешните мирни преговори през юли 2000 г. между тогавашния израелски министър-председател Йехуд Барак и Ясер Арафат.

Кен — да (иврит).

Керова — еврейска молитва, което се напява или пее.

Кециот — израелски затвор в пустинята Негев, печално известен с жестокостите си.

Кидуш — еврейска молитва, рецитирана през шабата и празниците.

Клог из мир — фраза на идиш, означаваща „Клетият аз!“

Константин I (ок. 274–337 г.) — познат като Велики. Първият римски император, приел християнството.

Кор — археологически обект в Северен Судан.

Кохеним (мн.ч.) — наследствени свещенослужители в Дома Господен.

Кнесет — буквално „Събрание“. Еврейският парламент.

Кубат ал Сахра — арабски термин за Купола на скалата, основната ислямска светиня в Йерусалим.

Корая, Ахмед (1937) — министър-председател на Палестина от 2003 г. Познат и като Абу Ала.

Куфия — кърпа за глава, носена от арабите мъже.

Куфр — нарицателно за хора, които не изповядват исляма. Неверници.

Мауристан — област в християнския квартал на стария Йерусалим.

Мангонел — катапулт за мятане на големи камъни.

Маниак — еврейска дума за „задник“.

Масата на обредния хляб — един от свещените предмети в древния Дом Господен в Йерусалим. На нея се е съхранявал обредният хляб за службите в храма.

Матмидим (мн.ч.) — еврейски учени, изучаващи Талмуда.

Маца — безквасен хляб, употребяван от евреите по време на Пасхата.

Машрабия — традиционно египетско изкуство, дърворезба.

Меа Шарим — предградие на Йерусалим, северно от стария град.

Менгеле, Йозеф — нацистки лекар в Аушвиц с прякор Ангела на смъртта. След края на Втората световна война избягва в Южна Америка. Умира в Бразилия през 1979 г.

Мендил — кърпа за глава, носена от палестинските жени.

Менора (Светилник) — светилник със седем рамена, един от най-старите символи на юдаизма и герб на държавата Израел.

Менефта — фараон от Деветнайseta династия, управлявал ок. 1224–1214 г. пр.Хр.

Мешугина — нарицателно на идиш за „откачен човек“.

Мецуца — кутийка, съдържаща цитати от Второзаконието, прикрепяна към касата на вратата на домовете на ортодоксалните евреи.

Мидан Тахрир — центърът на съвременно Кайро. Името означава „Площад на освобождението“.

„Мир сега“ — основното израелско движение за мир. Основано през 1978 г.

Мирни споразумения от Осло — комплект предложения за мир между Израел и Палестина, договорени тайно в Осло и подписани във Вашингтон през 1993 г.

Мишнах — основите на еврейското устно право, компилирани през II в. сл.Хр.

Молочия — подобно на спанак растение, отглеждано в Египет.

Мосер — предател, изменник (идиш).

Мубарак, Хосни — президент на Египет от 1981 г.

Мюезин — служител в джамията, който призовава вярващите към молитва по пет пъти на ден.

Небиш — слабоволев, плах човек (идиш).

Немее прическа — прическа, носена от древноегипетските фараони.

НПО — неправителствена организация.

Озирис — древноегипетски бог на подземния свят.

Окситански език — френски диалект, понастоящем почти отмрял, използван в областта Лангедок на Южна Франция. Език на средновековните поети трубадури.

Осемнайсетата династия — историята на Древен Египет се дели на Царства (Старо, Средно и Ново), които на свой ред се делят на династии. Осемнайсетата династия включва четиринайсет фараона и

покрива периода от ок. 1550 до 1307 г. пр.Хр. Това е първата от трите династии от Новото царство (ок. 1550–1070 г. пр.Хр.).

Остракон (мн.ч. острака) — парче от глинен съд или варовик с надпис или рисунка. Древният еквивалент на съвременен лист за писане.

Палестинска автономна власт (ПА) — полуавтономна палестинска управа с правомощия на Западния бряг и ивицата Газа. Създадена от Мирните споразумения от Осло (1993).

Пеот (мн.ч.) — бакенбарди, носени от ултраортодоксалните евреи.

Песах — Пасха. Еврейски празник, възпоменаващ Изхода от Египет.

Пилешка кнейдлах — пилешка супа с кнедли. Популярно еврейско ястие.

Пилон — масивен вход или портал на фасадата на храм.

Пилум — копие, използвано от римските воители.

Протоколите от Сион — фалшив документ, публикуван през 1905 г. в Русия, претендиращ да бъде еврейски заговор за световно господство. Макар впоследствие да се доказва, че е фалшификат, документът и до ден-днешен подхранва антисемитизма.

Райе — председател, ръководител.

Раджуб, Джибрил (1953) — палестински активист и политик.

Рамзейон — погребален храм на Рамзес II на западния бряг на Нил при Луксор.

Рамзес II — трети фараон от Деветнайсета династия. Управлявал ок. 1290–1224 г. пр.Хр. Един от най-великите фараони на Древен Египет.

Рамзес III — фараон от Двайсета династия. Управлявал ок. 1194–1163 г. пр.Хр. Погребалният му храм в Мединет Набу е един от най-красивите монументи в Египет.

Рамзес VI — фараон от Двайсета династия. Управлявал ок. 1151–1143 г. пр.Хр.

Рамзес IX — фараон от Двайсета династия. Управлявал ок. 1112–1100 г. пр.Хр.

Рафах — палестински град близо до египетската граница в ивицата Газа. През 2004 г. тежковъоръжени израелски военни отряди избиват там множество цивилни палестинци.

Раши (1040–1105) — еврейски учен и коментатор. Истинското му име е Соломон бен Исаак.

Река — цикъл молитви.

Роговете на Хатин — битка през 1187, в която Саладин побеждава кръстоносците.

Родеф — предател (иврит).

Розенкройцери — езотерична религиозна общност. Емблемата ѝ включва роза и кръст.

Ромема — предградие на Йерусалим на северозапад от града.

Сабра — нарицателно за израелец кореняк. Сабра е вид кактус и се предполага, че също като кактусите израелците трябва да бъдат бодливи отвън и меки отвътре.

Сабра и Шатила — палестински бежански лагери в западен Бейрут, сцена на клането през 1982 г. Въпреки че злодейството е било извършено от ливански християнски милиции, Израел се смята за съучастник, тъй като по това време западен Бейрут се контролира от неговата армия.

Саладин (1138–1193) — английската форма на името Салах ал Дин. Велик мюсюлмански военачалник.

Сакара — некрополис на древната египетска столица Мемфис. Обширна погребална площ в пустинята покриваща почти седем квадратни километра. Там е стъпаловидната пирамида на Джосер, първата истинска пирамида в Египет. Намира се на 20 км от Кайро.

Сефарди — евреи от испански произход.

Сети I — фараон от Деветнайсета династия, управлявал ок. 1306–1290 г. пр.Хр.

Сига — игра, подобна на таблата, известна и като табессига.

Симон Бар Гиора — един от водачите на еврейското въстание против Рим от 66–70 г. Екзекутиран след падането на Йерусалим през 70 г.

Соломон — цар на Израил през IX в. пр.Хр. Син на Давид.

Сура — глава от Корана, свещената книга на исляма. Всяка от сто и четиринайсетте сури се дели на аят, или раздели.

Тайбех — палестинска бира.

Талит — молитвен шал, носен от евреите по време на поклонение.

Талит катан — подобна на риза дреха с ресни по всички ръбове, носена от ултраортодоксалните евреи под всекидневното им облекло.

Талмид Хакхамим (мн.ч.) — буквално „Послушници на мъдрия“. Посветилите се на изучаване на еврейските закони.

Тамар хинди — разхладителна напитка, приготвяна от фурми.

Тарбуш — фес.

Тарха — кърпа, носена на главата от спазващите традициите египтянки.

Тел ел Фараин — буквално „Възвишението на фараоните“. Археологически обект в Северен Египет.

Тефилах (мн.ч. тефилин) — кутийки, съдържащи откъси от Библията. Ортодоксалните евреи ги привързват към челата или ръцете си по време на някои молитви.

Нахут — вид вариво.

Тиванската троица — Амон, Мут и Хонсу. Тримата древноегипетски богове, на които е посветен храмът Карнак.

Тиванските възвишения — верига от хълмове на западния бряг на Нил при Луксор.

Тит — син на император Веспасиан. Главнокомандващ римската армия, превзела Йерусалим през 70 г. Управлявал през периода 79–81 г.

Тиша Бе Ав — буквално „Девети Ав“, датата в еврейския календар, когато са били разрушени и Първият и Вторият Дом Господен (съответно от вавилонците и от римляните). Дата за голям скръбен спомен за евреите.

Тобе — бродирана рокля или кафтан, носени от палестинските жени.

Тора — основните текстове на еврейската вяра, състоящи се от първите пет книги на Библията. Известна и като Петокнижие.

Торли — традиционно египетско ястие, яхния или задушено.

Торши — смесена зеленчукова туршия. Популярна египетска лека закуска.

Тот — древноегипетски бог на писането и смятането. Обикновено изобразяван с човешко тяло и глава на ибис.

Туна ел-Гебел — археологически обект на западния бряг на Нил близо до град Малауи.

Турия — мотика.

Тутмос II — фараон от Осемнайсета династия, управлявал ок. 1492–1479 г. пр.Хр.

Уади Бибан ел Мулук — буквално „Долината на портите на царете“. Арабското наименование на Долината на царете.

Уади Халфа — град в Северен Судан. Място на много важни археологически находки от времената на фараоните.

Уард-и-Нил — буквално „нилско цвете“. Често срещано египетско водно растение.

Ум али — популярен египетски десерт, сладкиш, напоен в мляко, захар, стафиди и канела.

Ум Култум (ок. 1904–1975) — легендарна египетска певица.

Умма — мюсюлманската общност.

Умра — поклонение до Мека. За разлика от по-важното хаджийство може да се извърши по всяко време на годината.

Университет „Беир Зеит“ — палестински университет в Рамала.

„Фарид“ — марка блискоизточни цигари.

„Фатах“ — палестинска фракция, основана от Ясер Арафат в края на 50-те години на ХХ в. Думата означава както „победа“ на арабски, така и пак на арабски акроним на „Движение за национално освобождение на Палестина“.

Фаянс — материал от изпечен кварц с глазиран повърхностен слой. Използван широко в древен Египет за направа на украшения, малки съдове, шабти и др.

Фелаха (мн.ч. фелахин) — селянин.

Фрум — дума на идиш, означаваща „ревностно религиозен“.

„Хаарец“ — израелски всекидневник.

Хаджийство — поклонение до Мека, единият от „петте стълба“ на мюсюлманската вяра. Другите четири са шахада (декларация за вяроност), салах (молитва, рецитирана по пет пъти на ден), заках (даване на милостиня) и спазване на постите по време на Рамазана.

Хагоги дерев — традиционно арменско ястие, сарми с лозов лист.

Хазан — псалт. Този, който води хоровото пеене в синагогата.

Халакха — всички еврейски закони, писмени и устни.

Халлах — сплетен хляб, консумиран от евреите по време на шабата.

„Хамас“ — военно палестинско националистическо ислямско движение, основано през 1987 г. На арабски „хамас“ означава както „религиозна ревност“, така и обратен акроним на „Ислямско съпротивително движение“. Основната фигура в него — шейх Ахмед Ясин, е убит от израелците през 2004 г.

Ханука — еврейски празник, възпоменаващ победата на Юда Макавей над гърците на Антиох и прочистването на Дома Господен.

Харам ал Шариф — буквално „Благородното светилище“. Квартал в стария Йерусалим, в който се намират джамията „Ал Акса“ и Куполът на скалата, третият по степен свещен обект в ислямския свят. Хареди — ултраортодоксален еврейн. Хасид — клон на ултраортодоксалното юдейство.

Хаугая — египетско нарицателно за чужденец. „Хизбула“ — буквално „Партия на Бога“. Военна шиитска ислямска групировка, базирана в Ливан.

Хипостилна зала — зала, чийто покрив се крепи от колони.

Хор — древноегипетски бог, син на Озирис и Изиди. Изобразяван с човешко тяло и глава на сокол.

Хоремхеб — последният фараон от Осемнайсета династия (въпреки че някои египтолози го смятат за първи фараон от Деветнайсета династия). Управлявал ок. 1319–1307 г. пр.Хр.

Хурии (мн.ч.) — девственици, задоволяващи потребностите на мюсюлманите в отвъдния свят.

Хъмви — съкращение от High Mobility Multi-Purpose Wheeled Vehicle (Високопроходимо многофункционално колесно превозно средство).

Чикаго Хаус — Седалището на археологическата мисия на Чикагския университет в Луксор.

Шаабан, Абдел-Рехим — египетски музикант.

Шабат — еврейският празничен ден от седмицата, сабат, събота (иврит).

Шабти — малка фигурка във формата на мумия, обикновено от дърво или фаянс, слагана в гробницата, за да помага на покойника в отвъдния живот.

Шадуф — дървен скрипец, използван за вадене на вода от Нил.

Шамполион, Жан-Франсоа (1790–1832) — френски учен, дешифрирал йероглифите.

Шарон, Ариел (1928) — израелски военачалник и политик. Министър-председател на Израел от февруари 2001 г.

Шахада — мюсюлманско религиозно пророчество.

Шахид — ислямски мъченик, Шебаб — буквално „младеж“. Палестински младежи.

Шема — основната молитва на юдейската вяра, изградена от три библейски цитата: Второзаконие 6:4–9, Второзаконие 11:13–21 и Числа 15:37–41.

Шин Бет — Службата за вътрешна безопасност на Израел. Еквивалент на МИ5 и ФБР.

Шиша — наргиле. Използва се в кафенетата и домовете из целия Близък изток.

Шломо, Арци — израелски музикант.

Шул — синагога (идиш).

Шума — тояга или бастун.

Щетл — градче (идиш). Наричателно за селища в Източна Европа, населени предимно от евреи.

Щраймел — голяма кожена шапка, носена от ултраортодоксалните евреи.

Юда Макавей — еврейски военачалник от II в. пр.Хр. Освободил Йерусалим от гърците на Антиох.

Юцим (мн.ч) — глупаци, простаци (идиш).

Яд Вашем — паметник на холокоста и музей в Йерусалим.

Янсун — популярна египетска напитка от анасон.

Ярмулка — шапка, носена от евреите по време на молитва. Ортодоксалните евреи я носят постоянно.

Ярцайт — (от немски *Yahrzeit*) годишнина от смъртта на роднина или скъп човек.

Ятриб — оригиналното име на арабския град Медина.

Яков — еврейски патриарх. Син на Исаак и внук на Авраам.

БЛАГОДАРНОСТИ

Дължа признателност на много хора за помощта им при проучванията и при написването на тази книга и онова, което следва, е необходимо, но съвсем незначително признание за подкрепата и помощта, която получих от тях.

Огромни благодарности на Лора Сюсиян, задето винаги бе до мен в трудните моменти, както и на Симон Тейлър от „Трансуърлд“, чиито редакторски умения са сравними само с херкулесовото му търпение в чакането на ръкописа, който всъщност да редактира.

Руди Елиот Локхарт, Ема Улъртън и Теса Вебер ми оказаха безценна помощ с преводите от средновековен латински; Джеймс Фрийман направи същото за древния латински и гръцки.

За съветите относно нюансите на палестинския арабски горещо ви благодаря, Хасан Хариян и Хенриета Макмикинг, също и на скъпия ми приятел Мосен Камел за поправките в моя (трагичен) египетски арабски. За транслитерациите на иврит съм задължен на равин Уорън Елф, учител в най-добрите традиции на юдаизма.

Не непременно в този ред, но с еднаква признателност към всички, благодаря на професор Дитер Линденлауб, Ролф Хергет, Гилад Ацмон, д-р Ник Рийвс, Бромли Робъртс, Найджъл Топинг, Ксан Брукс, Андрю Роджърсън, Джон Банън, Чарли Смит, Мари-Луиз Уайгхол и Сю и Стенли Зюсман.

И накрая, три специални благодарности. Първо, на персонала и служителите на полицейски участък „Давид“ в Йерусалим, които бяха неизменно любезни, услужливи и ми помогнаха с ценна информация по време на проучването ми в Израел.

Второ, на многото палестинци, които отделиха време да се срещнат и разговарят с мен, както и да ми помогнат да видя света от тяхната гледна точка. Настоящата политическа ситуация по обясними причини не позволява да изпиша имената им. Те си знаят кои са и аз винаги ще съм им признателен.

И последно, и най-важно, благодаря на моята прекрасна съпруга, без чиято любов, подкрепа и сила тази книга никога нямаше да бъде завършена.

Издание:

Пол Зюсман. Последната тайна на Дома Господен

Редактор: Олга Герова

Художествено оформление на корица: „Megachrom“, Петър Христов

ISBN 954-585-660-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.